

Корнелія Функе — одна з найулюбленіших і найпопулярніших письменниць серед дітей та підлітків не лише в Німеччині, а й у багатьох інших країнах світу: Австрії, Швейцарії, Канаді, США, Австралії, Великій Британії...

Вона — автор понад чотирьох десятків книжок, багато з яких удостоєно високих національних та міжнародних літературних відзнак.

Народилася Корнелія Функе 1958 року. Здобула педагогічну освіту, працювала вихователькою. У Гамбурзькому інституті дизайну опанувала секрети мистецтва книжкової графіки і, перше ніж писати самій, проілюструвала десятки книжок для дітей.

Корнелія Функе Чорнильне серце

Присвячую Ані, яка, щоб прочитати цю книжку, відклала навіть «Володаря пернів» (чи ж можна вимагати від доньки чогось більшого?!), а також Елінор, яка позичила своє ім'я, хоча воно було потрібне мені не для королеви ельфів.

*Линуло, линуло,
линуло слово,
крізь ніч, линуло,
засвітитись хотіло, засіяти хотіло.*

*Попіл.
Попіл, попіл,
Ніч.
Пауль Целан «Звуження»*

Нічний незнайомиць

Місяць зблиснув у оці коника-гойдалки, а потім і в оці мишки, коли Толлі дістав її з-під подушки, щоб роздивитися. Цокав годинник, і в тиші Толлі здалося, немовби підлогою пролопотіли невеличкі босі ніжки, згодом ніби хтось захихотів, щось зашепотів, а тоді почулося таке шарудіння, неначе хтось перегортав сторінки великої-великої книжки.

Люсі М. Бостон. Діти з Грін-Ноу

Тієї ночі мрячив дощ — дрібненький, шепітний дощик. Ще й багато років потому Мегі досить було просто заплющити очі, й вона вже чула його — так наче по шибці дудоніли малесенькі пальчики. У темряві десь загавкав собака, і Мегі вже не могла заснути, хоч скільки перекидалася з боку на бік.

Під подушкою в неї лежала книжка, яку вона почала читати. Книжка притискала до вуха, ніби знов намагаючись заманити дівчинку до своїх задрукованих сторінок.

— О, це ж, певно, так зручно — лежати головою на чомусь твердому?! — сказав батько, коли вперше знайшов у неї під подушкою книжку. — А правда ж, уночі вона сама нашіптує тобі свою історію?

— Іноді, — відповіла тоді Меґі. — Але так буває лише в дітей!

За це Мо вщипнув її за носа. Атож, Мо. Інакше Меґі й не називала батька.

А тієї ночі, коли стільки всього почалося й стільки всього назавжди змінилося, під подушкою в Меґі лежала одна з її улюблених книжок. І коли дощ так і не дав Меґі заснути, дівчинка сіла, протерла очі, проганяючи втому, дістала з-під подушки книжку й розгорнула її. Сторінки загадково зашурхотіли. Меґі подумала, що кожна книжка, коли її розгортаєш, шепотить якимось по-своєму — залежно від того, знаєш ти, про що вона, чи ні. Але тепер треба було спершу запалити світло. У шухлядці нічного столика Меґі тримала коробку сірників. Мо не дозволяв їй запалювати вночі свічок. Вогню він не любив. «Вогонь пожирає книжки», — часто казав він. Але ж їй було вже, зрештою, дванадцять років, і наглянути за кількома свічками вона могла. Читати при свічках Меґі любила. На підвіконні в неї завжди стояло три свічки у свічниках. Тож вона саме піднесла запаленого сірника до одного з чорних ґнотиків, коли це за вікном почулися кроки. Меґі злякано дмухнула на сірника (як же виразно вона пригадувала цю мить багато років потому!), стала в ліжку навколішки, припала до мокрої від дощу шибки й виглянула надвір. Ось тоді вона його й побачила.

Через дощ темінь стояла якась бліда, і той незнайомиць здавався в ній просто тінню. Лише його обличчя немовби світилося. Мокрий чуб прилип йому до чола. На чоловіка лив дощ, та він цього ніби й не помічав. Стояв нерухомо, обхопивши себе руками, неначе хотів хоч трохи зігрітися. Стояв і, задерши голову, дивився на їхній будинок.

«Треба збудити Мо!» — подумала Меґі, проте не зрушила з місця. Серце в неї калатало, і вона й далі вдивлялася в ніч, так мовби той незнайомиць заразив її своєю заклякстію. Раптом він повернув голову, й Меґі здалося, ніби він зазирнув їй просто в очі. Вона зіскочила з ліжка так поквапно, що розгорнена книжка впала на підлогу. Дівчинка босоніж вибігла в темний коридор. У старому будинку було прохолодно, хоч уже закінчувався травень.

У кімнаті Мо ще горіло світло. Він часто читав до пізньої ночі. Це від нього Меґі успадкувала пристрасть до книжок. Коли іноді вона прокидалася з поганого сну й утікала спати до нього, то ніщо не присипляло її краще, ніж його спокійне дихання й шелестіння сторінок. Ніщо не проганяє страшних снів швидше, ніж шурхіт задрукованого літерами паперу.

Однак постать за вікном — то не сон.

Книжка, яку Мо читав цієї ночі, була оправлена в блідо-блакитну лляну палітурку. Згодом Меґі не раз згадувала й про це. Ох, скільки ж усіляких дрібниць затримується в пам'яті!

— Мо, надворі хтось стоїть!

Батько підвів голову й подивився на неї непритомним поглядом — як завжди, коли вона перебивала йому читати. І щоразу минало кілька секунд, перше ніж він повертався з якогось іншого світу — з лабіринту літер і слів — на землю.

— Хтось стоїть? А ти не помиляєшся?

— Ні. Стоїть і дивиться на наші вікна.

Мо відклав книжку.

— Що ти читала перед сном? «Доктор Джекіл і містер Гайд»?

Меґі поморщила чоло:

— Прощу тебе, Мо! Ходімо зі мною.

Батько не повірив, однак рушив за нею. Меґі тягла його за собою так нетерпляче, що в коридорі він наштовхнувся босою ногою на стос книжок. А на що ж іще?! Удома в них повсюди були стоси книжок. Книжки стояли не лише на полицях, як у решти людей, а й горами лежали під столами, на стільцях, у всіх кутках. Книжки були на кухні й у вбиральні, на телевізорі й у шафі з одягом; невисокі стосики й високі стоси, книжки грубі й тоненькі, старі й нові... Вони зустрічали Меґі спокусливо розгорненими сторінками за сніданком, проганяли нудьгу в похмурі дні... І часом просто потрапляли під ноги.

— Просто стовбичить і стовбичить! — шепотіла Меґі, тягнучи Мо до своєї кімнати.

— А обличчя в нього волохате? Тоді це, мабуть, перевертень.

— Та годі тобі! — Меґі невдоволено зиркнула на батька, хоч його жарти й проганяли страх. Їй уже й самій майже не вірилося в те, що під дощем там хтось стоїть... поки вона знову не стала навколішки біля вікна. — Оно! Бачиш? — прошепотіла.

Мо виглянув з вікна, по якому безперервно стікали дощові краплі, але нічого не відповів.

— Хіба ти не божився, що злодії до нас ніколи не прийдуть, бо тут немає чого красти? — прошепотіла Меґі.

— Це не злодій, — відказав Мо, і його обличчя, коли він відійшов од вікна, було дуже заклопотане.

Серце в Меґі закалатало дужче.

— Лягай спати, Меґі, — сказав батько. — Це гість до мене.

Меґі не встигла поцікавитися, що ж то, заради всього святого, за такий гість, який з'являється серед ночі, — не встигла, бо Мо поквапився з кімнати. Вона стривожено подалася за ним. Уже в коридорі почула, як батько скинув ланцюжка на вхідних дверях, а коли вискочила в передпокій, Мо стояв у відчинених дверях.

Ніч прохопилася до будинку темна й волога, а дощ зашумів загрозливо гучно.

— Вогнерукий! — гукнув у темряву Мо. — Це ти?

Вогнерукий? Що це за ім'я? Меґі не пригадувала, щоб коли-небудь чула його, а проте воно все ж таки щось нагадувало — щось далеке-далеке, таке, що ніяк не хотіло прибрати чітких обрисів.

Надворі — ані шелесь. Тільки дощ нашіптував щось, так ніби в ночі раптом прорізався голос. Та потім почулися кроки і з темряви виринув чоловік. Мокрі від дощу поли довгого пальта липли йому до колін, і коли незнайомиць вийшов на світло з відчинених дверей, Меґі на мить здалося, ніби з-за плеча в нього виткнулася невеличка хутряна голівка; принюючись, вона вистромила з його заплічника й відразу сховалася назад.

Вогнерукий утер рукавом мокре обличчя й, подаючи Мо руку, промовив:

— Як ся маєш, Чарівновустий? Давненько ж ми з тобою не бачилися!

Мо, повагавшись, узяв простягнену руку.

— Дуже давненько, — відповів він, дивлячись одначе кудись повз гостя, так ніби очікував, що вслід за тим із темряви з'явиться ще хтось. — Заходь, а то ще, чого доброго, дуба вріжеш. Меґі каже, ти вже давно тут стовбичиш.

— Меґі? Ах так, ну звісно.

Вогнерукий дав Мо втягти себе до будинку. Незнайомець так пильно приглядався до Меґі, що збентежена дівчинка не знала, куди очі подіти. Зрештою вона й сама подивилася йому просто в обличчя.

— А вона виросла.

— Хіба ти її пам'ятаєш?

— Звичайно.

Меґі впало в око, що Мо, замикаючи двері, крутнув ключа в замку двічі.

— Скільки ж це вже їй? — Вогнерукий усміхнувся до дівчинки.

Дивна то була усмішка. Меґі не могла збагнути, чого в ній було більше — іронії, поблажливості чи просто збентеження. Отож вона й не всміхнулась у відповідь.

— Дванадцять, — сказав Мо.

— Дванадцять?! Лелечко!

Вогнерукий відгорнув із чола геть мокру чуприну. Вона сягала йому майже до плечей. Меґі спитала себе, якого ж та чуприна кольору, коли суха. Неголена щетина навколо тоненьких губів була руда, як ото хутро у бездомної кицьки, що їй Меґі іноді ставила за порогом блюдце з молоком. На щоках щетина в чоловіка була ріденька, мов перший пушок на підборідді у юнака. Отож рубців вона не закривала — трьох довгих блідих рубців, через які обличчя у Вогнерукого мало такий вигляд, немовби колись розбилося й тоді його зліпили наново.

— Дванадцять років! — знову проказав він. — Та вже ж... Тоді їй було... Три роки, чи не так?

Мо кивнув головою й сказав:

— Ходімо, я дам тобі що-небудь перевдягтися. — І потяг гостя за собою — нетерпляче, так ніби йому раптом припекло сховати того від доньки. — А ти, Меґі, — кинув він через плече, — лягай спати. — І, не промовивши більше жодного слова, причинив за собою двері майстерні.

Меґі стояла й потирала одну об одну холодні ноги. «Лягай спати!» Іноді, коли вона вкотре засиджувалася допізна, Мо кидав її на ліжко, мов торбу з горіхами. Іноді після вечері він ганявся за нею по всьому будинку, поки вона, захекавшись од сміху, втікала до себе в кімнату. А іноді він так стомлювався, що випростувався на канапі, й тоді вона, перше ніж іти спати, запарювала йому каву. Але ніколи, жодного разу він не спроваджував її в ліжко так, як оце щойно.

В її серці прокльовувалося настирливе, мов страх, передчуття, нібито разом із цим незнайомцем, що мав таке дивне й водночас знайоме ім'я, в їхнє життя проникла якась небезпека. І раптом Меґі пошкодувала, — так глибоко, аж сама злякалася, — що пішла по Мо: краще б цей Вогнерукий лишився стояти надворі, поки його змив би дощ.

Цієї миті двері майстерні відчинились, і дівчинка здригнулася.

— Ти й досі тут? — здивувався Мо. — Іди спати, Меґі. Ну ж бо!

На батьковому переніссі дівчинка помітила оту невеличку зморщечку, яка залягала там лише тоді, коли його щось дуже тривожило; і дивився він кудись крізь Меґі, наче думками був десь далеко-далеко. Лихе передчуття в її серці наростало, розправляючи чорні крила.

— Прожени його, Мо! — сказала вона, коли він повів її, підштовхуючи перед собою, до кімнати. — Прошу тебе! Прожени його! Він мені не подобається.

Мо спинився на порозі.

— Завтра вранці, коли ти прокинешся, його тут уже не буде. Слово честі!

— Слово честі? А пальці не схрещуєш? — Меґі дивилася йому просто в очі. Вона завжди бачила, коли батько казав неправду, хоч би як він це приховував.

— Не схрещую, — сказав Мо й на підтвердження підніс угору обидві руки.

Відтак причинив за собою двері, хоч і знав, що доньці це не до вподоби. Меґі припала вухом до дверей і прислухалася. Забряжчав посуд. «О, виходить, того рудобородого ще й відігріватимуть чаєм! Сподіваюся, він таки схопить запалення легенів, — подумала Меґі. — Тільки щоб не помирав одразу, як мати моєї вчительки англійської». Меґі почула, як на кухні засвистів чайник і Мо з тацею, заставленою посудом, рушив назад до майстерні.

Меґі про всяк випадок трохи зачекала, хоч це далось їй і нелегко, потім прослизнула до передпокою.

На дверях батькової майстерні висіла невеличка бляшана табличка. Слова, що стояли на ній, Меґі знала напам'ять. Вона ще у свої п'ять років навчилася читати оті старомодні гостроверхі літери:

Одні книжки треба смакувати,
інші — просто ковтати,
і лише декотрі слід пережовувати
й добре перетравлювати.

Тоді Меґі, щоб дотягтися до таблички й розшифрувати цей напис, мусила підставляти собі ящика. Вона гадала, що «перетравлювати» потрібно розуміти буквально, і з відразою питала себе, чому Мо почепив собі на двері саме ці слова якогось осквернителя книжок.

Тепер вона вже знала, що означав напис. Але цієї ночі він її не цікавив. Їй хотілося збагнути, що означали ті слова, які лунали за дверима — тихі, майже незрозумілі слова, що ними пошепки перемовлялися двоє чоловіків у майстерні.

— Ти його недооцінюєш! — чула вона, як казав Вогнерукий.

Голос у нього був зовсім не такий, як у Мо. Батько мав особливий голос. Ним він міг просто-таки малювати в повітрі картини.

— Щоб запопасти її, він піде на все! — Це казав знову Вогнерукий. — А все, повір мені, — це таки все.

— Я її повік йому не віддам! — Це був голос Мо.

— Але він так чи інак її дістане! Кажу тобі ще раз: вони натрапили на твій слід.

— Хіба це вперше?! Та поки що мені щоразу щастило спекатися їх.

— Он як?! І довго ще, на твою думку, тобі щаститиме? А твоя донька? Тільки не розповідай мені, нібито їй до вподоби раз у раз переїздити з місця на місце! Повір, я знаю, що кажу.

За дверима запала тиша, й Меґі вже ледве зважувалася дихнути: боялася, що ті двоє її почують.

Нарешті знов заговорив батько — спроквола, так, наче його язика важко було вимовляти слова.

— І що ж я тепер... маю... на твою думку, робити?

— Їдьмо зі мною. Я відведу тебе до них!

Брязнула чашка. Об порцеляну вдарилась ложечка. Як гучно лунають у тиші такі тихі звуки!

— Ти ж бо знаєш, Каприкорн дуже високої думки про твій хист. Він, поза всяким сумнівом, зрадіє, якщо ти принесеш її сам! А отой новенький, якого він десь роздобув замість тебе, — таке нездарисько, просто жах!

Каприкорн... Іще одне досить дивне ім'я. Вогнерукий не вимовив його, а скоріше виштовхнув із себе — так, неначе воно могло обпекти йому язика. Меґі поворошила закоцюблими пальцями на ногах. Холод пронизував її до кісток, і вона вже майже не розуміла того, про що розмовляли двоє чоловіків, однак намагалася не пропустити жодного слова.

У майстерні знову запала тиша.

— Не знаю... — нарешті озвався Мо. (Голос у нього був такий стомлений, що в Меґі аж серце зайшлося.) — Треба подумати. Як гадаєш, коли тут з'являться його люди?

— Скоро!

Це слово впало у тишу, мов камінь.

— Скоро... — повторив Мо. — Гарзд. Тоді я до завтра вирішу. Ти маєш де заночувати?

— Де-небудь знайду, — відповів Вогнерукий. — Я з цим уже давно проблем не маю. Але тут для мене час і досі летить так швидко... — Він невесело засміявся. — Одначе мені аж-аж-аж як кортить почути твоє рішення. Ти не проти, якщо я прийду завтра? Десь так опівдні.

— Ну звісно. О пів на другу я забираю Меґі зі школи. Отоді й приходь.

Меґі почула, як у майстерні відсунули стільця, й притьма кинулася до себе в кімнату. Вона ледве встигла перескочити поріг, коли двері майстерні відчинилися. Натягнувши аж до підборіддя ковдру, Меґі лежала й прислухалася, як батько прощається з Вогнеруким.

— Ще раз дякую, що попередив! — долинув до неї батьків голос.

Потому вона почула, як віддаляються кроки Вогнерукого — повільно, нерішуче, так ніби той вагався — йти чи не йти, так ніби він ще не все сказав. Нарешті Вогнерукий таки пішов, і тільки дощ усе ще дудонів мокрими пальцями по шибках.

Коли Мо ступив до її кімнати, Меґі хутко заплющила очі, намагаючись дихати рівно, немовби давно вже спала глибоким, невинним сном.

Та Мо був не дурний. Іноді він був аж страх який розумний.

— Меґі, вистроми ногу з-під ковдри, — сказав він.

Дівчинка знехотя виставила з-під ковдри все ще холодну ступню й поклала її в теплу батькову долоню.

— Я так і знав, — сказав Мо. — Ти шпигувала. Чи можеш ти бодай один-однісінький раз зробити так, як я тобі кажу? — І, зітхнувши, укрив її ногу теплою ковдрою.

Потім сів на ліжку, провів руками по стомленому обличчю й подивився у вікно. Чуб у нього був чорний, мов хутро у крота. А Меґі коси дісталися біляві — од матері, про яку вона знала лише з кількох вицвілих фотознімків. «Радій, що ти більше схожа на неї, ніж на мене, — часто казав Мо. — Така голова, як у мене, до дівочої шийки зовсім не пасувала б». Але Меґі дуже хотілося бути схожою на батька, адже на світі не було іншого обличчя, яке б вона так любила.

— Однаково я нічого не зрозуміла з того, про що ви там балакали, — промурмотіла вона.

— Гаразд.

Мо дивився у вікно, так ніби Вогнерукий усе ще стояв у дворі. Нарешті підвівся й рушив до дверей, кинувши через плече:

— Спробуй трохи поспати.

Але спати Меґі не хотілося.

— Вогнерукий! Що воно взагалі за ім'я? — озвалась вона. — І чого це він називає тебе Чарівновустим?

Мо нічого не відповів.

— А той, що шукає тебе... Я чула, як про це казав Вогнерукий... Каприкорн. Хто він такий?

— Тобі його не конче знати, — відповів, не обертаючись, батько. — Я думав, ти нічого не зрозуміла. До завтра, Меґі.

Цього разу дверей він за собою не причинив. Світло з коридору падало на її ліжку, змішуючись із нічною темрявою, що проникала крізь вікно. Меґі лежала й чекала, поки темрява нарешті зникне зовсім і забере з собою тривожне передчуття біди в її душі.

Аж багато згодом дівчинка збагнула, що насправді біда почалася не цієї ночі. Цієї ночі вона лише повернулася.

Таємниці

— Але що робити цим дітям, коли вони не мають таких книжок з казками? — спитав Нафталі.

І Реб Цебулун відповів:

— Доведеться з цим змиритися. Книжки з казками — то не хліб. Можна жити й без них.

— А я без них жити не зміг би, — промовив Нафталі.

Ісаак Б. Зінґер. Казкар Нафталі і його кінь Зус

Коли Меґі прокинулась, надворі ще тільки сіріло. Нічна запона над полями стала блідіша, так наче полиняла під дощем. Будильник показував майже п'яту, й Меґі вже хотіла було перекинутися на другий бік і поспати ще, аж раптом відчула, що в кімнаті хтось є. Вона злякано сіла в ліжку й побачила Мо: він стояв біля її відчиненої шафи.

— Доброго ранку! — привітався батько, кладучи до валізи її улюбленого светра. — Мені шкода. Я розумію, ще дуже рано, але нам треба їхати. Ти не проти, я зварю на сніданок какао?

Меґі сонно кивнула головою. Пташки за вікном щебетали так гучно, немовби попрокидалися вже кілька годин тому.

Мо кинув до валізи ще дві пари її штанів, закрив валізу й рушив з нею до дверей.

— Вдягни що-небудь тепле, — сказав дорогою. — Надворі прохолодно.

— Куди ми їдемо? — запитала Меґі.

Та батько вже вийшов з кімнати. Дівчинка розгублено визирнула з вікна, ніби сподіваючись побачити у дворі Вогнерукого. Але там на мокрому після дощу камінні лише стрибав чорний дрозд.

Меґі натягла штани й попленталась на кухню. У коридорі стояли дві валізи, дорожня сумка й батькова скринька з інструментами.

Мо сидів за столом і готував бутерброди. Перекуска на дорогу. Коли Меґі переступила поріг, він на мить звів очі й усміхнувся. Але з його вигляду Меґі здогадалася, що батько чимось стривожений.

— Ми не можемо поїхати, Мо, — сказала вона. — У мене канікули аж через тиждень.

— То й що? Хіба тобі вперше кидати школу, коли я дістаю замовлення й мушу їхати?

Що правда, то правда. Так траплялося навіть досить часто, коли якому-небудь букіністові, колекціонеру чи якійсь бібліотеці потрібен був палітурник і Мо запрошували очистити кілька давніх цінних книжок від плісняви й пороху чи заново їх оправити. Щоправда, на думку Меґі, слово «палітурник» не дуже пасувало до батькової професії, і кілька років тому вона змайструвала на двері його майстерні табличку з написом: «Мортимер Фольхарт, книжковий лікар». І цей книжковий лікар ніколи не виїздив до пацієнтів без доньки. Так було й буде завжди, хай би там що казали в школі вчителі Меґі.

— Як щодо вітряної віспи? Чи я вже виправдовував нею твої пропуски в школі?

— Минулого разу. Коли ми їздили до отого огидного типа з Бібліями. — Меґі пильно подивилася батькові в очі. — Мо, ми мусимо їхати через... учорашню ніч?

На мить їй здалося, що зараз батько про все розповість. Та він лише похитав головою й кинув:

— Дурниці! — І заходився ховати бутерброди до пластикового мішечка. — У твоєї мами була тітка. Тітка Елінор. Колись ми до неї вже їздили, але тоді ти була ще зовсім маленька. Елінор уже давно просить, щоб я дав лад її книжкам. Вона живе біля одного з озер на півночі Італії... Весь час забуваю, біля якого саме, але там дуже гарно. Їхати туди годин шість-сім, не більше. — Розповідаючи, він не підводив очей на Меґі.

«Але чому саме зараз?» — крутилося в неї на язиці. Однак вона змовчала. Не спитала Меґі й про те, чи не забув батько про домовлену зустріч пополудні: надто боялася відповідей на свої запитання й того, що Мо знову скаже неправду.

— А вона така сама кумедна, як і решта? — тільки й поцікавилась дівчинка.

Меґі з Мо вже навідували декотрих родичів. І з боку батька, і з боку матері їх було чимало, й вони роз'їхались, як здавалося Меґі, по всій Європі.

— Вона, звісно, трохи кумедна, але ви з нею знайдете спільну мову. А книжки в неї таки чудові.

— А ми надовго їдемо?

— Та, мабуть, на довше, ніж звичайно.

Меґі надпила ковток какао. Воно було таке гаряче, що обпекло губи. Вона швиденько притисла до них холодного ножа.

— Мені ще треба дещо спакувати в майстерні, — сказав Мо, відсовуючи стільця. — Я швиденько. Ти, звісно, зморена, але поспиш потім, в автобусі.

Меґі кивнула головою й перевела погляд на вікно. Ранок видався похмурий. Над полями, що тяглися аж до недалеких пагорбів, висів туман, і дівчинці здалося, що нічні тіні поховалися поміж деревами.

— Спакуй їжу й прихопи з собою кілька книжок! — гукнув з передпокою Мо.

Так наче Меґі їде в дорогу вперше! Батько ще багато років тому змайстрував скриньку для її улюблених книжок, які вона щоразу брала в такі поїздки — тривалі й короткі, далекі й не дуже далекі. «У чужім краю непогано мати з собою власні книжки», — завжди казав Мо. Сам він також щоразу прихоплював їх із собою добрий десяток, не менше.

Мо пофарбував скриньку лаком — червоним, як улюблена квітка Меґі мак-самосій. Його пелюстки легко можна було засушувати між сторінками в книжках, а маточка, коли її притиснути до шкіри, залишала слід у вигляді зірочки. На покришці Мо гарною в'яззю вивів: «Скарби Меґі», а всередині оббив скриньку лискучою чорною тафтою. Щоправда, тієї оббивки й не видно було, бо всю скриньку Меґі закладала своїми улюбленими книжками. І після кожної поїздки, після кожного міста чи села, де вони побували, цих книжок усе прибувало й прибувало.

«Коли береш із собою книжку, — сказав Мо, кладучи до скриньки першу, — то стається диво: книжка починає збирати твої спогади. А згодом досить лише її розгорнути, й відразу ніби опиняєшся там, де читав ті сторінки вперше. Перебіг очима кілька слів — і повертається все: краєвиди, запахи, смак морозива, яке ти їв, коли читав... Повір, книжки — однаково що липучка для мух. Ні до чого іншого спогади не прилипають так, як до книжкових сторінок».

Схоже, він таки мав рацію. Але Меґі щоразу брала з собою книжки ще й з іншої причини. У чужині вони були для неї наче домівкою — знайомі голоси, друзі, які ніколи з нею не сварилися, розумні, сильні, відважні друзі, що пройшли вогонь і воду, повсюди побували й зазнали численних пригод. Книжки підбадьорювали Меґі, коли в неї було сумно на душі, проганяли нудьгу, а Мо тим часом кроїв шкіру й тканину, заново зшивав розсипані старі сторінки, що їх десятками років шарпали сотні пальців. Декотрі книжки Меґі брала з собою щоразу, інші лишалися вдома, бо не пасували до поїздки або мали поступитися місцем якійсь новій, ще не відомій історії.

Меґі провела рукою по округлих корінцях. Які ж книжки вибрати цього разу? Які історії допоможуть побороти страх, що проник до їхнього дому минулої ночі? «Може, взяти яку-небудь історію про брехню?» — подумала Меґі. Мо обманув її. Хоча знав, що вона завжди помічає обман по його носі. «Піноккіо», — спало на думку Меґі. Та ні, надто моторошно. І дуже сумно. Та однаково треба брати щось захопливе, таке, щоб прогнати з голови всі думки, навіть найпохмуріші. Може, щось про відьом? Так, вона візьме про відьом, про лисих відьом, які перетворюють дітей на мишей. А також про Одиссея з його циклопом та чародійкою, що обертає воїнів на свиней. Навряд чи їхня з Мо поїздка буде небезпечніша, ніж подорож Одиссея. Чи все ж таки небезпечніша?

Ліворуч під стінкою, в скриньці, лежали дві книжки з картинками. По цих книжках Меґі вчилася читати. Їй було тоді п'ять років, і на сторінках ще й досі лишалися сліди від її нетерплячого вказівного пальчика. А на самому дні, під рештою книжок, лежали

ті, що їх Меґі зробила сама. Цілими днями вона вирізала й клеїла, малювала все нові й нові картинки, а Мо мав підписувати їх, як-от: «Янгол зі щасливим личком. На згадку Мо від Меґі». Своє ім'я вона виводила сама й щоразу писала його з двома «ґ». Меґі поглянула на незграбні літери й поклала ту невеличку книжку знову до скриньки. Оправити її доньці допоміг, певна річ, Мо. Усі її саморобні книжечки він опрацював у різнобарвний папір, а для решти книжок подарував їй спеціальну печатку з її ім'ям і зображенням однорога. Печатку вона ставила щоразу на першій сторінці: іноді чорним чорнилом, іноді червоним — як їй подобалось. Та книжок Мо їй ніколи вголос не читав. Жодного разу.

Він підкидав її високо над головою, носив на плечах і вчив, як із пір'їн чорного дрозда робити закладки для книжок. Але ніколи їй не читав. Жодного разу, жодного слова, хоч би скільки вона клала йому на коліна книжку. Тож Меґі довелося самій навчатися, що означають оті чорні знаки, самій відкривати для себе їхній чарівний світ...

Меґі випросталась.

У скриньці лишалося ще трохи місця. Цікаво, чи не має Мо якої-небудь новенької книжки — такої грубенької, такої чудової-пречудової, щоб можна було взяти її з собою?..

Двері до його майстерні були причинені.

— Мо!

Меґі натисла на клямку. Довгий робочий стіл був чистий-чистісінький, — жодного штемпеля, жодного ножа. Мо справді все спакував. Отже, він таки її не обманув?

Меґі переступила поріг майстерні й роззирнулася. Двері до «золотої комірочки» стояли прочинені. Власне, це була звичайна невеличка комірчина, однак Меґі охрестила її так через те, що батько зберігав там найцінніші матеріали й речі: тонюсіньку шкіру, мармуровий папір, штемпелі, якими він ставив на м'якій шкірі золоте тиснення... Меґі встромила голову в прочинені двері й побачила Мо: той саме загортав у пакувальний папір якусь книжку. Вона була не дуже велика й не дуже товста, блідо-зелена лляна палітурка пошарпана... Однак роздивитися щось більше Меґі не встигла: Мо, щойно вгледівши доньку, поквапно сховав книжку за спину.

— Що ти тут робиш? — напустився батько на дівчинку.

— Я... — На хвилю в Меґі від переляку відібрало мову — таке похмуре було в Мо обличчя. — Просто я хотіла спитати, чи не маєш ти для мене ще якої-небудь книжки... Бо ті, що в моїй кімнаті, я вже всі прочитала і...

Мо провів долонею по обличчю.

— Ну, звісно. Що-небудь знайду неодмінно, — сказав він, але очі його ніби промовляли: «Іди звідси, Меґі, йди». А за спиною в нього шарудів обгортковий папір. — Зараз я прийду до тебе. Просто мені треба тут іще дещо спакувати. Гаразд? Невдовзі він приніс їй три книжки. Але тієї, котру загорнув у папір, серед них не було.

За годину вони винесли речі у двір. Вийшовши з будинку, Меґі мерзлякувато зіщулилась. Ранок видався холодний, як дощ минулої ночі, а бліде сонце нагадувало кашкета, якого хтось забув у похмурому небі.

Вони не прожили в цьому старому дворі ще й року. Меґі подобався краєвид із пагорбами довкруг, ластів'ячі гнізда під дахом, пересохлий колодязь, який зяяв такою чорнотою, що здавалося, ніби він сягав самого центру землі. Будинок з усіма його порожніми кімнатами, де мешкали жирні павуки й завжди гуляли протяги, здавався їй аж надто великим, однак платити за нього доводилося не багато, а Мо мав досить місця для своїх книжок і для майстерні. До того ж поряд із будинком був курник і повітка, в якій тепер стояв лише їхній старенький мікроавтобус, хоча в ній краще було б тримати кількох корів чи коня. «їх, Меґі, треба доїти, — сказав Мо, коли вона якось запропонувала була завести двох-трьох корів. — Рано-вранці. Дуже, дуже рано. І то щодня!» «А як щодо коня? — запитала тоді вона. — Коня має й Пеппі Довгапанчоха. І обходиться навіть без повітки!»

Меґі була б рада й кільком курям чи козі, але ж і їх треба щодня годувати, а вони з батьком надто часто від'їздили. Отож у Меґі лишилася тільки руда кішка, яка час від часу навідувалася до них, коли їй набридало гризтися із собаками в сусідньому дворі. Там жив буркотливий старий селянин — єдиний їхній сусіда. Його собаки іноді так моторошно вили, що Меґі мусила затуляти вуха. До найближчого села, куди Меґі

ходила до школи й де мешкали дві її подруги, можна було доїхати за двадцять хвилин велосипедом, але батько зазвичай відвозив її автобусиком, бо вузький путівець завжди був безлюдний і пролягав через поля й темні переліски.

— О Господи, що це ти сюди понаклала? Чи не цеглин? — спитав Мо, коли виносив надвір її скриньку з книжками.

— Ти ж бо сам завжди кажеш: книжки мають бути важкі, бо в них — цілий світ, — відповіла Меґі, на що батько всміхнувся — вперше за цілий ранок.

Автобусик, що в занедбаній повітці нагадував якусь незграбну строкату тварину, був для Меґі рідніший від усіх будинків, де їм із Мо випадало мешкати. Ніде не спалося їй так солодко й міцно, як у ліжку, що його в автобусику змайстрував для неї батько. Був тут, звичайно, і стіл, у кутку — кухонька й лавка, під відкидним сидінням якої зберігалися путівники, міські карти й зачитані кишенькові книжечки.

Так, Меґі любила свого автобусика. Та цього ранку сідати в нього вона не поспішала. Коли Мо ще раз повернувся до будинку, щоб замкнути двері, в Меґі раптом зринувло таке відчуття, ніби вони вже ніколи сюди не повернуться, ніби ця їхня поїздка завершиться інакше, ніж усі попередні, ніби вони їхатимуть усе далі й далі, втікаючи від чогось такого, що й назви не має. Принаймні від того, про що їй не хотів казати батько.

— Отже, з Богом, на південь! — тільки й кинув він, уможовчуючись за кермом.

І вони рушили — ні з ким не попрощавшись, раннього ранку, що пахнув дощем.

Та біля воріт їх уже очікував Вогнерукий.

На південь

— За Дрімучим лісом — широкий світ, — мовив пацюк. — Але нас він не обходить — ні тебе, ні мене. Я там іще зроду не був і ніколи туди не поткнуся. А ти — й поготів, якщо маєш бодай крихту здорового глузду.

Кеннет Греєм. Вітер у вербах

Вогнерукий, мабуть, уже давно стояв на вулиці, по той бік кам'яної огорожі. Сотні разів — ба більше! — Меґі, міцно заплющивши очі, походжала на цьому мурі туди-сюди — до іржавих завіс на воротах і назад — і виразно уявляла собі або тигра з бурштиново-жовтими очима, що зачався в бамбукових заростях під огорожею, або бистрину з порогами, яка пінилася праворуч і ліворуч від неї.

Тепер тут стояв лише Вогнерукий. Але досить було Меґі тільки вздріти його, як серце в неї шалено закалатало. Він вигулькнув перед автобусиком так несподівано, що Мо мало не налетів на нього. Вогнерукий був у самому светрі й, щоб зігрітися, обхопив себе руками за плечі. Його пальто, мабуть, було ще мокре після дощу, але чуб уже просох, і тепер рудуваті пасма спадали на вкрите рубцями обличчя.

Мо лайнувся, вимкнув двигуна й виліз із автобусика. Вогнерукий розтяг вуста в своїй дивній усмішці й прихилився до муру.

— І куди це ти зібрався, Чарівновустий? — спитав він. — Хіба ми не домовлялися? Колись ти мене так уже пошив був у дурні, пригадуєш?

— Сам знаєш, чому я так кваплюся, — відповів Мо. — З тієї самої причини, що й минулого разу. — Він усе ще не відходив від дверцят автобусика, ніби ніяк не міг дочекатися, коли ж Вогнерукий нарешті дасть дорогу.

Але той удавав, ніби нетерплячки Мо зовсім не помічає.

— То дозволь бодай тепер поцікавитись: куди це ти зібрався? — знову спитав Вогнерукий. — Бо того разу мені довелося розшукувати тебе чотири роки. І якби мені трохи не пощастило, то люди Каприкорна знайшли б тебе раніше.

Він звів очі на Меґі, й дівчинка відповіла йому ворожим поглядом.

Мо хвилю помовчав і нарешті відповів:

— Каприкорн на півночі. Тож ми їдемо на південь. Чи, може, він тим часом отаборився десь-інде?

Вогнерукий перевів погляд на дорогу. У вибоїнах поблискувала вода після дощу минулої ночі.

— Та ні, — промовив він. — Ні, Каприкорн і досі на півночі. Принаймні так кажуть. І якщо ти, як я бачу, надумав усе ж таки не віддавати йому те, що він шукає, то я, мабуть, теж швиденько вшиюся на південь. Бог свідок, не хочеться мені бути тим, від кого Каприкорнові люди почують кепську новину. Одне слово, якщо ви мене трохи підкинете... то я в дорогу готовий!

Дві сумки, які він виволік із-за муру, мали такий вигляд, немовби вже разів десять об'їхали разом з ним навколо земної кулі. Крім них, Вогнерукий мав із собою лише заплічника.

Меґі міцно зціпила губи.

«Ні, Мо! — вирішила вона. — Ні, ми не візьмемо його з собою!» Та досить було їй лише поглянути на батька, і вона зрозуміла: його відповідь буде інша.

— То як — поїдемо? — перепитав Вогнерукий. — А то що я скажу Каприкорновим людям, коли попадуся до їхніх лап?

Він нагадував собаку, якого вигнали з дому. І хоч як у блідому вранішньому світлі Меґі намагалася розгледіти в ньому що-небудь лихове, відразливе, їй не вдавалося. Та брати Вогнерукого з собою вона все одно не хотіла. Це було, звісно ж, виразно написано на її обличчі, тільки жоден із цих двох чоловіків не звертав на неї уваги.

— Повір, я не зможу довго приховувати від них, що бачив тебе, — провадив Вогнерукий. — А крім того... — Він повагався, нарешті повів далі: — Крім того, ти мені й досі щось винен, чи не так?

Мо похнюпив голову. Меґі помітила, як його рука ще міцніше вхопилася за відчинені дверцята автобусика.

— Ну, якщо ти вважаєш... — проказав він. — Так, не заперечую, я тобі дещо винен.

На порубцьованому обличчі Вогнерукого відбилася полегкість. Він хутко закинув за спину заплічника, взяв сумки й рушив до автобусика.

— Стривайте! — вигукнула Меґі, коли Мо пішов йому назустріч, щоб допомогти донести сумки. — Якщо він їде з нами, то я хочу спершу довідатись, чому ми втікаємо. Хто цей Каприкорн?

Мо обернувся до неї.

— Меґі... — почав він добре знайомим їй тоном, яким звичайно казав: «Меґі, не будь такою дурненькою!» — або: «Меґі, ну годі вже тобі...»

Вона відчинила дверцята й вистрибнула з автобусика.

— Меґі, чорт забирай! Залізть назад! Нам пора їхати!

— Не залізу, поки не скажеш!

Мо підійшов до неї, але Меґі прослизнула повз нього, вибігла з воріт на вулицю й крикнула:

— Чому ти не хочеш сказати?

Вулиця була така безлюдна, немовби вони лишилися на світі самі. Війнув легенький вітрець, торкнувся обличчя Меґі, зашелестів у липовому листі на узбіччі. Небо все ще було блякле, сіре й світлішати, схоже, не збиралося.

— Я хочу знати, що сталося! — знову крикнула Меґі. — Хочу знати, чому нам довелося вставати о п'ятій ранку, чому мені не треба йти до школи! Хочу знати, чи ми сюди повернемось і хто такий отой Каприкорн!

Мо, почувши це ім'я, хутко озирнувся, так наче той, кого обидва чоловіки вочевидь так боялися, міг ось-ось вискочити з порожньої повітки — так само зненацька, як напередодні з'явився Вогнерукий. Але у дворі нікого не було, а Меґі надто розлютилася, щоб боятись того, про кого тільки й знала, що ім'я.

— Ти ж бо завжди мені все казав! — крикнула вона до батька. — Завжди!

Але батько мовчав.

— Кожен має свої таємниці, Меґі. — нарешті озвався він. — А тепер сідай, час рушати. Вогнерукий, нічого не розуміючи, поглянув на Мо, потім на дівчинку і, стишивши голос, промовив:

— То ти нічого їй не сказав?

Мо похитав головою.

— Але ж бодай що-небудь ти маєш їй сказати! Це небезпечно, якщо вона нічого не знатиме. Зрештою, вона вже не маленька.

— Якщо вона знатиме, це буде теж небезпечно, — відказав Мо. — Та й нічого це не змінить.

Меґі все ще стояла на вулиці.

— Я чула, про що ви там балакали! — крикнула вона. — Небезпечно — що? Я не сяду, поки не дізнаюсь!

Але Мо й далі мовчав.

Вогнерукий хвилю нерішуче дивився на нього, потім знов поставив сумки на землю.

— Ну, гаразд, — мовив він. — Тоді я сам розкажу їй про Каприкорна.

І повільно рушив до Меґі. Дівчинка мимоволі ступила крок назад.

— Ти його вже бачила, — сказав Вогнерукий. — Колись давно, ти вже, либонь, і не пригадуєш, бо була ще зовсім маленька. Отака. — І показав рукою на висоті своїх колін. — Як би це тобі пояснити, хто він такий? Коли ти побачиш, як кішка жере голопузе пташеня, то, мабуть, заплачеш, чи не так? Або спробуєш його врятувати. А Каприкорн може зумисне кинути голопуцька кішці, аби лиш побачити, як вона роздирає його кігтями, а жалібне цвірінкання й тріпання того пташеняти для Каприкорна солодше за мед.

Меґі поточилася ще на крок назад, але Вогнерукий знову ступив до неї.

— Не думаю, що тобі до вподоби наганяти на людей страх, щоб у них аж жижки трусилися, щоб вони аж падали з ніг, — провадив Вогнерукий. — А Каприкорнові лише того й треба. І, гадаю, ти ж не тягтимеш собі до рук усе підряд — просто так, тільки через те, що тобі так хочеться. А Каприкорн саме це й робить. На превеликий жаль, твій батько має одну річ, яку Каприкорнові страшенно кортить мати.

Меґі звела очі на батька, але той лише стояв і мовчки дивився на неї.

— Каприкорн не вмє оправляти книжок, як твій батько, — вів далі Вогнерукий. — Він узагалі не вмє нічого робити до пуття. Але на одному він розуміється добре: наганяти на людей страх. Тут Каприкорн мастак. Це його ремесло. Хоча сам він, гадаю, навіть не здогадується, що в людини на душі, коли страх сковує її руки й ноги і згинає її до самої землі. Зате він добре знає, як такий страх викликати, як примусити його проникати в домівки, в ліжка, в серця й голови людей. Його поплічники розносять той страх, мов чорні звістки, підсовують його під двері й укидають до поштових скриньок, вимащують ним стіни будинків і брами стаєнь, поки страх починає вже розповзатися сам — нечутно, зі смородом, як чума. — Вогнерукий стояв уже перед самісінькою Меґі. — А людей у Каприкорна багато, — стиха додав він. — Більшість із них служать у нього змалечку, і якщо Каприкорн накаже котромусь із них відтяти тобі вухо чи носа, той зробить це, й оком не змигнувши. Каприкорнові люди полюбляють вдягатися в усе чорне, як оте гайвороння, тільки їхній ватажок носить білу сорочку під чорною, як сажа, курткою. І якщо тобі коли-небудь трапиться котрийсь із них, то спробуй стати маленькою-маленькою, щоб він тебе й не помітив. Зрозуміла?

Меґі кивнула головою. Серце в неї калатало так, що їй аж дух перехопило.

— Я розумію, чому батько ніколи не розповідав тобі про Каприкорна, — зітхнув Вогнерукий і перевів погляд на Мо. — Я теж краще розповідав би своїм дітям про людей приємніших.

— Я знаю, що на світі живуть люди не лише приємні! — Голос у Меґі тремтів від люті (а може, й від страху?), і вона не могла з собою нічого вдіяти.

— Та невже?! І звідки ж ти про це знаєш? — На обличчі у Вогнерукого знову промайнула ота загадкова усмішка, сумна й гордовита водночас. — Тобі вже доводилося мати діло зі справжнім харцизякою?

— Я про них читала.

— Ну звісно! — засміявся Вогнерукий. — Адже це майже те саме.

Його глузування обпекло дівчинку, мов жалка кропива. Він нахилився до Меґі, зазирнув їй в очі й стиха додав:

— Хотів би я, щоб ти знала про них тільки з книжок.

Мо поставив сумки Вогнерукого в самому кінці мікроавтобуса і, поки той уможувався на сидінні позаду Меґі, мовив:

— Сподіваюся, в тебе там немає нічого такого, що літатиме в нас над головою? З твоїм ремеслом у цьому не було б нічого дивного.

Та не встигла Меґі поцікавитися, що ж то за таке ремесло, як Вогнерукий розв'язав заплічника, обережно дістав з нього якусь заспану тваринку і, звертаючись до Мо, сказав:

— Їхати нам разом доведеться, схоже, довгенько, тому я хотів би твою доньку де з ким познайомити.

Завбільшки тваринка була майже як кролик, тільки багато, сказати б, стрункіша, а пухнастого, мов хутрянний комірець, хвостика вона притискала до грудей Вогнерукого. Тваринка вчепилася невеличкими кігтками в його рукав і позирала на Меґі блискучими чорними оченятами-гудзиками, а коли позіхнула, то оголила низку гострих, як голки, зубенят.

— Це Гвін, — пояснив Вогнерукий. — Як хочеш, можеш почухати йому за вушками. Він поки що дуже сонний, не вкусить.

— А взагалі він кусається? — поцікавилась Меґі.

— Принаймні на твоєму місці, — озвався Мо, знов сідаючи за кермо, — я тримався б від цієї малої бестії якнайдалі.

Але Меґі, коли бачила будь-яку тварину, не могла втриматися, щоб її не погладити, навіть якщо в тієї були отакі гострі зуби.

— Це куниця чи щось таке, еге ж? — спитала вона, обережно погладжуючи пучками заокруглене вушко тваринки.

— Та щось із тієї породи. — Вогнерукий дістав з кишені штанів сухарика й стромив його в рот тваринці.

Поки вона хрумкала сухарика, Меґі покуйовдила їй шовковисте хутро на голівці й раптом відчула під ним, просто за вушками, щось тверде — малесенькі ріжки. Дівчинка вражено відсмикнула руку.

— Хіба куниці мають ріжки?

Вогнерукий підморгнув їй, запустив Гвіна знов до заплічника й відповів:

— Ця має.

Меґі збентежено спостерігала, як він затягує ремінця на заплічнику. Здавалося, вона все ще відчувала під пальцями маленькі Гвінові ріжки.

— Мо, а ти знав, що куниці мають ріжки? — нарешті спитала вона.

— Ет, то Вогнерукий приліпив їх тому малому кусючому чортеняті сам. Для своїх фокусів.

— Яких фокусів? — Меґі, нічого не розуміючи, звела очі на батька, потім на Вогнерукого.

Але Мо лише мовчки запустив двигуна, а Вогнерукий поскидав чоботи, які, схоже, побачили світу не менше, ніж його сумки, а тоді, глибоко зітхнувши, випростався на ліжку Меґі.

— Годі балачок, Чарівновустий, — промовив він, перше ніж заплющити очі. — Я ж бо не відкриваю твоїх таємниць, тож і ти не вибовкуй моїх. До того ж для цього треба, щоби спершу стемніло.

Меґі ще добру годину сушила собі мозок тим, що могла б означати ця відповідь. Та ще дужче непокоїло її інше.

— Мо, — нарешті озвалася вона, коли Вогнерукий у неї за спиною захропив, — а що потрібно від тебе... отому Каприкорнові? — Вимовляючи це ім'я, вона стишила голос, немовби не хотіла, щоб воно пролунало так лиховісно.

— Книжку, — відповів батько, не відриваючи погляду від дороги.

— Книжку? То чом же ти її не віддаси?

— Бо не можна. Скоро я тобі це поясню, але не тепер. Гаразд?

Меґі поглянула у вікно. Світ, що пропливав за ним, був уже чужий — чужі будинки, чужі дороги, чужі поля. Навіть дерева й небо мали якийсь чужий вигляд. Але до цього Меґі вже звикла. Ще ніде й ніколи Меґі не почувалася по-справжньому вдома. Її домівкою був Мо, її книжки та ще оцей автобусик, що перевозив їх з одного чужого місця до іншого.

— А ота тітка, до якої ми їдемо... — знов озвалася Меґі, коли вони в'їхали в безкінечно довгий тунель. — Чи має вона дітей?

— Ні, — відповів Мо. — І, боюся, вона їх не дуже й любить. Але, як я вже й казав, ви з нею знайдете спільну мову.

Меґі зітхнула. Вона саме згадала кількох своїх тіток, з якими так і не знайшла спільної мови.

Пагорби переходили в гори, схили обабіч дороги ставали чимдалі крутіші, а будинки згодом почали здаватися не просто чужими, а якимись дивними. Щоб збавити час, Меґі заходилася лічити тунелі, та коли дев'ятий проковтнув їхнього автобусика, а

світло попереду все не з'являлося й не з'являлося, дівчинка заснула. Їй снилися куниці в чорних куртках і книжка, загорнена в бурій папір.

Будинок, повен книжок

— *Мій парк — це мій парк, — промовив Велет. — Нехай це затямлять усі. І ніхто, крім мене, тут не гратиметься.*

Оскар Вайлд. Самозакоханий велет

Прокинулася Меґі через те, що довкола запала тиша.

Монотонне гудіння двигуна, яке заколисало її, змовкло, а місце водія було порожнє. Меґі не відразу пригадала, чому спить не в своєму ліжку. Вітрова шибка була всіяна слідами від мошки. Мікроавтобус стояв перед залізними ворітьми, численні шпичаки яких, тьмяно поблискуючи, навіювали страх. Здавалося, ці ворота були суціль із таких шпичаків, і вони тільки й чекали на те, що хтось спробує перелізти через них, зачепиться й зависне, дригаючи руками й ногами. Дивлячись на них, Меґі згадала про одну зі своїх улюблених книжок про самозакоханого Велета, який не пускав до свого парку дітей. Саме такими вона й уявляла собі його ворота.

Мо з Вогнеруким стояли на дорозі. Меґі вийшла з мікроавтобуса й рушила до них. Праворуч від дороги густо порослий деревами схил круто спускався до великого озера. Пагорби на його протилежному березі здіймалися просто з води — наче гори, що потонули в озері. Вода була майже чорна: у небі вже розливався вечір, і його темрява відбивалась у хвилях. У будинках над озером спалахували перші вогні, нагадуючи світлячків або зорі-падалиці.

— Гарно, правда ж? — Мо обійняв Меґі за плечі. — Ти ж бо любиш історії про розбійників. Бачиш он там руїни замку? Колись у тому замку хазяйнувала горезвісна ватага розбійників. Треба буде розпитати про них в Елінор. Вона про це озеро знає все.

Меґі лише кивнула головою й прихилилася до батькового плеча. Від стоми у голові в неї паморочилось, але на обличчі Мо вперше, відколи вони виїхали з дому, не було й тіні тривоги.

— А де ж вона живе? — спитала Меґі, ледве стримуючи позіхи. — Сподіваюся, не за цими шпичастими воротами?

— Саме за ними. Це вхід до її садиби. Враження справляє не вельми гостинне, чи не так? — Мо засміявся й потяг Меґі за собою через дорогу. — Елінор цими ворітьми так пишається! Побачила такі на картинці в якійсь книжці й замовила і собі.

— У книжці про парк самозакоханого Велета? — промурмотіла Меґі, зазираючи за химерно вигнуте пруття воріт.

— Самозакоханого Велета? — засміявся Мо. — Ні, гадаю, то була інша книжка. Хоч Елінор ще й як припала б до вподоби й та.

З одного й другого боку до воріт підступав високий живопліт, колюче віття якого затуляло все, що було за ними. Та й крізь пруття не було видно нічого цікавого, крім крилатих кущів рододендрону й широкої, висипаної гравієм алеї, що за кілька кроків губилася в них.

— Скидається на те, що родичка в тебе багатенька, еге ж? — шепнув Вогнерукий на вухо Меґі.

— Так, Елінор досить багата, — відказав Мо й відтяг Меґі від воріт. — Та, схоже, колись вона стане бідною, як церковна миша, бо всі свої гроші викидає на книжки. Боюся, за путящу книжку вона, не довго думаючи, й душу дияволу віддасть. — І він рвучко відчинив важкі ворота.

— Що ти робиш?! — стривожено вигукнула Меґі. — Так просто входити сюди не можна!

Біля воріт висіла табличка з написом, і хоча кілька літер уже сховалися за віттям живоплоту, на ній можна було прочитати:

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ.

ЧУЖИМ ВХОДИТИ ЗАБОРОНЕНО!

Для Меґі це застереження звучало й справді не дуже привітно.

Але Мо тільки всміхнувся.

— Не бійся, — сказав він і штовхнув ворота ще раз. — На сигналізації в Елінор лише бібліотека. Елінор однаково, хто входить у ворота. Страхополохом її не назвеш, ні. Та до неї рідко хто й навідується.

— А собаки? — Вогнерукий заклопотано вдивлявся в чужий парк. — Такі ворота зазвичай стережуть штук три, не менше, здоровенних, як телята, й злих собацюр.

Та Мо лише похитав головою.

— Елінор собак ненавидить, — мовив він і рушив назад до мікроавтобуса. — Сідайте. Тітчина садиба нагадувала скоріше ліс, аніж парк. Одразу за ворітьми алея завертала вбік, так наче хотіла взяти розгін, щоб вискочити на узвіз, а далі губилася серед темних ялин та каштанів. Вони росли обабіч неї так густо, що їхні крони утворювали своєрідний тунель. Меґі вже здавалося, що йому не буде кінця-краю, коли це дерева несподівано розступилися й автобусик виїхав на майданчик, висипаний гравієм і оточений дбайливо доглянутими трояндовими клумбами.

Перед будинком, більшим, аніж та школа, до якої Меґі ходила останнього року, на гравії стояв сірий «комбі». Дівчинка спробувала полічити вікна, але невдовзі від свого наміру відмовилася. Будинок був чудовий, хоча враження справляв досить непривітне, як і залізні ворота на в'їзді. Мабуть, через те, що вохристо-жовтий тиньк у вечірній сутінках здавався просто брудним. А зелені віконниці були зачинені, мабуть, тільки тому, що за сусідніми пагорбами вже причаїлася ніч. Мабуть. Але Меґі ладна була побитись об заклад, що ці віконниці рідко відчинялися й удень. Темні дерев'яні двері, що вели до будинку, нагадували дивно перекривлений рот, і Меґі, коли вони підійшли ближче, мимоволі схопила Мо за руку.

Вогнерукий закинув за спину потертого заплічника, де, певно, все ще спав Ґвін, і нерішуче рушив за ними. Коли Мо з Меґі ступили до порога, Вогнерукий спинився за кілька кроків позаду, насторожено переводячи погляд з одних віконниць на інші, ніби побоювався, що з котрогось із зачинених вікон за ними стежить господиня.

Біля вхідних дверей було невеличке заґратоване віконце — єдине, не затулене зеленими віконницями. Під ним висіла ще одна табличка:

ЯКЩО ВИ НАДУМАЛИ МАРНУВАТИ МІЙ ЧАС

УСІЛЯКИМИ ДРІБНИЦЯМИ,

ТО ЛІПШЕ ВІДРАЗУ ВЕРТАЙТЕ НАЗАД.

Меґі стурбовано звела погляд на батька, але той лише підбадьорливо всміхнувся до неї й натис кнопку.

Меґі почула, як у великому будинку розлігся деренчливий дзвінок. Потім надовго запала тиша. Тільки з одного з рододендронових кущів, що росли навколо будинку, злетіла, невдоволено каркнувши, сорока, а кілька жирних горобців заходилися ще завзятіше клювати гравій, вишукуючи в ньому комах. Меґі саме кинула їм кілька крихт, що лишилися в кишені її куртки після якогось уже давно забутого пікніка, коли це двері різко відчинилися.

На порозі стояла жінка — старша, багато старша за Мо, хоча визначати вік дорослих Меґі не дуже й уміла. Її обличчя нагадало Меґі бульдожу морду, та, може, цієї хвилини в жінки просто був такий настрій. Вона була в світло-сірому светрі й попелясто-сірій спідниці, на короткій шиї — перлове намисто, а на ногах — повстяні пантофлі (якось Меґі довелося взути такі в одному замку, куди вони з Мо їздили на екскурсію). Уже сиві коси Елінор зібрала у високий вузол, але з нього на всі боки вибивалися пасма, так наче вона зачісувалася похапки й нетерпляче. Одне слово, Елінор не була схожа на жінку, яка надто часто заглядає на себе в дзеркало.

— Боженку, Мортимере! Оце-то сюрприз! — вигукнула вона замість того, щоб привітатися. — Звідки ти тут узявся? — Голос у неї лунав досить грубо, хоча з її обличчя було видно, що вона цьому гостеві рада.

— Вітаю, Елінор! — сказав Мо й поклав руку на плече доньки. — А ти пригадуєш Меґі? Як бачиш, вона вже виросла.

Еліно́р спантеличено кинула погляд на дівчинку й промовила:

— Та бачу. Але ж на те вони й діти, щоб рости, чи не так? Якщо не помиляюся, в останні роки ні тебе, ні твоєї доньки бачити мені не випадало. І ось така несподівана честь — ти приїхав! Кому ж чи чому я маю за це дякувати? Невже ти нарешті надумав зглянутися над моїми бідолашними книжками?

— Угадала, — кивнув головою Мо. — Одна бібліотека скасувала замовлення — ти ж бо знаєш, у бібліотек завше катма грошей.

Меґі занепокоєно глянула на батька. Вона й не здогадувалася, що він уміє так переконливо брехати.

— Я так поспішав, — провадив Мо, — що не встиг знайти, де лишити Меґі, тож узяв її з собою. Я знаю, ти дітей не любиш, але Меґі не вимащує книжки повідлом і не виринає з них сторінок, щоб загортати дохлих жаб.

Еліно́р щось невдоволено буркнула й зміряла Меґі таким поглядом, немовби сподівалася від дівчинки будь-якої капості, незалежно від того, що сказав про неї батько.

— Коли ти привозив її востаннє, в мене так і свербіли руки зачинити її у хліві, — крижаним голосом проказала Еліно́р. — Сподіваюся, цього разу так уже не буде. — Вона ще раз зміряла Меґі поглядом з голови до ніг, мов небезпечного звіра, якого мала впустити в дім.

Меґі відчула, як від люті в неї спалахнуло обличчя. Їй захотілося додому або назад в їхній автобусик — байдуже куди, аби лиш не переступати поріг цієї огидної тітки, яка своїми крижаними баньками просто-таки наскрізь просвердлювала її.

Нарешті Еліно́р відпустила поглядом Меґі й подивилася на Вогнерукого, який усе ще збентежено стояв позаду.

— А оцей? — звернулася Еліно́р до Мо. — Хіба я і його знаю?

— Це Вогнерукий, мій... товариш.

Мабуть, лише Меґі й упало в око те, як батько на мить розгубився.

— Він має їхати далі, на південь. Та, може, ти дозволиш йому переночувати? Адже в тебе стільки кімнат...

— Тільки якщо його ім'я не вказує на те, як він обходиться з книжками, — відповіла Еліно́р. — Певна річ, на розкішний нічліг нехай не розраховує, йому доведеться вдовольнитися мансардою. За останні роки моя бібліотека так розрослася, що тепер майже всі кімнати для гостей заповнені книжками.

— І скільки ж у вас книжок? — поцікавилась Меґі. Вона-бо сама виросла серед стосів книжок, однак просто не могла уявити собі, що за кожнісіньким вікном такого величезного будинку — самі книжки.

Еліно́р знову зміряла її поглядом, цього разу вже не приховуючи зневаги.

— Скільки? — перепитала вона. — Гадаєш, я їх лічу, як гудзики чи горошини? Книжок у мене багато, дуже багато. У кожній кімнаті їх стоїть стільки, що ти й за все життя не перечитаєш. А декотрі з них такі цінні, що я, не вагаючись, роздеру тебе, якщо ти бодай спробуєш до них доторкнутися. Але ж тато сказав, ти дівчинка розумна, тож тобі таке, звісно, й на думку не спаде, чи не так?

Меґі нічого не відповіла. Натомість уявила собі, як стає навшпиньки й тричі плює цій старій відьмі в очі.

А ось Мо засміявся й промовив:

— Ти зовсім не змінилася, Еліно́р! Язичок гострий, як ніж для паперу. Але попереджаю: якщо роздереш Меґі, я те саме зроблю з твоїми любимими книжками!

Вуста в Еліно́р скривилися в ледве помітній усмішці.

— Непогана відповідь, — мовила жінка й відступила вбік. — Бачу, ти теж не змінився. Входитье. Я покажу книжки, яким потрібна твоя допомога. І ще декотрі.

Меґі завжди гадала, що в Мо страх як багато книжок. Та коли вона переступила поріг тітчиного будинку, то зрозуміла, що помилялася.

Ні, тут не стояли в усіх кутках стоси, як у них удома. Тут кожна книжка вочевидь мала своє місце. Але там, де в людей зазвичай були шпалери, картини чи просто голі стіни, в Еліно́р стояли й висіли полиці з книжками. У передпокої, через який їх спершу повела тітка, полиці були білі й здіймалися до самої стелі. У кімнаті, яку вони перетнули потім, полиці виявилися вже чорні, як кахельна плитка на підлозі; такі самі були і в коридорі, куди вони завернули далі.

— Оці ось, — зневажливо показала рукою тітка, проходячи повз корінці книжок, що тісно попритискалися одна до одної, — зібралися тут за багато років. Вони не дуже цінні, здебільшого нічого особливого. І якщо в когось засверблять руки й він візьме котрусь із них... — тітка коротко зиркнула на Меґі, — то це серйозних наслідків за собою не потягне. Головне, щоб ті руки, коли вдовольняться своєю цікавістю, ставили книжки на місце й щоб потім серед сторінок не лишалося неапетитних закладок. Хочеш — вір, хочеш — ні... — вона обернулася до Мо, — а в одній з останніх книжок, які я купила — до речі, чудове перше видання дев'ятнадцятого століття, — я й справді знайшла вже сухе кружальце салямі замість закладки.

Меґі не втрималася й пирхнула. Тітка, певна річ, не забарилася кинути на неї ще один не вельми привітний погляд і сказала:

— Немає чого сміятися, юна панночко! Кілька найпрекрасніших книжок, що їх будь-коли надрукували люди, загинуло тільки через те, що якимсь дурноверхим риботоргівцям спадало на розум шматувати їх і загортати в сторінки свою смердючу рибу. А в середні віки пішли прахом тисячі книжок, бо з палітурок вирізали підошви до чобіт, а сторінками топили лазні. — (Згадавши про ті жахливі неподобства, хай навіть творилися вони багато століть тому, Елінор жадібно вхопила ротом повітря.) — Гаразд, годі про це, — видихнула вона. — А то я знову розхвилююсь, а в мене й без того дуже високий тиск.

Вона спинилися перед білими дерев'яними дверима. На них була намальована кітва, навколо якої звивався дельфін.

— Це знак одного знаменитого друкаря, — пояснила Елінор, обводячи пальцем гострий кінчик дельфінового носа. — Саме те, що треба для дверей до бібліотеки, чи не так?

— Я знаю, — сказала Меґі. — Альд Мануцій. Він жив у Венеції. Друкував такі невеличкі книжки, які легко вмещалися в сумках на сідлах у замовників.

— Правда? — Елінор спантеличено поморщила чоло. — А я про це й не знала. В усякім разі, я щаслива власниця однієї з книжок, які він надрукував власноруч. І то ще в тисяча п'ятсот третьому році!

— Ви, мабуть, хотіли сказати, що книжку надруковано в його майстерні, — виправила її Меґі.

— Ну звісно, саме це я й хотіла сказати. — Тітка прокашлялась і глипнула на Мо так докірливо, немовби це він винен у тому, що його донька знає про такі рідкісні речі. Нарешті вона взялася рукою за клямку й, просто-таки святобливо натиснувши на неї, промовила: — Цей поріг ще не переступала жодна дитина. Та позаяк батько, судячи з усього, прищепив тобі певну повагу до книжок, я зроблю виняток. Щоправда, лише за умови, що ти не підходи́тимеш до полиць ближче, ніж на три кроки. Чи приймаєш ти мою умову?

Якусь хвилю Меґі вагалася: чи не відмовитись? Ох, як же кортіло їй кинути тітці в обличчя, що на всі її коштовні книжки вона чхати хотіла. Але зробити цього вона не могла. Просто в ній брала гору цікавість. Їй навіть здавалося, що крізь прочинені двері вона чує, як на полицях перешіптуються книжки. Тисячі невідомих історій обіцяли вони їй, тисячі дверей до тисяч небачених світів! Перед такою спокуюю гордощі Меґі виявилися безсилі.

— Приймаю, — буркнула дівчинка й сховала руки за спину, бо вони вже свербіли від нетерплячки. — На три кроки.

— Розумна дівчинка, — мовила Елінор таким поблажливим тоном, аж Меґі вже пошкодувала, що прийняла її умову.

Нарешті вони переступили поріг найдорожчої святині тітки Елінор.

— О, ти зробила тут ремонт! — вигукнув Мо.

Він сказав іще щось, але Меґі вже нічого не чула.

Вона не відводила очей від книжок. Полиці, на яких вони стояли, пахли свіжо поструганим деревом. Стелажі сягали до самої небесно-блакитної стелі, з якої на дротах звисали, мов поприв'язувані зорі, невеличкі лампочки. Попід стелажми стояли вузьенькі подвійні драбинки на коліщатах, готові винести кожного допитливого читача на свої вершини. Були тут і пюпітри, на яких лежали розгорнені книжки, прикріплені позолоченими мідними ланцюжками. Були й скляні вітрини, в яких книжки з потьмянілими від давності сторінками показували кожному, хто над ними схилився, чудовні картинки. Ні, стриматися Меґі було несила. Вона поквапно кинула погляд у

бік Еліно́р — на щастя, та саме стояла до неї спиною, — ступила крок і опинилася біля вітрини. Дівчинка все нижче й нижче схилилася над склом, поки ввіткнулася в нього носом.

Вицвілі бурі літери були увиті гострими листочками. Невеличка драконяча голова випльовувала на замацану сторінку квітки. Вершники на білих конях поглядали на Меґі так, немовби їх намалювали тонесенькими пензликами з волосу куниці щойно вчора. Поруч стояла молода пара — мабуть, наречений і наречена. На них вороже зирив чоловік у яскраво-червоному капелюсі.

— Оце такі в тебе три кроки?!

Меґі злякано обернулася, однак тітка, схоже, не дуже розгнівалася.

— Так, мистецтво книжкової ілюстрації! — промовила вона. — Колись читати вміли тільки багаті. Тому для бідних у книжках малювали картинки, щоб і вони могли зрозуміти, про що там ідеться. Про їхню насолоду від читання ніхто, звісно, й не думав. Бідні народжувалися працювати, а не втішатися картинками й бути щасливими. Це був привілей багатих. Бідних не навчали, а повчали. Здебільшого на прикладі історій з Біблії, що їх і так усі добре знали. Книжки ті лежали в церквах, і щодня перегорталася сторінка, щоб люди могли побачити нову картинку.

— І ця книжка? — поцікавилася Меґі.

— О, ця, гадаю, в церкві не лежала, — відповіла Еліно́р. — Ця скоріше дарувала насолоду якомусь дуже великому багатієві. До речі, книжці майже шістсот років. — У тітчиному голосі вчувалися неприховані гордості. — За такі книжки люди йшли на вбивство й платили життям. А мені, на щастя, досить було заплатити за неї гроші.

По цих словах вона різко обернулася й кинула недовірливий погляд на Вогнерукого, який нишком ступав за ними, мов кіт на ловах. На мить Меґі здалося, що зараз Еліно́р візьме й виставить його за двері, в коридор. Але Вогнерукий, заклавши руки за спину, стояв перед полицями з таким святобливим виразом на обличчі, що тітка так і не знайшла, до чого причепитися, тож тільки ще раз зміряла його осудливим поглядом і повернулася знову до Мо.

Цей стояв біля одного з пюпітрів з книжкою в руках, корінець якої висів на кількох нитках. Мо тримав книжку так обережно, немовби то був птах зі зламаним крилом.

— То як? — заклопотано запитала Еліно́р. — Зможеш її врятувати? Я знаю, вона в жахливому стані, та й решта книжок, боюся, не в кращому, але ж...

— Усе це можна полагодити. — Мо відклав книжку вбік і заходився оглядати ще одну. — Але на це в мене піде, либонь, тижнів два, не менше. Якщо тільки не виникне потреба в додаткових матеріалах. Тоді робота може затягтися надовше. Чи готова ти стільки терпіти нас у своєму домі?

— Аякже, — кивнула головою Еліно́р.

Однак Меґі завважила, який погляд тітка кинула в бік Вогнерукого. Той так само стояв перед стелажми одразу біля дверей, і, крім книжок, для нього, здавалося, на світі більше нічого не існувало. І все ж таки в Меґі склалося враження, що його вух не уникало жодне слово, сказане в нього за спиною.

На кухні в Еліно́р полиць із книжками не було, жодної, зате там усіх пригостили чудовою вечерею — за дерев'яним столом, що, як запевнила тітка, колись стояв у писарській келії одного італійського монастиря. Щодо цього Меґі мала сумнів. Наскільки вона знала, ченці в монастирях працювали за столами з похилими стільницями, але про це вирішила краще помовчати. Натомість узяла ще один крайчик хліба й подумала, чи їстівний отой сир, що стояв на нібито письмовому столі. Але цієї миті вона помітила, як батько щось шепнув тітці. Очі в Еліно́р жадібно загорілись, і Меґі дійшла висновку, що йтися могло лише про одну книжку. Дівчинка відразу згадала про пакувальний папір, блідо-зелену льняну палітурку й гнів у голосі Мо.

Вогнерукий, що сидів поруч із нею, непомітно сховав до свого заплічника шматок шинки — вечеря для Гвіна. Меґі вгледіла, як із заплічника виткнувся круглий носик і принюхався, сподіваючись дістати ще чого-небудь смачненького. Вогнерукий, перехопивши погляд Меґі, всміхнувся до неї й тицьнув куниці ще трішки шинки. Перешіптування Еліно́р і Мо його, здавалося, не цікавило. А от Меґі не мала сумніву, що ті двоє про щось нишком домовляються.

По хвилі Мо підвівся й вийшов з кухні. Меґі спитала в тітки, де в неї туалет, і рушила вслід за батьком.

Якось дивно було шпигувати за Мо. Вона навіть не пригадувала, чи робила це коли-небудь доти. Хіба що тієї ночі, коли в їхньому домі з'явився Вогнерукий. Та ще того разу, коли вона спробувала довідатися, чи не Мо і є той дід, що приносить подарунки на Різдво. Їй було соромно підглядати за батьком, але винен був він сам. Навіщо було ховати від неї ту книжку? А тепер він хотів, мабуть, віддати її оцій Елінор, — книжку, поглянути на яку не мала права навіть вона, Меґі! Та книжка, відколи Мо так покvapно сховав її за спиною, вже не йшла Меґі з голови. Дівчинка навіть спробувала була її розшукати — у батьковій сумці, ще доти, як він відніс свої речі до мікроавтобуса. Але знайти книжку не пощастило.

Треба будь-що побачити ту книжку, поки вона, чого доброго, не зникла в одній з вітрин Елінор! Цікаво, чим же книжка така дорога батькові, що він притарабанив її сюди?..

У вестибюлі він, перше ніж вийти надвір, іще раз озирнувся. Але Меґі встигла сховатися за скриню, що пахла нафталіном і лавандою. Дівчинка вирішила не виходити зі своєї схованки, поки батько не повернеться, — адже надворі він одразу її помітить. Час тягся нестерпно повільно, як буває завжди, коли, затамувавши подих, чогось очікуєш. Книжки на білих полицях, здавалося, стежили за Меґі, однак мовчали, мовби здогадуючись, що цієї хвилини думати вона могла лише про одну-однісіньку книжку.

Нарешті Мо повернувся з бурим згортком у руках. «Мабуть, поки що він сховає її тут, — подумала Меґі. — Де ж бо ще книжку можна сховати надійніше, ніж серед тисяч інших книжок! Авжеж. Мо залишить її тут, і ми поїдемо додому. Але ж мені так кортить просто поглянути на неї, хоч один-однісінький раз, перше ніж вона опиниться на одній із полиць, до яких мені підходити ближче ніж на три кроки — зась!»

Мо пройшов повз неї так близько, що вона могла б до нього доторкнутись, однак не помітив її. «Меґі, — часом казав він, — не дивися так на мене! Ти знов читаєш мої думки». Тепер батько виглядав заклопотано, ніби не був певний у тому, чи правильний у нього план. Меґі неквапно полічила до трьох і рушила вслід за батьком. Але той кілька разів так раптово спинявся, що вона мало не наскочила на нього. Він пішов не на кухню, а відразу завернув до бібліотеки. Не озираючись, штовхнув двері зі знаком венеційського книгодрукаря й тихенько причинив їх за собою.

Меґі стояла сама серед усіх отих мовчазних книжок, розмірковуючи, чи не ввійти до бібліотеки й собі... і просто попросити батька показати ту книжку. Невже він на неї так дуже розгнівається? Вона саме набралася духу й уже хотіла була відчинити двері, аж раптом почула кроки — швидкі, рішучі, навіть нетерплячі. Це могла бути лише Елінор. Що робити?

Меґі прочинила сусідні двері й прослизнула всередину. Ліжко з балдахіном, шафа, знімки у срібних рамках, стос книжок на нічному столику, на килимі — розгорнений каталог зі знімками давніх книжок. Це була спальня Елінор. Серце в дівчинки калатало. Вона прислухалася до того, що діється в коридорі, почула енергійну тітчину ходу, а коли двері до бібліотеки причинилися вдруге, вийшла навшпиньках за двері. Вона ще стояла вагаючись біля бібліотеки, коли це на її плече лягла ззаду чиясь рука, а друга, щоб вона від переляку не скрикнула, затулила їй рота.

— Це я! — шепнув їй на вухо Вогнерукий. — Тихо, а то обом нам буде непереливки, розумієш?

Меґі кивнула головою, і Вогнерукий поволі одвів руку від її рота.

— Батько хоче віддати книжку цій відьмі, еге ж? — прошепотів він. — Мо приніс її з автобуса? Скажи, адже він привіз її з собою, так?

Меґі відштовхнула його й прошипіла:

— Не знаю! І взагалі, яке ваше діло?

— Яке моє діло?! — стиха засміявся Вогнерукий. — Може, колись я тобі й розкажу, яке мені до цього діло. А зараз я хочу знати лише одне: чи ти її бачила.

Меґі похитала головою. Вона й сама не знала, чому збрехала Вогнерукому. Може, тому, що він аж надто міцно затис був їй рота.

— Послухай, Меґі! — Вогнерукий пильно подивився дівчинці в очі. Його рубці мали вигляд смужок, що їх хтось понамальовував йому на щоках білою фарбою: дві смужки на лівій, трохи нерівні, а третя, довша, на правій — від вуха до носа. — Каприкорн уб'є твого батька, якщо не одержить тієї книжки! Він його вб'є, розумієш? Я тобі не розповідав, який він? Він хоче мати ту книжку, а коли він хоче що-небудь мати, то

неодмінно свого доб'ється. Від нього тут книжку не сховати, про це навіть смішно думати.

— Мо так не вважає!

Вогнерукий випростався й поглянув на двері до бібліотеки.

— Атож, я знаю, — пробурмотів він. — У цьому ж і вся проблема. І саме через це... — Він узяв її ззаду за плечі й підштовхнув до причинених дверей. — Зараз ти з таким виглядом, ніби нічого не знаєш, увійдеш туди й довідаєшся, що ці двоє надумали робити з книжкою. Домовились?

Меґі хотіла було запротестувати, та не встигла вона отямитись, як Вогнерукий відчинив двері й увірнувся до бібліотеки.

Усього-на-всього картинка

Якщо хтось украде чи, позичивши, не поверне власникові книжку, то нехай вона в руках його обернеться на смертельну змію. Нехай ударить його грець і паралізує йому руки й ноги. Надривним криком нехай благає він пощади, та муки його нехай не припиняються, поки він почне розкладатись.

Нехай книжкова черва вгризається в його нутрощі, як ото червак тління, що не знає смерті. А коли такий чоловік постане перед судом усевишнім, нехай поглине його вогонь пекельний навік-віків.

Цей напис на бібліотечній стіні монастиря Сан-Педро в Барселоні наводить Альберто Манґель

Вони вже розгорнули книжку — Меґі помітила той бурий папір на стільці. Ні батько, ні тітка не почули, як вона ввійшла. Еліно́р саме схилилася над одним із пюпітрів, а Мо стояв поруч. Обоє повернулися спиною до дверей.

— Неймовірно! А я думала, вже не лишилося жодного примірника, — казала Еліно́р. — Про цю книжку ходили дивні чутки. Один букініст, у якого я частенько купую книжки, розповідав, нібито кілька років тому в нього вкрали три примірники, та ще й того самого дня! Майже таку саму історію чула я й ще від двох книготоргівців.

— Невже? Таки дивно, — промовив Мо, однак Меґі надто добре знала батьків голос і зрозуміла, що подив його удаваний. — Що ж, може, й так. Та навіть якби ця книжка й не була така рідкісна, для мене вона однак дуже дорога, і я хотів би бути певен, що лишаю її тут у безпеці — принаймні на якийсь час, поки заберу її знов.

— У мене всі книжки в безпеці, — різко відповіла Еліно́р. — Сам знаєш. Це мої діти, мої чорнильні діти, яких я люблю й лелію. Я захищаю їх від сонячного світла, стираю з них пил, бережу їх від голодної книжкової черви й брудних людських пальців. Ця книжка стане в мене на почесне місце, і там її ніхто навіть не побачить, поки ти не зажадаєш її назад. Гостей у своїй бібліотеці я не дуже люблю. Вони тільки лишають у моїх нещасних книжках сліди від пальців та шкірки від сиру. А крім того, в мене, як ти знаєш, дуже дорога сигналізація.

— Так, і це мене особливо заспокоює! — У голосі Мо вчувалася полегкість. — Дякую тобі, Еліно́р! Дякую від усієї душі! А якщо ближчим часом хто-небудь постукає до тебе й спитає про книжку, то скажи, нібито ніколи про неї й не чула, гаразд?

— Ну, звісно. Чого не зробиш задля доброго палітурника! А крім того, ти чоловік моєї небоги. Знаєш, іноді мені її бракує. Гадаю, тобі також. А ось твоя донька, схоже, непогано без неї обходиться, чи не так?

— Вона майже нічого не пам'ятає, — стиха промовив Мо.

— Що ж, може, так воно й краще. Часом воно й непогано, що наша пам'ять не годна зберегти і половини того, що зберігають книжки. Без них ми, либонь, узагалі вже нічого б не пам'ятали. Позабували би про все: і про Троянську війну, і про Колумба, Марко Поло, Шекспіра, і про всіх отих божевільних королів та богів... — Еліно́р обернулася — і завмерла.

— Невже я не почула, як ти постукала? — спитала вона і втупилася в Меґі таким суворим поглядом, що дівчинка мусила зібрати всю свою мужність, аби просто не крутнутися й тієї ж миті не вискочити в коридор.

— І давно вже ти тут стоїш, Меґі? — спитав Мо.

Дівчинка випнула підборіддя.

— То їй можна дивитися на книжку, а від мене ти її ховаєш! — промовила Меґі. (Краще вже нападати, ніж захищатися.) — Книжок ти від мене ще ніколи не ховав! Що ж такого особливого в цій? Чи я осліпну, як погляну на неї? Чи, може, вона повідкушує мені пальці? Невже в ній такі жахливі таємниці, що мені не можна про них знати?

— У мене свої причини не показувати тобі цієї книжки, — відповів Мо.

Він стояв геть блідий. Не кажучи більше ні слова, ступив до Меґі й хотів був вивести її за двері, але дівчинка вивернулася.

— О, та вона в тебе вперта! — сказала Еліно́р. — Це мені вже починає подобатись. Пригадую, її мати дівчинкою була така сама. Підійди-но сюди. — Вона ступила вбік і поманила Меґі до себе. — Зараз сама побачиш, що в цій книжці немає нічого аж такого цікавого, принаймні для тебе. Власним очам люди завше вірять більше. Чи, може, твій батько іншої думки? — І звела на Мо запитливий погляд.

Мо, не знаючи, що сказати, розгублено похитав головою.

Книжка лежала на пюпітрі розгорнена. На дуже давню вона не скидалася. Меґі знала, який вигляд має по-справжньому давня книжка. У батьковій майстерні Меґі бачила книжки, сторінки в яких були поплямлені, мов шкура леопарда, й майже такі самі жовті. Дівчинка пригадувала, що палітурку одного такого фоліанта геть поточив шашіль і вона була всіяна дірочками — ніби постріляна малесенькими кулями. Мо зняв із книжкового блоку ту палітурку, сторінки ретельно прошив заново й накинув на них, як він сам висловлювався, нову одєжину. Така одєжина бувала шкіряна або полотняна, гладенька або з рельєфним малюнком, що його Мо витискав спеціальними невеличкими штемпелями, а іноді навіть укривав позолотою.

Палітурка цієї книжки була льняна й сріблясто-зелена, мов вербове листя. Краї трохи потерлися, але сторінки були ще такі світлі, що кожна чорна літера проступала на них дуже чітко. Між розгорненими сторінками лежала вузенька червона закладка. На правій сторінці була картинка: розкішно вбрані жінки, фокусник-вогнедуд, акробати й хтось схожий на короля. Меґі погортала далі. Картинок виявилось не багато, але початкова літера кожного розділу сама була такою собі невеличкою картинкою. На одних літерах сиділи тварини, інші були увиті рослинами, а «Б» узагалі палахкотіла вогнем. І язики його мали такий живий вигляд, що Меґі навіть торкнулася їх пальцем, щоб переконатися, чи вони не гарячі. Наступний розділ починався з літери «К» у вигляді гордого воїна, на випростаній руці в якого сиділа тваринка з пухнастим хвостиком. «Ніхто й не помітив, як він вислизнув з міста...» — тільки й устигла прочитати Меґі, бо Еліно́р тієї ж миті згорнула книжку.

— Гадаю, цього досить, — промовила тітка й затисла книжку під пахвою. — Батько попросив мене сховати її в надійному місці, і зараз я це й зроблю.

Мо знов узяв Меґі за руку. Цього разу дівчинка не впиралася.

— Прощу тебе, Меґі, забудь про цю книжку! — прошепотів він. — Вона приносить біду. Я дістану тобі сотні інших книжок.

Меґі лише мовчки кивнула головою. Перше ніж Мо причинив за ними двері, вона ще раз кинула швидкий погляд на Еліно́р. Та стояла посеред бібліотеки й дивилася на книжку так ніжно, як часом дивився на Меґі батько, коли перед сном укривав її до самого підборіддя ковдрою.

Двері зачинилися.

— Куди вона її сховає? — спитала Меґі, поспішаючи коридором за Мо.

— О, на такий випадок в Еліно́р знайдеться кілька чудових схованок, — ухильно відповів Мо. — Але всі вони, як і належить бути схованкам, потаємні. Ти не проти, якщо зараз я покажу тобі твою кімнату? — Він намагався розмовляти спокійно, хоча це йому не дуже вдавалося. — Та кімната має вигляд дорогого номера в готелі. Та що я кажу — вона має багато кращий вигляд!

— Цікаво, — буркнула Меґі й роззирнулася.

Вогнерукий наче у воду канув. Де ж він? Їй потрібно було в нього дещо запитати. Терміново. Вона вже не могла ні про що думати, коли Мо показував їй кімнату й казав, що тепер у них усе гаразд і вони, як тільки він закінчить тут роботу, поїдуть додому. Меґі кивала головою і вдавала, ніби слухає, але насправді думала лише про те, що хотіла довідатись у Вогнерукого. Запитання вже ледве не зривалось у неї з язика, і вона навіть дивувалася, що Мо цього не помічає. Запитання просто-таки стояло у неї в очах.

Коли батько пішов, щоб принести з мікроавтобуса речі, Меґі подалася на кухню. Але Вогнерукого не було й там. Дівчинка зазирнула навіть до спальні Елінор. Та хоч скільки дверей відчиняла вона в цьому величезному будинку, Вогнерукого й слід процах. Зрештою вона стомилася шукати. Мо вже давно пішов спати, Елінор також зникла у своїй спальні. Отож Меґі повернулася до себе в кімнату й лягла в ліжко. Воно було таке величезне, що вона почувалася в ньому маленькою-маленькою, мов зморщений карлик. «Як Аліса в Країні Див», — подумала вона й погладила рукою квітчасту ковдру. Загалом кімната їй подобалася. Тут було багато книжок і картин. Був навіть камін, хоча вигляд він мав такий, ніби ним понад сто років ніхто не користувався. Меґі спустила ноги з ліжка й підійшла до вікна. Надворі давно стемніло, а коли вона штовхнула віконниці, в обличчя їй повіяло прохолодою. У темряві перед будинком можна було розгледіти лише майданчик, посипаний білувато-сірим гравієм і тьмяно освітлений ліхтарем. Поряд із сірим тітчиним «комбі» стояв смугастий батьків автобусик — мов зебра, що невідь-як опинилася в конюшні. Мо намалював ті смуги на білій лаковій поверхні після того, як подарував Меґі «Книгу джунглів». Дівчинка пригадала будинок, з якого вони так покvapно поїхали, свою кімнату й школу, де її місце за партою сьогодні лишилося порожнім. Вона не була певна, чи нудьгувала за тією домівкою.

Лягаючи спати, віконниць Меґі не причинила. Її скриньку з книжками Мо поставив біля ліжка. Стомлена, вона дістала книжку й спробувала звити собі гніздечко серед знайомих слів на папері. Але в неї нічого не вийшло. На думку раз у раз спливала та книжка, в уяві знов і знов поставали початкові літери-картинки, великі й строкаті, оточені персонажами, історію яких вона не знала, тому що книжка не встигла її розповісти.

«Треба знайти Вогнерукого, — подумала, вже засинаючи, Меґі. — Адже він має бути десь тут!» Але цієї хвилини книжка вислизнула з її рук і дівчинка заснула.

Уранці її розбудило сонце. Повітря було ще прохолодне з ночі, але хмари на небі вже розвіялись, і коли Меґі вихилилася з вікна, то побачила, як удаліні, за верхівками дерев, мерехтить озеро. Кімната, яку Елінор відвела Меґі, містилася на другому поверсі. Мо ночував через двоє дверей від неї, а ось Вогнерукому довелося вдовольнитись, мабуть, комірчиною в мансарді. Меґі зазирала туди звечора, коли шукала Вогнерукого. Там стояло лише вузьке ліжко, а довкола — цілі гори коробок із книжками, від підлоги до самісіньких крокв.

Коли Меґі прийшла на кухню снідати, Мо з Елінор уже сиділи за столом. Але Вогнерукого не було.

— О, та він уже поснідав! — ущипливо кинула Елінор, коли Меґі спитала про нього. — У компанії з якимсь гострозубим звірям. Заходжу я на кухню, нічого не підозрюючи, а воно сидить просто на столі й пирхає на мене! Довелося пояснити вашому дивакуватому товаришеві, що на своєму кухонному столі я терплю лише одну звірину — мух. Після цього він із тим хутряним звірям подався кудись надвір.

— А навіщо він тобі? — поцікавився Мо.

— Та просто так... Я лиш хотіла дещо в нього запитати. — Меґі хутко ум'яла півскибки хліба, надпила трохи страшенно гіркуватого какао, яке зварила Елінор, і побігла надвір.

Вогнерукого вона знайшла за будинком, на газоні з коротко підстриженою колючою травою, де поряд із гіпсовою фігуркою янголятка стояв шезлонг. Гвіна ніде не було видно. У кущах рододендрона, розквітлого червоним цвітом, щебетали пташки, а Вогнерукий, не помічаючи нічого довкола, стояв і жонглював. Меґі спробувала полічити його різнобарвні м'ячики: чотири, шість, вісім... Він так швидко підкидав їх, що в дівчинки аж голова пішла обертом. Стоячи на одній нозі, Вогнерукий підкидав м'ячики над головою так недбало, немов би йому навіть не треба було на них дивитися. Аж коли він помітив Меґі, один м'ячик вислизнув йому з руки й покотився їй до ніг.

Меґі підбрала м'ячика й кинула Вогнерукому.

— Де ви так навчилися? — спитала вона. — Це було просто... просто блискуче!

Вогнерукий жартома вклонився. І знов ота його дивна усмішка...

— Я заробляю цим собі на хліб, — сказав він. — Цим і ще деякими такими речами.

— Хіба цим можна заробляти на хліб?

— Ну звісно. На ярмарках, на святах. На днях народження в дітей. Ти коли-небудь була на ярмарку, де ніби переносишся в середні віки?

Меґі кивнула головою. На такому ярмарку вона була якось із батьком. Там продавалися такі чудові, такі дивовижні речі, немовби вони прийшли не просто з іншого часу, а з іншого світу. Мо купив їй слоїка, оздобленого різнобарвними камінчиками, з невеличкою бляшаною рибкою всередині — зеленою із золотистим полиском. Крізь широко роззявлений рот у її порожньому черевці виднілася кулька, і коли того слоїка струснути, то кулька теленькала, мов дзвіночок... На ярмарку пахло свіжоспеченим хлібом, димом і вологим одягом. Меґі спостерігала, як кували меча, а один раз навіть сховалася за спиною в батька від переодягненої відьми.

Вогнерукий зібрав м'ячики й повкидав їх до сумки, що стояла розкрита позад нього на траві. Меґі підійшла ближче й зазирнула всередину. Там були пляшки, біла вата й пакунок молока, але розгледіти більше вона не встигла: Вогнерукий закрив сумку.

— Мені шкода, але професійні таємниці! — мовив він. — Батько віддав книжку цій Елінор, еге ж?

Меґі знизала плечима.

— Можеш спокійно мені сказати. Я однаково все знаю. Підслухав розмову. Лишати тут книжку — це з його боку божевілля. Та що вдієш. — Вогнерукий сів у шезлонг.

Неподалік на траві лежав його заплічник, і з нього виглядав пухнастий хвостик.

— А я бачила Гвіна! — сказала Меґі.

— Он як?! — Вогнерукий відкинувся на спинку шезлонга й заплющив очі. При сонячному світлі його чуб здавався ще світліший. — Я теж. Він у заплічнику. Йому саме час спати.

— Я бачила його в книжці.

Меґі не зводила очей з Вогнерукого. Але на обличчі в того, коли вона згадала про книжку, не здригнулася жодна рисочка. З його чола важко було прочитати думки, як це виходило з Мо. Обличчя Вогнерукого нагадувало згорнену книжку, і в Меґі було таке враження, що кожен, хто пробував прочитати її, діставав від цього чоловіка по пальцях.

— Гвін сидів там на літері, — провадила вона. — На «К». Я й ріжки бачила!

— Справді? — Вогнерукий навіть не розплющував очей. — А ти часом не знаєш, на котру з тисячі отих полиць її поставила ця бібліоманка?

Меґі вдала, ніби не почула його запитання.

— А чому Гвін — ну викапане звірятко з книжки? — спитала вона. — Чи ви й справді приклеїли йому ріжки?

Вогнерукий розплющив очі й примружився від сонця.

— Приклеїв ріжки? — перепитав він, дивлячись у небо.

Над будинком Елінор саме пропливало кілька хмарин, сонце сховалося за однією з них, і тінь огидною потворою впала на зелену траву.

— Меґі, а батько часто читає тобі книжки?

Дівчинка звела на Вогнерукого недовірливий погляд, потім присіла біля заплічника, погладила шовковистого Гвінового хвостика й нарешті відповіла:

— Ні. Зате він навчив мене читати, коли мені було п'ять років.

— А ти спитай у нього, чому він не читає тобі вголос. Тільки не дай йому відкритися всілякими відмовками.

— Навіщо? — Меґі сердито випросталася. — Просто він цього не любить, ось і все.

Вогнерукий усміхнувся, перехилився з шезлонга й, потягнувшись рукою до заплічника, промовив:

— О, та в нас, здається, повненьке черевце! Схоже, нічне полювання Гвінові вдалося на славу. Хоч би не спустошив десь іще одне гніздо! Чи це просто від яйця й булочки тітоньки Елінор?

Гвін помахував хвостиком туди-сюди — майже як кіт. Меґі з неприємним відчуттям поглядала в бік заплічника. Добре, що Гвін бодай не показував свого писка, адже той, мабуть, і досі в крові.

Вогнерукий знову відкинувся в шезлонзі.

— А хочеш, сьогодні ввечері я покажу тобі, навіщо в сумці у мене пляшки, вата й решта отого таємничого причандалля? — запитав він, навіть не повертаючи до Меґі

голови. — Щоправда, для цього має бути темно-темнісінько, хоч в око стрель. Чи ти боїшся виходити вночі надвір?

— Звичайно, ні! — ображено кинула Меґі, хоча чого-чого, а виходити потемки надвір не любила. — Тільки спершу скажіть, навіщо...

— Скажіть? — Вогнерукий засміявся. — Господи, ти ще назви мене паном Вогнеруким! Не можу терпіти, коли на мене викають. Отож облиш це, гаразд?

Меґі прикусила губу й кивнула головою. Він мав рацію: оце «ви» йому не пасувало.

— Ну, добре. То навіщо ти приліпив Ґвінові ріжки? — нарешті доказала вона своє запитання. — І що ти знаєш про ту книжку?

Вогнерукий заклав руки за голову й промовив:

— Багато чого знаю. І, може, колись розкажу й тобі. Але поки що домовимся: сьогодні вночі, годині об одинадцятій, на цьому самому місці. Згода?

Меґі звела погляд на дах будинку, де на всі лади виспівував дрозд, і нарешті відповіла:

— Згода. Об одинадцятій. — І подалася назад у будинок.

Елінор запропонувала Мо обладнати йому майстерню відразу за бібліотекою. Там була невеличка кімнатка, де Елінор зберігала давні книжки про тварин та рослини (здавалося, не було таких книжок, яких би вона не збирала!). Ці фоліанти стояли на дерев'яних полицях ясно-медового кольору. На декотрих полицях до книжок були прихилені скляні коробочки з пришпиленими комахами, і це викликало в Меґі ще більшу антипатію до Елінор. Перед єдиним вікном стояв стіл — чудовий стіл з точеними ніжками, проте він був майже вдвічі коротший від столу в майстерні у них удома. Через те Мо, мабуть, і сварився собі під ніс, коли Меґі стромила голову в двері.

— Ти лишень поглянь на цей стіл! — обурювався він. — На ньому хіба що колекцію марок сортувати, а не книжки опрацювати. У цій кімнатці повернутися ніде. Де я поставлю прес, де розкладу інструменти? Минулого разу я працював на горищі, але тепер і там куди не глянь — гори коробок з книжками!

Меґі провела рукою по корінцях книжок, які стояли щільно одна побіля одної.

— То просто скажи їй, що тобі потрібен більший стіл. — Вона обережно взяла з полиці книжку й розгорнула її.

На малюнку були зображені якісь дивні жуки — рогаті, з хоботками, а один навіть мав справжнього носа. Меґі провела пальцем по вицвілих малюнках.

— Мо, а чому ти, власне, ніколи не читав мені книжок?

Батько так рвучко обернувся, що Меґі мало не випустила з рук книжку.

— Чому ти про це питаєш? Ти розмовляла з Вогнеруким, так? Що він тобі сказав?

— Нічого. Анічогісінько! — Меґі й сама не знала, навіщо збрехала.

Вона поставила книжку про жуків на місце. У неї було таке враження, немовби навколо них із батьком хтось снує невидимі тенета з таємниць і брехні й ці тенета стають чимдалі густіші.

— Просто мені цікаво, — промовила вона, дістаючи з полиці ще одну книжку.

Ця мала назву «Майстри маскуватися». Тварини в ній скидалися на живі гілки або на сухе листя.

Мо знов повернувся до неї спиною й заходився розкладати на замалому столі свої інструменти: ліворуч, скраю, — гладилки; поряд — молоток з округлою головкою, яким він надавав форму корінцям книжок; гострий ніж для паперу...

Зазвичай Мо за роботою щось насвистував собі під ніс, але цього дня він німував. Меґі відчувала, що думками батько десь далеко-далеко. Але де саме?

Нарешті він сів скраю на стіл і звів на неї очі.

— Я не люблю читати вголос, — промовив він так, немовби це було найнудніше у світі заняття. — Ти ж бо й сама знаєш. Просто не люблю, та й годі.

— Але чому? Адже ти розповідаєш мені всілякі історії. Вони такі чудові! Ти вмієш розмовляти різними голосами, і в тебе це виходить так цікаво, так смішно...

Мо згорнув на грудях руки, так наче хотів сховатися за ними.

— Ти міг би почитати мені «Тома Соєра», — запропонувала Меґі. — Або «Чому в носорога поморщена шкіра».

Це була одна з історій, які Мо любив розповідати найдужче. Коли Меґі була менша, вони вдвох іноді гралися в носорогів, і тоді в їхньому одязі нібито збиралися хлібні крихти, як у шкірі носорога.

— Так, чудова історія, — сказав батько й знов повернувся до неї спиною. Він поклав на стіл теку з папером для книжкових форзаців і почав його перебирати, думаючи про щось своє. «Кожна книжка має відкриватися таким папером, — сказав він якось Меґі. — Найкраще — темного кольору: темно-червоним, темно-синім — залежно від барви обкладинки. І тоді коли розгортаєш книжку, то ніби опиняєшся в театрі: спершу — завіса, а розсунеш її — і починається вистава».

— Меґі, мені пора братися за роботу, — сказав Мо, не обертаючись. — Що швидше я впораюся з книжками Елінор, то скоріше ми поїдемо додому.

Меґі поставила на місце книжку з замаскованими тваринами й спитала:

— А що, коли він ті ріжки не приліпив?

— Що?

— Ріжки у Гвіна. Що, коли Вогнерукий їх не приліпив?

— Приліпив. — Мо підсунув стільця до свого надто короткого столу. — До речі, Елінор поїхала по продукти. Якщо зголоднієш доти, як вона повернеться, спечи собі кілька млинців. Гаразд?

— Гаразд, — буркнула Меґі.

Якусь хвилю вона розмірковувала, чи сказати батькові про те, що домовилася з Вогнеруким уночі зустрітись, та зрештою вирішила нічого не казати. Натомість спитала:

— Як ти гадаєш, чи можна мені взяти звідси кілька книжок до кімнати?

— Ну, звісно. Якщо тільки ти не залишиш їх назавше у своїй скриньці!

— Як той книжковий злодій, про якого ти мені розповідав? — Меґі взяла три книжки під ліву пахву й чотири під праву. — Скільки він там поцупив? Тридцять тисяч?

— Сорок, — уточнив Мо. — Але власників тих книжок він ніколи не вбивав.

— Так, то був іспанський чернець... Забула, як його звали. — Меґі рушила до дверей і відчинила їх ногою. — А Вогнерукий каже, буцімто Каприкорн може навіть убити тебе, аби лиш дістати книжку. — Вона намагалася говорити якомога байдужіше. — Це правда, тату?

— Меґі! — Мо обернувся й посварився на неї ножом для паперу. — Іди полеж на сонечку або втелює свого чарівного носика в яку-небудь книжку, тільки дай мені попрацювати! І перекажи Вогнерукому, нехай не розповідає тобі таких дурниць, а то я поріжу його оцим ось ножом на малесенькі шматочки.

— Це не відповідь! — кинула Меґі й вийшла зі стосом книжок за двері.

У своїй кімнаті вона розклала книжки на величезному ліжку й заходилася читати: про жуків, що ховаються в порожніх равликових мушлях — достоту як люди в покинутих будинках, про жаб, схожих на листя, і про гусінь з пістрявими колючками; про білобородих мавп, смугастих мурахоїдів і котів, що вигрібають із землі солодку картоплю. Здавалося, на світі є все, будь-які створіння, що їх тільки могла уявити собі Меґі, — й навіть багато таких, яких уявити собі вона не могла.

Але про рогатих куниць у жодній із тих мудрих тітчиних книжок Меґі не знайшла ні слова.

Вогонь і зорі

І ось вони прийшли і привели з собою дресированих ведмедів, собак, кіз, мавп і байбаків. Вони ходили по канатах, перекидалися через голову вперед і назад, шпурляли залізні ножі та мечі й, наражаючись грудьми на їхні вістря і леза, лишалися цілими; ковтали вогонь і трошили зубами каміння, показували фокуси з плащами й капелюхами, з чарівними келихами й ланцюгами, змушували ляльок битися на шпагах; витьохкували соловейками, скрикували павичами, свистіли козулями, боролися й танцювали під переливи флюяри.

Вільгельм Герц. Книга шпільманів

День минав поволі. Батька Меґі побачила аж пополудні, коли Елінор повернулася з крамниці й за півгодини зварила їм спагеті з якоюсь купленою підливою.

— Вибачайте, але в мене просто немає терпіння годинами вистоювати біля цієї клятої плити! — сказала вона, ставлячи на стіл каструлю. — Може, наш приятель з отим хутровим звірям уміє куховарити?

Вогнерукий лише зітхнув плечима й відказав:

— Ні, щодо цього з мене помічник ніякий.

— А Мо добре вміє куварити, — озвалася Меґі, перемішуючи в тарілці спагеті з ріденькою підливою.

— Мо має лагодити мої книжки, а не куварити! — різко кинула Еліно́р. — А як щодо тебе?

Меґі знизала плечима:

— Я вмію пекти млинці. Але чом би вам не придбати кілька кулінарних порадників? Адже у вас стільки всіляких книжок! Це вам запевне допомогло б.

На цю пропозицію Еліно́р навіть не стала відповідати. Усі мовчки їли, й коли мовчанка за столом затяглася, господиня перервала її.

— О, до речі, — сказала вона. — Маю нагадати вам ще про одне правило на ніч. Я не люблю, коли в моєму домі запалюють свічки. Вогонь діє мені на нерви. Надто вже він ласий на папір.

Меґі мовчки проковтнула те, що мала в роті. Схоже, її піймали на гарячому. Звичайно ж, вона прихопила з дому кілька свічок (вони лежали в неї на нічному столику), й Еліно́р їх, певна річ, уже побачила.

Та Еліно́р цієї хвилини дивилась не на Меґі, а на Вогнерукого, який грався сірниковою коробкою.

— Сподіваюся, ви не забудете й про це правило, — мовила вона. — Бо нам, очевидно, доведеться провести у вашому товаристві ще одну ніч.

— Якщо дозволите ще трохи скористатися вашою гостинністю. А завтра вранці я поїду собі, обіцяю. — Вогнерукий усе ще крутив у руках сірникову коробку; невдоволений погляд господині його, схоже, не обходив. — Мені здається, у когось тут зовсім хибне уявлення про вогонь, — додав він. — Це правда, часом він обертається на такого собі невеличкого кусючого звірка. Але ж і його можна приборкати.

По цих словах Вогнерукий дістав з коробки сірника, черкнув його й узяв полум'я в рот.

Коли його губи зімкнулися навколо запаленого сірника, Меґі затамувала дух. Потім Вогнерукий знову розтулив рота, дістав звідти погаслого сірника й, усміхаючись, поклав його в свою порожню тарілку.

— Ось бачите, Еліно́р, він не вкусив мене, — промовив Вогнерукий. — Вогонь приборкати легше, ніж мале котеня.

Еліно́р лише поморщила носа, а Меґі не могла відвести захопленого погляду від Вогнерукого.

Цьому невеличкому фокусу з вогнем Мо, здавалося, зовсім не здивувався. Він тільки застережливо зиркнув на Вогнерукого, і той слухняно сховав сірники до кишені.

— Правила щодо свічок я, звісно, не порушуватиму, — покwapно сказав він. — Не хвилюйтеся. Правду кажу.

— Гарзд, — кивнула головою Еліно́р. — Але це ще не все. Якщо й сьогодні, щойно стемніє, ви знов, як учора, кудись ушієтесь, то повертайтеся не дуже пізно. Бо рівно о пів на десяту я вмикаю сигналізацію.

— О, виходить, учора ввечері мені неабияк пощастило! — Вогнерукий хутко вкинув до кишені кілька макаронин (непомітно для Еліно́р, але не для Меґі). — Сказати щиро, вночі я люблю гуляти. Тоді світ подобається мені більше, довкола тихо, майже ні душі, а таємниць куди більше, ніж удень. Щоправда, сьогодні я виходити не збирався, та все одно хочу попросити вас увімкнути вашу чудесну сигналізацію трохи пізніше.

— Пізніше? Це ж чому, дозвольте поцікавитись?

Вогнерукий підморгнув Меґі й промовив:

— Знаєте, я пообіцяв оцій юній панночці влаштувати невеличку виставу. А почнеться вона десь за годину до півночі.

— Он як?! — Еліно́р утерла серветкою підливу на губах. — Виставу! А чи не перенесли б ви її на день? Зрештою, цій юній панночці лише дванадцять років, і о восьмій вона має бути вже в ліжку.

Меґі стисла уста. Відколи їй сповнилося п'ять років, вона вже ніколи не лягала спати о восьмій. Але пояснювати це тітці дівчинка не стала. Вона лише дивувалася тому, як спокійно Вогнерукий реагував на ворожі погляди Еліно́р.

— Так, але фокуси, які я хочу показати Меґі, вдень належного враження не справлять, — сказав він, відкидаючись на спинку стільця. — На жаль, для цього мені

потрібна чорна завіса ночі. А чи не хотіли б поглянути на мої фокуси й ви? Тоді вам легше було б зрозуміти, чому все це має відбуватися в темряві.

— Погоджуйся, Еліно́р! — втрутився Мо. — Тобі сподобається. Може, потім ти вже так страшенно не боїтимешся вогню.

— Я вогню не боюсь. Я його просто не люблю, — незворушно відповіла Еліно́р.

— Він і жонглювати вміє! — не втрималася Ме́гі. — Вісьмома м'ячиками одразу.

— Одинадцятьма, — поправив її Вогнерукий. — Але жонглювати можна й удень.

Еліно́р підбрала зі скатерки макаронину й зміряла невдоволеним поглядом спершу Ме́гі, потім Мо.

— Що ж, гаразд. Псувати вам задоволення я не хочу, — промовила вона. — О пів на десяту сигналізацію я, як завжди, все ж таки ввімкну й ляжу з книжкою в руках у ліжку. Та коли Ме́гі заздалегідь попередить мене, що виходить на ту вашу приватну виставу, то сигналізацію я на годинку відімкну. Цього досить?

— Цілком, — відповів Вогнерукий і вклонився так низько, що тицьнувся кінчиком носа в край своєї тарілки на столі.

Ме́гі ледве стрималася, щоб не засміятись.

За п'ять хвилин до одинадцятої дівчинка постукала в спальню Еліно́р.

— Прошу! — гукнула та.

Ме́гі прочинила двері й побачила, що тітка сидить у ліжку, схилившись над каталогом, завтовшки як телефонний довідник.

— Так дорого, так дорого, так дорого! — мурмотіла вона. — Послухайся моєї поради: ніколи не захоплюйся тим, на що не маєш досить грошей. Така пристрасть точить людині серце, як книжковий черв'як. Узяти до прикладу оцю книжку... — Еліно́р так тицьнула пальцем у ліву сторінку каталогу, що Ме́гі навіть здивувалася, як вона не прохромилла там дірки. — Яке видання! Та ще й у непоганому стані. Я мрію купити його вже п'ятнадцять років, але для мене це так дорого, так дорого!

Зітхнувши, Еліно́р рвучко згорнула каталог, кинула його на килим і спустила з ліжка ноги. На подив Ме́гі, тітка була в довгій, квітчастій нічній сорочці. У ній вона здавалася молодшою — майже дівчинкою, що якимось уранці прокинулася зі зморшками на обличчі.

— Сподіваюся, хоч ти не станеш такою схиленою, як оце я! — бурмотіла Еліно́р, натягуючи на босі ноги грубі шкарпетки. — Твоєму батькові ніколи не приходили в голову божевільні ідеї, та й матері теж. Навпаки, ще однієї людини з таким тверезим глуздом, як у неї, я зроду не бачила. А ось мій батько був схилений на книжках не менше, ніж я. Більше половини моїх книжок мені дісталися від нього. А що він з них мав? Чи врятували вони його від смерті? Навпаки, грець ударив бідолашного саме на книжковому аукціоні. Хіба не смішно?

Ме́гі розуміла, що треба щось відповісти, але не могла сказати й слова.

— Моя мати? — натомість промовила вона. — А ви її добре знали?

Еліно́р пирхнула, так мовби дівчинка поставила їй якесь дивне запитання.

— Ну звісно, знала. Твій батько познайомився з нею тут. Хіба він тобі не казав?

— Він розповідає про неї небагато, — похитала головою Ме́гі.

— То, може, так воно й краще. Навіщо ятрити давні рани? А ти її, либонь, і не пам'ятаєш. Отой знак на дверях бібліотеки намалювала вона. А тепер гайда, а то ще проґавиш свою виставу.

Ме́гі рушила за тіткою довгим неосвітленим коридором. На хвилю в неї зринуло таке дивне відчуття, немовби зараз із одних із цих численних дверей вийде мати й усміхнеться до неї. У всьому величезному будинку не горіла, по суті, жодна лампочка, і в темряві Ме́гі кілька разів наштовхувалася колінами на стілець чи столик.

— А чому тут так темно? — спитала нарешті вона, коли у вестибюлі Еліно́р заходилася намацувати на стіні вимикача.

— Тому що я витрачу гроші ліпше на книжки, ніж на зайву електрику! — відповіла тітка й так люто глипнула на лампочку під стелею, ніби хотіла дорікнути їй: «А ти, дурепо, могла б світити й трохиощадніше!» Потім потяглася рукою до якоїсь залізної скриньки, схованої за важкою запиленою портьєрою на стіні біля дверей. — Сподіваюся, ти в себе вимкнула світло, коли йшла до мене? — запитала вона, відчиняючи скриньку.

— Звичайно, — відповіла Ме́гі, хоч це було й не так.

— Відвернися! — наказала Еліно́р, наморщивши лоба й збираючись відімкнути сигналізацію. — Господи, тут стільки кнопок! Сподіваюсь, я не переплутала їх знов. Даси мені знати, коли скінчиться ваша вистава. І не здумай скористатися нагодою прошмигнути до бібліотеки й схопити яку-небудь книжку! Не забувай: я тут недалечко, а слух у мене кращий, ніж у кажана.

Меґі прикусила язика, щоб не бовкнути чогось зайвого. Тітка відчинила їй вхідні двері. Не зронивши ні слова, Меґі вислизнула повз неї надвір. Стояла тепла ніч, сповнена стрекотання цикад і ще якихось незнайомих звуків.

— А з моєю мамою ти теж завжди була така привітна? — поцікавилась Меґі, коли тітка вже хотіла було причинити двері.

Якусь хвилю Еліно́р, ніби скам'янівши, мовчки дивилася на дівчинку.

— Гадаю, що так, — нарешті промовила тітка. — Певна річ, так. А ось вона завше була точнісінько такою самою нахабою, як оце й ти. Ну, приємного тобі вечора з отим сірником! — І хряснула дверима.

Меґі подалася темним парком за будинок і раптом почула музику. Вона залунала тут серед ночі так несподівано, немовби тільки й чекала на появу Меґі: якась блазенська какофонія дзвіночків, свистків та бубонців, пустотлива й сумна водночас. Меґі не здивувалася б, якби на газоні за тітчиним будинком зараз уздріла цілий гурт фокусників. Але там був лише Вогнерукий.

Він очікував на тому самому місці, де Меґі застала його вдень. А музика долинала з касетного магнітофона, що стояв на траві біля шезлонга. Край газону Вогнерукий поставив садову лавку для своєї глядачки. Обабіч лавки в землі стриміли запалені смолоскипи. Горіли два й посеред газону, кидаючи в ніч химерні тремтливі тіні, які танцювали на траві, немовби слуги, що їх Вогнерукий викликав на цю виставу зі світу п'їтьми.

Сам Вогнерукий стояв, роздягнений до пояса, посеред газону — шкіра бліда, як той місяць, що висів якраз над садибою Еліно́р, неначе й він зумисне завітав сюди подивитись на фокуси Вогнерукого.

Коли Меґі вийшла з темряви на світло, Вогнерукий уклонився їй і вигукнув, перекиваючи музику:

— Прошу зайняти місце, красуне! Чекаємо лише на тебе!

Меґі збентежено сіла на лавку й роззирнулася. На шезлонгу стояли дві темні пляшки, які вона вже бачила вдень у сумці Вогнерукого. У тій, що зліва, мерехтіло щось білувате, так наче Вогнерукий набрав у неї місячного с'яйва. Поміж дерев'яними планками шезлонга стримів десяток смолоскипів з білими ватними головками, а біля магнітофона стояло відро й велика товстобока ваза (Вогнерукий узяв її, якщо Меґі не помилялася, з тітчиного вестибюля).

Дівчинка кинула короткий погляд угору, на вікна будинку. В кімнаті Мо не світилося: батько, мабуть, ще працював у майстерні. А ось поверхом нижче в освітленому вікні дівчинка побачила тітчину постать. Щойно Меґі спинила на ній погляд, як Еліно́р зсунула завіски, немовби помітила, що на неї дивляться. Однак за блідо-жовтою фіранкою так само виднілася її тінь.

— Чуєш, як тихо? — запитав Вогнерукий, вимкнувши магнітофона.

Нічна тиша м'яко, мов вата, лягла на вуха Меґі. Не ворухився жоден листочок на деревах, довкруг — лише потріскування смолоскипів та стрекотання цикад.

Вогнерукий знов увімкнув музику й сказав:

— З вітром я вже побалакав. Щоб ти знала: якщо вітер надумає погратися з вогнем, то його вже не приборкаю навіть я. Але він дав мені слово честі, що сьогодні вночі поводитиметься тихо й виставу нам не зіпсує.

По цих словах він узяв одного зі смолоскипів, що стриміли в шезлонзі. Потому надпив ковток із пляшки з місячним с'яйвом і виплюнув щось білувате в товстобоку вазу. Далі вмочив смолоскипа у відро й підніс його ватну головку, з якої щось скапувало, до одного із запалених смолоскипів. Вогонь спалахнув так зненацька, що Меґі аж здригнулася. А Вогнерукий підніс до губів другу пляшку й набрав у рот стільки рідини, що шкіра на його порубцьованих щоках аж напнулася. Тоді вдихнув носом повні-повнісінькі легені повітря, випнув дугою все тіло й виплюнув те, що було в роті, на запалений смолоскип.

Над газоном злетіла вогняна куля — яскрава вогняна куля. Мов жива; поглинала вона темряву. Куля була велика — така велика, що Меґі вже майже не мала сумніву: зараз усе довкола спалахне, все-все: трава, шезлонг і навіть сам Вогнерукий. Але той натомість крутнувся на місці — пустотливо, наче маленька дитина в танку, й виплюнув вогонь іще раз. Куля здійнялася в небо так високо, що здалося, ніби Вогнерукий надумав підпалити нею зорі. Потім він запалив іще одного смолоскипа й провів ним по голій руці. Цієї хвилини він нагадував хлопчика, який весело грається зі своїм улюбленим котеням чи цуценям. Вогонь лизав йому шкіру, немов жива істота, з якою він потоваришував, яка лашилася до свого господаря, танцювала для нього й проганяла нічну пітьму. Вогнерукий підкинув смолоскипа високо вгору, туди, де щойно яскріла вогняна куля, упіймав його, запалив ще одного; заходився жонглювати трьома, чотирма, п'ятьма смолоскипами. Вогонь обертався навколо фокусника, витанцьовував і навіть не намагався вкусити цього свого товариша, приборкувача полум'я, іскродува. І раптом смолоскипи щезли, немовби їх проковтнула ніч, і Вогнерукий, усміхаючись, глибоко вклонився перед Меґі.

Мов заворожена, вона сиділа на твердій лавці й не могла надивуватися Вогнеруком, який знов і знов підносив до рота пляшку й випльовував вогонь у чорне обличчя ночі. Згодом Меґі вже не могла напевно сказати, що саме відвернуло її увагу від тих смолоскипів, що все крутилися й крутилися в повітрі, розсипаючи довкола іскри. Але зненацька вона перевела погляд на будинок. Можливо, людина шкірою відчуває зло, так само як відчуває спеку чи холод... Можливо, дівчинка лише краєм ока завважила світло, що раптом вибилося з-за віконниць на вікнах бібліотеки й упало на рододендрові кущі... Можливо, їй почулися голоси — чоловічі голоси, гучніші, ніж музика з магнітофона Вогнерукого, й усе її єство сповнив неймовірний страх — такий самий чорний і чужий, як страх тієї ночі, коли в їхньому дворі з'явився Вогнерукий.

Коли вона підхопилася на ноги, Вогнерукий впустив на землю одного із запалених смолоскипів, але хутко затоптав його, щоб вогонь не поповз по траві, й, нічого не кажучи, й собі перевів погляд на будинок.

Але під ногами в Меґі вже зашурхотів гравій: вона кинулася до будинку. Вхідні двері були прочинені, світло у вестибюлі не горіло, але з коридору, що вів до бібліотеки, долинали гучні голоси.

— Мо! — крикнула вона, і її знов поймав страх, лещатами стис серце.

Бібліотечні двері стояли навстіж. Меґі вже хотіла була переступити поріг, коли це дві дужі руки схопили її за плечі.

— Тихо! — прошипіла Еліно́р і потягла дівчинку до себе в спальню.

Меґі помітила, як тремтіли в тітки пальці, коли та замикала за собою двері.

— Пустити! — Меґі відштовхнула її руку й спробувала крутнути ключа назад.

Вона хотіла крикнути Еліно́р, що треба допомогти батькові, але тітка міцно затисла їй рота й потягла дівчинку від дверей, хоч як та розмахувала руками й дригала ногами. Еліно́р була жінка дужа, куди дужча від Меґі.

— Їх дуже багато! — прошепотіла тітка, поки Меґі, брикаючись, намагалася вкусити її за руку. — Четверо чи п'ятеро здоровенних гицлів, до того ж вони озброєні. — Вона підтягла дівчинку до стіни біля ліжка. — Сто разів збиралася вже купити собі отой чортів револьвер! — шепотіла далі, притискаючись вухом до стіни й прислухаючись. — Та яких сто — тисячу разів!

— Ну, звісно, це тут! — почула Меґі чийсь голос, навіть не припадаючи вухом до стіни. Голос був шкарубкий, як котячий язик. — Може, привести з парку твою доцю, щоб показала вона? Чи, може, ти зробиш це все ж таки сам?

Меґі ще раз спробувала відтягти від рота тітчину долоню.

— Та вгамуйся ж нарешті, чуєш! — прошипіла Еліно́р просто їй на вухо. — Бо так ти тільки накличеш на нього біду!

— Мою доньку? Що ви про неї знаєте? — Це був голос Мо.

Меґі схлипнула. І одразу відчула в себе на обличчі долоні Еліно́р.

— Я хотіла викликати поліцію, — прошепотіла та. — Але телефон не працює!

— О, ми знаємо все, що нам треба! — Це був уже третій голос. — То де книжка?

— Я віддам вам її. — Голос Мо лунав стомлено. — Але поїду з вами й потім, коли вона Каприкорнові вже не знадобиться, заберу її назад.

«Поїду з вами...»? Що він має на увазі? Адже не може ж він отак просто взяти й поїхати! Меґі знову шарпнулася до дверей, однак Еліно́р міцно тримала її. Меґі

спробувала вивернутись, але тітка обхопила дівчинку своїми дужими руками й знову затисла долонею рота.

— Тим краще. Ми все одно збиралися взяти тебе з собою, — промовив хтось інший. — Ти навіть не уявляєш, як Каприкорнові кортить почути твій голос. Він так вірить у твій хист!

— Атож, бо той дядько, якого Каприкорн знайшов замість тебе, страшенний халтурник. — Це був знову перший, котячий голос. — Ти тільки поглянь на Кокереля! Меґі почула, як зачовгали чийсь кроки.

— Він шкутильгає. А ось у Пласконоса вже кращий вигляд, хоча красенем цей теж ніколи не був.

— Годі розводити теревені, Басто! У нас не так багато часу. То як щодо його доньки — теж прихопимо з собою? — Це був іще якийсь голос. Здавалося, хтось говорив із затисненим носом.

— Ні! — вигукнув Мо. — Вона лишиться тут, а то книжку я вам не віддам!

Один із чоловіків засміявся:

— Віддаси, віддаси, Чарівновустий, навіть не сумнівайся. Тільки не треба так хвилюватися — про те, щоб забирати доньку, мови не було. Через дівчинку ми лише затримаємось, а Каприкорн жде тебе вже надто давно. То де та книжка?

Меґі притислася вухом до стіни так, що воно аж защеміло. Почулися кроки, а тоді хтось відсунув щось убік.

Еліно́р затамувала дух.

— Непогана схованка! — промовив котячий голос. — Кокерелю, загорни книжку. І не спускай з неї очей! Ну, гайда! Після тебе, Чарівновустий!

Вони пішли. У розпачі Меґі марно намагалась випрочатися з тітчиних рук. Вона чула, як причинилися бібліотечні двері, як віддалялися, замираючи, кроки. Потім стало тихо. І тоді Еліно́р нарешті відпустила її.

Меґі кинулася до дверей, розчахнула їх, вибігла в коридор і вскочила до бібліотеки.

Там нікого не було. Ні чоловіків, ні батька.

Книжки рівненькими рядами стояли на полицях, і лише в одному місці зяяла широка темна дірка. В її глибині Меґі помітила добре сховані дверцята, які були відчинені.

— Неймовірно! — промовила позаду Еліно́р. — Вони шукали справді лише одну ту книжку!

Меґі відштовхнула тітку й побігла коридором.

— Меґі! — крикнула навздогін їй Еліно́р. — Зачекай!

Але на що чекати? На те, щоб ті чужаки повезли батька з собою? Дівчинка чула, як Еліно́р бігла вслід за нею. Руки в тітки були, може, й міцніші, зате ноги в Меґі виявилися все ж таки прудкіші.

У вестибюлі й досі було темно. Вхідні двері стояли навстіж, і коли Меґі, захекавшись, вискочила надвір, в обличчя їй повіяв прохолодний нічний вітер.

— Мо! — крикнула вона.

Удалині, там, де алея губилася поміж деревами, спалахнули, як їй здалося, автомобільні фари, захурчав двигун. Меґі кинулася в той бік, послизнулась на мокрому від роси гравію, впала й розбила коліно. По нозі потекла тепла кров, але Меґі не звертала на це уваги. Вона бігла далі, припадаючи на ногу й схлипуючи, поки опинилася перед залізними ворітьми.

Вулиця за ними була порожня.

Мо зник.

Що приховує ніч

Краще тисячу ворогів поза домівкою, ніж один ворог удома.

Арабське прислів'я

Вогнерукий ховався за каштаном, коли повз нього промчала Меґі. Він бачив, як дівчинка стала перед ворітьми й задивилася на вулицю. Чув, як вона тоненьким голоском кликала батька. Її крики, навряд чи й гучніші від стрекотання цикад, губилися у глибокій нічній темряві. А потім раптом запала тиша, і Вогнерукий побачив, як тоненька дівоча постать застигла так, немовби вже ніколи й не

поворухнеться. Здавалося, сили покинули її і вже перший подув вітру понесе її на край світу.

Меґі все стояла і стояла — так довго, що Вогнерукий навіть заплющив очі, щоб уже не бачити її. Та раптом він почув, що вона плаче, і обличчя в нього спалахнуло від сорому, неначе від вогню, з яким він ще недавно грався. Вогнерукий німо стояв, притиснувшись спиною до дерева, й чекав, поки дівчинка піде назад до будинку. Та вона не ворушилася.

Нарешті, коли ноги в нього вже геть отерпли, дівчинка незграбно, мов лялька, яку смикнули за ниточку, обернулася й рушила до будинку. Проходячи повз Вогнерукого, вона вже не плакала, тільки втирала долонею очі. На мить — на якусь страшну мить — його охопило бажання вибігти до неї, втішити її, пояснити, навіщо він розповів усе Каприкорнові. Але Меґі вже проминула його й наддала ходи, так наче до неї повернулися сили. Вона простувала все швидше, швидше, поки зникла за смолисто-чорними деревами.

Вогнерукий вийшов із-за дерева, закинув за спину заплічника, підхопив дві сумки зі своїми пожитками й поквапно закрокував до все ще відчинених воріт.

Ніч проковтнула його, мов злодійку лисицю, що вислизнула з курника.

Сама

— Золотко моє, — промовила нарешті бабуся, — а ти не шкодуєш, що тепер довіку зостанешся мишкою?

— А мені однаковісінько, — відповів я. — Адже поки тебе люблять, немає ніякого значення, хто ти і який у тебе вигляд.

Роальд Даль. Відьми відьмують

Коли Меґі підійшла до будинку, в яскраво освітлених дверях стояла Еліно́р. Поверх нічної сорочки вона накинула плаща. Ніч стояла тепла, однак від озера вже повіяв холодний вітер. Вигляд дівчинка мала пригнічений. Еліно́р цей стан був знайомий. Гіршого не буває.

— Вони забрали його з собою! — Від безсилої люті Меґі мало не задихалася. Вона вороже втупилася в Еліно́р. — Навіщо ти мене тримала? Ми могли б йому допомогти! — Дівчинка стисла кулаки, немовби збиралася накинутись на тітку.

Еліно́р був знайомий і цей стан. Її і самій іноді хотілося накинутись з кулаками на цілий світ. Але це не допомагало. Анітрохи. Гіркота в душі не зникала.

— Не мели дурниць! — різко кинула вона. — Що ми могли зробити? Вони забрали б і тебе. Чи сподобалося б це твоєму батькові? Чи йому це допомогло б? Ні. Тож не стовбич тут, заходь до будинку.

Але дівчинка навіть не поворухнулася.

— Його повезли до Каприкорна! — прошепотіла вона — так тихо, що Еліно́р її ледве розчула.

— До кого?

Меґі лиш похитала головою й утерла рукавом заплакане обличчя.

— Зараз сюди приїде поліція, — сказала Еліно́р. — Я подзвонила з батькового мобільного телефона. Сама я не хотіла купувати таку штуку, але тепер, мабуть, усе ж таки доведеться. Вони просто обрізали мені дріт.

Меґі все ще нерухомо стояла перед порогом. Вона вся тремтіла.

— Все одно вони вже давно поїхали! — нарешті промовила вона.

— Ой лишенько, та нічого з ним не станеться!

Еліно́р щільніше загорнулася в плащ. Вітер подужчав. Заносилося, без сумніву, на дощ.

— Звідки ти знаєш? — Голос у Меґі тремтів від люті.

«Господи, якби поглядом можна було вбити, — промайнуло в Еліно́р, — то від мене вже й мокрого місця не лишилося б».

— Та він же сам згодився з ними поїхати! — роздратовано відповіла вона. — Ти ж бо теж чула, хіба ні?

Дівчинка похнюпила голову. Звичайно, чула.

— Так, — прошепотіла вона. — Він більше думав про книжку, ніж про мене.

На це Еліно́р не знайшла що сказати. Її батько завжди був твердо переконаний у тому, що про книжки треба дбати більше, ніж про дітей. І коли він раптово помер, їй та двом її сестрам ще багато років здавалося, ніби батько так само, як і колись, сидить собі в бібліотеці й стирає зі своїх книжок пил.

Але в Меґі батько був не такий.

— Дурниці! Звичайно ж, він думав про тебе! — сказала Еліно́р. — Я не знаю ще одного батька, який би так нестямно любив свою доньку. Ось побачиш, він скоро повернеться. А тепер заходь уже нарешті. — Вона простягла Меґі руку. — Я підігрію тобі молока з медом. Здається, саме це дають глибоко нещасним дітям?

Та Меґі на її руку навіть не глянула. Зненацька вона крутнулася на місці й кинулася бігти. Так ніби їй раптом щось спало на думку.

— Гей, стривай! — Лайнувшись, Еліно́р уступила в черевики, у яких зазвичай виходила до парку, й пошкандибала за дівчинкою. Це дурне дівча подалося за будинок, туди, де отой вогнеїд показував їй фокуси.

Але на газоні вже, звичайно, нікого не було. Лише догорілі смолоскипи ще стриміли в траві.

— Ага, скидається на те, що й добродій сірникоїд зник, — промовила Еліно́р. — Принаймні в будинку його немає.

— Мабуть, він подався за ними! — Дівчинка підійшла до одного з обгорілих смолоскипів і торкнулася пальцем обвугленої головки. — Ну звісно! Побачив, що сталося, й подався за ними! — Вона з надією звела очі на тітку.

— Звичайно, так воно, либонь, і було. — Еліно́р мусила докладати неабияких зусиль, щоб у її словах Меґі не відчула іронії. «І як же він, на твою думку, за ними подався — пішки? — подумки додала вона. Але вголос про це не сказала, а лише мовчки поклала Меґі на плече руку. — Господи, дівчинка й досі тремтить!»

— Ходімо вже! — мовила Еліно́р. — Скоро тут буде поліція, а поки що ми справді не можемо нічого вдіяти. Ось побачиш, за кілька днів батько повернеться, і з ним, може, й отой твій приятель, що плюється вогнем. Але доти тобі доведеться, мабуть, якось потерпіти мене.

Меґі лише кивнула головою. Не впираючись, вона дала повести себе в будинок.

— Але я маю одну умову, — сказала Еліно́р, коли вони спинилися на порозі.

Меґі недовіркою звела на неї очі.

— Чи не могла б ти, поки ми тут самі, не дивитися весь час на мене так, неначе хочеш лише одного: отруїти мене? Тобі не важко буде?

На обличчі в Меґі промайнула ледве помітна, ніякова усмішка.

— Гадаю, що ні, — мовила вона.

Двоє поліцейських, що нарешті вкотили машиною у посипаний гравієм двір, ставили силу запитань, але відповісти на них ні Еліно́р, ні Меґі не могли. Ні, тих людей Еліно́р ніколи досі не бачила. Ні, грошей вони не вкрали й узагалі не вкрали нічого коштовного, лише одну книжку. Коли Еліно́р сказала про це, поліцейські насмішкувато презирнулися. Еліно́р розгнівалася й прочитала їм цілу лекцію про те, якими коштовними бувають рідкісні книжки. Та це тільки погіршило справу. А коли Меґі нарешті заявила, що батька поліцейські неодмінно знайдуть, якщо розшукають такого собі Каприкорна, ті двоє презирнулися так, наче вона цілком серйозно стверджувала, нібито її батька викрав злий вовк. Потім вони поїхали. А Еліно́р відвела Меґі до її кімнати. У дурненької дванадцятирічної дівчинки в очах знову стояли сльози, й Еліно́р уже просто не знала, як її втішити. Тож вона лише сказала:

— Твоя мати теж завжди спала в цій кімнаті.

Чогось безглуздішого, ніж ці слова, годі було, мабуть, і придумати, тож вона хутко додала:

— Якщо не зможеш заснути, почитай що-небудь. — Потому двічі кашлянула й рушила темним будинком до своєї кімнати.

Чому він раптом видався їй таким жахливо великим і порожнім? Усі довгі роки, які вона мешкала тут уже сама, її ніколи не обходило те, що за всіма цими дверима на неї очікували самі лише книжки. Гай-гай, як багато сплигло часу, відколи вона із сестрами гралася в цих кімнатах і коридорах у піжмурки! Як тихенько вони намагалися тоді прослизнути повз бібліотеку...

Знадвору вітер торгав віконницями. «Господи, до ранку я не зімкну очей», — подумала Еліно́р. Потім вона згадала про книжку, що чекала на неї біля ліжка, і, вже наперед передчуваючи насолоду й воднораз докори сумління, зникла за дверима спальні.

Підміна

Глибока, прикра книжкова хвороба заповзає в душу. Яка ганьба — ставати рабом цієї громіздкої купи паперу, задрукованого почуттями вже покійних людей! Чи не краще, шляхетніше й мужніше буде покинути все це сміття як є й вийти у світ — вільним, розкутим, неписьменним суперменом?!

Соломон Ігл. Перевозячи бібліотеку

Цієї ночі спати у своїй кімнаті Меґі не лягла. Щойно стихли кроки Еліно́р, дівчинка подалася до кімнати Мо.

Розпакувати речі він так і не встиг: сумка, хоч і відкрита, й досі стояла поряд із ліжком. Лише батькові книжки вже лежали на нічному столику, та ще надламана плитка шоколаду. Мо любив шоколад до нестями й не гребував навіть геть засохлим шоколадним Різдвяним дідом, що лишався, бувало, від давно минулого свята. Меґі відломила шматочок від плитки й поклала в рот, але смаку не відчула. Вона відчувала лише гіркоту на душі.

Батькова ковдра, коли Меґі забралася під неї, виявилась холодна, та й подушка ще не встигла ввібрати запах Мо, а пахла лише пральним порошком. Меґі мацнула рукою під подушкою. Так, вона була на місці — не книжка, а фотокартка. Це був знімок її матері — Мо завжди клав його під подушку. Коли Меґі була ще маленька, то гадала, що батько просто взяв і придумав матір, гадаючи, що доньці так того хочеться. Він розповідав про матір дивовижні історії. Потому Меґі щоразу запитувала:

— А вона мене любила?

— Дуже.

— А де вона?

— Коли тобі сповнилося три роки, їй довелося поїхати.

— Чому?

— Довелося, й усе.

— Далеко?

— Дуже далеко.

— Вона померла?

— Ні, звичайно ж, ні!

Меґі звикла до того, що на декотрі її запитання Мо давав дивні відповіді, й уже в десять років вона не вірила в те, що батько вигадував їй про матір, — очевидно, та просто пішла від них. Таке трапляється. І поки Мо був із нею, матері їй не дуже й бракувало.

Та ось не стало і його.

І вона лишилася сам на сам з Еліно́р і її крижаними очима.

Меґі дістала із сумки батькового светра й увіткнулася в нього обличчям. «У всьому винна книжка, — раз у раз проказувала вона подумки. — Лише ота книжка. Але чому, чому він не віддав її Вогнерукому?» Іноді не завадить поскреготати від люті зубами, якщо не знаєш, як здолати тугу. Та згодом усе ж таки знову наринули сльози, й Меґі заснула з солонуватим присмаком на вустах.

Коли вона прокинулася — раптово, серце аж заходилося, коси мокрі від поту, — все відразу повернулося: оті чужі чоловіки, батьків голос і безлюдна вулиця. «Піду шукати його, — вирішила Меґі. — Так, я його знайду!» Небо за вікном уже зарум'янилося. Ще трохи, й зійде сонце. Краще зникнути звідси, поки не настав ранок.

Батькова куртка висіла на стільці під вікном, так ніби він щойно її скинув. Меґі взяла з неї гаманця: їй, мабуть, знадобляться гроші. Тоді прослизнула до своєї кімнати, щоб прихопити в дорогу речі — лише найнеобхідніші, щось із одягу, а також фотокартку, де вона разом із батьком, щоб, шукаючи його, показувати її людям. Узяти свою

скриньку з книжками вона, певна річ, не могла. Спершу хотіла сховати її під ліжком, але потім передумала й вирішила залишити Еліно́р листа.

«Люба Еліно́р! — написала Ме́гі, хоч насправді й не вважала, що тітка заслуговує на таке звертання. Потім замислилась, як до неї звертатися — на „ти“ чи й далі на „ви“ А втім, що там гадати, на тіток зазвичай „тикають“, а крім того, так буде простіше.

— Я маю йти шукати батька, — писала вона далі.

— Не турбуйся... — (А Еліно́р і так не турбуватиметься!) — І не кажи поліцейським, що я пішла, а то вони запевне повернуть мене назад. У скриньці мої улюблені книжки. На жаль, узяти їх з собою не маю змоги. Будь ласка, наглянь за ними, я заберу їх, як тільки знайду батька. Дякую. Ме́гі. P.S. Я запам'ятала, скільки книжок у скриньці!»

Потім останнє речення Ме́гі закреслила — воно лише розізлить тітку, і хто знає, що вона тоді зробить із книжками. Чого доброго, ще попродає. Адже Мо оправив їх в надзвичайно гарні палітурки. Шкіряних серед них не було: Ме́гі не хотілося, читаючи книжку, згадувати про те, що для оправи до неї зняли шкуру з теляти чи свині. На щастя, Мо це розумів. Якось він розповів Ме́гі, що багато сотень років тому палітурки для особливо коштовних книжок виготовляли зі шкури ненароджених телят. «Charta virginea non nata» — яка милозвучна назва для жахливої речі! «І в тих книжках, — розповідав батько, — так багато й мудро писалося про любов, добро й милосердя».

Збираючи сумку, Ме́гі намагалася ні про що не замислюватись, бо знала, що будь-які розмірковування приведуть її до запитання: де шукати? Вона знов і знов гнала від себе цю думку, і все ж таки згодом її руки почали рухатися повільніше. І ось нарешті вона стала над повною-повнісінькою сумкою, мимоволі прислухаючись до ледве чутного, проте невблаганного внутрішнього голосу: «Одначе, скажи, Ме́гі, де ти збираєшся його шукати? У який бік ти повернеш за ворітьми — праворуч чи ліворуч? Бачиш, ти навіть цього не знаєш. А як гадаєш, чи далеко ти зайдеш, поки тебе схопить поліція? Дванадцятирічна дівчинка з величезною сумкою в руках і з безглуздою розповіддю про зниклого батька й про те, що матері, до якої можна було б тебе повернути, немає...»

Ме́гі затисла долонями вуха. Та хіба це допоможе заглушити голос, що шепоче в самій голові чи десь поруч? Кілька хвилин вона так і стояла. Потім покрутила головою, доки той голос нарешті змовк, і витягла спаковану сумку в коридор. Сумка була важка, дуже важка. Ме́гі відкрила її й повикидала все назад до кімнати. Лишила тільки светра, книжку (одна — принаймні одна — їй просто необхідна), фотознімка й батькового гаманця. Тепер вона зможе нести сумку, хай там якою далекою виявиться дорога.

Ме́гі тихенько рушила сходами вниз, тримаючи в одній руці сумку, в другій — записку для Еліно́р. Вранішнє сонце вже пробивалося крізь щілини у віконницях. Однак у всьому великому будинку стояла така глибока тиша, немовби тут спали навіть книжки на полицях. Тільки з-за тітчиних дверей долинало неголосне похропування. Власне, Ме́гі мала намір підсунути записку під двері, але та не пролізала. Дівчинка хвилю повагалася, потім натисла на клямку. В спальні Еліно́р, попри зачинені віконниці, було світло. Поряд з ліжком горіла лампа — мабуть, тітка заснула, читаючи. Вона спала горілиць, трохи розтуливши рота й потішаючи своїм хропінням гіпсових янголів на стелі. До грудей Еліно́р притискала книжку. Ме́гі відразу її впізнала.

— Звідки вона в тебе?! — скрикнула вона й спробувала вирвати книжку з тітчиних рук, обважнілих у сні. — Це батькова книжка!

Еліно́р враз очумалась, так наче Ме́гі хлюпнула їй в обличчя окропом.

— Ти її вкрала! — вигукнула Ме́гі, не тямлячи себе від люті. — Це ти покликала тих людей, ти! Ти й отой Каприкорн, ви з ним заодно! Це ти сказала забрати мого батька, і ще хтозна, що ти зробила з бідолашним Вогнеруком! Ти хотіла взяти цю книжку собі, від самого початку! Я бачила, як ти на неї дивилась — як на живу! Вона коштує, мабуть, цілий мільйон, а то й два чи три...

Еліно́р сиділа в ліжку, розглядала квіточки на своїй нічній сорочці й мовчала. Нарешті, коли дівчинці вже перехопило дух, озвалася:

— Ти все вже сказала? Чи репетуватимеш тут, поки захлинешся? — Голос її лунав, як завжди, різко, але чулося в ньому й щось інше — нечисте сумління.

— Я розкажу все поліції! — видихнула Ме́гі. — Розкажу, що ти вкрала книжку, і нехай вони запитають у тебе, де мій батько.

— Я... врятувала... тебе... і... цю... книжку!

Еліно́р спусти́ла но́ги з лі́жка, ступи́ла до ві́кна й розча́хнула ві́конниці.

— Он як?! А що буде з Мо? — Голос у Ме́ґі зно́в набрав си́ли. — Що ста́неться, коли вони зрозуміють, що він дав їм не ту книжку? Ти будеш винна, якщо вони йому щось зроблять! Вогнерукий так і сказав: «Якщо Мо не віддасть Каприкорнові книжку, той його вб'є». Чуєш, він його вб'є!

Еліно́р вистроми́ла голо́ву з ві́кна й набра́ла повні́ легене́ пові́тря. По́тому о́бернула́с я́ роздра́товано́ кину́ла:

— Дурниці! Ти надто прислухаєшся до того, що каже цей сірнікоїд. І надто багато начиталася поганеньких пригодницьких книжок, це одразу видно. Убити твого батька?! Господи, та він же не таємний агент чи хтось такий, щоб його боялися. Він реставрує давні книжки! Ця робота не конче пов'язана із загрозою для життя. Просто я хотіла роздивитися книжку без поспіху. Тільки задля цього й підмінила її. Хіба я знала, що серед ночі тут з'являться якісь темні типи й заберуть твого батька разом із книжкою?! Адже мені він розповідав лише те, що через цю книжку якийсь божевільний колекціонер уже кілька років не дає йому жити. Звідки мені було знати, що той колекціонер не спиниться ні перед пограбуванням зі зломом, ні перед викраденням людей? Таке не спало б на думку навіть мені. Ну, хіба що, може, задля двох-трьох книжок на світі.

— Але ж так сказав Вогнерукий. Каприкорн, казав, уб'є його! — Ме́ґі мі́цно обхопи́ла кни́жку рука́ми, немовби́ лише́ так мо́гла запо́бігти́ ще одні́й бі́ді. Ї́й ра́птом зда́лося, ні́би вона́ зно́ву чу́є голо́с Во́гнеруко́го. — А вереск і судомне дриґання немовляти, — прошепотіла вона, — для нього солодші від меду.

— Що? Про кого це ти знов? — Еліно́р сі́ла скра́ю на лі́жко й поса́дила Ме́ґі поруч. — А тепер розкажуй усе, що ти про це знаєш. Ну ж бо!

Ме́ґі розго́рнула кни́жку й захо́дилася шу́кати сто́рінку з оті́єю вели́кою «К», на́ якій си́дила тва́ринка, та́ка схо́жа на Гві́на.

— Ме́ґі! Ге́й! Я розмо́вляю з то́бою! — Еліно́р гру́бо поте́рмоси́ла ї́ї за пле́чі. — Про ко́го ти що́йно ка́зала?

— Про Каприкорна...

Ме́ґі вимови́ла це і́м'я́ лише́ поше́пки. Зда́валося, в ко́жній його́ лі́тері́ зача́їлася́ небезпе́ка.

— Про Каприкорна? І що далі? Це і́м'я́ я чу́ла від тебе́ вже́ кілька́ разі́в. Але́ хто́ це в ді́дька́ та́кий?

Ме́ґі зго́рнула кни́жку, про́вела до́лонею́ по па́літурці́ й о́глянула́ ї́ї з усі́х бо́ків.

— А назви́ нема́є, — прому́рмоті́ла вона́.

— Нема́є. Ні́ на па́літурці́, ні́ всере́дині́. — Еліно́р підвела́с я́ ступи́ла до ша́фи з одя́гом. — Є́ ба́гато кни́жок, назву́ яких зна́йдеш не́ відразу́. Зрешто́ю, друкува́ти назву́ на па́літурці́ — звича́й доси́ть ново́домний. Коли́ кни́жки о́правля́ли ще́ так, що ко́рінець за́падав усере́дину, назва́ сто́яла у найкращо́му ра́зі збо́ку, на зрі́зі сто́рінок, а ча́стіше́ про не́ї до́відува́лися тільки́ тоді́, як розго́ртали кни́жку. А́ж коли́ па́літурни́ки навчи́лися ро́бити ви́пуклі́ ко́рінці́, назва́ пере́кочувала́ на них.

— Так, я знаю, — нетерпляче промовила Ме́ґі. — Але́ це кни́жка не́ давня́. Я зна́ю, я́кий ви́гляд ма́ють да́вні кни́жки.

Еліно́р кину́ла на не́ї іро́нічний по́гляд.

— О, да́руй! Я́ й забу́ла, що́ ти спра́вжній е́ксперт. О́дна́че ма́єш ра́цію: кни́жка не́ дуже́ давня́. Ї́ї ви́дали всьо́го-на-всьо́го три́дцять ві́сім ро́ків то́му. Для кни́жки це́ ві́к просто-та́ки смі́ховинний! — Вона́ зникла́ за відчи́неними́ дверцята́ми ша́фи. — Але́ назву́ вона́, певна́ рі́ч, усе́ ж та́ки ма́є: «Чорни́льне се́рце». Га́даю, тві́й ба́тько зу́мисне о́правив ї́ї та́к, що́б із па́літурки́ не́ було́ видно́, що́ це за кни́жка. На́віть усере́дині́, на пе́ршій сто́рінці́, ти не зна́йдеш назви́, а якщо́ приди́вишся пи́льніше́, то зрозумі́єш: цю́ сто́рінку́ він просто́ вики́нув.

Ні́чна со́рочка́ Еліно́р упала́ на ки́лим, і Ме́ґі побачи́ла, як го́лі ті́тчині́ но́ги пова́жно влі́зають у ко́лготи́.

— Треба́ буде́ ще́ раз пі́ти до по́ліці́ї, — сказа́ла ді́вчинка́.

— На́віщо́? — Еліно́р кину́ла све́тра на дверцята́ ша́фи. — Що́ ти хочеш там розка́зати? Не́вже ти не́ помі́тила, як ті́ дво́є вчо́ра на нас ви́трі́щали́с я́? — Вона́ захо́дилася пере́кривля́ти голо́си по́ліцейськи́х: — «Ну, тоді́ ще́ раз: то́ як воно́́ все́ було́, па́ні Лоре́дан? Хто́сь про́крався́ до ва́шого́ буди́нку пі́сля то́го, як ви́ зроби́ли ла́ску́ й віді́мкну́ли си́гналіза́цію? А́ тоді́ ті́ грабі́жники́ — от́ уже́ спри́тники́! — взи́яли та́ й

украли одну-однісіньку книжку, хоч у вашій бібліотеці стоять книжки, які коштують кілька мільйонів? І забрали з собою батька цієї дівчинки, хоч він і сам запропонував їм поїхати з ними? Так, так. Дуже цікаво. І ті люди працювали нібито на чоловіка, якого звали Каприкорн. Здається, це ім'я означає „Козеріг“? Господи, але дівчинка...»

Елінор вийшла з-за дверцят шафи. На ній була якась жахлива картата спідниця й карамельного кольору светр, що в ньому вона здавалася блідою, мов дріжджове тісто. — Усі, хто живе біля цього озера, вважають, що в мене не всі вдома, і якщо ми ще раз звернемося до поліції з цією історією, то піде чутка, буцімто Елінор Лоредан врешті зовсім з глузду з'їхала. А це, мовляв, — ще один доказ того, що пристрась до книжок — штука ох яка нездорова!

— Ти одягаєшся, як стара баба, — кинула Меґі.

Елінор оглянула себе з голови до ніг і сказала:

— Красненько дякую. Але коментувати мій вигляд я нікого не просила. А крім того, я б могла бути твоєї бабусею. Якби доклала трохи зусиль.

— Ти коли-небудь була заміжня?

— Ні. І ніколи не розуміла, навіщо це. Слухай, чи тобі не набридло розпитувати про моє особисте життя? Хіба батько тобі не казав, що робити так негарно?

Меґі мовчала. Вона й сама не знала, навіщо про це розпитувала.

— А книжка дуже цінна, еге? — нарешті поцікавилась вона.

— «Чорнильне серце»? — Елінор узяла книжку з рук Меґі, провела долонею по палітурці й повернула книжку дівчинці. — Гадаю, що так. Хоча ні в каталогах, ні в списках рідкісних книжок згадки про наявність бодай одного примірника не знайдеш. А тим часом я про цю книжку дещо довідалася. Дехто з колекціонерів запропонував би твоєму батькові цілу купу грошей, якби пішла чутка про те, що він має, можливо, єдиний примірник. Зрештою, книжка, мабуть, не лише рідкісна, а й цікава. Щодо цього сказати нічого не можу, бо вночі не здолала й десятка сторінок. Заснула, щойно там з'явилася перша фея. Я взагалі ніколи аж так не любила історій про всіляких там фей, гномів і таке інше. Хоча не проти була б, якби кілька таких історійок трапилося в моєму парку.

Елінор ще раз зайшла за дверцята шафи — мабуть, щоб поглянути на себе в дзеркало. Зауваження Меґі щодо її одягу, певно, все ж таки зачепило її за живе.

— Так, книжка, гадаю, дуже цінна, — замислено проказала вона ще раз. — Щоправда, з часом про неї майже забули. Схоже, ніхто вже й не пригадує, про що в ній ідеться, та й узагалі, навряд чи її хто-небудь читав. Книжку не знайдеш навіть у бібліотеках. Але й досі час від часу з'являється чутка, нібито всі примірники хтось повикрадав. Мабуть, це просто нісенітниця. Адже зникають тварини й рослини. З книжками це теж трапляється. І, на жаль, не так уже й рідко. Книжками, які зникли навіки, можна під самий дах наповнити, певно, добру сотню таких, як оцей, будинків. — Елінор причинила шафу й нервовим рухом поправила коси. — Наскільки я знаю, автор іще живий, але досі й пальцем не поворухнув, щоб перевидати книжку... І це викликає в мене подив. Зрештою, книжки пишуться для того, щоб люди їх читали, чи не так? А може, ця історія перестала подобатися вже і йому самому. Або ж книжка просто так погано продавалась, що не знайшлося жодного видавництва, яке взялося б надрукувати її ще раз. Звідки мені знати?

— І все ж її вкрали, думаю, не тільки через те, що вона цінна, — промурмотіла Меґі.

— Не тільки через те? — Елінор засміялася. — Господи, ти таки справжня донька свого батька. Мортимер теж не міг уявити собі, що хтось може піти на ганебний вчинок задля грошей. Не міг уявити тільки тому, що для нього самого гроші ніякої цінності не становлять. Ти бодай уявляєш собі, скільки взагалі може коштувати книжка?

Меґі сердито глипнула на тітку.

— Уявляю. І все ж таки мені здається, що причина тут інша.

— А я думаю, саме ця. І так само подумав би й Шерлок Голмс. Чи випадало тобі читати книжки про нього? Це так чудово! Особливо в дощові дні. — Елінор узулася в черевики. (Як на таку дебелу жінку, ноги вона мала надивовижу маленькі.)

— Мабуть, у ній схована якась таємниця, — пробурмотіла Меґі, замислено проводячи рукою по сторінці, густо всіяній літерами.

— А-а, ти маєш на увазі щось на зразок невидимого послання, написаного цитриновим соком, або карти закопаного скарбу, замаскованої під одну з картинок!

У голосі Еліно́р лунала така насмішка, що цієї миті Ме́гі залюбки скрутила б тітці її короткі в'язи.

— А чом би й ні? — Дівчинка згорнула книжку й узяла її під пахву. — А то навіщо ж вони забрали з собою Мо? Вистачило б і самої книжки.

Еліно́р стенула плечима.

«Ну, звісно, адже вона не зізнається, що такого навіть не припускала, — зневажливо подумала Ме́гі. — Просто вона хоче, щоб правда завжди була на її боці».

Еліно́р подивилася на неї так, немовби почула її думки, й сказала:

— Знаєш що? А прочитай-но цю книжку сама. Може, знайдеш у ній щось таке, що самої історії не стосується. Тут кілька зайвих слів, там кілька непотрібних літер... І ось уже й маєш таємне послання. Підказка, де знайти скарб. Хто знає, коли повернеться твій батько, а тобі ж однак доведеться якось гаяти час.

Відповісти Ме́гі не встигла: Еліно́р саме нахилилася, щоб узяти з килима біля ліжка якийсь папірець. То був прощальний лист Ме́гі — певно, вона впустила його, коли побачила в тітчиних руках книжку.

— Це що таке?! — запитала Еліно́р, прочитавши листа й поморщивши лоба. — Надумала шукати батька? І де саме, скажи на ласку? Ніколи б не подумала, що ти така божевільна!

Ме́гі притисла до себе «Чорнильне серце» й відповіла:

— А хто ж його шукатиме, як не я? — Губи в неї тремтіли.

— Ну, коли так, тоді шукатимемо разом! — різко кинула Еліно́р. — Тільки спершу трохи зачекаємо: він, може, скоро повернеться й сам. Чи ти гадаєш, батько дуже зрадіє, коли прийде сюди, а тебе немає — зникла, подалася шукати його в цьому величезному, безмежному світі?

Ме́гі похитала головою. Килим поплив у неї перед очима, по щоці покотилася сльоза.

— Ну, тоді домовилися, — пробурмотіла тітка, подаючи Ме́гі носову хустинку. — Утри носа й підемо нарешті снідати.

Тітка не випускала Ме́гі з дому, поки та не запхала в себе бутерброда й не випила склянку молока.

— Сніданок важливіший за обід і вечерю, — заявила Еліно́р, намащуючи собі вже третього бутерброда. — А крім того, я не хочу, щоб ти, як повернеться батько, сказала йому, буцімто я морила тебе голодом. Як оту козу в казці, пригадуєш?

Ме́гі проковтнула відповідь, що так і крутилася в неї на язичі, разом з останнім шматком бутерброда й, схопивши книжку, подалася надвір.

Лігвище лева

Ось послухайте. (Дорослих прошу цей абзац не читати.) Я не кажу, що ця книжка завершується трагічно. Я ще на самому початку заявив, що це моя улюблена книжка. Але тепер у ній починають діятися всілякі капості.

Вільям Голдман. Принцеса-наречена

Ме́гі сіла на лавку за будинком, поряд з якою все ще стриміли обгорілі смолоскипи Вогнерукого. Ніколи ще вона так довго не вагалася, перше ніж розгорнути книжку. Ме́гі боялася того, що в цій книжці могло на неї чекати. Це було зовсім не знайоме відчуття. Досі вона ніколи не мала страху перед тим, про що їй розповість книжка. Навпаки, здебільшого їй так нетерпеливилася пірнути в невідомий, ще не бачений світ, що вона бралася читати саме тоді, коли робити це було геть не варто. Нерідко й вона, й Мо читали просто за сніданком, і не раз траплялося так, що через це батько надто пізно відвозив її до школи. Іноді Ме́гі читала книжку й під партою, на автобусній зупинці, в гостях у родичів, а пізнього вечора — під ковдрою в ліжку, поки Мо стягував з неї ковдру, погрожуючи забрати з її кімнати всі книжки, щоб вона нарешті як слід виспалася. Своєї погрози він, звичайно, ніколи б не виконав і знав, що про це знає й вона, але після таких попереджень Ме́гі кілька днів годині о дев'ятій усе ж таки ховала книжку під подушку, щоб та оповідала їй свою історію на вухо ві сні й щоб Мо відчував себе справжнім батьком.

Однак цю книжку під подушку вона не сховала б — зі страху перед тим, що книжка могла б нашептати їй на вухо. Усі біди, які сталися за останні три дні, вийшли,

здавалося, з її сторінок, і хтозна, може, це була лише бліда тінь того, що на Меґі очікувало у книжці далі.

І все ж таки вона мусила читати. Де ж іще розпочинати пошуки Мо? Еліно́р мала рацію: шукати навмання немає сенсу. Треба спробувати знайти батькові сліди між рядками «Чорнильного серця».

Та щойно Меґі розгорнула першу сторінку, як позаду почулися чийсь кроки.

— Якщо ти й далі сидітимеш на такому палючому сонці, то дістанеш сонячний удар, — промовив знайомий голос.

Меґі обернулася.

Вогнерукий уклонився їй. Певна річ, він, як завжди, усміхався.

— Ого, погляньте, оце так сюрприз! — сказав він, зазираючи через її плече у розгорнену книжку. — Виходить, вона ще тут. Вона в тебе!

Меґі розгублено дивилася в його порубцьоване обличчя. Як він може стояти ось так поруч, вдаючи, ніби нічого не сталося?

— Де ти був? — нарешті накинулася дівчинка на Вогнерукого. — Хіба вони тебе не забрали? А де Мо? Куди вони його повезли? — Язик не встигав повертатися їй у роті, так багато запитань вона мала.

Та Вогнерукий відповідати не квапився. Він так обвів поглядом кущі довкола, немовби зроду такого не бачив. На ньому було пальто, хоч день видався теплий — такий теплий, що на лобі у Вогнерукого повиступали дрібненькі блискучі краплини поту.

— Ні, мене вони не забрали, — нарешті промовив він, повертаючись обличчям знову до Меґі. — Але я бачив, як вони повезли твого батька. Я кинувся був услід за ними, просто через кущі, й на тому крутому схилі часом навіть здавалося, що я скручу собі в'язи. Але встиг лише добігти вниз, до воріт, і вгледіти, як вони повернули на південь. Певна річ, я їх одразу впізнав. Каприкорн послав найкращих своїх людей. Серед них був навіть Баста.

Меґі прикипіла поглядом до його губів, немовби намагаючись якомога швидше зірвати з них слова.

— І що? Ти знаєш, куди вони відвезли Мо? — Її голос тремтів від нетерплячки.

— Гадаю, до Каприкорнового села. Та я хотів переконатися й тому... — Вогнерукий скинув пальто й поклав його на лавку. — І тому подався за ними далі. Я розумію, це просто смішно — на своїх двох бігти за машиною, — сказав він, коли Меґі недовіркою наморщила чоло. — Але я просто був такий лютий... Усе виявилось марним: і мої попередження вам, і наш приїзд сюди... Згодом мені пощастило спинити попутну машину, й вона підвезла мене до сусіднього села. Там вони заправилися бензином — четверо чоловіків, усі в чорному й досить непривітні. Там вони надовго затрималися. Отож я взяв мопеда... напрокат... і спробував переслідувати їх далі... Тільки не дивися так на мене, заспокойся, мопеда я потім повернув. Швидкість у нього не надто велика, але дорога там, на щастя, дуже, дуже покручена, і невдовзі я побачив їх знов — далеко внизу, в долині, тоді як сам ще спускався серпантинном униз. Одне слово, сумніву я вже не мав: вони везуть твого батька до Каприкорнової штаб-квартири. Не в один зі сховків на північ звідси, а просто до лігвища лева.

— Лігвища лева? — проказала вслід за Вогнеруким Меґі. — А де це?

— Кілометрів десь... за триста на південь звідси. — Вогнерукий сів на лавку поруч із Меґі й, примруживши очі, задивився на сонце. — Неподалік від узбережжя. — І знов зиркнув на книжку, що лежала все ще на колінах у дівчинки. — Каприкорн не дуже зрадіє, коли довідається, що його люди привезли йому не ту книжку, — сказав по хвилі. — Лишається тільки сподіватися, що його гнів не окошиться на твоєму батькові.

— Але ж Мо не знав, що то книжка не та! Еліно́р нишком її підмінила! — І знову ці клятві сльози. Меґі втерла їх рукавом.

Вогнерукий, зібравши на чолі зморшки, дивився на неї так, наче не був певен, чи можна їй вірити.

— Еліно́р каже, що хотіла тільки погортати книжку! Вона віднесла її до своєї спальні. Мо знав про схованку, до якої тітка поклала книжку, а позаяк вона була загорнена в папір, то він не помітив, що то книжка зовсім інша! А Каприкорнові люди теж не перевірили.

— Звичайно, ні. Та й навіщо? — У голосі Вогнерукого вчувалася зневага. — Читати вони все одно не вміють. Їм що ця книжка, що та — однаковісінько, просто папір,

укритий друкованими значками. Крім того, вони звикли, що їм віддають усе, чого вони забажають.

— Відвези мене до того села! — Від страху голос у Меґі зробився пронизливий. — Прошу тебе! — Вона благально дивилася на Вогнерукого. — Я тому Каприкорнові все поясню. Я дам йому цю книжку, і він відпустить батька. Правда ж?

Вогнерукий, примружившись, поглядав на сонце.

— Ну звісно, правда, — сказав нарешті він, не повертаючи голови до дівчинки. — Іншої ради, мабуть, немає...

Він хотів був додати ще щось, але цієї миті з будинку пролунав голос Еліно́р.

— Гей, хто там у нас? — гукнула вона, виглядаючи з вікна своєї кімнати.

Блідо-жовта завіска напнулася на вітрі, немовби в ній заплутався якийсь дух.

— Коли б це не отой сірникоїд!

Меґі підхопилася й помчала газоном до неї.

— Еліно́р, він знає, де Мо! — закричала дівчинка.

— Он як?! — Спершись на підвіконня й примруживши очі, Еліно́р розглядала Вогнерукого. — Ану покладіть книжку! — крикнула йому. — Меґі, забери в нього книжку!

Меґі вражено озирнулася. Вогнерукий справді тримав «Чорнильне серце» в руках, та коли Меґі глянула на нього, хутко поклав книжку на лавку. Потому знаком підкликав дівчинку до себе, кидаючи в бік Еліно́р люті погляди.

Меґі нерішуче підійшла до нього.

— Згода, я відвезу тебе до батька, навіть якщо мені загрожуватиме небезпека! — прошепотів він. — Але ота... — Він непомітно хитнув головою в бік Еліно́р. — Вона лишиться тут. Зрозуміла?

Меґі перевела розгублений погляд на будинок.

— Я що — маю здогадуватися, що він там тобі нашіптує? — гукнула Еліно́р з вікна.

Вогнерукий кинув на Меґі застережливий погляд, але дівчинка не звернула на нього уваги.

— Він хоче відвезти мене до Мо! — гукнула вона.

— А чого ж, нехай відвезе! — крикнула у відповідь Еліно́р. — Але я поїду з вами!

Навіть якщо обоє ви, можливо, й проти мого товариства!

— А ми таки й проти! — прошепотів Вогнерукий, безневинно всміхаючись до Меґі. — Але хтозна, може, нам пощастить обміняти на неї твого батька? Ще одна служниця Каприкорнові запевне не завадить. Щоправда, куховарити вона не вміє, але прати білизну, либонь, зможе. Нехай навіть із книжок цього й не навчисься.

Меґі не втрималася й засміялась. Хоча з обличчя Вогнерукого й не видно було — жартує він чи каже серйозно.

Боягуз

Удома! Це відчуття передавали оті ласкаві вигуки, обережні доторки, що їх приносив із собою легіт, невидимі крихітні рученята, які вабили й тягли його в цілком певний бік...

Кеннет Греєм. Вітер у вербах

До кімнати Меґі Вогнерукий прокрався лише після того, як упевнився, що дівчинка спить. Двері вона замкнула зсередини на ключ. Зробити це її намовила, певна річ, Еліно́р, тому що не довіряла йому й тому що Меґі відмовилася повернути їй «Чорнильне серце». Вогнерукий мимоволі усміхнувся, встромляючи у замок тоненький дріт. Яка ж ця жінка дурна, хоч і перечитала цілу гору книжок! Невже вона серйозно вірила в те, що отакий звичайний дверний замок — для нього нездоланна перешкода? — Може, для таких незграбних пальців, як у тебе, Еліно́р, це й перешкода, — шепотів Вогнерукий, відчиняючи двері. — Але мої пальці люблять грати з вогнем, і в цій грі вони навчилися бути умілі й спритні.

Куди серйознішою перешкодою була його прихильність до доньки Чарівновустого, а нечисте сумління ще більше ускладнювало йому справу. Так, Вогнерукий, проникаючи до кімнати Меґі, відчував докори сумління, хоч ніякого лихого наміру й не мав. Він прийшов сюди зовсім не для того, щоб украсти в дівчинки книжку, хоча Каприкорн, звичайно, спав і бачив «Чорнильне серце» в себе. «Книжку, а на додачу ще й доньку

Чарівновустого!» — ось який був його новий наказ. Але з цим можна було й зачекати. Цієї ночі Вогнерукого привело сюди щось інше. Цієї ночі до кімнати Меґі його пригнало те, що вже багато років ятрило йому душу.

Він замислено став край ліжка й задивився на сонну дівчинку. Віддати до рук Каприкорна її батька — у цьому не було нічого складного, а ось із нею самою справа стояла інакше. Її обличчя нагадувало Вогнерукому обличчя іншої людини, хоча на цьому дитячому личку не лишив своїх темних слідів ще жоден смуток. Дивна річ: щоразу, коли дівчинка зводила на нього погляд, Вогнерукий відчував бажання довести їй, що він не заслуговує такої недовіри в її очах. Ота тінь підозри потьмарювала її погляд завжди, навіть коли вона до нього всміхалася. На батька дівчинка дивилася зовсім інакше — так, ніби той міг захистити її від будь-якого зла й мороку в світі. Ох, яка ж дурна, яка безглузда це думка! Від того зла й мороку дівчинку не зміг би захистити ніхто!

Вогнерукий спохмурнів і провів пальцями по рубцях у себе на щоках. Геть усі ці непотрібні роздуми! Він привезе Каприкорнові все, що тому потрібно: і книжку, й дівчинку. Але не цієї ночі.

На плечі завовтузився Ґвін, намагаючись скинути з себе нашийника. Він не любив нашыйника не менше, ніж собачого ланцюжка, на який його посадив Вогнерукий. Ґвіна тягло на полювання, а господар не пускав. Минулої ночі, поки Вогнерукий розмовляв з Каприкорновими людьми, куниця втекла. Це пухнасте маленьке чортеня й досі боялося Басту. Дорікати Ґвінові за це Вогнерукий не міг.

Меґі спала міцним глибоким сном, увіткнувшись обличчям у сірий светр — мабуть, батьків. Уві сні дівчинка щось мурмотіла, але що саме — Вогнерукий зрозуміти не міг. І знов у його душі ворухнулось нечисте сумління, однак він рішуче прогнав це гнітюче почуття. Воно йому непотрібне — ні тепер, ні згодом. До дівчинки йому нема ніякого діла, а з її батьком він уже поквитався. Вогнерукий не мав причин відчувати себе жалюгідним мерзотником з гадючим жалом.

Він обвів поглядом темну кімнату. Куди ж вона діла книжку? Біля ліжка стояла полакована червона скринька. Вогнерукий підняв покришку. Коли він нахилився, Ґвінів ланцюжок тихенько брязнув.

У скриньці було повно книжок — чудових книжок. Вогнерукий дістав з-під плаща ліхтарика й присвітив.

— Ти диви! — промурмотів він. — Які ж ви красуні! Неначе шляхетні панії в розкішних шатах на княжому балу!

Мабуть, після того, як дитячі пальчики Меґі добряче пошарпали ці книжки, Чарівновустий оправив усіх їх у нові палітурки. Ну звісно, ось і його особистий знак: голова однорога. Цей знак красувався на кожній книжці, і кожна палітурка мала свій, окремий колір. Здавалося, в цій скриньці зібралися всі кольори веселки.

Книжка, яку шукав Вогнерукий, лежала на самому споді. Серед усіх отих ошатно вбраних красунь вона у своїй скромній, сріблясто-зеленій палітурці мала досить простенький вигляд — майже як жебрачка.

Те, що Чарівновустий убрав цю книжку в таку непоказну сукню, Вогнерукого не дуже й здивувало. Батько Меґі ненавидів «Чорнильне серце», мабуть, не менше, ніж Вогнерукий його любив. Він обережно дістав книжку. Відколи тримав її в руках востаннє, минуло вже майже дев'ять років. Тоді вона була ще в картонній палітурці й паперовій суперобкладинці, надірваній унизу.

Вогнерукий підвів голову. Дівчинка зітхнула й перекинулася на другий бік, повернувшись до нього сонним обличчям. Який нещасний вигляд вона мала! Напевно, їй снився поганий сон. Губи в неї тремтіли, а руки щосили стискали светра, так ніби вона шукала в чомусь — ні, в комусь — опору. Але в поганих снах людина здебільшого самотня, жахливо самотня... Вогнерукий пам'ятав багато поганих снів, і якоїсь миті він мало не простяг руку, щоб розбудити Меґі. І чому він такий м'якотілий дурень?!

Він обернувся до ліжка спиною. Очі не бачать — серце забуде. Потім розгорнув книжку — поквалпно, поки не передумав. Дихати було важко. Перегорнув перші сторінки, прочитав кілька рядків, заходився гортати далі, далі... Та з кожною новою сторінкою його пальці затримувалися щораз довше, і раптом він різко згорнув книжку. Крізь щілини у віконницях до кімнати сочилось місячне сяйво. Вогнерукий гадки не

мав, скільки простояв отак, блукаючи поглядом у лабіринті літер. Читати він і досі умів абияк...

— Боягуз! — стиха кинув він. — Ох, який же ти боягуз, Вогнерукий! — Він до болю закусив губу. — Ну ж бо! — шепотів далі. — Може, це останній твій шанс, йолопе! Як тільки Каприкорн одержить цю книжку, він запевне й не погляне в твій бік.

Потім розгорнув книжку вдруге, погортав до середини й знову згорнув, та так гучно, що Меґі уві сні здригнулася й сховала голову під ковдру. Вогнерукий нерухомо завмер біля ліжка, чекаючи, поки її дихання стане рівнішим, тоді глибоко зітхнув, нахилився над червоною скринькою й поклав «Чорнильне серце» назад, до решти книжок.

Він нечутно опустив покришку.

— Чи ти бачив? — прошепотів він, звертаючись до Ґвіна. — Я просто не годен набратися духу. Чи не краще тобі пошукати сміливішого господаря? Подумай.

Ґвін тихенько цвякнув у нього над вухом. Та якщо це була відповідь, то Вогнерукий її не зрозумів.

На хвилю він знову прислухався до спокійного віддиху Меґі, потому рушив навшпиньках до дверей.

— Та що ж це таке?! — пробурмотів він, опинившись у коридорі. — Хто мені скаже, чим це скінчиться?

Потім він піднявся до мансарди, де Еліно́р відвела йому комірчину, й ліг на вузеньке ліжко, навколо якого здіймалися гори коробок із книжками. Але до самого ранку він так і не заснув.

Усе далі на південь

Іде дорога від воріт

Все далі й далі в даль.

Пора, пора мені в похід,

Лишивши вдома жаль.

Піду по ній, і десь вона

Ввіллється в більшу путь,

Що стільки стріч плека одна!

Що ж далі? Не збагнуть...

Джон Р. Р. Толкін. Володар перснів ^[1]

Наступного ранку після сніданку Еліно́р розгорнула на кухонному столі пом'яту карту шляхів.

— Отже, звідси триста кілометрів на південь, — промовила вона, кинувши недовірливий погляд у бік Вогнерукого. — Що ж, покажіть, де нам шукати батька Меґі.

Серце в Меґі закалатало, вона втупилася у Вогнерукого. Під очима в того залягли темні тіні, немовби минулої ночі він ні на хвилину не заснув. Вогнерукий нерішуче ступив до столу й почухав неголене підборіддя. Потім схилився над картою, довго, цілу вічність вивчав її й нарешті тицьнув у неї пальцем.

— Отут, — мовив він. — Каприкорнове село якраз отут.

Еліно́р стала поруч із ним і поглянула йому через плече на карту.

— У Ліґурії, — сказала вона. — Атож. Дозвольте запитати: а як те село називається? Каприкорнія? — Вона вп'ялася поглядом у його обличчя, немовби хотіла зробити рубці на ньому ще глибшими.

— Воно ніяк не називається. — На погляд Еліно́р Вогнерукий відповів неприхованою антипатією. — Колись село, мабуть, і мало назву, але її вже давно всі забули — ще доти, як Каприкорн звив там собі кубло. На цій карті ви села не знайдете, та й узагалі на жодній. Для світу воно — всього-на-всього нагромадження розвалених будиночків, туди веде дорога, яка й назви не варта.

— Гм. — Еліно́р схилилася над картою ще нижче. — Я в тих краях ще зроду не бувала. Ось у Генуї яюсь була. І придбала там в одного букініста чудовий примірник «Аліси в Країні Див» — у непоганому стані й за половину ціни, якої книжка варта. — Тітка звела запитливий погляд на Меґі. — А тобі подобається «Аліса в Країні Див»?

— Не дуже, — мовила дівчинка і втупилася в карту.

Еліно́р похитала головою, дивуючись дитячій нерозважливості небоги, і знов обернулася до Вогнерукого.

— А що той Каприкорн робить іще, крім того, як викрадає книжки й батьків? — запитала вона. — Якщо я правильно зрозуміла Меґі, ви досить непогано його знаєте. Вогнерукий опустив очі й провів пальцем уздовж річки, що синьою стрічкою звивалася на тлі зеленого й блідо-коричневого кольорів на карті.

— Річ у тому, що ми з ним — з одного села, — сказав він. — Крім цього, нічого спільного в нас більш немає.

Еліно́р дивилася на нього так прискіпливо, неначе хотіла просвердлити поглядом йому дірку в лобі.

— Одне викликає в мене подив, — промовила вона. — Мортимер хотів сховати «Чорнильне серце» від Каприкорна в надійному місці. Навіщо ж тоді він привіз книжку до мене? Адже так він, власне, сам потрапив йому до лап!

Вогнерукий знизав плечима:

— Ну, мабуть, він вважав, що ваша бібліотека і є та надійна схованка.

У голові Меґі ворухнувся спогад — спершу дуже невиразний, але потім минулі події раптом постали перед її очима так чітко, мов ото картинка в книжці. Дівчинка побачила, як Вогнерукий стоїть біля їхнього мікроавтобуса перед ворітьми, і їй навіть здалося, ніби вона чує його голос...

Меґі злякано зиркнула на нього й промовила:

— Але ж ти сказав батькові, що Каприкорн живе на півночі! Мо ще зумисне перепитав тебе, і ти підтвердив, що цілком у цьому впевнений.

Вогнерукий мовчки розглядав свої нігті.

— Ну, так, звісно... І загалом, це правда, — нарешті озвався він, не дивлячись ні на Меґі, ні на Еліно́р. Він і далі не зводив очей зі своїх нігтів. Нарешті пошкріб светра, немовби там була якась огидна пляма, і хрипким голосом повів далі: — Ви мені не вірите. І я вас... розумію. Але я не збрехав! У Каприкорна дві штаб-квартири й ще кілька невеликих криївок — на той випадок, якщо в нього загориться під ногами земля чи якщо комусь із його людей доведеться залагти на дно. У теплу пору року Каприкорн зазвичай сидить переважно на півночі, а на південь перебирається аж у жовтні. Але цього року він, схоже, має намір перебути на півдні й літо. Звідки мені знати? Може, на півночі він ускочив у халепу з поліцією... Може, має якісь справи на півдні й мусить подбати про них особисто... — В його голосі вчувалась образа — майже як у хлопчика, котрого несправедливо в чомусь звинуватили. — Так чи так, а його люди повезли батька Меґі на південь, я сам бачив, а всі важливі справи Каприкорн залагоджує саме на півдні, якраз у тому селі. Там він почуввається, як ніде, в безпеці. Там він ще ніколи не мав клопоту з поліцією, там він може поводитись як такий собі маленький король, немовби весь світ належить йому. У нього там свої закони, там він виношує плани й може робити, що йому заманеться. О, про це його люди вже подбають! повірте мені, вони своє діло знають!

Вогнерукий посміхнувся. Це була гірка посмішка. «Ох, якби ви тільки знали... — здавалося, промовляла вона. — Але ж ви нічого, анічогісінько не знаєте! І нічого не розумієте».

Меґі відчула, як усередині в неї знов розповзається чорний страх. Його причиною було не те, що Вогнерукий казав, а те, що він замовчував.

Так само було, схоже, на душі і в Еліно́р.

— О Господи, та годі вже вам говорити загадками! — Її різкий голос немовби підтяв страху крила. — Питаю ще раз: що робить той Каприкорн? Чим він заробляє собі на життя?

Вогнерукий згорнув на грудях руки.

— Від мене ви більш нічого не почуєте. Спитайте в нього самого. Уже те, що я привезу вас до його села, може коштувати мені голови. Щоб я жартував із самим чортом і розказував вам про Каприкорнові обладки?! — Він покрутив головою. — Ні! Я попереджав батька Меґі, я радив йому привезти Каприкорнові книжку самому, доброхить, але Мортимер про це й слухати не хотів. Якби я його не попереджав, Каприкорнові люди розшукали б його вже багато раніше. Запитайте ось у Меґі! Вона чула, як я його застерігав! Гаразд, я сказав йому не все, що знав. То й що? Я взагалі намагаюся розмовляти про Каприкорна якомога менше, уникаю навіть про нього

згадувати. Але повірте мені: як тільки ви з ним познайомитесь, ви будете такої самої думки.

Еліно́р поморщи́ла носа: мовляв, таке припущення — курям на сміх, про нього й балакати не варто.

— Либонь, ви не скажете мені й про те, чому він так затято полює на цю книжку, еге ж? — промовила вона, згортаючи карту. — Він що — колекціонер чи щось таке?

Вогнерукий провів пальцем по краю стола.

— Я скажу тільки ось що: Каприкорн хоче мати цю книжку, й тому ви повинні її віддати. Я сам був свідком того, як Каприкорнові люди чотири дні й чотири ночі стовбичили перед будинком одного чоловіка лише тому, що Каприкорну сподобався його собака.

— І він запопав того собаку? — тихо запитала Меґі.

— Ну звісно, — відповів Вогнерукий і звів замислений погляд на Еліно́р. — Повірте, коли в тебе під дверима чатують Каприкорнові люди й день і ніч зирять на твої вікна чи на вікна твоїх дітей, тоді тобі не до сну. Зазвичай уже днів за два, не пізніше, Каприкорн одержує все, що хоче.

— Тьху! — кинула Еліно́р. — Мого собаку він чорта пухлого дістав би.

Вогнерукий знов опустив очі на свої нігті й усміхнувся.

— Годі вам усміхатися! — гримнула на нього Еліно́р. — Збери сякі-такі речі, — звернулася вона до Меґі. — За годину виїжджаємо. Настане час, і твій батько повернеться до тебе. Навіть якщо мені й не до шмиги віддавати Книжку отому... Як він там себе називає?.. Ненавиджу, коли книжки потрапляють до поганих рук.

Вони взяли «комбі» Еліно́р, хоча Вогнерукий запропонував їхати мікроавтобусом Мо.

— Ще чого, на такій таратайці я зроду не їздила! — відказала Еліно́р і тицьнула Вогнерукому картонну коробку з харчами. — До того ж Мортимер замкнув дверцята автобуса.

Меґі помітила, що на язиці у Вогнерукого крутиться якась відповідь, але він стримався.

— А якщо доведеться заночувати? — поцікавився, несучи коробку з харчами до машини Еліно́р.

— Господи, про це не може бути й мови! Я розраховую, що не пізніше ніж завтра вранці ми будемо вже вдома. Ненавиджу, коли мої книжки лишаються без нагляду довше ніж один день.

Вогнерукий звів очі на небо, ніби сподівався знайти там більше здорового глузду, ніж у голові Еліно́р, і вже зібрався був залізити на заднє сидіння, однак Еліно́р затримала його.

— Стривайте, ви куди?! Сідайте ліпше за кермо, — сказала вона й тицьнула йому в руку ключі від машини. — Зрештою, краще за вас ніхто не знає, куди їхати.

Проте Вогнерукий повернув їй ключі й сказав:

— Я водити машину не вмію. У такій таратайці навіть сидіти неприємно, не те що керувати нею.

Еліно́р забрала в нього ключі й, похитавши головою, сіла за кермо сама. Меґі вмести́лася на сидінні поруч.

— Дивний ви чоловік! — сказала Еліно́р. — Але я сподіваюся, що ви таки знаєте, де батько Меґі. А то вам доведеться побоюватись не лише отого Каприкорна.

Коли Еліно́р завела машину, Меґі опустила бічну шибку й озирнулася на батьків мікроавтобус. Шкода було розлучатися з ним, ще більше шкода, ніж покидати обжитий будинок — цей чи будь-який інший. Хай там яким чужим було те чи те село або місто, цей мікроавтобус завжди залишався для них із Мо частинкою домівки. А тепер і він уже позаду, і не лишалося нічого звичного, крім одягу в дорожній сумці. Вона прихопила також кілька батькових речей і дві свої книжки.

— Цікавий вибір! — зауважила Еліно́р, коли Меґі зібралася була покласти книжки до сумки — старомодної сумки темної шкіри з наплічним ременем. — Отже, ти береш «Круглий стіл короля Артура» і «Фродо та його вісім супутників». Непогана компанія! І в одній, і в другій — довгі історії. Саме те, що треба в дорозі. Ти їх уже читала?

Меґі кивнула головою.

— І не раз, — пробурмотіла вона й, перше ніж сховати книжки до сумки, ще раз погладила палітурки.

Дівчинка пригадала той день, коли батько оправляв одну з книжок.

— Та не дивися ти вовком! — сказала Еліно́р, стривожена виглядом дівчинки. — Ось побачиш, наша поїздка буде куди веселіша, ніж мандри бідолахи гобіта. Веселіша й коротша!

Меґі багато віддала б, щоб бути такою впевненою, як тітка. А книжка, що стала причиною їхньої поїздки, лежала в багажнику, під запасним колесом. Еліно́р поклала її в пластиковий мішечок.

— Тільки не кажи Вогнерукому, де ми її сховали! — попередила вона Меґі. — Я йому й досі не довіряю.

Але Меґі вирішила все ж таки довіритись Вогнерукому. Вона хотіла йому довіряти. Вона мусила йому довіряти. Бо хто ж іще приведе їх до Мо?

Каприкорнове село

Але на останнє запитання Селіґ' відповів:

— Мабуть, він полетів до країни по той бік п'їтьми — туди, де не ступала людська нога й не блукала жодна звірина, де небо мідяне, а земля залізна, де під шапками скам'янілих пластинчастих грибів і в покинутих кротячих норах живуть темні сили.

Ісаак Б. Зінґер. Казкар Нафталі і його кінь Зус

Коли вони вирушили в дорогу, сонце вже підбилося високо в безхмарне небо. Невдовзі в машині стало так парко, що футболка в Меґі змокріла від поту й прилипла до тіла. Еліно́р опустила шибку зі свого боку й пустила колом пляшку з водою. Сама вона була у плетеній кофті, застебнутій аж до підборіддя, й Меґі іноді питала себе, чи тітка під тією кофтою ще не розтопилася, — питала іноді, коли не думала про батька чи про Каприкорна.

Вогнерукий німо сидів на задньому сидінні, й можна було навіть забути, що він узагалі в машині. Гвіна він посадив собі на коліна. Звірятко спало, а Вогнерукий усе гладив його і гладив. Час від часу Меґі повертала голову в бік Вогнерукого. Здебільшого він дивився у вікно — байдуже, так ніби прозиравав крізь гори й ліси, будинки й скелясті схили, що пропливали мимо. Здавалося, його погляд був порожній, думки блукали десь далеко-далеко, а одного разу, коли Меґі обернулася, на вкритому рубцями обличчі лежав такий смуток, що дівчинка тієї ж миті відвела очі.

Їй також хотілося, щоб у цій довгій-довгій поїздки на колінах у неї сиділо якесь звірятко. Може, воно б розвіяло похмурі думки, що так уперто лізли їй в голову... Машина підіймалася все вище й вище в гори, і часом складалося враження, немовби оті сірі скелясті схили обабіч хочуть роздушити дорогу. Та ще гірше, ніж у горах, було в темних тунелях. Там чаїлися видива, яких не могло прогнати навіть тепле тільки Гвіна. Здавалося, вони чигали на дівчинку — то привид Мо десь у холодній темниці, то привид Каприкорна... Меґі не мала сумніву, що то він, хоч обличчя в нього щоразу було інакше.

Згодом вона спробувала читати, але дуже скоро помітила, що нічого з прочитаного не запам'ятовує. Зрештою вона відклала книжку й задивилась, як Вогнерукий, у вікно. Еліно́р вибирала вузчі дороги, де траплялося менше машин. («А то їхати буде надто нудно», — сказала вона). А Меґі було все одно. Аби тільки швидше приїхати. Вона нетерпляче ковзала поглядом по горах і будинках — чиїхось рідних домівках. Іноді в зустрічних автах мигали чужі обличчя, але вони відразу зникали — як ото картинки в книжці, яку розгорнули й тієї ж миті згорнули. Проїжджаючи через невеличке село, вони побачили, як на узбіччі чоловік наліплював заплаканий дівчинці на розбите коліно пластир. Він утішав її, гладив по голівці, й Меґі мимоволі згадала, як часто так робив і батько, як він, іноді лаючись, бігав з кімнати в кімнату, шукаючи пластир, і через ці спогади на очі їй знов навернулися сльози.

— Ой лишенько! Та тут тихіше, ніж у гробницях єгипетських фараонів! — вигукнула якоїсь хвилини Еліно́р (Меґі завважила, що тітка має звичку вигукувати «Ой лишенько!»). — Невже ніхто з вас не може хоч зрідка сказати: «Ах, який мальовничий краєвид!» або «О, який чудовий замок!»? Не мине й півгодини, як у такій мертвій тиші я засну за кермом.

Вона все ще не розстебнула на кофті жодного ґудзика.

— Я не бачу тут ніяких замків, — промурмотіла Меґі.

Та невдовзі Еліно́р таки показала їй одного.

— Шістнадцяте століття, — оголосила тітка, коли на гірському схилі з'явилися руїни фортечних мурів. — Трагічна історія. Заборонене кохання, переслідування, смерть, сердечні муки...

Поки вони їхали серед мовчазних прямовисних скель, Еліно́р розповіла про битву, що понад шістсот років тому розгорілася саме на цьому місці. («Якщо покопирсаєшся серед цього каміння, то запевне знайдеш ще кілька кісток і понівечені шоломи».) Здавалося, про кожну дзвіницю вона знає яку-небудь історію. Декотрі з них були такі неймовірні, що Меґі, слухаючи, недовірко морщила чоло. «Саме так воно й було, повір мені!» — щоразу завершувала розповідь Еліно́р, не спускаючи очей з дороги. Особливо її захоплювали, схоже, жахливі історії з убивствами: про нещасливих закоханих, яким відтинали голови, про князів, що їх живцем замурували в стіни...

— Тепер усе довкіл має, звісно, цілком мирний вигляд, — підбила підсумок вона, коли після однієї з таких історій Меґі навіть трохи зблідла. — Але, запевняю тебе, повсюди тут ховається яка-небудь темна історія. Та вже ж, кілька століть тому життя протікало куди цікавіше!

Меґі не розуміла, чим же таке цікаве було те життя, коли люди, якщо вірити Еліно́р, не мали іншого вибору, крім умерти або від чуми, або від рук вояків, які блукали в околицях. Та коли Еліно́р бачила яку-небудь спалену фортецю, то від захвату вкривалася червоними плямами, а її очі, звичайно холодні, як камінь, спалахували романтичним блиском. І тоді вона заходжувалася розповідати про войовничих князів та жадібних до золота єпископів, що колись сіяли страх і смерть у горах, через які вони оце їхали добротними асфальтованими дорогами.

— Люба Еліно́р, вам запевне треба було народитися в іншій історії, — озвався раптом Вогнерукий.

Це були перші слова, які він промовив, відколи вони вирушили в дорогу.

— В іншій історії? Ви хотіли сказати: в інші часи. Це правда, мені й самій частенько так здається.

— Називайте це як завгодно, — відповів Вогнерукий. — У кожному разі, з Каприкорном ви, гадаю, спільну мову знайдете. Він теж любить такі історії.

— Ви хочете мене образити? — насторожилась Еліно́р.

Таке порівняння змусило її, схоже, замислитись, бо потім вона майже цілу годину мовчала, й Меґі знов уже ніщо не відвертало від похмурих думок. І знову в кожному тунелі її підстерігали оті страшні картини.

Уже вечоріло, коли гори відступили й за зеленими пагорбами далеко на обрії зненацька з'явилася, немов іще одне небо, море. У промінні призахідного сонця воно мерехтіло, ніби шкіра дивовижної змії. Восанне Меґі бачила море дуже давно. То було море холодне, сланцево-сіре й рябе од вітру. А це мало інший вигляд, зовсім інший.

Меґі стало тепліше на серці вже через те, що побачила море. Однак воно раз у раз ховалося за потворними висотними будинками, які повсюди тіснилися на вузькій смужці землі між водою й пагорбами, що підступили до берега. Деінде вони взагалі не лишали будинкам місця, розросталися вшир, доходили до самого моря, і хвилі лизали їхні зелені підніжжя. У промінні призахідного сонця пагорби й самі здавалися хвилями, що повиповзали на берег.

Поки вони їхали звивистою дорогою вздовж берега, Еліно́р почала нову розповідь: щось про римлян, які нібито провели цю дорогу, про те, як вони боялися диких мешканців цієї вузької смужки...

Меґі слухала лише краєм вуха. Уздовж дороги росли пальми з припорошеними й колючими кронами. Поміж ними цвіли схожі на павуків велетенські агави з м'ясистим листям. Небо за ними бралось в рожевий і цитриново-жовтий кольори, тоді як сонце все нижче схилялося до моря, а згори розливалось щось темно-синє, немовби звідкись витікало чорнило. Картина була така захоплива, що аж серце щеміло.

Місцевість, де оселився Каприкорн, Меґі уявляла собі зовсім не такою. Краса і страх уживаються рідко.

Вони проїхали невеликим селищем, повз будинки, такі строкаті, неначе їх порозмальовували діти. Будівлі були жовтогарячі, рожеві, червоні, й раз у раз траплялися жовті: блідо-жовті, буро-жовті, піщано-жовті, брудно-жовті — з зеленими віконницями й буро-червоними дахами. Навіть надвечірні сутінки не могли поглинути їхніх барв.

— Нічого небезпечного я тут не бачу, — завважила Меґі, коли машина промчала повз ще один такий рожевий будинок.

— Це через те, що ти весь час дивишся лише ліворуч! — озвався позаду Вогнерукий. — Але все має світлий бік і темний. Ти ось поглянь праворуч.

Меґі послухалася. Спершу пропливали тільки строкаті будинки, що підступали до самої дороги, тислись один до одного, так ніби трималися за руки. Та потім будинки раптово скінчилися, і тепер дорогу обрамляли круті схили, у складках яких уже гніздилася ніч. Так, Вогнерукий казав правду: тут усе мало моторошний вигляд, і поодинокі будинки ніби утопали в уже близькій пітьмі.

Вечоріло просто на очах: на півдні ніч настає швидко. Меґі була рада, що Елінор весь час їхала добре освітленою набережною. Але згодом Вогнерукий сказав їй звернути від узбережжя вбік — убік від моря й строкатих будинків, звернути в темряву.

Дорога все далі заглиблювалася в пагорби, то здіймаючись угору, то спускаючись униз, а схили обабіч ставали чимраз крутіші. Промені від фар вихоплювали з темряви зарості дроку, здичавілого винограду й оливи, що стояли на узбіччі, скарлючені, мов старі діди.

Лише двічі назустріч їм трапилися машини. Час від часу з темряви виринали вогні якогось села. Але дороги, які Вогнерукий показував Елінор, вели їх убік від вогнів, усе далі й далі в глуху ніч. Кілька разів світло від фар падало на руїни будинків, однак жодної історії, пов'язаної з ними, Елінор розповісти не могла. У цих убогих стінах не мешкали ні князі, ні єпископи в червоних мантиях — лише селяни та наймити, чиїх історій ніхто не записував, і вони загубилися, зникли під диким чебрецем та буйними заростями молочаю.

— Чи ми ще не збилися з дороги? — нарешті глухо поспитала Елінор, так ніби в світі довкола неї залягла надто глибока тиша, щоб розмовляти на повен голос. — Де ж у цій Богом забутій глухомані може бути село? Мені здається, ми вже двічі звернули не туди.

Та Вогнерукий лише похитав головою і відказав:

— Ми їдемо правильно. Ще оцей пагорб, і за ним побачите будинки.

— Що ж, сподіватимемось! — буркнула Елінор. — Але поки що я ледве бачу дорогу. Лишенько, я й не знала, що на світі буває така темінь! Чого ж ви одразу не сказали, що це так далеко? Тоді я заправилася б ще раз. А тепер не знаю, чи вистачить у нас бензину на зворотний шлях.

— Чия це машина? Моя? — роздратовано кинув Вогнерукий. — Я ж бо казав, що в цих таратайках нічого не тямлю. А тепер дивіться вперед, зараз має бути місток.

— Місток? — Елінор крутнула кермо на повороті й різко загальмувала.

Посеред дороги постала освітлена двома будівельними прожекторами загороджувальна решітка. Залізо поржавіло, так ніби решітка стояла тут уже багато років.

— Ось тобі й на! — вигукнула Елінор, ляснувши долонями по керму. — Я ж казала! Не туди заїхали!

— Нікуди ми не заїхали. — Вогнерукий зсадив Ґвіна з плеча й виліз із машини.

Роззираючись навсібіч і прислухаючись, він підійшов до решітки й відтяг її на узбіччя.

Меґі мало не розсміялася, поглянувши на спантеличене обличчя Елінор.

— Чи цей чоловік геть з глузду з'їхав? — прошепотіла тітка. — Невже він гадає, що в такій темряві я поїду перекритою дорогою?

І все ж, коли Вогнерукий нетерпляче махнув їй рукою, вона рушила. Як тільки машина проїхала повз нього, він перетяг решітку знов на дорогу.

— Та не дивіться так на мене! — промовив він, сівши в машину. — Це загородження стоїть тут завжди. Каприкорн наказав поставити його, щоб відлякувати непрошених гостей. Тепер мало хто зважується заїхати сюди. Зазвичай люди намагаються триматись якомога далі від історій, що їх Каприкорн поширює про це село. Однак...

— Яких історій? — перебила його Меґі, хоча слухати їх, власне, й не збиралася.

— Страшних, — відповів Вогнерукий. — Люди тут забобонні, як і скрізь. Найбільше вони люблять слухати історію про диявола, що власною персоною нібито живе отам, за пагорбом.

Меґі була сердита сама на себе, а проте відвести погляд від темної верхівки пагорба не могла.

— А Мо каже, що диявола придумали люди, — мовила вона.

— Може, й так. — Вогнерукий знову скривив губи в загадковій усмішці. — Але ти хотіла знати, про що тут розповідають. Кажуть, що чоловіків з цього села не бере жодна куля, що вони вміють проходити крізь стіну й що тієї ночі, коли сходить новий місяць, вони щоразу десь викрадають і приводять до Каприкорна трьох хлопчиків, яких той потім учить грабувати, палити й убивати.

— Господи, хто ж усе це вигадав? Місцеві люди чи сам Каприкорн? — Елінор, вдивляючись у темряву, нахилилася низько над кермом.

Дорога була вся у вибоїнах, і, щоб не вскочити в котрусь із них, Елінор їхала дуже повільно.

— І вони, й він. — Вогнерукий відкинувся на сидінні й дав Ґвінові гризти свої нігті. — Каприкорн винагороджує кожного, хто придумає якусь нову історію. В цю гру не грає лиш один чоловік — Баста. Цей і сам такий забобонний, що як уздріє чорного kota, то обходить його десятою дорогою.

Баста... Меґі пригадала це ім'я, та не встигла вона поцікавитися, хто ж той чоловік, як Вогнерукий уже розповідав далі. Це йому, схоже, подобалося.

— О, мало не забув! Певна річ, у всіх, хто живе в цьому триклятому селі, лихе око, навіть у жінок.

— Лихе око? — Меґі обернулася до Вогнерукого.

— Атож. Зиркне один раз — і ти смертельно хвора. А днів за три, не більше, вже й дуба вріжеш.

— І хто тільки в таке вірить?! — промурмотіла Меґі й перевела погляд знов на дорогу.

— Тільки дурні. — Елінор знов натисла на гальмо.

Машина ковзнула по гравію. Перед ними був місток, про який згадував Вогнерукий. У світлі від фар тьмяно полискувало сіре каміння, і провалля попереду здавалося бездонним.

— Далі, далі! — нетерпляче квапив Вогнерукий. — Місток витримає, хоч на вигляд він і не дуже надійний!

— На вигляд він такий, нібито його будували ще стародавні римляни, — пробурмотіла Елінор. — До того ж не для машин, а для віслюків.

І все ж вона рушила. Меґі замружилась і розплющила очі аж тоді, як почувала, що під колесами знову зарипів гравій.

— А Каприкорн про цей місток дуже високої думки, — стиха промовив Вогнерукий. — Досить одного добре озброєного чоловіка, і через місток уже ніхто не проїде. Але варту тут виставляють, на щастя, не щоночі.

— Вогнерукий... — Меґі нерішуче повернула голову назад, поки авто натужно виїздило на останній пагорб. — А що ми скажемо, коли нас запитать, як ми знайшли це село? Адже тобі запевне буде непереливки, якщо Каприкорн довідається, що дорогу нам показав ти, чи не так?

— Звичайно, так, — пробурмотів Вогнерукий, не дивлячись на дівчинку. — Але ж ми, зрештою, веземо йому книжку.

Він упіймав Ґвіна, який тим часом переліз на спинку заднього сидіння, взяв його так, щоб той не зміг гризнути йому руку, і шматочком хліба заманив до заплічника. Відколи надворі стемніло, Ґвін поводився неспокійно. Йому кортіло на полювання.

Вони виїхали на гребінь пагорба. Світ довкола ніби зник, канув у ніч. Проте неподалік у темряві проступало кілька блідих чотирикутників. То світилися вікна.

— Ось воно! — промовив Вогнерукий. — Каприкорнове село. Або, якщо вам так більше подобається, дияволове село. — Він нишком засміявся.

— Та годі вже вам! — роздратовано обернулася до нього Елінор. — Схоже, вам ці казочки й справді дуже до вподоби. Хтозна, може, ви самі їх і повігдували, а цей Каприкорн — усього-на-всього трохи дивакуватий колекціонер книжок.

На це Вогнерукий нічого не відповів. Він лише дивився з вікна машини й усміхався своєю дивною усмішкою, яку Меґі іноді так хотілося стерти з його губів. Ця усмішка й тепер немовби промовляла: «Ох, які ж ви дурепа!»

Елінор заглушила двигуна, й запала така мертва тиша, що Меґі боялась навіть дихнути. Вона дивилася у бік будинків унизу. Їй завжди здавалося, що освітлені вікна в нічній темряві ваблять до себе, однак ці навіювали ще більший страх, ніж п'ятьма довкола.

— А чи є в цьому селі звичайні люди? — запитала Еліно́р. — Простодушні бабці, діти, чоловіки, які не мають нічого спільного з Каприкорном?

— Ні. Тут живе лише Каприкорн зі своїми підручними, — прошепотів у відповідь Вогнерукий. — А також жінки, які варять їсти, перуть і роблять їм таку іншу хатню роботу.

— Таку іншу хатню роботу... — повторила Еліно́р. — Що ж, чудово! — Вона з відразу фиркнула. — Цей Каприкорн викликає в мене чимдалі більшу симпатію. Гарзд, пора завершувати цю справу. Бо я вже хочу додому — до моїх книжок, до пристойного освітлення й чашечки кави.

— Справді? А я думав, ви трохи знудилися за пригодами.

«Якби Гвін умів розмовляти, — подумала Меґі, — то мав би такий самий голос, як у Вогнерукого».

— Мені більше до вподоби пригоди при сонячному світлі! — різко відповіла Еліно́р. — Боже, як же я ненавиджу цю темряву! Якщо ми просидимо тут до світанку, мої книжки вкриються пліснявою, і Мортимер навіть не встигне дати їм лад. Меґі, відкрий багажника й візьми пакунка. Ти знаєш, де він.

Меґі кивнула головою і вже хотіла було відчинити дверцята, аж раптом її засліпило яскраве світло. Хтось — розгледіти обличчя людини не можна було — стояв біля дверцят з боку водія й світив кишеньковим ліхтариком у салон машини. Потім грубо постукав ним у шибку.

Від переляку Еліно́р так здригнулася, що вдарилась коліном об кермо, однак відразу опанувала себе. Лайнувшись, вона потерла забите коліно й опустила шибку.

— Що це означає? — гримнула Еліно́р на незнайомця. — Хочете налякати нас до смерті? Якщо вештатись тут потемки, то можна й під колеса попасти.

У відповідь чоловік стромив у опущене вікно цівку рушниць й сказав:

— Тут приватна власність!

Меґі здалося, що це той самий котячий голос, який минулої ночі вона чула в тітчиній бібліотеці.

— І якщо поночі кататися по приватній власності, то можна й під кулю попасти! — додав незнайо́мець.

— Зараз я все поясню! — Вогнерукий перекинувся через плече Еліно́р.

— О, ти диви! Вогнерукий! — Незнайо́мець забрав рушницю. — Чого це ти серед ночі сюди припхався?

Еліно́р обернулася й зміряла Вогнерукого вкрай недовірливим поглядом.

— Ніколи б не подумала, що ви запанібрата з оцим... нібито дияволом! — процідила вона.

Та Вогнерукий уже вийшов з машини. Меґі також видалося дивним те, як довірчо ці двоє заходилися перешіптуватись. Вона ще добре пам'ятала, що Вогнерукий розповідав про людей Каприкорна. Як же він міг розмовляти отак з одним із них?! Меґі нашорошила вуха, але з їхньої розмови не могла розчути жодного слова. Зрозуміла лише одне: Вогнерукий називав незнайомця Бастою.

— Щось мені все це не до вподоби! — стиха промовила Еліно́р. — Ти лишень поглянь на них! Шепочуться один з одним так, неначе наш приятель, оцей сірнікоїд, відчувається тут, як у себе вдома!

— Мабуть, знає, що йому нічого не зроблять, адже ми привезли книжку! — так само тихо відповіла Меґі, не спускаючи з тих двох очей.

З незнайомцем були дві вівчарки. Вони обнюхували Вогнерукого й, крутячи хвостами, тицялися мордами йому в бік.

— Чи ти бачиш? — прошипіла Еліно́р. — Навіть клятві собаки поведуться з ним, як із давнім знайомим. А що, коли...

Не встигла вона доказати, як Баста відчинив дверцята з боку водія і звелів:

— Вилізьте!

Еліно́р знехотя виставила ноги з машини. Меґі теж вийшла й стала поруч із тіткою. Серце в неї мало не вискакувало з грудей. Вона зроду ще не бачила чоловіка з рушницею. Лише в телепередачах, але не в житті.

— Послухайте, мені ваш тон не подобається! — напустилася Еліно́р на Басту. — Позаду в нас стомлива дорога, ми приїхали в цю глухомань лише задля того, щоб передати вашому шефові — чи босу, чи як там ви називаєте його ще — те, що він уже давно хоче мати. Отож поведіться як слід!

Баста зміряв Еліно́р таким зневажли́вим погля́дом, що та лише мовчки хапнула ротом пові́тря, а Ме́гі мимово́лі стисла її до́люю.

— Де ти її взяв? — за́питав Баста, обертаю́чись до Вогне́рукого, який сто́яв з такою байду́жою міно́ю, немовби все це його ані́трохи не стосува́лося.

— Це госпо́диня ото́го буди́нку, ти ж бо зна́єш. — Вогне́рукий розмовля́в стише́ним голо́сом, проте Ме́гі все зрозу́міла. — Я не хоті́в везти її сю́ди, але ж вона така вперта!

— Уявляю́ собі! — Баста окину́в погля́дом Еліно́р ще раз, тоді подивився на Ме́гі. — А це, виходи́ть, до́ця Чарі́вновусто́го, еге? Що́сь не дуже на нього схо́жа.

— Де мій ба́тько? — за́питала Ме́гі. — Як він почи́вається?

Це бу́ли перші слова, які вона спромо́глася вимови́ти. Голо́с у неї луна́в хри́пко, так ніби вона вже да́вно взага́лі не розмовля́ла.

— О, почи́вається він непо́гано, — відпові́в Баста, зиркну́вши на Вогне́рукого. — Хоча тепе́р його краще назива́ти Кам'яно́устим, ніж Чарі́вновустим. Бо від нього й слова не почи́єш...

Ме́гі закусі́ла губу́.

— Ми хочемо́ його забра́ти, — промови́ла вона тоненьки́м, майже пискля́вим голо́сом, хоча з усі́єї сили й нама́галася говори́ти по-доросло́му. — Ми привезли кни́жку, але Ка́прикорн одержи́ть її лише пі́сля того, як відпу́стить мого ба́тька.

Баста зно́в оберну́вся до Вогне́рукого.

— І все ж вона чимось та́ки нагаду́є мені сво́го татуся. Бачи́ш, як стиска́є губе́нцята? А о́цей погля́д!.. Ні, вони та́ки родичі́, годі́ й сумніва́тися.

Баста говори́в жарті́вливим то́ном, та в його погля́ді, коли він пере́вів його зно́в на Ме́гі, жарті́в не було. Цей чо́ловік мав різкі́ риси обличчя́ й бли́зько поса́жені о́чі, які він весь час прищу́лював, немовби та́к краще бачи́в.

На зрі́ст Баста бу́в невисо́кий, плечі́ мав ву́зенькі́, майже як у хлопчи́ка, і все ж у Ме́гі пере́хопи́ло подих, коли він ступи́в кро́к до неї. Ні́коли ще вона ні́кого та́к не боя́лася, і зовсі́м не че́рез рушницю́ в його́ руках. Бу́ло в ньому́ сті́льки лю́ті, сті́льки зло́сті...

— Ме́гі, діста́нь па́кунок з бага́жника! — Еліно́р ста́ла помі́ж ними, коли Баста спробо́ував затрима́ти дівчи́нку. — Нічо́го небезпе́чного та́м нема́є, — серди́то додала вона. — Ті́льки те, че́рез що ми сю́ди при́їхали.

У відпові́дь Баста лише відтя́г з доро́ги соба́к. Він та́к різко смикну́в їх до себе́, що вони аж заска́вчу́чали.

— Слу́хай сю́ди, Ме́гі! — заше́поті́ла Еліно́р, коли вони поки́нули маши́ну й руши́ли вслі́д за Басто́ю кру́тою сте́жкою в бі́к осві́тлени́х ві́кон. — Не випуска́й з рук кни́жки до́ти, до́ки вони не пока́жуть нам ба́тька. Зрозу́міла?

Ме́гі кивну́ла голо́вою й мі́цно притисла́ до себе́ пласти́кового мі́шечка. Не така вона дурна́, як ті́тка гада́є! А з друго́го бо́ку, як вона втрима́є кни́жку, якщо́ Баста спробо́ує забра́ти її сило́міць? Та про це Ме́гі вирі́шила краще́ не думати́...

Ні́ч сто́яла заду́шлива. Не́бо над чо́рними па́горба́ми всія́ли зорі́. Сте́жка, яко́ю їх вів Баста́, бу́ла кам'я́ниста́ й та́ка темна́, що Ме́гі наві́ть не бачи́ла власни́х ні́г. Але щора́зу, коли вона споти́калась, її підтриму́вала рука́ Еліно́р, що йшла́ з нею́ плі́ч-о-плі́ч, або́ рука́ Вогне́рукого, який нечу́тно, мов ті́нь, ступа́в поза́ду. Ї́н та́к само́ сиді́в у його́ заплі́чнику, й Ба́стині соба́ки раз у раз зади́рали вгору́ морди́, відчу́ваючи, певно́, різки́й запа́х ку́ниці.

Осві́тлені́ ві́кна помалу́ набли́жались. Ме́гі вже розпі́знавала буди́нки — ста́рі буди́нки із сі́рого, гру́бо обтеса́ного ка́меню, над да́хами яких бовва́ніли темні́ обрисы́ дзві́ниці. Коли́ вони всі́ четверо́ просту́вали ву́личка́ми, та́кими ву́зеньки́ми, що Ме́гі в них бу́ло ва́жко диха́ти, ба́гато буди́нків зда́валися безлю́дними. Дея́кі сто́яли без да́ху, від деко́трих зоста́лися са́мі напівро́звалені му́ри. У Ка́прикорно́вому се́лі пану́вала те́мінь, лише́ то та́м, то та́м під кам'я́ними арка́ми над ву́личка́ми го́рили пооди́нокі лі́хтарі́. Нарешті́ вони ді́сталися до ті́сного ма́йдану. З одно́го бо́ку зді́ймалася́ дзві́ниця, яку́ вони вже бачи́ли зда́леку, а побли́зу, у ву́зенько́му прову́лку, сто́яв вели́кий трипо́верховий буди́нок, не та́кий зане́дбаний, як його́ сусі́ди. Ма́йдан бу́в осві́тлени́й краще́, ніж решта́ села́: відра́зу аж чо́тири лі́хтарі́ ки́дали на бру́ківку грі́зні ті́ні.

Баста́ пові́в їх просто́ до того́ вели́кого буди́нку. У трьох ві́кнах на го́ришньо́му поверсі́ го́рило сві́тло. Чи не та́м ба́тько? Ме́гі прислу́халася́ до себе́, та́к наче́ в са́мій собі́ мо́гла зна́йти відпові́дь. Але се́рце ша́лено калата́ло, не ви́казуючи ні́чого, крім стра́ху. Стра́ху і триво́ги.

Доручення виконано

— Шукати його немає сенсу, — пробурмотів бобер.

— Тобто як? — спитала С'юз. — Він має бути десь неподалік! Ми мусимо його знайти! Чому ви кажете, що шукати його немає сенсу?

— Тому що й так зрозуміло, де він, — відповів бобер. — Невже не здогадуєтесь? Він пішов до неї — Білої Відьми. А нас зрадив!

К. С. Льюїс. Король Нарнії

Відколи Вогнерукий розповів про Каприкорна, Меґі вже сотні разів намагалася уявити собі обличчя того чоловіка — спершу в мікроавтобусі дорогою до Елінор, коли Мо ще сидів поруч, згодом у широченному тітчиному ліжку й нарешті дорогою сюди. Сотні, та що там сотні — тисячі разів вона малювала в уяві те обличчя, закликаючи на допомогу образи всіх отих лиходіїв, про яких читала в книжках: капітана Гака, сухорлявого й кривоносого; довготелесого Джона Сільвера, завше з фальшивою посмішкою на губах; індіанця Джо з ножем і масною чорною чуприною, який так часто приходив до неї в кошмарних снах...

Але Каприкорн на вигляд виявився зовсім не такий.

Меґі дуже скоро збилася з ліку, рахуючи двері, які вони проминали, поки Баста нарешті спинився перед одними з них. Зате полічити одягнених у чорне чоловіків їй таки пощастило. Їх було четверо. Вони стовбичили з пісними пиками в коридорах. Біля кожного під стіною, побіленою вапном, стояла рушниця. У своїх тісних чорних костюмах вони нагадували гайвороння. Лише Баста був у білій сорочці — «білосніжній», як висловився Вогнерукий, — а до коміра його куртки було пришпилено, мов попереджувальний знак, червону квітку.

Такий самий червоний був і домашній халат на Каприкорні. Коли ввійшов Баста з трьома нічними гостями, той сидів у кріслі, а перед ним навколішках стояла жінка і обрізала йому нігті на ногах. Крісло здавалося для нього надто малим. Каприкорн був чоловік високий і худорлявий, так ніби шкіра надто туго обтягувала йому кості. А сама шкіра була бліда, мов чистий аркуш паперу, чуб стримів їжаком. Меґі не могла зрозуміти, який він — білявий чи сивий.

Коли Баста відчинив двері, Каприкорн підвів голову. Очі він мав майже такі самі бліді, як і шкіра, — безбарвні й світлі, мов срібні монети. Жінка коротко глянула в бік дверей, а потім знову схилилася над своєю роботою.

— Вибачте, але довгождані гості прибули, — сказав Баста. — Я подумав, може, ви одразу схочете з ними порозмовляти.

Каприкорн відкинувся на спинку крісла й мигцем зиркнув на Вогнерукого. Потому його невиразні очі перекочували на Меґі. Вона мимоволі ще міцніше притисла до себе пластиковий мішечок з книжкою. Каприкорн втупився поглядом у мішечок, немовби знав, що в ньому. Потім зробив знак жінці в себе в ногах. Та неохоче випросталась, розглядила на собі чорну, як смола, сукню й зміряла Елінор та Меґі не дуже привітним поглядом. Вона нагадувала стару сороку — гладенько зачесані й зібрані у вузол сиві коси й гострий ніс, що геть не пасував до її невеличкого, зморшкуватого обличчя. Жінка кивнула Каприкорнові головою і вийшла.

Кімната була простора. Меблів небагато: тільки довгий стіл, вісім стільців, шафа й важкий мисник. Жодної лампи, лише свічки — десятки свічок у масивних срібних свічниках. У Меґі склалося враження, немовби вони розливають у кімнаті не світло, а тіні.

— Де вона? — запитав Каприкорн, підвівся з крісла й відсунув його назад.

Меґі мимоволі відступила.

— Тільки не кажи мені, що цього разу привіз лише дівчинку.

Голос у нього був виразніший, ніж обличчя, — глухий і суворий, і Меґі зненавиділа його вже з першого слова.

— Вона в неї. У пакунку! — відповів Вогнерукий, перше ніж Меґі встигла розтулити рота. (Очі в нього, поки він говорив, неспокійно перебігали від свічки до свічки, так наче його не цікавило нічого, крім отих тремтливих племінців.) — Її батько не знав, що взяв не ту книжку. Оця його так звана подруга... — Вогнерукий показав на Елінор, — підмінила її, а він про це й не здогадувався! Мені здається, вона літерами навіть харчується. Весь будинок у неї напхом напханий книжками. Схоже, вона ліпше

почувається з ними, ніж із людьми. — Слова гарячково злітали з його вуст, немовби він намагавсь якомога скоріше позбутися їх. — Я не міг терпіти її від самого початку, але ж ви самі знаєте нашого приятеля Чарівновустого. Він завше думає про людей лише добре. Ладен довіритися самому дияволу, аби лиш той привітно йому всміхнувся.

Меґі повернула голову до Елінор. Тітка стояла з таким виглядом, неначе проковтнула язика. На чолі в неї вочевидь були написані докори сумління.

Вислухавши Вогнерукого, Каприкорн тільки коротко кивнув головою. Потому тугіше затяг на собі пояса від халата, заклав за спину руки й неквапно ступив до Меґі. Дівчинка зробила над собою зусилля, щоб не відсахнутися, і твердо, безстрашно дивилася в безбарвні очі перед собою. Але страх здушив її горло. Яка ж вона боягузка! Меґі намагалася згадати про якого-небудь героя з улюблених книжок, перевтілитися в нього, щоб відчути себе вищою, дужчою, відважнішою. Чому, доки Каприкорн витріщався на неї, на думку їй спадали тільки історії, пов'язані зі страхом? Адже зазвичай їй щастило легко переноситися думкою до чужих країн, увізнати в шкуру людей і тварин, які існували тільки на папері... То чому ж у неї нічого не виходило тепер? «Тому що страх убиває все, — якось сказав їй Мо. — І розум, і душу, й уяву».

Мо... Де він тепер? Меґі зціпила губи, щоб вони не тремтіли, хоч і знала, що страх усе ж таки сидить у неї в очах і Каприкорн його бачить. Цієї хвилини їй хотілося мати кам'яне серце і щоб її губи всміхались, а не тремтіли, мов у маленької дитини, в якій вкрали тата...

Каприкорн стояв уже просто перед нею й відверто її розглядав. Ніколи ще й ніхто на неї так не дивився. Меґі відчувала себе мухою, що вже прилипла до мухоловки й чекає тільки, коли її ляснуть мухобійкою.

— Скільки їй років? — Каприкорн обернувся до Вогнерукого, так ніби не вірив, що Меґі може відповісти йому сама.

— Дванадцять! — голосно промовила вона. Говорити, коли в тебе тремтять губи, було нелегко. — Мені дванадцять років. А тепер я хочу знати, де мій батько.

Каприкорн удав, ніби останніх її слів не розчув.

— Дванадцять? — перепитав він своїм глухим голосом, який свинцем лягав Меґі на вуха. — Ще два-три роки, і вона стане гарненьким дівчам, яке можна буде використовувати. Ось тільки годувати її слід трохи краще.

Він стиснув їй руку своїми довгими пальцями. Вони були унизані золотими перснями — на кожній руці аж по три. Меґі спробувала випручатись, але Каприкорн міцно тримав її, пильно розглядаючи своїми безбарвними очима. Як рибину. Бідолашну рибину, що б'ється на суходолі.

— Відпустіть дівчинку!

Вперше Меґі зраділа, що тітчин голос пролунав так грубо. І Каприкорн справді відпустив її руку.

Елінор стала позад Меґі й поклала їй руки на плечі, немовби захищаючи.

— Я не розумію, що тут діється! — накинулась Елінор на Каприкорна. — Я не знаю, хто ви такий і що ви зі своїми озброєними поплічниками робите в цьому Богом забутому селі. Та мене це й не цікавить. Я приїхала сюди, щоб дівчинці повернули батька. Ми віддамо вам книжку, яка вам так потрібна. Хоч у мене й болить душа розлучатися з нею, але ви одержите її, як тільки батько Меґі сидітиме в моїй машині. А якщо він з якої-небудь причини надумає лишитися тут надовше, то ми хочемо почути це від нього самого.

Каприкорн мовчки повернувся до неї спиною.

— Навіщо ти привіз цю жінку? — запитав він у Вогнерукого. — Я сказав: дівчинку й книжку. А що мені тепер робити з нею?

Меґі перевела погляд на Вогнерукого.

«Дівчинку й книжку...» Ці слова знов і знов луною віддавалися в її голові. «Я сказав: дівчинку й книжку...» Меґі спробувала зазирнути Вогнерукому в очі, але той уникав її погляду, наче боявся обпектися об нього. Боляче було відчувати себе такою дурною. Такою жахливо, жахливо дурною!

Вогнерукий сів на край столу й пальцями погасив одну зі свічок — дуже обережно, дуже поволі, немов бажаючи відчути біль, коли його вкусить отой невеличкий племінець.

— Я вже пояснював Басті: оця вельмишановна Еліно́р не хотіла відпускати дівчинку саму, — промовив нарешті він. — І віддати книжку вона теж насилу згодилася.

— А що? Хіба я не мала рації?! — Тітчин голос пролунав так різко, що Меґі аж здригнулася. — Ні, Меґі, ти лишень послухай оцього сірнікоїда, оцього дворушника! Коли він з'явився знов, мені треба було викликати поліцію. Він повернувся лише по книжку, лише по неї!

«І по мене», — промайнуло в Меґі. «Дівчинку й книжку...»

Вогнерукий вдавав, ніби зосереджено намагається висмикнути нитку, що вибилася з рукава плаща. Але його пальці, зазвичай такі спритні, тремтіли.

— А ви!.. — Еліно́р тицьнула пальцем Каприкорнові в груди.

Баста ступив крок уперед, але Каприкорн рухом руки спинив його.

— Я вже не раз бачила, що буває з людьми, коли йдеться про книжки. Крали їх і в мене самої, та я і не можу стверджувати, що всі книжки, які стоять на моїх полицях, потрапили туди праведним шляхом... Може, ви чули слова: «Усі колекціонери — яструби й мисливці»? Скидається на те, що такого божевільного, як ви, серед них іще не було. Дивно, але я й досі нічого про вас не чула. І де ж ваше зібрання? — Вона з цікавістю роззирнулася у просторій кімнаті. — Щось не видно тут жодної книжки!

Каприкорн сховав руки до кишень халата й зробив знак Басті.

Не встигла Меґі спам'ятатись, як той вихопив пакунок у неї з рук. Потому розгорнув його, недовіриливо зазирнув усередину, наче боявся побачити там гадюку чи ще щось таке отруйне, й нарешті дістав книжку.

Каприкорн мовчки взяв її в руки. Тієї ніжності, що з нею будь-яку книжку розглядали Еліно́р чи Мо, Меґі на його обличчі не прочитала. Ні, на Каприкорновому обличчі не відбилось нічого, крім огиди — й полегкості.

— А ці дві нічого не знають? — Каприкорн розкрив книжку, погортав і закрив знову.

«Так, це вона», — прочитала Меґі на його обличчі. Це була та сама книжка, яку він шукав.

— Ні, вони нічого не знають. — Вогнерукий так напружено дивився у вікно, ніби там, крім чорної, як смола, ночі, можна було розгледіти ще щось. — Батько нічого дівчинці не розповів. То навіщо це робив би я?

Каприкорн кивнув головою.

— Відведи обох на задній двір! — наказав він Басті, який усе ще стояв біля нього з порожнім пластиковим мішечком у руках.

— Що це означає? — почала була Еліно́р, але Баста вже потяг її з Меґі до дверей.

— Це означає, що я вас, двох таких гарненьких пташок, на ніч посаджу до однієї з наших кліток, — сказав він, грубо підштовхуючи їх у спину рушницею.

— Де мій батько?! — закричала Меґі. Власний голос різко пролунав їй у вухах. — Адже тепер книжка у вас! Чого ви хочете від нього ще?

Каприкорн поволі підійшов до свічки, яку погасив Вогнерукий, торкнувся пальцем ґнотика й задивився на сажу в себе на пучці.

— Чого я хочу від твого батька? — проказав він, не обертаючись до Меґі. — Я хочу лишити його тут, більш нічого. Схоже, ти навіть не знаєш, який дивовижний хист він має. Досі Чарівновустий не бажав поставити його мені на службу, хоч як Баста намагався його вмовити. Але тепер, коли Вогнерукий привіз тебе, батько робитиме все, чого я зажадаю. В цьому я не маю сумніву.

Меґі спробувала відштовхнути Бастині руки, коли той потягся до неї, але він схопив її ззаду за шию, мов курку, якій зібрався скрутити в'язи. Еліно́р надалася було допомогти дівчинці, але Баста миттю наставив жінці у груди рушницю й підштовхнув Меґі до дверей.

Коли вона обернулася ще раз, Вогнерукий стояв, спершись на великий стіл. Він дивився на неї, але тепер уже не всміхався. «Прости! — ніби промовляли його очі. — Я мусив це зробити. Потім я все поясню».

Та Меґі не хотіла ніяких пояснень. І тим більше не хотіла прощати.

— Щоб ти здох! — закричала вона, коли Баста вже витягав її з кімнати. — Щоб ти згорів! Щоб ти задихнувся у власному вогні!

Баста причинив за собою двері й, сміючись, сказав:

— Ні, ви лишень послухайте оце кошенья! Бачу, тебе треба остерігатися.

І радість, і біда

Стояла глибока ніч. Бінґо ніяк не міг заснути. Земля була тверда, але він до цього вже звик. Ковдра була брудна й жахливо смерділа. Але він звик і до цього. У голові в нього дзвеніла пісня, і позбутися її він ніяк не міг. То був переможний гімн спіралі. Мішель де Ларрабейті. Боррібли-2. У лабіринті спіралі

Клітки — так їх називав Баста — Каприкорн тримав для непроханих гостей. Вони містилися на заасфальтованому майданчику за церквою, поряд із контейнерами на сміття, бочками й горами будівельного мотлоху. В повітрі трохи смерділо бензином, і навіть світлячки, що безтурботно пурхали собі в нічній темряві, схоже, не розуміли, що їх сюди занесло. За контейнерами й будівельним мотлохом тягся ряд напіврозвалених будинків. Замість вікон у стінах зяяли порожні дірки. Кілька струхлявілих віконниць висіли на завісах так криво, що здавалося, ніби вже від першого пориву вітру вони попадають на землю. Лише двері на нижньому поверсі вочевидь зовсім недавно пофарбували в брудно-бурий колір, і на них хтось незграбно, мовби дитячою рукою, пензлем повиводив номери. На останніх дверях, наскільки Меґі пощастило розгледіти в темряві, стояла сімка.

Баста підігнав їх з Елінор до дверей з номером чотири. На хвилю Меґі навіть відчула полегкість, збагнувши, що Баста мав на увазі не справжню клітку, хоча двері в стіні без вікон справляли враження далеко не привабливе.

— Усе це просто смішно! — процідила Елінор, коли Баста, відсунувши засув, відчиняв двері.

З Каприкорнового будинку він узяв собі підкріплення — худорлявого хлопчину, одягненого, як і дорослі чоловіки в цьому селі, також в усе чорне. Йому вочевидь подобалося щоразу, коли Елінор пробувала розтулити рота, загрозливо наставляти їй у груди рушницю. Але змусити її мовчати йому так і не вдалося.

— Що це за ігрища ви тут улаштували?! — обурювалася вона, не відводячи погляду від цівки рушниці. — Я чула, в цих горах завше був рай для розбійників. Але ж ми живемо у двадцять першому столітті, чоловіче! Тепер гостей уже не ганяє поперед себе з рушницею ніхто, а тим більше отаке хлопчення, як оце...

— Наскільки я знаю, в цьому прекрасному столітті робиться все, що робилося колись, — відказав Баста. — А хлопчення саме в тому віці, щоб повчитись у нас, старших. Сам я був ще молодшим. — І розчахнув двері.

Морок за ними був ще чорніший, аніж ніч надворі.

Баста штовхнув через поріг спершу Меґі, потім Елінор і хряснув за ними дверима.

Меґі чула, як крутнувся ключ у замку, як Баста щось сказав, а хлопчина зареготав, і як стихли їхні кроки. Дівчинка розпростерла руки й намацала пальцями стіну. Очі тут були непотрібні, як у сліпого, Меґі не могла навіть розгледіти, де Елінор. Але чула, що та свариться десь ліворуч.

— Чи є в цій триклятій норі бодай вимикач? Чорт забирай, у мене таке враження, немовби я опинилася в якомусь розтриклятушому, вкрай примітивному пригодницькому романі, де шахраї носять на оці пов'язки й жбурляють ножі.

Елінор любила сваритися, Меґі це вже помітила. І що дужче тітка хвилювалася, то більше сварилася.

— Елінор?! — почувся голос звідкись із темряви.

Радість, переляк, подив — усе було в тому одному слові.

Меґі так рвучко обернулася, що мало не впала, заплутавшись у власних ногах.

— Мо?!

— Не може бути!.. Меґі?! Як ти тут опинилася?

— Тату!

Спотикаючись, Меґі кинулася в темряву, на батьків голос. Чиясь рука схопила її за лікоть, чиїсь пальці торкнулися її обличчя.

— Нарешті!

Під стелею спалахнула лампочка без абажура, й Елінор, самовдоволено всміхаючись, відвела руку від запиленого вимикача.

— Електричне світло — таки чудовий винахід! — сказала вона. — Принаймні порівняно з попередніми століттями це очевидний прогрес. Чи ви так не вважаєте?

— Що ви обидві тут робите, Еліно́р? — запитав Мо, притискаючи до себе Ме́гі. — Як ти допустила, що вони привезли дівчинку сюди?

— Як я допустила?! — Голос в Еліно́р мало не зривався. — Я тебе не просила лишати мене нянькою при своїй доці. Я знаю, як доглядати за книжками, але з дітьми це... Чорт, з дітьми це зовсім інша справа! А крім того, вона тривожилася за тебе! Хотіла податися шукати тебе. І що ж робить дурепа Еліно́р, замість спокійнісінько сидіти собі вдома? Еліно́р подумала: «Не можна ж відпускати дівчинку саму». Але все це — через мою великодушність! Я мусила вислуховувати всілякі паскудства, терпіти, щоб у груди мені тиццали рушницею, а тепер ще й твої докори...

— Ну, добре, добре. — Мо відпустив Ме́гі й оглянув її з голови до ніг.

— Зі мною все гаразд, Мо! — сказала Ме́гі, хоч голос у неї трохи й тремтів. — Правду кажу!

Мо кивнув головою й перевів погляд на Еліно́р:

— Ви привезли Каприкорнові книжку?

— Звичайно! Ти віддав би її й сам, якби я... — Еліно́р зашарілася й опустила очі на свої запорошені черевики.

— ...якби ти її не підмінила, — доказала за неї Ме́гі.

Вона взяла батькову руку й тримала її міцно-міцно. Їй важко було повірити, що тепер він знову з нею, живий-здоровий, якщо не зважати на криваву подряпину через усе чоло, яка доходила майже до чуба.

— Тебе били? — Ме́гі занепокоєно провела пальцем по вже присохлому кривавому сліду.

Мо через силу всміхнувся, хоч на душі в нього було, звичайно, невесело.

— Дрібниці. Зі мною все гаразд. Не турбуйся.

Ме́гі така відповідь не задовольнила, та розпитувати батька далі вона не стала.

— Як ви сюди потрапили? Каприкорн ще раз посилав своїх людей?

— У цьому не було потреби, — гірко промовила, похитавши головою, Еліно́р. — Про все подбав твій облесливий приятель. Гарного ж змія ти привів у мій дім! Спершу він зрадив тебе, а потім просто-таки на таці підніс цьому Каприкорнові й книжку, й твою доньку. «Дівчинку й книжку». Ми чули це від Каприкорна на власні вуха, саме таке доручення він дав отому сірничко́дові. І цей свого роботодавця не підвів.

Ме́гі поклала батькову руку собі на плече й пригорнулася до нього.

— Дівчинку й книжку? — Мо знову притис до себе Ме́гі. — Ну звісно. Тепер Каприкорн може бути певен: я зроблю все, що він скаже. — Мо повернувся й рушив у куток, де лежала купа соломи. Зітхнувши, сів на неї, прихилився спиною до стіни й на хвилю заплющив очі. — Що ж, тепер ми, здається, квити — Вогнерукий і я. А проте мені цікаво, як же Каприкорн віддячить йому за зраду. Того, що хоче Вогнерукий, Каприкорн йому не дасть.

— Квити? Що ти маєш на увазі, Мо? — Ме́гі сіла навпочіпки поруч. — А що повинен зробити для Каприкорна ти? Чого він від тебе хоче?

Солома була волога, на ній довго не поспиш, та все ж це, мабуть, краще, ніж гола кам'яна долівка.

Мо помовчав якусь хвилину, але вона здалася цілою вічністю. Він обвів поглядом голі стіни, замкнені двері, брудну підлогу..

— Здається, настав час розказати тобі всю цю історію, — нарешті промовив. — Хоч я, власне, збирався розповісти її тобі не в такому невеселому місці й трохи згодом, коли підростеш...

— Мені вже дванадцять, Мо!

Чому дорослі гадають, нібито дітям легше сприймати секрети, ніж правду? Хіба діти не здогадуються, що всі оті темні історії дорослі придумують лише задля того, щоб не виказувати своїх секретів? Аж через багато-багато років, коли Ме́гі матиме власних дітей, вона зрозуміє: буває така правда, яка по вінця сповнює серце відчаєм, і її не хочеться розповідати нікому, а своїм дітям і поготів. Хіба коли знаєш, як тому відчаю протиставити надію.

— Сідай, Еліно́р, — сказав Мо й посунувся трохи вбік. — Це історія досить довга.

Еліно́р зітхнула й заходилася довго вмощуватись на вологій соломі.

— Це просто щось неймовірне! — мурмотіла вона. — Усе це просто щось неймовірне!

— Я про це розмірковую вже дев'ять років, Еліно́р, — сказав Мо й почав свою розповідь.

Тоді

Він узяв книжку.

— Я тобі прочитаю. Для настрою.

— А про спорт у ній є?

— Про фехтування. Бої. Тортири. Отруту. Справжнє кохання. Ненависть. Помсту. Велетів. Мисливців. Лихих людей. Добрих людей. Чарівних жінок. Змій. Павуків. Страждання. Смерть. Сміливців. Боягузів. Силачів. Погоні. Втечі. Брехню. Правду. Пристрасть. Чудеса.

— Звучить непогано! — відгукнувся я.

Вільям Голдман. Принцеса-наречена

— Тобі сповнилося тоді, Меґі, рівно три роки, — почав Мо. — Я ще й досі пригадую, як ми святкували твій день народження. Я подарував тобі книжку з картинками. Оту, що з морською змією, яка обвилася навколо маяка і в якої болять зуби...

Меґі кивнула головою. Та книжка й досі лежала в її скриньці й уже двічі вбиралася в нову палітурку.

— Ми? — перепитала вона.

— Я і твоя мама.

Меґі струснула зі штанів кілька соломинок.

— Я вже тоді не міг спокійно пройти повз книгарню. Будинок, де ми жили, був дуже маленький — ми називали його і взуттєвою коробкою, і мишачою норкою... Яких тільки імен ми йому не придумували! Але того дня я знов накупив в одній букіністичній книгарні цілу коробку книжок. Елінор... — Він кинув погляд у її бік і всміхнувся. — Елінор декотрі з тих книжок неабияк би потішили. Була там і Каприкорнова книжка.

— То вона належала йому? — Меґі вражено звела очі на батька.

Однак той похитав головою:

— Ні, річ не в тім. Але... Але краще все до ладу. Твоя мама, як побачила всі оті книжки, тільки тяжко зітхнула й поцікавилася, куди ми їх тепер діватимемо. Та потім усе ж таки допомогла мені розпакувати коробку. Тоді я щовечора ще читав їй що-небудь уголос.

— Читав уголос?

— Так. Щовечора. Мамі подобалося слухати. А того разу вона вибрала «Чорнильне серце». Вона завше любила всілякі пригодницькі історії — історії, сповнені блиску й мороку. Вона могла перелічити напам'ять імена всіх рицарів короля Артура, знала все про Беовульфа й Гренделя, про давніх богів і не дуже давніх героїв. Любила мама й історії про піратів, та найдужче їй подобалось, коли траплявся хоч один рицар, хоч один дракон чи хоч одна фея. До речі, вона завше ставала на бік драконів. У «Чорнильному серці» жодного дракона, здається, не було, зате блиску й мороку — скільки душа забажає. А фей, а кобольдів!.. Кобольдів мама теж дуже любила. Брауні, Бука-Бу, Фендеррі, Фолетті, з крильцями, як у метеликів... Вона знала всіх їх на ім'я. Одне слово, дали ми тобі цілий стосик книжок з картинками, зручненько вместилися з тобою на килимі, і я почав читати.

Меґі схилила голову на батькове плече й задивилася на голу стіну. На її брудно-білому тлі вона побачила себе такою, якою знала з давніх фотознімків: невеличку, з пухкенькими ніжками, білявими кісками (відтоді вони потемніли), сидить і крихітними пальчиками гортає величезні книжки з картинками. Так було щоразу, коли Мо що-небудь розповідав: Меґі ввижались картини, живі картини...

— Та історія нам подобалася, — провадив батько. — Вона була непогано написана, заселена дивовижними істотами і обох нас захоплювала. Мама любила, коли книжка відкривала щось незвідане, і світ, у який її вело «Чорнильне серце», припав їй до смаку. Часом там западав глибокий морок, і щоразу, коли сюжет ставав аж надто напружений, мама приставляла до губів пальця і я починав читати тихіше, хоч ми й знали, що ти надто заклопотана власними книжками й не прислухаєшся до цієї похмурої історії, якої все одно ще не зрозуміла б. Надворі вже давно стемніло — я добре пригадую, так наче це було вчора. Стояла осінь, і у вікно завівав вітер. Ми затопили грубу (центрального опалення у нашій взуттєвій коробці не було, лише в кожній кімнаті по грубі), і я вже перейшов до сьомого розділу. Ось тоді воно й сталося...

Мо змовк. Він дивися перед себе так, немовби заблукав у власних спогадах.

— Що? — прошепотіла Меґі. — Сталося що, тату?

— З'явилися вони. — Мо перевів погляд на неї. — Зненацька вони постали у дверях, що вели з коридору, так наче щойно ввійшли знадвору. Коли вони обернулися до нас, почувся шелест, немовби хтось розгортав аркуш паперу. На вустах у мене все ще були їхні імена: Баста, Вогнерукий, Каприкорн... Баста тримав Вогнерукого за комір, як тримають мале цуценя, що зробило шкоду. Каприкорн уже тоді любив одягатися в червоне. Але він був на дев'ять років молодший і не такий худий, як тепер. Він мав меча — я тоді меча ще зроду зблизька не бачив. У Басти на поясі теж висів меч, а також ніж. А ось Вогнерукий... — Мо похитав головою. — Той, звичайно, не мав при собі нічого, крім куниці з ріжками. Він показував з нею всілякі фокуси й так заробляв собі на прожиток. Гадаю, нікому з них і втямки не було, що з ними сталось. Я й сам збагнув це вже багато пізніше. Від мого голосу вони випали зі своєї історії, як ото з книжки випадає закладка. Та хіба вони могли це зрозуміти?

Баста грубо штовхнув Вогнерукого, той упав, а Баста ще хотів був витягти з піхов меча. Однак його руки, бліді, мов папір, вочевидь ще не мали достатньо сили. Меч вислизнув йому з пальців і впав на килим. Лезо мало такий вигляд, немовби на ньому запеклася кров. А може, то були просто відблиски вогню. Каприкорн стояв і роззирався. Здавалося, в нього паморочиться голова, бо він заточувався, як ото дресирований ведмідь, що надто довго крутився на місці. Схоже, саме це нас і врятувало — принаймні так завжди запевняв Вогнерукий. Якби Баста і його володар були вже при силі, то, мабуть, повбивали б нас. Але тоді вони ще не зовсім переселилися в цей світ, і я схопив того огидного меча, що лежав на килимі серед моїх книжок. Меч був важкий, багато важчий, ніж я думав. З тією штукаю вигляд я мав, либонь, страшенно смішний. Видко, я тримав зброю як пилососа чи кийка, та коли Каприкорн, похитуючись, рушив до мене, я виставив вістря меча йому назустріч, і він спинивсь. Я щось забелькотів, намагаючись пояснити йому, що сталося, хоч до пуття не тямив цього й сам. Та Каприкорн лише витріщався на мене своїми водяними очима, а Баста стояв поруч із ним, тримаючи руку на колодочці ножа, і, здавалося, тільки й чекав, щоб володар наказав йому поперерізати нам горлянки.

— А сірнікоід? — Голос Елінор також охрип.

— Той усе ще сидів, мов очманілий, на килимі й мовчав. Я про нього й не думав. Коли відкриєш кошика, а звідти раптом виповзуть дві отруйні змії й одна ящірка, то насамперед пильнуватимеш за зміями, чи не так?

— А мама? — ледве чутно прошепотіла Меґі. (Вимовляти це слово вона не звикла.)

Мо поглянув їй в очі.

— Її ніде не було! Ти стояла навколішках серед своїх книжок і широко розплющеними очима дивилася на тих озброєних чужих людей у важких чоботях. Я страшенно злякався за вас із мамою, але ні Баста, ні Каприкорн, на щастя, не звертали на тебе жодної уваги. Нарешті, коли я вже геть заплутавсь у власних словах, Каприкорн гримнув: «Годі варнякати! Мене не цікавить, як я опинився в цій убогій норі. Негайно поверни нас назад, ти, розтриклятуший чаклуно! Або Баста вкоротить твого балакучого язика!»

Не скажу, що ці слова мене дуже заспокоїли, тим більше що в попередніх розділах я вже прочитав про цих двох досить для того, щоб зрозуміти: Каприкорн своє слово тримає. Голова в мене пішла обертом, у розпачі я намагався збагнути, як покласти край цьому кошмарному сну. Нарешті взяв книжку — може, думаю, ще раз прочитати те саме місце? Спробував. Я затинався на кожному слові, тоді як Каприкорн мовчки витріщався на мене, а Баста діставав із-за ременя ножа. Нічого не ставалося. Ті двоє стовбичили в моєму домі й повертатися в свою історію й не думали. І раптом я виразно збагнув: вони нас повбивають. Тоді я випустив з рук книжку — оту злощасну книжку, і схопив меча, якого кинув був на килим. Баста спробував мене випередити, але я виявився спритнішим. Те кляте одоробло мені довелося тримати обома руками, і я й досі пам'ятаю, яке холодне було руків'я. Не питаю, як мені пощастило це зробити, але я таки відтіснив Басту з Каприкорном у коридор. Я так завзято розмахував мечем, що дорогою щось раз у раз розліталось на друзки. Ти заплакала, і я хотів був обернутися й сказати, що все це — лиш якась лиховісна примара, але мусив щомить пильнувати, щоб не попасти під Бастин ніж. «Нарешті це сталося, — крутилось у мене в голові. — Ось ти й опинився в книжковій історії, про що завжди мріяв, і це — суще

пекло». Насправді страх має зовсім інший смак, ніж тоді, коли про нього читаєш, Меґі, і роль героя виявилася далеко не така приємна, як я собі гадав. Ті двоє запевне вбили б мене, якби трималися на ногах уже трохи впевненіше. Каприкорн усе гарчав, від люті очі йому аж на лоба лізли, а Баста лаявся, сипав погрозами й глибоко сіконув мені плече. Та потім вхідні двері раптом відчинилися, і обидва, похитуючись, мов п'яні, зникли в нічній темряві. У мене ледве стало сили зачинитися на засув — так тремтіли руки. Я прихилився до дверей, прислухаючись до звуків надворі, але не почув нічого, крім шаленого гупання власного серця. Згодом з кімнати долинув твій плач, і я згадав, що там лишився ще один, третій. Спотикаючись, я рушив назад, усе ще не випускаючи з рук меча. Вхожу, дивлюсь — а там посеред кімнати й справді стоїть Вогнерукий. Зброї він не мав, лише куниця на плечі, й коли я ступив до нього ближче, він аж відсахнувся — обличчя бліде, як смерть. Вигляд у мене був, мабуть, таки жахливий: з плеча по руці тече кров, усе тіло тіпається — вже й сам не знаю, зі страху чи від люті.

«Благаю! — белькоче він. — Не вбивай! Я з тими двома не маю нічого спільного. Я всього-на-всього фокусник, який нікому не робить зла. Я вогнедур і можу це тобі довести!»

«Гаразд, гаразд, — кажу. — Я знаю, ти — Вогнерукий!»

Тоді він шанобливо схилився перед всемогутнім чаклуном, який усе про нього знав і вирвав його зі звичного світу, як зривають яблуко з дерева. Куниця спустилася його рукою вниз, сплигнула на килим і підбігла до тебе. Ти перестала плакати й простягла до неї руку. «Обережно, вона кусається!» — сказав Вогнерукий і прогнав звірятко від тебе.

Я не звертав на нього уваги. Тільки раптом відчув, як тихо стало в кімнаті. Тихо й порожньо. Книжка лежала розгорнена на килимі — там, де я її впустив, а поряд — подушка, на якій сиділа твоя мама. Самої її ніде не було. Де ж вона ділась? Я гукав її, гукав знов і знов. Оббіг усі кімнати. Але вона зникла.

Елінор сиділа, випроставши спину, й некліпно дивилася на Мо.

— Господи, про що це ти розповідаєш?! — нарешті вихопилося в неї. — Адже ти казав мені, що вона кудись поїхала — в якусь безглузду авантюрну подорож, чи що — й не повернулася!

Мо прихилився потилицею до стіни.

— Щось же я мав придумати, Елінор, — промовив він. — Хіба я міг сказати правду?

Меґі погладила його плече там, де під сорочкою був довгий блідий рубець.

— А мені ти завше казав, нібито поранив руку, коли влазив у розбите вікно.

— Ну, звісно. Адже правда здалася б просто маячнею. Хіба ні?

Меґі кивнула головою. Батько мав рацію: правду вона сприйняла б за одну з його вигаданих історій.

— І мама так уже й не повернулася? — ледве чутно запитала дівчинка, хоч і знала відповідь.

— Ні, — відповів Мо. — Баста, Каприкорн і Вогнерукий вийшли з книжки, а мама потрапила в неї разом із двома нашими кішками — того разу, коли я читав уголос, вони, як завжди, сиділи в неї на колінах. І замість Гвіна, мабуть, теж хтось зник — може, павук, або муха, або пташка, яка тієї хвилини саме пролітала повз наш будинок... — Він змовк.

Іноді, коли батько вигадував таку вдалу історію, що Меґі приймала її за справжню, він несподівано всміхався й промовляв: «Ага, попалася, Меґі!» Як тоді, на її сьомий день народження, коли він сказав, нібито надворі в шафрані знайшов кілька фей. Але цього разу Мо не всміхнувся.

— Я обшукав увесь будинок. Мама ніде не було, і я повернувся до вітальні, — повів далі він. — Тим часом і Вогнерукий, і його рогатий приятель також зникли. Лишився тільки меч, і він здавався таким реальним, що я вже не мав сумніву щодо свого здорового глузду. Я відніс тебе в ліжку, — здається, я сказав тобі, що мама вже пішла спати, — а тоді знову сів читати вголос «Чорнильне серце». Я дочитав ту розтрикляту книгу до кінця, у мене охрип голос, за вікнами вже зійшло сонце, але з неї так нічого й не з'явилося, лише один кажан та шовкова накидка, якою згодом я оббив зсередини твою скриньку для книжок. У наступні дні й ночі я знов і знов намагався читати вголос, поки мені вже починало різати в очах, а літери скакали на сторінках, наче п'яні. Я не їв, не пив; я вигадував для тебе все нові й нові історії

про те, де тепер мама, й пильнував, щоб ти ніколи не входила до тієї кімнати, де я читав. Я боявся, що зникнеш і ти. Про себе не думав: у мене було таке дивне відчуття, що мені, як читцеві, зникнення поміж сторінок не загрожує. А втім, я й досі не певний, так це чи ні. — Мо зігнав з руки комара й провадив: — Я читав гучно, поки не переставав чути власний голос. Але твоя мама, Меґі, так і не повернулася. Замість неї п'ятого дня в моїй кімнаті з'явився дивний невеличкий чоловічок, прозорий, немовби зі скла, а ось листоноша, який саме вкидав до нашої поштової скриньки кілька листів, щез. Надворі я знайшов його велосипеда. Тоді я зрозумів, що ні стіни, ні замкнені двері не вбережуть тебе від зникнення — ні тебе, ні будь-кого іншого. І я вирішив більше ніколи не читати вголос. Ні «Чорнильного серця», ні будь-якої іншої книжки.

— А що сталося зі скляним чоловічком?

— Він розбився за кілька днів, коли повз наш будинок проїздила вантажна машина. Очевидно, не всім судилось отак просто переселитися з одного світу в інший. Хто-хто, а ми з тобою знаємо, яке це щастя — пірнути в книжку і якийсь час побути в ній. Але вийти з власної історії й раптом опинитися в цьому, нашому світі — щастя, схоже, не дуже велике. У Вогнерукого через це розбилося серце.

— Хіба він має серце?

— Якби не мав, йому легше жилося б, — відповів Мо. — Минув добрий тиждень, і ось він знов постукав у мої двері — певна річ, уночі, це його улюблена пора. Я саме спакував речі. Вирішив за краще виїхати з того будинку: не хотілося знову випроваджувати мечем Басту й Каприкорна. Вогнерукий підтвердив мої побоювання. Коли він прийшов, стояла вже глибока ніч, проте я все одно не міг заснути. — Мо погладив Меґі по голові. — Тоді ти теж погано спала. Тобі снилися страшні сни, хоч я й намагався прогнати їх своїми історіями. Одне слово, збираю я інструменти у себе в майстерні, коли це в двері хтось стукає — тихенько-тихенько, майже крадькома. Вогнерукий виринув з темряви так само несподівано, як оце чотири дні тому, коли він тієї дощової ночі з'явився в нас у дворі... Невже минуло справді лише чотири дні? Тієї ночі, коли Вогнерукий повернувся вперше, він мав такий вигляд, немовби дуже довго нічого не їв: худючий, як прибудний кіт, а очі такі сумні-сумні. «Перенеси мене назад, прошу тебе! — белькотів він. — Цей світ мене занепасть. Він надто стрімкий, надто гамірний. Якщо я не помру з туги, то помру з голоду. Я не знаю, з чого мені жити. Я взагалі нічого не знаю. Я почуваюся рибиною без води». Він просто не хотів повірити, що повернути його в книжку мені несила. Він хотів побачити її, хотів спробувати сам, хоч ледве умів читати. Але віддати йому книжку я, звісно, не міг. Адже тоді я втратив би останнє, що в мене лишилося від твоєї мами. На щастя, книжку я добре сховав. Я дозволив Вогнерукому переночувати в нас на канапі, а коли вранці зійшов униз, то побачив, що він усе ще перериває книжкові полиці. Наступні два роки він з'являвся ще кілька разів, вирушав за нами, хоч би куди ми їхали, поки мені це зрештою набридло, і однієї туманної ночі ми з тобою просто втекли від нього. Відтоді я його не бачив. А оце чотири дні тому він вигулькнув знов...

— Тобі його й досі шкода? — промовила Меґі, дивлячись батькові в очі.

— Іноді, — відповів Мо, хвилю помовчавши.

Елінор зневажливо пирхнула:

— Ти ще божевільніший, ніж я гадала. З вини того виродка ми опинилися в цій норі, через нього нам, може, й горлянки переріжуть, а тобі його шкода?

Мо стенив плечима й перевів погляд на стелю, де навколо голої лампочки кружляла міль.

— Каприкорн, певна річ, пообіцяв Вогнерукому повернути його назад, — нарешті промовив він. — На відміну від мене, Каприкорн здогадався, що за таку обіцянку Вогнерукий зробить що завгодно. А хоче Вогнерукий лише одного: повернутися в свою історію. Він навіть не питає, як ця історія для нього скінчиться — щасливо чи ні.

— Що ж, у реальному житті те саме, — з похмурою міною проказала Елінор. — Тут теж не знаєш, як усе скінчиться. У нашому випадку все свідчить про те, що кінець буде кепський.

Меґі сиділа, обхопивши ноги руками й поклавши підборіддя на коліна, і розглядала щілини в брудних білих стінах. В її уяві постала літера «К», на якій сиділа рогата куниця. І раптом дівчинці здалося, ніби з-за тієї великої літери виглядає її мама. Мама, яку вона знала лише з вицвілого знімка під батьковою подушкою. Отже, вона не

пішла від нього... Як їй там ведеться, в тому чужому світі? Чи ще згадує вона про доньку? Чи сумує за своїм світом так, як Вогнерукий за своїм?

І чи сумує Каприкорн? Чого він домагається від Мо? Щоб той повернув його в книжку? Але ж Мо й гадки не має, як те зробити! Що буде, коли Каприкорн це збагне? Меґі здригнулася.

— Каприкорн натякнув, що в нього є кому прочитати вголос книжку й без мене, — провадив Мо, ніби вгадавши її думки. — Про того чоловіка мені казав Баста. Мабуть, щоб було зрозуміло, що я не один такий. Той другий читець нібито вже викликав з якоїсь книжки кількох помічників, потрібних Каприкорнові.

— Он як?! Тоді що ж йому потрібно від тебе? — Еліно́р випросталася й, кречучи, потерла сідницю. — Я взагалі вже нічого не розумію. Сподіваюся тільки, що все це — лиш один із тих снів, від яких прокидаються з головним болем і неприємним присмаком у роті.

Меґі мала сумнів, що Еліно́р і справді плекала такі сподівання. Волога солома, як і холодна стіна за спиною, нагадувала про реальні обставини. Меґі знову схилила голову на батькове плече й заплющила очі. Вона дуже шкодувала, що не прочитала з «Чорнильного серця» ні рядка. Жодного уявлення не мала про історію, в якій зникла мама. Дівчинка знала тільки історії, які їй розповідав Мо в ці останні роки, коли вони жили вдвох, — історії про те, чому мама не з ними, історії про її пригоди в далеких країнах, про жажливих ворогів, які не пускали її додому, і про скриньку, яку мама берегла для Меґі й до якої в кожному зачарованому місці клала щось новеньке, чудесне-пречудесне.

— Мо, — озвалася Меґі, — як ти гадаєш, їй добре в тій історії?

Мо, перше ніж відповісти, довго розмірковував.

— Феї їй, певна річ, сподобаються, — нарешті промовив він. — Хоч ті маленькі створіння й досить вередливі. А кобольдів, наскільки я знаю маму, вона напуватиме молоком. Так, усе це їй, гадаю, до вподоби...

— А що їй може бути не до вподоби? — Меґі стривожено звела на нього очі.

Мо вагався.

— Зло, — нарешті відповів він. — У цій книжці діється багато жажливих речей, а мама так і не довідалася, що все це скінчиться не так уже й погано. Адже я не встиг дочитати їй ту історію до кінця... Ось це їй не сподобається.

— Ще б пак! — докинула Еліно́р. — Але звідки тобі знати, чи не сталися в цій історії тим часом які-небудь зміни? Адже Каприкорна і його приятеля-головоріза ти з книжки, зрештою, вичитав. І тепер ці двоє глумляться над нами.

— Атож, — кивнув головою Мо. — Проте вони, схоже, все ж таки й досі живуть у книжці! Повір, я не раз читав її після того, як вони з неї вийшли. Але в історії й далі йдеться про всіх: і про Вогнерукого, й про Басту, і про Каприкорна. Чи не означає це, що все лишилося так, як було? Що Каприкорн і досі там, а тут ми боремося лише з його тінню?

— Як для тіні, то він навіює аж надто великий страх, — промовила Еліно́р.

— Маєш рацію, — зітхнув Мо. — Може, там і справді все вже змінилося. Може, за історією, що в книжці, приховується ще одна, багато глибша, і вона змінюється так само, як і наш світ? А слова розповідають нам про це не більше, ніж можна побачити крізь щілину в замку? Може, слова — то лише накривка на посудині, яка містить куди більше, ніж ми в змозі прочитати?

— О Господи, Мортимере! — простогнала Еліно́р. — Годі про це, у мене вже розболілася голова.

— Повір, у мене вона теж боліла, коли я замислювався про це, — відказав Мо.

Після цього всі троє надовго змовкли, кожне думало про своє.

Першою озвалася Еліно́р, хоча спочатку й склалося таке враження, ніби вона розмовляє сама з собою.

— Ой лишенько! — промурмотіла вона, роззуваючись. — Як подумаю оце, скільки разів я мріяла потрапити в одну зі своїх улюблених історій!.. А виходить, найкраще в книжках усе ж таки те, що їх можна коли завгодно згорнути.

Стогнувши, вона поворушила пальцями на ногах і заходила з кутка в куток по кімнаті. Меґі ледве стримувалася, щоб не пирснути зо сміху. Просто Еліно́р мала надто кумедний вигляд, коли, мов заводна іграшка, дибцяла на своїх зболених ногах туди й назад, від стіни до стіни.

— Еліно́р, че́рез тебе можна збожеволіти! — сказав Мо. — Сядь!
— І не подумаю! — огризнулася вона. — Бо я й сама божеволію, коли сиджу.
Мо скривився, обійняв Меґі за плечі й прошепотів:
— Гаразд, нехай бігає. Коли намотає кілометрів десять, то сама впаде з ніг. Але тобі пора спати. Ляжеш на моєму лігвищі. Воно не таке вже й погане, як здається на перший погляд. Якщо заплющиш очі й уявиш, що ти — порося Вілбур, яке зручненько вместилося в своєму хліву...
— Або Варт, який спить у траві разом із дикими гусьми. — Меґі мимоволі позіхнула.
Скільки разів вони з Мо вже грали в цю гру: «Про яку книжку ми з тобою забули? Яка тобі саме спадає на думку? А-а, оця! Про неї я вже давненько не згадував!..» Вона стомлено випросталася на колючій соломі.
Мо скинув із себе светра й укрив ним Меґі, промовивши:
— Але ковдра тобі все одно потрібна. Навіть якщо ти порося чи гуска.
— Але ж ти змерзнеш!
— Пусте.
— А де спатимете ви — ти й Еліно́р? — Меґі знов позіхнула. Досі вона й не помічала, як стомилася.
Еліно́р снувала від стіни до стіни.
— А хто взагалі каже, що треба спати? — вигукнула вона. — Ми, певна річ, чатуватимемо!
— Гаразд, — муркнула Меґі, втикаючись носиком у батьків светр. «Він знов зі мною, — промайнуло в неї, коли сон уже склеплював її повіки. — А решта не має значення». Згодом вона подумала: «А якби мені ще пощастило прочитати цю книжку...»
Але «Чорнильне серце» лишилося в Каприкорна. А про нього думати цієї хвилини Меґі не хотілося, бо так сон ніколи до неї не прийде. Ніколи...

Меґі не знала, скільки часу проспала. Прокинулася вона, мабуть, від холоду в ногах чи від колючої соломи під головою. Годинник у неї на руці показував четверту. В цій комірчині без вікон ніщо не промовляло про те, що надворі — день чи ніч. Але Меґі просто не могла собі уявити, що ніч минула. Мо з Еліно́р сиділи біля дверей, вигляд обоє мали стомлений — стомлений і заклопотаний. Розмовляли вони стишеними голосами.

— Так, вони й досі мають мене за чародія, — саме казав Мо. — Це вони дали мені таке смішне ім'я — Чарівновустий. І Каприкорн не має жодного сумніву в тому, що я можу зробити це ще раз — будь-коли і з будь-якою книжкою.
— А ти... можеш? — запитала Еліно́р. — Адже звечора ти нам не все розповів, чи не так?
Мо довго не відповідав.
— Не все, — нарешті мовив він. — Бо не хочу, щоб Меґі теж мала мене за якогось там чародія.
— Виходить, ти вже не раз... щось вичитував із книжок?
Мо кивнув головою:
— Я завше любив читати вголос, ще як був хлопчиком. А одного разу, коли читав товаришеві «Тома Сойєра», на килимі раптом з'явилася дохла кішка, вже задубіла, як поліняка. А те, що натомість зникла одна з моїх м'яких іграшок, я помітив уже згодом. Мені здається, в нас обох мало не спинилося серце. Ми поклялися тоді, що ніколи й нікому про ту кішку не скажемо, і скріпили нашу клятву кров'ю, як Том і Гек. Після того я, звичайно, не раз потай, без свідків пробував повторити той експеримент, але коли я того хотів, у мене нічого не виходило. Здавалося, жодних закономірностей узагалі не було, хіба що коли йшлося про історії, які мені подобалися особливо. Певна річ, я зберігав усе, що вичитував, крім нудотного огірка, якого мені подарувала книжка про Доброго велета. Просто той огірок надто смердів. Коли Меґі була ще зовсім маленька, іноді дещо виходило і з її книжок з картинками: то пір'їна, то крихітний черевичок... Ми з Меґі завше складали ті речі до її книжкової скриньки, але я не казав їй, звідки вони бралися. А то вона, чого доброго, ніколи вже й книжку не взяла б до рук — зі страху, що з неї виповзе величезна змія, в якій болять зуби, або з'явиться ще щось небезпечне. Але живі істоти з книжок не виходили ніколи. Чуєш, Еліно́р, справді ніколи! Аж до тієї ночі. — Мо придивився до своїх долонь, так наче на

них можна було побачити всі ті речі, які він викликав з книжок своїм голосом. — Але чому, коли вже так мало статися, не з'явився хтось симпатичніший — скажімо, слон Бабар? Меґі була б у захваті.

«Авжеж, я справді була б у захваті!» — подумала Меґі. І згадала про крихітного черевичка й пір'їну. Вона була смарагдово-зелена, як оті пір'їни полінезійського папуги доктора Дулітла.

— А я тобі кажу, що все могло би обернутися й гірше.

Це було схоже на Еліно́р. Так ніби сидіти під замком у розваленому будинку казна-де (а довкола люди в усьому чорному, з обличчями хижих птахів і з ножами за поясом) — це ще не так і погано. Еліно́р, певно, могла справді уявити собі й дещо гірше.

— А що, якби довготелесий Джон Сільвер, — зашепотіла вона, — з'явився раптом у тебе в кімнаті й замахнувся своєю смертовбивчою дерев'яною? Як на мене, то краще вже цей Каприкорн... А знаєш що? Коли повернемося додому... я маю на увазі, до мене додому, я дам тобі яку-небудь милу книжку — приміром, «Вінні-Пуха» чи, може, «Там, де живуть дикуни». Проти такого монстрика я, власне, нічого не мала б. Я посаджу тебе в найзручніше крісло, запарю тобі кави, й ти читатимеш уголос... Згода?

Мо тихо засміявся, і на мить його обличчя здалося вже не таким украй заклопотаним.

— Ні, Еліно́р, я не читатиму. Хоча картинку ти намалювала вельми привабливу. Але я запрягнув собі ніколи вже не читати вголос. Бозна, хто зникне наступного разу, і, може, навіть у «Вінні-Пусі» знайдеться ще мерзотник, якого ми не помітили досі. А що буде, коли я вчитаю з книжки самого Вінні-Пуха? Що він тут робитиме без друзів, без жодного зі ста шістдесятьох моргенів свого Лісу? Та його дурненьке серце одразу розіб'ється, як воно розбилось у Вогнерукого!

— Ет, облиш! — Еліно́р нетерпляче махнула рукою. — Скільки тобі ще казати, що в того негідника серця немає? Ну, добре. Перейдімо до наступного питання, відповідь на яке мене дуже цікавить.

Вона стихнула голос, і Меґі довелося напружити слух, щоб розчути її.

— Ким, власне, був цей Каприкорн у книжці? Запевне якимсь харцизякою. Та чи не могла б я довідатися про нього трохи більше?

Так, Меґі теж була б не проти дізнатися про Каприкорна якомога більше. Але батькові раптом перехотілося розповідати.

— Що менше про нього знатимете, то краще, — тільки й сказав він.

Якийсь час Еліно́р ще чіплялася до нього із запитаннями, але Мо був до них глухий. Скидалося на те, що про Каприкорна він не хотів розмовляти зовсім. Думками він був десь далеко-далеко, Меґі це бачила з його обличчя. Згодом Еліно́р задрімала, скоцюрбившись на холодній підлозі, так наче намагалася зігрітись від власного тіла. А Мо так і сидів, прихилившись спиною до стіни.

Його обличчя не полишало Меґі й уві сні, коли вона знову заснула. Воно постало в її сновидіннях в образі темного місяця. Мо-місяць роззявив рота, і звідти вискакували чоловічки — товсті, тоненькі, великі, маленькі; підскакуючи, вони довгою вервечкою відлітали кудись удалину. Та ось на носі в місяця затанцювала схожа швидше на тінь жіноча постать. І раптом місяць зауспіхався...

Зраджений зрадник

Це була неповторна насолода — бачити, як вогонь пожирає речі, як вони чорніють і стають чимось зовсім іншим... А найдужче йому хотілося зробити ось що: настромити на прутик ковбаску й тримати її в полум'ї перед будинком доти, доки книжки, б'ючи, мов білі голуби, крильми-сторінками, помиратимуть вогненною смертю. Доки вони злітатимуть вихором іскор, і чорний від кіптяви вітер відноситиме їх геть.

Рей Бредбері. 451° за Фаренгейтом

Незадовго до світанку лампочка, тьмяне світло якої допомогло їм перебути цю ніч, почала мигати. Мо й Еліно́р спали просто біля замкнених дверей, а Меґі з розплющеними очима лежала в темряві й відчувала, як із холодних стін виповзає страх. Вона прислухалася до подиху батька й Еліно́р і мріяла лише про свічку — а також про книжку, яка прогнала б цей страх. Здавалося, він був повсюди — лиховісна безплотна істота, яка чигала лише на ту хвилину, коли лампочка погасне, й уже підкрадалася в п'їтмі до Меґі, щоб схопити її своїми крижаними лапами. Меґі сіла,

набрала повні груди повітря й порачкувала до батька. Потім згорнулася калачиком у нього під боком, як колись давно, коли була ще зовсім маленька, й чекала, поки вранішнє світло просочиться під двері.

На світанку прийшло двоє Каприкорнових людей. Коли за дверима почулися їхні кроки, Мо якраз прокинувся й стомлено сів, а Еліно́р, лаючись, саме розтирала собі затерплу спину.

Басти серед тих двох не було. Один із чоловіків, здоровенний, мов шафа, мав такий вигляд, немовби якийсь велет великим пальцем розплющив йому обличчя. Другий, низенький і худорлявий, з цапиною борідкою на спадистому підборідді, весь час крутив у руках рушницю й поглядав на бранців так вороже, ніби йому не терпілося перестріляти всіх трьох одразу й на місці.

— Чого порозсідалися?! Виходьте! — закричав він, і вони, мружачись, вибралися на денне світло.

Меґі спробувала пригадати, чи чула в тітчиній бібліотеці й цей голос, але певності не мала. У Каприкорна людей було багато.

Ранок видався теплий, сонячний. Над Каприкорновим селом здіймалося блакитне склепіння безхмарного неба, а в здичавілому трояндовому кущі між двома старими будинками виспівували зяблики, так наче на світі, крім кількох голодних котів, не було більш ніяких небезпек. Коли бранці вийшли за поріг, Мо взяв Меґі за руку. Еліно́р спершу довелося ще взути черевики, і коли цапинобородий спробував був грубо витягти її надвір, бо вона, як йому здалося, взувалася надто поволі, жінка відштовхнула його руки й вилила на нього цілий потік лайки. Ті двоє лише зареготали, на що Еліно́р зціпила вуста й змріяла обох нищівним поглядом.

Каприкорнові люди квапилися. Назад вони повели своїх бранців тим самим шляхом, яким уночі Баста пригнав на нічліг. Пласконіс ішов попереду, цапинобородий, тримаючи напоготові рушницю, — позаду. Він кульгав, проте раз у раз підганяв бранців, так ніби хотів довести, що все одно ходить швидше, ніж вони.

Навіть удень Каприкорнове село мало вигляд навдивовижу покинутий, і справа була не лише в багатьох порожніх будинках, які при сонячному світлі справляли ще гнітючіше враження. На вуличках не траплялася жодна жива душа, якщо не брати до уваги кількох чорних курток, як Меґі охрестила для себе Каприкорнових поплічників, та худючих хлопчаків, що бігали за ними, наче цуценята. Двічі Меґі помітила, як мимо кудись поспішала одна, потім ще одна жінка. Дітей, які б гралися чи метушилися біля мам, дівчинка взагалі не бачила — тільки коти, чорні, білі, рудувато-бурі, плямисті, смугасті, на теплих мармурових карнизах, на порогах і похилих дахах. У Каприкорновому селі панувала тиша, а те, що діялося, від людського ока було, здавалося, сховане. Не ховалися тільки чоловіки з рушницями. Вони тинялися знічев'я поміж будинками, перешіптувалися чи просто стовбичили, любовно погладжуючи свої рушниці. На відміну від приморських сіл, повз які проїздила Меґі, тут перед будинками квіти не росли. Зате на багатьох будівлях дахи позападали, а в порожніх віконницях цвіли кущі. Декотрі з них розливали такий дурманний запах, що в Меґі аж запаморочилося в голові.

Коли вони дійшли до майдану перед церквою, Меґі подумала, що ці двоє чоловіків ведуть їх знов до Каприкорна. Та вони обминули його будинок праворуч і попростували до великого церковного порталу. Скидалося на те, що вітри й негода вже давно підступно вгризалися в цегляні мури дзвіниці. Під гостроверхим дахом висів іржавий дзвін, а за якийсь метр знизу до нього тяглося хирляве деревце, насіння якого сюди заніс, мабуть, вітер і яке тепер чіплялося віттям за піщано-жовте каміння.

На церковному порталі були намальовані очі — вузькі червоні очі, а обабіч від входу стояли потворні кам'яні чорти, заввишки з людський зріст, ошкіривши зуби, мов кусючі собаки.

— Ласкаво просимо до оселі диявола! — промовив цапинобородий, насмішкувато вклонився й відчинив важкі двері.

— Облиш, Кокерелю! — гримнув на нього Пласконіс і тричі сплюнув собі під ноги на курну бруківку. — Такі жарти до добра не приводять.

Але цапинобородий лише засміявся й поплескав одного з кам'яних чортів по гладкому пузі.

— Угамуйся, Пласконосе. Ти став уже майже такий самий нестерпний, як і Баста. Ще трохи, і ти теж почепиш собі на шийку смердючу кролячу лапу.

— Просто я обережний, — пробурмотів Пласконіс. — Бо всякі чутки ходять.

— Атож. І знаєш, хто ті баєчки розповідає? Та ми ж таки, дурню!

— Декотрі з них тут розповідали й до нас.

— Хай там що буде, — прошепотів Мо до Меґі й Еліно́р, поки ті два сварилися між собою, — а розмовлятиму з ними я. Гострий язик тут може накликати біду, повірте мені. Басті аж-аж-аж як кортить схопитися за ніж і пустити його в діло.

— Тут не лише Баста ножа має, Чарівновустий! — сказав Кокерель і ввіпхнув Мо в темну церкву.

Меґі поквапилася за батьком.

У церкві було напівтемно й прохолодно. Лише крізь кілька вікон високо під стелею сюди проникало вранішнє світло, малюючи бліді плями на стінах та колонах. Колись давно вони були, мабуть, сірі, як і кам'яні плити на підлозі. Але тепер у Каприкорновій церкві панував лише один колір: стіни, колони, навіть стеля — все було червоне, кольору кіноварі, як сире м'ясо чи закипіла кров, і на мить Меґі здалося, немовби вони опинилися в утробі якогось чудовиська.

В кутку біля входу стояла статуя янгола. Одне крило в нього відпало, а на друге котрийсь із Каприкорнових людей накинув свою чорну куртку. До лоба янголові хтось приставив чортові ріжки, як ото діти чіпляють їх собі на голову, йдучи на карнавал. А між ріжками все ще висів німб святого. Колись цей янгол стояв, певно, на кам'яному постаменті перед першою колоною, але згодом йому довелося поступитися місцем іншій статуї. Її бліде, як віск, худе обличчя знуджено поглядало на Меґі згори вниз. Творець цієї фігури у своєму ремеслі був мастак не великий, отож розфарбував її обличчя, мов пластикову ляльку: губи — напрочуд червоні, очі — сині, і в них не було геть нічого від того жахіття безбарвних очей, якими дивився на світ Каприкорн справжній. Зате ця статуя була щонайменше вдвічі більша від оригіналу, і кожен, хто проходив повз неї й хотів зазирнути в її бліде обличчя, мусив закидати голову далеко назад.

— Мо, хіба так можна? — тихо запитала Меґі. — Виставляти самого себе в церкві!

— О, це дуже давній звичай! — прошепотіла їй у відповідь Еліно́р. — Статуї, що стоять у церквах, рідко зображують святих. Адже більшість із них не могли заплатити скульпторам. А в одному соборі...

Цієї миті Кокерель так грубо штовхнув Еліно́р у спину, що та мало не полетіла сторчака.

— Ступай! — гримнув він. — А на другий раз, як проходите повз нього, не забудьте вклонитися. Зрозуміло?

— Уклонитися? — Еліно́р хотіла була спинитись, але Мо хутко потяг її далі.

— Та хіба ж можна сприймати такий балаган серйозно?! — невдоволено пробурмотіла Еліно́р.

— Якщо ти негайно не вгамуєшся, — прошепотів до неї Мо, — тобі покажуть, наскільки тут усе серйозно, зрозуміла?

Еліно́р поглянула на рубець у нього на лобі й змовкла.

У Каприкорновій церкві не було лав, як це Меґі бачила в решті церков, — лише два довгі дерев'яні столи з лавками вздовж середнього проходу. На столах стояли брудні тарілки, кухлі з кавовою гущею, порожні хлібниці; лежали дерев'яні дошки з недоїденим сиром, ковбаса, ножі. Кілька жінок саме прибирали зі столів і лише на мить підвели погляди, коли повз них проходили Кокерель і Пласконіс із трьома бранцями, а потім одразу знов узялися за роботу. Жінки нагадали Меґі птахів, які повтягували голови в плечі зі страху, що їх повідрубують.

Не було в Каприкорновій церкві не лише лав, а й вівтаря. Можна було тільки здогадуватися, де він колись стояв. Натомість угорі на сходах, що колись завершувалися вівтарем, тепер стояло крісло — громіздке, оббите червоною матерією, з розкішним різьбленням на ніжках та бильцях. До нього вели чотири пологі сходинки. Меґі й сама не знала, навіщо їх полічила. Сходинки вкривав чорний килим, а на горішній, за кілька кроків од крісла, сидів навпочіпки, заглибившись у роздуми, Вогнерукий, з розкошланим, як завжди, рудуватим чубом. По його опущеній руці вгору дерся Гвін.

Коли Меґі, Мо й Еліно́р простували середнім проходом, Вогнерукий на мить підвів голову. Гвін уже видерся йому на плече й ошкірив свої дрібненькі й гострі, мов бите скло, зуби, так ніби помітив, як зневажливо зиркнула Меґі на його господаря. Тепер

вона знала все: й чому Вогнерукий вважав цей світ надто стрімким і гамірним, і чому він нічого не тямив у автомобілях, і чому нерідко мав такий вигляд, немовби був десь зовсім в іншому місці. Але співчуття до нього вона, на відміну від батька, не відчувала. Рубцювате обличчя Вогнерукого лише нагадувало їй про те, що він ошукав її й заманив у біду, як ото Щуролов у казці. Він грався з нею, мов зі своїм вогнем, мов зі своїми різнобарвними м'ячиками: «Ходімо, Меґі! Сюди, Меґі! Вір мені, Меґі...» Як же хотілося їй вискочити зараз на сходи й зацідити йому в пику, розквасити оті брехливі уста...

Схоже, Вогнерукий здогадався, про що міркувала Меґі. Він уникав її погляду, не дивився й на Мо та Еліно́р. Натомість сягнув рукою до кишені штанів і дістав коробку сірників. Неуважно видобув одного з коробки, черкнув ним, замислено глянув на полум'я й майже лагідно торкнувся його, обпикши пучки.

Меґі відвела голову. Вона не хотіла його бачити, вона взагалі хотіла забути, що він є на світі. Ліворуч від нього, в самому низу сходів, стояли дві залізні бочки, бурі від іржі, а в них лежали складені світлі, щойно наколені поліна. Не встигла Меґі подумати, навіщо тут дрова, як у церкві гучно пролунали кроки: середнім нефом простував Баста з каністрою бензину в руках. Коли він дійшов до Кокереля й Пласконоса, ті похмуро відступили вбік, даючи йому дорогу.

— О, бруднорукий знову грається зі своїм найкращим товаришем! — промовив Баста, підіймаючись пологими сходами.

Вогнерукий опустив сірника й підвівся.

— На ось, — сказав Баста й поставив перед ним каністру з бензином. — Ще одна іграшка. Розпали нам вогнище. Адже ти ой як це любиш!

Вогнерукий кинув догорілого сірника, якого досі тримав у пальцях, і черкнув ще одного.

— А ти? — стиха запитав він, підносячи запаленого сірника Басті до обличчя. — Ти й досі боїшся вогню, чи не так?

Баста вибив йому з рук сірника.

— О, даремно це ти зробив! — промовив Вогнерукий. — Таке приносить біду. Хіба ти не знаєш, як легко можна образити вогонь?

Якусь мить у Меґі було таке враження, наче Баста ось-ось ударить Вогнерукого, і так здавалося, вочевидьки, не лише їй. Усі погляди були звернені на тих двох. Але Вогнерукого, схоже, щось берегло. Може, і справді вогонь.

— Твоє щастя, що я недавно почистив свого ножа! — процідив крізь зуби Баста. — Але заведеш таку гру ще раз — і я виріжу на твоїй паскудній пиці кілька нових узорчиків. А з твоєї куниці замовлю собі хутрянного коміра.

Гвін тихенько, але погрозово цявкнув і сховався на потилиці в господаря. Вогнерукий нахилився, підібрав з підлоги згорілі сірники й кинув їх назад до коробки.

— Так, це тебе, звичайно, потішило б, — промовив він, усе ще не дивлячись на Басту. — А навіщо розпалювати вогнище?

— Навіщо? А просто так. Про те, що має згоріти, ми подбаємо самі. Але вогонь щоб був великий і ненажерливий, а не такий приручений, з яким ти любиш гратися.

Вогнерукий узяв з підлоги каністру й повільно рушив сходами вниз. Він уже дійшов до іржавих бочок, коли це важкі дерев'яні двері відчинилися вдруге.

Меґі обернулася. Серед червоних колон стояв Каприкорн. Кинувши мимохідь погляд на свою статую, він швидко попростував проходом. Каприкорн був у червоному костюмі — червоному, як стіни в церкві, тільки сорочка й пір'їна в лацкані піджака були чорні. За ним поспішали, наче гайвороння за папугою, добрих півдесятка його людей. Гупання їхніх кроків відлунювало, здавалось, аж під стелею.

Меґі схопила батька за руку.

— О-о, наші гості теж уже тут, — промовив Каприкорн, спинившись перед ними. — Чи добре спалося, Чарівновустий?

У нього була на диво м'яка лінія губів, майже як у жінки. Розмовляючи, він раз у раз проводив по них мізинцем, так ніби хотів їх підтягти. Губи були такі самі безбарвні, як і все його обличчя.

— Чи не люб'язно з мого боку — влаштувати тобі побачення з донечкою вже звечора? Спершу я хотів був показати її тобі сьогодні — зробити, сказати б, сюрприз. Але потім подумав: «Каприкорне, коли вже ця дівчинка сама, добровільно привезла тобі те, що ти так довго шукав, то ти, власне, — її боржник».

У руці він тримав «Чорнильне серце». Меґі помітила, як Мо прикипів поглядом до книжки. Каприкорн був високий, але Мо на кілька сантиметрів ще вищий. І Каприкорнові це було вочевидь не до вподоби. Він стояв рівний, як свічка, немовби намагаючись так надолужити ті кілька сантиметрів.

— Відпусти Еліно́р і мою доньку додому, — сказав Мо. — Нехай їдуть, а я прочитаю тобі все, що схочеш. Але спершу відпусти їх.

Про що це він каже? Меґі розгублено звела на батька очі й вигукнула:

— Ні, тату, нікуди я не поїду!

Але ніхто не звернув на неї уваги.

— Відпустити? — Каприкорн обернувся до своїх людей. — Чи ви таке чули? Навіщо це я маю робити таку дурницю, тепер, коли вони вже тут?

Чоловіки зареготали, а Каприкорн знову звернувся до Мо:

— Ти так само, як і я, добре розумієш: віднині ти робитимеш усе, що я скажу. Тепер, коли вона тут, ти, певна річ, уже не відмовишся продемонструвати нам своє мистецтво.

Мо так стис долоню Меґі, що в дівчинки аж пальці затерпли.

— А щодо цієї книжки... — Каприкорн подивився на «Чорнильне серце» з таким осудом, немовби воно могло вкусити за його бліді пальці. — Щодо цієї вкрай нудної, дурної й надто просторікуватої книжки, то можу тебе запевнити: ще раз вплутуватися в її історію я зарікся. Весь отой непотріб, оті створіння — феї, які тільки й знали, що пурхати та щебетати... Повсюди їх кишма кишіло. Смерділо ху́тром і лайном, на базарному майдані під ногами плуталися кривоногі кобольди, а на полюванні оті велети своїм незграбним тупанням лише відлякували дичину. Деревя перешіптуються, ставки перемовляються... Та там же, власне, не було нічого, що б мовчало! А потім оті безкінечні дороги до сусіднього міста, якщо його взагалі можна так назвати, — ні проїхати, ні пройти... Оті шляхетні, виряджені, як павичі, мерзотники князі у своїх замках, смердючі селяни, такі злиденні, що з них не було чого й здерти, жебраки й волоцюги, в яких із чубів сипалися воші й блохи... Навіщо мені за всім отим шкодувати?

Каприкорн зробив знак, і один з його людей приніс велику картонну коробку. З того, як він її ніс, видно було, що коробка дуже важка. Чоловік поставив її на сірі кам'яні плити перед Каприкорном і з полегкістю зітхнув. Каприкорн передав книжку, яку Мо так довго від нього переховував, Кокерелю, а сам відкрив коробку. Вона була до самого верху заповнена книжками.

— Познаходити всі примірники мені коштувало таки величезних зусиль, — сказав Каприкорн, дістаючи з коробки дві книжки. — На вигляд вони нібито й різні, але зміст у них той самий. А те, що цю історію надрукували різними мовами, ще дужче ускладнило пошуки. Стільки різних мов у цьому світі — річ геть не потрібна. У нашому світі все було простіше, чи не так, Вогнерукий?

Той нічого не відповів. Лише стояв з каністрою бензину в руці й не зводив погляду з коробки. Каприкорн неквапом підійшов до нього й кинув обидві книжки в одну з бочок.

— Що ви робите?! — Вогнерукий хотів був дістати книжки з бочки, але Баста відштовхнув його і сказав:

— Їхнє місце там.

Вогнерукий відступив назад і сховав каністру за спиною. Тоді Баста вирвав її з його рук і глузливо промовив:

— Скидається на те, що сьогодні наш вогнедуб хоче дати погратися з вогнем іншим.

Вогнерукий кинув на нього погляд, сповнений ненависті. Із застиглим обличчям спостерігав, як Каприкорнові люди заходилися вкидати книжки одну по одній у бочки. Понад два десятки примірників «Чорнильного серця» опинилися зрештою на складених дровах — сторінки розтріпані, палітурки розхристані, мов зламані крила...

— А знаєш, що в нашому колишньому світі раз у раз доводило мене до сказу? — мовив Каприкорн до Вогнерукого, беручи в Басти каністру. — Те, як тяжко доводилося добувати вогонь! Тобі, звісно, ні, ти навіть умів з ним розмовляти. Видко, тебе навчив один з отих буркотливих кобольдів. А ось для нашого брата то були суцї муки. Як не дрова мокрі, то вітер у камін залітає... Я знаю, тебе гнітить нудьга за добрими давніми часами, тобі бракує отих твоїх подружок, які пурхали й щебетали довкола тебе. Але я

за всім отим і сльози не зроню. Цей світ влаштовано краще, багато краще, ніж той, яким ми мусили стільки років удовольнятися!

Вогнерукий, здавалося, не чув жодного слова з того, про що йому казав Каприкорн. Він не зводив погляду зі смердючого бензину, що виливався з канистри на книжки. Сторінки вбирали його так спрагло, немовби вітали власну загибель.

— Звідки всі ці книжки взялися? — нарешті промовив Вогнерукий, затинаючись. — Ти ж бо завше мені казав, нібито лишався тільки один примірник — той, що в Чарівновустого...

— Атож, щось таке я тобі справді казав. — Каприкорн сягнув рукою до кишені штанів. — Легковірний ти чоловік, Вогнерукий! Розказувати тобі побрехеньки — просто насолода. Твоя простодушність мене завжди вражала, хоч ти, зрештою, й сам великий мастак збрехати. Але ти надто легко віриш у те, в що хочеш вірити, ось у чім річ. А тепер можеш повірити й мені: оце... — він постукав пальцем по стосу книжок, просяклих бензином, — і справді останні примірники нашої чорнильної батьківщини. Баста й решта моїх хлопців згаяли роки, щоб відкопати їх в отих жалюгідних публічних бібліотеках та букіністичних крамницях.

Вогнерукий дивився на книжки так, як той, хто вмирає від спраги, дивиться на останню склянку води.

— Ти їх спалиш! — проказав, затинаючись, він. — Але ж ти обіцяв перенести мене назад, якщо я дістану тобі книжку Чарівновустого. За це я сказав тобі, де він переховується, за це я привіз сюди його доньку...

Каприкорн лише стенив плечима й узяв у Кокереля з рук книжку — ту саму, в блідо-зеленій палітурці, книжку, яку Меґі з Елінор з такою готовністю йому віддали, через яку він наказав привезти сюди Мо й задля якої Вогнерукий усіх їх зрадив.

— Якби мені було вигідно, я пообіцяв би тобі й місяць із неба, — промовив Каприкорн і з пісною міною кинув «Чорнильне серце» на стос його побратимів. — Я люблю роздавати обіцянки, а надто такі, яких не можу дотримати.

Він дістав з кишені запальничку. Вогнерукий хотів був кинутися на нього й вибити з рук запальничку, але Каприкорн зробив знак Пласконосу.

Пласконіс був такий високий і кремезний, що Вогнерукий поруч із ним мав вигляд просто хлопчика, і саме так той здоровило його і схопив — як неслухняного хлопчика. Гвін, настовбурчивши хутро, зіскочив з плеча Вогнерукого. Один із Каприкорнових поплічників кинувся за звірятком, коли те прошмигнуло в нього поміж ніг, але воно встигло шаснути вбік і сховалося за однією з червоних колон. Решта чорних курток стояли й реготали, спостерігаючи відчайдушні спроби Вогнерукого вирватися з залізних лап Пласконоса. А він просто-таки з насолодою підвів Вогнерукого до облитих бензином книжок — так близько, що той навіть торкнувся їх пальцями.

Меґі, враженій таким жахливим лиходійством, стало недобре. Мо ступив крок уперед, немовби бажаючи допомогти Вогнерукому, але Баста перегородив йому шлях. У руці в Басти раптом мигнув ніж, і він приставив його до горла Мо. Лезо було тоненьке, блискуче й здавалося страшенно гострим.

Елінор скрикнула й вихлюпнула на голову Басти цілий потік лайки, якої Меґі навіть ніколи не чула. А сама дівчинка не могла зрушити з місця. Вона стояла й не зводила очей з ножа біля голої шиї Мо.

— Залиш одну мені, Каприкорне, тільки одну! — вигукнув Мо; і аж тепер Меґі збагнула, що батько хотів допомогти не Вогнерукому — йому йшлося про те, щоб зберегти книжку. — Обіцяю тобі не читати з неї вголос жодного речення, де трапляється твоє ім'я!

— Книжку? Тобі? — здивувався Каприкорн. — Ти що, з глузду з'їхав? Якби я кому-небудь її й віддав, то тільки не тобі. А що, як одного дня ти не втримаєш на прив'язі свого язика і я знов опинюся в отій безглуздій історії? Ні вже, дякую!

— Дурниці! — вигукнув Мо. — Скільки тобі казати: я не зміг би повернути тебе в книжку, навіть якби хотів. Запитай Вогнерукого, я йому тисячу разів пояснював. Я й сам не розумію, як і коли це стається, повір же мені нарешті!

У відповідь Каприкорн лише всміхнувся.

— Мені шкода, Чарівновустий, але я нікому не вірю взагалі, і ти міг би втямити це вже давно. Коли нам вигідно, ми всі просто брешемо.

По цих словах він клацнув запальничкою й підніс її до однієї з книжок. Від бензину сторінки стали майже прозорі, мов пергамент, і тієї ж миті спалахнули. Навіть цупка, обтягнена тканиною палітурка враз загорілася й почорніла.

Коли жертвою вогню стала третя книжка, Вогнерукий так копнув ногою Пласконоса в коліно, що той скрикнув від болю й розтис руки. Спритний, як його куниця, Вогнерукий кинувся до бочок. Не вагаючись, він запустив руку у вогонь, однак книжка, яку йому пощастило вихопити, вже палахкотіла, мов смолоскип. Вогнерукий кинув її на підлогу й сягнув рукою — цього разу вже другою — в бочку ще раз. Але цієї миті Пласконіс знов ухопив його за комір і так трусонув, що бідолаха мало не задихнувся.

— Ви тільки погляньте на цього божевільного! — збиткувався Баста, поки Вогнерукий, скривившись від болю, розглядав свої пальці. — Чи мені хто-небудь пояснить, за чим він так шкодує? Може, за отими потворними моховими бабцями на базарному майдані, які не тямилися від захвату, коли він підкидав свої м'ячки? Чи за брудними лігвищами, де він тулився вкупі з рештою волоцюг? Чорт забирай, та там Смерділо ще гірше, ніж у його заплічнику, де він тягає за собою оту смердючу куницю!

Каприкорнові люди реготали, а книжки тим часом поволі оберталися на попіл. У порожній церкві й досі тхнуло бензином, від його їдкого запаху Меґі аж закашлялася. Мо обійняв її за плечі, немовби захищаючи, так наче Баста погрожував не йому, а їй. Але хто міг захистити його самого?

Елінор поглядала на ший Мо так стурбовано, ніби потерпала, що Бастин ніж лишив там кривавий слід.

— Ці типи геть показалися! — прошепотіла вона. — Адже ти, певна річ, знаєш цей вислів: «Там, де сплячуть книжки, невдовзі горітимуть і люди». Що, як на такій купі дров наступними виявимося ми?

Баста повернув голову в бік Елінор, так ніби почув її слова. Він зміряв жінку глузлигим поглядом і поцілував лезо свого ножа. Елінор змовкла, ніби проковтнувши язика.

Каприкорн дістав з кишені штанів білосніжну носову хустинку й заходився так ретельно витирати руки, ніби хотів стерти з них навіть згадку про «Чорнильне серце».

— Гарзд, із цим ми нарешті покінчили, — промовив він, кинувши останній погляд на попіл, з якого ще вився димок. Потім із самовдоволеною міною піднявся сходами до крісла, що стояло замість вітваря. Глибоко зітхнувши, вмовився на ясно-червоні подушки. — Вогнерукий, нехай Мортала на кухні полікує тобі руки! — наказав він знудженим голосом. — Бо без рук ти справді ні до чого не здатний.

Вогнерукий довго дивився на Мо, нарешті послухався наказу. Похнюпивши голову, невпевнено рушив повз Каприкорнових людей до виходу. Його шлях здавався безкінечно довгим. Коли Вогнерукий розчахнув двері, на коротку мить блиснуло сліпучо-яскраве сонячне світло. Потім двері за ним причинились, і Меґі, Мо й Елінор лишилися самі з Каприкорном та його людьми, із запахом бензину й горілого паперу.

— А тепер перейдімо до тебе, Чарівновустий! — сказав Каприкорн і випростав ноги, взуті в чорні черевики. Задоволено оглянувши лискучу шкіру, він змахнув з носака черевика обвуглений папір. — Досі я, Баста й цей сіромаха Вогнерукий були єдиним доказом того, що ти вмєш вичитувати з-поміж невеличких чорних літер просто-таки дивовижу. Сам ти, схоже, не дуже в захваті від свого хисту, якщо вірити твоїм словам. Але я їм, як уже й казав, не вірю. Навпаки, я гадаю, що ти — великий мастак у своєму ділі, й жду не діждуся, коли ти нарешті надаси нам нові підтвердження свого мистецтва. Кокерелю! — Голос його лунав роздратовано. — Де той читець? Хіба я не казав привести його сюди?

Кокерель нервово посмикав свою цапину бороду й пробелькотів:

— Та він саме добирав книжки. Але зараз я його приведу. — І, поквапно вклонившись, закульгав з церкви.

Каприкорн задудонів пальцями по бильцю крісла.

— Ти, звісно, вже чув, що, поки ти так спритно переховувався від мене, я мусив удаватися до послуг іншого читця, — звернувся він до Мо. — Я знайшов його п'ять років тому. Але він страшенний халтурник. Ти лишень поглянь на обличчя Пласконоса.

Пласконіс, коли всі погляди звернулися в його бік, знічено похнюпив голову.

— І те, що Кокерель накульгує, — справа теж його рук, — вів далі Каприкорн. — А побачив би ти дівчат, яких він повичитував мені зі своїх книжок! Такі й у лиховісному сні не присняться! Кінець кінцем я звелів йому читати вголос лише задля того, щоб потішитися його виродками, а людей собі я вишукую в цьому світі. Просто беру їх на службу, поки вони ще молоді. Майже в кожному селі є хлопчик-сирота, який любить гратися з вогнем. — Усміхаючись, він задоволено розглядав свої нігті. — Я дав завдання читцеві підібрати для тебе кілька добрих книжок. На книжках цей бідолаха таки знається, він живе в них, мов один з отих блідих черв'яків, які живляться папером.

— Он як?! І що ж я маю вчитати тобі з його книжок? — У голосі Мо вчувалася гіркота. — Кілька чудовиськ, кілька недолюдків на додачу до оцих?.. — Він кивнув головою в бік Басти.

— Заради Бога, не підказуй йому таких ідей! — прошепотіла Елінор, кинувши стривожений погляд на Каприкорна.

Але той лише струснув зі штанів рештки попелу й усміхнувся.

— Ні, дякую, Чарівновустий, — промовив він. — Людей у мене досить. А щодо чудовиськ, то до них ми повернемося, можливо, згодом. Досі нам цілком вистачало собак, що їх видресировав Баста, а також змій, які водяться в цих місцях. З них виходять чудові смертельні подарунки. Ні, Чарівновустий, сьогодні я хочу випробувати твоє мистецтво лише на одне: на золото. Я безнадійно жадібний до грошей. Мої люди справді докладають усіх зусиль, аби витиснути з цієї місцевості все, що можна.

Почувши ці Каприкорнові слова, Баста любовно погладив свого ножа.

— Але цього замало, щоб скупити всі прекрасні речі, які тільки є у вашому безмежному світі, — провадив Каприкорн. — У ньому так багато сторінок, Чарівновустий, так безмежно багато сторінок!.. І на кожній мені страшенно хочеться лишити своє ім'я!

— І якими ж літерами ти маєш намір його писати? — поцікавився Мо. — Чи, може, Баста вирізатиме його на папері ножем?

— Ні, Баста писати не вміє, — незворушно відповів Каприкорн. — З моїх людей ніхто не вміє ні читати, ні писати. Я їм заборонив. Лише я навчився цього в однієї з моїх служниць. Повір, я навіть маю змогу позначити цей світ своєю печаткою! А коли мені треба що-небудь написати, за мене це робить мій читець.

Церковні двері відчинилися, немовби за ними Кокерель тільки й очікував на ці слова. Чоловік, якого він привів, увібгав голову в плечі й ступав за своїм супутником, не дивлячись ні праворуч, ні ліворуч. Він був невеличкий, худенький і аж ніяк не старший від Мо, але горбився, мов старий дід, і, коли йшов, розмахував руками й ногами так, ніби не знав, що з ними робити. Він був в окулярах, які, не спиняючись, раз у раз нервово поправляв; оправа на перенісці була обмотана скотчем (мабуть, вона там уже не раз ламалася). Лівою рукою чоловік притискав до грудей стос книжок так міцно, немовби вони оберігали його від поглядів, спрямованих на нього зусібіч, а також від цього лиховісного місця, куди його привели силоміць.

Коли ці двоє нарешті дісталися до сходів, Кокерель штурхонував свого підопічного ліктем під бік, і той так поквапно вклонився, що дві книжки випали в нього на підлогу. Він хутко підхопив їх і вклонився перед Каприкорном ще раз.

— Ми вже чекаємо на тебе, Даріусе! — сказав Каприкорн. — Сподіваюся, ти знайшов те, що я тобі загадав?

— Авжеж, авжеж! — пробелькотів Даріус, звівши на Мо майже святобливий погляд. — Це він?

— Так. Покажи йому книжки, які ти дібрав.

Даріус кивнув головою і знов уклонився — цього разу в бік Мо.

— Усе це — історії, в яких ідеться про великі скарби, — забелькотів він. — Познаходити їх було не так легко, як я собі гадав. Зрештою... — в його голосі пролунав легенький, ледве відчутний докір, — в цьому селі книжок не дуже багато, і хоч скільки я нагадую, нових мені не приносять, а якщо й приносять, то вони ні на що не придатні. Одне слово... ось вони. Гадаю, моїм вибором ти будеш усе ж таки задоволений. — Він став перед Мо навколішки й заходився розкладати книжки на кам'яних плитах — одну побіля одної, щоб Мо міг прочитати всі назви.

Уже від першої в Меґі защеміло серце. «Острів скарбів». Вона стривожено перевела погляд на батька. «Тільки не це! — промайнуло в неї. — Тільки не це, Мо!» Але батько вже тримав у руках іншу книжку — «Тисяча і одна ніч».

— Гадаю, це те, що треба, — промовив він. — Тут неодмінно буде багато золота. Але кажу тобі ще раз: я не знаю, що з цього вийде. Коли я щось задумаю, мені те не вдається. Я знаю, ви тут усі маєте мене за чародія, але я — не чародій. Усі чари — у книжках, а як вони діють, я знаю не більше, ніж ти чи будь-хто з твоїх людей.

Каприкорн відкинувся в кріслі й без будь-якого виразу на обличчі подивився на Мо.

— Скільки ще ти торочитимеш мені свою казочку, Чарівновустий? — знуджено промовив він. — Тороч мені про це скільки завгодно, а я все одно не повірю. У світі, двері до якого сьогодні ми остаточно зачинили, я іноді мав справу з чародіями й чаклунками, і мені дуже часто доводилося воювати з їхньою впертістю. Баста вже досить переконливо показав тобі, як ми зазвичай ламаємо впертість. Але в твоєму випадку вдаватися до таких болісних методів, гадаю, не доведеться. Тим більше тепер, коли в нас гостює твоя донька. — І Каприкорн кинув короткий погляд на Басту. Мо хотів був утримати Меґі, але Баста виявився спритнішим. Він потяг дівчинку до себе й схопив її ззаду за шию.

— Від сьогодні, Чарівновустий, — повів далі Каприкорн, і голос його лунав так само байдуже, ніби він говорив про погоду, — Баста стане особистою тінню твоєї доньки. Це надійно вбереже її від змій та кусючих собак, але аж ніяк, звісно, не від самого Басти, який буде з нею люб'язний лише доти, доки я йому про це казатиму. А це, знову ж таки, залежатиме від того, наскільки я буду задоволений твоїми послугами. Чи зрозуміло я висловивсь?

Мо звів погляд на Каприкорна, потім на Меґі. Дівчинка докладала всіх зусиль, щоб не мати наляканого вигляду. Нехай Мо переконається, що за неї тривожитися не треба, — зрештою, брехати вона завжди вміла куди краще, ніж він. Але цього разу в її брехню батько не повірив. Він знав, що її страх анітрохи не менший від того, який вона прочитала в його очах.

«А може, все оце — також лише кимось записана історія? — у відчаї подумала Меґі. — І зараз хто-небудь згорне книжку, тому що ця історія просто надто страшна й огидна, і ми з Мо знов опинимося у себе вдома, і я запарю йому каву...» Вона щосили заплющила очі, немовби так можна було обернути цю думку на реальність, та коли розімкнула повіки, Баста все ще стояв позаду, а Пласконіс потирав свого приплюснутого носа й поглядав на Каприкорна очима відданого собаки.

— Гаразд, — нарешті стомленим голосом порушив тишу Мо. — Я тобі читатиму вголос. Але Меґі з Елінор щоб не слухали.

Меґі добре знала, про що подумав батько. Він подумав про матір і про те, хто може зникнути цього разу.

— Ще чого! Вони, певна річ, залишаться тут. — Голос у Каприкорна лунав уже не так байдуже. — І ти почнеш негайно, поки ота книжка у тебе в руках не розсипалася на порошок.

На мить Мо заплющив очі.

— Гаразд, тільки нехай Баста сховає ножа, — хрипко промовив він. — Якщо він хоч пальцем зачепить Меґі чи Елінор, то, присягаюся тобі, своїм читанням я напущу на тебе й твоїх людей чуму.

Кокерель злякано глипнув на Мо, і навіть на Бастиному обличчі промайнула тінь. Але Каприкорн лише засміявся й сказав:

— Дозволь тобі нагадати, Чарівновустий, що чума — заразна хвороба. І маленьких дівчаток вона також не обминає. Отож кинь свої пусті погрози й починай читати. Негайно ж. А для початку я хочу послухати що-небудь з оцієї книжки!

І показав на ту, яку Мо щойно відклав убік.

Це був «Острів скарбів»

Чарівновустий

Сквайр Трелоні, доктор Лівсі й решта джентльменів звернулися до мене з проханням описати історію Острова скарбів — усе від початку до кінця, не замовчуючи нічого, крім географічного положення самого острова. І ось нинішнього, 17.. року, я беру в руку перо й повертаюся думками до тих часів, коли мій батько мав шинок «Адмірал Бенбов», і в тому шинку поселився засмаглий старий моряк з рубцем на шиї від шаблі.

Отак і вийшло, що вперше за дев'ять років Меґі почула, як батько читає вголос, і саме в цій церкві. І навіть через багато років щоразу, коли вона розгортала одну з книжок, уривки з яких він читав того ранку, в ніс їй шибав запах горілого паперу.

У каприкорновій церкві було прохолодно (багато згодом Меґі згадувала й про це), хоча коли Мо почав читати, сонце запевне підбилося вже досить високо й добряче припікало. Мо просто сів на підлозі там, де стояв, підгорнувши по-турецькому ноги: одна книжка на колінах, решта — поряд на кам'яних плитах. Не встиг Баста й спам'ятатись, як Меґі вже стояла навколішках поруч із батьком.

— Усі на сходи! — наказав Каприкорн своїм людям. — Пласконосе, прихопи з собою жінку. На місці лишається тільки Баста.

Елінор спробувала впиратись, але Пласконіс просто схопив її за коси й потяг за собою. Каприкорнові люди посідали рядком на сходах, біля ніг у свого ватажка. Елінор сиділа серед них, мов настовбурчена голубка у зграї хижих воронів.

Крім неї, такий самий пригнічений вигляд мав і худючий читець, що примостився аж у кінці довгого чорного ряду й раз у раз поправляв окуляри.

Мо розгорнув на колінах книжку, наморщив чоло й заходився гортати сторінки, ніби шукаючи з-поміж них золото, яке мав вчитати Каприкорнові.

— А ти, Кокерелю, відріжеш язика кожному, хто бодай писне, коли Чарівновустий читатиме! — сказав Каприкорн.

Кокерель дістав із-за пояса ножа і обвів поглядом ряд чорних курток, немовби вишукуючи першу жертву. Мертва тиша запала в церкві, пофарбованій у червоний колір. Стало так тихо, що Меґі чула, здавалося, як у неї за спиною дихає Баста. Та, може, то просто дихав її страх.

Каприкорнові люди, якщо судити з їхніх облич, почувалися теж досить незатишно. Вони поглядали на Мо вороже й налякано воднораз. Меґі їх, звичайно, добре зрозуміла. А що, коли котрийсь із них раптом загубиться в книжці, яку Мо так ото нерішуче гортав? Чи казав їм Каприкорн про те, що може статися? Чи знає він про це й сам? А що, коли станеться те, чого так боявся Мо: зникне й вона, Меґі? Або Елінор?

— Меґі! — шепнув до неї батько, немов прочитавши її думки. — Тримайся за мене якомога міцніше, гаразд?

Меґі кивнула головою і вчепилася рукою в його светр. Так наче це могло зарадити!

— Гадаю, я знайшов те місце, що треба, — промовив серед тиші Мо. Він востаннє звів очі на Каприкорна, ще раз кинув погляд на Елінор, відкашлявся — і почав читати.

Усе щезло: червоні стіни в церкві, обличчя людей Каприкорна й сам він у своєму кріслі. Лишився тільки голос Мо та картини, що сплїталися з літер та слів, як килим на ткацькому верстаті. Якби Меґі могла зненавидіти Каприкорна ще дуже, то цієї хвилини вона б це зробила. Адже саме він винен у тому, що всі ці роки Мо жодного разу не читав доньці вголос. Чого тільки він не начаклував би для її кімнати своїм голосом, який кожному слову надавав неповторного присмаку, а кожній фразі — свою мелодію! Навіть Кокерель — і той забув про свого ножа й про язика, які мав відрізати, і з невидючими очима слухав. А Пласконіс дивився в порожнечу з таким захватом, неначе піратське судно під напнутими вітрилами саме входило в одне з церковних вікон. Усі мовчали.

Не було чути жодного звуку, крім голосу Мо, що пробуджував до життя літери й слова.

Тільки на одну людину чари, здавалося, не діяли. З безвиразним обличчям, не відводячи від Мо погляду бляклих очей, сидів у своєму кріслі Каприкорн і ждав, коли ж серед милозвуччя слів нарешті пролунає дзвін монет і в церкві постануть важкі скрині з мокрого дерева, наповнені золотом і сріблом.

Мо не змусив його довго чекати. Коли він почав читати про те, яке видовище постало в темній печері перед очима Джима Гокінса, хлопчика навряд чи й старшого за Меґі, це таки сталося.

«Золоті монети із зображеннями короля Георґа, кількох Людовіків — власне, всіх європейських правителів за останні сто років; дублони, подвійні гінеї, муадори,

цехіни, дивні східні монети, написи на яких нагадували плетиво чи то мотуззя, чи то павутиння; монети круглі, квадратні, монети з дірочкою посередині, так ніби їх носили на шиї... У цій колекції можна було знайти золоті монети, мабуть, з усього світу. Здавалося, їх було не менше, ніж осіннього листя. Збираючи їх, я мусив стільки нахилитися, що вже не чув пальців і боліла спина».

Служниці ще змітали зі столів останні крихти, коли це гладенькими стільницями раптом покотилися монети. Жінки перелякано відсахнулися й, затуляючи собі долонями вуста, повипускали з рук ганчірки, а монети все падали й падали їм під ноги. Золоті, срібні, мідні, вони брязкали на кам'яну долівку, збиралися, подзенькуючи, під лавами, і їх ставало чимдалі більше й більше. Декотрі вже докочувалися й до сходів. Каприкорнові люди підхоплювалися на ноги, нахилилися по ті блискучі монети, що билися об їхні чоботи, — й тієї ж миті відсмикували руки. Торкнутися зачарованих грошей не наважувався ніхто. Бо яким же, як не зачарованим, могло бути золото, зроблене з паперу, друкарської фарби й людського голосу?!

Коли цей золотий дощ ущух, — тієї самої миті, як Мо згорнув книжку, — Меґі побачила, що до всього того блиску й сяйва там і сям примішалось трохи піску. В ньому копошилося кілька жуків із синюватим полиском, які квапилися відповзти вбік, а з цілої купи дрібненьких-дрібненьких монет вистромила голівка смарагдово-зеленої ящірки. Вона роззирнулася застиглими очима. З її кутастого ротика виткнувся, витанцювуючи, язичок. Баства запустив у ящірку ножа, так ніби разом з нею хотів настромити на нього й страх, який охопив усіх. Але Меґі застережливо гукнула ящірку, і та втекла так спритно, що гостре лезо вдарилося в камінь. Баства підскочив до ножа, схопив його й погрозово показав вістрям у бік Меґі. Але цієї миті Каприкорн підвівся з крісла. Його обличчя й далі було безвиразне, так ніби тут не діялося нічого такого, задля чого варто було виявляти почуття. Він поблажливо заплескав в унизані перснями руки й промовив:

— Для початку непогано, Чарівновустий! Поглянь, Даріусе! У золота вигляд саме такий, а не як в отого іржавого, погнутого брукхту, що його вчитував мені ти. Але тепер ти чув і бачив, як це робиться, отож, сподіваюся, дечого навчився — на той випадок, якщо колись мені все ж таки ще знадобляться твої послуги.

Даріус нічого не відповів. Він так зачудовано дивився на Мо, що Меґі не здивувалася б, якби зараз він кинувся батькові до ніг. Коли Мо підвівся, Даріус несміливо ступив до нього.

Каприкорнові люди все ще стояли, мов укопані, й витріщалися на золото, очікуючи, що з ним буде далі.

— Чого повилуплювали баньки, наче корови на пасовищі?! — гримнув на них Каприкорн. — Збирайте!

— Це було просто чудо! — прошепотів Даріус до Мо, коли чорні куртки всупереч власній волі заходилися згрібати монети до мішків та скринь. Його очі за скельцями окулярів блищали, мов у хлопчика, який нарешті дістав давно омріяного подарунка. — Я читав цю книжку вже багато разів, — невпевненим голосом провадив він, — але ніколи ще не бачив усе так виразно, як оце сьогодні. І не лише бачив... Я навіть відчував запах — запах солі, й смоли, й дух плісняви, що висить над тим проклятим островом...

— «Острів скарбів»! Господи, зі страху я мало в штани не наклала! — З-поза спини в Даріуса з'явилася Елінор і безцеремонно відштовхнула того вбік.

Пласконіс вочевидь уже забув про неї.

— «Він ось-ось буде тут, — тільки й думала я. — Старий Сільвер ось-ось-ось буде тут і надає нам своєю дерев'яною по шиї!»

Мо лиш мовчки кивав головою. Але Меґі прочитала на його обличчі полегкість.

— Ось, візьміть, — звернувся він до Даріуса й тицьнув йому в руки книжку. — Сподіваюся, мені з неї вже ніколи не доведеться читати. Долю не можна спокушати надто часто.

— А ти його ім'я щоразу вимовляв не зовсім правильно, — прошепотіла батькові Меґі.

Мо ніжно погладив її по носі.

— О, ти помітила?! — прошепотів він у відповідь. — Авжеж, я подумав собі: може, хоч це зарадить. Може, так той жорстокий старий пірат не здогадається, що звертаються саме до нього, й зостанеться там, у своїй книжці... Чого ти на мене так дивишся?

— А ти як гадаєш? — озвалася Елінор замість Меґі. — І чому це вона так захоплено дивиться на батька? Та тому, що ніхто ще ніколи так не читав уголос — навіть якби й не посипались оці монети... Я немов бачила все навч: і море, й острів — усе-все. І наче могла до всього доторкнутися рукою. І з твоєю донькою діялося, мабуть, те саме. Мо мимохить усміхнувся й відсунув ногою вбік кілька монет, що валялися перед ним на підлозі. Один із Каприкорнових людей крадькома підхопив їх і сховав до кишені. Він кинув на Мо наполоханий погляд, потерпаючи, що той зараз лясне язиком і оберне його на жабу або на одного з отих жуків, які все ще повзали серед монет.

— Мо, вони тебе бояться! — прошепотіла Меґі.

Навіть на обличчі в Басти вона бачила страх, хоч як той намагався приховати його, вдаючи, ніби до всього байдужий.

Усе, що сталося, лишало холодним, здавалося, тільки Каприкорна. Згорнувши руки на грудях, він стояв і спостерігав, як його люди збирають на підлозі останні монети.

— Ну, і довго ви ще там вовтузитиметесь?! — нарешті крикнув він. — Покиньте ті дрібняки й сідайте на місце. А ти, Чарівновустий, бери наступну книжку!

— Наступну?! — Від обурення в Елінор мало не зірвався голос. — Як це розуміти? Золота, якого назгрібали ваші люди, вистачить на двоє життів, не менше. А нам пора їхати додому!

Вона вже хотіла була рушити до виходу, але цієї миті про неї згадав Пласконіс. Він грубо схопив її за руку.

Мо звів очі на Каприкорна.

Але Баства, лиховісно посміхаючись, поклав руку на плече Меґі.

— Чого ж ти стоїш, Чарівновустий? Починай! — промовив він. — Ти ж бо чув, що тобі сказано. Лишилася ще ціла купа книжок.

Мо довго дивився на Меґі, нарешті нахилився й узяв книжку, яку недавно вже тримав у руках: казки «Тисяча і одна ніч».

— Ця книжка не має кінця-краю, — пробурмотів він, розгортаючи її. — А знаєш, Меґі, араби кажуть, нібито ще нікому не щастило дочитати її до кінця!

Меґі лише похитала головою і знов присіла навпочіпки на холодних плитах поруч із батьком. Баства її не стримував, однак став одразу позад неї. Меґі мало що знала про «Тисячу і одну ніч» — лише те, що книжка складається, власне, з багатьох томів. Примірник, що його Даріус передав Мо, був, мабуть, тільки невеликою вибіркою з тих казок. Чи є там сорок розбійників і Аладін зі своєю лампою? Про що читатиме Мо?

Цього разу на обличчях у Каприкорнових людей Меґі прочитала суперечливі почуття: страх перед тим, що міг пробудити до життя Мо, й водночас майже нестерпне бажання, щоб його голос іще раз відніс їх далеко-далеко — туди, де можна про все забути, навіть про самих себе.

Тепер, коли Мо почав читати, морською сіллю й ромом уже не запахло. У Каприкорновій церкві стало гаряче. В очах у Меґі запекло, і коли вона потерла їх, то на пучках лишився пісок. Чорні куртки слухали Мо, знов затамувавши дух, наче скам'янівши. І знов лише Каприкорн, здавалося, не відчував ніяких чарів. Однак по його очах видно було, що й він потрапив у полон голосу читця. Ті очі, мов зміїні, невідривно дивилися в обличчя Мо, а червоний костюм ще дужче підкреслював їхню безбарвність. Усе тіло в Каприкорна напружилось, наче в собаки, що зачув здобич.

Та цього разу Мо його розчарував. Слова не викликали з книжки ні скринь зі скарбами, ні перлів, ані шабель, оздоблених коштовним камінням, яке від голосу Мо виблискувало й переливалося так, що Каприкорновим людям здавалося, немовби його можна хапати просто з повітря. Тепер зі сторінок вийшло щось інше — хтось живий, створений із плоті й крові.

Серед бочок, в яких Каприкорн наказав спалити книжки і над якими й досі курився дим, раптом постав хлопчина. Ніхто, крім Меґі, його не помітив. Усі, хто був у церкві, з головою пірнули в казку. Хлопчину не завважив навіть Мо, так далеко він перебував — десь серед пісків та вітрів, а його очі тим часом навпомацки пробиралися крізь плетиво літер.

Хлопчина був десь років на три-чотири старший за Меґі. Тюрбан на голові брудний, очі на смаглявому обличчі темні від страху. Він тер і тер їх долонею, мовби намагаючися стерти все, що було перед ним: чужу обстановку, чужих людей... Хлопчина роззирався в порожній церкві, ніби не бачив такої будівлі зроду. Та й де б

він міг її побачити? В його історії не було, певна річ, ні таких церков із гостроверхими дзвіницями, ані зелених пагорбів, які чекали на нього за церковними мурами. Його вбрання, що сягало аж до смаглявих босих п'ят, у сутінках церкви відливало блакиттю.

«Що буде, коли вони його побачать? — промайнуло в Меґі. — Адже Каприкорн сподівався побачити аж ніяк не цього хлопчину»

І якраз цієї миті його помітив Каприкорн.

— Стій! — крикнув він так різко, що Мо на півслові змовк і підвів голову.

Раптово й досить неохоче Каприкорнові люди опритомніли. Першим на ноги підхопився Кокерель.

— Гей, звідки ти взявся? — гаркнув він.

Хлопчина із застиглим від жаху обличчям нахилив голову, роззирнувся й кинувся навтіки, петляючи, мов заєць. Але далеко він не забіг. Одразу троє чоловіків подалися за ним і наздогнали його біля статуї Каприкорна.

Мо поклав книжку на підлогу й затулив долонями обличчя.

— О, а Фульвіо зник! — вигукнув хтось із Каприкорнових людей. — Просто розтанув у повітрі!

Усі втупилися в Мо. І знов на їхніх обличчях проступив страх, однак цього разу до нього додався не захват, а гнів.

— Ану прибери цього хлопця, Чарівновустий! — сердито наказав Каприкорн. — У мене таких і своїх задосить! І поверни мені Фульвіо!

Мо відняв долоні від обличчя й підвівся.

— Кажу в стотисячний раз: я нікого не можу повернути! — видихнув він. — І якщо ти мені не віриш, то це ще не означає, що я брешу. Це просто понад мої сили. Від моєї волі не залежить ні те, хто з'явиться, ні те, хто зникне!

Меґі схопила батька за руку. Кілька Каприкорнових людей підступили ближче, двоє й далі тримали хлопчину. Вони тягли його за руки в різні боки, так ніби хотіли розірвати навпіл. Хлопчина витріщався на чужі обличчя широко розплющеними від страху очима.

— Ану всі на свої місця! — grimнув Каприкорн розлюченим чоловікам. (Кілька з них підступили вже небезпечно близько до Мо). — Чого переполошилися? Чи ви забули, яку дурницю зробив Фульвіо, коли виконував мій останній наказ? Через нього поліція мало не сіла нам на хвіст. Отож сталося те, що й мало статися. Та й хто знає, може, з цього хлопця ще вийде тямущий палій! Але зараз я хочу бачити золото, коштовне каміння, перли... Адже вся ця історія крутиться, зрештою, саме навколо них. Отож давай їх сюди!

Серед чорних курток знявся тривожний гомін. І все ж більшість із них послухалися ватажка й знов посідали на вичовгані східці. Лише троє все ще стояли перед Мо, не зводячи з нього ненависних поглядів. Серед них був і Баста.

— Ну, гаразд, обійдемося й без Фульвіо! — вигукнув він, не спускаючи очей з Мо. — Але кого ще цей чортів відьмак надумає розвіяти в повітрі? Особисто я не бажаю опинитися раптом у якій-небудь розтриклятушій історії з пустелею й бігати там з тюрбаном на голові!

Чоловіки, що стояли поруч із ним, на знак згоди закивали головами й повтуплювали в Мо такі похмурі погляди, що в Меґі перехопило подих.

— Басто, я тобі двічі не казатиму! — Голос у Каприкорна лунав загрозливо спокійно. — Нехай читає далі! А в кого з вас від страху зуб на зуб не попадає, той нехай вшивається звідси й помагає жінкам прати білизну.

Дехто скрушно поглянув на двері, але піти ніхто не зважився. Зрештою ті двоє, що стояли коло Баста, мовчки крутнулися й посідали разом на сходах.

— За Фульвіо ти мені ще заплатиш! — стиха процідив крізь зуби Баста до Мо й знову став позад Меґі.

Ох, чому не зник саме він?!

Хлопчина все ще не зронив ані звуку.

— Посадіть його під замок! — наказав Каприкорн. — Потім побачимо, чи він нам знадобиться.

Хлопчина, коли Пласконіс потяг його за собою, навіть не впирався. Він очманіло поплентався вслід за тим здоровилом, немовби очікуючи, що ось-ось прокинеться. Коли ж він збагне, що цей сон не скінчиться ніколи?

Коли двері за обома причинилися, Каприкорн повернувся до свого крісла.

— Читай далі, Чарівновустий! — наказав він. — До вечора ще далеко.

Але Мо лише поглянув на книжки біля своїх ніг і похитав головою.

— Ні, — мовив він. — Ти ж бо сам бачив, це сталося знов. Я стомився. Вдовольняйся тим, що я вичитав тобі з «Острова скарбів». Ті монети — ціле багатство. Я хочу додому... І щоб ніколи вже не бачити тебе!

Голос його лунав украй хрипко — так, ніби йому довелося прочитати надто багато важких слів.

Якусь хвилю Каприкорн зневажливо дивився на Мо, потім перевів погляд на мішки та скрині, які його люди наповнили монетами. Здавалося, він прикидає в голові, чи надовго вистачить того золота на привільне життя.

— Маєш рацію, — нарешті сказав Каприкорн. — Повернемося до цього завтра. А то, чого доброго, тут ще з'явиться якийсь смердючий верблюд або ще один хлопчина, охлялий від голоду.

— Завтра? — Мо ступив крок у бік Каприкорна. — Як це розуміти? Угамуйся нарешті! Один із твоїх людей уже зник, невже ти хочеш бути наступним?

— Ризикувати я не боюся, — байдуже відповів Каприкорн, підвівся з крісла й неквапно рушив вівтарними сходами вниз.

Чорні куртки попідхоплювалися й застигли, мов школярі, хоча декотрі з них на зріст були навіть вищі за Каприкорна. Вони стояли, позакладавши руки за спину, ніби боялися, що зараз він заходить перевіряти, чи не брудні в них нігті. Меґі мимоволі згадала Бастині слова про те, який молодий він був, коли пристав до Каприкорна. І вона запитала себе, чому ці чоловіки похнюпили голови — зі страху чи від захвату?

Каприкорн підійшов до одного з туго набитих мішків.

— Знаєш, Чарівновустий, щодо тебе я маю ще багато планів, — проказав він, запускаючи руку до мішка й просіюючи монети крізь пальці. — Сьогодні був лише іспит. Зрештою, треба ж було мені спершу на власні очі й вуха переконатися в твоєму хисті, чи не так? Усе це золото я таки знайду, як застосувати. Але завтра ти вичитаєш мені дещо інше.

Він неквапно ступив до' коробок, де колись лежали книжки, які тепер обернулися на жменю попелу та обгорілого паперу, й заходився там щось шукати.

— Сюрприз! — нарешті оголосив він і, всміхаючись, підніс над головою якусь книжку.

Вигляд вона мала зовсім не такий, як та, що її привезли сюди Меґі з Елінор. Ця була в строкатій суперобкладинці, з картинкою, розгледіти яку здалеку Меґі не могла.

— Авжеж, у мене лишилася ще одна! — підтвердив Каприкорн, задоволено обводячи поглядом розгублені обличчя. — Мій і тільки мій примірник — так би мовити, персональний. І завтра, Чарівновустий, ти читатимеш мені з цієї книжки. Як я вже казав, мені надзвичайно до вподоби цей світ, але тут бракує одного товариша з мого минулого. Саме про цього товариша тут і йдеться. Твоєму замісникові я нізащо не дозволив би випробовувати своє вміння на ньому. Надто вже я боюся, щоб він не переніс сюди мого товариша без голови чи з однією ногою. Але тепер зі мною ти — майстер своєї справи!

Мо дивився на книжку в Каприкорнових руках, усе ще не вірячи власним очам, ніби потерпав, що вона ось-ось розтане в повітрі.

— Відпочивай, Чарівновустий, — сказав Каприкорн. — І бережи свій дорогоцінний голос! Часу ти матимеш досить, бо я збираюся поїхати, а повернусь аж завтра опівдні... Відведіть цих трьох назад, до їхнього покою! — звелів він своїм людям. — Дайте їм добре попоїсти й кілька ковдр на ніч. О, а Мортولا нехай принесе їм чаю: той напій, коли голос охрипне чи стомиться, творить чудеса. Адже ти, Даріусе, завжди молився на чай з медом, еге ж? — Він запитливо повернув голову в бік давнього читця.

Той лише кивнув головою й співчутливо поглянув на Мо.

— Назад до покою? Це ви про ту нору, куди минулої ночі нас запроторив оцей ваш головоріз? — Обличчя в Елінор узялося червоними плямами, й Меґі було невтямки — від страху чи від обурення. — Те, що ви тут творите, — це протизаконне позбавлення волі! Ба більше — викрадення людей! Атож, викрадення людей! Чи знаєте ви, скільки років ув'язнення вам за це загрожує?

— Викрадення людей! — Баста просто-таки смакував цими словами. — Звучить непогано. Їй-бо.

Каприкорн лише всміхнувся йому, а на Еліно́р глипнув так, наче бачив її вперше.

— Басто! — сказав він. — Чи може бути корисною нам ця жінка?

— Гадки не маю, — відповів Баста й усміхнувся, мов хлопчик, якому щойно дозволили зламати іграшку.

Еліно́р зблідла й поточилася назад, однак Кокерель заступив шлях і схопив її за лікоть.

— А що ми зазвичай робимо з непотрібними речами, Басто? — стиха запитав Каприкорн.

Баста знову вишкірив зуби.

— Припини! — гримнув Мо на Каприкорна. — Негайно припини лякати її, а то я не прочитаю більше жодного слова!

Каприкорн зі змученою міною повернувся до нього спиною. А Баста знай шкірив зуби.

Меґі побачила, як Еліно́р затулила долонею тремтячі губи. Дівчинка хутко стала поруч із тіткою і, стиснувши їй руку, заявила:

— Вона дуже навіть потрібна! Ніхто краще за неї не розуміється на книжках.

Каприкорн обернувся. Від його погляду Меґі здригнулася, так наче хтось крижаними пальцями провів їй по спині. Повіки у Каприкорна були білясті, мов павутинки.

— Еліно́р запевне знає більше історій про скарби, ніж оцей твій охлялий читець, — промовила, затинаючись, Меґі. — Годі й сумніватися!

Еліно́р стисла дівчинці пальці так міцно, що вони мало не хруснули. Її власна долоня була спітніла, аж мокра.

— Атож, годі й сумніватися! — хрипким голосом підтвердила Еліно́р. — Мені неодмінно спаде на думку ще кілька!

— Так-так! — тільки й промовив Каприкорн, скрививши свої гарні вуста. — Що ж, побачимо.

Він зробив знак своїм людям, і ті, підштовхуючи ззаду Еліно́р, Меґі й Мо, погнали їх — повз довгі столи, статую Каприкорна й червоні колони — до важких дверей, що, відчиняючись, пронизливо зарипіли.

Від церкви на майдан падала довга тінь. Пахло літом, і сонце на безхмарному синьому небі світило так, мовби нічого й не сталося.

Перспективи невтішні

Каа на хвилю схилив голову на плече Мауглі й промовив:

— Хоробре серце й чемна мова. У Джунглях вони далеко тебе поведуть, дитинча. А тепер хутчій іди зі своїми друзями. Іди й лягай спати, бо місяць уже заходить. Не треба, щоб ти бачив, що тут зараз буде...

Редьярд Кіплінґ. Мауглі

Їх нагодували досхочу. Над полудень якась жінка принесла хліб та оливи, а надвечір — вермішель, що пахла свіжим розмарином. Скоротити безкінечно довгі години це не могло, так само як і повний шлунок не міг прогнати страх перед завтрашнім днем. Збавити час допомогла б, може, яка-небудь книжка, але про таке годі було й мріяти. Книжок тут не було, тільки стіни без вікон та замкнені двері. Щоправда, під стелею висіла нова лампочка, тож тепер їм не довелося весь час сидіти в темряві. Щоб дізнатися, чи ще не стемніло, Меґі раз у раз поглядала на щілину під дверима. Дівчинка уявляла собі, як надворі гріються на сонечку ящірки. Кількох вона бачила на майдані перед церквою. Чи знайшла ота смарагдово-зелена, яка вислизнула з монет, шлях на волю? А що сталося з тим хлопчиною? Щоразу, коли Меґі заплющувала очі, вона бачила його ошелешене обличчя.

Вона питала себе, чи не такі самі думки тривожать і батька. Відколи їх знову замкнули, Мо не зронив жодного слова. Він важко опустився на солому й відвернувся обличчям до стіни. Еліно́р була теж не балакучіша.

— Ти ба, який великодушний наш господар! — тільки й промурмотіла вона після того, як Кокерель замкнув їх на засув. — Пожертвував нам іще дві купи прілої соломи!

Потому сіла в кутку, випростала ноги й почала похмуро розглядати спершу свої коліна, згодом брудну стіну.

— Мо! — нарешті озвалася Меґі, коли тиша стала вже просто нестерпною. — Як ти гадаєш, що вони зроблять із хлопчиною? І що то в Каприкорна за товариш, якого ти маєш вичитати йому з книжки?

— Не знаю, Меґі, — тільки й відповів Мо, не обертаючись.

Отож вона дала батькові спокій, збила собі солом'яну постіль поряд із його й заходилася снувати попід голими стінами. Може, за котроюсь із них сидить отой незнайомий хлопчина? Вона припала вухом до стіни. Жодного звуку. Хтось видряпав на тиньку: «Рікардо Бентоне, 19. 5. 1996». Меґі провела пальцями по літерах. Збоку, четверті за дві, стояло ще одне ім'я. Далі — ще одне. Меґі запитала себе, що сталося з усіма трьома — з Рікардо, Уґо й Бернардо... «Може, й мені видряпати своє ім'я? — подумала дівчинка. — На той випадок, якщо...» Вона завбачливо не додумала цю думку до кінця.

Позад неї, тяжко зітхнувши, випросталась на соломі Елінор. Коли Меґі обернулася до неї, тітка всміхнулася.

— Ох, багато б я зараз віддала за гребінця! — сказала вона й рукою відкинула з чола пасмо кіс. — Ніколи б не подумала, що за таких обставин мені бракуватиме саме його. Але це так. Господи, у мене вже навіть не лишилося жодної шпильки! Вигляд я маю, либонь, як у відьми або як у щітки для миття посуду, яка бачила й кращі часи.

— Ет, вигляд у тебе й так досить непоганий. А шпильки ти все одно завжди губила. Як на мене, тепер вигляд у тебе навіть молодший.

— Молодший? Гм... Ну, коли ти так гадаєш...

Елінор оглянула себе. Її мишачо-сірий светр був брудний-бруднющий, а панчохи пустили аж три стрілки.

— Але як ти допомогла мені в церкві!.. — Вона обсмикала на колінах спідницю. — Це було дуже мило з твого боку. Я тоді так перелякалася! Ноги були наче ватяні. Просто не розумію, що зі мною сталося. Таке враження, ніби це не я, а хтось інший, ніби колишня Елінор поїхала додому, а мене лишила тут.

Губи в неї затремтіли, і на мить Меґі здалося, що тітка ось-ось заплаче. Та колишня Елінор, схоже, нікуди не поїхала.

— Так, підтверджується давня істина, — провадила вона. — Лише в біді виявляється, з чого вирізьблена людина. Мені завше здавалося, що сама я з дуба, а насправді виходить — скоріше з груші чи з якогось іншого дерева, м'якого, наче віск. І досить якому-небудь мерзотникові пограти перед моїм носом ножем, з мене вже сиплеться тирса...

І хоч як Елінор стримувала сльози, а вони все ж таки потекли. Вона роздратовано провела тильним боком долоні по очах.

— А як на мене, Елінор, ти тримаєшся зовсім непогано. — Мо все ще лежав обличчям до стіни. — Мені здається, ви добре тримаєтесь обидві. А я ладен власноруч скрутити собі в'язи за те, що заварив цю кашу.

— Пусте! Якщо тут комусь і треба скрутити в'язи, то це отому Каприкорнові, — мовила Елінор. — І отому Басті. О Боже, ніколи не думала, що коли-небудь з такою насолодою малюватиму собі в уяві вбивство людини. Але я певна: якщо мені пощастить схопити отого Басту за горло... — Та, вздрівши вражений погляд небоги, вона винувато змовкла.

Та Меґі лише стенула плечима.

— У мене на душі те саме, — промурмотіла вона й ключем від свого велосипеда заходилася видряпувати на стіні літеру «М». Неймовірно, але в кишені її штанів чомусь завалявся цей ключ. Мов згадка про якесь інше життя...

Елінор водила пальцем по одній зі стрілок на панчосі, а Мо перекинувся на спину і втупився в стелю.

— Мені дуже шкода, Меґі... — несподівано промовив він. — Мені дуже шкода, що я дав забрати в себе ту книжку...

Меґі вже видряпала на стіні велику літеру «Е».

— Ох, хіба тепер не все одно? — промовила вона й відступила на крок від стіни. Літера «Т» в її імені нагадувала швидше недоладну «П». — Тобі, мабуть, навряд чи пощастило б коли-небудь повернути маму назад.

— Так, певно, що так, — пробурмотів Мо й знов утупився в стелю.

— Не твоя це вина, тату, — сказала Меґі.

«Головне, ти зі мною, — хотілося їй додати. — Головне, Баста вже не приставить ножа тобі до горла... Адже я її майже не пам'ятаю, я знаю її лише з кількох знімків».

Та Меґі мовчала, бо знала: для батька такі слова — погана втіха, навпаки, вони лише навіють на нього ще більшу тугу. Дівчинка вперше усвідомила, як йому бракує дружини. І на мить у Меґі прокинулися безглузді ревності.

Вона видряпала на стіні «І» — ця літера далася їй найлегше — й випустила з руки ключа.

За дверима почулися кроки.

Коли перед порогом вони стихли, Еліно́р притисла до губів долоню. Двері відчинилися, ввійшов Баста. Позад нього стояла жінка. Меґі впізнала цю стару, яку напередодні бачила в Каприкорновому будинку. Жінка похмуро протислася повз Басту й поставила на підлогу термоса й чашку.

— Так наче в мене своєї роботи мало! — пробурмотіла вона й рушила до дверей. — Тепер ще й цих панів годуй! То нехай хоч працюють, коли вже ви їх тут тримаєте.

— Скажи про це Каприкорнові! — тільки й відповів Баста. Потім дістав ножа, всміхнувся до Еліно́р і витер лезо об рукав куртки.

Уже вечоріло, і в чимдалі густіших сутінках його білосніжна сорочка аж світилася.

— Пригощайся чайком, Чарівновустий! — сказав Баста, втішаючись страхом, написаним на обличчі Еліно́р. — Мрто́ла поклала в чайник стільки меду, що вже після першого ковтка в тебе, мабуть, злипнуться губи. Зате твоє горло завтра запевне буде як новеньке.

— Що ви зробили з хлопчиною? — запитав Мо.

— О, та він, думаю, сидить десь тут, по сусідству. Завтра Кокерель влаштує йому невеличке випробування вогнем, і тоді ми знатимемо, чи він на що-небудь придатний. Мо сів на соломі.

— Випробування вогнем? — перепитав він, а в голосі вчувалася гіркота й іронія водночас. — Сам ти, гадаю, навряд чи витримав би його. Ти ж бо навіть сірників Вогнерукого боїшся!

— Заткни пельку! — процідив крізь зуби Баста. — Ще одне слово, і я відріжу тобі язика, хоч він у тебе й такий цінний.

— А ось і ні, ти цього не зробиш, — сказав Мо, підводячись на ноги. Він неквапно наповнив чашку гарячим чаєм.

— Може, й не зроблю. — Баста стишив голос, так ніби боявся, що його підслухають. — Але твоя доця теж має язика, а він у неї не такий цінний, як твій.

Мо запустив у нього чашкою з гарячим чаєм, але Баста встиг причинити за собою двері, й чашка розбилася об них на друзки.

— Приємних снів! — гукнув він знадвору й засунув на дверях засув. — Я скажу, щоб тобі принесли ще одну чашку. А завтра побачимося знов.

Коли Баста пішов, запала довга-довга мовчанка.

— Мо, розкажи мені що-небудь, — стиха попросила нарешті Меґі.

— А про що б ти хотіла послухати? — запитав Мо, обіймаючи її за плечі.

— Про те, як ми опинилися в Єгипті, — прошепотіла дівчинка. — Як шукаємо скарби і потрапляємо в піщану бурю; про скорпіонів і страшних духів, що повставали з могил боронити свої скарби...

— А-а, оту історію! — сказав Мо. — Чи не на твій восьмий день народження я її придумав? Вона, наскільки я пам'ятаю, досить похмура.

— Так, дуже похмура, — кивнула головою Меґі. — Але закінчується щасливо, і ми повертаємося додому з повними скринями скарбів.

— Я теж хочу послухати цю історію! — промовила Еліно́р тремтячим голосом. Вона, видно, ніяк не могла забути про Бастиного ножа.

Отож Мо почав оповідати, не гортаючи сторінки й не заглиблюючись у безкінечний лабіринт слів і літер.

— Мо, а коли ти просто розповідав, то з твоїх історій ніщо не з'являлося? — раптом стурбовано запитала Меґі.

— Ні, — відказав той. — Мабуть, для цього потрібна друкарська фарба і щоб цю історію придумав хтось інший.

І він повів свою розповідь далі, а Меґі з Еліно́р слухали, поки голос Мо відніс їх далеко-далеко. Обидві й незчулися, як послули.

Прокинулися всі троє від того самого звуку: знадвору хтось намагався відімкнути замок. Меґі навіть здалося, що там стиха лаються.

— О ні! — прошепотіла Еліно́р. Вона підхопилася на ноги першою. — Це вони прийшли по мене! Та баба свого таки домоглася! Ще б пак, навіщо нас годувати?! Тебе, може, й треба... — Вона кинула гарячковий погляд на Мо. — А мене навіщо?

— Відійди до стіни, Еліно́р, — промовив Мо, заступаючи собою Меґі. — Тримайтеся якомога далі від дверей.

Замок, глухо клацнувши, відімкнувся, і хтось прочинив двері — якраз настільки, щоб протиснутися в щілину. Вогнерукий! Він ще раз заклопотано озирнувся на вулицю, причинив за собою двері й прихилився до них спиною.

— Чарівновустий, я чув, у тебе це знову вийшло, — промовив він стихеним голосом. — Кажуть, бідолашний хлопчина ще не зронив жодного звуку. Я його розумію. Повір, коли раптом потрапляєш до чужої історії, на душі паскудно.

— Що вам тут треба? — напустилася на нього Еліно́р.

Вогнерукий мав такий вигляд, що її страх умить як рукою зняло.

— Облиш його, Еліно́р! — Мо відтрусив її вбік і підійшов до Вогнерукого. — Як у тебе з руками?

Вогнерукий здвигнув плечима.

— Їх змастили якоюсь маззю, але шкіра й досі червона, як вогонь, що лизав її.

— Спитай його, що він тут забув! — прошипіла Еліно́р. — А якщо він прийшов сюди лише розповідати, нібито не має нічого спільного з халепою, в яку ми попали, то заткни йому нарешті його брехливу пельку!

Замість відповісти, Вогнерукий кинув їй в'язку ключів.

— Як ви гадаєте, чому я тут? — різко запитав він Еліно́р і ввімкнув світло. — Думаєте, легко було вкрасти в Басти ключі від машини? Краще подякували б мені. А втім, устигнете зробити це й потім. Тепер нам треба не стовбичити тут, а якомога швидше забиратися звідси. — Він обережно прочинив двері й прислухався до того, що діялося надворі. — На дзвіниці є вартовий, — прошепотів він через плече. — Але він пильнує за пагорбами, а не за селом. Собаки сплять у будках, а якщо нам усе ж таки доведеться мати з ними справу, то вони, на щастя, люблять більше мене, ніж Басту.

— А чого це раптом ми маємо йому довіряти? — не могла вгамуватися Еліно́р. — Що, коли за всім оцим знову приховуються якісь підступи?

— Ви маєте взяти з собою й мене! Оце й усе, що за цим приховується! — роздратовано відказав їй Вогнерукий. — Мені тут більше нічого робити! Каприкорн пошив мене в дурні. Останню краплю надії, що в мене ще лишалася, він пустив за димом. Гадає, зі мною можна вчиняти як завгодно. Мовляв, Вогнерукий — усього лиш собака, якого можна штурхати ногами, а він навіть не огризнеться. Але Каприкорн помиляється! Він спалив книжку, а я вкрав у нього читця, якого сам-таки йому й привіз. А щодо вас... — Він тицьнув обпеченим пальцем у груди Еліно́р. — Ви поїдете з нами, тому що маєте машину. Пішки з цього села не втечеш ні від Каприкорнових людей, ні від змії, які розплодилися в навколишніх пагорбах. Але сам я водити машину не вмю, тож...

— Ну ось, я так і знала! — Еліно́р уже навіть не стишувала голос. — Просто він хоче врятувати власну шкуру! Тим-то нам і допомагає. Совість його не гризе, ні. Та й звідки їй узятися!

— Мені байдуже, чому він нам допомагає, — нетерпляче урвав її Мо. — Головне — вибратися звідси. Але ми візьмемо з собою ще одну людину.

— Ще одну людину? Кого ж? — Вогнерукий прикипів до Мо настороженим поглядом.

— Хлопчину, якому я подарував таку саму долю, що й тобі, — відповів Мо і перший прослизнув повз Вогнерукого надвір. — Баста сказав, хлопчина сидить десь тут неподалік, а для твоїх спритних пальців жоден замок не перешкода.

— Ці спритні пальці я сьогодні обпалив, — сердито процідив крізь зуби Вогнерукий. — А втім, як хочеш. За твоє м'якосердя ми ще поплатимось головою.

Коли Вогнерукий постукав у двері під номером п'ять, за ними почулося тихе шарудіння.

— Скидається на те, що вони хочуть лишити його живим! — шепотів він, чаклюючи над замком. — Смертників замикають у склепі під церквою. Яюсь я жартома сказав був

Басті, буцімто серед кам'яних могил блукає привид Білої Жінки, і тепер, коли Каприкорн посилає туди Басту, цей щоразу робиться білим, як полотно. — Згадавши про це, він нишком захихотів, мов школяр, якому пощастило утнути вдалу витівку.

Меґі перевела погляд на церкву й тихо запитала:

— А вони часто кого-небудь убивають?

Вогнерукий стенив плечима.

— Не так часто, як колись. Але буває...

— Кинь розповідати їй такі історії! — цикнув на нього Мо.

Він і Еліно́р не зводили очей з церкви. Високо на стіні, відразу біля самого дзвону, сидів вартовий.

Коли Меґі поглянула вгору, в неї запаморочилося в голові.

— Це не історії, Чарівновустий, це правда! Хіба ти вже не розпізнаєш її? Та вже ж, правда — не велика красуня. Дивитися їй у вічі ніхто не любить. — Вогнерукий відступив від дверей і вклонився. — Ласкаво прошу! Замка відімкнено. Можете забирати свого хлопчину.

— Входи перша! — шепнув Мо Меґі. — Тебе він не так злякається.

За дверима було темно, хоч в око стрель, але Меґі, переступивши поріг, знов почула шарудіння — так наче в соломі десь ворухнулась якась тварина.

Вогнерукий через поріг подав дівчинці кишенькового ліхтарика. Коли Меґі ввімкнула його, промінь світла вперся просто в смагляве хлопчаче обличчя. Солома, яку йому кинули, була ще пріліша, ніж та, що на ній спала Меґі. Було видно, що малий не склеплював очей, відколи Пласконіс його тут замкнув. Хлопчина сидів, міцно обхопивши руками коліна, немовби лише власні ноги давали йому хоч якусь опору.

Мабуть, він усе ще сподівався, що цей страшний сон колись-таки скінчиться.

— Ходімо! — шепнула Меґі й подала йому руку. — Ми хочемо тобі допомогти. Ми заберемо тебе звідси!

Хлопець не поворухнувся. Лише німо дивився на неї, недовірливо примруживши очі.

— Меґі, поквапся! — стиха мовив за дверима Мо.

Хлопчина, уздрівши його, посунувся назад, поки вперся спиною в стіну.

— Прошу тебе, — знов зашепотіла Меґі. — Ти маєш піти з нами! Вони тут хочуть зробити тобі щось погане!

Хлопець усе ще мовчки дивився на неї. Нарешті, не спускаючи очей з дівчинки, нерішуче звівся на ноги. Він був вищий від неї майже на півголови.

І раптом хлопчина кинувся до відчинених дверей. Меґі він відштовхнув так грубо, що вона впала, та проскочити повз її батька йому не пощастило.

— Ти куди?! — прошепотів до нього Мо. — Вгамуйся, хлопче! Ми справді хочемо тобі допомогти. Але ти маєш робити те, що ми скажемо, зрозумів?

Хлопчина вороже дивився на нього й мовчав.

— Усі ви дияволи! — нарешті прошепотів він. — Дияволи або нечисті духи!

Виходить, він розумів те, що вони йому казали. А чом би й ні? Адже його історію люди розповідали всіма мовами світу.

Меґі підвелася й помацала собі коліно. Ну звісно, вона розбила його до крові об кам'яну долівку.

— Якщо хочеш побачити справжніх дияволів, то можеш лишатися тут! — сердито кинула вона, боком протискуючись повз хлопчину.

Ох, як же він відсахнувся від неї! Так наче вона — достеменна відьма.

— Бачиш он там вартового? — запитав Мо, притягуючи хлопчину до себе й показуючи йому на дзвіницю. — Якщо він нас помітить, нам кінець, усіх переб'ють.

Хлопчина звів очі догори. Вогнерукий ступив до Мо й прошипів:

— Ну, ходімо вже! А хлопець, як не хоче йти з нами, нехай лишається. І всі пороззувайтеся! — додав він, поглянувши на босі п'яти хлопчини. — А то здійсмає більше тупоту, ніж отара кіз.

Еліно́р щось буркнула, однак послухалася. Хлопчина також рушив за ними, хоч і досить нерішуче.

Вогнерукий поспішав поперед усіх, немовби намагався втекти від власної тіні. Меґі раз у раз спотикалася — так круто спускалась униз вуличка, якою він їх вів. Еліно́р лаялася собі під ніс, коли перечіпалася об нерівну бруківку. Між будинками, що тіснились один побіля одного, було темно. Здавалося, цегляні арки з'єднували їх лише

для того, щоб не позавалювалися стіни. Від іржавих ліхтарів на землю падали примарні тіні. Щоразу, коли з під'їзду вибігав який-небудь кіт, Меґі здригалася.

Та Каприкорнове село спало. Тільки один-однісінький раз вони мало не наштотувались у провулку на вартового, що стояв, спершись на стіну, й кутив. Десь на даху билися два коти, і вартовий нахилився, щоб узяти камінця й запустити його в них.

Цієї нагодою й скористався Вогнерукий. Тепер Меґі була навіть рада, що він звелів їм пороззуватися. Вони нечутно прослизнули повз вартового. Той усе ще стояв спиною до них, але Меґі зважилася перевести дух аж тоді, коли вони завернули за ріг. І знов їй упала в око велика кількість порожніх будинків, усі оті мертві вікна й напівструхлявілі двері. Що руйнувало ці будівлі? Чи справді лише час? Коли збезлюдніло село — після того, як тут звив кубло Каприкорн зі своїми людьми, чи мешканці порозбігалися звідси ще доти? Чи не про щось таке вже розповідав Вогнерукий?

Тим часом він спинився. Застережливо підніс руку й приставив пальця до губів. Вони вже вийшли на край села. Лишилося тільки перетнути автостоянку. Потрісканий асфальт тут освітлювало два ліхтарі. Ліворуч тяглася висока огорожа з дротяної сітки. — За цією огорожею — майдан, де Каприкорн справляє всілякі свята й урочистості, — прошепотів Вогнерукий. — Колись там сільські хлопці, мабуть, ганяли м'яча, а тепер Каприкорн влаштовує свої диявольські гульбища. Вогнища, горілка, стрілянина в повітря, феєрверк, фізіономії, наквацьовані чорною фарбою, — і готовий цілий театр для всієї округи.

Втікачі повзувалися й рушили вслід за Вогнеруким до автостоянки. Меґі раз у раз оглядалася на дротяну огорожу. Диявольські гульбища... Їй увижалося, ніби вона навіч бачить вогнища, наквацьовані чорним обличчя...

— Хутчіш, Меґі! — прошепотів Мо й потяг її за собою.

У темряві десь почувся шум води, й Меґі згадала про місток, який вони переїздили дорогою до села. А що, коли цього разу на містку стоїть вартовий?

На стоянці було багато автомобілів, машина Елінор стояла також тут, трохи збоку від решти. Оддалік над дахами здіймалася дзвіниця, і тепер уже ніщо не заступало їх від очей вартового. Здалеку Меґі не могла його розгледіти, але він запевне ще сидів там, нагорі. Звідти втікачі, певно, мали вигляд чорних жуків, що копошаться на широкому столі. Цікаво, чи є у вартового бінокль?

— Ну ж бо, Елінор! — пошепки квапив її Мо.

Здавалося, минула ціла вічність, перше ніж Елінор відімкнула машину.

— Та зараз, зараз! — огризнулася вона через плече. — У мене ж бо не такі спритні пальці, як у нашого вогнерукого приятеля!

Мо обійняв Меґі за плечі, занепокоєно роззираючись навсібіч. Але ні на майдані, ані біля будинків, крім кількох бродячих котів, нікого не було видно. Заспокоївшись, Мо посадив Меґі на заднє сидіння.

Хлопець на хвилю завагався. Він поглядав на машину, мов на дивовижного звіра, про якого не знаєш, добрий він чи наступної миті проковтне тебе. Та зрештою хлопчина також заліз досередини.

Меґі не вельми привітно зиркнула на нього й відсунулась якомога далі. Коліно в неї все ще боліло.

— А куди ж це запропастився наш сірнікоїд? — прошепотіла Елінор. — Прокляття, невже цей тип знову зник?

Першою Вогнерукого помітила Меґі. Він крутився неподалік біля машин.

Елінор щосили вп'ялася руками в кермо, немовби впиралася спокусі рушити без Вогнерукого.

— Що цей пройдисвіт знову задумав? — нетерпеливилась вона.

Ніхто не знав, що їй відповісти. Вогнерукий не повертався нестерпно довго, а коли він нарешті з'явився біля машини, в його руці клацнув, закриваючись, складаний ніж.

— Що це ви знов надумали? — напустилась на нього Елінор, коли він утиснувся поруч із хлопчиною на заднє сидіння. — Хіба то не ви казали, що нам треба поспішати? І де це ви колупалися своїм ножем? Сподіваюсь, нікому не випустили кишок?

— Я вам хто — Баста? — роздратовано кинув Вогнерукий, прилаштовуючи свої ноги за сидінням водія. — Просто я попроколював їм шини, ось і все. Про всяк випадок. — Він усе ще тримав ножа у руці.

Меґі стурбовано поглядала на нього.

— Це Бастин ніж, — нарешті промовила вона.

Вогнерукий усміхнувся і сховав його до кишені.

— Тепер уже не Бастин. Я залюбки поцупив би в нього й отой безглуздий амулет, але він не скидає його з шиї навіть уночі, і це було б надто небезпечно.

Десь загавкав собака. Мо опустив шибку й занепокоєно вистромив голову з вікна.

— Хочеш — вір, а хочеш — ні, але оцей нестерпний гам — усього-на-всього жаб'яче квакання, — промовила Еліно́р.

Але різкий звук, який зненацька пролунав серед ночі й від якого Меґі аж стрепенулася, був не жаб'ячим кваканням. Коли дівчинка виглянула в задню шибку, з однієї з машин на стоянці — закуреного брудно-білого автофургона — виліз якийсь чоловік. Це був один із Каприкорнових людей, Меґі вже бачила його в церкві. Геть заспаний, він роззирнувся довкола.

Коли Еліно́р запустила двигуна, чоловік зірвав із плеча рушницю й кинувся, спотикаючись, до їхньої машини. На хвилю Меґі навіть стало його шкода — такий заспаний і ошелешений вигляд він мав. Що вчинить Каприкорн із вартовим, який заснув на посту? Але наступної миті чоловік прицілився й вистрелив. Еліно́р натисла на газ, і голова Меґі рвучко відкинулася на спинку сидіння.

— Чорт забирай! — крикнула вона до Вогнерукого. — Невже ви це помітили того типа, поки шастали поміж машинами?

— Ні, не помітив! — також крикнув у відповідь Вогнерукий. — Та їдьте вже! Тільки не цією дорогою! Он та, попереду, веде до шосе!

Еліно́р різко крутнула кермо. Хлопчина поруч із Меґі сховав голову вниз. Після кожного пострілу він заплющував очі й затискав руками вуха. Чи траплялися в його історії рушниці? Мабуть, не частіше, ніж автомобілі. На кам'янистій дорозі так підкидало, що хлопчина й Меґі раз у раз наштовхувалися головами одне на одного. Та коли машина виїхала нарешті на шосе, легше не стало.

— Це не та дорога, якою ми приїхали! — вигукнула Еліно́р.

Каприкорнове село нависало над ними, ніби фортеця. Навіть звідси будинки не здавалися менші.

— Ні, та самісінька! Але тоді Баста зустрів нас багато вище!

Однією рукою Вогнерукий учепився за переднє сидіння, а другою міцно притримував заплічника. Звідти долинало якесь розлючене харчання, і хлопчина з жахом косив очима в той бік.

Меґі здалося, що вона впізнала те місце, де їх зустрів Баста, — вони саме виїхали на пагорб, з якого вперше побачили село. Але потім будинки раптово зникли, їх проковтнула ніч, так ніби Каприкорнового села ніколи й не було.

На містку вартового не було, не зустрів він їх і біля іржавої решітки, що перегороджувала шлях до села. Меґі озиралася на решітку, поки і її проковтнула темрява. «Усе позаду, — подумала дівчинка. — Усе справді позаду».

Ніч видалась ясна. Зроду ще Меґі не бачила стільки зірок. Небесне склепіння напнулося над чорними пагорбами, немов покривало, всіяне малесенькими перлинами. Здавалося, цілий світ — то самі лише пагорки, що низько посихлялися перед її величністю ніччю, і не було в цьому світі ні людей, ні будинків. І страху не було.

Мо озирнувся й ласкаво відкинув з чола Меґі пасмо кіс.

— Усе гаразд? — запитав він.

Вона кивнула головою й заплющила очі. Зненацька їй схотілося лише одного — спати... Якщо, звісно, перестане так калатати серце.

— Це сон, — монотонно пробурмотів хтось поруч із нею. — Просто сон. Що ж іще?

Меґі повернула голову. Хлопчина на неї не дивився.

— Так, це, мабуть, сон, — проказав він ще раз і так рішуче кивнув головою, немовби хотів підбадьорити сам себе. — Усе має такий неприродний, такий несправжній, просто-таки безглуздий вигляд. Точнісінько сон, та й годі. А тепер... — кивком голови він показав кудись за вікно, — тепер ми ще й полетимо. Або ніч полетить повз нас. Або ще щось таке...

Дівчинка ледве стримала усмішку. «Це не сон!» — хотілося їй сказати, але Меґі надто стомилася, щоб розтлумачувати хлопчині всю цю заплутану історію. Вона глянула на

Вогнерукого. Той сидів, погладжуючи заплічника, — у такий спосіб він, мабуть, хотів заспокоїти розгнівану куницю.

— Не дивися так на мене! — промовив Вогнерукий, помітивши погляд Меґі. — Я нічого йому не пояснюватиму. Тепер нехай це робить твій батько. Зрештою, це саме він відповідає за його страшний сон.

Мо обернувся, і на обличчі в нього було написано, що його мучать докори сумління.

— Як тебе звати? — запитав хлопчину. — Твого ім'я не було в... — І не доказав.

Хлопець недовіркою глипнув на нього й похнюпив голову.

— Фарид, — глухо відповів. — Мене звати Фарид, але я знаю, що розмови уві сні накликають біду. Можна не повернутися зі сну...

По цих словах він міцно зціпив уста, втупився перед себе, ніби не бажаючи ні на кого дивитись, і змовк. Чи мав він у своїй історії батька й матір? Меґі цього не пригадувала. Там ішлося просто про хлопчика — якогось безіменного хлопчика, що був служкою у ватазі розбійників.

— Це сон! — знову прошепотів він. — Лише сон. Зійде сонце, і все зникне. Авжеж!

Мо дивився на хлопчину, нещасний і безпорадний, як людина, котра взяла в руки пташеня й гірко про це шкодує, бачачи, що дорослі птахи тепер відмовляються від свого дитинчати. «Бідолашний Мо! — подумала Меґі. — Бідолашний Фарид!» Але не давала їй спокою і ще одна думка, якої дівчинка навіть соромилась. Ця думка не полишала Меґі відтоді, як у Каприкорновій церкві з-під золотих монет виповзла ящірка. «Я теж хотіла б навчитися цього», — тихенько, однак настирливо нашіптував їй внутрішній голос. Це бажання, мов зозуля, звило гніздо в її серці, настовбурчувалося, розпускало крила, хоч вона й намагалася вгамувати його. «Я теж хотіла б навчитися вичитувати їх із книжок, — шепотів внутрішній голос, — торкатися їх — всі оті образи, оті прекрасні образи... Я хотіла б, щоб вони сходили зі сторінок і сідали поруч зі мною, хотіла б, щоб вони всміхалися до мене, хотіла б, хотіла б, хотіла б...»

За вікнами машини все ще було так темно, немовби ранок і не думав наставати.

— Їхатиму без зупинок! — сказала Елінор. — Аж поки опинимося перед моїм будинком!

Цієї миті далеко позаду спалахнули промені фар, неначе пальці, що намацували шлях крізь ніч.

Змії і колючки

Боррібли озирнулися й далеко позаду побачили яскраве біле світло, що спалахнуло на темному небосхилі. То були фари автомобіля, який стояв на північному боці мосту — саме там, де ще кілька хвилин тому були втікачі.

Мітель де Ларрабейті. Боррібли-2. У лабіринті спіралі

Елінор відчайдушно натискала на педаль газу, однак фари наближались.

— Може, то просто випадкова машина! — промовила Меґі, хоч і сама розуміла, що такий збіг аж надто неймовірний.

Уздовж цієї труської, всіяної вибоїнами дороги, якою вони мчали вже майже цілу годину, було тільки одне село — Каприкорнове. Лише звідти могли виїхати їхні переслідувачі.

— І що тепер? — вигукнула Елінор. Вона так розхвилювалася, що крутила кермо, кидаючи машину з боку в бік. — Я не дам зачинити себе в отій норі ще раз! Ні! Ні! Ні! — Викрикуючи «Ні!», вона щоразу ляскала долонею по керму. — Хіба ви не казали, що попроколювали їм шини? — накинулась вона на Вогнерукого.

— Звичайно, попроколював! — люто огризнувся той. — Видко, вони заздалегідь передбачили такий випадок. Чи, може, про запасні колеса ви ніколи й не чули? Додайте газу! Скоро буде ще одне село, здається, вже недалеко лишилося. Якщо встигнемо до нього...

— Атож, якщо! — вигукнула Елінор і постукала пальцем по шкалі з приладами. — Бензину вистачить іще кілометрів на десять-двадцять, не більше.

Але вони не проїхали й стільки. На одному з крутих поворотів у них луснуло передне колесо. Елінор ледве встигла різко крутнути кермо, щоб машину не винесло з дороги. Меґі скрикнула й затулила руками обличчя. На якусь страшну мить їй здалося, що

зараз вони злетять зі стрімкого схилу, який завершувався десь далеко внизу, ліворуч від шосівки. Але «комбі» пішов юзом праворуч, зачепився крилом за невисокий, до колін, кам'яний бордюр на протилежному узбіччі, спустив останній дух і застиг під гіллям скельного дуба, що позвисало над дорогою, мовби намагаючись торкнутися асфальту.

— А нехай йому грець! — сварилася Еліно́р, відстібуючи ре́мєнь безпеки. — Усі цілі?

— Тепер я розумію, чому ніколи не довіряв цим автівкам! — пробурмотів Вогнерукий, відчиняючи дверцята.

Ме́гі сиділа, тремтячи всім тілом.

Мо витяг її з машини і, стривожено зазирнувши в очі, запитав:

— Усе гаразд?

Вона кивнула головою.

Фарид вибрався через ті самі дверцята, що й Вогнерукий. Невже хлопчина все ще гадав, ніби все це сон?

Вогнерукий стояв посеред дороги із заплічником за спиною й прислухався. Здалеку долинуло хурчання двигуна.

— Треба прибрати машину з дороги! — сказав він.

— Що?! — Еліно́р ошелешено звела на нього очі.

— Треба зіпхнути її зі схилу.

— Мою машину?! — Еліно́р уже зривалася на крик.

— Він має рацію, Еліно́р, — сказав Мо. — Може, так нам пощастить збити їх зі сліду.

Скинемо машину вниз. Гадаю, в темряві вони її просто не помітять. А якщо й помітять, то подумают, що ми не вписалися в поворот. А ми тим часом виберемося схилом нагору й сховаємося десь поміж деревами.

Еліно́р кинула недовірливий погляд на схил.

— Але ж він надто крутий! А як бути зі зміями?

— Баста, певна річ, уже придбав собі нового ножа, — промовив Вогнерукий.

Еліно́р з-під лоба глипнула на нього. Потім, не кажучи ні слова, підійшла ззаду до машини, відкрила багажника й спитала:

— А де ж наші речі?

— Мабуть, Баста пороздавав їх Каприкорновим служницям, — насмішкувато відповів Вогнерукий. — Любить він здобувати так їхню прихильність.

Еліно́р змряла Вогнерукого таким поглядом, немовби не вірила жодному його слову. Потому причинила кришку багажника, вперлася руками в машину й заходилася її пхати.

Нічого не вийшло й тоді, коли вони взялися штовхати машину гуртом, хоч тужилися, скільки було сили. Машина скотилася із шосівки, але схилом сповзла ледве метрів на два, не більше. А потім застрягла, вперлася своїм залізним носом у кущі й далі не рухалася. Тим часом гурчання двигуна, що таким незвичним дисонансом лунало в цій дикій, безлюдній місцині, загрозливо гучнішало. Мокрі від поту, вони знову вийшли на шосівку (після того, як розгніваний Вогнерукий востаннє копнув ногою вперту машину під бік), перелізли через бордю́р, ко́жен ка́мінець у якому на вигляд мав добрих тисячу років, не МЕНШЕ, й подерлися схилом угору. Аби лиш якомога далі від дороги! Мо тяг за собою Ме́гі, а Вогнерукий допомагав Фаридові. Еліно́р мала досить клопоту і сама з собою. Уздовж усього схилу тяглися невисокі мури — марні спроби людей відвоювати в кам'янистої землі вузьенькі клапті для грядок і садків, поодиноких олив та виноградних лоз — для всього, що на цьому пісному ґрунті могло дати плоди. Але дерева здичавіли, а земля під ними була всяяна плодам, яких ніхто не збирав, бо люди вже давно покинули ці місця, щоб десь-інде знайти хоч трохи легше життя.

— Ховайтеся! — прохрипів Вогнерукий, пригинаючись разом з Фаридом за одним із розвалених мурів. — Вони під'їздять!

Мо потяг Ме́гі під одне з найближчих дерев. Колючий густий чагарник, що ріс поміж вузлуватим корінням, був досить високий, щоб сховати їх.

— А змії?! — прошепотіла Еліно́р, трохи відстаючи.

— Для них тепер надто холодно! — так само пошепки відповів Вогнерукий зі своєї схованки. — Невже ви нічого не навчилися зі своїх велемудрих книжок?

На язиці в Еліно́р уже крутилася відповідь, але Мо долонею затулив їй рота. Внизу під ними вигулькнула машина. Це був той самий автофургон зі стоянки, з якого вибрався заспаний вартовий. Не збавляючи швидкості, фургон промчав повз те місце, де вони

намагалися зіпхнути «комбі», і зник за поворотом. Меґі з полегкістю зітхнула й уже хотіла була виткнути голову з колючого віття, але батько пригнув її вниз.

— Не поспішай! — прошепотів він і прислухався.

Такої тихої ночі в житті Меґі ще не було. Дівчинці здавалося, ніби вона чує, як дихають дерева — і дерева, й трава, і сама ніч.

Промені від фар ковзнули схилом сусіднього пагорба: два світляні пальці намацували собі дорогу в темряві. Та раптом ті пальці застигли на місці.

— Вони вертаються! — прошепотіла Елінор. — О Господи! Що ж тепер буде?

Вона поривалася випростатись, але Мо міцно тримав її.

— Ти що — збожеволіла?! — прошепотів він. — Дертися вище вже пізно. Вони нас помітять!

Мо мав рацію. Фургон уже швидко мчав назад. Меґі побачила, як він спинився за кілька кроків від того місця, де вони зіпхнули з дороги «комбі». Вона почула, як різко повідчинялися дверцята, і з фургона вийшло двоє чоловіків. Обидва стояли до них спиною, та коли один із них обернувся, Меґі здалося, ніби вона впізнала Бастине обличчя, хоч насправді в такій темряві воно було лише світлою плямою.

— Он їхня машина! — вигукнув другий.

Пласконіс? Такий самий високий, широкоплечий.

— Перевір, чи немає їх усередині.

Так, то був Баста. Його голос Меґі впізнала б серед тисячі інших.

Пласконіс вайлувато, наче ведмідь, почав спускатися схилом униз. Меґі чула, як він проклинає шипи, колючки, пільму й оцих розтриклятущих мерзотників, через яких мусив лазити тут серед ночі. Баста тим часом стояв на шосівці. Коли він черкнув запальничкою, щоб прикурити сигарету, на його обличчя лягли різкі чорні тіні. Світлі пасма диму попливли вгору, в їхній бік, і Меґі здалося, ніби вона відчула запах тютюну.

— Їх тут немає! — крикнув Пласконіс від «комбі». — Видко, далі подалися пішки. Чорт забирай, гадаєш, їх треба наздоганяти?

Баста ступив на узбіччя й зазирнув униз. Потому обернувся і обвів поглядом схил, де під боком у Мо причаїлася, тамуючи подих, Меґі.

— Далеко втекти вони ще не встигли, — сказав Баста. — Але в темряві напасти на їхній слід буде важко.

— Отож-бо. — Пласконіс, важко хекаючи, знову з'явився на шосівці. — Зрештою, ми не якісь там дикі індіанці, еге ж?

Баста нічого не відповідав. Він просто стояв, прислухався й потягував сигарету. Потім шепнув щось Пласконосові. Серце в Меґі ледь не завмерло.

Пласконіс насторожено роззирнувся.

— Ні, приведемо краще собак! — почула Меґі його голос. — Навіть якщо вони десь тут і сховалися, то звідки нам знати, де їх шукати — вгорі чи внизу.

Баста кинув погляд на дерева, затим на дорогу й розтоптав недокурки. Нарешті повернувся до фургона й дістав із нього дві рушниці.

— Спершу пошукаймо їх унизу, — сказав він і кинув Пласконосові одну з рушниць. — Тій товстулі легше спускатися, звісно ж, униз. — І, не сказавши більше жодного слова, зник у темряві.

Пласконіс із тугою зиркнув на фургон і, щось бурмочучи собі під ніс, почвалав за Бастою.

Щойно обидва зникли з очей, Вогнерукий випростався — нечутно, мов тінь, — і показав на вершину пагорба. Усі мовчки рушили вслід за ним; серце в Меґі, здавалося, ось-ось вискочить з грудей. Раз у раз оглядаючись, вони перебігали від дерева до дерева, від куща до куща. Щоразу, коли в когось під ногами хрускала гілочка, Меґі злякано здригалася. Але Баста з Пласконосом, спускаючись схилом крізь чагарник, також здіймали, на щастя, неабиякий шум.

Невдовзі дороги вже не стало видно. Але страх не минав: а що, як Баста вернувся й тепер дереться за ними вгору? Та щоразу, коли втікачі спинялися й прислухались, вони чули тільки власне дихання.

— Скоро вони зрозуміють, що подалися не в той бік! — прошепотів нарешті Вогнерукий. — І тоді приведуть собак. Нам іще пощастило, що вони не взяли їх з собою відразу. Щоправда, великих надій Баста на них не покладає. І правильно робить. Бо я частенько підгодовував їх сиром. А від сиру нюх у собак притупляється. І

все ж Баста по них таки поїде, тому що навіть він не любить повертатися до Каприкорна з поганою звісткою.

— Тоді нам треба поквапитись! — сказав Мо.

— І куди ж? — Елінор уже геть захекалась.

Вогнерукий почав роззиратися довкола. «Що він шукає?» — подумала Меґі. Стояла така темінь, що дівчинка майже нічого не бачила.

— Треба йти на південь, — сказав Вогнерукий. — До узбережжя. Нам треба до людей, тільки це може нас урятувати. Там, унизу, ночі ясні й у диявола ніхто не вірить.

Фарид стояв поруч із Меґі й так напружено вдивлявся в ніч, немовби своїм поглядом міг наблизити світанок чи знайти в темряві людей, про яких казав Вогнерукий. Але в цій пітьмі не видно було жодного вогника, якщо не брати до уваги розсипів зірок, що холодним сяйвом мерехтіли далеко-високо на небокраї. На мить вони видалися Меґі очима зрадників, їй навіть причулося, ніби вони шепочуть: «Поглянь, Басто, он вони, внизу, під нами! Біжи сюди, хапай їх!»

Вони побрели далі, тримаючись одне одного, щоб не загубитися. Вогнерукий дістав із заплічника Ґвіна, взяв його на ланцюжок і пустив бігти поряд. Ґвінові це, схоже, не дуже подобалося. Вогнерукий мусив раз у раз витягувати його з кущів, куди куницю вабили спокусливі запахи, недоступні людському нюхові. Звірятко пирхало, невдоволено цявкало, напинало й кусало ланцюжка.

— Прокляття, колись я таки перечеплюся через цю малу бестію! — вилаялась Елінор. — Хоч би трохи пожаліла мої натруджені ноги! Хай там що, а я, коли дістанемось до людей, найму в готелі найкращий номер, який тільки можна винайняти за гроші, й покладу свої бідолашні ноги на велику м'яку подушку!

— Хіба в тебе ще лишилися гроші? — недовірливо запитав Мо. — У мене вони одразу все забрали.

— О, мого гаманця Баста згріб теж одразу, — промовила Елінор. — Але я — жінка обачлива. Кредитна картка у мене схована в надійному місці.

— Хіба є місця, надійно сховані від Баста? — Вогнерукий саме стягував Ґвіна з дерева.

— Ну, звісно, — відповіла Елінор. — Жоден чоловік не поривається обшукувати гладких старих жінок. У цьому моя перевага. Декотрі з моїх найцінніших книжок я врятувала саме завдяки...

Вона різко змовкла й закашлялася, коли її погляд упав на Меґі. Але дівчинка вдала, ніби останніх слів Елінор не розчула чи принаймні не зрозуміла, що та має на увазі.

— Не така вже ти й гладка! — промовила Меґі. — І щодо своєї старості теж, мабуть, перебільшуєш.

Лишенько, як же боліли в неї ноги!

— О, вельми тобі вдячна, золотко! — відказала Елінор. — Я, либонь, викуплю тебе в батька, щоб ти разів зо три на день казала мені такі компліменти. Скільки ти за неї візьмеш, Мо?

— Треба поміркувати, — відповів Мо. — Три плитки шоколаду на день, згода?

Отак тихенько перемовляючись, вони продиралися крізь колюче хутро пагорбів. Не мало значення, про що балакати, тільки б якомога далі прогнати страх і втому, що свинцем наливала ноги. Втікачі простували все далі й далі, сподіваючись, що Вогнерукий знає, куди їх веде. Меґі весь час трималася ближче до батька. Його спина бодай трохи захищала її від колючих гілок. Вони раз у раз чіплялися їй за одяг і дряпали обличчя, мов злі звірі з гострими, як голки, кігтями, що чигали на неї в темряві.

Згодом натрапили на стежку й далі пішли вже нею. Стежка була всіяна порожніми патронними гільзами — їх покидали мисливці, що приносили в цю тишу смерть. Іти втоптанною стежкою було, звичайно, легше, хоча Меґі від втоми все одно вже ледве переставляла ноги. Коли вона, засинаючи на ходу, вдруге перечепилася за п'яту Мо, той узяв її собі на спину й поніс, як не раз робив колись давно, коли вона не встигала за його довгими ногами. Тоді він називав її блошкою, дівчинкою-пир'інкою або Дінь-Дінь — на честь феї з «Пітера Пена». Часом батько називав її так ще й досі.

Дівчинка стомлено схилила голову йому на плече й спробувала думати про Пітера Пена, а не про змії і не про людей з ножами. Але цього разу власна історія Меґі була надто реальна, щоб її могла витіснити придумана.

Фарид давно вже мовчав. Здебільшого він чвалав за Вогнеруким. Схоже, йому припав до вподоби Ґвін, і щоразу, коли ланцюжок куниці за щось зачіпався, Фарид поспішав

визволити звірятко, навіть якщо воно шипіло на нього й намагалося хапнути його за пальці. Один раз Гвін таки запустив зуби хлопчині у великий палець так глибоко, що пішла кров.

— То як, ти й досі гадаєш, що все це сон? — глузливо запитав Вогнерукий, коли Фарид заходився витирати кров.

Хлопчина розглядав укушеного пальця й нічого не відповідав. Нарешті висмоктав з ранки кров, сплюнув і промовив:

— А що ж іще?

Вогнерукий звів очі на Мо, але той, здавалося, був такий заглиблений у власні думки, що взагалі не помітив його погляду.

— А що, коли це просто нова історія? — запитав Вогнерукий.

— Нова історія? — засміявся Фарид. — Це мені подобається. Я завжди любив усілякі історії.

— Справді? І як же тобі подобається оця?

— Трохи забагато колючок. До того ж хотілося б, щоб уже світало. Але добре, що поки що мені не довелося працювати. А це вже непогано.

Меґі мимоволі всміхнулася.

Десь далеко скрикнув птах. Гвін спинився і, принохуючись, задер писок. Ніч належить розбійникам. І належала їм завжди. Удома, в затишку міцних стін і світла, про це швидко забуваєш. Ніч допомагає мисливцям: під її прикриттям їм легше підкрадатися до здобичі, в темряві сліпої... Меґі пригадалися слова з однієї з її улюблених книжок: «Тому що в нічні години владарюють Ікло, Кіготь і Лапа».

Вона пригорнулася обличчям до батькового плеча. «Мабуть, тепер мені краще йти самій, — подумала вона. — Адже батько вже так довго несе мене...» І задрімала в нього на спині.

Баста

«Цей ліс, тепер такий мирний, колись, мабуть, сповнювали передсмертні крики», — подумав я. І в моїй уяві тоді постала така виразна картина, що ті крики я чую, здається, ще й досі.

Роберт А. Стівенсон. Острів скарбів

Прокинулася Меґі від того, що Мо раптом став. Стежка вивела їх майже на самісінький гребінь пагорба. Було все ще темно, але ніч уже зблідла, і вдалині займалося на світ.

— Пора перепочити, Вогнерукий, — почувла Меґі батьків голос. — Хлопчина вже аж хитається, Елінор теж добряче набила ноги, а тут місце, як на мене, досить непогане.

— Які ноги? — перепитала Елінор і, простогнавши, важко опустилася на землю. — Ти маєш на увазі оці два оцупки, яких я від болю вже й не чую?

— Атож, саме їх, — кивнув головою Мо, допомагаючи їй знову звестися на ноги. — Але спершу вони мають ще якось здолати кілька кроків. Спинимось он там.

Метрів за п'ятдесят ліворуч, на вершині пагорба, між олівами притулилася хатина, якщо її взагалі можна було так назвати. Меґі спустилася з батькової спини, і всі вони рушили до халупки. Її стіни мали такий вигляд, немовби хтось нашвидкуруч поскладав один на одного камінці. Дах провалився, а там, де колись були двері, тепер з'явив чорний отвір.

Щоб протиснутися в нього, Мо мусив низько нахилитись. Підлога була всіяна уламками гонту з покрівлі, в кутку валявся порожній мішок, якісь черепки — мабуть, рештки розбитої миски чи тарілки — й кілька начисто обгризених кісток...

— Місцинка не вельми затишна, Меґі, — зітхнув Мо. — Але ти просто уяви собі, що опинилася в схованці безпритульних хлопчаків або...

— Або в бочці Гекльберрі Фінна! — Меґі роззирнулася. — Гадаю, краще лягти спати надворі.

Елінор увійшла в хатину. Схоже, її це пристановище також не дуже припало до смаку. Мо поцілував Меґі й рушив назад до дверей.

— Повір мені, тут, усередині, все ж таки надійніше, — сказав він.

Меґі стривожено подивилася йому вслід.

— Куди ти? Адже тобі теж треба відпочити.

— Та ні, я не стомився. — З його обличчя було видно, що він каже неправду. — Поспи, гаразд? — І вийшов з хатини.

Елінор відгребла ногою черепки вбік.

— Лягай, — мовила вона, скинувши кофту й розіславши її на долівці. — Спробуємо влаштуватися тут разом. Батько має рацію, ми просто уявимо собі, ніби перебуваємо десь зовсім інде. І чому тільки пригоди, коли читаєш про них у книжці, дають куди більше задоволення? — промурмотіла вона й випросталась на долівці.

Меґі трохи повагалася й лягла поруч.

— Добре, хоч дощу немає, — промовила Елінор, дивлячись на провалений дах над головою. — І зорі світять над нами, хай навіть уже й не дуже яскраво... Може, й собі проламати вдома в даху кілька дірок? — Нетерпляче кивнувши головою, вона звеліла Меґі покласти голову їй на плече. — Щоб, коли спатимеш, у вуха тобі не заповзли павуки, — пояснила вона й заплющила очі. — Господи, — пробурмотіла згодом, — скидається на те, що мені доведеться придбати собі пару новеньких ніг. Цим уже ніщо не зарадить. — І нарешті заснула.

А Меґі лежала з широко розплющеними очима й прислухалася до звуків надворі. Вона чула, як батько стиха перемовлявся з Вогнеруким, але про що саме, не зрозуміла. Один раз їй здалося, що вони згадали ім'я Басти. Хлопчака теж лишився надворі. Фарид... Але його чути не було.

Уже за кілька хвилин Елінор хропіла. А Меґі не могла заснути, хоч убий. Кінець кінцем вона тихенько підвелася й вислизнула надвір. Мо не спав.

Він сидів під деревом, прихилившись спиною до стовбура, і спостерігав, як над довколишніми пагорбами ранок проганяє нічні сутінки. За кілька кроків від нього сидів Вогнерукий. Коли Меґі вийшла з хатини, він лиш на мить підвів голову. Може, він думав про фей та кобальдів? Фарид лежав поряд, згорнувшись калачиком, мов собака, а в ногах у нього сидів Гвін і щось гриз. Меґі хутко відвернулася.

Над пагорбами займався світанок, завойовуючи вершину за вершиною. Меґі розгледіла вдалині будівлі, розсіпані на зелених пагорбах, наче іграшки. Десь там, за ними, мало бути море. Меґі поклала голову батькові на коліна й зазирнула знизу йому в очі.

— Як гадаєш, тут вони нас уже не знайдуть? — запитала вона.

— Певна річ, не знайдуть! — відповів Мо, проте на його обличчі не відбивалося й половини тієї безтурботності, яка лунала в голосі. — А чому ти не спиш біля Елінор?

— Вона хропе! — буркнула Меґі.

Мо всміхнувся. Потому насупив брови й знову ковзнув поглядом уздовж схилу — туди, де, ховаючись за чистцем, дроком та високою травою, бігла дорога, що привела їх сюди.

Вогнерукий теж не зводив очей з дороги. Побачивши, що батько з Вогнеруким насторожі, Меґі заспокоїлась і невдовзі заснула таким самим глибоким сном, як і Фарид, так ніби земля перед розваленою хатиною була встелена не колючками, а пухом. І коли Мо поторсав її за плече й затис їй долонею рота, першої миті вона подумала, що все це страшний сон.

Батько застережливо приставив пальця до губів. Меґі почула, як зашурхотіла трава й загавкав собака. Мо звів дівчинку на ноги й змусив її разом з Фаридом схватися в сутінках хатини. Елінор усе ще хропіла. У світанковій млі вона здавалася юною дівчиною, та щойно Мо її розбуркав, на обличчі в неї знову відбилася втома, тривога й страх.

Мо з Вогнеруким поставали біля дверного отвору — один ліворуч, другий праворуч, притиснувшись спиною до стіни. З уранішньої тиші долинули чоловічі голоси. Меґі навіть здалося, ніби вона чує, як нюшать собаки, і їй схотілося розчинитись у повітрі, стати невидимкою, позбавленою запаху. Поруч стояв Фарид, широко розплющивши очі. Меґі вперше завважила, що вони в нього майже чорні. Ніколи ще вона не бачила таких темних очей із довгими, як у дівчинки, віями.

Елінор притислася до стіни й зі страху кусала собі губи. Вогнерукий зробив знак Мо, й не встигла Меґі збагнути, що вони надумали, як обидва вискочили надвір. Оливи, за якими вони причаїлися, були невисокі, їхнє сплутане віття звисало аж до землі, наче не витримувало тягаря власного листя. Під такими деревами легко могла схватися дитина. Та чи сховають вони від чужих очей двох дорослих чоловіків?

Меґі визирнула з дверної пройми. Серце так калатало, що дівчинка мало не задихалася. Сонце підіймалося все вище й вище. Його світло проникало в кожен видолинок, під кожне дерево. І раптом Меґі захотілося, щоб знов повернулася ніч. Мо тим часом став навколішки, щоб із-за плетива гілок не було видно його голови. Вогнерукий щільно притиснувся до кривого дерева, і наступної миті страшенно близько від них — за якихось кроків двадцять — вигулькнув Баста. Пробираючись крізь будяки й високу, по коліна, траву, він дерся схилом угору.

— Вони вже давно внизу, в долині! — почула Меґі чиєсь невдоволене бурчання, й тієї ж миті поруч із Бастою виріс Пласконіс.

Вони вели з собою двох страшнючих псів. Меґі бачила, як їхні широкі морди, принохуючись, протинають густу траву.

— З двома дітьми й отою гладухою? — Баста похитав головою і роззирнувся.

Фарид виглянув із-за Меґі й, уздрівши двох чужаків, відсахнувся, мов ужалений.

— Баста?! — Це ім'я Елінор прошепотіла глухо, самими вустами.

Меґі кивнула головою, й Елінор, і так бліда, зробилась біла, мов стіна.

— Басто, чорт забирай, скільки ще ти збираєшся тут товктися? — Пласконосів голос луною прокотився в тиші над пагорбами. — Скоро попрокидаються змії, та й мені жерти охота. Може, просто скажемо, що вони разом з машиною зірвалися в урвище? Зіпхнемо вниз їхню таратайку, і ніхто вже не визнає, що ми трохи збрехали. Та змії однаково спровадять їх на той світ. А якщо й ні, то вони все одно заблукають і гігнуть з голоду, або від сонячного удару, або ще від чого-небудь. Так чи так, а ми їх уже ніколи не побачимо.

— Він давав їм сир! — Баста люто смикнув псів до себе. — Той клятий вогнеїд підгодовував їх сиром, щоб зіпсувати їм нюх. Але ж мене ніхто й слухати не хотів! Воно й не дивно, що вони, як угледять його огидну пику, щоразу на radoщах аж скавучать.

— Ти забагато їх б'єш! — пробурмотів Пласконіс. — Тож вони й не стараються. Собаки не люблять, коли їх б'ють.

— Ет, дурниці. Собак треба лупцювати, а то вони й тебе покусають! Вони через те вогнеїда й люблять, що він з ними одним духом дише: любить скавучати, потайний і кусючий.

Один із псів заліг у траві й заходився лизати собі лапи. Баста розлючено копнув його ногою під бік і смикнув за повідець.

— Як хочеш, вертайся в село! — закричав він на Пласконоса. — Але я того вогнеїда впіймаю й пообтинаю йому всі пальці, один по одному! Побачимо, чи й тоді він так само спритно гратиметься своїми м'ячиками! Я завше казав, що довіряти йому не можна, але ж босові так подобалися його фокуси з вогнем!

— Ну, добре, добре. Усі знають, що ти ніколи не міг його терпіти, — знуджено промовив Пласконіс. — Та, може, він зовсім не причетний до того, що всі вони зникли? Ти ж бо й сам знаєш, він уже не раз зникав і знову з'являвся, коли йому на думку спадало. Може, завтра знову прийде, мовби нічого й не сталось.

— Атож, цього від нього можна сподіватися, — пробурмотів Баста й рушив далі.

З кожним кроком він наближався до дерев, за якими ховалися Мо й Вогнерукий.

— А ключі від машини тієї гладухи, виходить, Чарівновустий вичитав з-під моєї подушки, еге ж? Ні, цього разу він од нас не відкрутиться, нехай і не старається! Адже він прихопив із собою ще дещо — таке, що належить мені.

Вогнерукий мимоволі мацнув рукою по своєму паску, наче злякався, що Бастин ніж подасть голос своєму господареві. Один із псів підвів морду, принохався й потяг Басту до дерев.

— Він щось почув! — Баста стишив голос, хрипкий від хвилювання. — Ця дурна тварюка таки щось винюхала!

Ще кроків десять чи, може, й менше, і Баста опиниться біля дерев. Що робити? Що їм тепер робити?

Пласконіс, зробивши недовірливу міну, почалапав услід за Бастою.

— Мабуть, десь відчули дикого кабана, — долинув до Меґі голос Пласконоса. — Цих бестій треба остерігатися: зіб'ють з ніг — і гаплик! Прокляття, схоже, там змія! Така чорна, знаєш? Здається, у тебе в машині є протиотрута, еге?

Він став, наче вкопаний, і вже не сходяв з місця, лиш витріщався собі під ноги. Баста не звертав на нього уваги. Він поспішав за псом, який щось відчув. Ще кілька кроків, і

Мо, якби випростав руку, міг би дотягтися до свого переслідувача. А той скинув з плеча рушницю, спинився й нашорошив вуха. Пси потягли його ліворуч і, зчинивши гавкіт, застрибали перед одним із дерев.

У його кроні сидів Гвін.

— А що я казав! — вигукнув Пласконіс. — Собаки винюхали куницю! Ця погань так смердить, що її відчув би і я!

— Це куниця не проста! — процідив крізь зуби Баста. — Невже не впізнаєш? — Він втупив погляд у розвалену хатину, але нічого підозрілого, схоже, не побачив.

Цією миттю й скористався Мо: він вискочив із-за дерева, схопив ззаду Басту й спробував вирвати у нього-з рук рушницю.

— Фас! Хапайте його, кляті шавки! — загарчав той.

Цього разу собаки, схоже, вже були готові послухатися господаря. Ошкіривши жовті зуби, вони кинулися на Мо.

Меґі не встигла прийти батькові на допомогу: Еліно́р міцно схопила її за плечі, як тоді, у себе вдома, й не дала випручатись.

Але тепер таки знайшлося кому допомогти. Не встигли пси вчепитися в Мо, як Вогнерукий був уже тут як тут. Коли він схопив їх за нашійники, дівчинці на мить здалося, що ці тварюки розірвуть його на шматки. Натомість собаки заходилися лизати йому руки, скакати на нього, мов на давнього приятеля, й на radoщах мало не збили з ніг. Тим часом Мо затис рот Басті, щоб той не подав собакам команди.

Але ж був іще Пласконіс! На щастя, він виявився не вельми метикуватий. Це їх і врятувало — ота коротка мить, коли він просто остовпів і безтямно витріщався на Басту, що звивався в руках Мо.

Вогнерукий відтяг собак до сусіднього дерева й саме обмотував їхні повідці навколо кострубатого стовбура, коли Пласконіс нарешті очумався від заціпеніння.

— Відпусти його! — гаркнув він і націлив на Мо рушницю.

Вогнерукий, лайнувшись, кинувся на допомогу. Та швидшим, ніж він, виявився камінець, що його запустив Фарид, поціливши Пласконосові просто в лоба, — зовсім невеличкий камінчик. Однак той здоровило повалився на траву, мов зрубане дерево.

— Забери від мене собак! — крикнув до Вогнерукого Мо, тоді як Баста все ще намагався скористатись рушницею.

Один із псів учепився Мо в рукав — добре, якщо тільки в рукав...

Тим часом Меґі таки вивернулася з рук Еліно́р, підбігла до того псюри й ухопилась за шипований нашійник. Але пес не відпускав Мо, хоч як Меґі намагалася його відтягти. Цієї миті вона побачила кров на батьковому рукаві й майже перед очима — цівку Бастиної рушниці.

Вогнерукий спробував відкликати собак, і вони його послухалися, принаймні відступили від Мо. Та цієї миті Басті пощастило вирватися.

— Фас! — крикнув він.

Пси нерішуче застигли на місці й тільки гарчали, не знаючи, кого слухатися — Басту чи Вогнерукого.

— Кляті тварюки! — заволав Баста й наставив рушницю в груди Мо.

Тієї ж миті Еліно́р уперла Басті в потилицю цівку Пласконосової рушниці. Руки в неї тремтіли, а все обличчя вкрилося червоними плямами — як завжди, коли вона хвилювалася. Однак її аж надто рішучий вигляд вказував на те, що вона не спиниться ні перед чим і, не задумуючись, скористається Пласконосовою зброєю.

— Опуст рушницю! — наказала вона тремтячим голосом. — Ще хоч одне зайве слово собакам — і ти пошкодуєш! Я, може, зроду ще й не тримала в руках рушниці, але на гачок якимось уже натисну, не сумнівайся!

— Сидіти! — наказав псам Вогнерукий.

Тварини нерішуче звели очі на Басту. Але той мовчав, тож вони полягали в траву й дали Вогнерукому прив'язати себе до найближчого дерева.

З рукава Мо сочилася кров, і Меґі, глянувши на батька, відчула, як у неї запаморочилося в голові.

Вогнерукий перев'язав рану червоною шовковою хусткою, яка вбирала кров, і її не стало видно.

— Рана не така страшна, як здається, — заспокоїв він Меґі, коли вона, ледве тримаючись на ногах, підійшла ближче.

— Може, у тебе в заплічнику знайдеться й щось таке, чим можна було б його зв'язати? — запитав Мо, кивнувши головою в бік усе ще непритомного Пласконоса.

— А цього головоріза теж треба було б якось сповити! — промовила Еліно́р.

Баста зирив на неї очима, сповненими ненависті.

— Ти на мене свої баньки не витріщай! — сказала вона й тицьнула рушницею йому в груди. — Така зброя не менш небезпечна, ніж твій ніж, і в мене, повір, уже сверблять руки скористатися нею.

Баста зневажливо скривив рота, але очей із вказівного пальця Еліно́р, який усе ще лежав на спусковому гачку, не зводив.

У заплічнику Вогнерукого знайшовся мотузок, не дуже товстий, однак досить міцний.

— На двох його не вистачить, — сказав Вогнерукий.

— А навіщо їх зв'язувати? — озвався Фарид. — Чому ви їх не повбиваєте? Адже з нами вони хотіли зробити саме це!

Меґі вражено звела на нього очі, а Баста зареготав.

— Ото! — глузливо кинув він. — А цей хлопець нам таки знадобився б! Але хто сказав, що ми хотіли вас повбивати? Каприкорну ви потрібні живі. Мертві читати не вміють.

— Он як?! А хіба не ти погрожував повідтинати мені пальці? — запитав Вогнерукий, зв'язуючи мотузком Пласконосові ноги.

— Від цього ще ніхто не помирав, — стенив плечима Баста.

Еліно́р так штурхонула його рушницею під ребра, що він мало не впав навznak.

— Чи ви чули таке?! Мені здається, хлопчина має рацію. Мабуть, цих типів таки треба постріляти.

Але вони, звичайно ж, їх не вбили. У Пласконосовому заплічнику також знайшовся мотузок, і Вогнерукий, вельми задоволений, заходився в'язати й Басту. Фарид йому допомагав — на цьому він вочевидь розумівся.

Обох бранців віднесли до розвалені хатини.

— З нашого боку це досить люб'язно, чи не так? Поки що змії вас тут не чіпатимуть, — казав Вогнерукий, коли вони втягували у вузький дверний отвір Басту. — Але над полудень і тут стане досить спекотно. Та, може, доти вас хто-небудь усе ж таки знайде. Собак ми відпустимо. Якщо вони розумні, то в село не повернуться. Але собаки рідко бувають розумні... Отож надвечір, не пізніше, вас шукатиме вже вся ваша ватага.

Поки Пласконіс очумався, він уже лежав поруч із Бастою під дірявим дахом. Здоровило люто поводив очима, обличчя в нього побагровіло, але він не міг видати жодного звуку, так само, як і Баста, тому що Фарид вельми професійно позатикав обом роти кляпами.

— Хвилиночку! — сказав Вогнерукий, перше ніж вони покинули обох напризволяще. — Лишилося ще зробити те, про що я так давно мріяв.

Меґі вжахнулася, коли він дістав із-за паска Бастиного ножа й підійшов до бранців.

— Що ти зібрався робити? — насторожився Мо й заступив Вогнерукому дорогу.

Мо, очевидно, подумав про те саме, що й Меґі, але Вогнерукий лише засміявся:

— Не бійтесь, я не збираюся вирізати йому на обличчі такий самий узор, яким він прикрасив моє обличчя. Я хочу лише трішечки його полякати. — По цих словах нахилився й одним порухом перетяв шкіряного шнурка, якого Баста носив на шиї.

На шнурку висіла невеличка торбинка, перехоплена червоною стрічкою. Вогнерукий схилився над Бастою й помахав торбинкою в того перед очима.

— Я забираю твоє щастя, Басто! — тихо промовив Вогнерукий і випростався. — Тепер уже ніщо не вбереже тебе від лихого ока, злих духів і демонів, від проклять, чорних котів і взагалі від усього, чого ти так боїшся.

Баста спробував був копнути його зв'язаними ногами, але Вогнерукий спритно вивернувся.

— Прощай навіки, Басто! — кинув він. — А якщо наші шляхи коли-небудь усе ж таки й перетнуться, то тепер я маю ось це. — Він пов'язав шкіряного шнурка собі на шию. — У цій торбинці, певна річ, пасемце твого чуба, чи не так? Ні? Ну, тоді я, мабуть, зріжу його в тебе зараз. Кажуть, якщо кинути у вогонь чиєсь волосся, то для тієї людини це скінчиться жахливими наслідками.

— Годі! — сказав Мо й потяг Вогнерукого за собою. — Пора звідси вшиватися. Хто знає, коли Каприкорн похопить за цими двома. А до речі, я тобі не казав, що він спалив не всі книжки? Один примірник «Чорнильного серця» лишився.

Вогнерукий так різко спинився, немовби його вкусила змія.

— Я подумав, тобі не завадить про це знати. — Мо замислено подивився на Вогнерукого. — Навіть якщо це наштовхне тебе на якусь божевільну ідею.

— А чом би нам не взяти їхню машину? — запропонувала Елінор, коли вони вийшли на стежку, яка привела їх сюди. — Вони запевне лишили її на шосівці.

— Надто небезпечно, — відповів Вогнерукий. — Бозна, хто очікує на нас унизу. До того ж нам довше повертатися назад, ніж добиратись до ближчого села. І ще одне: знайти таку машину дуже легко. Чи ви хочете навести Каприкорна на наш слід?

— Та це я сказала просто так, — промурмотіла, зітхнувши, Елінор і заходилася розтирати зболілі щиколотки на ногах.

Вони рушили стежкою, бо у високій траві вже заворушилися змії. Одна з них чорною лускатою стрічкою виповзла перед ними, і Вогнерукий палицею відкинув її назад у колючі зарості. Досі Меґі уявляла собі змій більшими, та Елінор запевнила, що найнебезпечніші з них — якраз маленькі. Елінор шкутильгала, але докладала всіх зусиль, щоб не затримувати решту. Мо йшов також повільніше, ніж звичайно. Він намагався приховувати це, але собачий укус неабияк його тривожив.

Меґі простувала поруч із батьком, раз по раз стурбовано поглядаючи на червону хустку, якою Вогнерукий перев'язав Мо рану. Нарешті вони дісталися до заасфальтованої дороги. Назустріч трапилася вантажна машина з іржавими газовими балонами в кузові. Утікачі були надто стомлені, щоб ховатися, до того ж ваговоз їхав не з боку Каприкорнового села. Меґі завважила, як здивовано глянув на них водій. Мабуть, вони мали досить незвичайний вигляд: одяг брудний, мокрий від поту, подертий об колючі зарості, крізь які їм довелося продиратися.

Невдовзі втікачі порівнялися з першими будинками — строкато розфарбовані, з квітниками перед вікнами, вони чимдалі тісніше тулилися на схилах. Це було досить чимале місто. Меґі побачила багатоповерхові будівлі, пальми з припорошеним листям, і зовсім несподівано — море, поки що далеко-далеко. Посріблене сонцем море...

— Господи, сподіваюся, до якого-небудь банку нас усе ж таки пустять! — промовила Елінор. — Ми скидаємося на людей, на яких напали розбійники.

— Зрештою, так воно й було, — сказав Мо. — Хіба ні?

У безпеці

Дні тяглися похмурою вервечкою, але з кожним новим днем бідолашні хлопці, на щастя, помалу забували про страх, що доти стискав їхні душі.

Марк Твен. Пригоди Тома Сойєра

До банку Елінор, попри її подерті панчохи, пустили. Та спершу вона зайшла до першої ж кав'ярні, що трапилась їм дорогою, і зникла в жіночій вбиральні. Меґі так ніколи й не довідалася, де саме тітка ховала свої цінні речі, та коли Елінор повернулася, обличчя в неї було вмите, коси вже не такі розпатлані, а над головою вона здіймала золотисту кредитну картку. Потім тітка замовила всім сніданок.

Це здавалося просто неймовірним — раптом опинитися в кав'ярні, їсти і спостерігати з вікна цілком звичайних людей, які поспішали на роботу, завертали до крамниць чи просто стояли на хіднику й розмовляли. Меґі було важко повірити, що вона пробула в Каприкорновому селі всього-на-всього дві ночі й один день і що ця буденна метушня за вікном весь цей час не припинялася.

І все ж таки дещо змінилося. Відколи Меґі побачила, як Баста приставив ножа батькові до горла, у неї було таке враження, немовби на поверхні світу з'явилася пляма — якась огидна темно-бура гангренозна пляма, і вона зі смородом і потріскуванням усе ширшала й ширшала.

Навіть у геть невинних речей раптом виявився брудний темний бік. Якась жінка всміхнулася до Меґі — а після цього спинилася перед вітриною крамниці різника. А якийсь чоловік так нетерпляче тяг за собою дитину, що та спіткнулася, впала й,

розплакавшись, заходилася розтирати забите колінце. А чому в отого чоловіка на поясі так віддимається куртка? Може, в нього там ніж, як у Басті?

Цей спокій довкола був якийсь несправжній. Утеча крізь ніч і страх у розвалений хатині тепер здавалися Меґі реальнішими, ніж склянка лимонаду, що її поставила перед нею Еліно́р.

Фарид до своєї склянки не доторкнувся. Він лише понюхав ту жовтувату рідину, надпив ковток, а потім лише сидів і дивився у вікно. Його очі ніби не могли вирішити, на кому чи на чому спинитися. Хлопча́на повертав головою то в один бік, то в інший, немовби спостерігав якусь невидиму гру, відчайдушно намагаючись збагнути її правила.

Після сніданку Еліно́р підійшла до шинквасу й поцікавилася, де найкращий готель у місті. Поки вона сплачувала кредиткою за сніданок, а Меґі з батьком розглядали всілякі лакоминки у вітрині біля шинквасу, Вогнерукий з Фаридом кудись зникли. Еліно́р це неабияк стривожило, але Мо її заспокоїв.

— Ночівлею в готелі ти Вогнерукого не спокусиш, — сказав він. — Під дахом над головою цей чоловік спати не любить, він завше вибирав власний шлях. Може, він узагалі надумав піти. Може, просто став десь на сусідньому розі й показує туристам фокуси. Повір, до Каприкорна він не повернеться, годі й сумніватися.

— А Фарид? — Меґі не могла повірити, що той просто зник разом із Вогнеруки́м.

Але Мо лише знизав плечима:

— Хлопча́на весь час не відходив від нього ні на крок. Щоправда, я не знаю, з ким це пов'язано — з Вогнеруки́м чи з Гвіно́м.

Готель, що його нараяли Еліно́р у кав'ярні, стояв на майдані неподалік від центральної, обсаженої пальмами й уतिकаної крамницями вулиці, що тяглася через усе місто. Еліно́р найняла два номери на горішньому поверсі, з балконів яких виднілося море. Готель був великий. Унизу біля входу стояв химерно вбраний чоловік; те, що прибульці не мали з собою речей, його здивувало, а ось їхній брудний одяг викликав у нього лише привітну усмішку. Ліжка в номерах були такі м'які й білі, що Меґі відразу ввіткнулася обличчям у подушку.

Однак відчуття нереальності дівчинку не полишало. Якась часточка її самої немовби все ще залишалася в Каприкорновому селі, пробиралася крізь колючі зарості й тремтіла під стіною в розваленій хатині, а до неї все ближче підступав Баста. У Мо, схоже, на душі було те саме. Щоразу, коли Меґі дивилася на батька, її вражав його непритомний вигляд, і замість полегкості, яку вони мали б відчувати після всього, що їм довелося зазнати, на обличчі Мо дівчинка бачила смуток і глибоку задуму. І це її лякало.

— Сподіваюсь, ти не збираєшся туди повертатись? — нарешті запитала вона, коли на його обличчі знову проступив той дивний вираз. (Меґі надто добре знала батька.)

— Ні, не турбуйся! — відповів він і погладив її по голові.

Але вона йому не повірила.

Схоже, Еліно́р поділяла побоювання Меґі. Кілька разів тітка досить серйозно намагалася в чомусь переконати Мо — біля свого номера, в коридорі; за сніданком, за обідом, — але щойно до них підходила Меґі, відразу змовкала. Саме Еліно́р викликала лікаря, щоб той оглянув руку Мо, хоч сам він і не бачив у цьому потреби. І саме Еліно́р придбала всім новий одяг — щоправда, з допомогою Меґі (батькові тітка сказала: «Бо якщо я виберу тобі що-небудь сама, ти його все одно не носитимеш»). Крім того, Еліно́р багато розмовляла по телефону. Власне, вона телефонувала раз у раз і оббігла всі книгарні в місті. І ось третього дня за сніданком вона раптом заявила, що їде додому.

— Ноги в мене вже не болять. Але я вмираю від туги за своїми книжками. І якщо побачу ще хоч одного туриста в плавках, то просто криком закричу, — сказала вона Мо. — Я вже взяла напрокат машину. Але перед від'їздом хочу дати тобі ось це.

Вона поклала на стіл аркуш паперу. На ньому стояли ім'я й адреса, написані великим, розгонистим почерком Еліно́р.

— Я знаю тебе, Мортимере! — мовила Еліно́р. — І знаю, що «Чорнильне серце» не йде тобі з голови. Тому я роздобула для тебе адресу Фенолію. Повір, це було не просто, та, зрештою, є велика надія, що в нього лишилося ще кілька примірників. Пообіцяй

мені, що поїдеш до нього (він живе зовсім неподалік звідси), й тоді ти назавжди викинеш з голови книжку, яка залишилася в тому проклятому селі.

Мо втупився в адресу, так ніби намагався вивчити її напам'ять, і нарешті сховав записку до новенького гаманця.

— Маєш рацію, Еліно, спробувати таки варто! — промовив він. — Дуже тобі вдячний! — Здавалося, він навіть трохи повеселішав.

З їхньої розмови Меґі не зрозуміла жодного слова. У неї не було сумніву лише в одному: вона не помилялася. Батько все ще думав про «Чорнильне серце», він не міг змиритися з тим, що втратив книжку.

— Феноліо? А хто це такий? — запитала Меґі тремтячим голосом. — Хтось із книготорговців?

Це ім'я видалося їй знайомим, але вона не могла пригадати, де його чула.

Мо не відповів. Він застиглим поглядом дивився у вікно.

— Може, й ми поїдемо з Еліно? — озвалася Меґі. — Прошу тебе, Мо!

Приємно було побігти вранці на море, й оці строкаті будинки їй подобалися... І все ж кортіло поїхати звідси. Щоразу, коли вона бачила пагорби, що здіймалися над містом, серце в неї калатало частіше, а у вуличному натопі їй раз у раз ввижалися обличчя Басти й Пласконоса. Їй хотілося додому чи бодай до Еліно. Хотілося спостерігати, як Мо вбиратиме тітчині книжки в нову одіж, як своїми штемпелями втискатиме в шкіру ламку позолоту, вибиратиме папір на форзаци, розводитиме клей, тугіше затягатиме прес... Їй хотілося, щоб усе знов було так, як до тієї ночі, коли з'явився Вогнерукий.

Але Мо похитав головою:

— Спершу я маю навідатися до того чоловіка, Меґі. А потім ми поїдемо до Еліно. Не пізніше ніж післязавтра.

Меґі втупилася в тарілку. Які тільки неймовірні наїдки можна замовити на сніданок у дорогому готелі! Але на свіжі вафлі з суницями вона вже втратила апетит.

— Гарзд, тоді побачимося за два дні! Дай мені слово честі, Мортимере! — У голосі Еліно не можна було не помітити тривоги. — Ти приїдеш, навіть якщо твій візит до Феноліо виявиться марним. Пообіцяй мені!

Мо мимоволі всміхнувся й промовив:

— Слово честі, Еліно!

Тітка з полегкістю зітхнула і взялась за круасан, що весь цей час очікував своєї черги в неї на тарілці.

— Не питай, на що мені довелося піти, аби роздобути цю адресу! — промовила вона з повним ротом. — Той чоловік мешкає справді неподалік звідси, машиною годину їзди, не довше. Дивно, що вони з Каприкорном живуть так близько один від одного, чи не так?

— Так, дивно, — буркнув Мо й поглянув у вікно.

У парку перед готелем серед пальм гуляв вітер.

— Майже всі історії його книжок відбуваються в цих місцях, — провадила Еліно. — Але він, наскільки я знаю, довго жив за кордоном, а сюди повернувся лише кілька років тому. — Вона підкликала кельнерку й попросила долити кави.

Кельнерка запитала в Меґі, чи принести їй що-небудь іще, але та похитала головою.

— Мо, я більш не хочу тут лишатися, — стиха промовила дівчинка. — І їхати ні до кого не хочу. Я хочу додому. Чи хоч би до Еліно.

Мо взяв свою чашку з кавою. Щоразу, коли йому доводилося робити що-небудь лівою рукою, він і досі кривив обличчя.

— Меґі, ми поїдемо до того чоловіка завтра ж таки, — сказав він. — Ти ж бо сама чула, це недалеко звідси. А вже післязавтра, не пізніше, ти спатимеш знов у величезному ліжку Еліно, де вистачило б місця для всього твого класу.

Він хотів її розсмішити, але Меґі було не до жартів. Вона розглядала суниці в себе на тарілці. Які ж вони червоні!

— Еліно, мені теж доведеться взяти напрокат машину, — сказав Мо. — Ти не могла б позичити мені грошей? Віддам, як тільки ми повернемося до тебе.

Еліно кивнула головою й затримала погляд на Меґі.

— Знаєш що, Мортимере, — промовила вона, — мені здається, про книжки з твоєю донькою зараз краще не розмовляти. Мені це відчуття знайоме. Щоразу, коли мій батько так заглиблювався в яку-небудь книжку, що нас уже й не помічав, мені хотілося схопити ножиці й порізати ту книжку. А тепер? Тепер я точнісінько така сама

схиблена на книжках, як і він. Чи не дивно? Ну, гаразд! — Вона згорнула серветку й відсунула стільця. — Піду збиратись, а ти розкажи доньці, хто такий Феноліо.

І вона пішла. А Меґі з батьком лишилися за столом самі. Мо замовив собі ще чашечку кави, хоча зазвичай більше однієї ніколи не пив.

— Чому ти не їси суніці? — запитав він. — Перехотілося?

Меґі похитала головою. Мо зітхнув і взяв одну ягоду.

— Феноліо — це той чоловік, що написав «Чорнильне серце», — промовив він. — Можливо, в нього ще лишилося кілька примірників. Це навіть дуже ймовірно.

— Де там! — зневажливо кинула Меґі. — Каприкорн запевне вже давно їх поцупив! Він покрав їх усі, ти ж бо сам бачив!

Але Мо вперто похитав головою:

— Думаю, про Феноліо він забув. Знаєш, із цими письменниками взагалі дуже дивна штука. Більшість навіть не уявляють собі, що книжку пишуть люди, які нічим від решти не відрізняються. Про письменників звичайно думають, що вони вже давно померли, і не здогадуються, що їх можна зустріти де-небудь на вулиці чи в крамниці. Люди знають їхні історії, але не знають, як їх звати, а в обличчя — й поготів. І більшості письменників це до вподоби — ти ж бо сама чула від Елінор, що роздобути адресу Феноліо було досить важко. Дуже ймовірно, що Каприкорн узагалі не здогадується, що той, хто його придумав, мешкає за якихось дві години їзди від нього. Меґі була не дуже певна цього. Вона замислено згорнула, потім розгорнула краєчок світло-жовтої скатерки й промовила:

— Одначе зараз я краще поїхала б до Елінор. Ота книжка... — Вона затнулася, та зрештою усе ж таки висловила те, про що думала: — Не розумію, чому ти так хочеш її дістати. Адже це однак нічого не дасть.

«Мама зникла, — додала Меґі подумки. — Адже ти намагався її повернути, але нічого не вийшло, їдьмо краще додому».

Мо взяв з її тарілки ще одну суніцю, найменшу.

— Найменші ягоди завше найсолодші, — промовив він, підносячи її до рота. — Твоя мама любила суніці. Ніколи не могла ними наїстися й страшенно лаялася, коли навесні йшли великі дощі й суніці гнили просто на грядці. — Його губів торкнулася усмішка, і він знов подивився у вікно. — Спробуймо ще раз, Меґі, востаннє. Лише один-однісінький раз. А післязавтра поїдемо до Елінор. Обіцяю тобі.

Ніч, сповнена слів

Кому в дитинстві, надто теплої літньої ночі, коли сон не йшов до повік, не ввижався на небі корабель Пітера Пена?

Я навчу тебе бачити того корабля.

Роберт Котронео. Коли дитина літнього ранку...

Меґі лишилася в готелі, а Мо пішов узяти напрокат машину. Дівчинка винесла на балкон стільця, задивилася поверх білого лакованого поруччя на море, що мерехтіло за будинками, немов блакитне скло, й намагалася ні про що не думати — просто ні про що не думати. Гуркіт машин, що долинав сюди з вулиці, був такий гучний, що вона ледве почула, як у двері постукали.

Тож коли Меґі нарешті відчинила, Елінор уже рушила була коридором до свого номера.

— А-а, то ти все ж таки тут, — мовила тітка і вернулася.

Обличчя в неї було збентежене. За спиною вона щось ховала.

— Так. А Мо пішов по машину.

— Я тут дещо маю для тебе. На прощання. — Елінор дістала з-за спини плаский згорток. — Знайти книжку, де немає жодного слова про лиходіїв, було нелегко. А мені неодмінно хотілося вибрати таку, яку батько міг би без шкоди почитати тобі вголос. Гадаю, з цією нічого такого не станеться.

Меґі розгорнула квітчастий папір. На палітурці були зображені двоє дітей і собака; діти стояли навколішках чи то на скелі, чи то на великому камені й стривожено зазирали в безодню, що зяяла перед ними.

— Це вірші, — пояснила Еліно́р. — Не знаю, чи любиш ти вірші, але я подумала собі: коли батько читатиме їх тобі вголос, вони лунатимуть просто чудово, годі й сумніватися.

Ме́гі розгорнула книжку й прочитала:

— «Я ніколи не стираю свою тінь, хоч би яка довга вона була...»

Слова полинули на неї зі сторінок, мов якась тиха мелодія. Ме́гі обережно згорнула книжку й промовила:

— Дякую, Еліно́р. А в мене... на жаль, нічого для тебе немає.

— О, я маю для тебе ще дещо! — похопилася тітка і дістала зі своєї новенької сумочки ще один згорток. — Хіба такому, як ти, книгоїдові однієї книжечки досить? Але цю читай ліпше сама. Бо тут — тьма-тьмуца лиходіїв. І все ж імені здається, вона тобі сподобається. Адже на чужині ніщо не втішає так, як кілька цікавих сторінок, чи не так?

Ме́гі кивнула головою й сказала:

— Мо пообіцяв, що вже післязавтра ми приїдемо до тебе. Адже ти перед від'їздом ще попрощаєшся з ним?

Вона поклала перший тітчин подарунок на комод біля дверей і розгорнула другий. Книжка виявилася товстою, і це було добре.

— Та хтозна... Сама перекажеш йому від мене вітання! — відповіла Еліно́р. — Я не великий мастак прощатися. Крім того, ми ж скоро побачимось. А про те, щоб він за тобою наглядав, я йому вже нагадала. Ніколи не лишай книжок розгорненими, — додала ще вона, перше ніж піти. — Від цього ламається корінець. Але про це й батько вже казав тобі, звісно, тисячу разів.

— Більше! — кинула Ме́гі.

Але тітки в номері вже не було.

Трохи згодом Ме́гі почула, як хтось потяг коридором до ліфта валізу. Але вона не виглянула за двері, чи то Еліно́р. Довго прощатися Ме́гі теж не любила.

Цілий день Ме́гі майже не розмовляла. Надвечір Мо повів її поїсти до невеличкого ресторану за якихось кілька кварталів від готелю. Коли вони вийшли звідти, вже смеркало і на вулицях було повно людей. На одному з майданів їм трапилася велика юрба. Ме́гі з батьком пропхалися ближче й побачили, що перехожі обступили вогнедува.

Вогнерукий підніс запаленого смолоскипа до оголеної руки і її лизнуло полум'я, в натовпі запала тиша. Поки він кланявся, а глядачі плескали в долоні, Фарид обходив їх з невеличкою срібною чашею і збирав гроші. Якби не ця чаша, все мало б цілком природний вигляд. Навіть Фарид не дуже відрізнявся від хлопців, що блукали на пляжі й щоразу, коли повз них проходила яка-небудь дівчина, підштовхували один одного ліктями. Хіба що шкіра у Фарида була трохи темніша, а чуб трохи чорніший. Але ніхто, дивлячись на нього, й не подумав би, що він потрапив сюди з історії, де літають килими й розступаються гори, а лампи виконують людям бажання. Тепер Фарид був не в своєму синьому, аж до п'ят вбранні, а в штанях і футболці. У них хлопчина мав старший вигляд. І те, й те йому купив, мабуть, Вогнерукий, як і черевики, в яких Фарид ступав так обережно, немовби його ноги ще не зовсім до них звикли. Помітивши в юрбі Ме́гі, він збентежено кивнув їй головою й хутко пішов далі.

Вогнерукий випустив з рота останню вогняну кулю — таку велику, що відсахнулися навіть найхоробріші глядачі, відклав смолоскипи й заходився жонглювати м'ячиками. Він підкидав їх так високо, що люди, стежачи за ними, задирали голови; тоді ловив і коліном знов підбивав угору. Його руки рухалися так стрімко, ніби їх хтось смикав за невидимі мотузки, і м'ячики то вигулькували в нього з-за спини, немовби нізвідки, то відскакували від його лоба, від підборіддя — такі легенькі, невагомі, не м'ячики, а невеличкі танцівники... Усе взагалі здавалося б таким легким, наче не мало жодної ваги, — просто приємна гра... Здавалося б, якби не обличчя Вогнерукого. Серед цієї круговерті м'ячиків воно лишалося поважним, так ніби не мало нічого спільного з цим танком рук, з їхньою спритністю й безтурботною легкістю. «Цікаво, — подумала Ме́гі, — чи болять іще в нього пальці?» Вони були все ще червоні, та, може, то на них просто падали відблиски вогню.

Нарешті Вогнерукий уклонився й повкидав свої м'ячки до заплічника. Глядачі помалу розійшлися, zostалися лише Мо та Меґі. Фарид сів просто на бруківку й почав лічити зібрані гроші. Він був такий щасливий, ніби нічого іншого зроду не робив.

— Отже, ти й досі тут, — сказав Мо.

— А чом би й ні? — Вогнерукий збирав свої речі: дві пляшки, якими користувався ще на газоні в Елінор, погаслі смолоскипи, плювальницю, з якої все, що в ній було, недбало вихлюпнув на бруківку... Він придбав собі нову сумку — колишня лишилася, мабуть, у Каприкорновому селі.

Меґі підійшла до заплічника, але Гвіна в ньому не було.

— Я сподівався, що ти вже давно пішов звідси — в таке місце, де Баста тебе не знайде.

Вогнерукий знизав плечима:

— Спершу мені треба заробити трохи грошей. А крім того, мені до вподоби тутешня погода, й людей сходиться більше. Та й щедрі вони. Чи не так, Фариде? Яка там у нас сьогодні виручка?

Коли Вогнерукий обернувся до нього, хлопчина здригнувся. Чаша з грішми стояла збоку, а Фарид саме збирався взяти до рота запаленого сірника. Він квапно погасив його пальцями. Вогнерукий ледве стримав усмішку.

— Хоче неодмінно навчитися грати з вогнем. Я показав йому, як робити невеликі тренувальні смолоскипи, але ж він поспішає. Тож із губів у нього й не сходять пухирі від опіків.

Меґі крадькома поглядала на Фариду. Той ховав до сумки речі Вогнерукого і вдавав, ніби не зважає на дівчинку. Проте Меґі не мала сумніву, що він ловить кожне слово з їхньої розмови. Двічі вона перехоплювала його погляд — погляд його темних очей, і за другим разом Фарид так різко відвернувся, що мало не випустив одну з пляшок Вогнерукого.

— Гей, слухай, ти там обережніше! — невдоволено кинув Вогнерукий.

— Сподіваюся, ти лишився тут не з іншої причини? — запитав Мо.

— Що ти маєш на увазі? — перепитав Вогнерукий, уникаючи погляду Мо. — А-а, он ти про що! Гадаєш, я можу повернутися туди через книжку? Ти про мене надто високої думки. Я боягуз.

— Дурниці! — роздратовано кинув Мо. — Елінор сьогодні їде додому.

— Їй добре. — Вогнерукий байдуже подивився в очі Мо. — А ти? Хіба ти не їдеш із нею?

Мо обвів поглядом довколишні будинки й похитав головою:

— Я ще хочу декого навідати.

— Тут? Кого? — Вогнерукий накинув на себе строкату, розмальовану лапатими квітками теніску, яка зовсім не пасувала до його порубцьованого виду.

— Є тут чоловік... У нього може бути ще один примірник. Ти ж бо знаєш...

На обличчі Вогнерукого не здригнулася жодна рисочка, але його виказали пальці, що саме застібали сорочку. Вони просто перестали його слухатись.

— Не може бути! — хрипко промовив він. — Каприкорн не міг проґавити жодного примірника, годі й сумніватися!

— Хто знає, — стенив плечима Мо. — І все ж я хочу спробувати. Той чоловік, про якого я кажу, книжками не торгує — ні новими, ні давніми. Каприкорн, мабуть, навіть не здогадується, що він є.

Вогнерукий роззирнувся. В одному з сусідніх будинків хтось саме зачиняв віконниці, а на протилежному боці майдану, перед рестораном, поміж столиками гралася зграйка дітлахів, поки кельнер прогнав їх. Пахло гарячою їжею і вогненними забавами Вогнерукого, і серед будинків не видно було жодного чоловіка в чорному, якщо не брати до уваги кельнера, який змуджено поправляв стільці.

— І хто ж цей таємничий незнайомиць? — поцікавився Вогнерукий, перейшовши майже на шепіт.

— Чоловік, який написав «Чорнильне серце». Мешкає неподалік звідси.

До них неквапно підійшов Фарид, тримаючи в руці срібну чашу з грішми.

— Гвін і досі не повернувся, — мовив він до Вогнерукого. — А в нас уже немає чим його приманити. Може, купити кілька яєць?

— Не треба, знайде собі сам. — Вогнерукий помацав пальцями рубці на обличчі. — Сховай гроші, які ми назбирали, до шкіряного гаманця — ти знаєш, він у моєму заплічнику, — сказав він Фаридові.

У голосі Вогнерукого вчувалося нетерпіння. Якби таким тоном з Меґі розмовляв Мо, вона вже давно відповіла б йому докірливим поглядом. Але Фарида це, схоже, не ображало. Він притьма кинувся виконувати наказ Вогнерукого.

— Я й справді вже думав собі: все минулося, шляху назад немає й не буде...

Вогнерукий змовк і звів очі на нічне небо. Його саме перетинав літак, блимаючи різнобарвними вогнями. Фарид і собі подивився вгору. Він уже сховав гроші і в очікуванні застиг біля заплічника. Щось пухнасте прошмигнуло через майдан, учепилося кігтями в його холошу й видерлося йому на плече. Фарид усміхнувся, сягнув рукою до кишені й простяг Гвінові окрайчик хліба.

— А що, коли й справді лишилася ще одна книжка? — Вогнерукий відкинув долонею з чола пасмо довгого чуба. — Чи ти даси мені тоді ще один шанс? Чи ще раз спробуєш зачитати мене назад у книжку? Один-однісінький раз! — Він говорив з такою тугою в голосі, що Меґі стало його шкода.

Але на обличчі в Мо він побачив відмову.

— Ти не зможеш повернутися назад, принаймні в ту книжку! — сказав Мо. — Я знаю, ти й чути цього не бажаєш, але це так. Змирися нарешті з цим. Може, колись я тобі й допоможу. Є в мене одна ідея, досить божевільна, але... — Він не доказав, лише похитав головою й наступив на порожню коробку з-під сірників, що лежала на бруківці.

Меґі вражено подивилася на батька. Про яку ідею каже Мо? Він її справді має чи просто хоче заспокоїти Вогнерукого? Якщо друге, то своєї мети він не досяг. Вогнерукий позирав на нього так само неприязно.

— Я поїду з тобою, — нарешті промовив Вогнерукий. Він знов провів пальцями по рубцях у себе на обличчі, і на них лишилося трохи сажі. — Поїду, якщо ти збираєшся до того чоловіка. А там побачимо...

Позаду них розлігся гучний сміх. Вогнерукий озирнувся. Гвін намагався видертися Фаридові на голову, а той сміявся так, ніби нема нічого приємнішого, ніж коли куниця гострими кігтями впинається в шкіру.

— Він за домівкою зовсім не тужить, — пробурмотів Вогнерукий. — Я його питав. Ані крапельки! Усе це... — він показав рукою довкола, — йому до вподоби. Навіть гуркіт і сморід машин. Хлопець щасливий, що опинився тут. Ось йому ти вочевидь зробив велику послугу.

В погляді, яким Вогнерукий подивився на Мо, було стільки докору, що Меґі мимоволі взяла батька за руку.

Гвін зіскочив з Фаридового плеча й заходився допитливо принюхуватися до бруківки. Одне з дітей, які доти гралися поміж столиками перед рестораном, нахилилося й, не вірячи власним очам, вражено розглядало невеличкі ріжки у Гвіна. Та не встигло воно простягти руку до звірятка, як підбіг Фарид, схопив Гвіна й знов посадив собі на плече.

— І де ж він мешкає, той?.. — Вогнерукий, не доказавши, затнувся.

— За годину їзди звідси.

Вогнерукий мовчав. На небі заблимав вогнями ще один літак.

— Часом вийдеш рано-вранці до криниці вмитися, — пробурмотів Вогнерукий, — а над водою кружляють оті крихітні феї, трохи більші за ваших бабок і сині, мов пелюстки фіалки. Любили сідати в чуб, а іноді могли і в обличчя плюнути. Вони були не дуже привітні, але вночі мерехтіли, як світлячки. Впіймаю одну таку й посаджу в скляний слоїк. І якщо потім увечері перед сном випустиш її, то сняться такі чудові сни!

— Каприкорн казав, там були кобольди й велетні, — тихо промовила Меґі.

Вогнерукий замислено поглянув на неї й кивнув головою:

— Так, були. Кобольди, мохині, скляні чоловічки й жіночки... Каприкорн не дуже їх любив, геть усіх. Він ладен був їх повбивати. Влаштував на них полювання... Він полював за всім, що втікало від нього.

— То, мабуть, дуже небезпечний світ. — Меґі спробувала уявити собі велетнів, кобольдів... І фей. Колись Мо подарував був їй книжку про фей.

— Так, небезпечний. — Вогнерукий знизав плечима. — То й що? Цей світ теж небезпечний, хіба ні? — Він рвучко розвернувся, підійшов до свого заплічника й закинув його за спину. Потім рукою підкликав Фаріда.

Хлопчина підхопив сумку зі смолоскипами та м'ячиками й поквапився за Вогнеруким. Той ще раз обернувся до Мо й сказав:

— Не смій тільки розповідати тому чоловікові про мене! Я не бажаю його бачити. Я зачекаю на тебе біля машини. Я хочу лише знати, чи має він ще одну книжку. Зрозумів? Бо до Каприкорнової мені повік не дістатись.

Мо стенив плечима:

— Як хочеш...

Вогнерукий оглянув свої почервонілі пальці й погладив розпухлу долоню.

— Чого доброго, він ще надумає розповідати мені, чим завершується моя історія, — пробурмотів він.

Меґі звела на нього недовірливий погляд.

— Хіба ти не знаєш?

Вогнерукий усміхнувся. Меґі все ще не подобалася його усмішка. Здавалося, за нею він завжди щось приховував.

— А що ж у цьому такого незвичайного, принцесо? — стиха промовив Вогнерукий. — Ось ти хіба ти знаєш, чим завершується твоя історія?

На це Меґі відповіді не мала.

Вогнерукий підморгнув їй і відвернувся.

— Завтра вранці чекатиму біля готелю, — кинув наостанок.

І, вже не обертаючись, попростував геть. За ним з важкою сумкою поспішав Фарид, щасливий, мов бродячий собака, який нарешті знайшов собі господаря.

Цієї ночі повня у небі скидалася на жовтогарячий апельсин. Перше ніж лягти спати, Мо розсунув завіски на вікні, щоб було видно місяць — яскравий ліхтар серед міриад білих зірок.

Обоє довго не могли заснути. Мо придбав кілька книжок у м'яких обкладинках, таких пошарпаних, ніби вони вже побували в десятках рук. Меґі почала читати книжку про лиходіїв, яку їй подарувала Еліно́р. Книжка їй сподобалась, та невдовзі повіки злиплися від втоми. Дівчинка швидко заснула, а Мо сидів поруч, усе читав, читав, і з чужого небосхилу йому присвічував у вікно жовтогарячий місяць.

Коли Меґі злякано прокинулася від якогось плутаного сну, батько так само сидів у ліжку з розгорненою книжкою в руках. Місяць уже давно поплив собі далі, і у вікно заглядала лише ніч.

— Не спиться? — запитала Меґі й сіла в ліжку.

— Угу. Той дурний псюра вкусив мене за ліву руку, а ти ж бо знаєш, я люблю спати на лівому боці. А крім того, в голові стільки всіляких думок...

— У мене теж.

Меґі взяла з нічного столика книжку з віршами, яку їй подарувала Еліно́р. Погладила долонею палітурку, опуклий корінець, вказівним пальцем обвела контури літер у назві.

— А знаєш, Мо, — нерішуче промовила дівчинка, — мабуть, я теж хотіла б уміти це...

— Що?

Меґі ще раз погладила книжку. Їй здалося, ніби вона чує, як книжка щось шепоче. Тихенько-тихенько.

— Отак читати, — відповіла вона. — Вголос, як ти. Так, щоб усе оживало.

Мо звів на неї очі.

— Ти збожеволіла! — прошепотів він. — Усі біди, що впали на нашу голову, саме через це.

— Я знаю.

Мо згорнув книжку, заклавши пальцем сторінку, де читав.

— Почитай мені щось уголос, Мо! — тихо попрохала Меґі. — Прошу тебе. Лише один раз. — І подала йому книжку з віршами. — Це мені Еліно́р подарувала. Сказала, коли читати цю книжку, то навряд чи щось таке станеться.

— Справді? Так і сказала? — Мо розгорнув книжку. — А якщо все ж таки?.. — Він погортав гладенькі сторінки.

Меґі підсунула свою подушку якомога ближче до батькової.

— А ти справді маєш ідею, як допомогти Вогнерукому повернутись? Чи ти йому просто збрехав?

— Не мели дурниць! Я брехати не вмю, сама знаєш.

— Знаю. — Меґі мимоволі всміхнулася. — А що то за ідея?

— Я тобі скажу про неї, коли сам переконаюся, чи вона здійсненна.

Він гортав книжку Еліно́р далі. Потім, зібравши на чолі зморшки, перебіг очима сторінку, перегорнув її й прочитав ще одну.

— Прошу тебе, Мо! — Меґі підсунулася до нього ще ближче. — Лише один вірши́к. Малесенький-малесенький. Будь ласочка! Задля мене!

Мо зітхнув:

— Один-однісінький?

Меґі кивнула головою.

Гуркіт машин за вікном стих. Світ завмер, закутався в кокон, мов метелик, щоб наступного ранку випурхнути з нього помолоділим і оновленим.

— Прошу тебе, Мо, почитай! — знов попрохала Меґі.

І Мо почав наповнювати безгоміння словами. Він виманював їх зі сторінок, а ті мовби тільки й чекали на його голос, — довгі й короткі, колючі й м'які, буркотливі й вуркотливі. Вони кружляли по кімнаті, склалися в картинки з різнобарвного скла й лоскотали шкіру. Навіть коли Меґі задрімала, вона й далі чула їх, хоч Мо вже давно згорнув книжку. Слова, що пояснювали їй світ, його темний і світлий боки і ставили мур проти всіляких лихих снів. Цієї ночі жоден із них цього муру не подолав.

Уранці на ліжко Меґі сіла пташка — жовтогаряча, як місячне сяйво минулої ночі. Меґі спробувала впіймати її, але пташка пурхнула до вікна, за яким на неї чекало блакитне небо. Вона раз у раз натикалася на прозору шибку, билася в неї невеличкою голівкою, аж поки Мо відчинив вікно й випустив її на волю.

— То як, ти й досі хочеш цього навчитися? — запитав батько.

Меґі довго дивилася вслід пташці, поки та злилася з небесною блакиттю.

— Це було просто дивовижно! — прошепотіла вона.

— Так, але чи сподобається їй тут? І хто тепер опинився замість неї там, звідки вона з'явилася?

Поки Мо спускався на перший поверх і сплачував за готель, Меґі сиділа край вікна. Дівчинка добре пригадувала останнього вірша, якого батько прочитав їй уночі. Вона взяла з нічного столика книжку, хвилю повагалася — і розгорнула її.

Там, де кінчається тротуар

І ще не починається бруківка,

Де росте трава, м'якенька й біла,

Де сонце палає, пурпурове, гаряче,

Є місцина одна — у прохолодному м'ятному вітерці.

Після довгої дороги там спить місячна пташка.

Меґі пошепки читала ці рядки Шела Сілверстайна, але ніяка місячна пташка до неї не прилетіла. А м'ятний запах їй, певна річ, просто навіяла уява.

Феноліо

Якщо ви не читали книжки «Пригоди Тома Сойєра», то нічого про мене не знаєте. Але це не біда. Ту книжку написав містер Марк Твен, і все, про що він там розповідає, — майже правда. Хоча дещо він, звісно, й прибріхує. А втім, яка різниця? Я ще зроду не бачив людини, яка не брехала б зовсім.

Марк Твен. Пригоди Гекльберрі Фінна

Коли вони вийшли з готелю, Вогнерукий з Фаридом уже очікували їх на стоянці. Над сусідніми пагорбами нависали дощові хмари, задушливий вітер поволі гнав їх у бік моря. Цього дня все здавалось якимось сірим, навіть яскраво розфарбовані будинки й розквітлі кущі на узбіччях. Мо вибрався на набережну, яку, за словами Еліно́р, побудували ще давні римляни, й поїхав нею далі на захід.

Усю дорогу ліворуч від них було море — до самого обр'ю все вода й вода. Подекуди її заступали будинки, подекуди дерева, але цього ранку море мало зовсім не такий привабливий вигляд, як того дня, коли Меґі, Еліно́р і Вогнерукий спустилися на

машині з гір. У його хвилях тьмяно відбивалося сіре небо, а піна на поверхні нагадувала брудну воду, якою змили асфальт. Меґі все частіше ловила себе на тому, що поглядає праворуч, на пагорби, за якими десь ховалося Каприкорнове село. Якось їй навіть привиділося, ніби в темній улоговині промайнули невиразні обриси дзвіниці, й серце в неї страшенно закалатало, хоч вона й знала, що то не могла бути Каприкорнова церква. Зрештою, її ноги все ще гули після тих нескінченно довгих блукань.

Мо мчав швидше, багато швидше, ніж звичайно: йому вочевидь не терпілося дістатися до мети якомога скоріше. Проїхавши добру годину, вони звернули з набережної на вузьку покручену дорогу через долину, аж сіру від будиночків. Уздовж пагорбів тяглися теплиці з побіленими вапном шибками від сонця, яке цього дня ховалося за хмарами. Аж коли дорога повела вгору, з обох боків знову з'явилася зелень. Будиночки й теплиці поступилися місцем диким лугам, а вздовж путівця потяглися покручені оливи. Кілька разів дорога розгалужувалась, і Мо доводилося щоразу зазирати до карти, яку він придбав перед поїздкою. І ось на дороговказі вони нарешті побачили потрібну назву.

Вони вїхали у невеличке село: кілька десятків будинків, майдан і церква, дуже схожа на ту, що в Каприкорновому селі. Вийшовши з машини, Меґі далеко вниз побачила море. Навіть звідси було видно, як піняться хвилі, — таке неспокійне було море цього сірого дня. Мо припаркував машину на сільському майдані, поряд із пам'ятником жертвам двох минулих війн. Як на таке невеличке село, список імен загиблих виявився довгий. Меґі здалося, що їх було майже стільки ж, скільки будинків у селі.

— Машину не замикай, я за нею нагляну, — сказав Вогнерукий, коли Мо зібрався був замкнути дверцята.

Вогнерукий закинув за спину заплічника, взяв сонного Ґвіна на ланцюжок і всівся на східцях перед пам'ятником. Фарид мовчки влаштувався поруч, а Меґі рушила за батьком.

— Не забувай, що ти обіцяв нічого про мене не розповідати! — гукнув навздогін їм Вогнерукий.

— Добре, добре, не забуду! — відповів Мо.

Озирнувшись іще раз, Меґі побачила, що Фарид знову грає з сірниками. Він уже непогано навчився гасити запалені сірники в роті. Але Вогнерукий забрав у нього коробку, і Фарид сидів, сумно розглядаючи порожні руки.

Завдяки батьковій професії Меґі вже не раз випадало знайомитися з людьми, котрі любили книжки, продавали їх, колекціонували, друкували чи, як Мо, зберігали від того, щоб вони не порозпадалися. Та ніколи ще їй не траплялася людина, яка всі оті сторінки сама заповнювала словами. Меґі навіть не знала імен авторів декотрих своїх улюблених книжок, а те, як виглядали ті автори, й поготів. Вона завжди бачила лише персонажів, які виходили до неї зі слів та речень, і ніколи — того, хто їх придумав. Отож Мо таки правду казав: письменників ми уявляємо собі або мертвими, або дуже, дуже старими. Але чоловік, який їм відчинив після того, як Мо двічі подзвонив у двері, був ні такий, ні інший. Тобто він був, принаймні в очах Меґі, таки старий — років шістдесятьох, а може, й старший. Обличчя зморшкувате, як у черепахи, але чуб чорний, жодного сліду сивини (згодом дівчинка довідалася, що він фарбований). Проте на старого діда цей чоловік аж ніяк не скидався. Навпаки, він так поважно постав перед ними на порозі, що в Меґі й мову відібрало.

На щастя, з Мо нічого такого не сталося.

— Пан Феноліо? — запитав він.

— Так. — Обличчя господаря прибрало ще замкнутішого вигляду. Кожну зморщечку на ньому наповнила підозра.

Але на Мо це, схоже, не справило жодного враження.

— Мортимер Фольхарт, — відрекомендувався він. — А це — моя донька Меґі. Мене привела сюди одна з ваших книжок.

Поруч із Феноліо в дверях виросло по один бік хлопчενя років п'ятьох, по другий — невеличка дівчинка. Вона допитливо втупилася спершу в Мо, потім у Меґі.

— А Піппо повиколупував з пирога шоколад! — почувла Меґі її шепіт, і мала переполохано звела очі вгору, на Мо.

Той підморгнув їй, і вона, захихотівши, сховалася за спину Фенолію, який усе ще досить непривітно поглядав на непроханих гостей.

— Увесь шоколад? — пробурмотів він. — Зараз я прийду. А поки що скажи Піппо, що йому перепаде на горіхи.

Дівчинка кивнула головою й кудись подалася. Видко, їй подобалось переказувати такі погані новини. Хлопчενя обхопило ногу Фенолію.

— Ідеться про цілком певну книжку, — повів далі Мо. — Про «Чорнильне серце». Ви написали її багато років тому, і тепер її, на жаль, ніде не можна придбати.

Меґі стояла й дивувалася з того, як легко злітали слова з батькових уст під усе ще похмурим поглядом господаря.

— А-а, про цю... І що ж? — Фенолію згорнув руки на грудях.

Ліворуч від нього знову вигулькнула дівчинка.

— А Піппо сховався! — прошепотіла вона.

— Це йому не допоможе, — промовив Фенолію. — Я все одно його знайду.

Дівчинка вмить зникла. Меґі почула, як десь у будинку вона гукає того злодія, що вкрав шоколад.

А Фенолію знову звернувся до Мо:

— То що вам треба? Якщо ви надумали ставити мені які-небудь хитромудрі запитання щодо змісту книжки, то забудьте про них одразу. Я на таке не маю часу. А крім того, відколи я написав ту книжку, минула вже, як ви й самі сказали, мало не ціла вічність.

— Ні, я не маю жодних запитань, крім одного. Я хотів би знати, чи не лишилось у вас іще кількох примірників і чи не можна було б один із них придбати.

Погляд старого зробився привітнішим.

— Ти диви! Видно, книжка вас і справді чимось зачепила. Мені, звісно, приємно. Хоча... — Його обличчя знову спохмурніло. — А ви, бува, не один із тих навіжених, які збирають рідкісні книжки лише через те, що вони рідкісні?

Мо мимоволі всміхнувся.

— Ні, — сказав він, — я хочу її почитати. Просто почитати.

Фенолію сперся однією рукою на одвірок і подивився на будинок напроти так, ніби побоювався, що той ось-ось завалиться. Вуличка, в якій мешкав старий, була така вузьенька, що якби Мо розкинув руки, то дістав би стін обабіч неї. Багато будинків були складені з необтесаного пісочно-сірого каменю, як і ті, що в Каприкорновому селі, тільки тут підвіконня та сходи були заставлені вазонами, а багато віконниць мали такий вигляд, ніби їх щойно пофарбували. Перед одним з будинків стояв дитячий візок, перед іншим — мопед, а з відчинених вікон долинали голоси. «Колись, — подумала Меґі, — такий вигляд мало, мабуть, і Каприкорнове село».

Повз них пройшла стара жінка, підозріливо покосившись на двох чужинців. Фенолію кивнув їй головою, коротко буркнув, вітаючись, і зачекав, поки вона зникла за пофарбованими в зелене дверима одного з будинків.

— «Чорнильне серце», — промовив старий. — Це й справді було давненько. Дивно, що ви питаєте саме про цю книжку.

Знову прибігла дівчинка, потягла Фенолію за рукав і щось зашепотіла йому на вухо. Його черепащаче обличчя скривилося в усмішці. Таким він сподобався Меґі більше.

— Так, Пауло, він ховається там завжди, — тихенько сказав старий дівчинці. — Ти порадь йому знайти яку-небудь кращу схованку.

Паула подалася геть утретє, встигнувши кинути на Меґі довгий допитливий погляд.

— Що ж, тоді входьте, — мовив Фенолію.

Не кажучи більше ні слова, він знаком запросив Мо й Меґі до будинку й повів їх вузьким темним коридором, накульгуючи, бо на нозі в нього все ще висіло, наче мавпочка, хлопчενя. Нарешті старий розчинив двері на кухню, де на столі стояли рештки пирога. Бура шкуринка була вся подзьобана — як ото палітурка на книжці, яку роками точили книжкові черв'яки.

— Піппо! — Фенолію гаркнув так гучно, що Меґі аж здригнулася, хоч ніякої провини за собою й не відчувала. — Я знаю, що ти мене чуєш, і кажу тобі: за кожную дірку в пирозі я зав'яжу твій ніс на один вузлик. Зрозумів?

Меґі почула хихотіння. Воно долидало, схоже, з мисника біля холодильника. Фенолію відломив собі шматочок подзьобаного пирога й сказав:

— Пауло, пригости пирогом і дівчинку, якщо її не бентежать оці дірки.

Паула вилізла з-під столу й запитливо поглянула на Меґі.

— Не бентежать, — сказала та, на що Паула величезним ножем відтяла такий самий величезний шматок пирога й поклала перед нею просто на скатерку.

— Піппо, подай одну з наших тарілочок з трояндами! — наказав Феноліо.

З мисника виткнулася рука, тримаючи пальцями, темно-бурими від шоколаду, тарілочку. Меґі хутко її підхопила, щоб вона не впала, й поклала на неї шматок пирога.

— Вам теж? — запитав Феноліо в Мо.

— Мені б краще книжку, — відповів Мо. Він був якийсь блідий.

Феноліо зняв з ноги хлопчενя й сів.

— Ріко, пошукай собі інше дерево, — сказав він і замислено перевів погляд на Мо. — Дати вам книжку я не можу. В мене не лишилося жодного примірника. Всі, які я мав, хтось украв. Якось я подав їх на виставку давніх дитячих книжок у Генуї. Там було одне спеціальне видання з розкішними ілюстраціями, ще одне — з підписом самого ілюстратора, два примірники належали моїм дітям — з усіма помітками, що їх вони там понашкрябували (я завжди просив їх підкреслювати місця, які їм подобалися найдужче), — і нарешті мій особистий примірник. Усіх їх покрали через два дні після відкриття виставки.

Мо провів рукою по обличчю, немовби хотів стерти розчарування.

— Покрали! — проказав він. — І не дивно.

— Не дивно? — Феноліо, примружившись, пильно вдивлявся в обличчя Мо. — Ви маєте мені це пояснити. Я не випущу вас за поріг, поки не довідаюся, чому ви питаєте саме про цю книжку. Я нацькую на вас дітей, а в цьому приємного мало.

Мо спробував усміхнутися, але в нього це не дуже вийшло.

— У мене цю книжку теж украли, — нарешті промовив він. — І то був також цілком особливий примірник.

— Дивна річ! — Феноліо звів угору брови, й вони настовбурчилися над очима, ніби волохаті гусениці. — Що ж, розповідайте!

Непривітність із його обличчя мов рукою зняло. Гору взяла цікавість — звичайнісінька цікавість. В очах Феноліо Меґі прочитала ту саму невтоленну спрагу до всіляких історій, яка прокидалась і в неї самої, коли вона бачила перед собою нову книжку.

— Тут нема чого довго розповідати... — З батькового голосу Меґі здогадалася, що той не має наміру розказувати старому правду. — Я реставрую книжки. Це мій хліб. Вашу книжку кілька років тому я придбав у букіністичній крамниці. Хотів заново її опрацювати, а потім продати. Але вона так припала мені до вподоби, що я лишив її собі. Та книжку в мене вкрали, і я марно намагався купити нову. Зрештою одна моя знайома — вона велика майстерниця роздобувати давні книжки — порадила мені спитати книжку в автора. Вона ж таки знайшла й вашу адресу. І ось я приїхав сюди.

Феноліо змів зі столу кілька крихт від пирога й промовив:

— Чудово. Але це ще не вся історія.

— Що ви хочете цим сказати?

Старий прискіпливо втупився в очі Мо, аж поки той відвернувся й подивився у вузьке кухонне вікно.

— Я хочу сказати, що за верству нюхом чую цікаві історії, тож не пробуйте приховати від мене свою. Розповідайте! А за це дістанете ще шматок оцього чудового подзьобаного пирога.

Паула видерлась на коліна Феноліо, підперлася голівкою під його підборіддя й так само очікувально, як і він, втупилася в Мо.

Але той похитав головою й промовив:

— Ні, гадаю, краще нічого не розказувати. Все одно ви не повірите жодному моєму слову.

— О, я вірю навіть у неймовірне! — заперечив Феноліо, відрізаючи гостеві шматок пирога. — Я вірю в будь-яку історію, якщо тільки її добре розкажуть.

Дверцята мисника трохи прочинилися, і звідти виткнулася хлопчача голова.

— А коли ти мене покараєш? — запитала вона.

Судячи з пальців, вимащених шоколадом, це був Піппо.

— Потім, — кинув Феноліо. — Зараз у мене інші справи.

Піппо, розчарований, виліз із мисника.

— А казав, що зав'яжеш мого носа на вузлики!

— На подвійні вузли, морські, вузли метеликом — усе, що завгодно, тільки спершу я маю вислухати цю історію. Тож поки що можеш утнути ще кілька дурниць, зараз мені не до тебе.

Піппо ображено закопилів спідню губу й зник у коридорі. Ріко притьма подався вслід за ним.

Мо й далі мовчав, щиглями збивав зі столу крихти від пирога й пальцем виводив на стільниці невидимі узори.

— Ця історія пов'язана з чоловіком, якому я обіцяв нікому її не розповідати, — нарешті промовив він.

— «Погана обіцянка не стане кращою, якщо її дотримати», — всміхнувся Феноліо. — Принаймні так сказано в одній з моїх улюблених книжок.

— Не знаю, чи була та обіцянка така вже погана. — Мо зітхнув і звів очі на стелю, так ніби там сподівався прочитати відповідь. — Ну, гаразд, — мовив він. — Але Вогнерукий уб'є мене, якщо про це довідається.

— Вогнерукий? Колись я назвав був так одного свого персонажа. Ну звісно, це один із фокусників у «Чорнильному серці»! У передостанньому розділі він у мене гине. Це було так зворушливо! Я й сам плакав, коли писав про це.

Меґі мало не поперхнулася шматком пирога, якого саме запхала до рота. А Феноліо незворушно провадив:

— Загалом у мене помирає не багато персонажів, але часом це буває просто доречно. Сцени смерті описувати важко, нерідко вони виходять надто сентиментальні... Але загибель Вогнерукого мені таки непогано вдалася.

Меґі вражено подивилась на батька:

— То він... помирає? І ти... знав про це?

— Звичайно. Я прочитав усю книжку, Меґі.

— То чому ж ти йому про це не сказав?

— Він сам не схотів нічого чути.

Феноліо прислухався до їхньої розмови, нічого не розуміючи, однак дуже зацікавлено.

— А хто саме його вбиває? — запитала Меґі. — Баста?

— А-а, Баста! — Зморшкувате обличчя Феноліо розпливлося в самовдоволеній усмішці. — Один з найкращих мерзотників, яких я будь-коли придумував. Скажений пес! А проте зовсім не такий небезпечний, як іще один мій негативний герой — Каприкорн. Задля нього Баста ладен власне серце з грудей вирвати. Але Каприкорнові такі поривання чужі. Він нічого не відчуває. Анічогісінько. Йому не дає задоволення навіть власна жорстокість. Так, у «Чорнильному серці» мені справді непогано вдалися кілька темних типів. Та ще Каприкорнів пес. Я завше називав його Привидом. Сказати щиро, для такого чудовиська навіть це ім'я надто милозвучне.

— Привид? — ледве чутно промовила Меґі. — То це він уб'є Вогнерукого?

— Ні, ні. Даруй, я геть забув, про що ти спитала. Коли я починаю розповідати про своїх персонажів, то мене вже годі спинити. Ні, Вогнерукого вбиває один із Каприкорнових людей. Справді, та сцена мені таки непогано вдалася. Вогнерукий має приручену куницю. Той Каприкорнів охоронець хоче її вбити, тому що дістає насолоду, коли вбиває маленьких тварин. Ну, а Вогнерукий намагається врятувати свого пухнастого друга й замість нього гине сам.

Меґі мовчала. «Бідолашний Вогнерукий, — думала вона. — Бідолашний, бідолашний Вогнерукий!» Ні про що інше міркувати вона взагалі не могла.

— І хто саме з Каприкорнових людей? — запитала дівчинка. — Пласконіс? Чи Кокерель?

Феноліо звів на неї захоплений погляд.

— Здається, котрийсь із них. А ти пам'ятаєш хіба всі імена? Я забуваю їх зазвичай невдовзі після того, як придумую.

— Ні, Меґі, ні той, ні той, — сказав Мо. — У книжці ім'я вбивці навіть не згадано. Там за Гвіном женеться ціла зграя Каприкорнових людей і один із них завдає удару ножом. Той, котрий, може, й тепер підстерігає десь Вогнерукого.

— Підстерігає? — Феноліо вражено втупився в Мо.

— Який жах! — прошепотіла Меґі. — Добре, що я не читала далі!

— Але що все це означає? Чи мою книжку ти взагалі маєш на увазі? — У голосі Феноліо вчувалася образа.

— Так, — мовила Меґі. — Вашу. — Вона звела запитливий погляд на батька. — А Каприкорн? Хто вб'є його?

— Ніхто.

— Ніхто?!

Меґі зміряла Фенолію таким докірливим поглядом, що той знічено потер собі носа. А він у нього був примітний.

— Чого ти на мене так дивишся?! — вигукнув старий. — Авжеж, він у мене уникає покари. Каприкорн — один із найкращих моїх мерзотників. Навіщо ж мені його вбивати? У реальному житті все так само. Найжахливіші вбивці виходять сухими з води й щасливо живуть собі до глибокої старості, а добрі люди, нерідко найкращі, гинуть. Таке життя. Чому ж у книжках має бути по-іншому?

— А що буде з Бастою? Чи він теж лишиться живий? — Меґі пригадала Фаридові слова: «Чому ви їх не повбиваєте? Адже з нами вони хотіли зробити саме це!»

— Баста теж лишається живий, — відповів Фенолію. — Я тоді довго виношував ідею написати продовження «Чорнильного серця» й не хотів утрачати цих двох. Я ними пишався! Гарзд, Привид — це також одна з моїх удач, але людські персонажі мені завше особливо дорогі. Знаєш, якби ти спитала, ким із цих двох я пишаюся більше — Бастою чи Каприкорном, то я навіть не зміг би тобі відповісти!

Мо знову задивився у вікно. Потім перевів погляд на Фенолію й поцікавився:

— Чи не хотілося вам з цими двома коли-небудь зустрітися?

— З ким? — Фенолію вражено подивився на нього.

— З Каприкорном і Бастою.

— На якого біса, ні! — Фенолію так гучно зареготав, що Паула, злякавшись, затулила йому долонею рота.

— А ми з ними зустрілися, — стомлено сказав Мо. — Я, Меґі і... Вогнерукий.

Хибна кінцівка

Оповідки, романи, казки — всі вони нагадують живих істот і, може, навіть такими і є. Як і люди, вони мають голову, ноги, кровообіг і одяг.

Еріх Кестнер. Еміль і детективи

Мо завершив свою розповідь, Фенолію довго мовчав. Паула вже давно подалася на пошуки Піппо й Ріко. Меґі чула, як поверхом вище вони ганяють туди-сюди дерев'яною підлогою, стрибають, повзають, кричать і хихотять. А в кухні Фенолію стояла така тиша, що було чутно, як цокає годинник на стіні біля вікна.

— Чи є в нього рубці на обличчі — ну, такі довгі?.. — Господар запитливо глянув на Мо.

Той кивнув головою.

Фенолію струсив долонею зі штанів крихти й сказав:

— Ті рубці — справа рук Басти. Річ у тому, що обом колись подобалася одна й та ж дівчина.

Мо кивнув головою:

— Так, я знаю.

Фенолію перевів погляд у вікно й повів далі:

— Феї загоїли йому порізи. Тим-то рубці лишилися не дуже глибокі — всього-на-всього три бліденькі сліди на шкірі, чи не так? — Старий запитливо обернувся до Мо.

Той кивнув головою.

А Фенолію знов задивився надвір. У будинку навпроти одне з вікон стояло відчинене, й було чути голос жінки, що сварила дитину.

— Власне, тепер я мав би цим неабияк пишатися, — пробурмотів Фенолію. — Кожен письменник мріє про те, щоб його герої були життєвими. А мої просто-таки повиходили зі сторінок вашого примірника в реальний світ!

— Це через те, що батько їх звідти вичитав! — сказала Меґі. — Він може зробити так і з іншими книжками.

— А-а, ну, звісно. — Фенолію кивнув головою. — Добре, що ти мені нагадала. А то я, чого доброго, ще уявив би себе таким собі маленьким божком, еге ж? Але мені шкода, що так сталося з твоєю мамою... Хоча, якщо поміркувати, то моєї вини в цьому, власне, немає.

— Для батька це таке горе... — промовила Меґі. — Я її не пам'ятаю.

Мо здивовано глянув на неї.

— Ну, звісно. Ти була тоді навіть менша, ніж тепер мої онуки! — замислено проказав Феноліо й ступив до вікна. — Я й справді дуже хотів би його побачити, — промовив він. — Я маю на увазі Вогнерукого. Тепер мені, звичайно, шкода, що я придумав бідоласі такий жажливий кінець. Але в певному розумінні він не суперечить його образу. Про це добре сказано в Шекспіра: «Всі люди мають грати певні ролі, Мені ж, на жаль, припала роль сумна».^[2]

Він виглянув з вікна на вуличку. Поверхом вище щось розбилося, але Феноліо це, схоже, не дуже цікавило.

— А це хто — ваші діти? — запитала Меґі й показала пальцем угору.

— Хвалити Бога, ні. Це мої онуки. Одна з моїх доньок живе також у цьому селі. Онуки часто приходять до мене, і я розповідаю їм історії. Я розповідаю історії половині села, але записувати їх уже не маю бажання... Де він тепер? — Феноліо обернувся до Мо.

— Хто, Вогнерукий? Я не маю права казати про це. Він не бажає вас бачити.

— Коли батько розповів йому про вас, він неабияк злякався, — додала Меґі, а сама подумала: «Але Вогнерукий має знати про те, що з ним станеться. Неодмінно, має знати! Тоді він зрозуміє, що повертатися туди йому справді не варто. Ні повертатися, ні тужити за домівкою».

— Я маю його побачити. Хоч би однісінький раз! Невже ви цього не розумієте? — Феноліо благально подивився на Мо. — Я міг би просто непомітно піти за вами назирці. Хіба він мене впізнає? Просто я хочу переконатися, чи він справді такий, яким я його уявляв.

Але Мо похитав головою:

— Гадаю, краще буде, якщо ви дасте йому спокій.

— Дурниці! Я можу поглянути на нього, коли схочу. Зрештою, це я його придумав!

— І ви ж таки його вбили, — додала Меґі.

— Так, це правда. — Феноліо безпорадно звів догори руки. — Я хотів, щоб сюжет розвивався напружено... Хіба ти не любиш напружених сюжетів?

— Тільки якщо в них щаслива кінцівка.

— Щаслива кінцівка! — Феноліо зневажливо засопів і прислухався до того, що діялося нагорі. Щось чи хтось різко впав на підлогу, і вслід за гуркотом почувся гучний плач. Феноліо поквапився до дверей.

— Зачекайте тут! Я зараз повернуся! — вигукнув він і зник у коридорі.

— Мо! — прошепотіла Меґі. — Ти маєш усе це розповісти Вогнерукому! Ти маєш сказати йому, щоб він туди не повертався!

Але Мо похитав головою:

— Він про це й чути не хоче, повір мені. Я намагався переконати його десятки разів. Може, все ж таки було б непогано — звести його з Феноліо? Своєму творцеві Вогнерукий повірить, мабуть, скоріше, ніж мені. — Зітхнувши, він змахнув з кухонного столу кілька крихт від пирога. — У «Чорнильному серці» була одна картинка... — пробурмотів він і заходився водити долонею по столу, ніби бажаючи оживити там ту картинку. — На ній під аркою воріт стояв гурт розкішно вбраних жінок, які немовби зібралися на свято. Одна з них мала такі самі біляві коси, як у твоєї матері. Обличчя тієї жінки не видно, вона стоїть до глядача спиною, але я завжди уявляв собі, що то твоя мати. Божевільний, еге ж?

Меґі поклала свою руку на його й сказала:

— Мо, пообіцяй мені, що ти вже ніколи не поїдеш до того села! Прошу тебе! Пообіцяй, що вже не намагатимешся віднайти ту книжку!

Секундна стрілка на годиннику Феноліо краяла час на нестерпно маленькі відтинки, поки Мо нарешті відповів:

— Обіцяю.

— Поглянь мені в очі!

Він послухався.

— Обіцяю! — промовив ще раз. — Мені лишилося обговорити з Феноліо ще одну справу, і тоді ми поїдемо додому й забудемо про ту книжку. Ти задоволена?

Меґі кивнула головою, хоча й подумала: «Що ж тут іще обговорювати?»

Феноліо повернувся із заплаканим Піппо на спині. Решта двоє дітей з кислими мінами сунули за дідом.

— Спершу дірки в пирозі, а тепер ще одна й у лобі! Мені здається, пора вже всіх вас повідсилати додому! — сварився Феноліо, зсаджуючи Піппо на стілець. Потім покопався у великому мисникові, знайшов пластир і досить недбало наліпив його внукові на розбитий лоб.

Мо відсунув стільця й підвівся.

— Я тут подумав, — промовив він, — і вирішив усе ж таки відвести вас до Вогнерукого.

Феноліо вражено обернувся до нього.

— Може, хоч ви раз і назавжди переконаєте його не повертатися туди, — провадив Мо. — Хтозна, що він іще надумає утнути. Боюся, це скінчиться для нього бідою... Крім того, я маю одну ідею. Вона, звісно, божевільна, та я хотів би обговорити її з вами.

— Ще божевільніша, ніж те, що я тут уже чув? Це, мабуть, навряд чи можливо. Чи все ж таки?..

Онуки Феноліо знову сховалися в миснику і, хихочучи, причинили за собою дверцята.

— Я вислухаю вашу ідею, — сказав Феноліо. — Але спершу хочу побачити Вогнерукого!

Меґі звела погляд на батька. Мо не часто ламав свою обіцянку, та коли вже так ставалося, то на серці в нього тоді запевне шкребли коти. Меґі це добре знала.

— Він чекає на майдані, — сказав, повагавшись, Мо. — Але дозвольте побалакати з ним спершу мені.

— На майдані? — Феноліо здивовано звів брови вгору. — Та це ж просто чудово! — Він ступив до невеличкого дзеркала, що висіло на стіні біля кухонних дверей, і пригладив долонею свій темний чуб, так ніби боявся, що Вогнерукого розчарує вигляд його творця. — Я вдам, нібито зовсім його не помічаю, поки ви мене не покличете! Атож, так і зробимо!

У миснику щось загуркотіло, й звідти вибрався Піппо в куртці до п'ят. На голові в нього був капелюх, такий великий, що налазив йому аж на очі.

— Ну звісно! — Феноліо стяг з Піппо капелюха й надяг його на себе. — О, придумав! Я візьму з собою дітей! Дід із трьома онуками — таке видовище підозри не викличе ні в кого, чи не так?

Мо лише кивнув головою й підштовхнув Меґі до вузького коридору.

Коли вони вирушили вуличкою назад до майдану, де лишили машину, Феноліо простував за кілька метрів позаду. Довкола нього вистрибували, мов троє цуценят, його внуки.

Передчуття і острах

І тоді вона відклала книжку, звела на мене очі й сказала:

— Життя несправедливе, Білле. Ми запевняємо дітей, що воно справедливе. Але ж це — підлість. Це не просто брехня, а жорстока брехня. Життя несправедливе, справедливим воно ніколи не було й ніколи не буде.

Вільям Ґолдман. Принцеса-наречена

Вогнерукий сидів на прохолодних кам'яних сходах і чекав. У його душі зачався острах, а перед чим — він і сам добре не знав. Може, пам'ятник у нього за спиною надто відверто нагадував йому про смерть? Смерті Вогнерукий боявся завжди, вона уявлялася йому холодною, як ніч без вогню. Щоправда, було для нього й щось іще страшніше, ніж смерть, — туга. Відколи Чарівновустий вичитав його в цей світ, туга ніколи не полишала його, мов друга тінь. Туга, від якої руки й ноги робляться важкі, а небо над головою — сіре.

Поряд із ним невтомно скакав східнями хлопчина — угору-вниз, угору-вниз, легко, з радістю на обличчі, так ніби Чарівновустий вичитав його з книжки та просто в рай. Чому хлопчик такий щасливий? Вогнерукий роззирнувся, обвів поглядом вузькі будинки, блідо-жовті, рожеві, персикового кольору; темно-зелені віконниці, червоно-бурі черепичні дахи; подивився на олеандр під кам'яною огорожею, що розквітнув таким пишним цвітом, немовби його крона спалахнула яскравим полум'ям, на котів, що блукали попід теплими мурами... Фарид підкрався до одного з них, схопив його за хутро і посадив собі на коліна, хоч сірий і запустив кігті йому в ногу.

— А ти знаєш, що тут роблять, щоб коти не дуже розплоджувались? — Вогнерукий випростав ноги й, примружившись, задивився на сонце. — Як настає зима, люди зачиняють власних котів удома, а бродячим виставляють за поріг миски з отруєним кормом.

Фарид саме гладив свого сірого по гостровухій голівці. Обличчя в хлопчини враз скам'яніло, на ньому не лишилося й сліду від того щемкого щастя, яке ще хвилину тому робило хлопцевий вид таким лагідним. Вогнерукий хутко відвернувся. Навіщо він це сказав? Невже його муляло щастя на обличчі в цього хлопчини?

Фарид відпустив кота й піднявся сходами вгору.

Коли повернулися Мо з Меґі, Вогнерукий так само сидів біля пам'ятника, підбгавши під себе ноги. Книжки Чарівновустий не приніс, обличчя в нього було якесь напружене, а зморшки на чолі вказували на те, що його мучать докори сумління.

Що сталося? Чому Чарівновустого доймають гризоти совісті? Вогнерукий підозріливо роззирнувся, сам не знаючи, що шукає. У Чарівновустого всі думки завжди написано на чолі, він нагадує всяк час розгорнену книжку, яку може читати хто завгодно. А ось донька в нього зовсім не така. Здогадатися, що в неї на душі, не просто. Та коли тепер вона рушила до нього, Вогнерукому здалося, ніби в її очах зачаїлась якась стурбованість. А може, навіть співчуття. Чи не стосувалося воно його, Вогнерукого? Що сказав їм той писака, чому дівчинка так на нього дивиться?

Вогнерукий випростався й струсив порох зі штанів.

— У нього не лишилося жодної книжки, так? — запитав він, коли Мо й Меґі підійшли ближче.

— Так. Їх усі вкрали, — відповів Чарівновустий. — Ще кілька років тому.

Меґі не зводила з Вогнерукого очей.

— Чого ти так у мене втупилася, принцесо?! — не стримався він. — Може, знаєш щось таке, чого не знаю я?

Як у воду дивився! Він зовсім не мав наміру нічого вгадувати, а вже правду — й поготів. Дівчинка прикусила губу, й далі дивлячись на нього співчутливо й стурбовано водночас.

Вогнерукий провів долонею по обличчю й відчув під пальцями рубці, що навіки лишилися там, наче листівка: «Палкі вітання від Басти!» Ні на день не міг він забути про отого скаженого Каприкорнового пса, навіть коли хотів. «Це щоб надалі ти ще дужче подобався дівчатам!» — процідив тоді йому на вухо Баства, витираючи з ножа кров.

— О, будь ти проклятий, тричі проклятий! — Вогнерукий так люто вдарив ногою в кам'яний східець, що потім у нього ще кілька днів боліла ступня. — Ти сказав тому писаці про мене! — накинувся він на Чарівновустого. — І тепер навіть твоя донька знає більше, ніж я сам! Гарзд, розповідай. У такому разі я теж хочу знати. Розкажуй! Ти ж бо й сам уже не раз хотів зробити це. Баства мене повісить, еге ж? Витягне мені шию, як у гусака, й затягуватиме на ній зашморг, поки я задихнуся й задубію, так? Але я цього не боюсь! Адже тепер Баства тут. Історія зазнала змін, вона мала зазнати змін! Як тільки ти повернеш мене туди, де я й маю бути, Баства вже не зможе мені нічого зробити!

Вогнерукий ступив крок до Чарівновустого: він хотів схопити його за горло, потрясти, вдарити — за все, що той йому зробив. Але між ними виросла дівчинка.

— Припини! — вигукнула вона, відштовхуючи Вогнерукого. — То не Баства! То хтось інший із Каприкорнових людей, він тебе вже підстерігає! Вони надумали вбити Гвіна, а ти хочеш його врятувати, і за це вони вбивають тебе. І тут нічого не змінилось, анічогісінько! Колись це просто станеться й квит, і запобігти цьому ти не зможеш. Розумієш? Через це ти мусиш лишатися тут, тобі не можна повертатися туди. Ніколи!

Вогнерукий пильно втупився в дівчинку, немовби намагаючись змусити її замовкнути. Але Меґі витримала його погляд. Навіть спробувала схопити Вогнерукого за руку.

— Радій, що ти тут! — прошепотіла вона, коли той відсахнувся від неї. — Тут ти зможеш утекти від них, поїхати кудись далеко-далеко і... — Меґі затнулася.

Мабуть, вона помітила в його очах сльози. Вогнерукий роздратовано втер їх рукавом. Він роззирався, мов звір, що попав у пастку й шукає виходу. Але виходу не було. Не було шляху ні вперед, ні, що ще гірше, назад.

Через вулицю, на автобусній зупинці, стояли троє жінок і зацікавлено дивилися в їхній бік. Вогнерукий часто ловив на собі такі погляди: всі бачили, що він не тутешній. Чужий, навек чужий...

На другому боці майдану троє дітлахів і літній чоловік грали консервною бляшанкою у футбол. Фарид задивився на них. Заплічник Вогнерукого висів на його худеньких плечах, а до штанів поналипало сіре котяче хутро. Хлопчина глибоко про щось задумався, колупаючись босими пальцями між камінцями бруківки. Він раз у раз скидав кросівки, які йому купив Вогнерукий, і навіть по розпеченому асфальту ходив босоніж, прив'язавши їх до заплічника, як ото мисливці прив'язують здобич.

Чарівновустий і собі перевів погляд на дітей з бляшанкою. Може, він зробив старому знак? Бо той облишив онуків і попростував у бік пам'ятника. Вогнерукий ступив крок назад. По спині в нього побігли мурашки.

— Мої онуки вже давно милуються прирученою куницею, яку тримає на ланцюжку оцей хлопчина, — сказав, підійшовши, Феноліо.

Вогнерукий відступив іще на крок назад. Чому цей старий чоловік якимось дивно на нього дивиться? Зовсім не так, як жінки на автобусній зупинці.

— Діти кажуть, що куниця вміє робити фокуси, — провадив Феноліо. — А хлопчина нібито ковтає вогонь. Можна, я приведу їх сюди, й вони зблизька побачать, як це робиться?

Вогнерукого обдало морозом, хоча сонце припікало немилосердно. Ох, як цей старий на нього дивиться! Мов на собаку, який колись давно втік із дому, а тепер ось повернувся — нехай навіть підібгавши хвоста і з блохами в шерсті, та все ж це його власний собака.

— Дурниці, немає ніяких фокусів! — видихнув нарешті Вогнерукий. — Тут узагалі немає на що дивитись!

Він відступив іще далі, але старий посувався просто на нього, так наче їх зв'язувала невидима нитка.

— А шкода, дуже шкода! — промовив він і звів руку, немов бажаючи помацати рубці на обличчі у Вогнерукого.

Той уперся спиною в припарковану машину. А старий уже стояв просто перед ним. Як він на нього витріщається!..

— Забирайтесь геть! — Вогнерукий грубо відштовхнув незнайомця. — Фариде, подай мої речі!

Хлопчина підскочив до Вогнерукого. Той вихопив у нього з рук заплічника й запхав туди куницю, не звертаючи уваги на те, що звірятко намагалося гризнути його гострими зубами. А старий не зводив очей з Гвінових ріжок. Вогнерукий хутко закинув заплічника за спину й спробував боком прослизнути повз Феноліо.

— Просто я хочу з тобою побалакати. — Старий став йому на дорозі й схопив за руку.

— Зате я не хочу!

Вогнерукий спробував випрочатись. Кістляві пальці старого виявились на диво міцними, але ж Вогнерукий мав ножа, Бастиного ножа. Він вихопив його з кишені, клацнув лезом і приставив старому до горла. Рука в нього тремтіла, — йому ніколи не подобалося погрожувати людям ножем, — але старий усе ж таки відпустив його.

І Вогнерукий кинувся навітки.

Він не звертав уваги на те, що кричав йому навздогін Чарівновустий. Він мчав, куди очі бачать, як досить часто мусив робити це колись давно. Вогнерукий покладався на ноги, хоч іще й не знав, куди вони його зрештою принесуть. Село й шосівка лишилися позаду; він прокладав собі шлях поміж деревами, біг дикими травами, пірнув у гірчично-жовтий дрік, сховався серед сріблястого листя олив... Аби лиш якомога далі від будинків, від асфальтованих доріг. У заростях та чагарях він завжди почувався в безпеці.

Аж коли кожен подих почав віддаватися болем у грудях, Вогнерукий упав у траву за покинутою цистерною, в якій квакали жаби й з якої на сонці випаровувалась дощова вода. Він лежав, важко хекаючи, прислухаючись до того, як гупає власне серце, й дивився в небо.

— Хто був той старий?

Вогнерукий здригнувся й підвів голову. Над ним стояв Фарид. Отже, він побіг услід за ним.

— Забирайся геть! — видихнув Вогнерукий.
Хлопчина сів поруч серед польових квітів. Вони росли повсюди — блакитні, жовті, червоні. Квітки яскрили в траві, мов розбризкана фарба.
— Ти мені не потрібен! — гримнув на хлопчину Вогнерукий.
Фарид мовчав. Він зірвав дику орхідею й розглядав її пелюстки. Квітка була схожа на джмеля, що всівся на вершечку стеблини.
— Яка дивна квітка! — пробурмотів хлопчина. — Я такої ще зроду не бачив.
Вогнерукий сів і сперся спиною на цистерну.
— Ти ще пошкодуєш, що пристав до мене! — сказав він. — Я повертаюся. Куди — сам знаєш.
Аж коли Вогнерукий промовив ці слова, він усвідомив, що таки зважився. Вже давно. Так, він повернеться. Цей боягуз Вогнерукий повернеться до лігвища лева. Байдуже, що там казав Чарівновустий, байдуже, що казала його донька... Вогнерукий хотів тільки одного. Він завжди прагнув тільки цього. І коли не мав змоги зробити відразу, то принаймні лишалася надія, що все ж таки здійснить свою мрію колись.
Фарид усе ще сидів поруч.
— Ну, йди вже. Повертайся до Чарівновустого! Він про тебе подбає.
Хлопчина сидів незворушно, обхопивши руками коліна.
— Ти повертаєшся до того села?
— Так! Туди, де живуть дияволи й нечисті духи. Повір мені, таких хлопчиків, як ти, вони з'їдають на сніданок. Опісля кава здається їм удвічі смачніша.
Фарид провів орхідеєю собі по обличчю й, коли пелюстки залоскотали щоку, скривився.
— Гвін хоче погуляти, — сказав він.
Куниця й справді гризла зсередини заплічника й намагалась вистромити голову. Вогнерукий розв'язав ремінці й випустив Гвіна на волю.
Той примружився на сонце, сердито загарчав — видно, о цій порі він звик робити щось інше — і шаснув до Фарида.
Хлопчина взяв його на плече, серйозно поглянув на Вогнерукого й проказав ще раз:
— Я зроду ще не бачив таких квітів. І таких зелених пагорбів, і такої хитрої куниці. А ось таких людей, про яких ти кажеш, знаю дуже добре. Вони скрізь однакові.
Вогнерукий похитав головою:
— Гірших за цих немає.
— Є!
Фаридова впертість розсмішила Вогнерукого. Чому — він і сам не знав.
— Можемо піти кудись інде, — сказав хлопчина.
— Ні, не можемо.
— Чому? Що тобі в тому селі треба?
— Дещо вкрасти, — відповів Вогнерукий.
Фарид кивнув головою, так наче в тому, щоб украсти, не було нічого незвичайного, і обережно сховав орхідею до кишені штанів.
— А ти спершу навчиш мене ще яких-небудь фокусів з вогнем?
— Спершу? — Вогнерукий мимоволі всміхнувся: мовляв, хитрий хлопчина, розуміє, що потім, може, нічого й не буде. — Ну, звісно, — відповів він. — Я навчу тебе всього, що вмю сам. Спершу.

Усього-на-всього ідея

— Може, все це й так, — сказав Опудало. — Але обіцянка — це обіцянка, і її треба виконувати.

Л. Франк Баум. Чарівник країни Оз

Коли Вогнерукий утік, до Елінор вони так і не поїхали.
— Я не забув, Меґі, я обіцяв тобі, що ми поїдемо до Елінор, — промовив Мо, коли вони, трохи розгублені, стояли перед пам'ятником на майдані. — Але я хотів би вирушити до неї завтра. Мені ще, як я й казав, треба дещо обговорити з Фенолію.
Старий і досі стояв там, де розмовляв із Вогнеруким, і дивився в бік шосівки. Онуки кудись тягли його, про щось просили, але він їх ніби й не помічав.
— Що ти хочеш із ним обговорювати?

Мо сів на сходи перед пам'ятником і посадив Меґі поруч.

— Ти бачиш оці імена? — запитав він, показуючи вгору на викарбувані літери, що нагадували про людей, яких уже не було на світі. — У кожного із загиблих лишилася сім'я: мати, батько, сестра, брат, можливо дружина. Якби хтось із них довідався, що ці імена можна оживити, обернути ці кілька літер на плоть і кров, невже ти гадаєш, що він чи вона не зробили б задля цього все можливе й неможливе?

Меґі провела поглядом по довгому переліку імен. Поряд із верхнім хтось намалював сердечко, а на камінні перед пам'ятником лежав букет засохлих квітів.

— Ніхто не годен повернути мертвих до життя, Меґі, — провадив Мо. — Може, після смерті для людини й справді просто починається нова історія. Але книжку, де цю історію записано, ще ніхто не читав, а той, хто її написав, запевне ж не мешкає в невеличкому селі на узбережжі й не грає з онуками у футбол. Ім'я твоєї матері не стоїть на такому камені, воно ховається десь у книжці, і я маю ідею, як усе ж таки змінити те, що сталося дев'ять років тому.

— То ти хочеш повернутися?

— Ні, не хочу. Адже я дав тобі слово. Хіба я коли-небудь ламав своє слово?

Меґі похитала головою. «Але слова, яке дав Вогнерукому, ти не додержав», — подумала вона. Одначе вголос про це не сказала.

— Ось бачиш, — промовив Мо. — Я маю побалакати з Фенолію й хочу лишитися тільки задля цього.

Меґі перевела погляд на море. З-за хмар виглянуло сонце, й вода раптом заблищала, замерехтіла, немовби на неї хтось плюснув фарбу.

— Воно звідси недалеко, — прошепотіла дівчинка.

— Що?

— Каприкорнове село.

Мо повернув голову на схід.

— Так, дивно, що його зрештою потягло саме до цих країв, правда ж? Немовби він зумисне шукав місцину, яка нагадувала б ту, що в його історії.

— А що, коли він нас знайде?

— Пусте! Знаєш, скільки сіл на цьому узбережжі?

Меґі знизала плечима:

— Один раз він тебе вже знайшов, а ти ж був від нього далеко, дуже далеко.

— Знайти мене йому допоміг Вогнерукий. Але вдруге він йому вже не допомагатиме, годі й сумніватися. — Мо підвівся і допоміг устати й Меґі. — Ходімо, питаємо у Фенолію, де тут можна переночувати. До того ж старому, схоже, потрібне товариство.

Фенолію не зізнався, чи таким уявляв собі Вогнерукого. Коли вони проводили його додому, з нього взагалі важко було витягти слово. Та коли Мо сказав, що вони з Меґі залюбки zostалися б тут іще на день, обличчя в старого проясніло. Він навіть запропонував їм переночувати в помешканні, яке час від часу здавав туристам.

Мо з вдячністю прийняв його пропозицію.

Він розмовляв зі старим до самого вечора. Тим часом онуки Фенолію ганялися за Меґі по всіх закутках будинку. Чоловіки усамітнилися в кабінеті Фенолію. Він був одразу біля кухні, і Меґі раз у раз намагалася підслухати під зачиненими дверима, про що вони там розмовляють. Та не встигала вона почути й десятка слів, як Піппо й Ріко застукували її на гарячому, хапали своїми брудними рученятами й тягли до сусідніх сходів.

Зрештою вона махнула рукою. Паулі не терпілося показати їй котенят, які жили разом з мамою-кицькою в невеличкому палісаднику за дідовим будинком. Потім Меґі вирушила з онуками Фенолію туди, де вони мешкали зі своїми батьками. Усі четверо пробули там не довго — рівно стільки, щоб діти встигли вмовити матір дозволити їм лишитися на вечерю в діда.

На вечерю були макарони з шавлією. Піппо й Ріко, відразливо кривлячись, згрібали з макаронів гіркувату зелень, а ось Меґі й Паулі хрумке листя припало до вподоби. Після вечері Мо з Фенолію ще випили цілу пляшку червоного вина, й коли старий нарешті провів гостей до дверей, то на прощання сказав:

— Отже, Мортимере, ми домовилися. Ти подбаєш про мої книжки, а я вже завтра вранці беруся до роботи.

— Мо, яку роботу він мав на увазі? — запитала Меґі, коли вони простували ледве освітленими вуличками.

З настанням ночі прохолодніше не стало, селом гуляв якийсь дивний, чужий вітер — гарячий, з піском, так ніби він приніс сюди з-за моря пустелю.

— Як на мене, то краще тобі про це більше не думати, — відповів Мо. — Давай кілька днів проживемо так, ніби в нас канікули. Мені здається, тутешня обстановка їх нагадує. Ти так не вважаєш?

У відповідь Меґі лише кивнула головою. Так, Мо справді знав її дуже добре: частенько він угадував її думки ще доти, як вона їх висловлювала. Проте іноді батько забував, що їй не п'ять років і кількох лагідних слів уже замало, аби відвернути її увагу від тривожних роздумів.

«Ну, гаразд, — міркувала вона, мовчки ступаючи за Мо сонним селом. — Якщо він не хоче сказати мені, що має зробити для нього Фенолію, то я сама спитаю про це в того дідка з черепашачим обличчям. А якщо нічого не скаже й він, то це вивідає в нього хтось із його внуків!» Сама Меґі вже давно не могла ховатися під столом так, щоб її не помітили, а ось Паула була якраз така на зріст, щоб шпигувати.

Удома

А я, бідак? Моєї книгозбірні

Для мене досить...

Вільям Шекспір. Буря^[3]

Була вже майже північ, коли Еліно́р нарешті побачила край дороги свої ворота. Унизу, над озером, горів ряд ліхтарів, нагадуючи караван світлячків; ті вогниці, здригаючись, відбивалися на чорній поверхні води. Як це чудово — знов опинитися вдома! Навіть вітер, що війнув Еліно́р в обличчя, коли вона вийшла з машини відчинити ворота, здався їй якимось своїм, рідним. Знайоме було все: і запах живоплоту й землі, й саме повітря, куди прохолодніше й вологіше, ніж на півдні. Не відчувався в ньому вже й присмак солі. «А ось цього присмаку мені, мабуть, бракуватиме», — подумала Еліно́р. Море завжди сповнювало її тугою — вона й сама не знала, за чим.

Еліно́р штовхнула залізні ворота, і вони стиха рипнули, немовби вітаючи господиню з поверненням. Більш ні від кого вона тут не почує привітання...

— Відкинь цю абсурдну думку, Еліно́р! — роздратовано пробурмотіла вона собі під ніс, знову сідаючи в машину. — Тебе привітають твої книжки. Хіба цього мало?!

Уже в дорозі її охопив якийсь дивний стан. Тепер вона не квапилася так додому, уникала великих автобанів і заночувала в невеличкому гірському селі, назву якого вже й забула. Вона діставала насолоду від того, що знову сама, — зрештою, це був той стан, до якого вона звикла... Але згодом тиша в машині раптом почала її дратувати, і в якомусь сонному містечку, де не було навіть книгарні, Еліно́р зайшла до кав'ярні, аби лиш почути людські голоси. Просиділа вона там недовго: нашвидку випила чашечку кави, тому що вже гнівалася сама на себе.

— Що це з тобою, Еліно́р? — бурмотіла вона, знов сидячи за кермом. — Відколи це ти почала тужити за людським товариством? Тобі й справді час повертатися додому, а то ще химери в голові заведуться.

Коли вона підїхала до будинку, він був такий темний і покинутий, що видався їй на диво чужим.

Прикре відчуття трохи розвіяли тільки духмянощі її парку, коли вона підіймалася східцями до вхідних дверей. Лампочка над ними, яка вночі завжди світилася, тепер погасла, й Еліно́р згаяла до смішного багато часу, поки втрапила ключем у замок. Штовхнувши двері й ступаючи в темний, хоч в око стрель, передпокій, вона нишком сварила чоловіка, який, коли її не бувало вдома, зазвичай наглядав за будинком та парком. Перед відїздом вона тричі намагалась йому зателефонувати, але він, мабуть, знову поїхав до своєї доньки. Чому ніхто не розуміє, які скарби сховані в цьому будинку? Та вже ж, якби це було щире золото, то зрозуміло б кожне, а так — усього-на-всього папір. Друкарська фарба й папір...

У будинку стояла тиша, глибока тиша, і на мить Еліно́р причувся Мортимерів голос, що сповнював життям оту церкву з пофарбованими в червоне стінами. Еліно́р могла б слухати той голос сто років поспіль, та що там сто — всі двісті!

— Коли він приїде сюди, попрошу його мені почитати! — мурмотіла вона, скидаючи з натруджених ніг черевики. — Тут, мабуть, знайдеться книжка, яку йому можна буде взяти до рук, нічим не ризикуючи.

Чому їй ніколи не впадало в око, як тихо іноді буває в її будинку? Тиша стояла просто-таки мертва, і довгоочікувана радість, коли вона нарешті знов опиниться в рідних стінах, усе не приходила й не приходила.

— Агов, я вже вдома! — гукнула вона в цю німоту, намагаючись на стіні вимикача. — Тепер, любі мої, я знов постираю з вас порошок і поставлю кожну на своє місце!

Під стелею спалахнуло світло, й Еліно́р нажахано поточилась назад, та так, що перечепилась через власну сумочку, яку поставила була на підлогу, й упала.

— Господи! — прошепотіла вона, зводячись на ноги. — Господи Боже! О ні!

Стела́жі вздовж стін, виготовлені на замовлення, ручної роботи, стояли порожні, а книжки, що доти дбайливо, корінець до корінця, були розставлені на них, безладними купами валялися на підлозі, пошматовані, брудні, потоптані, немовби на них витанцьовували у важких чоботях якісь дикуни. Еліно́р уся затремтіла. Спотикаючись, вона побрела по своїх спаплюжених скарбах, ніби по заболоченому лу́гу, відсовувала їх ногою вбік, декотрі брала в руку й знову кидала, брела далі, в коридор, що вів до бібліотеки.

У коридорі видовище було не краще. Тут книжки здіймалися на підлозі такими височенними горами, що Еліно́р ледве проклала собі шлях крізь ці завали. Нарешті вона дісталася до дверей бібліотеки. Двері були не замкнені, а лише прихилені, й Еліно́р цілу вічність стояла перед ними з тремтливими колінами, поки зрештою зважилася ввійти.

Бібліотека була порожня.

Жодної книжки, жодної-жоднісінької — ні на полицях, ні у вітринах, шибки в яких були порозбивані. Не було книжок і на підлозі. Усі вони зникли. А під стелею на мотузку висів дохлий червоний півень.

Уздрівши його, Еліно́р затисла собі долонею рота. Голова півня звисала набік, гребінь закривав осклянілі очі. Лише пір'я мерехтіло й переливалося, немовби в ньому ще жевріло життя, — в розкішних червоно-бурих пір'їнах на грудях, у темних строкатих крилах і довгих темно-зелених пір'їнах хвоста, що лисніли, мов шовк.

Одне з вікон стояло розчинене навстіж. На білому лакованому підвіконні сажею була намальована чорна стрілка. Вона вказувала надвір, у парк. Понімілими від страху ногами Еліно́р додибцяла до вікна. Ніч була не така темна, щоб приховати те, що лежало на газоні: безформна купа попелу, білясто-сіра в місячному сьайві, сіра, мов крила молі, сіра... як спалений папір.

Ось де вони тепер... Найцінніші її книжки! Чи, правильніше сказати, те, що від них лишилося.

Еліно́р опустила на навколішки на підлогу, для якої колись сама так ретельно підбирала паркет. У розчинене вікно завівав знайомий місцевий вітерець, і пахнув він майже так само, як повітря в Каприкорновій церкві. Еліно́р хотілося кричати, хотілося сваритись, вигукувати прокляття, шаленіти... Але з її рота не вихопилося жодного звуку. Вона могла лише плакати.

Місцина непогана, можна лишитись

— У мене матері немає, — сказав Пітер.

Та він, власне, анітрохи про це й не шкодував. Пітер узагалі вважав, що мати нікому й не потрібна.

Джеймс М. Баррі. Пітер Пен і Венді

Помешкання, яке Феноліо здавав туристам, було всього за дві вулички від його будинку. Там була крихітна ванна, кухня й дві кімнати. Помешкання містилося на першому поверсі, отож у ньому панували сутінки, а ліжка, коли на них хто-небудь лягав, рипіли. І все ж Меґі спалося тут непогано, принаймні краще, ніж на прілій соломі в Каприкорна чи в хатині з дірявим дахом.

А ось Мо спав погано. Меґі тричі прокидалася через те, що надворі гризлися коти, й щоразу вона бачила, що батько лежить із розплющеними очима, заклавши руки під голову, й дивиться в темне вікно.

Наступного ранку він устав, щойно розвиднілося, й придбав усе, що було потрібно на сніданок, у невеличкій крамниці в кінці вулички. Булочки були ще теплі, й Меґі мала таке враження, ніби й справді настали канікули — як тоді, коли Мо поїхав з нею до сусіднього міста, щоб купити найнеобхідніші інструменти, пензлики, ножі, тканину, картон, а також просто-таки гігантську порцію морозива, яку вони з'їли вдвох у приморській кав'ярні. І коли вони знов постукали в двері Фенолію, Меґі все ще відчувала на язичі присмак того морозива.

Старий пригостив Мо чашечкою кави на кухні, пофарбованій у зелений колір, а тоді повів його й Меґі на горище, де зберігав книжки.

— Ти що, жартуєш?! — обурився Мо, побачивши вкриті порохом полиці. — Книжки треба в тебе відібрати — всі до одної й негайно ж! Коли ти був тут востаннє? Пил зі сторінок хоч лопатою вигрібай!

— Дати їм тут притулок мені просто довелось, — захищався Фенолію, хоча з його зморшок прозирали докори сумління. — Унизу для всіх цих полиць стало затісно, а крім того, внуки тільки те й робили, що хапали книжки до рук.

— Але діти не нашкодили б їм так, як волога й пилюка, — сказав Мо так сердито, що Фенолію відразу поквапився з горища.

— Бідолашна дівчинка... Твій батько завжди такий суворий? — запитав він Меґі, коли вони спускалися крутими сходами вниз.

— Ні, лише коли йдеться про книжки, — відповіла вона.

Не встигла Меґі в нього нічого розпитати, як він зник у себе в кабінеті, а його внуки були хто в школі, хто в дитячому садку. Отож вона дістала книжки, які їй подарувала Еліно́р, і вмести́лася з ними на сходах, що вели вниз, до крихітного палісадника. Там росли дикі троянди, такі густі, що годі було ступити й крок, щоб вони не обвилися вусиками навколо ніг. А згори зі сходів виднілося море, воно було далеко-далеко, а здавалося, що зовсім близько.

Меґі розгорнула знову книжку з віршами. Сонце так яскраво світило в обличчя, що довелось примружити очі, й перше ніж читати, вона озирнулася через плече, щоб переконатися, що Мо ще на горищі. Їй не хотілося, щоб він застав її за тим, що вона надумала зробити. Меґі було соромно за свій намір, але спокуса була надто велика.

Переконавшись, що поблизу нікого нема, дівчинка глибоко вдихнула повітря, прокашлялась — і почала читати. Вона формувала губами кожнісіньке слово, як це робив батько, майже з ніжністю, так ніби кожна літера — то нота, й кожна з них, вимовлена не досить любовно, могла спотворити мелодію. Та невдовзі Меґі завважила, що коли вона приділяє надто багато уваги кожному слову, то фраза вже не звучить, і що коли зосереджуватися лише на інтонації, а не на змісті, то втрачаються образи. Усе це було складно. Дуже складно. А від сонця її брала дрімота, отож зрештою вона згорнула книжку й підставила обличчя теплому промінню. Намагатися здійснити свій намір усе одно було безглуздо.

Надвечір прийшли Піппо, Паула й Ріко, і Меґі вирушила з ними поблукати селом. Вони щось купили в крамниці, де Мо побував уранці, посиділи всі разом на кам'яному мурі край села, спостерігаючи мурашок, які тягли пощербленим камінням соснові голки, й полічили судна, що пропливали далеко в морі.

Так минув день. Час від часу Меґі питала себе, де тепер Вогнерукий і чи з ним іще Фарид, а також як справи в Еліно́р і чи та не дивується вже, що вони й досі не приїхали до неї.

Відповіді Меґі не знаходила на жодне з цих запитань, як і на те, що робить за дверима свого кабінету Фенолію.

— Дід гризе олівця! — доповіла Паула після того, як їй якось пощастило сховатися в нього під столом. — Гризе олівця й ходить з кутка в кутка.

— Мо, а коли ми поїдемо до Еліно́р? — запитала Меґі другої ночі, відчувши, що батько знов не може заснути.

Вона сіла на край його ліжка. Воно виявилось таким самим рипучим, як і її.

— Скоро, — відповів він. — А тепер спи, гаразд?

— Ти за нею тужиш? — Меґі й сама не знала, звідки так несподівано виникло це запитання. Воно просто вихопилося в неї мимохіть, зненацька.

Мо відповів не одразу.

— Іноді, — нарешті промовив він. — Уранці, вдень, увечері, вночі. Майже завжди.

Меґі відчула, як у її серце запустилися кігтики ревнощів. Це відчуття було їй знайоме, воно прокидалося щоразу, коли Мо заводив собі нову подругу. Але ревнувати його до рідної матері?

— Розкажи про неї! — тихо попрохала вона. — Тільки не треба вигаданих історій, які ти розповідав мені досі.

Колись Меґі пробувала знайти собі матір у книжках, але в улюблених така, що відповідала б її уявленням, не траплялася. Том Соєр? Ріс без матері. Гек Фінн? Також. Пітер Пен і втрачені хлопці? У тих матерів і близько не було. Джим Ґудзик — сирота... І в казках — нікого, крім злих мачух та бездушних, ревливих матерів... Цей список можна було продовжувати без кінця-краю. Колись це Меґі нерідко втішало. Здавалося, в тому, щоб не мати матері, нічого аж такого не було, принаймні в її улюблених історіях.

— Що ж тобі розповісти? — Мо задивився у вікно.

Надворі знову гризлися коти. Їхнє нявкання нагадувало плач немовлят.

— Ти схожа більше на неї, ніж на мене. На щастя. Вона сміється так само, як ти, і так само, як ти, пожовує пасмо кіс, коли читає. Вона короткозора, але надто горда, щоб носити окуляри...

— Це я можу зрозуміти.

Меґі сіла поруч із батьком. Рука в нього вже майже не боліла, рана від собачого укусу загоювалась. Щоправда, лишиться світлий рубець, схожий на той, що його дев'ять років тому залишив по собі Бастин ніж...

— Як це — можеш зрозуміти? — перепитав Мо. — Мені ось окуляри до вподоби.

— А мені — ні. Ну, далі.

— Вона любить камінчики — пласкі, круглі відшліфовані, які приємно потримати в долоні. Один чи два таких камінчики завше носить із собою в сумочці. Крім того, має звичку класти їх на книжки, особливо на ті, що в м'якій обкладинці, бо їй не подобається, коли палітурка відстовбурчується. Але ти завжди забирала в неї ті камінчики й качала їх по паркету.

— І тоді вона гнівалась.

— Та де! Тоді вона лоскотала твою пухленьку шийку, поки ти сама випускала камінчики з рук. — Мо обернувся до неї. — Меґі, ти й справді не тужиш за нею?

— Не знаю. Хіба коли буваю люта на тебе.

— Отже, разів десять на день.

— Дурниці! — Меґі штовхнула його ліктем під бік. Вони прислухалися до нічних звуків. Вікно було трохи прочинене, надворі стояла тиша. Коти вгамувалися: мабуть, зализували рани. Перед крамницею часто сидів смугастий котяра з розірваним вухом... На мить Меґі здалося, ніби вона чує, як удалині шумить море. Та, може, той шум долинав від сусіднього автобану.

— Як гадаєш, куди подався Вогнерукий?

Темрява м'якою хусткою огорнула Меґі. «Цього тепла мені бракуватиме, — подумала вона. — Справді бракуватиме».

— Хто його знає, — байдужно відповів Мо. — Сподіваюся, кудись далеко. Але я цього не певен.

Так, Меґі теж сумнівалась.

— Гадаєш, хлопчина ще з ним?

Фарид... Їй подобалося це ім'я.

— Думаю, що так. Адже він повсюди бігав за Вогнеруким, мов цуценя.

— Фарид його любить. Гадаєш, Вогнерукий теж його любить?

Мо здвигнув плечима:

— Я не знаю, кого чи що любить Вогнерукий.

Меґі схилила голову батькові на груди, як щоразу робила це вдома, коли він розповідав їй яку-небудь історію.

— Вогнерукий і досі хоче роздобути ту книжку, еге? — прошепотіла вона. — Якщо він попадеться Басті до рук, той пошаткує його ножом на дрібні шматочки. Баста запевне вже давно має нового ножа.

У вузькій вуличці пролунали чийсь кроки. Відчинилися й зачинились двері, загавкав собака.

— Якби не ти, — сказав Мо, — я б теж повернувся туди.

Язикатий Піппо

— Вам просто збрехали, — сказала йому Кульбаба. — Тут на багато миль довкола — жодного села.

— Тоді ніхто й не почує, як ти закришиш, — промовив сицилієць і на диво спритно накинувся на неї.

Вільям Голдман. Принцеса-наречена

Другого ранку — була година десь так десята — Елінор зателефонувала Фенолію. Меґі саме сиділа на горищі й спостерігала, як Мо скидав з якоїсь книжки вкриту пліснявою палітурку — так обережно, ніби виймав з пастки покалічену тварину.

— Мортимере! — гукнув знизу Фенолію. — Тут у мене на телефоні якась істеричка, несе в слухавку щось несосвітенне. Каже, буцімто вона — твоя подруга.

Мо відклав роздягнену книжку й спустився вниз. Фенолію похмуро подав йому слухавку. Голос Елінор вергав у мирну кабінетну тишу слова відчаю й гніву. Мо ледве спромігся второпати щось із того, що вона кричала йому у вухо.

— Звідки він знав?.. Ах так, звісно... — чула Меґі його короткі фрази. — Спалили? Усі?! — Мо провів долонею по обличчю й поглянув на Меґі, хоч їй здалося, що він дивиться кудись крізь неї. — Гаразд, — мовив він. — Так, звичайно, хоча, боюся, вони й тут не повірять жодному твоєму слову. А те, що сталося з твоїми книжками, до компетенції тутешньої поліції не входить... Так, гаразд. Звичайно... Я тебе зустріню. Так. — І поклав слухавку.

Фенолію не міг приховати своєї цікавості. Він уже нюхом відчував нову історію.

— То що там іще скоїлось? — нетерпляче допитувався він у Мо, що стояв біля столу, невидючим поглядом втупившись у телефон.

Була субота. Ріко, наче мавпочка, висів на спині у Фенолію, а решта двоє дітей ще не прийшли.

— Що там сталося, Мортимере? Чи ти з нами вже не розмовляєш? Ти лишень поглянь на батька, Меґі! Стоїть, як опудало горохове!

— Телефонувала Елінор, — сказав Мо. — Тітка матері Меґі. Я тобі про неї розповідав. До неї вдерлися Каприкорнові люди. У всьому будинку поскидали книжки з полиць на підлогу й потопталися на них, наче на килимках перед порогом, а книжки, котрі стояли в бібліотеці... — Він на хвилю затнувся, потім повів далі: — Найцінніші її книжки вони повиносили в парк і спалили. Усе, що вона знайшла в бібліотеці, — це дохлий півень.

Фенолію різко випростався, й онук сповз із його спини на підлогу.

— Ріко, піди поглянь, що там поробляють котенята! — сказав він. — Тобі тут нема чого слухати!

Ріко запротестував, але дід невблаганно виштовхнув його з кімнати й причинив за ним двері.

— А чому ти такий упевнений, що за всім цим стоїть Каприкорн? — запитав він, обернувшись до Мо.

— А хто ж іще? Крім того, дохлий півень, наскільки я пригадую, — його візитка. Чи ти вже забув історію, яку сам-таки й вигадав?!

Фенолію пригнічено помовчав, нарешті пробурмотів:

— Чого ж, не забув.

— А що з Елінор? — Серце в Меґі, поки вона чекала на батькову відповідь, шалено калатало.

— На щастя, її тоді ще не було вдома. На зворотному шляху вона не дуже поспішала. Хвалити Бога! Але уявляєш, як їй тепер? Найкращі її книжки... Господи!

Фенолію неслухняними пальцями підібрав з підлоги кілька олов'яних солдатиків.

— Так, Каприкорн любить вогонь, — глухо промовив він. — Якщо це був справді він, то нехай твоя подруга радіє, що він не спалив разом і її.

— Я їй так і перекажу. — Мо схопив коробку сірників, що лежала на письмову столі Фенолію, відкрив її, потім неквапно закрив.

— А що з моїми книжками? — Меґі ледве зважилася вимовити це запитання. — Моя скринька... Я сховала її під ліжком.

Мо поклав коробку із сірниками на місце.

— Це єдина добра новина, — промовив він. — З твоєю скринькою нічого не сталося. Вона й досі стоїть під ліжком. Еліно́р зазира́ла туди.

Ме́гі глибоко зітхнула. Хто ж палив книжки? Невже Ба́ста? Ні, Ба́ста вогню бої́ться, вона добре пригадує, як Вогнеру́кий його́ цим дражнив. Та, зрешто́ю, яка різни́ця, хто з Каприко́рнових люде́й зробив ту чо́рну спра́ву. Ска́рби Еліно́р заги́нули, й оживи́ти їх не в змо́зі наві́ть Мо.

— Еліно́р приле́тить сюди літако́м, я маю її зустрі́ти, — сказа́в Мо. — Забра́ла собі в го́лову, що тре́ба нацькува́ти на Каприко́рна полі́цію. Я сказа́в їй, що це, на мою́ думку, ма́рна рі́ч. На́віть якби їй пощасти́ло дове́сти, що то́ його́ лю́ди вдерли́ся до її буди́нку, то́ чим вона́ підтверди́ть, що вони́ ді́яли з його́ нака́зу? Але́ ж ти зна́єш Еліно́р...

Ме́гі похму́ро кивну́ла го́ловою. Так, вона́ зна́ла Еліно́р і до́бре її розу́міла. А ось Фе́ноліо́ розсмі́явся.

— Поли́ція?! — вигукну́в він. — До Каприко́рна нема́є сенсу з'явля́тися з полі́цією. У нього́ свої́ зако́ни й свої́ прави́ла.

— Припи́ни! Це то́бі не кни́жка, яку ти пи́шеш! — різко урва́в його́ Мо. — Мо́же, придума́ти тако́го типа́, як Каприко́рн, і прие́мно, але́ пові́р мені: зіткну́тися з ним у житті́ — прие́мність не вели́ка. Я ї́ду в аеропор́т. Ме́гі лиша́ю тут. Пи́льну́й за нею́ до́бре!

Не всти́гла Ме́гі заперечи́ти, як ба́тько́ був уже́ за дверима́. Вона́ кинула́ся за ним навздо́гін, але́ у ву́личці́ назустрі́ч їй трапи́лися Паула́ й Пі́ппо. Вони́ схопи́ли її́ за ру́ки й потя́гли за со́бою. Ме́гі ма́ла гра́ти ро́ль людо́їда, відьми́, шестируко́го чудови́ська — одне́ сло́во, персона́жів ді́дових істо́рій, якими́ ді́ти насе́ляли свої́ і́гри й до́вколи́шній сві́т. Коли́ Ме́гі врешті́ пощасти́ло відчепи́тися від них, ба́тька́ вже́ й слі́д про́хов. Мі́сце, де Мо́ постави́в маши́ну, взя́ту напро́кат, бу́ло поро́жнє, і Ме́гі безпора́дно сто́яла на ма́йдані́ са́м на са́м із пам'я́тником же́ртвам дво́х воє́н та кі́лькама лі́тніми чо́ловіка́ми, які́, глибо́ко похова́вши ру́ки до ки́шень, милува́лися мо́рем.

Вона́ нері́шуче поплента́ла до сході́в перед пам'я́тником. Ганя́тися з кі́мнати в кі́мнату за ону́ками Фе́ноліо́ чи гра́тися з ними́ в хованки́ настрою́ не бу́ло. Ні, краще́ вона́ просто поси́дить тут і заче́кає на ба́тька. Па́лючий ві́тер, який́ мину́лої но́чі гу́ляв у се́лі, лиша́ючи на підві́коннях дрі́бнесе́нький пі́сок, пові́яв да́лі. Пові́тря ста́ло про́холодні́ше, ніж у попередні́ дні́. Над мо́рем небо́ бу́ло ще́ ясне́, але́ з бо́ку паго́рбів уже́ насу́валися сі́рі хма́ри, й щора́зу, коли́ сонце́ хова́лося за ними́, на сі́льські́ дахи напли́вала ті́нь, від яко́ї Ме́гі про́ймало́ моро́зом.

До не́ї — хві́ст тру́бою, но́ги кі́стляві́ — підкра́далася кі́шка. Це́ бу́ло невели́чке худю́ще створи́ння, крі́зь ріден́ьке сі́ре ху́тро яко́го сві́тилися ребра́ й видні́ли клі́щі на ті́лі. Ме́гі тихе́нько підкли́кала кі́шку, та ткну́лася го́ловою́ їй під па́хву й заму́ркоті́ла, прося́чи погла́дити її́. Судя́чи з усьо́го, вона́ бу́ла ні́чия: ні на́шийника́, ні бо́дай трі́шки жи́рку, який́ сві́дчив би, що́ про не́ї хтос́ь дба́є. Ме́гі поло́скотала́ їй за ву́хами, під ши́єю, погла́дила по спи́ні, не відво́дячи по́гляду від шо́сівки́, яка́ відразу́ за се́лом ро́била кру́тий пово́рот і зника́ла за буди́нками.

Чи да́леко до сусі́днього́ аеропор́ту? Ме́гі підперла́ ру́ками го́лову. На не́бі чимда́лі загро́зливі́ше збира́лися хма́ри. Вони́ підсту́пали́ все́ бли́жче́ й бли́жче́, ва́жкі́ й сі́рі від до́щу.

Кі́шка поте́рлася спи́ною́ об її́ ко́ліно, Ме́гі погла́дила бру́дне ху́тро, і ра́птом її́ насто́рожило́ нове́ запита́ння: а що́, коли́ Вогнеру́кий розпо́вів Каприко́рнові́ не ли́ше про́ те, де́ буди́нок Еліно́р? Що́, коли́ він сказа́в йому́, де́ живе́ вона́ з ба́тьком? Невже́ вдо́ма на них че́кає́ тако́ж купа́ попелу́ у дво́рі? Ні! Про́ це Ме́гі́ й дума́ти не хоті́ла.

— Каприко́рн не зна́є, де́ ми живемо́! — проше́поті́ла вона́. — Він узага́лі́ нічо́го не зна́є. Вогнеру́кий йому́ про́ нас нічо́го не сказа́в! — раз у раз по́вторю́вала́ вона́, мо́в закли́нання.

Зго́дом на ру́ку їй упала́ до́щова́ кра́пля, поті́м ще́ одна́. Ме́гі звела́ о́чі на небо́. Там уже́ не зо́стало́ся жо́дної́ блакитно́ї лато́чки. Як шви́дко́ тут, бі́ля мо́ря, зміню́ється́ пого́да! «Що́ ж, заче́каю́ на Мо́ в помешканні́, — ви́ршила́ вона́. — Мо́же, там на́віть ли́шилося́ тро́хи мо́лока́ для кі́шки». Ме́гі обере́жно взя́ла її́ на ру́ки, боя́чись їй що́сь зла́мати. Бі́дола́шна твари́нка ва́жила́ не бі́льше, ніж су́хий ру́шник.

У помешканні́ пану́вали́ глибо́кі суті́нки: вранці́ Мо́, щоб сонце́ не на́пікало́ в кі́мнатах, позачи́няв усі́ ві́конниці́. Коли́ Ме́гі, ге́ть мо́кра від ря́сного до́щу, ступи́ла до про́холодно́ї спа́льні, її́ моро́зило. Вона́ поса́дила кі́шку на не́прибрану́ пості́ль, пі́рнула

в завеликий батьків светр і подалася на кухню. Паунок з-під молока виявився майже порожній, але вона вицідила рештки у блюдце й долила туди тепленької води.

Кішка так притьма кинулася до блюдця, яке Меґі поставила біля ліжка, що мало не перечепилася через власні лапи. Дощ за вікном пустився ще густіший. Меґі чула, як краплі дудоніли по бруківці. Вона підійшла до вікна й відчинила віконниці. Смужка неба поміж дахами була така темна, немовби сонце вже ось-ось мало зайти. Меґі сіла на батькове ліжко. Кішка все ще хлебтала молоко: невеличкий язичок жадібно облизував квітчасте полив'яне блюдце, намагаючись не залишати жодної коштовної краплини.

Цієї хвилини Меґі почула кроки на вулиці, потім у двері постукали. Хто це? Батько повернутися ще не встиг би. А може, він щось забув? Кішка десь зникла — мабуть, сховалася під ліжко.

— Хто там? — гукнула Меґі.

— Це я, Меґі! — пролунав дитячий голос.

Ну, звісно: або Паула, або Піппо. Авжеж, так і є, Піппо. Мабуть, діти хочуть, попри дощ, знов піти з нею дивитися на мурашок. З-під ліжка вистромилася сіра лапа й потягла за шнурок на її черевіку. Меґі вийшла до тісного передпокою.

— Ніколи мені зараз гратися! — гукнула вона крізь замкнені двері.

— Відчини, Меґі! — благав голос Піппо.

Меґі, зітхнувши, відімкнула двері — й побачила перед собою Басту.

— Ну, то хто тут у нас? — загрозово прошипів він, стискаючи пальцями тоненьку шию Піппо. — Що ти на це скажеш, Пласконосе? Ти ба, їй ніколи гратися!

Баста безцеремонно відштовхнув Меґі й, не випускаючи Піппо, переступив поріг. Певна річ, Пласконіс був також тут. Його широкі плечі ледве протиснулись у двері.

— Відпусти його! — накинулася Меґі на Басту; голос у неї тремтів. — Йому боляче!

— Боляче, кажеш? — Баста поглянув згори вниз на бліде обличчя Піппо. — Це негарно з мого боку, адже це він, до речі, показав нам, де ти ховаєшся. — І здушив хлопчикові горло ще дужче. — А ти знаєш, скільки ми пролежали в тій паскудній хатині? — процідив він до Меґі.

Вона мимоволі поточилася назад.

— Ду-у-уже довго! — Перше слово Баста розтягнув і нахилив свою лисячу фізію до Меґі так низько, що в його очах вона побачила власне віддзеркалення. — Чи не так, Пласконосе?

— Кляті пацюки мало не пообгризли мені пальці на ногах! — пробурчав здоровило. — Ох, як же мені кортить скрутити цій відьмочці носа, щоб він сидів у неї на писку догори дриґом!

— Зробиш це, либонь, потім. — Баста увіпхнув Меґі до темної спальні. — Де батько? — гримнув він. — Оцей ось пущьвірінок... — він відпустив горло Піппо й так грубо штурхонував хлопчика в спину, що той налетів на Меґі, — сказав нам, що він поїхав. Куди?

— Купити харчів. — Від страху Меґі ледве дихала. — Як ти нас знайшов? — прошепотіла вона.

І подумки сама собі відповіла: «Вогнерукий! Ну звісно. Хто ж іще? Але за що він зрадив нас цього разу?»

— Це Вогнерукий, — відповів Баста, немовби прочитавши її думки. — У цьому світі не так багато божевільних волоцюг, які плюються вогнем і тягають за собою приручену куницю, та ще й рогату. Отож нам досить було лише трохи порозпитувати людей, і як тільки ми напали на слід Вогнерукого, то взяли й слід твого батька. Ми навідалися б до вас уже давно, якби дорогою сюди оцей дурень... — він штурхонував ліктем Пласконосому в черево так, що той від болю аж хрокнув, — не загубив вас. Ми обшукали з десятків сіл, позбивали собі підбори, у нас уже язика отерпли розпитувати, поки нарешті прибукали сюди, і один дідок із тих, котрі цілими днями витріщаються на море, пригадав порубцьовану пику Вогнерукого. Де це він вештається? Теж пішов... — Баста скривив глузливу міну, — купувати харчі?

Меґі похитала головою.

— Його тут немає, — глухо відповіла вона. — Уже давно.

Отже, Вогнерукий їх усе ж таки не зраджував. Цього разу ні. І вислизнув у Басти з-під носа. Меґі ледве стрималася, щоб не всміхнутись.

— Ви спалили книжки Еліно́р! — вигукнула вона, притискаючи до себе Піппо, який від страху не міг вимовити й слова. — Ви про це ще пошкодуєте!

— Та невже? — Баста зловтішно посміхнувся. — Це ж чому? А Кокерель дістав від цього ще й яку насолоду! А тепер годі розбалакувати, у нас обмаль часу. Оцей ось малюк... — (Піппо відсахнувся від вказівного пальця Баста, наче від ножа), — розповів нам дивовижні речі про одного дідуся, що нібито пише книжки, й про книжку, якою твій батько страшенно цікавився.

У Меґі підкотився клубок до горла. Ох, дурненький Піппо! Дурненький, язикатий маленький Піппо...

— Ти що, язика проковтнула? — гримнув на неї Баста. — Чи мені ще раз гарненько стиснути цьому малому його хирляву шию?!

Піппо заплакав, ткнувшись обличчям у светр Мо, в якому все ще була Меґі. Вона заспокійливо погладила його кучеряву голівку.

— Книжки, яку ти маєш на увазі, в його діда немає! — крикнула вона Басті. — Ви давно її вкрали!

Від ненависті голос її охрип, голова від думок ішла обертом. Їй хотілося копнути Басту ногою, загнати йому в череву його ж таки ножа — отого новенького блискучого ножа, що стримів у нього за паском.

— Украли? Це ж треба! — Баста ошкірив зуби і обернувся до Пласконоса: — Та краще ми переконаємося в цьому самі, чи не так?

Пласконіс неухважно кивнув головою і роззирнувся.

— Гей, ти чуєш?

З-під ліжка почулося якесь шарудіння. Пласконіс став навколішки, відгорнув простирадло, що звисало з ліжка, й заходився штурхати цівкою рушниці під ліжком. Звідти, зашипівши, вискочила сіра кішка, й не встиг Пласконіс схопити її, як вона вп'ялася кігтями в його потворне обличчя. Він скрикнув від болю й підхопився на ноги.

— Я їй в'язи скручу! — загорлав він. — Я відірву їй голову!

Меґі хотіла була перепинити йому дорогу, коли він кинувся за кішкою, але Баста її випередив.

— Нічого ти їй не зробиш! — шикнув він на Пласконоса, тоді як сіра шмигнула під шафу. — Убивство кішки накликає біду! Скільки тобі казати?

— Усе це забобони! Недоумкуваті забобони! Я скрутив в'язи вже не одній такій бестії! — огризнувся Пласконіс, притискаючи долоню до закривавленої щоки. — А хіба через це я мав більше бід, ніж ти? Своїм базіканням ти часом хоч кого з розуму зведеш! То не наступай на тінь, бо накличеш біду, то не взувай спершу лівого чобота, бо теж накличеш біду... Чорт, від твоєї балаканини здохнути можна!

— Стули писка! — гримнув на нього Баста. — Якщо тут хтось забагато й патякає, то це ти! Веди дітей до дверей!

Піппо вчепився в Меґі, але Пласконіс потяг обох у коридор.

— Чого ревеш?! — гаркнув він на малого. — Зараз підемо в гості до твого діда!

Поки вони дибцяли за Пласконосом, Піппо ні на мить не відпускав руку Меґі. Він так міцно стискав її долоню, що його коротенькі нігтики глибоко повпиналися їй у шкіру. «І чому тільки Мо мене не послухав? — думала Меґі. — Краще було б поїхати додому...»

Злива не вщухала. Краплі котилися по обличчю й за комір Меґі. На вуличках не траплялося жодної душі — допомогти їм не було кому. Баста ступав відразу за нею, вона чула, як він стиха проклинав дощ. Коли вони прийшли до будинку Феноліо, черевики в Меґі промокли наскрізь, кучері в Піппо поприлипали до чола. «Може, Феноліо немає вдома!?» — з надією подумала дівчинка. І не встигла вона запитати себе, що в такому разі робитиме Баста, як пофарбовані в червоне двері відчинилися. Перед ними стояв Феноліо.

— Ви що, з глузду з'їхали?! — напустився він на дітей. — У таку негодку вештатися вулицями! Я вже зібрався був шукати вас. Заходьте, та швидше!

— А нам можна?

Баста з Пласконосом стояли під самими дверима, попритискавшись спинами до стіни, щоб Феноліо не відразу їх помітив. Але тепер Баста виріс із-за спину Меґі й поклав руки їй на плечі. Феноліо сторопіло втупився в нього, а Пласконіс тим часом ступив

наперед і поставив ногу в прочинені двері. Піппо спритно, мов білочка, прошмигнув повз нього й зник у будинку.

— Це хто? — Феноліо глянув на Меґі так докірливо, немовби вона привела сюди двох незнайомих з власної ініціативи. — Батькові друзі?

Меґі втерла мокре від дощу обличчя й відповіла старому таким самим докірливим поглядом.

— Ти, власне, маєш знати їх краще, ніж я, — сказала вона.

— Знати? — Феноліо втупився в неї, нічого не розуміючи. Потім знов придивився до Басти — і обличчя в старого скам'яніло. — Боже праведний! — пробурмотів він. — Не може бути!

Із-за спини в нього визирнула Паула.

— А Піппо плаче! — сказала вона. — Сховався в миснику й плаче.

— Іди до нього, — промовив Феноліо, не зводячи очей з Басти. — Я зараз прийду.

— Баста, ми ще довго стовбичитимемо тут надворі? — невдоволено пробурчав Пласконіс. — Нам що, самим удиратися?

— Баста! — проказав Феноліо, не сходячи з порога.

— Атож, саме так мене й звати, старий! — Щоразу, коли Баста посміхався, його очі оберталися на дві щілини. — Ми прийшли, бо в тебе є те, що нас страшенно цікавить... Одна книжка.

Ще б пак! Меґі мало не розсміялася. Баста анічогісінько не розумів! Він не знав, хто такий Феноліо. Та й звідки йому було знати? Звідки він міг довідатися, що його придумав цей старий чоловік: створив із чорнил та паперу і його самого, і його обличчя, й ножа, і його злість.

— Годі розпатякувати! — гаркнув Пласконіс. — Цей дощ мені вже вуха заливає! — Він відіпхнув Феноліо, мов набридливу муху, вбік і протиснувся повз нього до будинку.

Баста, підштовхуючи поперед себе Меґі, рушив услід. На кухні в миснику все ще схлипував Піппо. Паула стояла поряд і крізь причинені дверцята втішала малого. Коли на кухню ступив Феноліо з незнайомцями, вона хутко обернулася і насторожено втупилася в Пласконосове обличчя. Воно було, як завжди, похмуре — здавалося, всміхатися Пласконіс узагалі не вміє.

Феноліо сів за стіл і мовчки поманив до себе Паулу.

— Отже, де книжка? — запитав Баста, обводячи поглядом кімнату.

Але Феноліо був надто вражений появою тих, кого сам-таки й створив, і не відповідав. Він не міг відвести погляду насамперед від Басти, так наче не вірив власним очам.

— Я ж бо сказала: ніякої книжки тут уже немає! — відповіла замість нього Меґі.

Баста вдав, ніби не почув, нетерпляче зробив знак Пласконосові й наказав:

— Шукай!

Пласконіс невдоволено щось буркнув, але послухався.

Меґі почула, як він з гуркотом поліз вузькими дерев'яними сходами на горище.

— Ну, а тепер розкажуй, маленька відьмочко, як ви знайшли цього дідугана! — Баста штовхнув її в спину. — Звідки ви дізналися, що він має ще одного примірника?

Меґі кинула застережливий погляд на Феноліо, але в того, як і в Піппо, язик був без кісток.

— Як вони мене знайшли? Та це ж я написав ту книжку! — гордо заявив старий.

Він, мабуть, очікував, що Баста відразу впаде перед ним навколішки. Але той лише скривив губи у співчутливій посмішці й мовив:

— Та вже ж! — І дістав ножа із-за паска.

— Це він її написав, справді! — мимоволі вихопилося в Меґі.

Вона сподівалася побачити на Бастиному обличчі той самий страх, від якого був зблід Вогнерукий, почувши про Феноліо. Та Баста лише знову засміявся і заходився колупати ножем кухонного стола.

— І хто ж це придумав таку баєчку? — запитав він. — Твій татусь? Я що, схожий на ідіота, га? Кожен собака знає, що всі надруковані в книжках історії старезні-престарезні й позаписували їх люди, які вже давно повмирали й лежать у могилах.

Баста загнав ножа в стільницю, знову висмикнув і знову загнав. Над головами в них гуркав ногами Пласконіс.

— Повмирали й лежать у могилах... Цікаво! — Феноліо посадив Паулу собі на коліна. — Ти чула, Пауло? Цей молодик гадає, нібито всі книжки в сиву давнину

понаписували якісь люди, нині вже покійні, і підслухали вони ті історії хтозна-де і хтозна-як. Може, вони взагалі повисмокнували їх із пальця?

Паула захихотіла. У миснику тепер запала тиша. Мабуть, Піппо затамував подих і прислухався до розмови на кухні.

— Що тут такого смішного? — Баста різко виструнчився, мов гадюка, якій наступили на хвіст.

Феноліо не звертав на нього уваги. Він нишком усміхався й розглядав свої руки, немовби пригадуючи той день, коли сів записувати історію про Басту. Згодом звів на того очі й сказав:

— Ти й досі носиш... довгі рукава, чи не так? А хочеш, я скажу тобі, чому?

Баста примружив очі, поглянув на стелю й промовив:

— Трясця його матері, доки той ідіот шукатиме одну-однісіньку книжку?

Феноліо згорнув руки на грудях і мовчки дивився на Басту.

— Причина проста: Пласконіс не вміє читати! — стиха промовив він. — А втім, ти теж не вмієш. Чи, може, тим часом уже навчився? З людей Каприкорна не вміє читати ніхто, як, зрештою, й він сам.

Баста щосили загнав ножа в стільницю — так глибоко, що потім ледве його витяг.

— Що ти верзеш, старий?! Звичайно, Каприкорн вміє читати. — Він перехилився через стіл, погрожуючи ножем. — Твої теревені мені не до шмиги! А що, коли я виріжу тобі на обличчі ще кілька зморшок?

Феноліо всміхнувся, гадаючи, мабуть, що Баста йому нічого не зробить, адже його придумав він сам. А ось Меґі такої певності не мала.

— Ти носиш довгі рукава, — повів далі Феноліо так неквапно, ніби хотів дати Басті час глибоко усвідомити кожне вимовлене слово, — тому що твій володар любить грати з вогнем. Ти обпалив собі обидві руки аж до плечей, коли на догоду йому підпалив будинок чоловіка, який відмовився віддати свою доньку заміж за Каприкорна. Відтоді роль палія виконує інший, а ти лише граєш ножем.

Баста підхопився так несподівано, що Паула з'їхала з колін Феноліо й сховалася під стіл.

— Тобі, видно, до вподоби вдавати з себе великого хитруна! — прогарчав Баста, приставляючи ножа до горла Феноліо. — А насправді ти лише прочитав ту клятву книжку. То й що?

Феноліо подивився йому просто в очі. На відміну від Меґі, ніж біля власного горла, здавалося, зовсім його не лякав.

— Я про тебе знаю все, Басто, — промовив він. — Знаю, що ти будь-якої хвилини ладен віддати життя за Каприкорна й щодня тільки й ждеш, щоб він тебе похвалив. Знаю, що ти був ще менший, ніж оце Меґі, коли його люди підібрали тебе, й відтоді ти вважаєш його ніби своїм батьком. Але хочеш, я викажу тобі один секрет? Каприкорн має тебе за дурня й тому зневажає. Він зневажає вас усіх, своїх відданих синів, хоча сам-таки й подбав про те, щоб ви лишилися дурнями. І він, не довго думаючи, здасть усіх вас поліції, якщо це буде йому вигідно. Зрозумів?

— Заткни паскудну свою пащеку, старий!..

Бастин ніж був уже небезпечно близько від обличчя Феноліо. На мить Меґі здалося, що Баста ось-ось різоне йому носа.

— Нічого ти про Каприкорна не знаєш! Лиш те, що вчитав з отої ідіотської книжки. А тепер, думаю, пора вже чикнути тобі горлянку!

— Стривай!

Баста рвучко обернувся до Меґі й процідив крізь зуби:

— Не тицяй носа не в свої справи! До тебе, жабко, ще дійде черга!

Феноліо, притиснувши руки до горла, розгублено дивився на Басту. Очевидно, нарешті він збагнув, що від Бастиного ножа аж ніяк не застрахований.

— Правда! Ти не можеш його вбити! — вигукнула Меґі. — А то...

Баста провів великим пальцем по лезу ножа.

— А то що?

Меґі в розпачі підбирала потрібні слова. Що ж йому сказати? Що?

— А то... а то Каприкорн теж помре! — випалила вона. — Атож! Правду кажу! Помрете всі: і ти, й Пласконіс, і Каприкорн... Якщо вб'єш цього старого чоловіка, тоді ви помрете всі, тому що це він вас придумав!

Баста скривив губи в глузливій посмішці, однак ножа опустив. І на мить Меґі здалося, ніби в його очах промайнуло щось схоже на переляк.

Фенолію з полегкістю глянув на дівчинку.

Баста ступив крок назад, пильно оглянув лезо ножа й, немовби виявивши на ньому якусь пляму, до блиску натер його полою своєї чорної куртки.

— Я не вірю жодному вашому слову, мені все й так зрозуміло! — сказав він. — Але ваша баечка така захоплива, що її, мабуть, скортить послухати й Каприкорнові. Тому... — Баста востаннє кинув погляд на лискучий ніж, натис на кнопку, лезо, клацнувши, сховалося, і він заткнув ножа за пасок, — ми візьmemo з собою не лише книжку й оцю дівчинку, а й тебе, старий.

Меґі почула, як Фенолію вхопив ротом повітря. Від страху вона й сама не була певна, чи билосся ще в неї серце взагалі. Баста забере їх із собою... «Ні! — вигукнула вона подумки. — Ні!»

— Візьмете нас із собою? Куди? — не зрозумів Фенолію.

— А ти в малої спитай! — Баста глузливо кивнув головою в бік Меґі. — Вона з батьком уже мала честь побувати в нас у гостях. Ночівля, харчування — все нашим коштом.

— Але ж це безглуздя! — вигукнув Фенолію. — Я гадав, ідеться про книжку!

— Що ж, даремно ти так гадав. Але ми теж не знали, що десь є ще один примірник. Ми мали лише повернути Чарівновустого. Каприкорн дуже не любить, коли його гості від'їздять, не попрощавшись. А Чарівновустий — гість особливий, чи не так, золотко? — Баста підморгнув Меґі. — Та ми його тут не застали, а я маю приємніші справи, ніж просто чекати на нього. Тим-то я прихоплю з собою його доцю, й тоді він сам приповзе до нас, цілком добровільно. — Він підійшов до Меґі й погладив її по голові. — Хіба ж не чарівна приманка? Повір мені, старий: коли ця мала буде в нас, її татусь поведеться, як цирковий ведмідь з кільцем у носі.

Меґі відштовхнула його руку. Дівчинка тремтіла від люті.

— Більше так не роби! — прошепотів Баста їй на вухо.

Цієї хвилини сходами, важко гупаючи, спустився Пласконіс, і Меґі аж зраділа. Важко хекаючи, він постав у дверях кухні з цілим стосом книжок під пахвою.

— Ось! — видихнув він, вивалюючи книжки на стіл. — Вони всі починаються з такої палички з ручкою і бублика. Точнісінько, як ти мені й малював.

Він поклав поряд із книжками заяложеного папірця. На ньому були незграбно нашкрябані «Ч» і «О». Літери мали такий вигляд, ніби рука, яка їх виводила, докладала неймовірних зусиль.

Баста розклав книжки на столі, ножем відсовуючи їх одна від одної.

— Це не те, — сказав він; ножем-таки скинув дві книжки зі столу, і вони з розтріпаними сторінками впали на підлогу. — І це не те.

І ще дві полетіли на підлогу. Зрештою Баста поскидав зі столу всі книжки.

— Ти певен, що там уже не зосталося жодної? — запитав він у Пласконоса.

— Ну, звісно.

— Якщо помиляєшся, начувайся! Повір, тоді біда буде не мені, а тобі!

Пласконіс стривожено глипнув на книжки в себе під ногами.

— Що ж, доведеться наш план трохи змінити: оцього ми теж прихопимо з собою! — Баста показав ножем на Фенолію. — Щоб розказував босові свої баечки. Ти знаєш, вони й справді досить потішні. Але якщо він усе ж таки десь приховав ту книжку, то вдома ми матимемо вдосталь часу, щоб у нього про це розпитати. Не спускай очей зі старого, а я нагляну за малою.

Пласконіс кивнув головою і рвучко підвів Фенолію зі стільця. Тим часом Баста схопив Меґі за руку.

Знов до Каприкорна?.. Коли Баста потяг Меґі до дверей, вона закусила губу, щоб не розплакатись. Ні! Жодної сльозинки Баста в неї не побачить, нехай і не сподівається. «Добре, що вони хоч не схопили Мо!» — подумала вона. І раптом у неї промайнула ще одна думка: «А що, коли він трапиться їм ще доти, як вони виїдуть із села? Що, як вони з Елінор трапляться їм назустріч?»

Не довго думаючи, вона спробувала втекти, але у відчинених дверях уже стояв Пласконіс.

— А що робити з другою крихіткою й отим плаксієм у миснику? — запитав він.

Піппо перестав плакати, і обличчя Фенолію стало білішим, ніж сорочка в Басти.

— Ну, старий, як гадаєш, що я з ними зроблю? — зловтішно запитав Баста. — Ти ж бо нібито все про мене знаєш.

Фенолію не зронив жодного слова. Цієї хвилини він, мабуть, перебирав у пам'яті всі звірства, які колись придумав був для Баста.

Кілька хвилин Баста втішався страхом на його обличчі, тоді повернувся до Пласконоса й розпорядився:

— Діти зостануться тут. Досить і дівчинки.

Фенолію нарешті прийшов до мови.

— Пауло, йдіть додому! — гукнув він, коли Пласконіс потяг його в коридор. — Чуєте? Негайно йдіть додому. Скажіть мамі, що я днів на два маю кудись поїхати. Зрозуміли?

— Треба ще раз повернутися до того помешкання, — сказав Баста, коли вони вже стояли надворі. — Я забув лишити записочку твоєму батькові. Зрештою, він має знати, де ти, чи не так?

«Яку записочку, коли ти й двох літер не вмієш до пуття написати?!» — подумала Меґі, але вголос, певна річ, нічого не сказала. Усю дорогу вона потерпала, що назустріч їм трапиться Мо. Та коли вони знов підійшли до будинку, вуличкою дріботіла лише якась стара жінка.

— Ляпнеш хоч слово — і я вернуся й поскручую обом тим дітям в'язи! — прошепотів Баста до Фенолію, коли жінка уповільнила ходу.

— Добрідень, Розаліє! — глухо промовив Фенолію. — А я ось знов беру квартирантів. Що ти на це скажеш?

Підозра зійшла з обличчя Розалії, і по хвилі жінка зникла в кінці вулички. Меґі відімкнула двері й уже вдруге впустила Басту й Пласконоса до помешкання, де вони з батьком почувалися в такій безпеці...

У коридорі вона раптом згадала про сіру кішку й заклопотано пошукала її очима. Але кішки ніде не було.

— Треба випустити кішку, — сказала вона, коли вони ввійшли до спальні. — А то ще здохне з голоду.

Баста розчахнув вікно й промовив:

— Тепер вона й сама вискочить звідси.

Пласконіс зневажливо пирхнув, але цього разу про Бастині забобони нічого не сказав.

— Можна мені взяти що-небудь з одягу? — запитала Меґі.

У відповідь Пласконіс лише рохнув. А Фенолію похмуро оглянув себе згори донизу й промовив:

— Мені б теж не завадило прихопити що-небудь із собою, щоб переодягтися.

Але ніхто не звернув на нього уваги. Баста був заклопотаний своєю «записочкою». Висолопивши язика, він старанно вирізав ножом на шафі з одягом своє ім'я: БАСТА.

Таку записочку Мо добре зрозуміє!

Меґі покvapно захпала до свого заплічника сякі-такі речі. На ній і досі був батьків светр. Коли вона хотіла була сховати поміж одягом і книжки Елінор, Баста вибив їх у неї з рук, grimнувши:

— Ці брати не треба!

Дорогою до Бастиної машини Мо їм не трапився. Як і на всьому їхньому безкінечно довгому шляху.

Серед зелених пагорбів

— Дай йому спокій! — сказав Мерлін. — Може, він потоваришує з тобою після того, як познайомиться з тобою ближче. У сов отак одразу, ні сіло ні впало нічого не буває.

Т. Г. Вайт. Король Камелота

Вогнерукий задивився на Каприкорнове село. Здавалося, до нього зовсім недалечко, як палицею кинути. У декотрих вікнах відбивалося небо, а на одному з дахів чоловік у чорній куртці міняв кілька поламаних дранок. Вогнерукий бачив, як чоловік утер спітніле чоло. Ці йолопи не скидали курток навіть у таку спеку, наче боялися, що без тієї уніформи порозпадаються. Воно й не дивно: гайвороння теж не скидає на сонці своє чорне пір'я, а ці люди — ніщо інше, як згряя воронів, хижаків, стерв'ятників, що шматують своїми гострими дзьобами падло.

Фарида спершу тривожило те, що на пропозицію Вогнерукого вони влаштувалися так близько до села. Та Вогнерукий пояснив, що на довколишніх пагорбах надійнішого місця просто немає. Цих обвуглених решток стін серед заростів було вже майже не видно. Молочай, дрік і дикий чебрець пообвивали чорне від сажі каміння й сховали під зеленню біль і горе. Захопивши покинуте село, Каприкорнові люди невдовзі спалили цю хатину. Уже немолода жінка, яка мешкала в ній, відмовилася залишити обжите гніздо, а Каприкорну не потрібні були чужі очі так близько від його нового кубла. Отож він випустив на неї своїх круків — свої чорні куртки, і вони підпалили курятник і хатину з однією-однісінькою кімнаткою. Вони витоптали старанно оброблені грядки й застрелили віслюка, майже такого самого старого, як і його господаря. Прийшли вони, як завжди, під прикриттям ночі, місяць тоді світив дуже ясно — так розповідала Вогнерукому одна з Каприкорнових служниць. Стара в сльозах вибігла з хатини й зчинила крик. А потім усіх їх прокляла, хоча дивилася при цьому лише на одного — на Басту, який стояв трохи збоку, тому що боявся вогню. У місячному сяйві його біла сорочка аж світилася. Мабуть, під тією білістю старій привиділася невинність чи добре серце. Баста наказав Пласконосому затиснути їй рота, а решта стояли й аж заходилися реготом. І раптом жінка впала мертва, вона нерухомо лежала серед витоптаних грядок. Після цього випадку Баста в усій околиці не боявся жодного іншого місця так, як обгорілих стін, що виглядали з-під чебрецю. Отож кращої схованки, щоб із неї спостерігати за Каприкорновим селом, і справді не було.

Зазвичай Вогнерукий влаштовувався в затінку перед хатиною, у кроні одного з дубів, під якими колись любила посидіти, мабуть, і господаря. Якби кому-небудь і спало на думку ковзнути поглядом у бік схилу, то за віттям він однаково не помітив би Вогнерукого. Той годинами нерухомо сидів на дереві, спостерігаючи в бінокль за автостоянкою й будинками. Фаридові він звелів лишитись у виярку за хатиною. Хлопчина неохоче послухався. Він не відставав від Вогнерукого, як реп'ях від штанів. Спалена хатина наводила на нього моторошний страх.

— Її дух запевне ще тут, — раз у раз казав він. — Дух тієї старої. А що, коли вона була відьма?

Та Вогнерукий лише посміявся з нього. У цьому світі духів нема. Принаймні людям перед очі вони не являються. Їхній виярк був схований так надійно, що минулої ночі Вогнерукий навіть зважився розкласти в ньому багаття. Фарид упіймав кролика — він був мастак ставити сильця й не такий жалісливий до тварин, як Вогнерукий. Коли кролик попадався в сильце, Вогнерукий підходив вийняти його аж тоді, коли сіромаха вже переставав тріпатись. Фаридові така жалісливість була чужа. Мабуть, йому надто часто доводилося голодувати.

Але який захват спалахував у його очах щоразу, коли Вогнерукий за допомогою двох паличок добував вогонь! Хлопчина вже обсмалив собі всі пальці, намагаючись навчитися фокусів з вогнем. Вогонь кусав його за ніс і губи, і все ж Вогнерукий раз у раз заставляв малого за тим, що він майстрував собі з паличок та вати смолоскипи або вовтузився з сірниками. А якось Фарид ненароком підпалив суху траву, й Вогнерукий схопив його за комір і тряс, як шкідливе цуценя, поки в хлопчини потекли сльози.

— Послухай, кажу востаннє: кинь свої забавки з сірниками! — шпетив він малого. — Вогонь — звір небезпечний! Він тобі не товариш. Якщо неправильно з ним поведешся, він тебе вб'є або димом викаже ворогам!

— Але ж тобі він товариш! — уперто пробурмотів, затинаючись, Фарид.

— Дурниці! Просто я з ним не легковажу. І не забуваю про вітер! Я вже сто разів казав тобі: не розкладай багаття на вітрі. А тепер киш звідси, йди пошукай Гвіна.

— І все ж таки він тобі товариш! — ще раз пробурмотів хлопчина, перше ніж ушитися. — Принаймні він слухається тебе краще, ніж куниця.

Фарид мав рацію. Хоча теж не зовсім, адже куниці взагалі слухаються лише самих себе. А щодо вогню, то в цьому світі він слухався Вогнерукого також далеко не так, як в іншому. Там язики полум'я з його наказу оберталися на квіти. На його прохання вони серед ночі розпускали гілля й струшували на нього іскри. Вони йшли з ним у танок, і то скрикували, то щось нашіптували своїми тріскучими голосами. А в цьому світі вони були водночас покірні й уперті — німі, чужі звірі, що час від часу кусали руку, яка їх годувала. Лише зрідка, холодної ночі, коли самотність Вогнерукому тільки

й скрашував вогонь, у його потріскуванні чоловікові вчувався шепіт, але зрозуміти слів він не міг.

І все ж Фарид, певно, таки мав рацію. Вогонь був Вогнерукому товаришем, але саме через вогонь тоді, в іншому житті, Каприкорн і наказав своїм людям привести до нього Вогнерукого й звелів йому: «Навчи мене грати з вогнем!» І Вогнерукий послухався. Він і досі шкодував, що відкрив Каприкорнові так багато таємниць, адже той любив дати вогню волю і знов приборкати його після того, як досита насичувався збіжжям, хлівами, будинками — всім, що не мало змоги втекти від нього.

— Його й досі немає? — Фарид стояв, прихилившись до шерехатого стовбура.

Хлопчина вмів підкрастися тихо, мов змія. Вогнерукий і досі щоразу здригався, коли той з'являвся так зненацька.

— Немає, — відповів Вогнерукий. — Нам щастить.

Того дня, коли вони приїхали сюди, Каприкорнова срібляста машина ще була на стоянці, але вже пополудні двоє юнаків заходилися її натирати, поки вже й самих їх стало видно в ній, як у дзеркалі. І ще до вечора господар вирушив із села. Каприкорн частенько роз'їжджав околицями: навідувався до сіл на узбережжі чи до однієї зі своїх, як він любив висловлюватися, «баз», хоча нерідко то була просто лісова хижа з одним чи двома знудженими сторожами. Як і Вогнерукий, він не вмів водити машину сам, проте це мистецтво опанували декотрі з його людей. Щоправда, водійських посвідчень майже ніхто з них не мав — адже для того, щоб їх одержати, треба вміти читати.

— Так, уночі я піду туди знов, — сказав Вогнерукий. — Бо він роз'їжджатиме, либонь, не довго. Та й Баста, звичайно, скоро повернеться.

Бастиної машини на стоянці не було вже того дня, коли вони приїхали. Невже він з Пласконосом і досі лежить зв'язаний у тій розваленій хатині?

— Гаразд. Коли виходимо? — З Фаридового голосу було чути, що хлопчина залюбки вирушить хоч зараз. — Відразу, щойно зайде сонце? Вони тоді якраз усі вечерятимуть у церкві.

Вогнерукий прогнав муху з бінокля.

— Я піду сам. Ти зостанешся і стерегтимеш речі.

— Ні!

— Так. Бо це небезпечно. Я хочу там декого навідати, а для цього мені доведеться пробратися у двір за Каприкорновим будинком.

Фарид звів на нього вражений погляд. Його чорні очі іноді дивилися так, неначе їм уже надто багато довелось побачити.

— Ти здивований, еге? — промовив Вогнерукий, тамуючи усмішку. — Ти, мабуть, і не думав, що в Каприкорновому домі я маю друзів.

Хлопчина стенов плечима й подивився в бік села. На стоянку саме завернув запарований вагозов. У відкритому кузові стояли дві кози.

— Ще хтось із селян лишився без кіз, — пробурмотів Вогнерукий. — І добре зробив, що віддав, а то ще до вечора на дверях його хліва висіла б записка.

Фарид подивився на нього, нічого не розуміючи.

— У записці стояло б: «Завтра прокукурікає червоний півень». Крім цього речення, Каприкорнові люди не вміють писати більш нічого. А іноді вони просто чіпляють на дверях дохлого півня. Таке зрозуміє будь-хто.

— Червоного півня? — Хлопчина покрутив головою. — Це що — таке прокляття?

— Та ні! Чорт, ти вже знов як Баста. — Вогнерукий тихенько засміявся.

З ваговоза вийшли Каприкорнові люди. Той, що нижчий, ніс два напхом напхані пластикові мішечки, другий стягував з кузова кіз.

— Червоний півень — це вогонь. Вогонь, який чорні куртки пускають у селянські хліви й на оливкові дерева. Іноді червоний півень заспіває й на горищі або, коли хтось виявився аж надто непіддатливий, і в кімнаті з дітьми. Майже в кожній людині є щось таке, що їй особливо дороге.

Ті двоє потягли кіз у село. Один із них був Кокерель — Вогнерукий здогадався про це з того, що той припадав на одну ногу. Вогнерукий уже не раз запитував себе, чи знає Каприкорн про всі оці дрібні обладнання своїх людей. Може, вони час від часу просто працюють на власну кишеню?

Фарид упіймав у пригорщу коника й розглядав його в щілину поміж пальцями.

— І все ж таки я піду з тобою, — сказав він.

— Ні.

— Я не боюся!

— Тим гірше.

Після того, як вони втекли від Каприкорна, той звелів поставити прожектори — перед церквою, на даху свого будинку й на автостоянці. Тож тепер лишитися непоміченим було ще тяжче. Вогнерукий першої ж такої ночі прокрався в село, замастивши сажею своє порубцьоване обличчя, щоб його не впізнали.

Охорону Каприкорн також посилив — мабуть, через скарби, які йому добув Чарівновустий. Звичайно, він уже давно сховав їх до підвалу в будинку, надійно замкнувши у важких, зумисне поставлених там сейфах. Каприкорн був чоловік скупий. Він збирав свої багатства, мов той дракон із казки. Часом він надівав перстень собі на палець чи ланцюжок на ший служниці, яку саме вподобав. Або посилав Басту придбати йому нову мисливську рушницю.

— З ким ти хочеш побачитись?

— Це тебе не стосується.

Фарид випустив з долоні коника. Той притьма поскакав геть на незграбних оливково-зелених лапках.

— З однією жінкою, — сказав Вогнерукий. — Однією з Каприкорнових служниць. Вона вже якось була мені допомогла.

— З тією, чий знімок ти носиш у заплічнику?

Вогнерукий опустив бінокля.

— А ти звідки знаєш, що я ношу в заплічнику?

Фарид увібгав голову в плечі. Він, схоже, звик діставати на горіхи за кожне необачне слово.

— Я шукав сірники.

— Ще раз дізнаюся, що ти порпався в моєму заплічнику, скажу Гвінові повідкушувати тобі пальці.

— Ні, Гвін мене не кусатиме! — усміхнувся хлопчина.

Він мав рацію. Куниця любила його до нестями.

— А де це, власне, та шкідлива bestія шастає? — Вогнерукий обвів поглядом дерева. — Я Гвіна від учора не бачив.

— Мені здається, він знайшов собі подругу.

Фарид ворухив паличкою сухе листя, що встеляло землю під деревами. Уночі його шарудіння викаже будь-кого, хто спробує нечутно підкрастися до їхньої схованки.

— Якщо ти не візьмеш мене з собою, — проказав хлопчина, не підводячи очей на Вогнерукого, — то я сам піду за тобою назирці.

— Якщо підеш за мною назирці, я дам тобі такого бобу, що не знатимеш, на яке місце сісти!

Фарид похнюпив голову й байдуже втупився в свої босі ноги. Потім перевів погляд на розвалені стіни, за якими вони влаштували схованку.

— І не чіпляйся більше до мене з духом отої старої! — роздратовано кинув Вогнерукий. — Скільки тобі ще казати? Уся небезпека там, у селі. Якщо боїшся темряви, розклади багаття у в'язку.

— Духи вогню не бояться, — ледве чутно промовив Фарид.

Вогнерукий зітхнув і зліз зі свого спостережного пункту. Цей хлопчина й справді був не краший від Басти. Щоправда, проклять, сходів і чорних котів він не боявся, зате йому скрізь ввижалися духи, і не лише отієї старої жінки, закопаної в твердій землі десь неподалік. Ні, Фарид бачив цілі юрмища духів: злі, мало не всемогутні створіння, що виривають у нещасних смертних хлопчиків з грудей серце й пожирають його. Фарид просто не вірив Вогнерукому, коли той казав, що духи не прийшли разом із ним, що він лишив їх там, у книжці, вкупі з розбійниками, які били його руками й ногами. Якщо сьогодні вночі він зостанеться тут сам, то, чого доброго, ще помре зо страху.

— Ну, гаразд, — зітхнув Вогнерукий, — підеш зі мною. Але щоб мені й не писнув, зрозумів? Бо там унизу — не духи, а живі люди з ножами й рушницями.

Фарид із вдячністю обхопив Вогнерукого своїми худенькими руками.

— Гаразд, годі вже, годі! — різко кинув Вогнерукий, відтручуючи хлопця. — Покажи краще, як ти навчився стояти на одній руці.

Фарид одразу послухався. З почервонілим від напруження обличчям він утримував рівновагу спершу на правій руці, потім на лівій, випроставши вгору босі ноги. Через три секунди він, гойднувшись, упав просто на цупке листя чистцю, але вмить підхопився й став на руку знов.

Вогнерукий сів під деревом.

Пора було якось відчепитися від хлопчини. Але як? У собаку можна запустити камінцем чи двома. А в хлопчика?.. І чому він не лишився з Чарівновустим? Той краще вмів наглядати за дітьми. Зрештою, то він вичитав Фарида в цей світ. Але ж ні, хлопчина побіг хвостиком саме за ним, Вогнеруким.

— Піду пошукаю Гвіна, — промовив він і підвівся.

Фарид мовчки рушив услід за Вогнеруким.

Повернення

Вона розмовляла з королем і в глибині душі сподівалася, що той заборонить синові від'їздити на прогулянку. Але король сказав:

— А знаєш, люба моя, таки правду кажуть: пригоди потрібні навіть дітям. Пригоди можуть ввійти людині в плоть і кров, навіть якщо згодом вона про них і не згадає.

Ева Ібботсон. Таємниця тринадцятого перону

Цього сірого дощового дня, коли перед очима Меґі вдруге постало Каприкорнове село, нічого небезпечного вона не побачила. Крізь зелень на пагорбах унизу проглядали вбогі будинки. Сонячне проміння не прикрашало їхню старість, і Меґі аж не вірилося, що це були ті самі будинки, які мали такий грізний вигляд уночі, коли вони звідси втікали.

— Цікаво! — прошепотів Фенолію, коли Баста в'їхав на стоянку. — Ця місцина страшенно схожа на ту, де відбувається дія в моєму «Чорнильному серці»! Замку тут, звісно, немає, але краєвид довкола дуже подібний, та й село, здається, майже таке саме старе. А ти знаєш, що в «Чорнильному серці» все діється у світі, який неабияк нагадує наше середньовіччя? Я, певна річ, дещо додав від себе — приміром, фей, велетів, а дещо й випустив, але загалом...

Далі Меґі його вже не слухала. Вона пригадувала ту ніч, коли вони втікали з Каприкорнової темниці. Тоді вона так сподівалася, що ніколи вже не побачить ні цієї автостоянки, ні церкви, ні отих пагорбів.

— Виходьте хутчі! — буркнув Пласконіс, рвучко відчиняючи дверцята машини. — Сподіваюся, дорогу ти ще не забула?

Ні, дорогу Меґі не забула, хоча цього дня все мало інший вигляд. Фенолію роззирався у вуличках, мовби справжній турист.

— Я це село знаю! — прошепотів він до Меґі. — Тобто я про нього чув. З цим селом пов'язана не одна сумна історія. У минулому столітті — отой землетрус, а під час останньої війни...

— Прибережи свого язика на потім, ти, писако! — урвав його Баста. — Терпіти не можу, коли при мені шепочуться!

Фенолію сердито глипнув на нього і змовк. До самої церкви він не зронив жодного слова.

— Чого поставали? Відчиняйте двері! — гаркнув Пласконосій.

Меґі з Фенолію штовхнули важкі дерев'яні двері.

На них повіяло таким самим холодним, застоїним повітрям, як і того дня, коли Меґі привели до цієї церкви разом з Мо та Елінор. Усередині змінилося мало що. Червоні стіни цього похмурого дня справляли ще лиховісніше враження, а лялькове обличчя статуї Каприкорна прибрало, здавалося, ще зліших рис. Залізні бочки, в яких спалювали книжки, також стояли на тому самому місці, а ось Каприкорнового крісла вгорі на сходах уже не було.

Двоє в чорних куртках саме тягли сходами нагору нове крісло. Поряд стояла, нетерпляче покрикуючи на них, стара, схожа на сороку жінка. Меґі з відразу впізнала її.

Баста відштовхнув убік двох жінок, які навколішках мили підлогу посередині церкви, й поважно рушив до сходів, що колись вели до вітаря.

— Мортоло, де Каприкорн? — ще здалеку гукнув він старій. — У мене для нього новини. Важливі новини!

Стара навіть голови не повернула.

— Візьміть іще правіше, йолопи! — скомандувала вона тим двом, котрі все ще мучилися з важким кріслом. — Ось бачите, діло пішло! — Потім недбало обернулася до Басти й кинула: — Ми чекали на тебе раніше.

— Що ти хочеш сказати?

Баस्ता розмовляв гучно, але в його голосі Меґі почула невпевненість. Схоже, він боявся старої.

— А ти знаєш, скільки сіл на цьому Богом проклятому узбережжі? До того ж ми навіть не були певні, чи Чарівновустий узагалі ще десь тут. Але мій нюх ніколи мене не підводив, і... — він кивнув головою в бік Меґі, — я своє завдання виконав.

— Та невже? — Сорока ковзнула поглядом повз Басту — туди, де стояли Меґі й Фенолію під охороною Пласконоса. — Я бачу лише дівчинку і якогось старого. А де ж її батько?

— Його там не було. Але він прийде. Кращого живця, ніж ця мала, й не треба.

— І звідки ж він знатиме, що вона тут?

— Я лишив йому записку!

— Відколи це ти вмієш писати?

Меґі помітила, як у Басти від злості напружилися плечі.

— Я написав там своє ім'я. Йому більш нічого й не треба, щоб зрозуміти, де шукати свою дорогоцінну доцю. Скажеш Каприкорнові, що я замкну її в одній із кліток. — По цих словах він крутнувся на підборах і знов поважно рушив до Меґі й Фенолію.

— Каприкорн поїхав, і я не знаю, коли він повернеться! — крикнула йому вслід Мортала. — Але до його повернення головна тут я, і мені здається, що останнім часом ти виконуєш свою роботу не так, як від тебе чекають.

Баस्ता обернувся так різко, немовби його щось укусило за потилицю. Але Мортала незворушно провадила далі:

— Спершу даєш Вогнерукому вкрати в тебе ключі, потім губиш наших собак і нам доводиться розшукувати тебе в горах, а тепер ще й це. Давай сюди ключі. — І Сорока простягла руку.

— Що?! — Баस्ता зблід, мов школяр, якому мають перед усім класом дати різок.

— Ти добре чув, що я сказала. Я забираю в тебе ключі від кліток, склепу й бензосховища. Принеси їх сюди!

Баस्ता не поворухнувся.

— Не маєш права! — нарешті процідив він крізь зуби. — Мені їх дав Каприкорн, і забрати їх у мене може лише він. — І відвернувся, щоб піти геть.

— І він їх у тебе таки забере! — крикнула Мортала. — А як тільки повернеться, зажадає від тебе звіту. Може, він краще, ніж я, зрозуміє, чому ти не привіз Чарівновустого.

Баस्ता нічого не відповів. Натомість схопив за руки Меґі й Фенолію й потяг до виходу з церкви. Сорока крикнула йому вслід іще щось, але Меґі не зрозуміла, що саме. А Баस्ता навіть не обернувся.

Він замкнув їх із Фенолію в комірчині під номером п'ять — у тій самій, де колись сидів Фарид.

— Ну, ось, зачекаєте тут, поки з'явиться твій татусь! — сказав він, упихаючи Меґі в двері.

Вона мала таке враження, ніби їй удруге сниться той самий страшний сон. Тільки цього разу тут не було навіть прілої соломи, щоб сісти, і лампочка під стелею не горіла. Зате крізь невеличку дірку в стіні проникало трохи денного світла.

— Чудово! — сказав Фенолію й, зітхнувши, сів просто на холодну підлогу. — Хлів. Не дуже оригінально. Принаймні я сподівався, що Каприкорн для своїх в'язнів улаштує бодай справжню в'язницю.

— Хлів? — Меґі сперлася на стіну. Вона чула, як у замкнені двері періщить дощ.

— Атож. А ти думала, тут що? Колись завше так будували: внизу — худоба, вгорі — люди. У деяких гірських селах кіз та віслюків і досі тримають у таких хлівах. Уранці, коли худобу виганяють на пасовище, у вуличках парують цілі купи гною, і люди вступають у них, коли виходять купити свіжі булочки. — Фенолію висмикнув з носа волосинку, уважно розглянув її, немовби не ймучи віри, що така щетина виросла в

його власному носі, й щиглем відкинув її геть. — Це й справді чудеса! — пробурмотів він. — Саме такою я й уявляв собі Каприкорнову матір: ніс, близько посажені очі... Навіть те, як вона згортає на грудях руки й випинає підборіддя...

— Каприкорнова мати? — Меґі недовірливо поглянула на нього. — Ота сорока?

— Сорока?! Це ти її так називаєш? — Феноліо тихенько засміявся. — Саме таке прізвисько вона має і в моїй книжці. Таки й справді дивовижа! Але ти її остерігайся. Вдача в неї не вельми приємна.

— А я думала, це його економка.

— Гм, саме так ти, мабуть, і мала думати. Тож нехай це буде поки що наша маленька таємниця. Ти мене зрозуміла?

Меґі кивнула головою, хоч нічого й не зрозуміла. А втім, хіба не однаково, хто ця стара? Тепер усе однаково. Цього разу тут нема Вогнерукого, який уночі випустив би їх на волю. Усе виявилось марним, так ніби вони звідси й не втікали. Меґі ступила до замкнених дверей і вперлася в них долонями.

— Мо прийде по мене, — прошепотіла вона, — і тоді вони зачинять нас тут назавжди. Навіки!

— Хтозна, хтозна. — Феноліо підвівся, підійшов до неї й пригорнув її.

Вона притислася обличчям до його куртки. Тканина була груба й пахла тютюном для люльки.

— Я що-небудь придумаю, — прошепотів Феноліо їй на вухо. — Адже то я, зрештою, придумав цих негідників. Смішно було б, якби я не повернув їх туди, звідки вони прийшли. Щодо цього твій батько мав одну ідею, але...

Меґі підвела заплакане обличчя і з надією поглянула старому в очі. Та він лише похитав головою:

— Потім. А поки що поясни мені, навіщо Каприкорнові твій батько. Чи пов'язано це з його мистецтвом читати вголос?

Меґі кивнула головою і втерла заплакані очі.

— Він хоче, щоб Мо вичитав йому когось із тієї книжки, якогось давнього товариша...

Феноліо простяг їй носову хустинку. Коли Меґі почала сякаться, з хустини випало кілька тютюнових кришок.

— Товариша? У Каприкорна товаришів немає. — Старий насупив брови.

І раптом Меґі відчула, як він різко хапнув ротом повітря.

— Хто він? — запитала вона.

Але Феноліо лише втер сльозу з її щоки.

— Сподіваюся, того чоловіка ти зустрінеш тільки на сторінках книжки, — нарешті ухильно відповів він. Потому відвернувся й заходив туди-сюди по комірчині. — Каприкорн, мабуть, скоро повернеться. Я маю поміркувати, що йому казати.

Але Каприкорн не повертався. Надворі вже стемніло, а по них до цієї в'язниці ніхто не приходив. Не приносили навіть поїсти. Коли з дірки в стіні потягло нічним холодом, вони посідали поруч на твердій долівці, зігріваючи одне одного.

— А Баста, власне, й досі такий самий забобонний? — озвався перегодя Феноліо.

— Так, дуже, — відповіла Меґі. — Вогнерукий частенько дражнить його цим.

— Це добре, — буркнув Феноліо.

І більше не сказав жодного слова.

Каприкорнова служниця

Я ніколи не бачив ні своїх батька-матері, ні їхніх портретів, тому перші уявлення про них були пов'язані — хоч як безглуздо це звучить — з плитами на їхніх могилах. Форма літер на батьковому надгробку чомусь навіяла мені думку про те, що він був кремезний, широкоплечий смаглявий чоловік з кучерявим чорним чубом. А контури й лінія напису «А також Джорджиана, його дружина» викликали в мене дитячі уявлення про матір як про хворобливу жінку в ластовинні.

Чарльз Діккенс. Великі сподівання

Вогнерукий зібрався в дорогу, ніч стояла така темна, що темнішої не буває. Небо все ще затягували хмари, і крізь них не проглядала жодна зірочка. Лише місяць час від часу з'являвся з-за хмаровиння — якийсь жалюгідно тоненький, нагадуючи кружальце лимона в чорнильному морі.

Вогнерукий просто молився на цю темряву, а ось Фарид здригався щоразу, коли по його обличчю черкала гілка.

— Прокляття, краще б я лишив був тебе з куницею! — невдоволено бурчав Вогнерукий. — Ти так цокотиш зубами, що нас одразу почують. Поглянь уперед! Ось чого треба боятися — того, що там! Не духів, а рушниць!

За якихось кілька кроків починалося Каприкорнове село. Від нових прожекторів між сірими будинками було ясно, як удень.

— А ще кажуть, буцімто електрика — це велике щастя! — прошепотів Вогнерукий, коли вони кралися повз автостоянку.

Між машинами знудьговано походжав вартовий. Позіхнувши, він прихилився до вагоза, в якому Кокерель пополудні привіз кіз, і надів навушники.

— От і добре! Так ціле військо пройде, а він нічого не почує! — стиха мовив Вогнерукий. — Якби зараз сюди Басту, то він зачинив би цього хлопця днів на три в отому Каприкорновому хліві й не дав би йому й шматка хліба.

— А що, як піти дахами? — У Фаридових очах уже не було страху: вартовий з рушницею не лякав хлопчину так, як духи в його уяві.

На таку нерозважливість Вогнерукий лише похитав головою. Але ідея з дахами була непогана. По стіні одного із сусідніх зі стоянкою будинків вився виноград. Його вже багато років не обрізали. Як тільки вартовий, погойдуючись у такт музиці, що гриміла в його вухах, відійшов на протилежний бік стоянки, Вогнерукий подерся затверділою лозою вгору. Фарид лазив по деревах ще краще. Уже стоячи на даху, він гордо подав Вогнерукому руку. Мов бродячі коти, вони пробиралися дахами далі: повз димарі, антени, Каприкорнові прожектори, які світили тільки вниз, отож усе, що було вгорі, ховалося в непроникній темряві. Один раз під ногами у Вогнерукого відірвалася черепиця, але він устиг її підхопити, і вона не впала на вулицю й не розлетілася на шматки.

Діставшись до майдану, де стояла церква й Каприкорнів будинок, вони спустилися ринвою на землю. Якусь хвилю Вогнерукий, пригнувшись за горою порожніх ящиків з-під овочів і затамувавши подих, стежив за вартовим. Не лише майдан, а й вузьку вуличку перед Каприкорновим будинком заливало яскраве світло. Біля водограю перед церквою сидів чорний кіт. У Басти, якби він побачив його, завмерло б, мабуть, серце, однак у Вогнерукого куди більшу тривогу викликали вартові перед Каприкорновим будинком. Двоє з них тинялися біля входу. Ще один — кремезний, приземкуватий — чотири роки тому розшукав Вогнерукого на півночі, в місті, де фокусник мав намір дати свою останню виставу. Разом з ще двома чорними куртками той тип привіз Вогнерукого сюди, і тут Каприкорн заходився був розпитувати в нього про Чарівновустого та оту книжку — розпитувати так, як умів лише він, Каприкорн.

Вартові про щось сперечалися. Вони були так захоплені розмовою, що Вогнерукий набрався духу і, швидко ступивши кілька кроків, зник у вуличці, що вела до Каприкорнового будинку. Фарид прошмигнув услід за Вогнеруким — нечутно, мов його жива тінь. У Каприкорновому будинку, цій масивній, незграбній споруді, була колись, мабуть, сільська ратуша, а може, монастир чи школа. У жодному вікні не світилося, і вартових поблизу теж не було видно. Але Вогнерукий пильності не втрачав. Він знав, що чорні куртки любили прихилитися десь до темних вхідних дверей, зливаючись із ними, мов гайвороння з нічною темрявою. Так, Вогнерукий знав про Каприкорнове село майже все. Йому частенько випадало скрадатися цими вуличками відтоді, як Каприкорн наказав привезти його сюди, щоб він, Вогнерукий, шукав для нього Чарівновустого й книжку. І щоразу, коли туга за домівкою доводила його до божевілля, він приходив сюди, до своїх давніх ворогів, — лише задля того, щоб хоч трохи не почуватися чужим. І стримати його не міг навіть страх перед Бастиним ножем.

Вогнерукий узяв із землі плаского камінця, поманив до себе Фариду й пожбурих камінця вздовж вулиці. Ніде ніщо не ворухнулося. Вартовий, як Вогнерукий і сподівався, робив обхід, тож чоловік прослизнув до високого муру, за яким був Каприкорнів садок: плодові дерева, городина, духмяні кущі, сховані за огорожею від холодного вітру, що іноді віяв із сусідніх гір. Вогнерукий нерідко заходив сюди порозмовляти зі служницями, які пололи бур'ян на грядках. Прожекторів у садку не було, вартових теж (кому ж спаде на думку красти тут городину?!), а до будинку з двору вели тільки заґратовані двері, що їх на ніч замикали. А ще відразу за муром

стояла собача будка, та вона була порожня. Собаки не повернулися з пагорбів. Вони виявилися розумнішими, ніж Вогнерукий про них думав, а нових Баста вочевидь іще не завів. Нерозумно з його боку. Ні, Баста таки дурень.

Вогнерукий зробив знак Фаридові, щоб той не відставав, і побіг повз старанно доглянуті грядки до заґратованих дверей. Уздрівши важкі ґрати, хлопчик запитливо звів очі на Вогнерукого. Але той у відповідь лише приставив до губів пальця й показав поглядом на вікно на третьому поверсі. Віконниці, чорні, як і сама ніч, були відчинені. Вогнерукий нявкнув, та так природно, що йому відповіло одразу кілька кішок. Але за вікном жодного поруху. Вогнерукий тихенько лайнувся, якусь хвилю ще прислухався до темряви, а тоді різко скрикнув хижим птахом. Фарид здригнувся й припав до стіни. Цього разу за вікном почулося шарудіння, й через підвіконня перекинулася жінка. Вогнерукий помахав рукою їй, вона помахала йому — і зникла.

— Чого витріщився?! — прошепотів Вогнерукий, помітивши стривожений Фаридів погляд. — Їй можна довіряти. Багато хто з цих жінок важким духом дихає на Каприкорна та його людей, а декотрі взагалі попали сюди не з власної волі. Але всі вони бояться Каприкорна. Бояться втратити роботу, бояться, що він спалить їхній родині дах над головою, якщо вони розповідатимуть про нього й про те, що тут твориться. Бояться, що Каприкорн найдет на їхніх рідних Басту з ножем... А Резі нічого боятися: сім'ї вона не має. — «Уже не має», — додав він подумки.

Двері за ґратами відчинилися, і на порозі постала жінка з вікна — Реза. Її стривожене бліде обличчя обрамляли темно-русяві коси.

— Як справи? — Вогнерукий ступив до ґрат і простяг крізь залізні прутья руку.

Реза, всміхнувшись, потисла її й кивком голови показала на хлопчину.

— Це Фарид, — стиха пояснив Вогнерукий. — Він до мене, так би мовити, прибився. Але йому можна довіряти. Каприкорна він любить не більше, ніж ми з тобою.

Реза кивнула, а тоді, докірливо поглянувши на Вогнерукого, похитала головою.

— Так, я розумію: те, що я сюди повернувся, з мого боку нерозумно. Але ти чула новину? — У голосі Вогнерукого лунали гордощі, і він їх не приховував. — Вони гадали, зі мною можна робити що завгодно. Але це не так! Один примірник книжки все ж таки лишився, і я його знайду! Не поглядай так на мене! Чи знаєш ти, де Каприкорн його ховає?

Реза похитала головою. Позад них почулося шарудіння, і Вогнерукий різко обернувся. Але то миша прошмигнула в тиші через двір. Реза дістала з кишені халата аркуш паперу й олівець. Вона писала повільно й ретельно, знаючи, що Вогнерукому легше читати великі літери. Вона сама ж і навчила його писати й читати, щоб вони могли спілкуватися.

Як завжди, Вогнерукий збагнув не відразу, що означали літери в нього перед очима. Він щоразу пишався собою, коли ті значки, схожі на павуків, нарешті склалися в слова і йому щастило розгадати їхню таємницю.

— «Я пошукаю», — тихо прочитав Вогнерукий. — Гарзд. Але будь обережна. Я не хочу, щоб ти ризикувала своєю гарненькою голівкою. — Він знов опустил погляд на записку. — А що означає: «Бастині ключі тепер у Сороки»?

Він повернув їй записку. Фарид не міг відвести погляду від Резиної руки, немовби перед його очима хтось творив чари.

— Схоже, тобі доведеться навчити і його! — прошепотів Вогнерукий крізь ґрати. — Бачиш, як він у тебе втупився?

Реза підвела голову й усміхнулася до Фарида. Той збентежено відвів погляд. Реза зробила пальцем коло довкруг свого обличчя.

— Хочеш сказати, він гарний хлопчина? — Вогнерукий насмішкувато скривив вуста, а зніяковілий Фарид уже не знав, куди подіти очі. — А я? Гарний, як місяць? Гм, вже й не знаю, що про такий комплімент думати. Чи ти маєш на увазі, в мене стільки ж рубців на обличчі, як на місяці?

Реза затисла собі долонею рота. Розсмішити її було не важко, вона сміялась, як маленька дівчинка. Лише тоді можна було почути її голос.

Зненацька ніч розпанахали постріли. Фарид з переляку аж присів під муром. Вогнерукий підвів його на ноги й прошепотів:

— Не бійся! То вартові знову стріляють у котів. Вони завжди так розважаються, коли їм стає нудно.

Фарид недовірливо подивився на нього, але Реза спокійно писала собі далі.

— «Вона забрала в нього ключі, — прочитав Вогнерукий. — Щоб покарати його». Ну, Басті це буде, звісно, не до шмиги. Тими ключами він так пишався, неначе йому доручили оберігати зіницю Каприкорнового ока.

Реза вдала, ніби дістає з-за паска ножа, і так насупилася, що Вогнерукий мало не зареготав. Він хутко роззирнувся навсібіч, але тут, у дворі за високим муром, було тихо, як на кладовищі.

— О-о, уявляю собі, як тепер Баста казиться! — прошепотів він. — Бідолаха зі шкіри лізе, щоб догодити Каприкорнові, ріже людям горлянки, нівечить обличчя, і отака йому за це дяка...

Реза ще раз узялася за олівець. І знову Вогнерукий нестерпно довго розшифровував її чітко написані літери.

— А-а, то ти чула про Чарівновустого! Хочеш знати, хто він такий? Що ж, якби не я, він і досі сидів би в Каприкорновій клітці. Що ще? Спитай у Фариди. Чарівновустий вийняв хлопчину з його історії, мов кісточку з абрикоси. Добре, що хоч не прихопив жодного з отих злих духів, про яких раз у раз торочить малий. Чарівновустий, звісно, читець хоч куди, Даріусові до нього далеко. Сама бачиш: Фарид не шкутильгає, обличчя в нього теж, мабуть, таке саме, як і було. Та й голос він також іще має, хоч зараз про нього цього не скажеш.

Хлопчина кинув на Вогнерукого гнівний погляд.

— Який у Чарівновустого вигляд? Поки що Баста обличчя йому не помережив. Це все, що я можу тобі сказати.

Угорі рипнула віконниця. Вогнерукий припав до ґрат. «Це вітер, — подумав він першої миті. — Просто вітер». Фарид утупивсь у Вогнерукого широко розплющеними від жаху очима — мабуть, те рипіння знов нагадало хлопчині про якогось демона. Однак створіння, що вихилилося з вікна над ними, було з плоті й крові — Мортота, або Сорока, як її називали поза очі. Усі служниці підлягали їй, ніщо не могло уникнути її очей і вух, навіть таємниці, що їх жінки пошепки переказували одна одній вночі у спальнях. Для сейфів із грішми Каприкорн відвів і то кращу кімнату, ніж для служниць. Усі вони ночували по четверо в помешканні, крім тих, які не погребували котримсь із його людей і не поселилися в одному з покинутих будинків.

Сорока сперлася на підвіконня, глибоко вдихаючи нічну прохолоду. Вона висла у вікні безкінечно довго — так довго, що Вогнерукому навіть засвербіли руки скрутити її худі в'язи. Та зрештою вона, схоже, таки вволю надихалася свіжим повітрям і причинила вікно.

— Зараз мені пора йти, але завтра ввечері я прийду знов. Може, доти тобі пощастить що-небудь довідатися про книжку. — Вогнерукий ще раз потис Резі руку (її долоня була шкарубка від прання та чищення). — Даруй, я тобі про це вже казав, але все ж таки: будь обережна й тримайся від Баста якомога далі.

Реза стелула плечима. Як іще могла вона відповісти на таку марну пораду? У селі майже всі жінки трималися від Баста якомога далі, зате сам він робив навпаки.

Вогнерукий чекав під заґратованими дверима, доки Реза піднялася до своєї кімнати. Вона свічкою подала йому знак з вікна.

Вартовий на автостоянці все ще був у навушниках. Тримаючи у випростаних руках рушницю, мов дівчину за талію, він замріяно танцював поміж машинами. А коли згодом усе ж таки повернув голову в бік Вогнерукого й Фариди, тих уже давно проковтнула ніч.

На зворотному шляху до схованки їм ніхто не трапився, крім лисиці, що, зблиснувши голодними очима, кинулася навтіки. Гвін сидів за обгорілими стінами, доїдаючи спіяману пташку. У темряві яскраво світилося її пір'я.

— А вона завжди була німа? — запитав Фарид, коли Вогнерукий улаштувався під деревом спати.

— Скільки її й знаю, — відповів Вогнерукий, повертаючись до нього спиною.

Фарид улігся поруч. Він робив так від самого початку, й хоч скільки Вогнерукий відкочувався від нього, та прокинувшись, щоразу знаходив хлопчину в себе під самісіньким боком.

— Отой знімок у тебе в заплічнику... — проказав Фарид. — То вона.

— І що?

Хлопчина промовчав.

— Якщо ти поклав на неї око, — насмішувато промовив Вогнерукий, — то забудь про це. Вона — одна з улюблених Каприкорнових служниць. Їй навіть дозволяють приносити йому сніданок і помагати вдягатися.

— І давно вже вона в нього?

— П'ять років, — відповів Вогнерукий. — І за весь цей час Каприкорн жодного разу не випустив її з села. Навіть з дому виходити їй дозволяють дуже рідко. Вона двічі пробувала втекти, але далеко не забігала. Один раз її вкусила змія. Реза ніколи не розповідала мені про те, як її покарав Каприкорн, але я знаю, що відтоді втікати вона вже не намагалася.

Позад них почулося шарудіння. Фарид підхопився на ноги, але виявилось, що то був усього-на-всього Гвін. Облизуючи собі писок, він улаштувався на череві у Фарида. Хлопець, сміючись, висмикнув у куниці з хутра пір'їну. Гвін запопадливо обнюхав хлопчині підборіддя й ніс, так наче знудьгувався за ним, а тоді знову зник десь у нічній пітьмі.

— Таки славна тваринка! — прошепотів Фарид.

— Де там! — відказав Вогнерукий і натяг тоненьку ковдру до самого підборіддя. — Гвін, мабуть, любить тебе за те, що ти пахнеш, як дівчинка.

Фарид довго мовчав.

— Вона схожа на неї, — нарешті озвався він — саме тієї хвилини, коли Вогнерукий уже почав дрімати. — На доньку Чарівновустого. Такі самі губи, такі ж очі... І сміється так само.

— Дурниці! — кинув Вогнерукий. — Вони зовсім не схожі. Просто в обох блакитні очі, оце й усе. Таке часто буває. А тепер спи вже нарешті.

Фарид послухався. Він загорнувся у светр, якого йому дав Вогнерукий, і повернувся до того спиною. Невдовзі хлопчина вже дихав рівно, як немовля. А Вогнерукий до самого ранку так і не заснув, усе видивляючись у темряву.

Таємниці

— Коли мене посвящать у рицарі, — промовив Ворт, замріяно дивлячись у вогонь, — я... молитиму Бога, щоб він послав мені все зло, яке тільки є на світі. Лише мені. І коли те зло здолаю я, то від нього вже нічого не зостанеться, а якщо перемога дістанеться йому, то через це постраждаю тільки я сам.

— Це буде надто великий ризик із твого боку, — відповів Мерлін. — І ти програєш. І через це страждатимеш.

Т. Г. Вайт. Король Камелота

Каприкорн прийняв Меґі й Фенолію в церкві, з ним було з десяток його людей. Він сидів у чорному, мов сажа, шкіряному кріслі, яке поставили під наглядом Мортולי. Цього дня Каприкорн одягнув костюма не червоного, а блідо-жовтого, кольору вранішнього сонця, що пробивалось у вікна. Він наказав привести своїх бранців із самого рання, над пагорбами ще висів туман, і сонце пливло в ньому, мов м'ячик у каламутній воді.

— Присягаюся всіма літерами абетки! — шепотів Фенолію, ступаючи з Меґі середнім проходом церкви й відчуваючи на потилиці подих Баста. — У нього вигляд точнісінько такий, який я собі й уявляв. «Безбарвний, як молоко в склянці...» Атож, здається, саме так я й висловився.

Він наддав ходи, так ніби йому не терпілося розгледіти своє творіння ближче. Меґі за ним ледве встигала, а Баста перед самими сходами навіть притримав його ззаду.

— Гей, ти куди?! — прошипів він. — Поспішати не треба. І не забудь уклонитися, зрозумів?

Фенолію лише зневажливо зиркнув на нього й стояв рівнісінько, мовби палицю проковтнувши. Баста вже простяг був руку до нього, та Каприкорн ледь помітно хитнув головою, і Баста опустив руку, мов дитина, якій зробили зауваження. Поряд із Каприкорновим кріслом стояла Мортота, згорнувши за спиною руки, мов крила.

— Ох, Басто, Басто, мені й досі невтямки, про що ти думав, коли вертався сюди без її батька! — промовив Каприкорн, переводячи погляд з Меґі на зморшкувате обличчя Фенолію.

— Його там не було, я ж бо вже пояснював. — У Бастиному голосі вчувалась образа. — Невже я мав сидіти там, як жаба біля ставка, і ждати його? Скоро він і сам сюди прибіжить. Адже ми всі бачили, як сліпо він любить оце дівча. Б'юсь об заклад на свій ніж: він з'явиться тут ще сьогодні, щонайпізніше — завтра.

— На твій ніж? Але ж ти його недавно позбувся! — глузливо кинула Мортота.

Баста лише мовчки зціпив зуби.

— Розледачів ти, Басто, — зауважив Каприкорн. — Гаряча голова затуманює тобі розум. Що ж, погляньмо, кого ти ще привіз.

Фенолію стояв, прикутий до нього поглядом. Він розглядав Каприкорна як художник, що через багато років знов бачить власну картину. І своєю роботою він, якщо судити з виразу його обличчя, був задоволений. У його очах Меґі не помітила й тіні страху — лише скептична цікавість і задоволення.

Задоволення самим собою. Каприкорнові такий погляд не сподобався, це Меґі також помітила. Каприкорн не звик, щоб на нього дивилися без страху, як оцей старий чоловік.

— Баста розповідав мені про вас дивні речі, пане...

— Фенолію!

Меґі не зводила погляду з Каприкорнового обличчя. Чи він хоч раз читав ім'я на обкладинці «Чорнильного серця» — те, що стоїть над назвою книжки?

— У нього навіть голос такий, яким я його уявляв! — прошепотів до неї Фенолію.

Він нагадував їй хлопчика, який захоплено розглядає лева у клітці. Ось тільки Каприкорн сидів не в ній. Один його погляд — і Баста заломив старому руку за спину так грубо, що той від болю лише хапнув ротом повітря.

— Не люблю, коли при мені шепочуться, — пояснив Каприкорн, поки Фенолію намагався перевести подих. — Отож, як я вже сказав, Баста розповів мені неймовірну історію: буцімто ви стверджували, що саме ви написали одну книжку... Як там вона називається?

— «Чорнильне серце». — У Фенолію боліла спина, й він розтирав її. — Книжка називається так, тому що в ній ідеться про чоловіка, в якого серце чорне від злості. Ця назва мені подобається й досі.

Каприкорн звів брови — і усміхнувся.

— О, і як я маю це розуміти? Мабуть, як комплімент? Те, про що ви розповідаєте, — моя історія.

— Ні, це історія не твоя, а моя. А ти — лиш один з її персонажів.

Меґі завважила, як Баста запитливо глянув на Каприкорна. Але той майже непомітно хитнув головою, отож спині Фенолію поки що нічого не загрозувало.

— Он як?! Цікаво. Виходить, тобі ще не набридло брехати. — Каприкорн скинув ногу з ноги, підвівся й неквапно рушив сходами вниз.

Фенолію по-змовницьки всміхнувся до Меґі.

— Чого шкіриш зуби? — Голос у Каприкорна став гострим, як Бастин ніж.

Просто перед Фенолію Каприкорн спинився.

— Та вже ж, я й забув, що одна з характерних рис, якими я так щедро тебе наділив, — це марнославство. Марнославство і... — Фенолію зробив ефектну паузу й повів далі: — І ще кілька таких слабинок, про які при твоїх хлопцях краще не згадувати, чи не так?

Якусь хвилю — коротку й водночас нескінченно довгу — Каприкорн мовчки дивився на старого. Потім усміхнувся. Усмішка вийшла бліда й невиразна, вона лише трохи скривила кутики губів, тоді як очі його блукали по церкві, так ніби про Фенолію він уже й геть забув.

— Зухвалий ти дідуган, — нарешті промовив Каприкорн. — Зухвалий і брехливий. Та якщо своїм зухвальством і авантюризмом ти думаєш вразити мене, як Басту, то мушу тебе розчарувати. Твої претензії смішні, як і сам ти, й тягти тебе сюди було з боку Басти просто-таки дурницею, тому що тепер нам доведеться якось тебе позбутися.

Баста зблід. Увібравши голову в плечі, він квапно ступив до Каприкорна й зашепотів йому щось на вухо.

— А що, коли він усе ж таки не бреше? — почула Меґі. — Вони обоє запевняють, нібито ми всі загинемо, якщо зачепимо старого.

Каприкорн зміряв Басту таким зневажливим поглядом, що той аж відсахнувся, немовби його вдарили.

А ось Фенолію все це, схоже, неабияк тішило. Меґі мала таке враження, ніби те, що тут діялося, — театральна вистава, влаштована особисто для нього.

— Бідолашний Баста! — кинув Каприкорнові Фенолію. — Ти знов страшенно несправедливий до нього, бо він має рацію. А що, коли я не брешу? Що, коли я й справді придумав вас — тебе й Басту? Чи ви просто не розчинитесь у повітрі, якщо спробуєте що-небудь мені заподіяти? Це дуже вірогідне припущення.

Каприкорн розсміявся. І все ж він, як здалося Меґі, замислився над тим, що сказав Фенолію, і стривожився, хоч і намагається приховати це за машкарою байдужості.

— Я можу довести, що я — саме той, за кого себе видаю, — промовив Фенолію так тихо, що, крім Каприкорна, його почули тільки Баста й Меґі. — Чи мені зробити це просто тут, при твоїх людях — усіх оцих чоловіках, жінках? А може, розповісти їм про твоїх батька-матір?

У церкві запала тиша. Ніхто не поворухнувся: ні Баста, ні чорні куртки, що чекали внизу біля сходів. Навіть жінки, які мили підлогу під столами, повипростувались і німо дивилися на Каприкорна й незнайомого старого чоловіка. Мортала стояла все ще вгорі біля крісла, випнувши підборіддя, немовби так їй було краще чути, про що шепочуться там, унизу.

Каприкорн мовчки розглядав свої запонки. На білих обшлагах вони здавалися краплинами крові. Нарешті він знов утупився безбарвними очима в обличчя Фенолію.

— Гарзд, старий, кажи, що маєш сказати! Але якщо тобі дороге життя, говори так, щоб тебе чув лише я.

Розмовляв він тихо, але в його голосі Меґі чула ледве стримувану лють. Ніколи ще вона не відчувала перед цим чоловіком такого страху.

Каприкорн зробив знак Басті, і той знехотя відступив на кілька кроків назад.

— Але при малій про це, либонь, можна казати? — Фенолію поклав руку на плече Меґі.

— Чи ти боїшся і її?

Каприкорн на дівчинку навіть не глянув. Цієї хвилини він бачив лише старого, який придумав його.

— Ну, кажи вже, навіть якщо сказати тобі нічого! У цій церкві ти вже не перший, хто намагається побрехеньками врятувати свою шкуру. Та якщо ти й далі верзтимеш дурниці, то я звелю Басті обвити тобі шию такою гарненькою гадючкою. Я завше тримаю їх кілька штук на такий випадок, як оцей.

На Фенолію й ця погроза аж такого враження не справила.

— Ну, добре, — мовив він і повів поглядом довкола, ніби шкодуючи, що в церкві так мало слухачів. — То з чого почнемо? Спершу одне дуже важливе правило: письменник ніколи не довіряє паперу всього, що знає про своїх персонажів. Читачам не конче розповідати все. Є речі, яким краще лишатися таємницею, відомою тільки оповідачеві та його творінням. Ось узяти, приміром, його... — Фенолію показав на Басту. — Я завше знав, що доти, як ти його підібрав, він був дуже нещасним хлопцем. Про це добре сказано в одній чудовій книжці: «Перекопати дитину в тому, що вона огидна, страшенно легко...» Басту в цьому колись були переконали. І справа не в тому, що ти довів йому протилежне, ні! Та й навіщо це тобі? І все ж у його житті раптом з'явилася людина, до якої він міг прихилитися серцем, яка йому сказала, що він має робити... Він знайшов собі бога — Каприкорна. Щоправда, ти обходився з ним погано, але хто сказав, що всі боги добрі? Більшість із них суворі, навіть жорстокі, чи не так? Але в книжці я про все це не написав. Я про це знав — і досить. Та годі вже про Басту, перейдімо до тебе.

Каприкорн не зводив очей з Фенолію, обличчя в нього наче одерев'яніло.

— Каприкорн... — Це ім'я Фенолію вимовив майже з ніжністю. Він дивився кудись поверх голови Каприкорна, так ніби забув, що той, про кого він оце говорить, стоїть просто перед ним, а не перебуває вже давно в зовсім іншому світі, замкненому книжковою обкладинкою. — Певна річ, є в нього іще одне ім'я, та його вже не пам'ятає навіть він сам. Каприкорном він називає себе від п'ятнадцятьох років — за науковою назвою сузір'я Козерога, під знаком якого він народився. Каприкорн — Неприступний, Незбагнений, Невситимий — любить удавати з себе бога. Або диявола — коли кого. Але ж хіба диявол має матір? — Уперше за всю розмову Фенолію поглянув Каприкорнові просто в очі. — Ти її маєш.

Меґі поглянула вгору на Сороку. Та, зціпивши кістляві долоні в кулаки, підійшла до самого краю сходів. Але Фенолію говорив дуже тихо.

— Ти розпускаєш чутки, нібито вона — зі знатного роду, — провадив він. — Атож, іноді ти навіть любиш похвалитися, що вона — королівська донька. А твій батько, стверджуєш ти, при королівському дворі був майстром-зброярем. Гарна історія, нічого не скажеш. А хочеш почути мою версію?

Уперше Меґі помітила в Каприкорнових в очах щось схоже на страх, — страх, якому не було назви, страх без початку й кінця, — а за ним величезною чорною тінню вставала ненависть. Меґі не мала сумніву: цієї миті Каприкорн ладен був убити Фенолію, та страх сковував руки ненависті й робив її ще глибшою.

Чи завважив це й Фенолію?

— Атож, розкажи свою історію. Чом би й ні? — Очі в Каприкорна застигли, мов у змії. Фенолію пустотливо всміхнувся — точнісінько, як один із його внуків.

— Гарзд, ходімо далі. Щодо майстра-зброяра — це, звісно, брехня.

Меґі все ще не полишало враження, що цей старий чоловік від душі потішається. Фенолію поводився так, немовби грався з котеням. Невже він так погано знав своє власне творіння?

— Каприкорнів батько був простим ковалем, який підковував коней, — повів далі Фенолію, анітрохи не збентежений холодною люттю в Каприкорнових очах. — Він давав синові погратися гарячим вугіллям, а часом лупцював його майже так само, як підкову на ковадлі. Бив за співчуття, за сльози; бив щоразу, коли малий казав: «Я не можу» або: «У мене не виходить». «Усьому голова — сила! — повчав хлопчика батько. — Правила завше встановлює той, хто дужчий, лише він, отож постарайся бути тим, хто їх встановлює». Каприкорнова мати теж бачила в цьому єдину незаперечну істину на світі. І щодня товкмачила синові, що колись він стане найдужчим з-поміж усіх. Була вона не принцеса, а проста служниця з зашкарубленими руками й порепаними колінами. Вона тінню снувала за сином навіть тоді, коли він уже почав її соромитись і вигадав собі нову матір і нового батька. Вона була в захваті від його жорстокості, їй подобалося бачити, як він нагонить на людей страх. Вона любила його серце — чорне, як чорнило. Так, у тебе, Каприкорне, не серце, а камінь, чорний камінь, а співчуття в ньому не більше, ніж у шматку вугілля, і ти цим аж-аж-аж як пишаєшся.

Каприкорн знов почав гратися запонкою, він повертав її так і сяк, замислено придивлявся до неї, ніби всю його увагу приковував той невеличкий кавалок червоного металу, а не слова Фенолію. Коли старий змовк, Каприкорн старанно обсмикав рукав куртки й змахнув нитку, що причепилася до нього. Здавалося, заразом він змахнув і лютю, і ненавистю, і страхом, бо в його байдужому, безбарвному погляді нічого з того вже не лишилося.

— Історію ти розповів, старий, і справді вельми дивовижну, — тихо промовив він. — Вона мені до вподоби. Брехати ти мастак, тому я потримаю тебе в себе. Поки що. Поки твої історії мені не набриднуть.

— Потримаєш у себе? — Старий випростався, мов свічка. — А я зовсім не збирався тут лишатися! Що...

Але Каприкорн затис йому рота рукою.

— Більше ні слова! — прошепотів він. — Баста мені сказав, що в тебе троє онуків. Якщо ти розгніваєш мене чи надумаєш розповідати свої побрехеньки не мені, а моїм людям, я попрошу Басту загорнути кілька молоденьких гадючок у подарунковий папір і підкласти їх під двері твоїм онукам. Чи досить зрозуміло я висловився, старий?

Фенолію похилив голову, так ніби від цих тихих Каприкорнових слів у нього раптом надломилися в'язи. Коли він нарешті підвів голову, в кожній зморшці на його обличчі залягав страх.

Каприкорн задоволено всміхнувся й сховав руки до кишень штанів.

— Так, своїми аж надто м'якими серцями всі ви до чого-небудь прив'язані, — сказав він. — Діти, онуки, брати й сестри, батьки й матері; собаки, коти, канарки... І так у всіх: у селян, у крамарів, навіть поліцейські позаводили собі сім'ї чи бодай собак. Узяти хоча б її батька! — Каприкорн так несподівано показав на Меґі, що та аж здригнулася. — Він прийде сюди, хоч і знає, що я звідси його вже не випущу — ні його самого, ні його доньку. І все ж він прийде. Чи ж не дивовижно влаштований цей світ?

— Угу, — буркнув Фенолію, — дивовижно. — І вперше поглянув на своє творіння вже не із захватом, а з відразою.

Каприкорнові це, схоже, сподобалося більше.

— Басто! — гукнув він і поманив того пальцем.

Баста підкреслено повільно підійшов ближче.

Вигляд він мав усе ще ображений.

— Відведи старого до кімнати, де ми колись тримали Даріуса! — наказав Каприкорн. — І постав біля дверей вартового.

— Ти справді хочеш, щоб я відвів його до твого будинку?

— Звичайно, а чом би й ні? Зрештою, старий стверджує, нібито він — у певному розумінні мій батько. До того ж його казочки мене розважають.

Баста стенив плечима і схопив Фенолію за лікоть. Меґі злякано поглянула на старого. Зараз вона зостанеться сама, як палець, — сама у стінах без вікон, за замкненими дверима Каприкорнової темниці. Та перше ніж Баста потяг Фенолію за собою, старий устиг узяти Меґі за руку.

— Нехай дівчинка йде зі мною, — звернувся він до Каприкорна. — Ти не можеш знов зачинити її саму-самісіньку в тій норі.

Каприкорн байдуже повернувся до нього спиною.

— Як хочеш. Її батько все одно скоро буде тут.

Так, Мо прийде. Меґі не могла думати ні про що інше, поки Фенолію вів її з собою, обійнявши рукою за плечі, немовби й справді міг захистити дівчинку від Каприкорна, Басти й решти чорних курток. Але зробити це йому було не до снаги. А чи до снаги Мо? Звичайно, ні. «Прощу тебе!» — благала вона подумки. Але він, мабуть, уже й дороги сюди не знайде. А може, йому краще не приходити? І все ж найдужче їй хотілося, щоб батько прийшов. Найдужче у світі.

Мета в кожного своя

Фабер тицьнувся носом у книжку.

— А знаєте, книжки пахнуть мускатним горіхом чи ще якимись заморськими прянощами. Хлопцем я любив нюхати книжки.

Рей Бредбері. 451° за Фаренгейтом

Фарид помітив машину.

Коли вона з'явилася на дорозі, Вогнерукий лежав під деревом. Він намагався обміркувати становище, та відколи довідався, що Каприкорн повернувся, не міг зосередитись на жодній думці. Отже, Каприкорн повернувся, а він, Вогнерукий, і досі не знає, де шукати книжку. Листя відкидало на його обличчя лапату тінь, сонце сліпучими гарячими колючками протиналося крізь віття, і чоло в нього палало, мов у лихоманці. Баста з Пласконосом також були вже, звичайно, в селі. А що ж він думав? Що вони десь вештатимуться довіку?

— Чого ти так хвилюєшся, Вогнерукий? — прошепотів він до листя в себе над головою. — Не треба було сюди повертатися. Ти ж бо знав, що це небезпечно.

Зненацька він почув кроки, що наближалися. Квапливі кроки.

— Сіре авто! — Фарид опустився навколішки поряд у траву, важко хекаючи, — так швидко він біг. — Думаю, це Чарівновустий.

Вогнерукий підхопився на ноги. Хлопчина знав, що каже. Він таки розумівся на цих смердючих бляшаних жуках. Не те що він, Вогнерукий.

Він щодуху кинувся вслід за Фаридом до того місця, звідки було видно місток. Від нього дорога сонною змією повертала до Каприкорнового села. Якщо вони хочуть перехопити Чарівновустого, то часу в них лишається обмаль. Вогнерукий з Фаридом стрімголов помчали схилом униз. Першим на асфальт вискочив Фарид. Вогнерукий завжди пишався своєю спритністю, але цей хлопчина був ще меткіший, прудкий, як козуля, і такий самий тонконогий. З вогнем він уже навчився гратись, як із цуценям, і граючись, забував про все на світі, тож Вогнерукий час від часу мусив запалювати сірника й нагадувати малому, які гарячі в того цуценяти зуби.

Уздівши на дорозі постаті Вогнерукого й Фариди, Чарівновустий різко загальмував. Вигляд він мав такий стомлений, немовби кілька ночей не спав. Поруч із ним сиділа Елінор. А вона звідки взялася? Хіба ця жінка не поїхала додому, до свого склепу з книжками? А де ж Меґі?

Коли Чарівновустий упізнав Вогнерукого, обличчя в нього відразу спохмурніло, і він вийшов з машини.

— Я так і знав! — вигукнув Мо, рушаючи до Вогнерукого. — Це ти вибовкав їм, де ми? Хто ж ще?! І що ж пообіцяв тобі Каприкорн цього разу?

— Кому я що вибовкав? — відсахнувся від нього Вогнерукий. — Нікому я нічого не вибовкував! Запитай ось у Фаріда.

Чарівновустий на хлопця навіть не глянув. Книгоїдка також вийшла з машини, обличчя в неї було розгніване.

— Якщо з-поміж нас хтось щось і вибовкав, то це ти! — різко кинув Вогнерукий. — Саме ти сказав про мене старому, хоч обіцяв цього й не робити!

Чарівновустий остовпів. Як легко збудити в ньому почуття провини!

— Вам би не завадило сховати машину он там, під деревами, — показав Вогнерукий на узбіччя. — Тут щохвилини може проїхати хтось із Каприкорнових людей, а вони не люблять, коли з'являються чужі авта.

Чарівновустий обернувся й поглянув на дорогу.

— Невже ти йому віриш?! — вигукнула Еліно́р. — Звичайно, то він вас виказав, хто ж іще? Цей чоловік як не брехне, то не дихне!

— Баста забрав Меґі. — Чарівновустий говорив безвиразно, не так, як колись, неначе разом з донькою втратив і власний голос. — І Фенолію вони забрали, поки я зустрів в аеропорті Еліно́р. Відтоді ми й шукаємо це розтриклятуще село. Я навіть не уявляв собі, скільки покинутих сіл є серед цих пагорбів. Аж коли ми доїхали до загородження на дорозі, я зрозумів, що ми нарешті потрапили туди, куди треба.

Вогнерукий мовчав, дивлячись у небо. Там саме пролітали на південь птахи — чорні, як Каприкорнові люди. Він не помітив, як до села привезли дівчинку, та, зрештою, не міг же він день і ніч стежити за автостоянкою.

— Басти тут кілька днів не було, я так і подумав, що він подався шукати вас, — промовив Вогнерукий. — Тобі пощастило, що він не схопив і тебе.

— Пощастило? — Еліно́р усе ще не відходила від авта. — Скажи йому, щоб зійшов з дороги! — гукнула вона до Чарівновустого. — А то я сама переїду його машиною! Він од самого початку був у змові з тими паскудними паліями!

Чарівновустий і далі не зводив очей з Вогнерукого, так ніби не знав, вірити йому чи ні. Нарешті промовив:

— Каприкорнові люди вдерлися до будинку Еліно́р, винесли з бібліотеки всі книжки й спалили в парку.

На мить Вогнерукий відчув щось схоже на задоволення, хоч не хотів зізнаватися в цьому навіть собі. А чого ж вона сподівалася, ця книгоманка? Що Каприкорн просто забуде про неї? Він знизав плечима й без будь-якого виразу на обличчі поглянув на Еліно́р.

— Цього й слід було чекати, — кинув він.

— Цього й слід було чекати?! — Від обурення голос в Еліно́р мало не зірвався. Вона важко, мов войовниче налаштований бультер'єр, посунула на Вогнерукого.

Фарид загородив їй шлях, але вона так грубо відштовхнула хлопчину, що той упав на розпечений асфальт.

— Ти, сірникоїде, мороч голову хлопчині своїми барвистими м'ячиками, смолоскипами та плюванням вогнем! — закричала вона на Вогнерукого. — Зі мною в тебе нічого не вийде! Від усієї моєї бібліотеки зостався контейнер попелу! Поліція була в захваті від такого майстерного підпалу! «Але ж вашого будинку, пані Лоредан, вони не спалили! Навіть парк не постраждав, якщо не брати до уваги вигорілої трави на газоні». А що мені будинок? Що мені той чортів газон? Згоріло найкоштовніше, що я мала, — книжки!

Вона квапно відвернулася, але Вогнерукий устиг помітити в неї на очах сльози. І раптом у його душі все ж таки ворухнулося щось схоже на співчуття. Можливо, між ними більше спільного, ніж він гадав: її батьківщина, як і його, була також із паперу й друкарської фарби. У цьому реальному світі вона почувалася, мабуть, такою самою чужою, як і він. Однак свого співчуття Вогнерукий нічим не виказав, а приховав його за іронією й байдужістю, — так само, як вона ховала свій відчай під машкарою гніву.

— А що ж ви собі думали? Каприкорн знав, де ви мешкаєте. І після того, як ви від нього просто втекли, слід було чекати, що він пошле своїх людей до вас. Він чоловік мстивий!

— Он як! І від кого ж він довідався, де я мешкаю? Від тебе! — Еліно́р замахну́лась кулаком, але Фа́рид пере́хопив її руку.

— Він не ви́казував! — вигукну́в хлопчина. — Нікого він не ви́казував! Він поверну́вся сюди, щоб ви́красти одну річ.

Еліно́р опу́стила руку.

— Виходи́ть, це пра́вда! — Ча́рівноу́стий став поруч з Еліно́р. — Ти поверну́вся, щоб забрати книжку. Ти з глу́зду з'ї́хав!

— А ти? Що роби́ш тут ти? — Во́гнеру́кий зми́ряв Ча́рівноу́стого зневажли́вим поглядом. — Ви́ршив про́сто огляну́ти Ка́прикорно́ву церкву й попроси́ти його́ відда́ти тобі до́ньку?

Ча́рівноу́стий мовчав.

— Ка́прикорн ні́защо її не відда́сть, і ти про це до́бре зна́єш! — прова́див Во́гнеру́кий. — Вона — ли́ше наживка, і як тільки ти її схо́пиш, ви обо́є стане́те його́ бранця́ми — можливо, до кінця сво́го життя́.

— Я ж бо хоті́ла привести́ полі́цію! — Еліно́р серди́то ви́пручала сво́ю руку́ зі сма́глявих Фа́ридових рук. — Але Мо́ртімер бу́в проти́.

— І ма́в ра́цію! Ка́прикорн на́казав би схова́ти Ме́гі в горах, і ви вже ні́коли її не побачи́ли б.

Ча́рівноу́стий пере́вів погляд туди, де за паго́рбамі мрі́ли темні обрисы́ гір.

— Зачека́й, поки я ви́краду кни́жку! — сказа́в Во́гнеру́кий. — Я сьо́годні ж таки́ вно́чі зно́ву про́беру́ся в село́. Зві́льни́ти твою́ до́ньку так, як мину́лого разу́, я не змо́жу, бо те́пер Ка́прикорн поста́вив у́троє бі́льше ва́ртових і все село́ вно́чі осві́тлене, як ві́трина юве́лірної кра́мниці. Та споді́ваюсь, я все ж таки́ до́відаю́ся, де вони́ її трима́ють. Поті́м можеш ро́бити з ці́єю інфо́рмаці́єю що завго́дно. А в подя́ку за мо́ї зу́силля ще раз спробо́уєш поверну́ти мене́ туди́, звідки ви́читав. Що на це ска́жеш?

Така про́позиція́ Ча́рівноу́стому́ спершу́ видала́ся до́сить ро́зумною́, але поті́м він, тро́хи помі́ркува́вши, похита́в голово́ю й сказа́в:

— Ні! Ме́ні шко́да, але че́кати до́вше я не мо́жу. Ме́гі, мабу́ть, і так уже́ не зба́гне, чо́му мене́ й до́сі не́має. Я ї́й потрі́бен. — По цих сло́вах він кру́тну́вся й руши́в до маши́ни.

Та не всти́г Мо́сісти за кермо́, як Во́гнеру́кий на́здогна́в його́.

— Ме́ні те́ж до́уже шко́да, — сказа́в він і кла́цну́в Ба́стиним но́жем, відкрити́вши його́. — Сам зна́єш, я таких но́мерів не лю́блю, та іно́ді до́водиться захи́щати лю́дей від і́хнього ж таки́ ду́рного ро́зumu. І я не до́пущу, щоб у́ цьому́ селі́ ти по́пався, як кро́лик, у па́стку й Ка́прикорно́ві лиши́лося тільки́ замкну́ти й тебе́, і тві́й ча́роді́йний го́лос. Тво́ї до́ньці́ це не до́помо́же, а ме́ні й по́готі́в.

На зна́к Во́гнеру́кого́ Фа́рид і со́бі ді́став но́жика́, що його́ купи́в у́ яко́гось хло́пця́ в одному́ приморсь́кому́ сели́щі. Но́жик бу́в до́уже ма́ленький, ку́рям на смі́х, але Фа́рид у́пер його́ Еліно́р у́ бік так, що обличчя́ в не́ї пере́косило́ся.

— О Госпо́ди, ти що́, ма́лий ме́рзотни́ку, хочеш ро́зпоро́ти ме́ні че́рево? — закри́чала вона́.

Фа́рид тро́хи відсту́пив наза́д, але но́жика́ не опу́стив.

— Прибе́ри маши́ну з доро́ги, Ча́рівноу́стий! — на́казав Во́гнеру́кий. — І не на́думай у́тнути́ яку-небу́дь ду́рницю́! Хло́пець не відве́де но́жа від тво́єї зако́хано́ї в кни́жки подру́ги до́ти, до́ки ти не поверне́шся до́ нас.

Ча́рівноу́стий послу́хався. Ну́, зві́сно. А що́ ж йому́ бу́ло ро́бити? Во́гнеру́кий з Фа́ридом прив'я́зали обо́х до дере́в одра́зу за спа́леною ха́тиною́, за кі́лька кро́ків від сво́єї тимчасо́вої схова́нки. Еліно́р ве́ре́цала гу́чніше, ніж Гві́н, коли́ того́ витя́гали за хві́ст із заплі́чника.

— Та по́мовчте́! — гримну́в на не́ї Во́гнеру́кий. — Якщо́ нас зна́йдуть тут Ка́прикорно́ві лю́ди, на́м не по́мо́же ні́що.

На Еліно́р це по́діяло́. Вона́ ві́дразу змовкла́. Ча́рівноу́стий при́хили́вся голово́ю до дере́ва й за́плющи́в о́чі.

Фа́рид і́ще раз ре́тельно пере́віри́в усі́ ву́зли. Поті́м Во́гнеру́кий підкли́кав його́ до себе́ й проше́поті́в:

— Сьо́годні́ вно́чі зо́стане́шся сте́регти́ цих дво́х, а я про́беру́ся до́ села́. І щоб я бі́льше не чу́в ні́ про яки́х ду́хів! Зрешто́ю, цьо́го разу́ ти будеш не́ сам.

Хло́пчина́ диви́вся на Во́гнеру́кого́ так обра́жено́, ні́би той зму́сив його́ стро́мити́ руку́ у́ во́гонь.

— Але ж вони прив'язані! — запротестував Фарид. — Навіщо їх стерегти? Розв'язати мої вузли ще не щастило нікому, слово честі! Візьми мене з собою, прошу тебе! Я можу постояти на сторожі, можу відвернути увагу вартових! Можу навіть пробратися в Каприкорнів будинок! Я вмію крастися тихіше, ніж Гвін!

Але Вогнерукий похитав головою.

— Ні! — різко кинув він. — Сьогодні я піду сам. А коли схочу, щоб за мною ходили по п'ятах, то заведу собі собаку. — І відійшов від хлопця.

День видався спекотний. Небо над пагорбами було синє-синє, і жодної хмаринки. До настання темряви лишалося кілька годин.

У Каприкорновому будинку

У снах я блукав іноді темними будинками, в яких доти ніколи не бував. Незнайомі, похмурі, страшні будинки! Темні кімнати налягали на мене своїми стінами, поки я починав задихатися...

Астрід Ліндґрен. Міо, мій Міо

Двоє вузьких залізних ліжок одне над одним під побіленою стіною, шафа, стіл біля вікна, стілець, на стіні — порожня полиця, на ній лише свічка, більш нічого. Меґі сподівалася, що з вікна буде видно дорогу чи бодай автостоянку. Але вікно виходило у двір. Там кілька Каприкорнових служниць, понахилившись, пололи грядки, а в кутку, в дротяній оборі, щось клювали кури. Навкруг двору тягся мур — високий, як навколо в'язниці.

Фенолію сидів на нижньому ліжку, похмуро втупившись у брудну дерев'яну підлогу. Дошки рипіли, щойно на них ступиш.

За дверима сварився Пласконіс:

— Чому я? Ні, пошукай когось іншого, чорт забирай! Краще я гайну до сусіднього села й покладу кому-небудь під двері намоченого бензином віхтя або почеплю на вікно дохлого півня. Я навіть ладен вдягти чортову личину й вистрибувати перед вікнами, як місяць тому Кокерель. Але я не стовбичитиму до посиніння під дверима й не стерегтиму якогось діда й мале дівчисько! Візьми кого-небудь із хлопчаків, вони раді, коли їм доручають іще щось, а не тільки мити машини.

Але Баста був невблаганний.

— Після вечері тебе змінять, — сказав він і пішов.

Меґі чула, як довгим коридором віддаляються його кроки. До сходів було п'ять дверей, а внизу, ліворуч від сходів, — вихід... Вона добре запам'ятала дорогу. Але як прослизнути повз Пласконоса? Вона знов підійшла до вікна. Уже від самого погляду вниз у неї запаморочилося в голові. Ні, тут злізти не пощастить, можна скрутити собі в'язи.

— Не зачиняй вікна! — промовив у неї за спиною Фенолію. — Тут така спека, що можна розтопитися.

Меґі сіла на ліжку поруч із ним.

— Я втечу! — прошепотіла вона. — Як тільки стемніє.

Старий недовірливо глянув на неї, потому рішуче захитав головою:

— Чи ти з глузду з'їхала? Це надто небезпечно!

За дверима в коридорі все ще бурчав Пласконіс.

— Скажу, що хочу в туалет. — Меґі притисла до себе свого заплічника. — А тоді дремену!

Фенолію взяв її за плечі.

— Ні! — ще раз прошепотів він із притиском. — Тільки не це! Що-небудь придумаємо. Придумувати — моя професія, невже ти забула?

Меґі стисла уста.

— Гаразд, гаразд, — промурмотіла вона, потім підвелася й знов ступила до вікна.

Надворі вже спадали сутінки.

«І все ж таки я спробую, — міркувала вона, тоді як Фенолію в неї за спиною, зітхнувши, випростався на вузькому ліжку. — Вони не зроблять з мене наживку! Я втечу ще доти, як вони впіймають Мо».

Очікуючи, поки стемніє, Меґі вже всоте відганяла думку, що знов і знов лізла в голову: «Де ж Мо? Чому його й досі немає?»

Легковажність

— Отже, ти гадаєш, що це пастка? — спитав граф.

— Для мене все — пастка, поки я не знайду доказів протилежного, — відповів принц. — Тим-то я поки що й живий.

Вільям Голдман. Принцеса-наречена

Спека не спала навіть після того, як зайшло сонце. У темряві не відчувалося жодного повіву вітру, і коли Вогнерукий знову пробирався до Каприкорнового села, над пожухлою травою витанцьовували лише світлячки.

Цієї ночі на автостоянці тинялося двоє вартових, і навушників не було в жодного. Отож Вогнерукий вирішив прокрастися до Каприкорнового будинку іншим шляхом. На другому боці села були вулички, понад сто років тому вщент зруйновані землетрусом; усі до одного мешканці звідти вже давно вибралися, і відновлювати там будинки Каприкорн навіть не намагався. Ті вулички були завалені уламками стін, і хоч минуло вже стільки років, тут і досі час від час щось падало, і Каприкорнові люди уникали цієї частини села, де за поіржавілими дверима на столах деінде ще стояв брудний посуд давно зниклих господарів. Прожекторів тут не було, і навіть вартові зазирали сюди не часто.

На вуличці, якою пробирався Вогнерукий, горами лежали уламки обпалої покрівельної дранки й каміння. Воно раз у раз вислизало в нього з-під ніг, і тоді він напружено вслухався в темряву, потерпаючи, що цей шум приверне чийсь увагу. І коли це вже вкотре сталося знов, серед руїн раптом вигулькнула постать вартового. Вогнерукий сховався за сусідньою стіною, від страху в роті у нього пересохло. На стіні одне побіля одного тулилися ластів'ячі гнізда. Вартовий наближався, щось мугикаючи собі під ніс. Вогнерукий його впізнав, той чоловік служив у Каприкорна вже чотири роки. Баста завербував його в якомусь селі, десь далеко звідси. Каприкорн жив не завжди тут, серед пагорбів. Були й інші місця: самотні села, як оце, покинуті будинки, занедбані садиби, навіть замок. Але щоразу наставав день, коли тенета страху, що їх так уміло плів Каприкорн, рвалися, і ним зацікавлювалася поліція. Коли-небудь таке станеться й тут.

Вартовий став і прикурив сигарету. В ніс Вогнерукому потягло димом. Він відвернувся й побачив кішку, білу й худу-худющу. Вона залякло сиділа серед каміння й витріщалася на нього зеленими очима. «Цсс! — хотів був цикнути він. — Невже ти мене злякалась? Боятися треба отого, що з рушницею. Спершу він застрелить тебе, а потім настане й моя черга!» Зелені очі невідривно стежили за ним. Білий хвіст почав помахувати туди-сюди. Вогнерукий дивився на свої вкриті пилюгою черевики, на якусь погнуту залізяку серед каміння — тільки не на кішку. Тварини не люблять, коли дивишся їм просто в очі. Гвін у таких випадках щоразу ошкірював свої гострі, як голки, зуби.

Чоловік, не випускаючи з рота сигарету, знов замугикав. Нарешті, коли Вогнерукому вже почало здаватися, що він просидить за цією розваленою стіною все своє життя, вартовий відвернувся й почвалав своєю дорогою. Вогнерукий не зважувався поворухнутись, поки не стихли кроки. Коли він підвівся й випростав ноги, кішка, зашипівши, кинулася геть, а він ще довго стояв серед мертвих будинків, чекаючи, поки перестане калатати серце.

Не натрапивши більше на жодного вартового, Вогнерукий переліз через Каприкорнів мур. В обличчя йому війнуло таким пряним запахом чебрецю, який звичайно буває лише вдень. Цієї паркої ночі все тут, здавалося, розливало духмянощі, навіть помідори й салат. На грядці перед самим будинком росли якісь отруйні кущі. Їх доглядала сама Сорока. Не одна смерть у селі пахла олеандром чи блекотою.

Вікно кімнати, де спала Реза, було, як завжди, відчинене. Коли Вогнерукий цявкнув, як розлючений Гвін, у вікні майнула рука й відразу зникла. Чекаючи на Резу, Вогнерукий прихилився до заґратованих дверей. Небо над головою було рясно всіяне зорями, і для темряви місця, здавалося, просто не лишалось. «Вона запевне вже що-небудь довідалася, — міркував він. — Але що, коли Каприкорн сховав книжку в одному зі своїх сейфів на гроші?»

Двері за ґратами прочинилися. Вони щоразу рипіла так, немовби скаржилися, що їх потурбували серед ночі. Вогнерукий обернувся й побачив незнайоме обличчя. Це була молода дівчина, років п'ятнадцятьох-шістнадцятьох, з іще пухкенькими, мов у дитини, щоками.

— А де Реза? — Вогнерукий учепився руками в ґрати. — Що з нею?

Від переляку дівчина остовпіла. Вона дивилася на його рубці так, наче зроду не бачила порізаного обличчя.

— Це вона тебе послала? — Вогнерукому так і хотілося стромити руку крізь ґрати й струсонуту цю маленьку дурепу. — Чого ти мовчиш?! Не чекатиму ж я тут цілу ніч! — Ні, не треба було просити в Рези допомоги. Книжку він мав шукати сам. Як він міг наражати Резу на небезпеку? — Вони її замкнули? Та скажи ж хоч слово!

Дівчина некліпно дивилася кудись поверх його плеча й ступила крок назад. Вогнерукий обернувся поглянути, що вона там побачила, — і вперся поглядом у Бастине обличчя.

Як він міг не почути?! Щоправда, Баста славився тим, що вмів ступати нечутно, але ж із ним був і Пласконіс, якого майстром підкрадатися тихенько аж ніяк не назвеш! Та був ще й хтось третій... Мортولا! Отже, минулої ночі вона не просто дихала свіжим повітрям, коли вистромлювала голову з вікна. А може, Реза його виказала? Від цієї думки серце в нього защеміло.

— Я й не подумав би, що ти ризикнеш іще раз поткнутися сюди! — пробурмотів Баста, притискаючи його рукою до ґрат.

Вогнерукий відчув, як у спину йому впинаються залізні пруті. Пласконосій усміхався, як мала дитина в Різдвяну ніч, — він робив так щоразу, коли щастило кого-небудь налякати.

— То що це в тебе за шури-мури з нашою красунею Резою? — Баста клацнув ножем, випустивши лезо.

Пласконіс ошкірив зуби ще ширше, бачачи, як на чолі у Вогнерукого від страху виступають краплини поту.

— Ну, хіба я не казав?! — мовив Баста, повільно проводячи вістря ножа від грудей до горла нічного гостя. — Вогнерукий закохався у Резу! Він, якби міг, проковтнув би її очима. Але ж ніхто не хотів мені вірити! І все ж таки... щоб отак ризикнути прийти сюди... з такою заячою душею, як у тебе...

— Закоханому море по коліна! — всміхнувся Пласконосій.

Але Баста лише похитав головою.

— Ні, через кохання цей бруднорукий сюди не прийшов би, для цього в нього надто холодна голова. Він прийшов сюди по книжку, еге ж? Ти ж бо й досі не можеш забути отих своїх фей з крильцями й смердючих кобольдів. — Баста майже ніжно провів ножем по горлу Вогнерукого.

У того раптом перехопило подих. Він просто забув, на якому він світі.

— Марш у свою кімнату! — гримнула Сорока на дівчину по другий бік ґрат. — Чого стовбичиш?!

Вогнерукий почув, як за спиною в нього зашурхотіла сукня, потому клацнули, причинившись, двері.

Баста все ще не відводив ножа від горла Вогнерукого, та коли він надумав повести вістря вище, до підборіддя, Сорока схопила його за лікоть.

— Годі! — різко кинула вона. — Облиш свої жарти, Басто!

— Та вже ж, бос звелів привести його живим-здоровим! — З голосу Пласконоса можна було здогадатися, що цей наказ він не схвалює.

Баста востаннє провів ножем згори донизу по горлу Вогнерукого, й лезо блискавично сховалося в колодочці.

— А шкода! — зітхнув він.

Вогнерукий відчув на собі його подих. Він свіжо й різко пахнув м'ятою. Ходили чутки, нібито одного разу дівчина, яку Баста хотів поцілувати, сказала, що в нього з рота смердить. Дівчині це добром не минуло, але Баста відтоді зрання до смеркання жував листя м'яти.

— З тобою, Вогнерукий, завжди приємно було пожартувати, — сказав він, відходячи.

— Відведи його до церкви! — наказала Мортولا. — Я доповім Каприкорнові.

— А чи ти знаєш, що бос на твою німу подругу важким духом дихає? — прошепотів Пласконіс до Вогнерукого, йдучи по другий бік від нього. — А завше ходила ж у його улюбленицях...

На мить Вогнерукий відчув майже полегкість. Отже, Реза його не зрадила. І все ж таки не треба було просити в неї допомоги. Ні, не треба було.

Тихі слова

Вона любила, коли він плакав, отож підставила свого гарного пальчика й спостерігала, як по ньому котяться його сльози. Розмовляла вона тихо-тихо, і спершу він не міг розчути, що вона каже. Потім таки розчув. Вона казала, що коли діти віритимуть у фей, то вона, як їй здається, зможе видужати.

Джеймс М. Баррі. Пітер Пен і Венді

Меґі таки зважилася.

Коли стемніло, вона заходилася гупати кулаком у двері. Феноліо прокинувся, але стримати її не встиг: Меґі вже крикнула вартовому, щоб вивів її в туалет. Вартовий, що змінив Пласконоса, — капловухий коротконогий хлопець — розважався тим, що бив газетою комарів. Коли він випустив Меґі в коридор, на білій стіні вже виднів добрий десяток темних плям.

— Мені теж треба! — вигукнув Феноліо.

Він, мабуть, хотів спробувати все ж таки стримати Меґі від її заміру, але вартовий перед самісіньким його носом хряснув дверима.

— По черзі! — гримнув він на старого. — А коли так приспичило, то попісяй у вікно! — І, не випускаючи з руки газету, повів Меґі до туалету.

Дорогою він порішив іще трьох комарів і одного метелика, який невтомно пурхав поміж голими стінами. Нарешті хлопець відчинив останні двері перед сходами, що вели на перший поверх. «Усього-на-всього кілька кроків! — думала Меґі. — Сходами вниз я запевне побіжу швидше, ніж він!»

«Прошу тебе, Меґі, викинь з голови цей задум з утечею! — раз у раз шепотів їй на вухо Феноліо. — Ти заблукаєш. Адже там, за селом, на багато кілометрів — жодної живої душі. Батько задав би тобі прочуханки, якби довідався, що ти замислила!»

«Не задав би!» — подумала Меґі. Та, опинившись сама в тісному закутку, де не було нічого, крім унітаза й відра, вона майже розгубилася. Надворі стояла така темінь, така моторошна темінь!.. І вниз, до виходу з Каприкорнового будинку, було не близько.

— Я маю спробувати! — прошепотіла вона й штовхнула двері. — Я мушу спробувати!

Вартовий наздогнав утікачку вже на п'ятому східці. Назад він ніс її на собі, як мішка.

— На другий раз я відведу тебе до шефа! — сказав хлопець, упихаючи її знов до кімнати. — О, він тебе гарненько провчить, він це вміє!

З півгодини Меґі нишком схлипувала, а Феноліо з нещасним виглядом дивився перед себе.

— Усе ж гаразд! — раз у раз проказував він, хоча насправді гаразд не було нічого. Анічогісінько.

— У нас навіть немає чим присвітити! — проказала вона крізь сльози. — І книжки в мене забрали!

У відповідь на це Феноліо мацнув рукою в себе під подушкою й поклав Меґі на коліна кишенькового ліхтарика.

— Знайшов його в себе під матрацом, — пояснив він. — І кілька книжок. Схоже, їх там хтось сховав.

Даріус, читець. Меґі добре пам'ятала, як невисокий худий чоловік зі стосиком книжок поквапно дріботів церквою. Певна річ, це ліхтарик Даріуса. Скільки ж часу тримав його під замком Каприкорн у цій тісній комірчині з голими стінами?

— А в шафі лежала вовняна ковдра, я поклав її тобі на верхнє ліжко, — прошепотів Феноліо. — Я туди не виберусь. Я й спробував був, але ліжко загойдалось, як судно у відкритому морі.

— Я все одно більше люблю спати нагорі. — Меґі втерла рукавом обличчя. Плакати їй перехотілося. Від цього однак пуття ніякого.

Разом із ковдрою Фенолію поклав їй на матрац і кілька Даріусових книжок. Меґі ретельно розклала їх перед собою. Книжки були переважно дорослі: зачитаний до дірок детектив, книжка про змії, книжка про Александра Македонського, «Одіссея». З дитячих книжок тут була тільки збірка казок та «Пітер Пен і Венді», але цю Меґі читала вже разів п'ять, не менше.

За дверима вартовий знов ляскав газетою по стінах, а внизу на вузькому ліжку неспокійно перекидався з боку на бік Фенолію. Меґі відчувала, що заснути не пощастить. Годі й намагатися. Вона знов окинула поглядом чужі книжки. Суціль замкнені двері. В які ступити? За якими вона забуде про все: про Басту й Каприкорна, про «Чорнильне серце», про себе — про все-все? Вона відклала вбік детектива, потому книжку про Александра Македонського, хвилю повагалась — і взяла «Одіссею». Томик був пошарпаний: Даріус, мабуть, дуже любив читати цю книжку. Він навіть попідкреслював декотрі рядки, а один так сильно, що олівець мало не продірявив наскрізь папір. «Товаришів, однак, він не вберіг, хоч як старався». Меґі нерішуче погортала замацані сторінки, згорнула книжку й відклала вбік. Ні, цю історію вона знала надто добре, і герої в ній лякали її майже так само, як і Каприкорнові люди. Вона втерла сльозу, що зависла на щоці, й провела долонею по решті книжок. Казки... Вона їх не дуже й любила, але книжка мала досить привабливий вигляд. Коли Меґі почала її гортати, сторінки аж хрустіли. Папір був тонесенький, мов калька, й усіяний дрібненькими літерами. Були там чудові картинки з карликами й феями, а в казках розповідалося про могутніх, величезних, як ведмеді, й навіть безсмертних створінь, тільки всі вони були підступні: велети пожирали людей, карлики були ласі до золота, а феї — лихі й мстиві. Ні. Меґі посвітила ліхтариком на останню книжку. «Пітер Пен і Венді».

Феї тут були також не вельми приємні, але світ, що чекав на неї під обкладинкою, був добре знайомий. І такої темної ночі це було, мабуть, саме те, що треба. За вікном десь ухнув сич, і в Каприкорновім селі знов запала тиша. Фенолію щось пробурмотів уві сні й почав хропіти. Меґі дістала із заплічника батьків светр, забралася під ковдру й підклала светра під голову.

— Будь ласочка! — прошепотіла вона, розгортаючи книжку. — Будь ласочка, забери мене звідси, хоч на годинку чи дві, тільки віднеси далеко-далеко!

За замкненими дверима вартовий щось пробурмотів собі під ніс. Йому було, мабуть, нудно. Він походжав коридором туди-сюди, туди-сюди, і дерев'яна підлога рипіла під його ногами.

— Далеко-далеко! — шепотіла Меґі. — Якомога далі звідси! Будь ласочка!

Вона водила пальцем по грубому, шорсткому папері, очі стежили за рядками, що вели її до інших, не таких спекотних країв, в інші часи, у будинок без замкнених дверей і без людей у чорних куртках.

«Щойно ввійшла фея, вікно розчинилося, — пошепки читала Меґі й ніби сама чула, як те вікно рипнуло. — То на нього разом подмухали маленькі зірочки, і в кімнату залетів Пітер. Частину шляху він ніс Дінь-Дінь на руках, і тепер на них лишився феїний пилок...»

«Феї... — зітхнула Меґі. — Вогнерукий тужить за феями, і я його розумію». Але тепер думати про це не треба було. Вона не хотіла згадувати про Вогнерукого. Вона мала зосередитись лише на Дінь-Дінь, Пітері й Венді, яка лежала в своєму ліжечку й ще нічого не знала про дивного хлопчика в одязі з листя й павутиння, що оце залетів до її кімнати.

«Дінь-Дінь! — тихенько покликав він, переконавшись, що діти сплять. — Де ти, Дінь? А вона саме сиділа в горняті, й там їй дуже подобалося, бо досі до горняти вона ніколи не потрапляла».

Дінь-Дінь... Меґі ще двічі прошепотіла це ім'я, вона завжди вимовляла його з насолодою: спершу язик легенько торкався передніх зубів, а м'яке «н» лунало під піднебінням, мов поцілунок.

«Та вилазь уже з цього горняти! Скажи краще: чи ти не знаєш, куди вони діли мою тільку? — У відповідь він почув ніжне телень-телень — немовби озвалися золоті дзвіночки. Так розмовляють феї. Ви, звичайні діти, їхньої мови не чуєте, а якби почули, то одразу здогадалися б, що знаєте її з самого малечку».

«Якби я вміла літати так, як Дінь-Дінь, — подумала Меґі, — то просто вилізла б на підвіконня й полетіла звідси. І не треба було б боятися змії, і я знайшла б Мо ще

доти, як він прийде сюди. Він, мабуть, збився з дороги... Авжеж. А якщо з ним щось сталося?» Меґі різко хитнула головою, немовби хотіла відкинути непрошені думки, що знов лізли в неї. «Дінь-Дінь сказала, що Пітерову тінь сховали у великому ящику, — пошепки читала Меґі далі. — Вона мала на увазі комод. І Пітер підскаочив до комода, повисовував одну по одній усі шухляди і обіруч повикидав усе з них на...»

Меґі завмерла. У кімнаті зблиснуло якесь світло. Вона вимкнула ліхтарика, але вогник не зник, «...у тисячу разів яскравіший від нічників. Та якщо він хоч на мить спиниться, — пошепки читала Меґі далі, — ти побачиш, що це...» — Меґі не вимовила того слова вголос. Вона лише водила очима за вогником, що кружляв і кружляв по кімнаті. Він був багато більший, ніж світлячки, й літав швидше.

— Феноліо!

Вартового за дверима вже не чути було. Він, мабуть, заснув. Меґі перекилася через край ліжка й дотяглася рукою до плеча Феноліо.

— Та поглянь же, Феноліо! — Вона термосила старого за плече, поки той розплющив очі.

А що, коли вона вилетіла у вікно?

Меґі зісковзнула з ліжка. Вона так поквапно причинила вікно, що мало не прищикнула одне з блискучих крилець. Фея злякано метнулася вбік. Меґі здалося, що вона почула невдоволене стрекотання.

Феноліо заспаними очима стежив за вогником, що пурхав по кімнаті.

— Що це? — нарешті хрипко запитав він. — Світлячок-мутант?

Меґі вибралася на своє ліжко, не зводячи очей з феї. Та металася по тісній кімнаті все швидше й швидше, мов заблукалий метелик, — то вгору під стелю, то вниз до дверей, то знов до вікна. Раз у раз до вікна. Меґі поклала старому на коліна книжку.

— «Пітер Пен і Венді». — Феноліо глянув на книжку, потім на фею, тоді знов на книжку.

— Я не хотіла! — прошепотіла Меґі. — Їй-богу!

Фея знов підлетіла до вікна й почала битись у шибку, знов і знов.

— Ні! — Меґі підбігла до неї. — Туди не можна! Ти цього не розумієш!

«Це була фея. Не більша від твоєї долоні, але вона ще не зовсім виросла. Звали цю дівчинку Дінь-Дінь, на ній була вишукана сукенка з листочка в рубчик».

— Хтось іде! — Феноліо підхопився так швидко, що вдарився головою у верхнє ліжко.

Він мав рацію. Коридором наближалися поквапні, рішучі кроки. Меґі хутко підбігла до вікна. Що б це означало? Стояла глибока ніч. «Прийшов Мо! — подумала вона. — Він уже тут!» На радощах серце в неї закалатало, хоч радіти їй і не хотілося.

— Сховай її! — прошепотів Феноліо. — Хутчій сховай її!

Меґі звела на нього спантеличений погляд. Та звісно. Фея! Вони не повинні її побачити. Меґі спробувала спіймати фею, але та прослизнула крізь її пальці й пурхнула під стелю. Там вона й зависла, мов світло невидимої лампочки.

Кроки лунали вже зовсім близько.

— Оце так ти вартуєш?! — Це був Бастин голос.

Меґі почула глухий стогін — мабуть, Баста розбуркав вартового, копнувши того ногою під бік.

— Відмикай! Та скоріше, ніколи мені чекати!

Хтось спробував устроювати в замок ключа.

— Це не той ключ, йолопе заспаний! Каприкорнові негайно потрібна ця дівчинка, і я розкажу йому, через кого він мусив так довго ждати!

Меґі видерлася на своє ліжко й, коли стала вгорі на повний зріст, воно загрозливо хитнулося.

— Дінь-Дінь! — прошепотіла вона. — Прошу тебе, йди сюди!

Вона обережно потяглася рукою до феї, але та пурхнула до вікна. І цієї миті Баста відчинив двері.

— Ха! А ця звідки тут узялася? — запитав він, спинившись на порозі. — Таких пурхалок я не бачив уже багато років.

Меґі й Феноліо мовчали. Та й що вони могли сказати?

— Тільки не думайте, що відкрутитесь од відповіді! — Баста скинув куртку, взяв її в ліву руку й повільно рушив до вікна. — Стань у дверях — на той випадок, якщо вона вислизне від мене! — наказав він вартовому. — Якщо випустиш її, я тобі вуха повідрізаю!

— Облиш її!

Меґі притяма зісковзнула з ліжка, але Баста її випередив. Він накинув на фею куртку, і світло Дінь-Дінь погасло, немовби хтось задмухав свічку. Коли куртка впала на підлогу, світло кволо замерехтіло під чорною тканиною. Баста обережно підняв куртку, згорнув її, наче мішка, й став перед Меґі.

— Звідки тут узялася фея? — промовив він загрозово спокійним голосом. — Ну?! Чого ж ти мовчиш, золотко?

— Н-не знаю, — через силу видушила Меґі, не дивлячись на нього. — Вона... раптом з'явилася тут...

Баста перевів погляд на вартового.

— Ти коли-небудь бачив у цих краях щось схоже на фей?

Хлопець заніс газету, до якої поприлипали мертві комарі, й, усміхаючись аж до вух, лягнув нею по одвірку.

— Ні. А якби побачив, то знав би, що з ними робити! — відповів нарешті він.

— Атож, ця дрібна нечисть набридлива, як комарі. Але феї, кажуть, приносять щастя. — Баста обернувся знову до Меґі. — Ну, то колися нарешті! Питаю востаннє: звідки вона тут узялась?

Меґі мимоволі подивилася на книжку, яку впустив Феноліо. Баста простежив за її поглядом і підняв книжку.

— Це ж треба! — пробурмотів він, розглядаючи картинку на палітурці.

Художник намалював Дінь-Дінь дуже вдало. Хоча насправді вона була не така яскрава, як на картинці, й трішечки менша. І все ж Баста, звичайно, відразу її впізнав. Він аж присвиснув крізь зуби й тицьнув Меґі під ніс книжку.

— Тільки не кажи, нібито її вичитав звідси оцей старий! — промовив він. — Це зробила ти! Ладен побитися об заклад на свій ніж. Це батько тебе навчив чи ти просто успадкувала його хист? А втім, яка різниця! — Він засунув книжку за пасок і схопив Меґі за лікоть. — Ходімо розкажемо про все Каприкорнові. Власне, я мав привести тебе лиш для того, щоб ти побачилася з одним своїм давнім знайомим. Одначе Каприкорн, певна річ, буде не проти почути таку цікаву новину.

— А мій батько вже прийшов? — Меґі покійно дала витягти себе за двері.

Баста заперечливо похитав головою і, глузливо поглянувши на дівчинку, сказав:

— Та ні, батько поки що не з'явився. Видко, своя шкура йому все ж таки дорожча, ніж твоя. На твоєму місці я б на нього образився.

Меґі відчула розчарування, яке гострою колючкою вразило її в серце, — і водночас полегкість.

— Сказати правду, мене він також неабияк розчарував, — провадив Баста. — Я ж бо ладен був дати свою голову на відруб, що він прийде. Але тепер він нам, мабуть, і не потрібен, чи не так?

Баста струснув свою куртку, і Меґі здалося, що в ній щось тихенько, розпачливо дзеленькнуло.

— А старого замкни! — наказав Баста вартовому. — І якщо знов захропеш, коли я повернусь, начувайся!

І потяг Меґі коридором за собою.

Покара зрадникам

— А ти? — хотів знати Лобош. — Невже ти, Крабате, нічого не боїшся?

— Боюся навіть дужче, ніж ти гадаєш, — відповів Крабат. — І не лише за себе.

Отфрід Пройслер. Крабат

Коли Баста вів Меґі через майдан перед церквою, власна тінь пливла за дівчинкою, наче злий дух. А місяць у яскравому світлі від прожекторів здавався звичайним ліхтариком, що відслужив своє.

У самій церкві було куди темніше. Статуя Каприкорна тьмяно полискувала в сутінках, а поміж колон стояла така темінь, немовби сама ніч сховалася тут од світла прожекторів. Лише над Каприкорновим кріслом світилася одна-однісінька лампочка, а сам він сидів, знуджено відкинувшись на спинку. На ньому був шовковий халат, що переливався, мов павичеве пір'я. І цього разу позад нього стояла Сорока, але в

тьмяному світлі було видно лише її бліде обличчя над чорною сукнею. Унизу біля сходів в одній із бочок палав вогонь. Дим із Меґі очі, на стінах і колонах танцювали мерехтливі відблиски полум'я, і здавалося, ніби горить уся церква.

— Почепить ганчірку на вікно його дітям, і хай це буде останнє попередження! — почула Меґі Каприкорнові слова, хоч розмовляв він неголосно. — Змочить її бензином так, щоб з неї аж текло, — напучував він Кокереля, який стояв з іще двома чорними куртками внизу біля сходів. — Коли вранці той бовдур прокинеться й відчує запах, то, може, нарешті втямить, що мій терпець ось-ось урветься.

Кокерель коротко кивнув головою, крутнувся на підборах і знаком показав решті двом іти за ним. Обличчя в усіх трьох були вимазані сажею, а в петельці у кожного стриміла червона півняча пір'їна.

— А-а, доця Чарівновустого! — глузливо кинув Кокерель, накульгуючи повз Меґі. — Ти диви, а татусь по тебе й досі не приїхав. Видко, не дуже за тобою стужився!

Решта двоє засміялись, і Меґі відчула, як кров шугонула їй в обличчя.

— Ну нарешті! — вигукнув Каприкорн, коли Баста підійшов з дівчинкою до сходів. — Чого так довго?

На вустах у Сороки промайнуло щось схоже на усмішку. Жінка трохи випнула спідню губу, і це надало її худому обличчю вельми задоволеного вигляду. Саме це задоволення стривожило Меґі куди більше, ніж похмура міна, яку звичайно виставляла напоказ Каприкорнова мати.

— Вартовий не міг знайти ключа! — роздратовано відповів Баста. — А потім мені ще й довелося ловити оцю...

Він показав свою куртку, і фея в ній знов заворушилася. Від її відчайдушних спроб вивільнитися тканина то там, то там напиналася.

— А це що таке? — нетерпляче запитав Каприкорн. — Відколи це ти взявся ловити кажанів?

Губи в Басти від злості витяглися в ниточку. Однак він прикусив язика, мовчки сягнув рукою під чорну куртку й, нишком лайнувшись, дістав звідти фею.

— Грім би їх побив, цих блимавок! — пробурмотів він. — Я вже й забув, як боляче вони кусаються!

Дінь-Дінь відчайдушно тріпотіла одним крильцем, за друге її міцно тримав пальцями Баста. Меґі не могла цього бачити. Їй було соромно за те, що вона вчитала цю тендітну крихітку з її книжки. Ох, як же їй було соромно!

Каприкорн з огидою розглядав фею.

— Звідки вона тут узялася? І що це за порода? З такими крильми я їх іще не бачив.

Баста дістав із-за паска «Пітера Пена» й поклав книжку на сходи.

— Думаю, вона взялася звідси, — сказав він. — Бачиш картинку на обкладинці? Усередині ця блимавка теж намальована. А тепер здогадайся, хто її звідти вичитав!

Він так стис Дінь-Дінь, що та почала німо хапати ротом повітря. Другу руку Баста поклав на плече Меґі. Дівчинка спробувала скинути її, але він тільки міцніше вчепився в Меґі.

— Оця мала? — недовірливо кинув Каприкорн.

— Авжеж. І в неї це виходить, схоже, не гірше, ніж у батька. Ти тільки поглянь! — Баста схопив Дінь-Дінь за тоненькі ніжки й підняв над головою. — Вона нівроку, тобі не здається? Літає, лається, подзвонює — одне слово, робить усе, на що здатні ці дурні створіння.

— Гм, цікаво. Справді, дуже цікаво. — Каприкорн підвівся з крісла, тугіше затяг пояса на халаті й рушив униз. Біля книжки, яку Баста поклав на сходи, став. — Виходить, це в них родинне, — пробурмотів він, нахилиючись і беручи книжку. Потому наморщив лоба й придивився до обкладинки. — «Пітер Пен і Венді», — прочитав. — О, та це ж одна з книжок, що їх так розхвалював мій колишній читець. Атож, пригадую, якимось він читав її й мені. Я хотів, щоб Даріус викликав з неї одного з піратів, але в старого нічого не вийшло. Він вичитав мені в спальню лише іржавого абордажного гака та смердючу рибу. Пам'ятаєш, ми його за це покарали: примусили всю ту рибу поїсти!

Баста розсміявся:

— Пам'ятаю. Але він скиглив більше через те, що ти наказав відібрати в нього книжки. А цю він, мабуть, сховав.

— Атож, скидається на те.

Каприкорн замислено підійшов до Меґі. Коли він узяв її за підборіддя й підвів обличчя так, що вона мусила подивитися просто в його безбарвні очі, їй страшенно захотілося вкусити його за пальці.

— Бачиш, як норовисто вона дивиться на мене, Басто? — глузливо промовив Каприкорн. — Точнісінько так завше дивився її татусь. Ти, мала, краще побережи цей погляд для нього. Адже ти дуже люта на батька, еге ж? Але тепер мені байдуже, де він запропаستився. Від сьогодні моїм новим, високообдарованим читцем будеш ти! Але ж ти, мабуть... ненавидиш його за те, що він кинув тебе напризволяще, чи не так? Не соромся цього. Ненависть окрилює людину. Я свого батька теж ніколи не любив.

Нарешті Каприкорн відпустив її підборіддя, і Меґі відвернулася. Щоки в неї палали від сорому й люті; вона все ще відчувала його пальці, так ніби від них лишилися виразки.

— Баста сказав тобі, навіщо його послали по тебе в таку пізню годину?

— Сказав, що я маю тут з кимось побачитись.

Меґі намагалася говорити твердо й безстрашно, але в неї нічого не виходило. Ридання, що застрягло в горлі, звело її голос на шепіт.

— Правильно! — кинув Каприкорн і зробив знак Сороці.

Жінка кивнула головою, зійшла сходами вниз і зникла в сутінках за колонами. Трохи згодом над головою в Меґі щось зарипіло, і дівчинка, злякано звівши очі вгору, вздріла, як із мороку щось опускається. То була сіть — ні, дві сіті, такі вона колись бачила на рибальських човнах. Метрів за п'ять від підлоги, просто в Меґі над головою, ті сіті з широкими вічками зависли, і аж тепер вона розгледіла, що в них сидять люди — мов птахи, що попалися в тенета садівника. У Меґі від самого погляду на них запаморочилося в голові, а що ж відчували самі люди, погойдуючись угорі на кількох тоненьких мотузках?

— То що, впізнаєш свого давнього приятеля? — Каприкорн стромив руки до кишень халата.

Баста все ще тримав двома пальцями Дінь-Дінь, наче поламану ляльку. Тишу порушувало лише її несміливе подзенькування.

— Бачиш?! — У Каприкорновому голосі вчувалося неприховане задоволення. — Отак завжди буває з підлими зрадниками, які крадуть ключі й випускають в'язнів.

Меґі навіть не повернула в його бік голови. Вона не зводила очей з Вогнерукого. Так, то був він.

— Вітаю, Меґі! — гукнув згори Вогнерукий. — У тебе блідий вигляд. — Він намагався говорити якомога безтурботніше (на голосах Меґі розумілася), але цього разу його голос виказував страх. — Батько переказував тобі вітання! Велів повідомити тобі, що скоро забере тебе звідси. І прийде він не сам!

— Ти, вогнеїде, як посидиш там іще трохи, то станеш справжнім казкарем! — крикнув йому знизу Баста. — Але в твої баєчки вже навіть оця мала не вірить! Придумай щось краще!

Меґі не зводила погляду з Вогнерукого. Їй так хотілося вірити йому.

— Слухай, Басто, відпусти нарешті бідолашну фею! — гукнув Вогнерукий своєму давньому ворогові. — Нехай летить до мене, я так давно не бачив фей!

— Та вже ж! Ні, я лишу її собі! — відповів Баста й дав щигля Дінь-Дінь в її крихітний носик. — Я чув, якщо тримати фею удома, то вони відводять біду. Посаджу її, мабуть, у таку чималеньку пляшку з-під вина. А що феї їдять? Чим її годувати — мухами? Ти ж бо завше водив дружбу з феями.

Дінь-Дінь уперлася ручками в його пальці й зробила відчайдушну спробу вивільнити друге крильце. І це їй навіть удалося, проте Баста тримав її ще й за ніжки, і хоч як вона тріпалася, вирватись їй не щастило. Зрештою фея тихенько дзенькнула й угамувалась. Світилася вона тепер не яскравіше, ніж недогарок свічки.

— А знаєш, Вогнерукий, навіщо я звелів привести сюди дівчинку?! — крикнув Каприкорн своєму бранцеві. — Я хотів, щоб вона вмовила тебе сказати нам, де її батько. Якщо ти про нього, звісно, взагалі що-небудь знаєш, у чому я вже починаю сумніватися. Але тепер він мені вже й не потрібен. Батькове місце займе донька, і то вельми вчасно! Бо я вирішив придумати для тебе якусь дуже незвичайну покару. Щось таке, що справляє враження й не забувається! Зрештою, зрадникові так і треба, еге ж? Ти вже втямив, до чого я веду? Ні? Ну, то я тобі допоможу. Мій новий читець, оця дівчинка, на твою честь почитає нам «Чорнильне серце». Зрештою, це твоя улюблена книжка, хоча не можна стверджувати, що ти в захваті від того, кого ця

дівчинка має вчитати. Її батько вже давно вивів би мені з книжки одного давнього приятеля, якби ти не допоміг Чарівновустому втекти. Але тепер замість нього це зробить його доця. То ти вже здогадався, якого приятеля я маю на увазі?!

Вогнерукий прихилився порубцьованою щокою до сіті.

— Та звісно. Я не забуду його повік, — промовив він так тихо, що Меґі його ледве розчула.

— Чого це у вас тільки й балачок про те, як покарати цього вогнедува?! — З-поза колон з'явилася Сорока. — А про нашу німу голубку Резу забули? Вона не гірша зрадниця, ніж він! — І зневажливо глипнула на другу сіть.

— Так, так, звичайно, — захопився, ніби співчуваючи, Каприкорн. — Шкода, певна річ, але нічого вже не вдієш...

Меґі не видно було обличчя жінки, що погойдувалася в другій сіті за Вогнеруким. Дівчинка бачила тільки темно-русяві коси, край блакитної сукні й тонкі руки, що трималися за мотуззя.

Каприкорн глибоко зітхнув і, обернувшись до Вогнерукого, сказав:

— Яка ганьба! І надало ж тобі вибрати саме її! Невже ти не міг умовити котрусь іншу пошукати для тебе книжку? Я до неї й справді прихилився серцем, відколи її вчитав мені Даріус, отой партач. А те, що вона заплатила за це своїм голосом, мені ніколи не вадило. Ні, справді не вадило, я з дурної голови навіть гадав, що через це їй можна довіряти ще більше. Чи ти знаєш, що колись коси в неї були мов щире золото?

— Так, пригадую, — відповів Вогнерукий хрипким голосом. — Але поруч з тобою вони потемнішали.

— Дурниці! — Каприкорн сердито наморщив лоба. — Треба спробувати, мабуть, феїний пилок. Навіть мідь, якщо її посипати ним, блищить, як золото. Може, те саме буде і з жіночими косами?

— Тепер уже навряд чи варто, — ущипливо вкинула Сорока. — Хіба що ти хочеш, щоб вона мала аж-аж-аж який гарний вигляд, коли її поведуть на страту.

— Ет, пусте! — Каприкорн різко крутнувся на підборах і рушив сходами знов нагору. Меґі цього вже майже не бачила. Вона не відводила погляду від незнайомої жінки в сіті. Мозок їй пекли Каприкорнові слова: «Коси... мов щире золото... Отой партач...» Ні, не може бути! Вона дивилася вгору, щосили примружуючи очі, щоб краще розгледіти жіноче обличчя за мотузками. Але його приховували чорні тіні.

— Гаразд. — Каприкорн глибоко зітхнув і опустився в крісло. — Скільки часу нам потрібно, щоб приготуватися? Адже все має відбутись як і належить.

— Два дні. — Сорока вийшла східцями нагору й знову стала за кріслом у Каприкорна. — Якщо збираєшся скликати своїх людей з решти опорних пунктів.

Каприкорн наморщив лоба.

— Звичайно. А чом би й ні? Пора знову дати всім невеличкий наочний урок. Бо останнім часом дисципліна в нас далеко не така, як треба.

По цих словах він перевів погляд на Басту. Той похнюпив голову, так ніби всі невдачі останніх днів важким тягарем лягли на його плечі.

— Отже, післязавтра, — повів далі Каприкорн. — Щойно стемніє. Тільки нехай Даріус спершу влаштує дівчинці іспит. Нехай вона що-небудь вчитає: я хочу переконатися, що ця фея з'явилася тут не випадково.

Баста знов загорнув Дінь-Дінь у куртку. Меґі хотілося затулити собі вуха, аби лиш не чути відчайдушного тельнякання феї. Дівчинка стисла уста, щоб вони не тремтіли, й поглянула вгору на Каприкорна.

— Я для тебе не читатиму! — заявила вона. Її голос пролунав у церкві, мов голос чужої людини. — Не читатиму жодного слова! Я не вчитуватиму тобі ні золота, ні, тим більше, отого твого... ката! — Останнє слово вона просто-таки жбурнула в обличчя Каприкорна.

Але той лише змуджено грався поясом від халата.

— Відведи її назад! — наказав він Басті. — Пізно вже. Дівчинці пора спати.

Баста штовхнув Меґі в спину:

— Чула? Ворушись!

Меґі востаннє подивилась на Вогнерукого, потім спроквола рушила поперед Басти до виходу. Порівнявшись із другою сіттю, ще раз звела погляд угору. Обличчя незнайомої жінки так само лишалося в тіні, але Меґі здалося, що вона впізнала очі, тонкий ніс... А якщо уявити собі, що коси в жінки трохи світліші...

— Іди, йди! Чого стала?! — гримнув ззаду Баста.

Меґі послухалася й рушила далі, раз у раз озираючись.

— Я цього не зроблю! — крикнула вона, вже майже дійшовши до церковних дверей. — Обіцяю! Нікого я йому не вичитаю! Нізащо!

— Не обіцяй нічого такого, чого не зможеш виконати! — кинув Баста, відчиняючи двері. Потім схопив її за лікоть і знов потяг на яскраво освітлений майдан.

Чорний кінь ночі

Він нахилився й дістав крихітку Софі з кишені своєї камізельки. І ось вона стояла босоніж, у нічній сорочечці, вся тремтіла й роззиралася навсібіч. Довкола клубочився туман і хвилями котилися якісь примарні випари.

— Де це ми? — спитала вона.

— У Країні Снів, — відповів велет. — Ми там, звідки приходять сни.

Роальд Даль. Крихітка Софі й велет

Коли Баста штовхнув Меґі через поріг, Фенолію лежав на ліжку.

— Що ви там з нею робили? — накинувся він на Басту, поквапно підхоплюючись на ноги. — Вона біла, як стіна.

Але Баста вже давно грюкнув за собою дверима, й Меґі почула, як він кинув вартовому:

— За дві години тебе змінять. — І пішов.

Фенолію поклав руки дівчинці на плечі й стурбовано зазирнув їй в обличчя.

— Ну? Що вони від тебе хотіли? Розповідай! Батько тут?

Меґі похитала головою.

— Вони схопили Вогнерукого. І жінку.

— Яку жінку? Господи, кажи до ладу! — Фенолію змусив її сісти на ліжко поруч із собою.

— Мені здається, то моя мама, — прошепотіла Меґі.

— Твоя мама? — приголомшено втупився в неї Фенолію. Від безсонної ночі під очима в нього залягли темні кола.

Меґі з непритомним виглядом розгладжувала на колінах сукню. Вона була пом'ята й брудна. І не дивно, адже дівчинка вже кілька днів у ній спала.

— Коси в неї темні, — збентежено промовила вона. — А знімок — той, що в Мо, — зроблено понад дев'ять років тому... Каприкорн посадив її в сіль, як і Вогнерукого. Через два дні він хоче обох їх стратити, і для цього я маю вичитати йому когось із «Чорнильного серця» — одного приятеля, як його називає Каприкорн. Я тобі про це вже казала. Це мав зробити ще Мо. Ти не хотів розповідати, хто той приятель, але тепер ти повинен мені це сказати! — Вона благально дивилася в обличчя Фенолію.

Старий заплющив очі й пробурмотів:

— О Боже милостивий!

Надворі все ще стояла темінь. Місяць завис просто перед їхнім вікном. Повз нього саме пропливала хмара, мов обірвана пола якогось одягу.

— Я розкажу тобі завтра, — промовив Фенолію. — Обіцяю.

— Ні! Розкажи зараз!

Він замислено звів на неї очі.

— Такі історії проти ночі не розповідають. Тобі снитимуться страшні сни.

— Розкажи зараз! — стояла на своєму Меґі.

— О Боже! — зітхнув Фенолію. — Мої онуки часом теж дивляться отак... Ну, гаразд. — Він допоміг Меґі вибратися на горішне ліжко, підклав їй під голову батькового светра й укрити її до самого підборіддя ковдрою. — Я розповідатиму так, як написано в «Чорнильному серці», — стиха почав Фенолію. — Ці рядки я пригадую майже напам'ять, колись я ними дуже пишався...

Він прокашлявся й пошепки повів у темряві:

— «То був чоловік, якого всі боялися дужче, ніж людей Каприкорна. Його називали Привидом. З'являвся він лише тоді, коли його кликав Каприкорн. Іноді Привид бував червоний, ніби вогонь, іноді — сірий, мов попіл, на який вогонь обертає все, що трапляється на шляху. Привид вихоплювався з-під землі, мов полум'я з купи хмизу. Смертельним був уже доторк його пальців, навіть його подих. Він виростав біля ніг

свого володаря, безголосий і безликий, принохуючись, мов собака, що бере слід, і чекаючи, коли господар вкаже йому на жертву». — Фенолію втер рукою спітніле чоло й відвернувся до вікна. Хвилю він мовчав, немовби викликаючи з пам'яті слова давноминутих літ. Нарешті стиха повів далі: — «Ходили чутки, нібито створити Привида з попелу своїх жертв котромусь чи то з кобольдів, чи то з гномів — адже ті з вогню й диму зроблять що завгодно — наказав сам Каприкорн. Напевно ніхто нічого не знав, бо Каприкорн, як тоді казали, звелів убити того, хто дав життя Привидові. Але всі були певні: Привид безсмертний, ніхто нічого не може йому заподіяти, і він безжальний, як і його володар».

Фенолію змовк. Меґі вдивлялася в темряву за вікном, серце в неї калатало.

— Так, Меґі, — тихо промовив Фенолію. — Гадаю, він хоче, щоб ти викликала йому Привида. І не дай Боже, щоб це в тебе вийшло! На світі чудовиськ багато, більшість із них — люди, і всі вони смертні. Не хотілося б мені, щоб з моєї вини на цій планеті страх і жах сіяв ще й монстр безсмертний. Твій батько приходив до мене з однією ідеєю, я тобі вже казав, і, може, саме в ній — наш єдиний рятунок. Тільки я ще не певен, що з того вийде і чи вийде що-небудь узагалі. Я ще маю поміркувати. Часу в нас лишилося обмаль. А тепер тобі пора спати. То, кажеш, він призначив усе на післязавтра?

Меґі кивнула головою й прошепотіла:

— Як тільки стемніє!

Фенолію стомлено провів долонею по обличчю.

— А за жінку не турбуйся, — мовив він. — Не знаю, чи сподобається тобі те, що я скажу, але не думаю, що то — твоя мати, хоч би як тобі цього хотілось. Як би вона тут опинилася?

— Це Даріус! — Меґі ввіткнулась обличчям у батьків светр. — Отой читець-невдаха! Каприкорн так і сказав: він вичитав її, але вона втратила голос. Мо про це навіть не знає! Він усе ще гадає, що вона лишилася в книжці, і...

— Якщо ти маєш рацію, то я б хотів, щоб вона справді там і лишалася, — зітхнув Фенолію, підтягуючи їй на плечі ковдру. — Та я все ж таки думаю, що ти помиляєшся. Але ти, звісно, можеш вірити в що завгодно! А тепер спи.

Але заснути Меґі не могла. Вона лежала обличчям до стіни й прислухалася до самої себе. Тривога й радість змішувалися в її серці, мов дві фарби, що вливалися одна в одну. Щоразу, коли вона заплющувала очі, в її уяві поставали оті сіті, а за мотуззям — обоє облич: Вогнерукого й оте друге, розмите, як на давньому знімку. І хоч скільки Меґі намагалася розгледіти його чіткіше, воно знов і знов розпливалось.

Коли вона врешті заснула, за вікном уже світало. Але ніч не завжди забирає з собою моторошні сни. У сірих сутінках між ніччю і днем вони ростуть, мов на дріжджах, і з секунд сплітають вічність. У сон Меґі пробиралися одноокі велети й гігантські павуки, пекельні пси, відьми, що пожирають дітей, — одне слово, всі оті страховиська, що траплялися їй в царстві літер і слів. Вони вислизали зі сторінок її улюблених книжок і вибиралися зі скриньки, яку їй змайстрував Мо. Ті поторочі виповзали навіть з ілюстрованих книжок, що їх дарував їй батько, коли літери для неї були ще просто закарлючками. Пістряві й кошлаті, вони витанцьовували у сні Меґі, роззявляли величезні пащі й вишкіряли дрібні гострі зуби. Був там Кіт-Скалозуб, якого вона завжди так боялась, і Шибеники (Мо їх так любив, що навіть почепив картинку з ними в себе в майстерні). Але які ж великі були в них зуби! Вогнерукий на них тільки хруснув би, мов сухарик. Та саме тієї миті, коли один із них, з очима завбільшки як блюдця, випустив гострі кігті, із сірої порожнечі вигулькнула ще одна постать, потріскуючи, мов полум'я, — сіра, як попіл, і без обличчя, вона схопила Шибеника й пошматувала його на паперові клаптики...

— Меґі!

Поторочі кинулися врозтіч.

В обличчя Меґі світило сонце. Біля ліжка стояв Фенолію.

— Тобі щось приснилося?

Меґі сіла. З обличчя старого було видно, що він за цілу ніч не склепив очей, і через це зморшок у нього побільшало.

— Фенолію, де мій батько? — запитала Меґі. — Чому ж він усе не йде і не йде?

Фарид

Бо ті розбійники мали звичку підстерігати людей на путівцях, нападати на міста й села, грабувати мирних мешканців. І після кожного нападу на караван чи село здобич вони несли до цієї глухої, непримітної місцини, схованої від людський очей.
Казка про Алі-Бабу та сорок розбійників

Фарид до болю в очах удивлявся в ніч, але Вогнерукий не повертався. Інколи хлопчині здавалося, що серед навислого майже до самої землі гілля промайнуло порубцьоване обличчя. Іноді йому вчувалися майже нечутні кроки по сухому листю. Та щоразу виявлялося, що він помилявся. Фарид уже звик прислухатись до темряви. Так він просидів уже багато, безкінечно багато ночей і навчився довіряти вухам більше, ніж очам. Тоді, в іншому житті, коли світ довкола був не зелений, а жовто-бурий, очі іноді підводили його, зате на вуха він міг покластися завжди.

І все ж цієї ночі, найдовшої на його пам'яті, Фарид прислухався марно. Вогнерукий не повернувся. Коли над пагорбами замріли вранішні сутінки, Фарид підійшов до бранців, дав їм води, трохи черствого хліба зі своїх убогих запасів і кілька оливок.

— Чуєш, Фариде, відв'яжи нас! — сказав Чарівновустий, коли хлопчик клав йому до рота хліб. — Вогнерукий уже давно мав би повернутися, сам розумієш.

Фарид мовчав. Він любив голос Чарівновустого. Цей голос вивів його з того, іншого, нужденного життя. Однак Вогнерукого хлопчина любив дужче, сам не знаючи чому, а Вогнерукий сказав йому охороняти цих бранців. Про те, щоб повідв'язувати їх, не було й мови.

— Послухай, ти ж бо хлопчик розумний, — озвалася жінка. — Поміркуй трохи власною головою. Невже ти хочеш досидітися тут, поки прийдуть Каприкорнові люди й усіх нас схоплять? Гарний же ми матимемо вигляд: хлопчина охороняє двох прив'язаних дорослих, а вони навіть рукою не можуть поворухнути, щоб допомогти йому. Ті мерзотники зо сміху гігнуть.

То як там її звати? Е-лі-нор. Фаридові важко було запам'ятати це ім'я. Воно тяжко, мов камінець, поверталось в нього на язичку. І нагадувало йому ім'я однієї чарівниці з далекої-далекої країни. Ця жінка його лякала: вона дивилася на нього, мов чоловік, — без збентеження, без страху, — а голос у неї був дуже гучний і сердитий, як ото в лева...

— Фариде, нам треба спуститися в село! — сказав Чарівновустий. — Треба з'ясувати, що сталося з Вогнеруким і де моя донька.

Ах, так, ота дівчинка... Дівчинка з ясними очима — немов латочки неба, обрамлені темними віями... Фарид колупав паличкою землю. Мурашка тягла повз його великий палець на нозі хлібну крихту, завбільшки як сама.

— Мабуть, він нас зовсім не розуміє, — зітхнула Елінор.

Фарид підвів голову й сердито глипнув на жінку.

— Я все добре розумію!

Він розумів усе від першої хвилини, так ніби жодної іншої мови ніколи й не чув. Мимоволі на думку йому спала ота червона будівля, схожої на яку доти він ніколи не бачив. Вогнерукий пояснив йому, що колись то була церква. Згадав Фарид і про чоловіка з ножем. У колишньому його житті таких людей було багато. Вони любили свої ножі й учиняли ними жадливі речі.

— Якщо я відв'яжу тебе, ти втечеш, — невпевнено промовив Фарид, дивлячись на Чарівновустого.

— Не втечу. Чи ти гадаєш, що я покину там, унизу, свою доньку? У Басти й Каприкорна?!

Баста й Каприкорн. Атож, саме так їх звали. Один з ножем, а другий з водявими очима. Грабіжник і вбивця... Фарид знав про нього все: Вогнерукий багато розповідав йому вечорами біля багаття. Вони розказували один одному всілякі темні історії, хоч обидва так тужили бодай за однією світлою...

І ця історія з дня на день ставала також чимдалі темніша.

— Краще я піду сам. — Фарид так глибоко загнав паличку в землю, що вона зламалась у нього в руці. — Я добре вмію прокрадатися в чужі села, до чужих палаців, осель. Така була в мене робота, ти ж бо знаєш.

Чарівновустий кивнув головою.

— Вони завше посилали мене, — провадив Фарид. — Хто ж боїтиметься такого худючого хлопчика? Я міг повсюди все рознюхати, ні в кого не викликаючи підозри. Коли міняється охорона? Яким шляхом краще втікати? Де мешкає найбагатший чоловік у місті? Якщо все завершувалося вдало, вони давали мені вдосталь їсти. А якщо невдало, лупцювали, як собаку.

— Вони? — перепитала Елінор.

— Розбійники, — пояснив Фарид.

Обоє дорослих мовчали. А Вогнерукий усе не повертався. Фарид задивився в бік села, спостерігаючи, як перші сонячні промені ковзали по дахах.

— Гаразд. Може, ти й маєш рацію, — нарешті промовив Чарівновустий. — Спустишся туди сам і вивідаєш усе, що треба. Та спершу повідв'язуй нас. Як же ми тобі допоможемо, якщо вони все ж таки тебе схоплять? А крім того, не хотілося б мені сидіти отак на прив'язі, коли сюди приповзе змія.

Жінка так перелякано роззирнулася, немовби вже почула, як серед сухого листя повзе змія. А Фарид задумливо розглядав обличчя Чарівновустого. Хлопець намагався збагнути, чи довіряють його очі цьому чоловікові. Вуха йому вже довіряли. Зрештою він мовчки підвівся, дістав із-за паска ножа, якого йому подарував Вогнерукий, і порозрізав мотузки на обох бранцях.

— О Господи, щоб я ще коли-небудь дала себе отак зашнурувати!.. — вигукнула Елінор, розтираючи руки й ноги. — У мене все затерпло, так наче я — вже не я, а ганчір'яна лялька. А як там ти, Мортимере? Чи відчуваєш іще ноги?

Фарид з цікавістю розглядав жінку.

— Ти... на його дружину не схожа. Чи ти його мати? — запитав він, кивнувши головою в бік Чарівновустого.

Обличчя в Елінор узялося плямами, як мухомор.

— Ще чого! І як лишень тобі збрело таке в голову?! Невже я скидаюся на стару бабу? — Вона оглянула себе з голови до ніг і кивнула головою: — Либонь, що так. Але я йому не мати. І не мати Меґі, якщо тобі спаде на думку спитати ще й про таке. Усі мої діти були з паперу й чорнила, а отой тип... — вона показала пальцем туди, де крізь крони дерев виднілися дахи Каприкорнового села, — багатьох із них наказав звести зі світу. Та він про це ще пошкодує, повір мені!

Фарид із сумнівом зиркнув на неї. Він і в думці не припускав, що Каприкорн злякається жінки, та ще такої, яка важко сопе, коли підіймається схилом, і жахається змій. Ні, якщо той чоловік з водявими очима взагалі чого-небудь і боїться, то лише того, чого бояться майже всі — смерті. А Елінор зовсім не скидається на таку, котра вмє вбивати. Як, до речі, й Чарівновустий.

— А та дівчинка... — несміливо почав Фарид. — Де її мати?

Чарівновустий підійшов до погаслого вже багаття й узяв ще один крайчик хліба з тих, що лежали на закіптюжених камінцях.

— Її вже давно не стало, — нарешті відповів він. — Меґі було тоді якраз три роки. А що з твоєю матір'ю?

Фарид знизав плечима й звів очі на небо. Воно сяяло такою блакиттю, немовби ночі ніколи й не було.

— Ну, то я, мабуть, піду — сказав він, сховав ножа й узяв заплічника Вогнерукого.

Гвін спав за якихось кілька кроків під деревом, згорнувшись калачиком поміж корінням. Фарид узяв його й змусив залізти до заплічника. Гвін сонно протестував, але Фарид почував його за вушком і зав'язав заплічника.

— А навіщо ти береш куницю? — з подивом запитала Елінор. — Тебе викаже вже її запах.

— Вона може знадобитися, — відповів Фарид і запхав до заплічника й кінчик пухнастого хвостика, що виглядав звідти. — Гвін кмітливий, кмітливіший за собаку, вже не кажучи про верблюда. Розуміє, що йому кажуть, і, може, знайде Вогнерукого.

— Фариде! — Чарівновустий попорпався у кишнях і знайшов клаптик паперу. — Не знаю, чи ти знайдеш, де вони тримають Меґі, — промовив він, поквапно дряпаючи щось олівцем на папері, — але якщо тобі все ж таки пощастить, спробуй передати їй оцю записочку.

Фарид узяв папірця, подивився на нього й спитав:

— Що тут написано?

Елінор висмикнула записку з його пальців.

— Чорт забирай, Мортимере, що це таке? — здивувалася вона.

— Ми цим шрифтом уже не раз писали одне одному таємні послання, — усміхнувся Чарівновустий. — Меґі опанувала його навіть краще, ніж я. Невже ти не впізнаєш цей шрифт? Ми взяли його з однієї книжки. Тут написано: «Ми зовсім близько. Не хвилюйся, скоро ми тебе заберемо. Мо, Еліно́р і Фа́рид». Цю записку, крім Меґі, ніхто не прочитає.

— А-а! — протягла Еліно́р, повертаючи Фа́ридові папірця. — Що ж, гаразд. Якщо записка попаде не в ті руки, то так воно буде, мабуть, і краще, бо, може, хтось із тих паліїв усе ж таки вміє читати.

Фа́рид згорнув папірця так, що він став не більшим за монету, і сховав до кишені штанів.

— Я повернуся не пізніше, ніж сонце піді́б'ється над отим пагорбом, — сказав він. — А якщо не поверну́сь...

— ...я піду тебе шукати, — доказав за нього Чарівновустий.

— І я також, певна річ, — додала Еліно́р.

Фа́ридові ця ідея не дуже припала до вподоби, але про це хлопчина змовчав.

Він пішов тим самим шляхом, яким минулої ночі вирушив Вогнерукий, — вирушив і зник, немовби десь у темряві його проковтнули злі духи.

Пушок на карнизі

Лише мова захищає нас від страху перед тим, чому немає ім'я.

Тоні Морісон. Промова з нагоди вручення йому Нобелівської премії 1993 р.

Цього ранку сніданок Меґі й Феноліо приніс Пласконіс, і то не просто окраєць хліба та кілька оливок. Він поставив на стіл кошика з фруктами, а також повну тарілку солодкого печива. Однак Пласконосова посмішка Меґі дуже не сподобалася.

— Усе для тебе, принцесонько! — ошкірився він і вщипнув її своїми вузлуватими пальцями за щоку. — Щоб голосок у тебе був ще міцніший. Відколи Баста пробовкався про майбутню страту, усі тут ходять такі збуджені! Що ж, я завше казав: у житті має бути ще щось, крім дохлих півнів та стрілянини по котах.

Феноліо поглянув на Пласконоса з такою огидою, немовби, попри все своє бажання, не міг повірити, що це створіння вийшло з-під його пера.

— Правду кажу. Бо в нас тут з біса давно вже не було гарних страт, — торочив Пласконіс, рушаючи до дверей. — Ми тільки й чули: «Не варто привертати увагу!» А коли треба було когось приборати — «Тихесенько, обережненько! Так, ніби це нещасливий випадок!» Яке ж тут задоволення? А ніякого. Не те що колись — із випивкою, закускою, з музикою й танцями, як воно й годиться. Але цього разу ми влаштує все так, як за добрих давніх часів.

Феноліо надпив ковток чорної кави, яку приніс Пласконіс, і похлинувся.

— Що? Тобі, старий, такі видовища не до шмиги? — Пласконіс зміряв його глузлигим поглядом. — Повір мені, Каприкорн коли вже влаштовує страту, то це щось надзвичайне!

— І кому ти розповідаєш?! — скрушно пробурмотів Феноліо.

Цієї миті у двері постукали. Пласконіс, коли прийшов, причинив їх не щільно, і Даріус, читець, стромив голову в шпарину.

— Даруйте! — стиха сказав він, сторожко поглядаючи на Пласконоса, мов ото пташка, що має прослизнути повз голодного кота. — Я... той... маю послухати, як дівчинка читає. Каприкорн розпорядився.

— Он як?! Що ж, сподіваюся, цього разу вона вчитає нам що-небудь корисне. Баста показав мені ту фею... З неї навіть пилочок не сиплеться, хоч як її трясати. — У погляді, що його Пласконіс кинув на Меґі, була огида й повага водночас. Він, мабуть, мав її трохи не за відьму. — Постукаєш, коли надумаєш виходити! — пробурмотів він у дверях, протискуючись повз Даріуса.

Той кивнув головою і якусь хвилю стояв нерухомо. Потім знічено підсів за стіл до Меґі й Феноліо. Він жадібно дивився на фрукти, поки старий посунув кошика ближче до нього. Даріус нерішуче взяв абрикосу й поклав той невеличкий плід до рота так святобливо, ніби знав, що такою лакоминкою вже не смакуватиме повік.

— Господи, це ж абрикоса! — іронічно кинув Феноліо. — У цих краях не вельми й рідкісний фрукт!

Даріус збентежено виплюнув у долоню кісточку.

— Коли мене замикали в цій кімнаті, — нерішуче пояснив він, — то завше давали тільки черствий хліб. Вони забирали в мене й книжки, але кілька я все ж таки приховав, і коли голод ставав уже просто нестерпним, я розглядав картинки в книжках. На найкращій картинці були намальовані абрикоси. Іноді я сидів тут годинами, дивився на намальовані фрукти, й у мене текла слинка. Відтоді я не можу стриматися, коли бачу їх.

Меґі взяла з кошика ще одну абрикосу й поклала в його худу долоню.

— І часто вони тебе замикали? — запитала вона.

Даріус стенив плечима й ухильно відповів:

— Щоразу, коли я вчитував не зовсім вдало. Тобто майже завжди. Та згодом вони кинули це робити, бо помітили, що від страху я читаю не краще. Навпаки... Узяти, приміром, Пласконоса... — Він стишив голос і стривожено зиркнув на двері. — Його я вчитав, коли поруч зі мною стояв Баста з ножом. Ось вам і наслідок. — Із прикрістю стенив вузенькими плечима.

Меґі звела на нього співчутливий погляд і нерішуче поцікавилась:

— А жінок ти теж вчитував?

Феноліо насторожено стрельнув у її бік очима.

— Звичайно, — відповів Даріус. — Мортолу, наприклад! Щоправда, вона стверджує, нібито я зробив її старішою і тепер вона рипить, мов розхитаний стілець. Але, на мою думку, якраз із нею я не дуже й напартачив. На щастя, Каприкорн теж так гадає.

— А молодих? — Питаючи, Меґі не дивилася ні на Даріуса, ні на Феноліо. — Чи доводилося тобі вчитувати молодих жінок?

— Ох, краще не нагадуй! — Даріус зітхнув. — Це було того самого дня, коли я вчитав Мортолу. Каприкорн оселився тоді трохи далі на північ, в одній покинутій, напіврозваленій садибі в горах. Дівчат в околицях майже не було. Я мешкав неподалік, у своїй сестри. Працював учителем, а на дозвіллі іноді читав уголос — у бібліотеках, у школах, на дитячих святах, а теплими літніми вечорами навіть де-небудь на майдані чи в кав'ярні. Читати уголос я дуже любив... — Він перевів погляд на вікно, так наче звідти можна було зазирнути в ті щасливі, давно проминулі дні. — Баста звернув увагу на мене на якомусь сільському святі, де я також читав уголос — здається, то був «Доктор Дулітл». І раптом з'явився отой птах! Коли я повертався додому, Баста схопив мене за шкірку, мов бездомного собаку, і привів до Каприкорна. Спершу я мав вчитувати йому золото, як і твій батько. — Він невесело всміхнувся до Меґі. — Потім довелося вивести йому з книжки Мортолу, а тоді він наказав вчитувати служницю. Ох, це був просто жах! — Тремтячими пальцями Даріус посунав свої окуляри на чоло. — Мені було так страшно! Хіба за таких умов добре прочитаєш?! Я мав право робити три спроби. Ох, мені було їх так шкода, я навіть не можу про це говорити! — Він затулив обличчя кістлявими, як у старого діда, руками.

Меґі здалося, що Даріус схлипує, і хвилю вона вагалася, перше ніж ставити ще одне запитання. Та зрештою таки запитала:

— А ту служницю, яку вони називають Резою... — Здавалося, серце ось-ось вискочить їй з грудей. — Її ти теж вчитав?

Даріус відвів долоні від обличчя.

— Так, вона вийшла з книжки випадково, там навіть не стояло її ім'я. Каприкорн вимагав, власне, якусь іншу жінку, а натомість перед нами раптом постала Реза, і я спершу подумав був: «Ну, цього разу в мене все вийшло як слід!» Вона була така вродлива: золотисті коси, в очах смуток... Але потім ми завважили, що вона не вміє розмовляти. Каприкорнові до цього було, звісно, байдуже, мені навіть здається, йому подобалося... — Даріус довго шукав щось у кишенях штанів і нарешті дістав зім'яту носову хустинку. — Колись у мене й справді краще виходило! — проказав, важко сопучи, він. — Але оцей постійний страх... Можна?

Невесело всміхнувшись, він узяв з кошика ще одну абрикосу й надкусив її. Потому втер рукавом губи, прокашлявся й звів погляд на Меґі. Його очі за товстими скельцями окулярів здавалися навдивовижу великими.

— На цьому... е-е... святі, яке замислив Каприкорн, — провадив він, опустивши погляд і збентежено водячи пальцем по краю стола, — тобі, як ти вже, мабуть, і знаєш,

доведеться читати вголос із «Чорнильного серця». Книжка до останньої хвилини зберігатиметься в надійному місці. Де саме — знає лише Каприкорн. Тому ти побачиш її вже на самому... гм... дійстві. А щоб іще раз випробувати твої здібності, ми маємо почитати, як того хоче Каприкорн, іншу книжку. На щастя, в цьому селі лишилося ще кілька книжок, не багато, правда, але мені доручено принаймні вибрати котрусь із них. — Він знов підвів голову й нишком усміхнувся до Меґі. — На щастя, цього разу мені не довелося шукати там золота чи чогось такого. Каприкорн просто хоче переконались у твоєму вмінні, тож я... — він посунув до неї через стіл невеличку книжечку, — вибрав ось цю.

Меґі схилилася над книжечкою й прочитала:

— «Ганс Крістіан Андерсен. Казки». — Потому підвела очі на Даріуса. — Це дуже гарні казки.

— Так! — видихнув він. — Невеселі, але дуже, дуже гарні. — Він простяг руку через стіл і розгорнув книжку перед Меґі в тому місці, де пожовклі сторінки були закладені довгими травинками. — Спершу мій вибір упав на свою улюблену казку — про соловейка. Ти її, мабуть, знаєш?

Меґі кивнула головою.

— Атож. Але феї, яку ти вчитала вчора, так погано сидіти в горнятї, куди її посадив Баста... — провадив Даріус. — Отож я й подумав: може, краще спробувати з олов'яним солдатиком?

Олов'яний солдатик... Меґі мовчала. Хоробрий олов'яний солдатик у паперовому кораблику... Вона уявила собі, як він раптом постане біля кошика з фруктами.

— Ні! — мовила вона. — Ні! Я вже сказала Каприкорнові. Нічого я йому не вчитуватиму, анічогісінько! Навіть для проби. Просто перекажи йому, що в мене вже нічого не виходить. Що я й намагалась, але з книжки нічого не з'явилося.

Даріус співчутливо подивився на неї й промовив:

— Я залюбки так йому й сказав би! Йй-бо. Але ота Сорока... — Він затулив собі долонею рота, немовби його застукали зненацька. — Ох, вибачаюсь, я хотів сказати, звичайно, економка, пані Мортала... Читати тобі доведеться перед нею. Я лише вибрав текст.

Сорока... В уяві Меґі відразу виросла її постать, оті пташині очиці... «А що, як я прикушу собі язика? — подумала дівчинка. — Боляче-боляче?» Кілька разів вона вже ненароком робила це, а одного разу язик так розпух, що вони з Мо два дні спілкувалися лише на мигах. Шукаючи підтримки, Меґі звела очі на Фенолію.

— Погоджуйся! — сказав він на її подив. — Читай перед старою, але постав одну умову: щоб олов'яного солдатика лишили тобі. Розкажи їй яку-небудь баєчку! Буцімто смертельно нудьгуєш і хочеш із ним погратися. А тоді ще зажадай кілька аркушів паперу й олівця. Скажи, нібито хочеш помалювати. Зрозуміла? Якщо вона на це згодиться, то далі побачимо.

Меґі нічого не зрозуміла, та не встигла вона поцікавитися, що Фенолію збирався робити, як двері відчинились і до кімнати ввійшла Сорока.

Даріус, побачивши її, так покvapно підхопився на ноги, що скинув зі столу тарілку Меґі.

— Ой, вибач, будь ласка, вибач! — пробурмотів, затинаючись, він, збираючи кістлявими пальцями на підлозі скалки. Останньою він так глибоко вривав собі великого пальця, що на дерев'яну долівку закрापала кров.

— Та вставай уже, йолопе! — гримнула на нього Мортала. — Чи показав ти їй книжку, з якої вона має читати?

Даріус мовчки кивнув головою, скрушно поглядаючи на врзаного пальця.

— Тоді вшивайся! Можеш допомогти жінкам на кухні. Там треба патрати курей.

Даріус з огидою скривив міну, проте вклонився і зник за дверима, встигнувши ще кинути на Меґі співчутливий погляд.

— Гарзд! — мовила Сорока й нетерпляче кивнула головою дівчинці. — Читай. Та старайся мені!

І Меґі вчитала олов'яного солдатика. Враження було таке, немовби він просто впав зі стелі. «І солдатик полетів з третього поверху сторч головою вниз. Це був жажливий політ! Він летів догори ногою й увіткнувся шоломом та багнетом поміж каміння бруківки».

Сорока, випередивши Меґі, схопила його й заходилася розглядати, мов розмальовану дерев'яну паличку. А він зирив на неї переляканими очима.

Потому вона сховала його до кишені грубо плетеної вовняної кофти.

— А можна, я залишу його собі? — пробелькотіла Меґі, коли Сорока вже стояла на порозі.

Феноліо став позаду дівчинки, немовби підстраховуючи її, але Сорока своїми застиглими пташиними очима дивилася тільки на Меґі.

— Адже вам... вам він не потрібен, — провадила, затинаючись, Меґі. — А мені так нудно... Прошу вас!

На обличчі в Сороки не ворухнулася жодна рисочка.

— Спершу я покажу його Каприкорнові, і, якщо він дозволить, дістанеш його назад! — кинула вона й зникла за дверима.

— Папір! — вигукнув Феноліо. — Ти забула про папір і олівець!

— Вибач! — прошепотіла Меґі.

Ні, вона не забула, просто в неї не стало духу просити в Сороки і ще про щось. Серце їй і так мало не вискакувало з грудей.

— Ну, добре, тоді доведеться роздобути їх якимось інакше, — пробурмотів Феноліо. — Питання лише в тому — як?

Меґі ступила до вікна, притислася чолом до шибки й поглянула вниз, у садок, де кілька Каприкорнових служниць підв'язували помідори. «Що сказав би Мо, якби довідався, що і я це вмю?» — подумала вона. — «І кого ж ти вчитала, доцю? Бідолашну Дінь-Дінь і непохитного олов'яного солдатика?»

— Так, — буркнула Меґі, малюючи на шибці невидиме «М». Бідолашна фея, бідолашний олов'яний солдатик, бідолашний Вогнерукий і... Вона знову згадала про ту жінку — жінку, в якій потемніли коси. — Реза... — прошепотіла дівчинка. — Тереза.

Так звали її маму.

Меґі вже хотіла була відвернутися од вікна, та раптом краєм ока помітила, як по той бік на карнизі щось промайнуло. Якась невеличка пухнаста мордочка. Меґі злякано відступила назад. Хіба пацюки лазять по стінах? А чого ж, буває. Але це не пацюк. Носик у мордочки надто кирпатий. Меґі хутко підійшла знов до вікна.

Гвін!

Куниця сиділа на вузенькому карнизі й сонними вічками позирала на Меґі.

— Баста! — пробурмотів Феноліо в неї за спиною. — Атож, папір роздобуде Баста. Непогана ідея!

Меґі відчинила вікно — обережно-обережно, щоб Гвін не злякався і не зірвався, чого доброго, вниз. З такої висоти навіть куниця поламає собі всі кістки, якщо впаде на бруківку у дворі. Меґі повільно вистромила руку з вікна й погладила по спинці Гвіна. Пальці в неї тремтіли. Потім дівчинка швидко, поки він не встиг учепитися зубками їй у руку, схопила його за шкірку, затягла до кімнати й стривожено виглянула вниз. Та служниці нічого не помітили. Вони пололи, не розгинаючись, і на палючому сонці сукні в них були мокрі від поту.

Під нашійником у Гвіна стриміла записка — сто разів згорнена, брудна, прив'язана стрічкою.

— Навіщо ти відчинила вікно? Надворі ще спекотніше, ніж тут! Ми... — Феноліо змовк, не доказавши, й ошелешено втупився у тваринку на плечі в Меґі.

Дівчинка покwapно приставила пальця до губів. Потім притисла Гвіна, що неспокійно вовтузився, до грудей і дістала з-під нашійника записку. Куниця загрозово цявкнула й спробувала вкусити дівчинку за палець. Гвін не любив, коли його надто довго тримали на руках. Він кусав за це навіть Вогнерукого.

— Це в тебе що — пацюк? — Феноліо ступив ближче.

Меґі відпустила куницю, і та відразу скочила назад на підвіконня.

— Куниця?! — вражено вигукнув Феноліо. — Звідки вона тут узялася?

Меґі злякано поглянула на двері, але вартовий, схоже, нічого не почув. Феноліо затис собі долонею рота й розглядав Гвіна з таким подивом, що Меґі мало не розсміялася.

— У неї ріжки! — прошепотів Феноліо.

— Ну, звісно! Адже ти сам придумав таким Гвіна! — прошепотіла Меґі у відповідь.

Гвін усе ще сидів на підвіконні й невдоволено мружився на сонце. Загалом він не любив яскравого світла й удень зазвичай спав. Одначе як він сюди потрапив?

Меґі вистромила голову з вікна, але у дворі, крім служниць, так само нікого не було. Вона квапно відійшла у глибину кімнати й розгорнула записку.

— Лист? — Феноліо зазирнув через її плече. — Від батька?

Меґі кивнула головою. Вона відразу впізнала шрифт, хоч рядки були не такі рівні, як завжди. Серце затанцювало їй у грудях. Вона так спрагло прикипіла очима до літер, немовби вони мали ось-ось привести її до батька.

— Що в біса тут написано? Жодного слова не можу прочитати! — пробурмотів Феноліо.

— Це ельфійське письмо! — прошепотіла Меґі. — Після того, як я прочитала «Володаря перснів», ми з Мо користувалися цим письмом як тайнописом. Тільки батько, видно, вже трохи призабув його. Наробив багато помилок.

— Гаразд, і що ж він пише?

Меґі прочитала йому записку.

— Фарид? А це хто такий?

— Один хлопчина. Мо вичитав його з «Тисячі й однієї ночі». Але це вже окрема історія. Та ти його бачив, він був разом із Вогнеруким, коли той утік від тебе. — Меґі згорнула записку й знову визирнула з вікна.

Одна зі служниць випросталась, обтрусилася з долонь землю й задивилася на високий мур так, ніби мріяла перелетіти через нього на волю. Хто приніс сюди Гвіна? Мо? Чи, може, куниця знайшла сюди дорогу сама? У це важко було повірити. Ні, серед білого дня Гвін тут без чужої допомоги, певна річ, не опинився б.

Меґі сховала записку в рукав. Гвін усе ще сидів на карнизі й сонно витягував шию, ніби обнюхуючи стіну. Мабуть, вона пахла голубами, які іноді сідали за вінком.

— Дай йому хліба, щоб не втік! — прошепотіла Меґі до Феноліо, тоді підбігла до ліжка й стягла вниз заплічника.

Куди ж подівся олівець? Адже він був десь тут. Ага, ось він! Не олівець, а скоріше недогризок. А де взяти папір? Меґі дістала з-під матраца одну з Даріусових книжок і обережно вирвала форзац. Зроду вона такого не робила — ніколи нічого з книжок не виривала. Але тепер іншої ради не було.

Вона стала навколішки на підлогу й почала писати тим самим закрутистим почерком, яким надіслав листа батько. «Мо, в нас усе гаразд, і я також це вмю! Я вичитала Дінь-Дінь, а завтра, коли стемніє, маю викликати Каприкорнові з „Чорнильного серця“ Привида, щоб той убив Вогнерукого». Про Резу Меґі не згадала. Жодного слова про те, що бачила, як їй здалося, матір і що їй, коли Каприкорнові ніщо не завадить, лишилося жити неповних два дні. Таких новин на одному аркуші паперу, хоч би який великий він був, не опишеш.

Гвін заходився жадібно гризти хліб, який йому простяг Феноліо. Меґі згорнула записку й прикріпила куниці до нашійника.

— Будь обережний! — прошепотіла вона до Гвіна й кинула рештки хліба у двір.

Гвін збіг стіною вниз так, ніби для нього не було нічого легшого на світі. Коли він прошмигнув поміж ніг в однієї зі служниць, та скрикнула. Вона гукнула щось до решти жінок — мабуть, злякалася за Каприкорнових курей. Але куниця вже зникла за муром.

— Добре, дуже добре! Отже, твій батько тут! — прошепотів Феноліо, стаючи поруч із Меґі біля розчиненого вікна. — Десь там, по той бік муру. Дуже добре! І олов'яного солдатика тобі повернуть. Усе складається якнайкраще, я ж тобі казав! — Він потер собі кінчик носа й примружився від яскравого сонячного світла. — А тепер, — промурмотів, — скористаймося тим, що Баста такий забобонний! Як добре, що я наділив його цієї невеличкою слабінкою! Мудрий хід!

Меґі не зрозуміла, про що він казав, та їй, зрештою, було однаково. Цієї хвилини вона думала тільки про одне: Мо тут!

Темниця

— Джиме, друже мій, — хрипко сказав Лукас, — недовго ми каталися. Шкода, що моя доля спіткала й тебе.

Джим проковтнув клубок у горлі.

— Але ж ми — друзі! — тихо промовив він і прикусив спідню губу, щоб не так тремтіла.

Міхаель Енде. Джим Гудзик і Лукас-машиніст

Вогнерукий гадав, що Каприкорн залишить їх із Резою гойдатися в цих клятих сітях до самої страти. Але вони просиділи в них тільки одну-однісіньку, зате безкінечно довгу ніч. Уранці, щойно на червоних церковних стінах заграли перші сонячні відблиски, Баста звелів опустити обох униз. Кілька жахливих секунд Вогнерукий думав, що Каприкорн усе ж таки вирішив позбутися їх якомога швидше й непомітніше, і, коли нарешті відчув під ногами тверду підлогу, не міг збагнути, чому в нього тремтять коліна — зі страху чи після ночі, проведеної в сіті. Так чи так, а він ледве тримався на ногах.

Від страху його одразу звільнив Баста, хоча такого наміру той, певна річ, і не мав. — Якби моя воля, я б залюбки лишив тебе погойдатися там іще трохи, — сказав він, поки чорні куртки витягували Вогнерукого з сіті. — Але Каприкорн вирішив зачинити вас на куценьку решту вашого нікчемного життя до склепу.

У Вогнерукого враз відлягло від душі, і він ледве стримався, щоб не показати цього. Отже, смерть усе ж таки на кілька кроків відступила.

— Каприкорнові, мабуть, не дає спокою те, що хтось постійно чує, як він обговорює з вами свої мерзенні плани, — сказав Вогнерукий. — Чи, може, він просто воліє, щоб ми дійшли до місця страти власними ногами?

Ще одна ніч у сіті, й Вогнерукий узагалі забув би, що має ноги. Уже після першої ночі всі кістки в нього боліли так, що він, коли Баста повів їх із Резою вниз, до склепу, переставляв ноги, мов старий дід. На сходах Реза кілька разів перечепилася; вона, схоже, почувалася ще гірше, але не вронила жодного звуку. А коли послизнулася на східці й Баста підхопив її під руку, вона тієї ж миті випручалась і змряла його таким крижаним поглядом, що він одразу її пустив.

У склепі під церквою було вогко й холодно навіть у такі дні, як оцей, коли від сонця плавилася черепиця на дахах. В утробі старої церкви пахло пліснявою, мишаками й ще чимось таким, про що Вогнерукий навіть не хотів замислюватись. Каприкорн, переїхавши до цього покинутого села, відразу наказав поставити ґрати на всіх тісних комірчинах, де в кам'яних саркофагах спочивали вічним сном давно забуті священики. «Саркофаги — найкраща постіль для приречених на смерть!» — кинув тоді він, засміявшись. Гумор у нього був завжди дуже своєрідний.

Унизу, на останніх східцях, Баста нетерпляче підштовхнув їх. Він квапився скоріше вибратись на денне світло, якомога далі від покійників та їхніх духів. Коли він чіпляв на гачок ліхтаря й відчиняв ґрати першої камери, в нього тремтіли руки. Електрики тут не було. Як і опалення та інших досягнень цивілізації — лише мовчазні саркофаги та миші, що сновигали серед потрісканого каміння.

— А ти б не хотів скласти нам товариство? — запитав Вогнерукий, коли Баста увіпхнув їх до камери.

Стояти на повен зріст під цими давніми склепіннями було важко, і їм довелося попригинатись.

— Тут непогане місце, щоб розповідати історії про привидів. Я, до речі, знаю кілька новеньких.

Баста загарчав, як собака.

— Для тебе, лайнорукий, домовина не знадобиться! — сказав він, замикаючи за собою ґрати.

— Та вже ж! Якщо й знадобиться, то, може, урна чи слоїк з-під варення, але аж ніяк не домовина. — Вогнерукий відступив на крок від ґрат — сюди Баста своїм ножем не дістав би. — А в тебе, бачу, новий амулет! — гукнув він. (Баста вже майже дійшов до сходів.) — Знову кроляча лапка, еге ж? Хіба я тобі не казав, що така штука приваблює Білих Жінок? У нашому колишньому світі їх було добре видно, а тут, на жаль, ні. Але вони є, звісно, й тут — перешіптуються, ворують крижаними пальцями... Баста стояв на сходах, стискаючи кулаки й не обертаючись до Вогнерукого. Той щоразу дивом дивувався, як легко, всього-на-всього кількома словами можна було налякати цього чоловіка.

— Чи ти ще не забув, як вони підкрадаються до своєї жертви? — стиха провадив Вогнерукий. — Вони шепочуть твоє ім'я: «Басто-о-о!» Тебе обдає морозом, а тоді...

— Скоро вони прошепотять і твоє ім'я, бруднорукий! — тремтячим голосом урвав його Басти. — Лише твоє! — І заквапився сходами вгору так, немовби його вже наздоганяли Білі Жінки.

Його кроки стихли, й Вогнерукий залишився сам — з тишею, зі смертю і з Резою. Крім них, інших в'язнів тут, схоже, не було. Іноді Каприкорн замикав тут якого-небудь сіромаху, щоб нагнати йому страху, але здебільшого ті, що попадали сюди й лишали на саркофагах свої імена, однієї з темних ночей зникали, і ніхто їх уже ніколи не бачив.

Однак їхнє прощання з цим світом мало стати куди урочистішим.

«Це буде моя остання, сказати б, вистава, — міркував Вогнерукий. — Можливо, потім виявиться, що все, чого я тут зазнав, був лише поганий сон, і мені довелося померти для того, щоб опинитися вдома? Приємна думка». Атож, якби ж тільки він міг у це повірити!

Реза сіла на саркофаг. Це була проста кам'яна домовина. Віко потріскалося, й ім'я, що колись, мабуть, стояло на ньому, прочитати вже не можна було. Сусідство з покійниками Резу, схоже, зовсім не лякало.

Інша справа — Вогнерукий. Духів і Білих Жінок він, на відміну від Басти, не боявся. Якби тут раптом з'явилася одна з них, він люб'язно привітався б з нею. Але він боявся смерті. У цьому підземеллі він немовби чув її подих — такий глибокий, що для нього самого вже просто не лишалося повітря. А на грудях у нього ніби сидів великий огидний звір. Навіть у сіті там, нагорі, він почувався, мабуть, не так зле, як тут. Принаймні там було чим дихати.

Він бачив, що Реза стежить за ним поглядом. Вона на мигах підкликала його до себе й поплескала долонею по віку саркофага. Повагавшись, Вогнерукий сів поруч. Вона сягнула рукою до кишені сукні, дістала свічку й запитливо показала йому. Він не стримав усмішки. Ну, звісно, сірники в нього знайдуться. Адже приховати від Басти й решти отих йолопів кілька сірників — це ж просто дитяча забавка.

Коли свічка забликала, Реза крапнула трохи розтопленого воску на саркофаг і поставила туди свічку. Вона любила свічки й камінчики. І те й те завжди носила в кишенях. І ще дещо. Але сьогодні вона запалила свічку, мабуть, лише задля нього, бо знала, як він любить вогонь.

— Мені шкода, що так сталося, — сказав він, підставляючи пальця під яскравий племінець. — Я мав би шукати книжку сам. Пробач мені.

Реза затулила йому долонею рота. Мабуть, це мало означати, що прощати їй нічого. Така мила, німа брехня... Потім вона відняла руку, і Вогнерукий прокашлявся.

— Ти її... так і не знайшла, еге ж?

Щоправда, це вже не мало ніякого значення, однак йому просто хотілося знати.

Реза похитала головою і скрушно знизала плечима.

— Що ж, я так і думав, — зітхнув він.

Тиша була жахлива, жахливіша від тисячі голосів.

— Розкажи мені що-небудь, Резо! — тихо озвався він, присовуючись до неї ближче.

«Прошу тебе! — додав подумки. — Прожени мій страх. Він стискає мені груди. Перенеси нас куди-небудь, до якогось не такого похмурого місця!»

Реза це вміла. Вона знала безкінечно багато історій, але ніколи не казала йому, звідки. Та він здогадувався про це, звісно, й сам. Вогнерукий добре знав, хто читав колись їй ті історії, й одразу впізнав її, вперше побачивши в Каприкорновому будинку. Адже Чарівновустий не раз показував йому її знімок.

Реза дістала зі своїх бездонних кишень клаптик паперу. У неї були там не лише свічки та камінчики. Вогнерукий завжди носив із собою що-небудь для того, щоб розпалити вогонь, а Реза — папір і олівець, цю свою, як вона сама її називала, дерев'яну мову. Недогарок свічки, недогризок олівця, заяложений клаптик паперу — такі речі в Каприкорнових людей, схоже, не викликали підозри, і їх у неї не відбирали.

Розповідаючи одну зі своїх історій, Реза інколи писала тільки половину речення, завершувати його мав сам Вогнерукий. Так справа посувалася швидше, а сама історія іноді набувала несподіваних поворотів. Проте цього разу Реза не хотіла розповідати нічого, хоч послухати що-небудь Вогнерукому було потрібно, як ніколи.

«Хто ця дівчинка?» — написала Реза.

Ну, звісно, Меґі. Чи, може, збрехати їй? А чом би й ні? Але він не збрехав, сам не знаючи чому.

— Це донька Чарівновустого.

«Скільки їй років?»

— Здається, дванадцять.

Відповідь задовольнила Резу. Він побачив це по її очах. То були очі Мерґі. Хіба що трохи стомлені.

— Який із себе Чарівнуустий? Здається, ти про це вже якось питала. Таких рубців, як у мене, в нього немає.

Він спробував усміхнутись, та Реза лишалась серйозною. Полум'я свічки кидало на її обличчя мерехтливі відблиски. «Його обличчя ти знаєш краще, ніж моє, — подумав Вогнерукий. — Але про це я тобі не скажу. Він забрав у мене цілий світ, то чом би мені не забрати в нього жінку?»

Вона підвелася й трохи піднесла руку над головою.

— Так, він високий. Вищий за мене й вищий за тебе.

Що завадило йому збрехати?

— Так, чуб у нього темний, але зараз я не хочу розмовляти про нього! — Вогнерукий сам чув, що голос у нього роздратований. — Прошу тебе! — Він узяв її за руку й знов посадив поруч. — Краще розкажи мені яку-небудь історію. Свічка скоро догорить, а ліхтаря, якого нам лишив Баста, стає тільки для того, щоб розгледіти оці кляті саркофаги, але не для того, щоб читати слова.

Вона замислено звела на нього погляд — так, немовби хотіла вгадати його думки, побачити слова, яких він не промовив. Але Вогнерукий умів робити своє обличчя непроникним куди краще, ніж Чарівнуустий, і в такі хвилини воно ставало щитом, за яким його серце ховалося від надто допитливих очей. Яке діло чужим людям до його серця?!

Реза знов схилилася над папером і почала писати:

«Нагостри вуха й слухай уважно, любий мій хлопчику, бо так воно було, так воно сталося й так тривало, коли приборкані тварини були ще дикі. Собака був дикий, і дикий був кінь, і дика була корова, й вівця, й свиня — всі вони були такі дикі, якими їх лишень можна собі уявити, і вони дико блукали в просторах диких лісах. Та найдикіша з-поміж усіх диких тварин була дика кішка. Никала вона, де їй заманеться, і домівка її була повсюди». Реза завжди знала, яка історія йому саме потрібна. У цьому світі вона була чужа, як і він. Просто не вкладалося в голову, що вона належить Чарівновустому.

Фаридова розповідь

— *Гаразд, — мовив Цоф. — То я вам так скажу: якщо хто-небудь гадає, що має кращий план, то нехай ним поділиться.*

Мітель де Ларрабейті. Боррібли-2. У лабіринті спіралі

Коли Фарид повернувся, Чарівнуустий уже очікував на нього. Елінор спала під деревом, обличчя в неї розпашілося від полудневої спеки, а Чарівнуустий стояв на тому самому місці, де Фарид його й залишив. Коли він побачив, як хлопчина підіймається схилом, на обличчі в нього проступила полегкість.

— Ми чули постріли! — вигукнув він назустріч Фаридові. — Я вже думав, ми тебе живого не побачимо.

— Вартові стріляли в котів, — відповів Фарид і стомлено опутився на траву.

Йому було ніяково через те, що Чарівнуустий за нього тривожився. Хлопчина не звик, щоб про нього так дбали. «Чому так довго? Де ти вештався?» — такими словами його зазвичай зустрічали, коли він звідкись повертався. Навіть у Вогнерукого обличчя завжди було замкнене, неприступне, мов наглухо зачинені двері. А в Чарівновустого все було написано на обличчі: тривога, радість, гіркота, біль, любов. Навіть коли він намагався свої почуття приховати. Ось і тепер було видно, як цей чоловік намагається стриматись від запитання, що крутилося в нього на язиці, відколи він побачив Фариду.

— З твоєю донькою все гаразд, — сказав Фарид. — І твою записку вона одержала, хоч її й замкнули на горішньому поверсі в Каприкорновому будинку. Але Гвін чудово вміє лазити, навіть краще, ніж Вогнерукий, а це щось та означає!

Він почув, як Чарівнуустий з полегкістю зітхнув — так, ніби з плечей йому камінь спав.

— Я навіть відповідь приніс. — Фарид випустив із заплічника Гвіна, притримав його за хвіст і відв'язав від нашійника записку Меґі.

Чарівновустий розгортав папірця так обережно, наче боявся постирати пальцями літери.

— Папір форзацний, — пробурмотів він. — Певно, вирвала з якоїсь книжки.

— Що вона пише?

— Хіба ти не пробував читати?

Фарид заперечливо похитав головою й дістав з кишені штанів окраєць хліба. Гвін заслужив винагороду. Але тваринка зникла. Мабуть, чкурнула кудись відсипатися після безсонного дня.

— Ти не вмієш читати, чи не так?

— Не вмію.

— А втім, це письмо однак мало хто вміє читати. Те саме, яким написав записку і я. Адже ти бачив, воно не до снаги навіть Елінор. — Чарівновустий розгладив аркушика (він був блідо-жовтий, як пісок у пустелі), почав читати й раптом різко підвів голову. — О Боже! — пробурмотів він. — Ще й це!

— Що таке?

Фарид сам відкусив хліба, що його припас для куниці. Хліб зачерствів, пора було вкрасти свіжого.

— Меґі також уміє! — Чарівновустий недовірливо похитав головою й знов утупився в записку.

Фарид, спершись на лікоть, трохи підвівся в траві.

— Я вже знаю, там про це тільки й балачок... Я підслухав. Вони кажуть, буцімто дівчинка вміє чаклувати, як і ти, і що тепер Каприкорнові вже не треба чекати на тебе. Тепер ти йому не потрібен.

Чарівновустий поглянув на хлопчину так, немовби самому йому таке ще навіть на думку не спадало.

— Це правда, — буркнув він. — Тепер вони її нізащо не відпустять.

Він перевів погляд на літери, що їх написала донька. Фаридові вони здавалися зміїними слідами на піску.

— Що вона ще пише?

— Що вони схопили Вогнерукого й що вона повинна вчитати того, хто його вб'є. Уже завтра ввечері. — Чарівновустий опустив записку й провів долонею по голові.

— Так, про це я теж чув. — Фарид зірвав травинку і пощипав її на дрібненькі шматочки. — Вони, мабуть, зачинили його в склепі під церквою. А що в цій записці ще? Твоя донька не пише, кого вона має вивести Каприкорнові?

Чарівновустий похитав головою, але Фарид бачив, що той щось приховує.

— Можеш спокійно сказати мені правду! Ката, еге ж? Чоловіка, який добре вміє відтинати голови.

Чарівновустий мовчав, так ніби нічого й не чув.

— Я таке вже бачив, — промовив Фарид. — Отож можеш розповідати мені відверто. Якщо кат добре тримає в руках меча, все відбувається досить швидко.

Якусь хвилю Чарівновустий ошелешено дивився на хлопця, нарешті похитав головою й промовив:

— То не кат. Принаймні не такий, що з мечем. То взагалі не людина.

— Не людина? — Фарид зблід.

Чарівновустий хитнув головою. Якийсь час він не міг промовити й слова. Нарешті глухо сказав:

— Його називають Привидом. Не пригадую вже, якими словами того Привида описано в книжці, пам'ятаю тільки, що я уявляв його істотою з розпеченого попелу — гарячою, сірою і без обличчя.

Фарид не зводив з Чарівновустого погляду. На мить він навіть пошкодував, що спитав про Привида.

— Ті чорні куртки... Вони всі такі раді... дочекатися не можуть страти, — розповідав він, затинаючись, далі. — Ходять там такі задоволені... І жінку теж хочуть стратити — ту, з якою бачився Вогнерукий. За те, що вона намагалася знайти для нього книжку. Розповідаючи, Фарид босою ногою колупав землю. Вогнерукий спробував був навчити його взуватися — через змій, однак у черевиках хлопчина почувався так, ніби йому хтось стискав у кулаку пальці ніг, і зрештою він ті черевики спалив.

— Яку жінку? Одну з Каприкорнових служниць? — Чарівновустий звів на Фариду запитливий погляд.

Той кивнув головою й почухав босу ступню. Її всю покусали мурашки.

— Вона не розмовляє — німа, як риба. Вогнерукий носить у заплічнику її знімок. Вона, мабуть, уже не раз йому помагала. А крім того, він, здається мені, в неї закоханий.

Фаридові не важко було все це винюхати в селі. Там було багато хлопчиків, не старших від нього. Вони мили чорним курткам машини, чистили чоботи й зброю, передавали любовні листи... Носити любовні листи випадало й Фаридові — ще тоді, в іншому житті. Чистити чобіт йому там не доводилось, а от зброю — так. А ще він вигрібав лопатою верблужі кізяки. Звісно, полірувати автівки було приємніше...

Фарид задер голову на небо. Там саме пропливали невеличкі хмарки — білі, як лебединий пух, тугенькі, мов цвіт акації. На цьому небі часто бували хмарки. Фаридові вони подобались. А в тому світі, звідки він прийшов, небо було завжди голе.

— Уже завтра... — пробурмотів Чарівновустий. — Що ж мені робити? Як визволити її з Каприкорнового будинку? Може, все ж таки спробувати пробратися туди вночі? Якби ж мати такий чорний костюм, як у них...

— А я тобі приніс. — Фарид дістав із заплічника спершу куртку, а тоді й штани. — Поцупив зі шворки, де вони сушилися. А для Елінор прихопив сукню.

Чарівновустий дивився на хлопчину з таким неприхованим захватом, що той аж зашарівся.

— Ти просто чортеня, Фариде! То, може, ти знаєш, як витягти з цього села Меґі?

Фарид знічено всміхнувся й опустив очі на босі ноги. Чи він знає? Досі ніхто ніколи не питав, знає він щось чи ні. Він завжди лише нишпорив, як собака, та вивідував. Плани виношували інші — плани пограбувань, розбійних нападів, помсти. Собаку не питали. Собаку били, якщо він не слухався.

— Нас лише двоє, а там, унизу, їх десятків два, не менше, — сказав він. — Не легко буде...

Чарівновустий повернув голову в той бік, де була їхня схованка й де під деревом спала Елінор.

— А Елінор не рахуєш? Даремно! Вона куди войовничіша, ніж я, а тепер ще й дуже, дуже люта!

Фарид мимоволі всміхнувся.

— Гаразд, тоді нас троє! — сказав він. — Троє проти двох десятків.

— Так, звучить досить безнадійно, розумію. — Чарівновустий зітхнув і підвівся з землі.

— Ходімо, розкажеш про все, що вивідав, Елінор.

Але Фарид із трави не встав. Натомість узяв суху гілочку з тих, яких багато валялося довкола. Чудовий хмиз для багаття. Його тут — хоч греблю гати. У колишньому житті Фарид по такий хмиз треба було ходити дуже далеко. За нього платили золотом. Фарид оглянув гілочку, провів пальцем по шкарубкій корі й кинув погляд униз, на Каприкорнове село.

— Можна було б узяти на допомогу вогонь, — промовив нарешті він.

Чарівновустий глянув, нічого не розуміючи.

— Що ти маєш на увазі?

Фарид узяв із землі ще одну гілочку, потім ще і ще. Так він наскладав цілу купу сухого віття й паличок, що їх навколишні дерева скидали з себе, немовби вже не маючи куди їх дівати.

— Вогнерукий учив мене приборкувати вогонь. Він як Гвін: кусає лише того, хто не вміє його схопити. Та якщо з ним обходитися правильно, то він буде слухняний. І Вогнерукий показував мені, як це робити. Якщо ми скористаємося вогнем тоді, коли треба, й там, де треба...

Чарівновустий нахилився, підняв суху гілочку й провів про ній долонею.

— Гаразд, ти випустиш вогонь на волю. Але як потім заженеш його назад? Дощу не було вже давно. Не встигнеш і оком кліпнути, як усі пагорби палатимуть.

Фарид стенив плечима:

— Тільки якщо не пощастить із вітром.

Але Чарівновустий похитав головою і рішуче промовив:

— Ні! З вогнем я гратимуся на цих пагорбах лише тоді, коли вже не знатиму кращої ради. А що, як сьогодні вночі нам спробувати пробратися в село? Може, пощастить прослизнути повз вартових. Може, вони погано знають один одного й приймуть мене

за одного зі своїх. Адже один раз ми вже втекли від них. Може, щастя всміхнеться нам іще раз!

— Надто багато в тебе оцих «може», — кинув Фарид.

— Я знаю! — зітхнув Чарівновустий. — Знаю.

Побрехеньки для Басти

— Поглянь! — крикнула вона. — Я плюю на нього! Щоб йому добра не було! Як побачиш поміщика, скажи, що тут чув! Скажи, Дженнет Клустон тисяча двісті дев'ятнадцятий раз шле прокляття на його голову й на його будинок, клуню і конюшню, на слуг і гостей, на чоловіків, жінок, дівчат і дітей! Щоб їм усім добре не було!

Роберт Л. Стівенсон. Украдений

Фенолію досить було сказати вартовому за дверима кілька слів, і він переконав того, що йому потрібно негайно поговорити з Бастою. Брехати старий умів. З нічого він сплітав цілу історію швидше, ніж павук павутину.

— Чого тобі, старий? — запитав Баста, поставши у дверях. Він прихопив із собою олов'яного солдатика. — На ось, мала відьмочко! — І тицьнув солдатика в руку Меґі. — Я б викинув його у вогонь, але ж мене тут уже ніхто не слухає.

Почувши слово «вогонь», олов'яний солдатик здригнувся, вуса в нього настовбурчились, а в очах промайнув такий відчай, що в Меґі аж боляче штрикнуло серце. Вона взяла беззахисного солдатика в долоні й почула, здалося їй, як у нього б'ється серце. Дівчинка пригадала кінець цієї казки: «І тоді олов'яний солдатик розтопивсь, і зостався від нього лише кавалочок олова. А другого дня служниця, коли вигрїбала попіл, знайшла той кавалочок. Він обернувся на невеличке олов'яне серце».

— Це правда, тебе тут уже ніхто не слухається, мені теж так здається. — Фенолію дивився на Басту співчутливо, як батько на сина. Зрештою, у певному розумінні той і був його сином. — Саме з цього приводу я й хотів з тобою побалакати. — Він по-змовницькому стихив голос. — Хочу запропонувати тобі один гендель.

— Гендель? — Баста дивився на старого перелякано й бундючно водночас.

— Атож, — тихенько підтвердив Фенолію. — Мені тут так нудно! Я ж бо, як ти влучно мене охрестив, писака. Мені, щоб жити, потрібен папір, як решті людей хліб, вино й таке інше. Принеси мені паперу, Басто, а я допоможу тобі одержати назад ключі. Ті самі, що їх відібрала в тебе Сорока.

Баста дістав ножа. Коли він, клацнувши, випустив лезо, олов'яний солдатик затремтів так, що випустив зі своїх маленьких рученят багнета.

— І як це ти зробиш? — поцікавився Баста, виколупуючи кінчиком ножа бруд із-під нігтів.

Фенолію нахилився йому до вуха:

— Я напишу тобі невеличке заклинання, яке накликає хворобу. Від нього Мортала на кілька тижнів зляже, і в тебе буде час довести Каприкорнові, що найкращий ключник — ти. Звісно, заклинання подіє не одразу, доведеться зачекати, та коли вже подіє, повір мені... — Фенолію багатозначно звів угору брови.

Однак Баста зневажливо поморщив носа:

— Я вже пробував: і павуками, й посоленою петрушкою. Ту стару каргу нічого не бере!

— Павуками?! Петрушкою?! — Фенолію тихенько захихотів. — Дурень ти, Басто, та й годі! Я ж бо кажу не про дитячі заклинання. Я кажу про заклинання писане, з літер. Більшої сили — і в добрі, й у злі — не має нічого, крім літер, повір мені. — Він перейшов на шепіт: — Я й тебе створив із літер, Басто! І тебе, й Каприкорна.

Баста просто-таки відсахнувся від старого. Страх і ненависть — як брат і сестра, і Меґі бачила на обличчі в Басти і те, й інше. Але помітила вона й ще дещо: Баста вірив Фенолію. Вірив кожнісінькому його слову.

— Ти відьмак! — видихнув він. — Ти й оця дівчинка! Обоє вас треба спалити вкупі з отими розтриклятущими книжками! А зараз і її татуса! — І поквапно тричі сплюнув під ноги старому.

— Ага, спльовуєш?! І проти чого ж це допомагає? Проти пристріту? — глузував Феноліо. — А щодо спалювання, Баста, то це думка не дуже свіжа. А втім, великим мастаком на свіжі думки ти ніколи й не був. Ну, гаразд, то ми з тобою домовилися чи ні?

Баста витріщався на олов'яного солдатика, доки Меґі не сховала його за спину.

— Ну, добре, — нарешті буркнув він. — Але я щодня перевірятиму, що ти там нашкрябав, зрозумів?

«Цікаво, як ти це робитимеш? — подумала Меґі. — Адже в читанні ти — ні бе ні ме».

Баста глипнув на дівчинку так, немовби підслухав її думки.

— Я знаю тут одну служницю, — промовив він. — Вона для мене читатиме. Тож не здумай викинути якого-небудь коника! Зрозумів?

— Авжеж! — Феноліо енергійно кивнув головою. — О, ще одне: мені не завадило б мати й ручку. Чорну, якщо можна.

Баста приніс ручку й цілий стос білого друкарського паперу. Феноліо з глибокодумною міною всівся за стіл, поклав перед собою аркуш паперу, згорнув його, а тоді ретельно розірвав на клаптики. На кожному написав по п'ять літер — однакових, закрутистих і нерозбірливих. Потому старанно позгортав усі цидулки, по одному разу сплюнув на кожну й подав Басті, пояснивши, де їх треба сховати:

— Три там, де вона спить, три — де їсть і три — де працює. Лише так через три дні й три ночі станеться те, чого ти бажаєш. Але якщо проклята знайде бодай одного папірця, чари відразу обернуться проти тебе.

— Тобто як? — Баста втупився в цидулки Феноліо, так ніби вони ось-ось мали накликати на нього чуму.

— Тільки ховай їх так, щоб вона не знайшла! — коротко відказав Феноліо й підштовхнув Басту до дверей.

— Але якщо твоє заклинання не подіє, старий, — пробурчав Баста, перше ніж причинити за собою двері, — то я розмалюю твою пику, як отому бруднорукому!

І подався геть. А Феноліо, задоволено всміхаючись, прихилився до замкнених дверей.

— Але ж воно не подіє! — прошепотіла Меґі.

— То й що? Три дні — це таки цілих три дні! — відповів Феноліо, знов сідаючи за стіл. — А я сподіваюся, що нам усі три й не знадобляться. Адже ми хочемо зірвати їм страту вже завтра ввечері, чи не так?

До самого вечора він або дивився неприємним поглядом перед себе, або захоплено щось строчив на папері. Усе більше й більше білих аркушів укривав його розгонистий, поквапний почерк.

Меґі йому не заважала. Вона сиділа з олов'яним солдатиком край вікна, дивилась на пагорби й намагалася вгадати, де в тій гущавині з гілля та листя ховається Мо. Олов'яний солдатик сидів поруч, виставивши ногу, що не згиналася, і зляканими очима позирав на чужий йому світ. Може, він думав про паперову танцівницю, в яку був по вуха закоханий, а може, й зовсім ні про що не думав. Бо не казав нічого.

Розбуркані серед ночі

Щодня перед обідом слуги приносили й квіти. Цілі гори цвіту дуба, дроку й гадючника, квіток найкращих і найрозкішніших, які тільки можна було знайти в полі й у лісі.

Еванґеліна Волтон. Чотири гілочки мабіноґії

Надворі вже давно стемніло, а Феноліо все писав і писав. Під столом валялися пожмакані й порвані аркуші. Їх тут було багато більше, ніж тих, які він відкладав убік — обережно-обережно, так ніби літери могли поскочуватися чи посповзати з паперу. Коли служниця — невеличка, худенька дівчина — принесла їм вечерю, Феноліо сховав відкладені аркуші під ковдру. Баста цього вечора не приходив. Мабуть, був дуже заклопотаний: розтикував по закутках цидулки із заклинаннями Феноліо.

Спати Меґі лягла аж тоді, коли темрява за вікном зробилася геть чорна і пагорби злилися з небом. Вікна вона не причинила.

— На добраніч! — прошепотіла дівчинка в темряву, так наче Мо міг її почути.

Потому взяла олов'яного солдатика й вибралася на своє ліжко. Солдатика посадила біля подушки.

— Повір, тобі поталанило більше, ніж Дінь-Дінь, — прошепотіла вона. — Баста лишив її собі, бо гадає, нібито феї приносять щастя. А знаєш що? Якщо ми коли-небудь виберемося звідси, я виріжу тобі таку саму танцівницю, як у твоїй казці, обіцяю!

Але солдатик нічого не сказав і на це. Лише дивився на неї сумними очима, а потім кивнув головою — ледве-ледве помітно. «Може, й він утратив голос? — подумала Меґі. — Чи й зовсім не вмів розмовляти?» Губи в нього й справді мали такий вигляд, неначе він ніколи їх і не розтуляв. «Якби я мала тут книжку, — міркувала далі Меґі, — то перевірила або спробувала б вичитати йому оту танцівницю». Але книжка була в Сороки. Вона звеліла забрати в Меґі й решту книжок.

Олов'яний солдатик прихилився до стіни й заплющив очі. «Ні, танцівниця лише розіб'є йому серце!» — подумала Меґі, вже засинаючи. Останнє, що вона чула, була ручка Феноліо. Вона все бігала на папері, від літери до літери, прудко, мов ткацький човник, який з чорних ниток сплітає візерунок із численними відтінками...

Цієї ночі чудовиська Меґі не снилися. В її сон не проник жоден павучок. Меґі була вдома, вона це усвідомлювала, хоч її кімната мала вигляд тієї, в якій вони мешкали в будинку Елінор. Були тут і Мо, і мама. Вона скидалася на Елінор, проте Меґі розуміла: це та сама жінка, яка в Каприкорновій церкві висіла в сіті поряд із Вогнеруким. У сні усвідомлюєш багато чого, а насамперед те, що вірити своїм очам не можна. Меґі хотіла була сісти поруч із матір'ю на старій канапі поміж батькових книжкових полиць, коли це хтось тихенько покликав: «Меґі! — Потім ще раз і ще: — Меґі! Меґі!» Вона вирішила не відгукуватись, їй хотілося, щоб цей сон ніколи не закінчувався, але голос немилосердно кликав її знов і знов. Меґі знала цей голос. Вона неохоче розплющила очі.

Біля ліжка стояв Феноліо — пальці в чорнилі, чорному, як ніч за непричиненим вікном. — Що таке? Я хочу спати.

І Меґі повернулася до нього спиною. Їй хотілося назад у той сон. Може, він ще десь тут, десь під її опущеними повіками. Може, до її вії ще пристало, мов золотий пилок, трохи щастя. Адже в казках після сну іноді щось таке лишається...

Олов'яний солдатик також спав, похиливши голову на груди.

— Я завершив! — прошепотів Феноліо, хоча з-за дверей виразно долиняло хропіння вартового.

На столі в миготливому світлі недогарка лежав тоненький стосик списаних аркушів. Меґі сіла й позіхнула.

— Треба спробувати що-небудь зробити ще сьогодні вночі! — шепотів Феноліо. — Побачимо, чи можна твоїм голосом і моїми словами змінювати історії. Ми спробуємо відіслати нашого солдатика назад. — Він квапно схопив зі столу списані аркуші й поклав дівчинці на коліна. — Погано, що починати доведеться з історії, яку написав не я, але що вдієш? Утрачати нам немає чого.

— Відіслати назад? Але я не хочу! — сказала приголомшена Меґі. — Він загине! Хлопчик кине його в кахельну грубу, й він розтопиться. А танцівниця згорить. «І обернулася танцівниця на чорний попіл, і зосталися від неї лише блискітки».

— Та ні ж бо! — Феноліо нетерпляче потицяв пальцем в аркуші у неї на колінах. — Я написав йому нову історію, зі щасливою кінцівкою. Саме в цьому й полягала ідея твого батька — змінювати історії. Він хотів лише забрати назад твою матір: переписати «Чорнильне серце» так, щоб книжка віддала її сама. Та якщо ця ідея таки спрацює, Меґі... Якщо пощастить змінити вже надруковану історію, дописавши кілька рядків, то можна буде змінювати в ній усе: і те, хто в неї входить, і хто з неї виходить, і як вона завершуватиметься, і кого зробити щасливим, а кого нещасним. Розумієш? Це всього-на-всього спроба, Меґі! Та якщо олов'яний солдатик зникне, то ми, повір, зможемо змінити й «Чорнильне серце»! Як саме — про це я маю ще поміркувати, а поки що читай, прошу тебе! — Він дістав з-під подушки ліхтарика й подав його Меґі.

Повагавшись, вона присвітила на першу, густо списану сторінку. Губи в неї враз потерпли.

— Тепер ця історія завершується справді щасливо? — Меґі облизала язиком губи й перевела погляд на сонного олов'яного солдатика. Їй навіть здалося, що він тихенько похропує.

— Ну, звісно! — нетерпляче кивнув головою Фенолію. — Я написав таку щасливу, таку солоденьку кінцівку, що аж із душі верне. Він переїздить із танцівницею до замку, і вони безтурботно живуть там довіку. І не розтоплюються серця, не згоряє папір... Лише кохання й щастя!

— Твій почерк важко читати.

— Як?! Я старався. Дуже старався!

— А я кажу, важко!

Старий зітхнув.

— Ну, гаразд, — мовила Меґі. — Спробую.

«Кожна-кожнісінька літера має величезне значення! — сказала вона собі. — Читай її так, щоб вона дзвеніла дзвіночком, гриміла барабаном, шепотіла вітром, шуміла травою, перекочувалася громом...» І Меґі почала читати.

Після третього речення олов'яний солдатик сів і випростався, мов свічка. Меґі бачила його краєм ока. На мить вона згубила поглядом рядок, затнулася й прочитала те саме слово двічі. Після цього вона вже не важилася косити очима на солдатика — поки Фенолію торкнув її за лікоть.

— Він зник! — шепнув старий. — Меґі, він зник!

І справді, олов'яного солдатика на ліжку не було.

Фенолію так міцно стис дівчинці лікоть, що їй стало аж боляче.

— Ти справжня мала чарівниця! — прошепотів він. — Але і я своє діло знаю, еге ж? — Він захоплено подивився на вимащені чорнилом пальці. Плеснув у долоні й, пританцьовуючи, мов старий ведмідь, перевальцем зробив коло по тісній кімнатці. Нарешті, трохи захекавшись, повернувся до Меґі.

— Удвох ми влаштуємо Каприкорнові неприємний сюрприз! — прошепотів він, і кожна його зморшка випромінювала усмішку. — Я негайно сідаю за роботу! О, він таки дістане те, що хотів: ти вичитаєш йому Привіда! Але його давній приятель стане іншим, і я про це вже подбаю. Це кажу я, Фенолію, володар слів, чорнильний чародій, паперовий чаклун! Я Каприкорна створив, я йому й укорочу віку, так ніби його ніколи й не було! Сказати правду, краще б його не було від самого початку. Ох, бідолаха Каприкорн! З ним буде те саме, що з чарівником, який створив для свого небожа дружину з квітів. Адже ти знаєш цю історію, чи не так?

Меґі не зводила погляду з того місця, де доти сидів олов'яний солдатик. Їй бракувало його.

— Ні! — муркнула вона. — Дружина з квітів? А хто вона?

— Це дуже давня історія. Я тобі коротко переповім її. Уся вона багато краща, але скоро світатиме. Отже, жив собі чарівник на ім'я Гвидіон, і мав він небожа, якого любив понад усе на світі. Але мати накликала на юнака прокляття.

— Чому?

— Довго розказувати. Вона його прокляла. Йому не можна було торкатися жінок, а то він помре. У чарівника краялося серце, адже його улюблений небіж мав звікувати вік у сумній самотині. Тому чародій на три дні й три ночі замкнувся в кімнаті й створив жінку з квіток дроку, гадючника й дубового цвіту. Такої вродливої жінки ще світ не бачив, і небіж одразу в неї закохався. Але Блодьювед (так звали ту жінку) стала його злим генієм. Вона закохалася в іншого чоловіка й разом із ним убила Гвидіонового небожа.

— Блодьювед! — Меґі спробувала скуштувати це ім'я на смак, мов заморський фрукт. — Невесела історія. А що сталося з нею? Чи покарав чарівник її смертю?

— Ні. Гвидіон обернув її на сову, й відтоді в усіх сов і донині голос такий, наче то плаче жінка.

— Гарна історія! Сумна й гарна! — промурмотіла Меґі.

Чому сумні історії так часто бувають гарні? У житті все інакше.

— Гаразд, тепер історію про дружину з квітів я знаю, — промовила Меґі. — Але що спільного з нею в Каприкорна?

— Розумієш, Блодьювед учинила не те, чого від неї сподівалися. І саме про це подбаємо і ми з тобою. За допомогою твого голосу й моїх слів — чудових, свіжесеньких слів! — ми подбаємо, щоб Привид учинив не те, чого від нього сподівається Каприкорн! — Фенолію мав такий задоволений вигляд, як черепаха, що несподівано для себе знайшла свіжий листок салату.

— І що ж саме він має вчинити?

Фенолію наморщив чоло. Його втіху як рукою зняло.

— Над цим я ще працюю, — сердито кинув він і постукав себе пальцем по лобі. — Ось тут. На це потрібен час.

Надворі почулися голоси — чоловічі. Долинали вони десь із-за муру. Меґі хутко зістрибнула з ліжка й підбігла до відчиненого вікна. Затупотіли ноги — хтось, спотикаючись, прудко втівав, — потім лягнули постріли. Меґі вистромилася з вікна так далеко, що трохи не впала, але так нічого, звичайно, й не побачила. Гармидер долинав, судячи з усього, з майдану перед церквою.

— Гей, обережно там! — прошепотів Фенолію, хапаючи її за плечі.

І знову постріли! Щось кричали один одному Каприкорнові люди. Але чому вона не може зрозуміти, про що вони перемовляються? Меґі злякано повернула голову до Фенолію — може, хоч він що-небудь зрозумів з тих криків, бодай окремі слова, імена...

— Я знаю, про що ти думаєш. Але батька там немає, годі й сумніватися, — заспокоїв її старий. — Адже він, гадаю, не такий божевільний, щоб намагатися проникнути вночі до Каприкорнового будинку. — І обережно відвів її од вікна.

Голоси змовкли. Ніч знову сповнилася тишею, ніби нічого й не сталося.

Меґі спробувала вилізти на ліжко, серце в неї калатало. Фенолію допоміг їй вибратися нагору.

— Напиши, що він убиває Каприкорна! — прошепотіла дівчинка. — Зроби так, щоб Привид убив його! — Вона сама злякалася власних слів, однак назад їх не взяла.

Фенолію потер чоло й пробурмотів:

— Що ж, доведеться-таки це зробити, правда ж?

Меґі обхопила руками батькового светра й притисла до себе. У будинку десь загрюкали двері, почулися кроки. Потім знов запала тиша. Ця тиша тужавіла небезпекою. «Мертва тиша», — спало на думку Меґі, й ці слова вже ніяк не йшли їй з голови.

— А що, коли Привид не послухається й тебе? — запитала вона. — Як ота жінка з квіток. Що тоді?

— Про це, — неквапно промовив Фенолію, — поки що нам краще не думати.

Сама-самісінька

— *Навіщо, ох, навіщо взагалі покидав я свою затишну нору!* — приказував сердешний Злоткінс, гуцаючи на Бомбурових плечах.

Джон Р. Р. Толкін. Гобіт^[4]

Почувши постріли, Елінор підхопилася на ноги так поквапно, що в темряві заплуталась у власній ковдрі й на весь зріст упала в колючу траву. Підводячись, вона поколола собі всі руки.

— О Господи, о Господи, вони їх схопили! — голосила вона, микаючись потемки туди-сюди й шукаючи оту безглузду сукню, яку їй поцупив Фарид.

Було так темно, що Елінор майже не бачила власних ніг.

— Доходилися! Доходилися! — раз у раз шепотіла жінка. — Чого ж було не взяти з собою мене, бовдури кляті?! Я постояла б на варті, я б нічого не проґавила!

Та коли Елінор нарешті знайшла сукню й тремтячими руками натягла через голову на себе, то раптом уклякла на місці. Довкола залягла тиша. Мертва тиша!

«Вони їх пристрелили! — почувла вона внутрішній голос. — Того ж і така тиша. Вони вже мертві. Мертві-мертвісінькі. Лежать, сходячи кров'ю, на тому майдані, перед тим будинком. Обидва... О Господи! Що ж тепер робити? — Вона схлипнула. — Ні, Елінор, не смій плакати! Ще чого! Іди їх шукати, та не барися!»

Спотикаючись, Елінор подалася, куди очі бачать. Чи ж туди вона біжить?

«Тобі з нами не можна, Елінор!» — Це сказав Мортимер.

У вбранні, яке для нього вкрав Фарид, його не можна було впізнати, — ну точнісінько один із Каприкорнових посіпак. Але ж саме для того, зрештою, і влаштовували той маскарад. Фарид навіть поцупив Мортимерові рушницю.

«Чому не можна? — запитала вона. — Я навіть ладна вдягти оцю ідіотську сукню!»

«Жінка одразу приверне увагу, Елінор! Сама бачила, там уночі на вулицях — жодної жінки. Лише вартові. Спитай ось у Фариду».

«Ні про що я в нього не питатиму! Чому він не вкрав такого костюма й мені? Я вдяглася б чоловіком!»

На це вони не знали, що відповісти.

«Елінор, прошу тебе, адже хтось має лишитися й тут і постерегти наші речі!»

«Наші речі?! Це ти про отой смердючий заплічник Вогнерукого?»

Вона розлючено копнула заплічника ногою. Ти ба, якими хитрунами уявили себе! Але ж не поміг і весь отой маскарад! Хто ж їх упізнав? Баста, Пласконіс чи отой кульгавий?

«На світанку ми будемо тут, Елінор. Разом із Меґі».

Брехло! Вона по голосу чула, що він і сам у це не вірив. Елінор перечепилася через коріння, схопилася руками за щось колюче й, схлипуючи, впала навколішки. Убивці! Убивці й палії! Що в неї спільного з цим набродом? Вона вже давно мала б здогадатися, ще тоді, як Мортимер раптом з'явився перед її порогом і попросив сховати книжку. Чому вона не сказала просто «Ні!»? Хіба вона не збагнула одразу, що від того сірникоїда нічого, крім прикрощів, не дочекаєшся?! Та це ж у нього на лобі було написано! Але книжка... Так, книжка! Перед книжкою вона, звісно, встояти не могла...

«Оту смердючку куницю вони з собою взяли, — подумала Елінор, випростуючись. — А мене ні. І ось наслідок: загинули. А скільки разів я казала: „Ходімо до поліції!“ Але в Мортимера щоразу була та сама відповідь: „Ні, Елінор, як тільки в селі з'явиться хоч один поліцейський, Каприкорн десь подіне Меґі. А ніж у Бастиних руках спритніший за будь-яку поліцію в світі, повір мені“». У такі хвилини вздовж перенісся в нього залягала ота невеличка зморщечка. Елінор знала Мортимера досить добре й розуміла, що та зморщечка означає.

Що ж їй тепер робити? Самій-самісінькій...

«Не розпускай нюні! — подумки grimнула вона на себе. — Ти завше була сама, невже забула? Ану, повороши мізками! Ти маєш допомогти дівчинці, хоч би там що сталося з її батьком. Ти маєш визволити її з цього тричі проклятого села! Крім тебе, вже нікому. Чи ти хочеш, щоб вона стала однією з тих зацькованих служниць, які не вважаться навіть голову підвести й усе життя лише мують та варять для своїх бундючних панів? Ну, може, їй ще дозволять вряди-годи почитувати вголос для Каприкорна, якщо той побажає. І коли вона підросте... А вона ж така чарівна!»

Елінор зробилося недобре.

— Мені теж потрібна рушниця! — прошепотіла вона. — Або ніж — великий, гострий ножака. Я проберуся з ним у Каприкорнів будинок. Хто мене в цій несосвітній сукні впізнає?

Мортимер завжди гадав, що вона вміє лише книжки читати. Але вона ще доведе йому!

— Але як? — прошепотіла вона. — Мортимера немає, Елінор! Його вже немає, як і твоїх книжок.

Вона схлипнула — так гучно, що аж сама злякалася й затулила долонею рота. Під ногою в неї хруснула гілочка, а в одному з вікон у Каприкорновому селі погасло світло. Вона мала рацію. Світ жажливий, жорстокий, безжалісний, похмурий, як поганий сон. Жити в ньому — мука. Лише в книжках можна знайти співчуття, втіху, щастя й любов. Книжки люблять усіх, хто їх розгортає, вони дарують захисток і дружбу, не вимагаючи нічого навзаєм, і ніколи нікого не полишають у самоті, навіть тих, хто з ними погано обходиться. «Любов, істина, краса, мудрість і втіха перед лицем смерті». Але хто це сказав? Хтось, як і вона, з бібліоманів. Елінор уже не могла пригадати його ім'я, але слова ці пам'ятала. Слова невмирущі... Поки хто-небудь не надумає їх спалити. Та навіть тоді...

Вона простувала спотикаючись далі. З Каприкорнового села в ніч сочилось світло — бліде й каламутне, як розведене водою молоко. На автостоянці поміж машинами стояли, посхилявши один до одного голови, троє вбивць.

— Перебалакуйтесь, перебалакуйтесь! — прошепотіла Елінор. — Похваляйтеся кров'ю на руках і зашкарубленими серцями. Ви ще пошкодуєте, що вбили їх.

Що краще — пробратися в село вже зараз чи дочекатися світанку? І те, й те — божевілля. Вона там не встигне й вулиці перетнути...

Один із тих трьох оглянувся, і на мить Елінор здалося, що він її помітив. Вона ступила назад, перечепилася і ледве встигла схопитися за гілку, як земля знову вислизнула в неї з-під ніг. Цієї миті ззаду почулося шарудіння. Елінор навіть не мала часу

озирнутися — чиясь рука враз затисла їй рота. Вона хотіла закричати, але чужа долоня так міцно тримала її вуста, що з них не вихопилося жодного звуку.

— Осьдечки ти! Знаєш, відколи я тебе шукаю?

Ні, не може бути! Досі вона була цілком певна, що цього голосу вже не почує повік.

— Даруй, але я знав, що ти спробуєш закричати. Ходімо!

Мортимер відняв руку від її рота й знаком показав їти за ним. Цієї хвилини Еліно́р не знала, чого їй дужче хотілося: кинутися йому на шию чи щосили зацідити в обличчя.

Аж коли Каприкорнове село вже майже сховалося за деревами, він став.

— Чому ти не лишилась у схованці? Вештаєшся тут у темряві... Невже не розумієш, як це небезпечно?

Ну, це вже занадто! Еліно́р усе ще не могла перевести дух, так швидко Мортимер тяг її за собою.

— Небезпечно?! — Вона була така люта, що розмовляти тихо просто не могла. — Це ти мені кажеш про безпеку?! Я чула постріли й крики! Я думала, вас уже й живих немає! Думала, вже десь лежите, подірявлені кулями...

Мортимер провів долонею по обличчю.

— Таке скажеш! Та жоден із них навіть цілитися не вмів! — промовив він. — На щастя. Він був такий спокійний, що Еліно́р хотілося взяти його за петельки й добряче струсоннути.

— Он як?! А що з хлопчиною?

— Теж живий-здоровий, тільки лоба трохи подряпало. Коли зчинилася стрілянина, куниця втекла від нього, й він подався за нею. Отоді його й зачепило рикошетом. Я лишив його там, у схованці нагорі.

— Куниця? Чи вам більше робити нічого, як ганятися за отією кусючою, смердючою куницею? А мені ця ніч коштувала десятих років життя! — Еліно́р знов мало не зірвалася на крик, але відразу стишила голос і прошипіла: — Я нацупила на себе оцю жакливу сукню! Ви весь час стояли в мене перед очима, скалічені, закривавлені... А ти тут спокійнісінько витріщаєшся на мене! — накинулася на Мо. — Це просто чудо, що ви живі! Не треба було мені слухатися тебе. Нам треба було йти до поліції. Цього разу вони мають нам повірити, ми...

— Нам просто не пощастило, Еліно́р, — урвав її Мортимер. — Повір мені. Перед будинком на варті стояв, як на зло, отой Кокерель. Крім нього, мене там ніхто не впізнав би.

— А хто стоятиме там завтра? Може, Баста? Чи Пласконіс? Якщо тебе вб'ють, хіба це допоможе твоїй доньці?

Мортимер відвернувся від неї й промовив:

— Але ж мене не вбили! І я витягну Мегі звідти ще доти, як вона стане головною учасницею страти.

Коли вони прийшли до схованки, Фарид уже спав. Закривавлена хустка, якою Мортимер перев'язав йому голову, дуже нагадувала тюрбан, у якому хлопчина колись з'явився з-за колони в Каприкорновій церкві.

— Ця подряпина тільки вигляд має такий страшний, — прошепотів Мо. — Але якби я його не стримав, він, повір, пробіг би за тою куницею півсела. І якби нас не впізнали, то він, певна річ, і в церкву пробрався б шукати Вогнерукого.

Еліно́р лише кивнула головою й загорнулася в ковдру. Ніч була тиха, й за інших обставин її назвали б, звичайно, мирною.

— Як вам пощастило втекти? — запитала Еліно́р.

Мортимер сів поруч із хлопчиною. Аж тепер вона помітила в нього за плечима рушницю, яку йому вкрав Фарид. Мо скинув її й поклав поряд у траву.

— Та вони не довго за нами й гналися, — відповів він. — А навіщо? Вони ж бо знають, що ми повернемось. Їм треба лише зачекати.

«Але тоді Еліно́р буде з вами!» — запрягла вона собі. Ще раз зазнати того, що їй, всіма покинутій і забутій, довелося зазнати минулої ночі, вона не хотіла.

— І що ви збираєтесь тепер робити? — промовила Еліно́р.

— Фарид пропонує влаштувати пожежу. Досі я вважав, що це надто небезпечно, але часу в нас лишається обмаль.

— Пожежу? — Еліно́р здалося, що це слово обпекло їй язика. Відколи її книжки обернулися на попіл, вона, побачивши сірника, відразу впадала в паніку.

— Вогнерукий дечого навчив хлопчину. Крім того, влаштувати пожежу може й дурень заплішений. І якщо ми підпалимо Каприкорнів будинок...

— Чи ти з глузду з'їхав? А якщо вогонь перекинеться на ці пагорби?

Мо похнюпив голову й погладив цівку рушниць.

— Розумію, — мовив він. — Але іншої ради не бачу. Пожежа викличе метушню, Каприкорнові люди кинуться гасити вогонь, і в тому гармидері я спробую дістатися до Меґі. А Фарид подбає про Вогнерукого.

— Це ж божевілля! — Тепер Еліно́р уже не стрималася й перейшла на крик.

Фарид щось промурмотів уві сні, неспокійно мацнув рукою пов'язку на голові й перекинувся на другий бік.

Мо поправив на ньому ковдру, знову прихилився до дерева й промовив:

— І все ж ми так і зробимо, Еліно́р. Повір мені, я стільки думав-передумав, що просто всі мізки собі висушив, і мені вже здавалося, що я страчаю розум. Але іншої ради немає. А якщо не допоможе й це, то я підпалю ще й оту його клятву церкву! Я розтоплю все його золото, пуцу за вогнем і оберну на попіл усе його чортове село! Але доньку свою я визволю!

Еліно́р нічого не сказала. Вона просто лягла і вдала, ніби спить, хоча насправді не могла зімкнути очей. Уже коли почало світати, вона умовила Мортимера лишити на варті її, а самому хоч трохи поспати. Заснув він швидко. Щойно його дихання стало спокійним і рівним, Еліно́р скинула безглузду сукню, одягла свої речі, причесала розкуйовджені коси й написала Мортимерові записку: «Поїхала по допомогу. Близько полудня буду тут. Прошу тебе, до мого повернення нічого не роби. Еліно́р».

Потім уклала записку в його напіврозтулену долоню, щоб він знайшов її відразу, щойно прокинеться. Проходячи повз Фариду, побачила, що куниця повернулася. Вона згорнулася клубочком під боком у хлопчини й, коли Еліно́р схилилася над ним поправити пов'язку, зиркнула на неї чорними очицями, не кидаючи лизати собі лапки. От уже неприємна мала бестія! Еліно́р вона ніколи не подобалась, а ось Фарид прив'язався до неї, мов до собаки. Жінка зітхнула й випросталась.

— Наглядай за цими двома, чуєш?! — прошепотіла вона й вирушила в дорогу.

Її машина все ще стояла під деревами — там, де вона її й лишила. Схованка виявилася непоганою: гілля так густо спадало до землі, що Еліно́р і сама спершу проскочила потрібне місце. Двигун запусився відразу. Якусь хвилю Еліно́р напружено прислухалася до вранішніх сутінків, але не почула нічого, крім пташок, які вітали новий день так захоплено, немовби він був останній.

До сусіднього села, яке вони проминали з Мортимером, їхати було з півгодини, не більше. Звичайно ж, там є поліцейний відділок.

Сорока

Але до тями вони повернули його словами — своєю гострою, блискучою зброєю.

Т. Г. Вайт. Мерлінова книжка

Меґі почула в коридорі Бастин голос, день ще тільки-тільки починався. До сніданку, що його принесла одна зі служниць, Меґі навіть не доторкнулася. Вона запитала в служниці, що вночі сталося, чому зчинилася стрілянина, але дівчина лише нажахано глянула на неї, закрутила головою й вискочила за двері. Мабуть, вона мала Меґі за відьму.

Феноліо теж не снідав. Він писав. Списував аркуш за аркушем, рвав те, що настрочив, починав спочатку, відкладав аркуш набік і клав перед собою новий, морщив чоло, жмакав і цей аркуш — і починав усе зі ще одного. Так тривало годинами, і не порвав він лише три аркуші. Всього-на-всього три. Почувши Бастин голос, Феноліо поквапно сховав їх під матрац, а порвані підгріб ногою під ліжко.

— Скоріше, Меґі! Поможі мені зібрати їх! — прошепотів старий. — Він не повинен побачити ці аркуші. Жодного!

Меґі мимохіть послухалась, але думала вона цієї хвилини тільки про одне: навіщо прийшов Баста? Може, він хоче їй щось сказати? Може, хоче побачити вираз її обличчя, коли вона почує, що сподіватися на Мо їй уже нічого?

Феноліо знов сів до столу й, поклавши перед собою чистий аркуш, хутко нашкрябав на ньому кілька слів. Двері відчинилися.

Меґі затамувала дух, неначе могла стримати так і слова — ті, що злетять зараз із Бастиних вуст і вразять її у серце.

Фенолію відклав ручку й запитав:

— Що таке?

— Я прийшов по неї, — кинув Баста. — Її хоче бачити Мортولا. — Голос у нього лунав роздратовано: очевидно, він вважав, що гаяти час на такі дрібниці — нижче його гідності.

Мортولا? Сорока? Меґі поглянула на Фенолію. Що б це означало? Та старий лише безпорадно стенив плечима.

— Ця голубка має зазирнути до книжки, яку читатиме сьогодні ввечері, — пояснив Баста. — Щоб потім не белькотіла, як Даріус, і всього не зіпсувала. — Він нетерпляче поманив пальцем Меґі до себе. — Ну, ворущися.

Меґі ступила крок до нього, але потім спинилася.

— Спершу я хочу знати, що сталося сьогодні вночі, — промовила вона. — Я чула постріли.

— А-а, постріли! — Баста ошкірив зуби. Вони були в нього майже такі самі білі, як і сорочка. — Думаю, то твій татусь хотів навідатися до тебе. Але Кокерель його не пустив.

Меґі стояла, мов укопана. Баста схопив її за лікоть і грубо потяг за собою. Фенолію хотів був і собі рушити за ними, але Баста перед самим його носом хряснув дверима. Фенолію щось крикнув услід, але Меґі не розчула. У вухах у неї так шуміло, немовби вся її кров раптом ринула жилами з шаленою швидкістю.

— Йому пощастило втекти, якщо це тебе втішить, — сказав Баста, підштовхуючи її до сходів. — Щоправда, це, якщо добре подумати, ще нічого не означає. Коти, коли по них стріляє Кокерель, частенько теж утікають, але потім їх однаково знаходять десь у кутку дохлими.

Меґі шосили копнула його ногою в коліно й кинулася сходами вниз. Але Баста швидко наздогнав її. З перекошеним від болю обличчям він схопив дівчинку за коси й притяг до себе.

— Не намагайся зробити так ще раз, золотко! — процідив він крізь зуби. — Радій, що сьогодні ввечері на нашому святі ти виступаєш у головній ролі, а то б я скрутив твої тоненькі в'язи одразу, на цьому ж таки місці!

І Меґі вже не намагалася. Та й не мала більше такої нагоди, навіть якби хотіла. Баста вже не випускав з руки її кіс. Він тяг дівчинку за собою, мов неслухняне цуценя. Від болю в Меґі виступили на очах сльози, але вона крутнула головою, щоб Баста їх не бачив.

Він привів її до підвалу. В цій частині Каприкорнового будинку вона ще ніколи не була. Стеля тут виявилася ще нижча, ніж у тій комірчині, де її, Мо й Елінор замкнули першого разу. Стіни були побілені, як у верхній частині будинку, і так само багато дверей. Більшість із них мали такий вигляд, ніби їх давно вже не відчиняли. На декотрих висіли важкі замки. Мимоволі на думку Меґі спали сейфи, про які їй розповідав Вогнерукий, і золото, що його Мо вичитав Каприкорнові в його церкві. «Вони в нього не вцілили! — подумала вона. — Ну, звісно ж. Той шкандибайло — нікудишній стрілець».

Нарешті біля одних із дверей вони спинилися. Ці двері були з іншого дерева, ніж решта, гарний візерунок на них нагадував тигрову шкуру. У світлі від голих електричних лампочок, що осявали підвал, деревина відливала рудуватим полиском. Перше ніж постукати, Баста прошепотів до Меґі:

— Якщо й з Мортолою ти поводитимешся так само зухвало, як зі мною, то вона, повір мені, підвісить тебе в одній із сітей під стелею в церкві, і ти гойдатимешся там доти, поки з голоду почнеш гризти мотуззя. У мене серце, порівняно з її, м'яке, мов у плюшевої іграшки, яку кладуть у ліжко маленьким дівчаткам, щоб вони краще спали. Меґі відчула в себе на обличчі його віддих, що просяк м'ятою. Вона, мабуть, уже повік не зможе взяти до рота нічого, що пахне м'ятою.

Кімната в Сороки була така велика, що могла слугувати танцювальною залою. Стіни — такі самі червоні, як у церкві, проте їх майже не було видно. Вони були завішані фотознімками в позолочених рамках. І на всіх — будинки й люди. Вони тіснилися на стінах, мов натовп на замалому майдані. А посередині — Каприкорнів портрет, також у позолоченій рамі, тільки багато більший. Той, хто його намалював, не міг похвалитися

своїм мистецтвом так само, як і скульптор, що виліпив статую в церкві. Каприкорнове обличчя на цій картині було кругліше й м'якше, ніж у житті, а на диво жіночні вуста притулилися під трохи короткуватим і широкуватим носом, немовби якісь екзотичні заморські плоди. Вдалися художнику лише Каприкорнові очі. Безвиразні, як і в житті, вони зирили згори на Меґі, мов очі людини, котра розглядає жабу з наміром випотрошити її й роздивитися нутроці. У Каприкорновому селі Меґі усвідомила: нема страшнішого обличчя, ніж те, котре позбавлене співчуття.

Сорока сиділа неприродно рівно в зеленому оксамитовому кріслі з високою спинкою, яке стояло просто під синовим портретом. З її вигляду було видно, що сидіти вона не звикла, — жінка, яка завжди знаходила собі в домі роботу, а без діла почувалася незатишно. Та іноді власне тіло, мабуть, усе ж таки змушувало її посидіти в цьому громіздкому і, схоже, завеликому для неї кріслі. Меґі помітила, як набрякли в старій кісточці на ногах, як понапухали литки. Перехопивши погляд дівчинки, Сорока обсмикала спідницю на колінах.

— Ти їй сказав, навіщо її сюди привів?

Підводитися старій було важко. Меґі бачила, як вона, зціпивши губи, сперлася на столик поряд. Басту ця її слабкість, схоже, тішила, на вустах у нього заграла усмішка, але Сорока суворо глипнула на нього й одним коротким крижаним поглядом його усмішку погасила. Мортولا нетерпляче поманила Меґі до себе. Не встигла та зрушити з місця, як Баста підштовхнув її в плечі.

— Підійди, я хочу тобі щось показати.

Сорока повільно, але твердо ступила до комода, що, як на свої вишукано вигнуті ніжки, здавався надто важким. На комоді між двома блідо-жовтими лампами стояла дерев'яна шабатурка. Вона була зусібіч оздоблена візерунком із крихітних дірочок.

Сорока підняла кришку, і Меґі відсахнулася. У шабатурці лежали дві гадючки, тоненькі, як ящірки, і навряд чи довші, ніж рука Меґі від ліктя до зап'ястка.

— У кімнаті в мене завжди дуже тепло, щоб вони не позасинали, — пояснила Сорока, висовуючи верхню шухляду комода й беручи звідти рукавичку. (Вона була з міцної чорної шкіри й така цупка, що жінка ледве просунула в неї вузьку долоню.) — Твій приятель Вогнерукий підсунув бідолашній Резі свиню, доручивши їй шукати книжку, — провадила вона, сягаючи рукою до шабатурки й міцно хапаючи одну з гадючок нижче від пласкої голівки. — Та підійди ближче! — гримнула вона на Басту, простягаючи йому гадючку, що звивалась у неї в руці.

З виразу обличчя Басти Меґі бачила, що все його єство впирається, але він усе ж таки підійшов і взяв гадючку. Він тримав її якомога далі від себе, а вона вигиналась і звивалась всім своїм лускатим тілом.

— Ось бачиш, Баста не любить моїх гадючок! — сказала, всміхнувшись, Мортولا. — Він їх ніколи не любив. Та воно й не дивно. Наскільки я знаю, Баста взагалі не любить нічого, крім свого ножа. До того ж він вважає, що гадюки накликають біду, хоч це, звісно, цілковита дурниця.

Вона подала Басті другу гадючку. Та саме роззявила пащу, і Меґі побачила невеличкі отруйні зуби. На мить їй стало навіть шкода Басту.

— То що скажеш? Непогана схованка, еге ж? — промовила Сорока й утретє стромила руку до шабатурки.

Цього разу вона дістала звідти книжку. Меґі здогадалася б, що то за книжка, навіть якби доти ніколи не бачила цієї барвистої обкладинки.

— У цій шабатурці я часто зберігаю коштовні речі, — провадила Сорока. — Лише Каприкорн і Баста знають, що в ній лежить. Бідолашна Реза обнишпорила багато кімнат, шукаючи книжку. Хоробра вона жінка. Але до моєї шабатурки так і не дісталася. А гадюк вона любить. Я, здається, не знаю нікого, хто ще так мало їх боявся б. Хоча колись гадюка таки вкусила її. Правда ж, Басто? — Мортولا стягла рукавичку й кинула на нього насмішкуватий погляд. — Баста має звичку лякати гадюками жінок, які йому відмовляють. Але з Резою йому й це не допомогло. То як там воно було, Басто? Здається, вона підклала гадюку тобі під двері?

Баста мовчав. Гадючки все ще в'юнились у нього в руках. Одна обвилася хвостом навколо його зап'ястка.

— Поклади їх назад! — наказала йому Сорока. — Та обережно! — І повернулася з книжкою до крісла. — Сідай! — скомандувала вона, показуючи на підніжок перед себе.

Меґі послухалась. Вона непомітно роззиралася на всі боки. Мортolina кімната нагадувала скриню, напхом напхану всілякими скарбами. Тут усього було аж надто багато: забагато золотих свічників, забагато ламп, килимів, картин, ваз, порцелянових статуєток, штучних квітів, позолочених дзвоників...

Сорока кинула на дівчинку насмішкуватий погляд. У своїй незугарній чорній сукні вона скидалася на зозулю, що забралася до чужого гнізда.

— Розкішна кімната як для служниці, чи не так? — задоволено промовила вона. — Каприкорн мене шанує.

— Він поселив тебе в підвалі! — заперечила Меґі. — Хоча ти — його мати.

Ох, чому вона не прикусити вчасно язика?! Або принаймні не змовкла на півслові?!

Сорока глипнула на неї з такою ненавистю, що Меґі вже відчула в себе на горлі її кістляві пальці. Але жінка так і сиділа в кріслі й лише зирила на неї своїми застиглими пташиними очима.

— Хто це тобі сказав? Отой старий відьмак?

Меґі зціпила губи й глянула на Басту. Той, схоже, нічого не почув, бо саме клав до шабатурки другу гадючку. Чи знав він про цю невеличку Каприкорнову таємницю? Меґі не встигла замислитися над цим: Мортola поклатла їй на коліна книжку.

— Ще бодай однісіньке слово про це тут чи десь-інде, — прошипіла вона до дівчинки, — і наступний обід я зварю тобі вже власними руками. Щіпку екстракту аконіту, кілька ягід тиса й, може, ще дві-три насінини болиголова — і підлива готова. Як гадаєш, тобі смакуватиме? Повір, після такої страви ти почуватимешся не вельми добре. А тепер читай!

Меґі втупилась у книжку в себе на колінах. Коли її тримав у руках Каприкорн — тоді, в церкві, — розгледіти картинку на обкладинці Меґі не пощастило. І ось трапилася нагода роздивитись її зблизька. Тлом слугував краєвид, який трохи нагадував знімок пагорбів навколо Каприкорнового села. А на передньому плані було серце — чорне серце, охоплене червоними язиками полум'я.

— Та розгортай уже! — поквапила її Сорока.

Меґі слухняно розкрила книжку на сторінці, що починалася з великої літери «К», на якій сиділа куниця з ріжками. Скільки ж це часу минуло відтоді, як Меґі стояла в бібліотеці Еліно́р і розглядала цю саму сторінку? Ціле життя? Вічність?

— Це не та сторінка. Гортай далі! — наказала Сорока. — До сторінки із загнутим ріжком.

Меґі мовчки послухалася. На цій сторінці картинки не було, як і на сусідній, протилежній. Дівчинка машинально відігнула ріжок. Мо не любив, коли загинали сторінки.

— Навіщо це? Чи ти хочеш, щоб потім я не знайшла цього місця? — глузливо промовила Сорока. — Починай з другого абзацу, тільки не здумай читати вголос! Я не хочу, щоб Привид раптом з'явився тут, у мене в кімнаті.

— І доки? До якого місця я маю читати ввечері?

— Звідки мені знати?! — Сорока нахилилася й почухала ліву ногу. — А скільки тобі зазвичай треба читати, щоб виманити твоїх фей, олов'яних солдатиків і таке інше?

Меґі похнюпила голову. Бідолашна Дінь-Дінь...

— Важко сказати, — промурмотіла дівчинка. — Коли як. Іноді все виходить швидко, іноді — аж через багато сторінок чи й узагалі не виходить.

— Ну, тоді переглянь цілий розділ. Цього, либонь, буде досить. А про «взагалі не виходить» я й чути не хочу! — Сорока почухала другу ногу. (Ноги в неї були перев'язані, бинт проглядав крізь темні панчохи.) — Чого так витріщилась? — визвірилась вона. — Може, вчитаєш мені ліки? А може, ти, мала відьмочко, знаєш книжку з рецептом проти старості й смерті?

— Ні, — тихо відказала Меґі.

— Тоді не витріщайся на мене, як дурепа, а дивися в книжку. Приглядайся до кожного слова. Щоб увечері я не чула жодної запинки, жодної обмовочки. Зрозуміла? Цього разу Каприкорн має одержати саме те, чого хоче. І я про це вже подбаю!

Меґі пробігла очима кілька рядків. Вона не розуміла жодного слова з того, що читала: в думках у неї був лише Мо й ота стрілянина вночі. Однак вона вдавала, нібито уважно читає далі, а Мортola не зводила з неї погляду. Нарешті дівчинка підвела голову, згорнула книжку й мовила:

— Усе.

— Так швидко? — Сорока недовіжливо втупилася в неї.
Меґі нічого не відповіла. Вона дивилася на Басту. Той стояв, знуджено спершись на Мортоліне крісло.

— Я цього ввечері не читатиму, — сказала Меґі. — Уночі ви застрелили мого батька. Мені Баста сказав. Я не читатиму жодного слова.
Сорока обернулася до Басти.

— Що це ти надумав? — сердито запитала вона. — Гадаєш, ця мала краще читатиме, якщо ти розіб'єш її дурне сердечко? Ви ж бо не вцілили! Ану, скажи їй про це, та швидше мені!

Баста опустил очі, мов хлопчисько, якого мати спіймала на шкоді.

— Я їй так і сказав, — пробурмотів він. — З Кокереля стрілець нікудишній. Її батька навіть не зачепило.

Меґі з полегкістю заплющила очі. На душі в неї стало тепло й затишно. Усе було добре, а що не було ще добре, те скоро буде. Щасливе відчуття додало їй сміливості.

— Але це ще не все! — промовила вона.

А чого боятися? Вона їм потрібна. Лише вона може вичитати отого Привида, більш ніхто. Крім Мо, звичайно, але Мо вони поки що не схопили. І не схоплять. Повік. Нехай і не сподіваються!

— Що там іще? — Сорока помацала свої туго зав'язані у вузол коси.

Цікаво, який вигляд мала ця жінка колись давно, коли їй було стільки років, скільки тепер Меґі? Чи вже й тоді губи в неї були такі тонесенькі?

— Я читатиму лише після того, як мені дозволять ще раз побачитися з Вогнеруким. Поки він... — Вона не доказала.

— Навіщо?

«Щоб сказати йому, що ми спробуємо його врятувати, — подумала Меґі. — А крім того, я гадаю, що там разом із ним — моя мама». Але вголос вона про це, певна річ, не обмовилась.

— Я хочу сказати йому, що це я винна і дуже шкодую, — промовила натомість вона. — Адже він допоміг нам тоді.

Мортола глузливо скривила губи.

— Ах, як зворушливо! — кинула вона.

«Мені треба ще раз подивитися на неї зблизька, — міркувала Меґі. — Може, то все ж таки не вона. Може...»

— А якщо я скажу «ні»? — Сорока дивилася на дівчинку, як кішка, що грається з недосвідченим маленьким мишеням.

Та Меґі цього запитання очікувала.

— Тоді я прикушу собі язика! — відповіла вона. — Прикушу так, що він розпухне, й увечері читати я не зможу.

Сорока відкинулася в кріслі й засміялась:

— Чи ти чув, Басто? Ця мала не дурна!

Баста лише мовчки кивнув головою.

Але тепер Мортола дивилась на Меґі майже привітно.

— Послухай, що я тобі скажу. Твоє дурненьке бажання я виконаю. А ось щодо читання ввечері, то хочу звернути твою увагу на оці знімки на стінах.

Меґі обвела поглядом кімнату.

— Придивися до них пильніше. Бачиш усі ці обличчя? Кожне з цих людей колись посварилося з Каприкорном, і відтоді про них усіх уже ніхто нічого не чув. Будинків уже теж немає, жодного: всіх їх пожер вогонь. Отож увечері, коли читатимеш, згадай про ці знімки, маленька відьмочко. Якщо затнешся чи тобі вдарить у голову ідіотська думка взагалі зіпшити губи, то дуже скоро й твоє обличчя дивитиметься на світ з такої самої гарненької золотої рамочки. Але якщо зробиш своє діло як слід, то ми відпустимо тебе до батька. Чом би й ні? Читатимеш увечері, як янгол, — і побачиш його знов! Мені казали, нібито його голос обертає кожне слово на оксамит і шовк, на плоть і кров. Отак маєш читати й ти, а не тремтячим голосом і затинаючись, як отой бовдур Даріус. Зрозуміла?

Меґі звела на неї очі.

— Зрозуміла, — тихо відповіла вона, хоч і знала, що Сорока бреше.

До батька її нізащо не відпустять. Доведеться йому прийти по неї самому.

Бастині гордощі й хитрощі Вогнерукого

— Усе ж таки хотілося б знати, чи потрапимо ми коли-небудь до пісень та казок. Ми, звісно, й тепер у казці. Але знаєш, що я маю на увазі? Щоб через багато-багато років про нас розповідали десь біля каміна або читали вголос із великої, грубезної книжки з чорними й червоними літерами... І щоб хтось сказав: «Ану ж бо, послухаймо про Фродо й Персня!»

А у відповідь йому: «О, та це ж одна з моїх улюблених казок!»

Джон Р. Р. Толкін. Володар перснів

Баста, поки тяг Меґі через майдан до церкви, без угаву сварився:

— Прикусиш собі язика? Відколи це стара купляється на такі коники? І хто ж тепер поведе це нахабне дівчисько до склепу? Баста, хто ж ще! Та хто я тут, зрештою, такий? Чоловік чи якась дівка на побігеньках?

— До склепу?

Меґі гадала, що ті двоє бранців усе ще висять у сітях, та коли вони ввійшли до церкви, дівчинка нікого не побачила, а Баста нетерпляче потяг її поміж колон далі.

— Атож, до склепу! — гаркнув він. — Ми тримаємо там мертвяків і тих, хто ними скоро стане. Тут сходи вниз. Ворушись, бо сьогодні на мене чекають справи важливіші, ніж няньчитися з доцею Чарівновустого.

Сходи, на які показав Баста, вели круто вниз, у морок. Східці були вичовгані, різні заввишки, й Меґі шокроку перечіплювалась. Унизу стояла така темінь — хоч в око стрель, і Меґі не відразу помітила, що сходи закінчилися. Вона саме намагалася намацати ногою ще один східець, коли Баста грубо штовхнув її в спину.

— О, а це що таке? — почула Меґі його лайку. — Чого це чортів ліхтар знов погас?

Спалахнув сірник, і з п'ятьми проступило Бастине обличчя.

— Вогнерукий, до тебе гостя! — глузливо гукнув він, засвічуючи ліхтаря. — Доця Чарівновустого бажає з тобою попрощатися. Її татусь витяг тебе в цей світ, а доця подбає про те, щоб сьогодні ввечері ти його покинув. Сам я її сюди не пустив би, але в Сороки серце на старість геть розм'якло. А ти цій малій, схоже, припав до вподоби. Цікаво, чим? Навряд чи таким привабливим обличчям!

Бастин сміх огидною луною відбився від вологих стін.

Меґі підійшла до ґрат, за якими стояв Вогнерукий. Вона лише коротко подивилася на нього й перевела погляд далі, за його спину. Каприкорнова служниця сиділа на кам'яному саркофазі. Ліхтар, що його засвітив Баста, сіяв тьмяне світло, та навіть його було досить, щоб упізнати жінчине обличчя. Це було обличчя з фотознімка Мо. Тільки коси тепер були темніші, а від усмішки не лишилося й сліду.

Коли Меґі ступила до ґрат, її мама підвела голову й дивилася на неї невідривно, так ніби на світі, крім цієї дівчинки, більше нічого не існувало.

— То це Мортала пустила її сюди? — перепитав Вогнерукий. — Аж не віриться!

— Мала погрожувала, що прикусить собі язика. — Баста все ще стояв на сходах. Він перебирав у пальцях кролячу лапку, яку носив на шиї замість амулета.

— Я хотіла вибачитись перед тобою. — Меґі зверталася до Вогнерукого, але дивилась на матір, яка й далі сиділа на саркофазі.

— За що? — Вогнерукий усміхнувся своєю дивною усмішкою.

— За сьогоднішній вечір. За те, що я все ж таки читатиму.

«Як же розповісти їм обом про план Феноліо? Як?»

— Гаразд, ти вибачилась! — нетерпляче озвався зі сходів Баста. — Ходімо звідси, бо тут таке повітря, що твій голосок ще дужче охрипне.

Та Меґі навіть не обернулася. Вона з усієї сили вчепилась руками в ґрати й сказала:

— Ні. Я хочу побути тут ще. — (Може, на думку їй що-небудь таки спаде — кілька слів, які не викличуть підозри...) — Я тут вчитала ще декого, — знову звернулася вона до Вогнерукого. — Олов'яного солдатика.

— Он як?! — Вогнерукий знов усміхнувся.

Дивно, але цього разу його усмішка не видалася їй ні загадковою, ні гордовитою.

— Отже, Меґі, сьогодні ввечері все має пройти як по маслу, чи не так?

Він замислено подивився на неї, і Меґі спробувала самими очима сказати йому: «Ми вас урятуємо. Усе буде не так, як задумав Каприкорн! Повір мені!»

Вогнерукий пильно вдивлявся в обличчя Меґі. Він намагався зрозуміти її. Потому запитливо звів брови, поглянув на Басту й запитав:

— Гей, Басто, а як там справи у феї? Вона ще жива, чи ти своєю присутністю вже загнав її на той світ?

Меґі спостерігала, як мати нерішуче, обережно, немовби ступаючи битим склом, підходить ближче до ґрат.

— Жива ще! — похмуро буркнув Баста. — Усе дзвенить і дзвенить, очей через неї не склепиш. Якщо так триватиме й далі, скажу Пласконосові скрутити їй шию, як він завше робить це голубам, коли вони обгиджують йому машину.

Краєм ока Меґі побачила, як мати дістала з кишені папірця й непомітно поклала його в долоню Вогнерукому.

— За це обом вам не бачити щастя років десять, не менше, — промовив Вогнерукий. — Можеш мені повірити. Сам знаєш, на феях я розуміюся. Гей, обережно, у тебе щось там за спиною!..

Баста обернувся, немов ужалений.

Цієї миті Вогнерукий стромив руку поміж ґрат і тицьнув Меґі в долоню записку.

— Прокляття! — лайнувся Баста. — Спробуй лишень утнути таке ще раз, я тобі... Зрозумів? — Він повернув голову знов у їхній бік саме тієї миті, коли пальці Меґі вже зімкнулися навколо клаптика паперу. — О, ти диви! Записка!

Марно намагалася Меґі втримати в кулаці папірець — Баста без особливих зусиль розігнув її пальці й утупився в дрібненькі літери, написані матір'ю.

— Ану ж бо, читай! — гаркнув він і тицьнув їй в обличчя записку.

Меґі похитала головою.

— Читай! — Баста загрозовито стихив голос. — Чи, може, ти хочеш, щоб я розмалював тобі мармизу, як оцьому твоєму приятелеві?

— Та читай уже, Меґі, — озвався Вогнерукий. — Цей виродок і так знає, що я без добрячого ковтка вина жити не можу.

— Вина? — Баста зареготав. — Хочеш, щоб мала принесла тобі вина? І як же вона це зробить?

Меґі втупилася в записку. Вона вчитувалася в кожнісіньке слово, поки вивчила все напам'ять. «Дев'ять років — час немалий. Я щороку святкувала твій день народження. Ти ще вродливіша, ніж я собі уявляла».

Потім вона почула Бастин сміх.

— Авжеж, це на тебе схоже, Вогнерукий, — сказав він. — Думаєш утопити свій страх у вині? Але ж для цього тобі й цілої діжки буде мало!

Вогнерукий знизав плечима:

— А чом би й не спробувати?!

Баста насупив брови, пильно втупився в його порубцьоване обличчя й неквапно промовив:

— А з другого боку, ти завше був пройдисвітом. Чи не забагато тут слів як для пляшки вина? Що скажеш, рибонько? — Він знову тицьнув записку Меґі під ніс. — То ти прочитаєш її мені чи краще показати Сороці?

Меґі вихопила записку так швидко, що встигла вже сховати руку за спину, поки Баста ще витріщався на свою порожню долоню.

— Ану віддай, мала зміючко! — просичав він. — Віддай записку, або я відбатую її в тебе разом із пальцями!

Меґі поточилася назад, поки вперлася спиною в пруття.

— Ні! — вигукнула вона й ухопилася однією рукою за ґрати, а другою стромила крізь них записку.

Вогнерукий зметикнував одразу. Меґі відчула, як він вихопив з її пальців записку.

Баста вдарив Меґі в обличчя так, що її голова відкинулася на ґрати. Чиясь рука погладила її коси, і коли дівчинка, мов очманіла, озирнулася, то побачила перед собою материне обличчя. «Зараз він помітить, — промайнуло в неї. — Зараз він про все здогадається».

Але Баста дивився лише на Вогнерукого, який за ґратами помахував туди-сюди запискою, мов черв'яком перед дзьобом голодної пташки.

— То що? — промовив Вогнерукий, відступаючи на крок назад. — Може, наберешся сміливості й увійдеш до мене чи й далі битимешся з дівчинкою?

Баста застиг, мов хлопчик, якому зненацька дали ляпаса. Нарешті він схопив Меґі за лікоть і потяг до себе. Дівчинка відчула, як її горла торкнулося щось холодне. Вона не бачила, але й так здогадалася, що то.

Мати скрикнула й ухопилась за Вогнерукого. Але той лише підніс записку ще вище й сказав:

— Я так і знав! Ти боягуз, Басто! Приставити дитині ножа до горла — о, ти герой, а ввійти сюди — жижки тремтять. Звісно, якби з тобою був Пласконіс — широка спина, здоровенні кулаки... Але його немає. Ну ж бо, заходь, адже ти з ножем! А я — з голими руками, і битися ними мені, ти ж бо знаєш, завжди було шкода.

Меґі відчула, як Бастині пальці розтискаються. Вістря ножа вже не впилося їй у шкіру. Вона проковтнула клубок у горлі й схопилася рукою за шию. Їй навіть здалося, що вона ось-ось відчує на пальцях теплу кров. Але пальці були сухі. Баста щосили відштовхнув її від себе, вона похитнулася й упала на холодну вологу підлогу. Потім він сягнув рукою до кишені штанів і дістав в'язку ключів. Від люті він так важко дихав, наче перед цим довго й швидко за кимось гнався. Нарешті тремтячими пальцями встромив одного з ключів у замок.

Вогнерукий незворушно спостерігав за ним. Він зробив знак матері Меґі, щоб жінка відійшла від ґрат, потім вишукано, мов танцівник, відступив і сам. З виразу його обличчя важко було сказати, боїться він чи ні, ось тільки його рубці зробилися ще темнішими.

— І що далі? — промовив він, коли Баста ввійшов до камери й наставив на нього ножа. — Сховай цю штуку. Якщо ти вб'єш мене, то зіпсуєш Каприкорнові всю втіху. Навряд чи він тобі це подарує.

Так, Вогнерукий боявся. Меґі відчувала страх у його голосі. Слова злітали йому з вуст швидше, ніж звичайно.

— А хто каже про вбивство? — процідив крізь зуби Баста, причиняючи за собою двері камери.

Вогнерукий відступив аж до кам'яного саркофага.

— А, то ти надумав розмалювати мені обличчя ще трохи? — Він перейшов майже на шепіт. Але тепер у голосі вчувалося щось нове — ненависть, огида, лють. — Тільки не думай, що це буде так просто, як того разу, — стиха промовив він. — Відтоді я навчився кількох корисних речей.

— Та невже? — Баста стояв за якийсь крок від Вогнерукого. — І чого ж ти навчився? Твого друга вогню тут немає, тож він тобі не допоможе. Немає навіть твоєї смердючої куніці.

— Я мав на увазі насамперед слова! — Вогнерукий поклав руку на саркофаг. — Хіба я тобі не казав? Феї навчили мене посилати прокляття. Вони знають, що битись я не великий мастак, і пожаліли мене за порізане обличчя. Я тебе проклинаю, Басто! Проклинаю кістями покійника в оцій домовині! Б'юсь об заклад, тут уже давно лежить не якийсь священик, а хто-небудь із тих, кого ви спровадили на той світ, чи не так?

Баста не відповідав, але його мовчання було промовистіше від будь-яких слів.

— Ну, звісно! Така стара домовина — чудовий сховок! — Вогнерукий провів долонею по потрісканому віку, так ніби теплом руки сподівався повернути покійного до життя. — Його дух не даватиме тобі спокою, Басто! — промовив, мов заклинання. — І на кожному кроці, який ти ступатимеш, він нашіптуватиме тобі на вухо моє ім'я...

Меґі завважила, як Бастина рука потяглася до кролячої лапки.

— Ні, та штука тобі не допоможе! — Вогнерукий усе ще тримав долоню на саркофазі.

— Бідолашний Баста! Тебе вже кинуло в жар? Тремтять руки й ноги?

Баста спробував шпирнути його ножем, але Вогнерукий спритно ухилився від удару.

— Дай сюди записку, яку забрав у дівчинки! — закричав йому Баста просто в обличчя.

Але у відповідь Вогнерукий спокійно сховав папірця до кишені штанів.

Меґі стояла, застигнувши ніби лялька. Краєм ока вона помітила, як мати дістала з кишені сукні невеличкого сірого камінчика — не більшого за пташине яйце.

Вогнерукий провів руками по віку саркофага, простяг їх назустріч Басті й запитав:

— Може, вхопитися за тебе? Що буде, якщо торкнутися руками саркофага, в якому лежать останки вбитого? Ну, кажи! Ти ж бо на таких речах розумієшся. — Він знову ступив убік, немов танцівник, що кружляє навколо партнера.

— Якщо доторкнешся до мене, я пообтинаю всі твої смердючі пальці! — прогарчав Баста, густо почервонівши від люті. — Спершу один по одному пальці, а тоді й язика! Він іще раз замахнувся ножем, розітнувши блискучим лезом повітря, але Вогнерукий знов ухилився. Він усе швидше пританцьовував навколо Басти, нахилився, відскакував назад, знов наближався і зненацька цим зухвалим танком загнав сам себе в пастку. Позад нього була гола стіна, праворуч — ґрати, а просто на нього сунув Баста.

Цієї миті мати Меґі піднесла руку. Камінчик поцілів Басти в голову. Він вражено обернувся, втупився в жінку, ніби намагаючись пригадати, хто вона така, й притис долоню до того місця, звідки сочилася кров. Меґі не встигла помітити, що в цей час зробив Вогнерукий, але Бастин ніж раптом опинився в його руках. Баста сторопіло витріщився на рідний ніж, немовби не в змозі збагнути, чому той так підступно обернувся проти свого господаря.

— То як воно на душі? — Вогнерукий неквапно приставив вістря ножа до Бастиного черева. — Чи відчуваєш ти, яке м'яке в тебе тіло? Воно — річ тендітна, й новим ти його вже не заміниш. То що ви там робите з котами й білочками? Пласконіс любить про це розповідати...

— Я на білочок не полюю, — хрипко промовив Баста. На ножа, що застиг пальців на два-три від його білосніжної сорочки, він намагався не дивитись.

— Ах, так, і то правда. Я забув. Тебе це менше тішить, ніж решту твоїх панібратчиків. Обличчя в Басти було біле, мов крейда. Багрянний рум'янець гніву з нього зійшов. А страх рум'яний не буває. Страх завжди блідий, як обличчя в мерця.

— Що ти збираєшся робити? — ледве вимовив Баста. Він важко сопів, ніби аж задихався. — Невже гадаєш, що пощастить вибратися з села живим? Ти не встигнеш перейти майдан, як тебе пристрелять!

— Що ж, це все ж таки краще, ніж зустрітися з Привидом, — відказав Вогнерукий. — А крім того, ніхто ж із вас не вміє до пуття стріляти.

Мати Меґі підійшла до Вогнерукого й показала на мигах, ніби пише в повітрі. Вогнерукий дістав з кишені записку й передав їй. Баста стежив за папірцем так, немовби намагався поглядом притягти його до себе. Реза щось написала й повернула папірця Вогнерукому. Той наморщив чоло й почав читати.

— Зачекати, поки стемніє? Ні, чекати я не хочу. Але дівчинці все ж таки краще, мабуть, лишитися тут. — Він перевів погляд на Меґі. — Їй Каприкорн нічого не зробить. Адже тепер вона — його нова Чарівновуста. А потім прийде батько й забере її звідси. — Вогнерукий знову сховав записку до кишені й провів вістря ножа вздовж ґудзиків на Бастиній сорочці. (Ґудзики, коли їх торкався метал, клацали.) — Іди до сходів, Резо, — сказав він. — Я завершу тут справу, і ми, ніби закохана парочка, з невинним виглядом пройдемося Каприкорновим майданом.

Реза, повагавшись, відчинила двері камери, вийшла з-за ґрат і взяла Меґі за руку. Долоня в неї була холодна й трохи шкарубка, — долоня чужої жінки, зате обличчя було знайоме, хоч на знімку воно мало вигляд молодший і не такий стривожений.

— Резо, ми не можемо взяти її з собою! — Вогнерукий схопив Басту за лікоть і притис спиною до стіни. — Її батько порішить мене, якщо дівчинку там застрелять. А тепер відвернися сама й затули очі Меґі, якщо не хочеш, щоб вона бачила...

Ніж у його руці тремтів. Реза злякано звела на Вогнерукого очі й різко покрутила головою. Але Вогнерукий вдавав, ніби вже не дивиться на неї.

— Бий якомога сильніше, бруднорукий! — процідив крізь зуби Баста, притискаючись руками до стіни позад себе. — Убивати — справа не легка. Щоб робити її добре, потрібен досвід.

— Пусте! — Вогнерукий схопив його за куртку й приставив ножа йому до підборіддя, як Баста робив це з Мортимером — тоді, в церкві. — Убити може будь-який дурень. Це діло не хитре — не хитріше, ніж кинути у вогонь книжку, відчинити ногою двері чи налякати дитину.

Меґі затремтіла. Мати ступила була крок до ґрат, та, побачивши скам'яніле обличчя Вогнерукого, спинилася. Потому повернулася, міцно обняла Меґі й притисла голівку дівчинки собі до грудей. Її запах нагадав Меґі про щось давно забуте, вона заплющила очі й спробувала ні про що не думати: ні про Вогнерукого, ні про ножа, ні про сплотноле Бастине обличчя... А потім на якусь страшну мить вона відчула лише

одне бажання: побачити Басту на цій кам'яній підлозі мертвим, нерухомим, як викинута лялька, бридка, безглузда річ, яка зажди викликала в неї острах...

Ніж був уже на палець від білої сорочки Басти, аж раптом Вогнерукий стромив руку в його кишеню, вихопив звідти в'язку ключів і відскочив назад.

— Що ж, ти маєш рацію: вбивати я не вмю, — сказав він, задкуючи з камери. — А задля тебе вчитися не варто.

Бастине обличчя розплилося в зловтішній посмішці, однак Вогнерукий не звернув на це увагу. Він замкнув ґрати, взяв Резу за руку й потяг до сходів.

— Пустити її! — промовив він, бачачи, що вона все ще тримає в обіймах Меґі. — Повір, її тут нічого не загрожує, а взяти її з собою ми не можемо!

Та Реза лише похитала головою й ще міцніше обхопила дівчинку за плечі.

— Гей, Вогнерукий! — гукнув Баста. — Я знав, що ти не штрикнеш! Віддай ножа. Однаково тобі з нього пуття ніякого!

Вогнерукий його не слухав.

— Якщо зостанешся, вони тебе вб'ють, — промовив він до Рези, не випускаючи її руки.

— Гей, там, нагорі! — крикнув Баста. — Сюди! Тривога! В'язні втікають!

Меґі звела зляканий погляд на Вогнерукого:

— Чому ти не заткнув йому рота?

— Чим же, принцесо? — огризнувся Вогнерукий.

Реза ще раз пригорнула дівчинку до себе й погладила по голові.

— Пристрелять! Вони вас пристрелять! — кричав, аж захлинався Баста. — Ге-е-ей!

Триво-о-га! — знов загорлав він, торгаючи ґрати.

Нагорі почулося тупання ніг.

Вогнерукий востаннє поглянув на Резу. Потім тихенько лайнувся, крутнувся і побіг вичовганими сходами нагору.

Звідси, знизу, Меґі не чула, чи пощастило йому відчинити двері нагорі. У вухах їй гримів лише Бастин крик. У відчаї вона кинулась до нього: їй хотілося вдарити його — просто крізь ґрати, просто в оту пику з роззявленим ротом...

І знов почувся тупіт, приглушені крики. Хтось поквапно спускався сходами до підвалу. Невже Вогнерукий вернувся? Але з темряви виринуло зовсім інше обличчя. Це був Пласконіс. За ним поспішав, спотикаючися, ще один із Каприкорнових людей. На вигляд це був ще зовсім хлопчик із круглим безбородим обличчям. Проте він одразу наставив на них із матір'ю рушницю.

— О, Басто?! Що ти там за ґратами робиш? — сторопіло запитав Пласконіс.

— Відмикай, клятий бовдуре! — гримнув на нього Баста. — Вогнерукий ушився!

— Вогнерукий? — Пласконіс утер рукавом обличчя. — Тоді оцей хлопчина таки правду сказав. Він щойно прибіг до мене й розповів, нібито бачив вогнедува нагорі за колоною.

— І ти не погнався за ним? Невже ти й справді такий кретин, яким здаєшся? — Баста притис обличчя до ґрат, немовби сподівався пролізти крізь пруття.

— Чуєш, ти думай, що кажеш, зрозумів? — Пласконіс підійшов до ґрат і, вочевидь задоволений, втупився в Басту. — Виходить, бруднорукий знову пошив тебе в дурні! Ну, Каприкорнові це навряд чи припаде до вподоби!

— Пошли кого-небудь за ним! — гаркнув Баста. — А то скажу Каприкорнові, що ти дав йому втекти!

Пласконіс дістав з кишені штанів носову хусточку й гучно висякався.

— Отакої! А хто ж це сидить за ґратами — я чи ти? Далеко він не втече. На автостоянці вартують двоє, на майдані — ще троє, а його пику впізнати не важко, зрештою, про це ти сам подбав, чи не так? — Його сміх нагадував собачий гавкіт. — А знаєш, я, здається, помаленьку звикаю до цього видовища. Твоє обличчя непогано вписується в ці ґрати! Тут ти не такий нахабний, не розмахуєш у людей перед носом своїм ножакою...

— Та відмикай нарешті ці чортові двері! — закричав Баста. — Якщо не хочеш, щоб я підкоротив твого бридотного носа!

Пласконіс згорнув руки на грудях і знуджено промовив:

— А я не можу їх відімкнути. Бруднорукий прихопив ключі з собою. Чи, може, ти їх де-небудь тут бачиш?

Він запитливо обернувся до хлопця, який так і стояв, не зводячи рушниці з дівчинки й Рези. Той заперечливо похитав головою, і на всьому розплющеному Пласконосовому обличчі розпливлася усмішка.

— Ну, ось, і він їх ніде не бачить! Що ж, доведеться, мабуть, іти до Мортולי. Може, вона має запасні ключі.

— Годі шкірити зуби! — закричав Баста. — А то я їх швидко тобі полічу!

— Та що ти кажеш! А де це, до речі, твій ніжик? Невже знов поцупив Вогнерукий? Якщо так піде й далі, то скоро він збере цілу колекцію! — Пласконіс повернувся до Басти спиною й показав на сусідню камеру. — Зачини там жінку й посторожуй, поки я принесу ключі. Але спершу я відведу малу Чарівновусту.

Коли він потяг Меґі за собою, вона спробувала вператися, та Пласконіс, не довго думаючи, схопив її й завдав собі на плече.

— А власне, що ця мала тут робила? — запитав він. — Чи знає про це Каприкорн?

— Спитай у Сороки! — огризнувся Баста.

— Переб'юся! — буркнув Пласконіс, рушаючи з Меґі до сходів.

Вона ще встигла помітити, як хлопець цівкою рушниці заштовхав матір до сусідньої камери, потім перед очима в Меґі попливли сходи, церква, закурений майдан, яким Пласконіс цупив її, мов мішка з картоплею.

— Сподіваюся, голосок у тебе не такий тоненький, як ти сама, — бурчав він, ставлячи її на ноги перед кімнатою, де тримали їх з Феноліо. — А то Привид, якщо ввечері він таки з'явиться, вийде досить хирлявий!

Меґі нічого не відповіла.

Коли Пласконіс відімкнув двері, вона мовчки пройшла повз Феноліо, вибралася на своє ліжко й увіткнулась обличчям у батьків светр.

Еліно́р не щастить

Потім Чарлі ще докладно пояснив йому, де поліційний відділок, а також дав численні вказівки щодо того, як найкоротшим шляхом дістатися до воріт, перетнути двір і піднятися сходами праворуч. Нагадав також, щоб він, коли ввійде до кабінету, не забув скинути капелюха. Після цього Чарлі сказав, що пора прощатися, далі він, мовляв, має йти сам, і пообіцяв чекати його на тому самому місці, де вони розійшлися.
Чарльз Діккенс. Олівер Твіст

Еліно́р їхала понад годину, поки нарешті дісталася до селища, де був поліційний відділок. До моря лишалося ще далеко, але пагорби ставали вже пологіші, а на схилах ріс виноград, а не зарості й ліс, як навколо Каприкорнового села. День обіцяв бути нестерпно спекотним, ще спекотнішим, ніж попередні. Вийшовши з машини, Еліно́р почувала далекий гуркіт грому. Небо над будинками було поки що синє, але синизна ця була темна, як морська глибина. Від такого неба добра не жди.

«Не будь дурною, Еліно́р! — міркувала вона, простуючи до потинькованої блідо-жовтої будівлі, де містився поліційний відділок. — Просто наближається гроза, ось і все. Невже ти стала така сама забобонна, як той Баста?»

У тісному кабінетику Еліно́р застала двох поліцейських. Їхні кітелі висіли на спинках стільців. Хоча під стелею крутився великий вентилятор, повітря було таке сперте й густе, що його, здавалося, можна було наливати в пляшки.

Молодший з тих двох, широковидий і кирпатий, як мопс, узяв Еліно́р на сміх, навіть не давши їй розповісти історію до кінця. Він поцікавився, чому вона так розчервонілася — може їй, мовляв, до смаку місцеве вино? Еліно́р була б перекинула його разом зі стільцем, якби її не вгамував другий поліцейський. То був худий високий чоловік із сумними очима й темним чубом, уже поріділим над чолом.

— Та годі вже тобі! — приструнчив він колегу. — Нехай хоч докаже свою історію!

Поки Еліно́р розповідала про село Каприкорна та його людей у чорному, він слухав із застиглим обличчям. Коли вона заговорила про підпали та дохлих півнів, він насупився, а коли дійшла до Меґі й призначеної страти, насторожено звів брови. Про книжку й про те, як саме мала відбутися страта, Еліно́р, певна річ, не згадала. Ще два тижні тому вона, зрештою, й сама не повірила б жодному своєму слову в цій історії.

Коли Еліно́р завершила розповідь, старший поліцейський якийсь час мовчав. Він поправив олівці, що стояли в нього на столі, склав у стосик розкладені перед ним папери, нарешті звів на жінку замислений погляд і промовив:

— Мені вже випадало чути про те село.

— Ну, звісно, хто ж про нього не чув! — насмішкувато докинув молодший. — Село диявола, прокляте село, до якого не хочуть заповзати навіть змії. Стіни в церкві там пофарбовані кров'ю, вулицями снують чорні люди, тільки насправді то не люди, а духи покійників, і в кишенях у них вогонь. Підійдеш до такого надто близько — і тебе враз не стане! Брр! — Він театральнo здійняв руки й сплеснув у долоні.

Еліно́р пронизала його крижаним поглядом. Старший поліцейський усміхнувся, але потім, зітхнувши, підвівся, ретельно вдягнув кітеля й зробив Еліно́р знак іти за ним.

— Погляну, що там діється, — кинув він через плече.

— Тобі, мабуть, нічого більше робити! — гукнув услід йому молодший і зареготав так гучно, що Еліно́р захотілося вернутись і все ж таки скинути його зі стільця.

Невдовзі вона вже сиділа на передньому сидінні поліційної машини, а попереду поміж пагорбів звивалася та сама дорога, яка привела її сюди. «Господи, ну чому я не зробила цього раніше?! — раз у раз докоряла собі Еліно́р. — Але тепер усе буде добре. Усе! Нікого не застрелять і не стратять. Меґі знов буде з батьком. Так, усе буде добре. Завдяки мені, Еліно́р!» їй хотілося співати, танцювати (хоча танцювати вона не дуже й уміла). Ніколи ще Еліно́р не була така задоволена собою. Тепер нехай хто-небудь спробує сказати, що у реальному житті вона нічого не тямить!

Поліцейський за кермом мовчав. Він дивився тільки на дорогу, лишаючи поворот за поворотом на такій швидкості, що в Еліно́р аж боляче заходилося серце, й час від часу замислено посмикував себе за мочку правого вуха. Скидалося на те, що дорогу він добре знав. На жодному перехресті не завагався, на жодній розвилині не повернув не в той бік. Мимоволі Еліно́р пригадала, як безкінечно довго вони з Мо шукали те село, і раптом, зовсім несподівано в голову їй навернулася тривожна думка.

— Їх там дуже багато! — нерішуче промовила вона, коли машина знову зробила такий крутий правий поворот, що, здавалося, мало не злетіла в урвище ліворуч. — У того Каприкорна багато людей, і всі вони озброєні, хоча стріляти, схоже, не дуже й уміють. Може, вам краще попросити підкріплення?

Вона не раз бачила таке в отих безглузких фільмах, де йшлося про злочинців і поліцейських. Останні завжди просили підкріплення.

Поліцейський прилизав ріденький чубчик і кивнув головою: атож, мовляв, він про це вже й сам давненько подумує.

— Звісно, звісно, — промовив він, беручись із непроникною міною за рацію. — Підкріплення, певна річ, не завадить. Але воно має триматися на відстані. Адже поки що йдеться про те, щоб поставити кілька запитань.

Він викликав по рації підкріплення з п'ятьох чоловік. Проти Каприкорнових чорних курток це було, як здалося Еліно́р, не багато, та все ж таки краще, ніж нічого, принаймні ліпше, ніж зневірений батько, хлопчина-араб і опасиста бібліофілка.

— Он воно! — сказала Еліно́р, коли вдалині з'явилося Каприкорнове село — сіре й непримітне серед темної зелені.

— Атож, я так і думав! — відповів поліцейський і знов надовго змовк.

Коли він, коротко кивнувши головою, привітався з вартовим на автостоянці, думати про щось погане Еліно́р просто не хотілося. Аж коли поліцейський опинився разом із нею в церкві з червоними стінами й передав її Каприкорнові як річ, яку випадково знайшов і тепер повертає законному власникові, жінці довелося зізнатися собі: вона виявилася несосвітенною дурепою, і тепер усьому кінець...

— Вона розповідає про вас негарні речі, — почула Еліно́р голос поліцейського. (Дивитися на неї він уникав.) — Сказала щось про дитину, яку ви нібито викрали... Це не підпал, це вже щось зовсім інше.

— Це нісенітниця! — знуджено відповів Каприкорн на невисловлене запитання. — Я дітей люблю, але тільки на відстані. У противному разі вони лише заважають робити діло.

Поліцейський кивнув головою і, розчарований, заходився розглядати свої руки.

— І про якусь страту щось згадувала...

— Справді? — Каприкорн поглянув на Еліно́р так, ніби глибоко вражений буйною уявою цієї жінки. — Ну, ти ж бо знаєш, мені таке геть не потрібно. Мої люди роблять усе, що я їм скажу, і вдаватися до жорстоких заходів примусу в мене немає потреби.

— Ну, звісно! — буркнув поліцейський, киваючи головою. — Звісно. — І заквапився додому.

Коли його швидкі, карбовані кроки стихли, Кокерель, що весь час сидів на сходах, засміявся:

— Адже в нього троє дітлахів, еге ж? Отож-бо. Треба, щоб усі поліцейські мали дітлахів. А з цим було навдивовижу легко. Басті довелося лише двічі трохи постояти перед школою... То що будемо робити? Може, про всяк випадок ще раз навідатися до нього додому? Освіжити приємні враження?

Він запитливо глянув на Каприкорна. Але той похитав головою:

— Ні, гадаю, немає потреби. Поміркуймо ліпше, що робити з оцією нашою гостею. Як ми вчиняємо з тими, хто розпускає про нас такі брехливі чутки?

Коли погляд його безбарвних очей спинився на Еліно́р, у неї затремтіли коліна. «Якби Мортимер запропонував зараз учитати мене в яку-небудь книжку, — подумала вона, — я б згодилася! Навіть не перебирала б книжками».

Позад неї стояло ще троє чи четверо чорних курток, намагатися втекти, отже, не було сенсу. «Що ж, Еліно́р, тепер тобі лишається тільки з гідністю зустріти свою долю!» — зітхнула вона.

Але читати про таке в книжках було куди легше, ніж робити це самій.

— Склеп чи хлів? — запитав Кокерель, перевальцем підходячи до Еліно́р.

«Склеп? — промайнуло в Еліно́р. — Вогнерукий, здається, щось про таке казав. У кожному разі, нічого доброго...»

— Склеп? Чом би й ні! Однаково доведеться її позбутись, а то хто знає, кого вона приведе на другий раз. — Каприкорн, затуливши долонею рота, позіхнув. — Виходить, сьогодні ввечері Привид матиме трохи більше роботи. Це йому сподобається.

Еліно́р хотіла була що-небудь сказати — щось таке зухвале, героїчне, — проте язик її не слухався. Він лежав у роті, мов онімільй. Кокерель уже дотяг її до тієї безглуздої статуї, коли це Каприкорн покликав його назад.

— Я геть забув розпитати в неї про Чарівнову́стого! — гукнув він. — Спитай, чи вона випадково не знає, де він.

— Ну ж бо, розв'язуй язика! — гаркнув Кокерель, схопивши Еліно́р ззаду за шию, так ніби хотів витрясти з неї відповідь. — Де він сховався?

Еліно́р зціпила вуста. «Швидше, Еліно́р, швидше придумуй відповідь!» — міркувала вона. І раптом її язик ожив.

— А чому ти питаєш про це в мене? — гукнула вона до Каприкорна, що все ще сидів у своєму кріслі — такий блідий, немовби його надто довго прали, ніби його вибілювало сонце, яке немилосердно припікало на майдані. — Кому ж, як не тобі, знати відповідь? Чарівнову́стий мертвий. Твої люди його застрелили — його й хлопчину.

«А тепер поглянь на нього, Еліно́р! — сказала вона собі. — Поглянь йому просто в очі — так, як колись дивилася на батька, коли той заставав тебе з книжкою, читати яку тобі не дозволяли. Непогано було б ще й сльозу пустити. Ну ж бо, просто пригадай усі свої спалені книжки! Пригадай останню ніч, страх і відчай... А якщо не допоможе й це, тоді вщипни себе!»

Каприкорн замислено дивився на неї.

— Ось бачиш! — вигукнув Кокерель. — Я ж казав, ми в нього вцілили!

Еліно́р усе ще не зводила погляду з Каприкорна, що розпливався за пеленою її вдаваних сліз.

— Що ж, побачимо, — поволі проказав він. — Мої люди вже шукають серед пагорбів в'язня, який утік. Не думаю, що ти мені скажеш, де їм шукати обидва трупи.

— Я їх поховала, а де — цього я тобі, певна річ, не скажу. — Еліно́р відчула, як по носі в неї скочується сльоза.

«Ох, Еліно́р! — подумала вона. — У тобі вмерла велика актриса, присягаюся всіма літерами абетки!»

— Кажеш, поховала.

Каприкорн погрався перснями на лівій руці. Їх було в нього аж три, і він, наморщивши лоба, раз у раз поправляв їх, немовби вони без його дозволу з'їжджали зі своїх місць.

— Тим-то я й пішла до поліції! — додала Еліно́р. — Щоб помститися за них. За них і за мої книжки.

— А ось книжок тобі ховати не довелося, еге ж? — засміявся Кокерель. — Як же славно вони горіли — мов щонайкращі дрова! А сторіночки в них... Вони тремтіли, наче бліденькі пальчики! — Він підніс руки й показав, як тремтять пальці.

Еліно́р з усієї сили зацідила йому в обличчя. А сила в неї була неабияка. З носа в Кокереля потекла кров. Він утерся і вражено втупився в мокру долоню, ніби не вірячи, що з нього може потекти щось отаке червоне.

— Ти диви! — промовив Кокерель і показав Каприкорнові вимашену кров'ю долоню. — Ось побачиш, Привид матиме з нею більше мороки, ніж із Бастою.

Він схопив Еліно́р за лікоть і спробував потягти за собою. Але вона високо піднесла голову й закрокувала поруч із ним сама. Аж як побачила круті сходи, що через два-три східці зникали десь у чорній, бездонній дірі, на мить розгубилася. «Склеп... Ну, звісно! — нарешті здогадалася. — Місце для приречених на смерть». Принаймні пахло тут саме так, як люди й уявляють собі запах смерті, — вологістю й пліснявою.

Побачивши за ґратами худу Бастину постать, Еліно́р спершу не повірила власним очам. Коли вона почула останні слова Кокереля, то подумала була, що, може, помилилася. Але ж ні, ось він, Баста, сидить тут, як звір у клітці, а в очах — той самий тваринний страх і безнадія. Навіть поява Еліно́р не справила на нього жодного враження. Невидючим поглядом він дивився кудись крізь неї й Кокереля, неначе ці двоє й були ті душі, яких він завжди так боявся.

— Що він тут робить? — здивувалась Еліно́р. — Ви вже саджаєте за ґрати своїх? Кокерель стеноу плечима.

— Сказати їй? — запитав він у Басти.

Але той нічого не відповів, лише дивився на них тим самим порожнім поглядом.

— Спершу він проґавив Чарівновустого, а тепер ще й Вогнерукого, — провадив Кокерель. — Так можна навіть побити горшки з шефом, хоч і корчиш із себе його улюбленця. А пускати півня ти не ходиш уже багато років. — Погляд, яким він змряв Басту, був сповнений зловтіхи.

«Пані Лоредан, пора вам подумати про заповіт! — міркувала Еліно́р, поки Кокерель підштовхував її до сусідньої камери. — Коли вже Каприкорн зібрався вкоротити віку своєму вірному псові, то з вами він, певна річ, не церемонитиметься й поготів».

— Гей, не вішай носа! — гукнув Кокерель до Басти, добуваючи з кишені в'язку ключів. — Як-не-як, ти в товаристві двох жінок!

Баста вперся лобом у ґрати.

— А вогнеїда ви й досі не впіймали? — глухо запитав він. Здавалося, ніби голос у нього охрип від крику.

— Ні. Зате оця гладуха каже, що Чарівновустого ми порішили. Нібито йому гаплик. Видко, Пласконіс у нього все ж таки вцілив. Ну звісно, не дарма ж стільки тренувався на котах!

За ґратчастими дверима, які відімкнув перед нею Кокерель, щось заворушилося. У темряві, прихилившись до чогось такого, що нагадувало кам'яну домовину, сиділа жінка. Її обличчя Еліно́р спершу не розгледіла. Та ось жінка підвелась.

— Я привів тобі компанію, Резо! — крикнув Кокерель, упихаючи Еліно́р до камери. — Можете трохи потеревенити одна з одною! — І, на все горло зареґотавши, пішов.

А ось Еліно́р не знала — сміятися їй чи плакати. Побачитися з улюбленою небогою вона воліла б десь в іншому місці.

В останню мить

— Я не знаю, що це таке, — невесело відповів Файвер.

— Поки що небезпека нам не загрожує, але згодом... згодом...

Річард Адамс. Над річкою

Вони саме робили смолоскипи, коли Фарид почув, що хтось іде.

Смолоскипи мали бути ще більші й ще міцніші, ніж ті, що їх Вогнерукий використовував для своїх фокусів. Адже горіти вони мали довго. Фарид уже підстриг Чарівновустому чуба ножем, якого йому подарував Вогнерукий. Тепер чуб був короткий, як щетина, і завдяки цьому вигляд Чарівновустого пощастило трохи

змінити. Фарид показав йому також глину, якою треба було вимазати обличчя, щоб здаватися смаглявим. Цього разу впізнати їх не повинні були нізащо.

І ось Фарид почув кроки. Кроки й голоси: один сварився, другий сміявся і щось вигукував. Вони були ще надто далеко, і зрозуміти слова було важко.

Чарівновустий згріб смолоскипи в оберемок, а куниця, поки Фарид грубо запихав її до заплічника, гризнула його за палець.

— Куди, Фариде, куди?

— Я знаю куди!

Фарид закинув заплічника за спину й потяг Чарівновустого до обгорілих мурів. Там, де колись було вікно, хлопчина переліз через почорніле каміння, зіскочив у пересохлу траву по другий бік муру, нахилився й відсунув набік залізного листа, понівеченого вогнем і вкритого бородавником. Дрібненькі білі квіточки встеляли залізо, мов свіжий сніг. У довгі години, які Фарид просидів тут з Вогнеруком — мовчазним, завжди замкненим — хлопчина знічев'я, щоб розігнати тишу й нудьгу, заходився стрибати з муру в траву, з трави — на мур і випадково натрапив на цей лист. Він заgrimів так, що Фарид здогадався: під ним яма. Цей погрібець, мабуть, колись викопали на харчі, що скоро псуються, але принаймні один раз його вже використовували і як схованку.

Чарівновустий відсахнувся, наштотхнувшись у темряві на кістяк. Як для дорослої людини кістяк здавався надто малий, і в цій тісній підземній схованці лежав у дуже спокійній позі, згорнувшись калачиком, ніби влаштувався поспати. Мабуть, Фарид тому й не відчував страху, що кістяк мав такий спокійний вигляд. Якщо тут, під землею, і жив дух, то це була — в цьому Фарид не мав сумніву — лише бліда, сумна тінь, якої нічого боятися.

Коли Фарид знизу закрив листом отвір над головою, яма виявилася дуже тісною. Чарівновустий для такої схованки був надто високий. І все ж поруч із ним хлопчині було не так страшно, хоч серце в Чарівновустого калатала так само, як у самого Фариди. Вони сиділи, щільно притиснувшись один до одного, і хлопець відчував кожен удар серця в Чарівновустого.

Голоси наближалися, але зрозуміти їх було важко: сюди, під землю, вони долинали глухо, мов з іншого світу. Один раз чиясь нога навіть наступила на залізний лист, і Фарид щосили вп'явся пальцями в лікоть Чарівновустого. Розтис пальці він аж після того, як над головами в них знов запала тиша. Поки вони зважилися повірити їй, минуло багато часу, так багато, що Фарид навіть кілька разів повертав голову: йому здалося, ніби кістяк заворушився.

Коли Чарівновустий обережно відсунув листа й виглянув: довкола нікого не було. Лише невтомно стрекотали цикади, а з обгорілих мурів спурхнула сполохана пташка.

Непрохані гості забрали все: ковдри, Фаридів светр, до якого той забирався вночі, мов равлик до свого будиночка, і навіть закривавлені шматини, що ними Чарівновустий перев'язував хлопчині голову тієї ночі, коли їх мало не пристрелили.

— Дарма! — мовив Чарівновустий, стоячи з Фаридом біля погаслого багаття. — Сьогодні вночі ковдри нам не знадобляться. — І погладив хлопчину по чорній чуприні.

— І що б я без тебе робив? Ти ж бо вмієш не лише непомітно підкрадатися, ловити кроликів, а й знаходити схованки!

А Фарид позирав на свої босі ноги й усміхався.

Тендітне створіння

Коли вона сказала, що сподівається потішити Дінь-Дінь, він спитав:

— А хто така Дінь-Дінь?

— Як, Пітере?! — вражено промовила вона.

Та навіть після того, як вона пояснила йому, Пітер так нічого й не пригадав.

— Їх так багато, — зітхнув він. — Гадаю, її вже немає живої.

І, схоже, Пітер мав рацію. Адже феї довго не живуть. Щоправда, вони такі маленькі, що навіть короткий відтинок часу надто коротким їм не здається.

Джеймс М. Баррі. Пітер Пен і Венді

Каприкорнові люди шукали Вогнерукого зовсім не там. Вибратись із села йому не пощастило. Та він і не намагався. Вогнерукий був у Бастиному будинку.

Баста мешкав у провулку відразу за Каприкорновим двором, серед порожніх будиночків, населених лише котами й пацюками. Жити з сусідами Баста не любив, він узагалі не любив бути з людьми, за винятком хіба що Каприкорна. Вогнерукий не мав сумніву в тому, що Баста й ночував би перед порогом у Каприкорна, якби той йому дозволив. Але в будинку ватажка ніхто з чорних курток не мешкав. Вони там лише стояли на варті. Їли в церкві, а спали в порожніх будинках, яких у селі дуже багато. Це правило було непорушне. Більшість цих охоронців постійно перебиралися з місця на місце: мешкали спершу в одному будиночку, потім, коли там уже починав протікати дах, переходили до іншого. Тільки Баста, відколи вони переїхали до цього села, не міняв місця. Вогнерукий здогадувався: той уподобав цей будинок через те, що перед порогом ріс звіробій. Адже жодна інша рослина, крім цієї, не мала такої слави оберегу від будь-якого зла — крім того, певно, що жило в серці самого Басти.

Це був будинок із сірого каменю, як і більшість будинків у селі. Пофарбовані в чорне віконниці Баста майже ніколи не відчиняв, ще й понамальовував на них знаки, котрі, як і жовтий цвіт звіробою, на його думку, відводили біду. Іноді Вогнерукому спадало на думку, що Баста постійно боїться прокляття й несподіваного лиха тільки з однієї причини: його лякає морок у власній душі, й через це йому здається, нібито й увесь світ такий самий похмурий.

Вогнерукому пощастило, що він устиг добігти до Бастиного будинку. Щойно він вискочив з церкви, як наштовхнувся на цілий гурт Каприкорнових людей. Певна річ, ті відразу його впізнали. Ще б пак, про це Баста колись добре подбав, навіки. Від несподіванки чорні куртки аж роти пороззявляли, і Вогнерукий, скориставшись цим, устиг шаснути в один із провулків. На щастя, у цьому проклятому селі Вогнерукий знав кожен закуток. Спершу він хотів був дістатися до автостоянки, а звідти — до пагорбів, але потім йому спав на думку Бастин будинок. Він пробирався крізь діри в мурах, пролазив підвалами, ховався за балюстрадами ніколи не використовуваних балконів. У вмінні ховатися з ним не міг позмагатись навіть Гвін, і тепер Вогнерукому стала в нагоді та дивна допитливість, яка часто гнала його обстежувати всі покинуті й відлюдні куточки в цьому, як, зрештою, і в будь-якому іншому селі, де йому випадало бувати.

Діставшись Бастиного будинку, Вогнерукий аж захекався. У Каприкорновому селі лише Баста, мабуть, і замикав свої двері. Але замок для Вогнерукого не перешкода. Перечікуючи, поки перестане калатати серце, він сховався на горищі, хоч підлога там була така трухлява, що на кожному кроці боявся провалитися. На кухні в Басти Вогнерукий знайшов досить харчів, бо голод уже черв'ячком точив йому шлунок. Відколи їх з Резою підвісили в сітях, ні йому, ні їй не дали й крихти хліба, і підкріпитися Бастиними припасами було подвійним задоволенням.

Трохи поївши, Вогнерукий прочинив одну з віконниць, щоби вчасно почути, коли хто-небудь підходить. Але до його вуха долинув лише один звук: тихеньке, ледве чутне подзенькування. Аж тепер Вогнерукий згадав про фею — ту, котру Меґі вчитала в цей світ.

Він знайшов її в Бастиній спальні. Тут не було нічого, крім ліжка й комода, на якому лежали ретельно складені в стоси задимлені цеглини. У селі ходила чутка, нібито з кожного будинку, спаленого за наказом Каприкорна, Баста прихоплював на згадку одну цеглину (хоч тепер вогню він і боявся). Певно, так воно й було. На одній з цеглин стояв скляний слоїк, у якому щось тьмяно світилося — не яскравіше, ніж світлячок. Фея лежала на дні слоїка, згорнувши крильця, мов метелик, який щойно виліз із кокона. Баста наклав слоїка тарілкою, однак фея мала такий вигляд, що полетіти вже навряд чи й спромоглася б.

Коли Вогнерукий відкрив слоїка, фея навіть не підвела голівку. Вогнерукий сягнув рукою до скляної в'язниці і обережно дістав невеличку істоту. Ручки й ніжки в неї були такі тендітні, що він боявся поламати їх своїми пальцями. Феї, котрих він знав, мали інший вигляд: вони були менші, але міцніше збудовані, мали шкіру фіалкового кольору й по четверо блискучих крилець. А в цієї шкіра була як у людини, тільки блідої-блідої, а крильця не як у бабки, а скоріше як у метелика. Цікаво, чи й ця любить їсти те саме, що й ті, котрих він знав? Треба спробувати її погодувати, бо вигляд у неї вже такий, ніби вона ось-ось помре.

Вогнерукий узяв з Бастиного ліжка подушку, поклав її на чисто вимитий кухонний стіл (удома в Басти все сяяло чистотою, як його завжди сніжно-біла сорочка) й поклав зверху фею. Потім налив у блюдце молока й поставив на стіл поряд із подушкою. Фея враз розплющила очі — отже, вона теж мала добрий нюх і любила молоко, як і решта фей. Він умочив пальця в молоко й крапнув їй на губи. Вона злизала молоко, як голодне кошеня. Так Вогнерукий годував її, крапля по краплі, поки вона сіла і кволо змахнула крильцями. Обличчя в неї вже трохи порожевіло, й нарешті вона тихенько задзвеніла. Однак він не зрозумів жодного її слова, хоча знав три феїні мови.

— От шкода! — прошепотів він, коли вона розправила крильця й трохи ще невпевнено спурхнула до стелі. — Виходить, мені не пощастить спитати в тебе, чи не зможеш ти зробити мене невидимим або таким маленьким, щоб ти понесла мене на Каприкорнове свято.

Фея поглянула на нього згори, продзвеніла щось незрозуміле для його вуха й сіла на край мисника.

Вогнерукий сів на єдиний стілець, що стояв біля кухонного столу, і звів на неї очі.

— І все ж таки приємно нарешті знов побачити справжню фею, — промовив він. — Якби вогонь у цьому світі мав бодай трохи почуття гумору, а з-за дерев час від часу визирали кобольди чи скляні чоловічки, то я, може, звик би й до решти: до гармидеру, поспіху, натовпу, до того, що від людей нікуди не сховаєшся, і до надто ясних ночей...

Він довго ще сидів отак на кухні свого найлютішого ворога й споглядав фею, що кружляла по кімнаті, всім цікавлячись (феї — створіння допитливі, й ця вочевидь не була винятком) і раз у раз підлітаючи до блюдця з молоком, тож невдовзі Вогнерукому довелося наповнити його знов. Кілька разів до будинку наближалися кроки, але щоразу йшли собі далі. Добре, що Баста не мав друзів. Знадвору у вікно вливалось задушливе повітря, Вогнерукого хилило на сон, а вузька смужка неба над будинками не темнітиме ще кілька годин. Досить часу, щоб поміркувати, йти на Каприкорнове свято чи ні.

А власне, навіщо туди йти? Книжку можна буде викрасти й згодом, коли цей переполох у селі вляжеться й усе ввійде у свою колію. А Реза? Що буде з нею? Привид її, мабуть, забере. Проти цього нічого не вдієш. Проти цього не годен нічого вдіяти ніхто, зокрема й Чарівновустий. Навіть якщо йому спаде на думку божевільна ідея зробити таку спробу. Але ж про Резу він навіть не здогадується, а за його доньку турбуватися не варто. Зрештою, тепер вона — улюблена Каприкорнова іграшка. Той не дасть, щоб Привид зробив що-небудь їй на шкоду.

«Ні, я туди не піду, — вирішив Вогнерукий. — А навіщо? Допомогти їм я однаково не зможу. Посиджу трохи тут. Завтра вранці Басти не стане, а це вже не абищо. Може, тоді зникну і я. Назавжди...»

Та він знав, що цього не станеться. Допоки книжка тут.

Фея підлетіла до вікна і з цікавістю виглянула у провулок.

— І не думай мені! Сиди й не рипайся! — сказав Вогнерукий. — Те, що за вікном, — не для тебе, повір мені.

Фея звела на нього допитливий погляд. Потім згорнула крильця й сіла на підвіконня. Там вона й сиділа, ніби не в змозі зробити вибір між задушливою кімнатою й чужою свободою за вікном.

Потрібні слова

І це було найжахливіше: з тієї твані в незглибимій глибині долинали ніби голоси й крики, аморфний порошок ворухився й грішив, а що було мертве й не мало власної подоби, те видавало себе за вияви життя.

Роберт Л. Стівенсон. Дивний випадок із доктором Джекілом і містером Гайдом

Феноліо все писав і писав, але аркушів, які він ховав під матрацом, не додавалося. Він раз у раз діставав їх, щось там виправляв, рвав один аркуш і клав натомість інший. Меґі чула, як він тихенько бурчав собі під ніс:

— Ні, ні, ні! Це не те, поки що не те!

— За кілька годин стемніє, — стурбовано промовила нарешті вона. — А якщо ти не встигнеш?

— Та я вже встиг! — роздратовано кинув Фенолію. — Я вже десять разів устиг. Але я не задоволений тим, що зробив. — Він стихив голос і зашепотів: — Тут стільки запитань! А що, коли Привид, порішивши Каприкорна, посуне на тебе, чи на мене, чи ще на кого-небудь із в'язнів? А крім того, невже немає іншої ради, ніж убити Каприкорна? А як бути потім з його людьми? Що я робитиму з ними?

— А й справді... То нехай Привид порішить їх усіх! — прошепотіла у відповідь Меґі. — А то як же ми врятуємо маму й вирвемося звідси додому?!

Фенолію ці слова не сподобалися.

— Господи, яка ж ти жорстока! — стиха промовив Фенолію. — Всіх порішити! Хіба ти не бачила, що декотрі з них — ще просто хлопчики?! — Він похитав головою. — Ні, я, зрештою, не вбивця, я — письменник! Гадаю, мені все ж таки спаде на думку якась безкровна розв'язка.

І він знов заходився писати, перекреслювати й писати заново... Тим часом сонце за вікном опускалося все нижче й нижче, поки його проміння взяло вершини пагорбів у золоту облямівку.

Щоразу, коли в коридорі лунали кроки, Фенолію ховав списані білі аркуші під матрац. Але поглянути, що цей старий чоловік так невтомно строчить, зрештою ніхто й не прийшов. Адже Баста сидів у склепі.

А ось до вартових, які цього дня змуджено стовбичили у них під дверима, навідувалися частенько. Очевидно, повитріщатися на страту сюди поз'їжджалися й ті Каприкорнові люди, котрі несли службу й далеко за селом. Меґі припадала вухом до дверей і прислухалася до їхніх розмов. Голоси лунали збуджено, часто вибухав сміх. Усі наперед тішилися тим, що їх очікувало. До Баста співчуття ніхто, схоже, не мав. Навпаки, те, що ввечері страчуватимуть колишнього Каприкорнового улюбленця, надавало майбутньому видовищу ще більшої привабливості. Звичайно, розмовляли й про саму Меґі. Її називали малою відьмочкою, чаклункою, і, здається, не всі вірили в її чудодійний хист.

А про майбутнього Бастиного ката Меґі не довідалась нічого нового, крім того, що їй уже розповідав Фенолію й що вона запам'ятала з книжки, яку їй давала читати Сорока. Це було не багато, проте щоразу, коли голоси за дверима згадували про нього, дівчинка чула в них святобливий трепет і страх. Привида знали не всі, а лише ті, хто вийшов, як і Каприкорн, із книжки Фенолію. Зате чули про нього запевне уже всі й у найчорніших тонах уявляли собі, як він розправлятиметься з в'язнями. Про те, як саме він укорочує життя своїм жертвам, одностайної думки не було, але припущення, які долинали до Меґі, з наближенням вечора ставали чимдалі страшніші. Зрештою вона вже просто не могла їх чути й сіла під вікном, затиснувши руками вуха. О шостій вечора — на церковній дзвіниці саме почав бити годинник — Фенолію раптом відклав ручку й задоволено перебіг очима написане.

— Готово! — прошепотів він. — Це те, що треба. Так і залишимо. Усе буде просто блискуче! — Він нетерпляче підкликав до себе Меґі й тицьнув їй у руки аркуша. — Читай! — І з осторогою позирнув на двері.

У коридорі Пласконіс саме хвалився, як вони отруїли в якогось селянина припаси оливкової олії.

— Це все? — Меґі недовірливо дивилася на один-єдиний списаний аркуш.

— Ну, звісно! Ось побачиш, більше й не треба. Головне — знайти потрібні слова. Та читай уже!

Меґі послухалась.

За дверима стояв регіт, і Меґі було важко зосередитися на тому, що написав Фенолію. Нарешті вона зібралася з думками. Та не встигла дівчинка дочитати й першого речення, як у коридорі зненацька запала мертва тиша й пролунав голос Сороки:

— Що це ви тут улаштували — посиденьки?!

Фенолію поквапно вихопив у Меґі дорогоцінного аркуша й сховав під матрац. Він саме обсмикував простирадло, коли двері розчинилися й Сорока переступила поріг.

— Це тобі вечеря, — звернулася вона до Меґі, ставлячи на стіл тарілку, в якій парувала гаряча страва.

— А мені? — зумисне бадьорим голосом поцікавився Фенолію.

Коли він ховав аркуша, матрац трохи з'їхав набік, і тепер старий заступив собою ліжко, щоб Мортала нічого не помітила. На щастя, вона на нього навіть не глянула.

Меґі вже збагнула, що ця жінка вважала Фенолію просто пустомолотом, та ще й, мабуть, злилася, що Каприкорн не поділяв її думки.

— Їж усе сама! — наказала вона Меґі. — А тоді переодягнешся. Оце ганчір'я на тобі зашкарубло від бруду, на нього гидко дивитись!

Вона підкликала служницю, яку привела з собою. Це була зовсім молоденька дівчина, років на чотири-п'ять старша за Меґі. Чутка про те, що мала полонянка — справжня відьмочка, докотилися, мабуть, і до неї. Тримаючи на руці сніжно-білу сукню, служниця, прослизнула повз Меґі, намагаючись не дивитися на неї, і почепила сукню на дверцята шафи.

— Я цього не вдягну! — вигукнула Меґі. — Я вдягну ось це. — Вона стягла з ліжка батьків светр.

Але Мортота вихопила светра з її рук і сказала:

— Не мели дурниць! Щоб Каприкорн подумав, буцімто ми нацупили на тебе мішка?! Це він вибрав для тебе сукню, і ти її вдягнеш. Або зробиш це сама, або тебе запхаємо в неї ми. Я прийду по тебе, щойно стемніє. Умийся й причешися. У тебе вигляд, як у бездомної кішки.

Служниця знов з осторогою прослизнула повз Меґі, немов боялася об неї обпектись. Сорока нетерпляче випхала дівчину за двері й поквапно вийшла вслід.

— Причини за мною! — кинула вона Пласконосові. — І порозганяй звідси своїх приятелів! Ти повинен стояти на варті, а не правити теревені!

Пласконіс знуджено рушив до дверей. Меґі бачила, як він, перше ніж причинити їх, зробив за спиною в Мортоті гримасу.

Меґі підійшла до сукні й провела рукою по білій тканині.

— Біла! — промурмотіла вона. — А я не люблю вбиратися в біле. Пси смерті теж білі. Мо розповідав мені про них казку.

— Атож, червоноокі пси смерті — білі. — Фенолію став позад неї. — І привиди білі. А давнім богам, що прагли крові, приносили в жертву лише білих тварин, бо невинна кров їм нібито краще смакує. Та ні, ні! — похопився він, помітивши переляканий погляд Меґі. — Повір мені, Каприкорн про таке, певна річ, і не думав, коли посилав тобі цю сукню. Та й звідки йому знати ці казки? Білий — це ще й колір початку і кінця. І ми з тобою, — він стишив голос, — подбаємо про те, щоб він означав кінець Каприкорна, а не наш із тобою.

Він обережно підвів Меґі до столу й посадив на стілець. Вона відчула запах смаженого м'яса.

— Що це за м'ясо? — запитала дівчинка.

— Схоже на телятину. А що таке?

Меґі відсунула тарілку.

— Я не голодна, — пробурмотіла вона.

— А знаєш, Меґі, — промовив Фенолію, — гадаю, наступну історію я маю написати про тебе — про те, як ти всіх нас урятуєш. І то самим лише голосом! Я певен, історія вийде дуже цікава.

— Але вона завершиться теж добре?

Меґі виглянула у вікно. Ще година-дві, й стемніє. А що, коли на свято прийде й Мо, коли він ще раз спробує її визволити? Але ж він нічого не знає про їхній з Фенолію план! Що, коли чорні куртки знов у нього стрілятимуть? А якщо минулої ночі вони в нього все ж таки вцілили?..

Меґі сперлася ліктями на стіл і обхопила долонями обличчя.

Згодом вона відчула, що Фенолію гладить її по голові.

— Усе буде добре, Меґі! — прошепотів він. — Повір мені, всі мої історії закінчуються добре. Якщо я цього хочу.

— У цієї сукні такі вузькі рукава! — ледве чутно промовила дівчинка. — Як я дістану звідти аркуша, щоб Сорока не помітила?

— Я відверну її увагу. Покладися на мене.

— А решта? Адже вони побачать!

— Пусте. У тебе все вийде. — Фенолію підвів їй за підборіддя голову. — Усе буде добре, Меґі! — промовив він ще раз, утираючи їй пальцем зі щоки сльозу. — Ти не сама, навіть якщо там тобі, можливо, так і здаватиметься. З тобою тут я, і Вогнерукий теж десь неподалік. Повір мені, я його знаю, як самого себе, він прийде вже хоч би задля того, щоб побачити книжку й при нагоді забрати її. А крім того, на світі є ж іще

й твій батько, і отой хлопчина, який так закохано задивлявся на тебе — тоді, на майдані перед пам'ятником, коли я зустрів Вогнерукого.

— Облиш! — Меґі штовхнула його ліктем під бік, але не стрималась і мимоволі всміхнулася, хоча сльози все ще застинали їй усе: стіл, власні руки й зморшкувате обличчя Феноліо. Їй здавалося, що за останні тижні вона наплакалася до кінця життя.

— Чому? Він славний хлопчина. Я б, не задумуючись, замовив за нього слівце твоєму батькові.

— Припини, кажу!

— Тільки якщо ти хоч трохи поіси. — Феноліо підсунув до неї тарілку. — І ота ваша приятелька, як там її?..

— Елінор.

Меґі поклатла до рота оливку й гризла її доти, поки від неї лишилася сама кісточка.

— От-от. Може, й вона переховується десь неподалік, разом з твоїм батьком. Господи, як добре подумати, то виходить, що нас майже більше, ніж їх!

Меґі мало не вдавилася кісточкою від оливки. А Феноліо самовдоволено всміхався.

Коли Мо щастило її розсмішити, він щоразу зводив угору брови й робив таку здивовану, таку поважну міну, немовби хоч убий не міг збагнути, чого це вона сміється. Меґі раптом так виразно побачила перед собою його обличчя, що ледве стрималась, аби не простягти руку...

— Скоро побачиш батька! — прошепотів Феноліо. — І розкажеш йому, що зовсім випадково знайшла матір і врятувала її від Каприкорна. Адже це щось та значить, чи не так?

Меґі лише кивнула головою.

Комірець і рукава кусалися. З вигляду це була сукня не дитяча, а скоріше доросла, ще й трохи завелика на Меґі. Ступивши в ній кілька кроків, вона зашпорталася в подолі. Рукава були вузькі, однак аркуш паперу, тоненький, мов крильце бабки, вона легко стромила під один із них. Потім Меґі трохи ще потренувалася: стромила — витягла, стромила — витягла. Нарешті лишила аркуша в рукаві. Папір, як вона підносила руку чи ворушила пальцями, трохи шарудів.

Коли Сорока прийшла по Меґі, над дзвіницею вже завис місяць, накинувши своє бліде сьайво, ніби вуаль, на обличчя ночі.

— Ти не причесалася! — сердито кинула Сорока.

Цього разу з нею була інша служниця — приземкувата жінка з червоним обличчям і такими самими червоними руками, яка вочевидь не боялася відьмацької сили Меґі. Жінка так рішуче запустила гребінця в коси дівчинці, що та мало не скрикнула.

— А черевички?! — вигукнула Сорока, побачивши босі ноги Меґі, що виглядали з-під сукні. — Невже ніхто не подумав про черевички?

— Вона може спокійно взути он ті. — Служниця показала на стоптані кросівки Меґі. — Сукня довга, ніхто нічого й не помітить. А крім того, хіба відьми завше ходять не босі? Сорока зміряла служницю таким поглядом, що та відразу проковтнула язика.

— Авжеж! — вигукнув Феноліо, який увесь цей час насмішкувато спостерігав, як дві жінки вбирають дівчинку. — Саме так вони й ходять. Завжди босі. А чи не треба з такої врочистої нагоди перевдягтися, власне, й мені? Що зазвичай вдягають на страту? Адже я, сподіваюся, сидітиму поруч із самим Каприкорном?

Сорока випнула підборіддя. Воно було в неї таке маленьке й м'якеньке, немовби його взяли з іншого, не такого злого обличчя.

— Ти можеш лишатися, в чому є, — відповіла вона, втикаючи в коси Меґі шпильку, оздоблену перлами. — В'язням перевдягатися не треба. — З її голосу гіркою отрутою бризкала насмішка.

— В'язням? Як це розуміти? — Феноліо відсунув від столу свого стільця.

— Авжеж, в'язням. А то ж кому? — Сорока відступила назад і, ніби прицінюючись, оглянула Меґі. — Наче непогано, — промовила нарешті. — Дивно, але отак, з розпущеними косами, вона мені когось нагадує...

Меґі хутко опустила голову, а Феноліо, щоб Сорока не встигла замислитись над своїми спостереженнями, поквапився повернути її увагу до себе.

— Але я, ласкава пані, не звичайний в'язень і хочу, щоб у нас щодо цього не було непорозуміння! — роздратовано вигукнув він. — Якби не я, нічого цього взагалі не було б, зокрема й вашої — не скажу, що дуже приємної, — особи!

Сорока востаннє змріяла його зневажливим поглядом і взяла Меґі за руку — на щастя, не за ту, де під рукавом був схований дорогоцінний аркуш Феноліо.

— Як настане час, по тебе прийде вартовий, — кинула вона через плече, ведучи Меґі до дверей.

— Не забувай, що тобі казав батько! — крикнув Феноліо вслід дівчинці, коли та була вже в коридорі. — Слова оживатимуть лише тоді, коли їхній смак відчуватимеш на язиці!

Сорока підштовхнула Меґі в спину й кинула:

— Іди вже, йди! — І причинила за собою двері.

Вогонь

Але цієї миті Багіра підхопилася на ноги й вигукнула:

— Ні! Я знаю! Біжи скоріше в долину, до людських осель, і роздобудь там трохи Червоної Квітки. Тоді, як настане час, матимеш дужчого товариша за мене, й за Балу, й за будь-якого з вовків Зграї, котрі тебе люблять. Тільки роздобудь Червону Квітку!

Червоною Квіткою Багіра називала вогонь, бо жоден із звірів у джунглях не називав вогонь його справжнім ім'ям. Усі боялися вогню, мов смерті.

Редьярд Кіплінґ. Мауглі

У дорогу вони вирушили аж тоді, як на пагорби впали сутінки. Гвіна лишили в схованці. Після того, що сталося під час їхньої останньої нічної вилазки до Каприкорнового села, навіть Фарид погодився: так буде краще. Чарівновустий пустив хлопця йти попереду. Мо не здогадувався, що Фарид боїться духів та інших нічних чудовиськ. Від нього хлопчині пощастило це приховати, не те що від Вогнерукого. До того ж Чарівновустий, на відміну від Вогнерукого, не насміхався з хлопця через те, що той боявся темряви, і це, хоч як дивно, зменшувало страх, розвіювало його не гірше, ніж денне світло.

Обережно, але впевнено спускаючись крутим схилом, Фарид, як і щонаочі, чув перешіптування духів на деревах і в кущах. Але ближче вони не підходили, ніби раптом злякалися його, ніби тепер він міг панувати над ними, як Вогнерукий над вогнем.

Вогонь... Вони вирішили підпалити не що-небудь, а Каприкорнів будинок! Звідти пожежі не так легко буде перекинутися на пагорби, зате під загрозою опиниться те, що для Каприкорна найдорожче: його комори зі скарбами.

Цього разу село було не таке безлюдне й тихе, як у минулі ночі. Воно гуло, мов бджолиний вулик. Автостоянку охороняло аж четверо озброєних вартових, а вздовж сітчастої огорожі навколо порожнього футбольного поля стояв цілий ряд машин. Їхні фари заливали поле яскравим світлом. Асфальт здавався ясною скатеркою, яку хтось розстелив у темряві.

— Отже, вистава має відбутися тут, — прошепотів Чарівновустий, коли вони підійшли до будинків. — Бідолашна Меґі!

Посеред майданчика було змайстровано щось схоже на поміст, а навпроти стояла клітка — чи то для чудовиська, що його мала вчитати донька Чарівновустого, чи то для в'язнів. На лівому краю поля — так, щоб глядачі сиділи спиною до сітчастої огорожі й села, — видніли довгі дерев'яні лави, й на них уже повмощувалося кілька чорних курток, мов гайвороння, що вподобало собі на ніч ясну, теплу місцину.

Спершу Мо з Фаридом хотіли були прослизнути в село через автостоянку: серед стількох приїжджих їх там навряд чи впізнали б. Та потім вони вирішили скористатися шляхом хоч і довшим, але темнішим. Фарид ішов знов попереду, весь час крадучись схилом вище від будинків і ховаючись за кожним деревом, поки вони дісталися до тієї частини села, яку, здавалося, розтоптав могутньою ступнею велет і в якій тепер ніхто не жив. Але цієї ночі навіть тут патрулювало більше вартових, ніж зазвичай. Мо з Фаридом мусили раз у раз притискатися до дверей котрогось із будинків, пригинатися за рештками стін або влазити у вікно й, затамувавши подих, перечікувати, поки їх помине вартовий. На щастя, в Каприкорновому селі було багато темних закутків, а

вартів вешталися вуличками досить байдуже, як люди, що почувуються в цілковитій безпеці.

У заплічнику Вогнерукого Фарид мав усе потрібне для того, щоб швидко розпалити жарке полум'я. Чарівновустий ніс хмиз — вони назбирали його на той випадок, якщо вогонь не знайде собі досить поживи серед каміння. А крім того, були ж ще й Каприкорнові запаси бензину. Його запах стояв у Фариді в носі ще від тієї ночі, коли хлопця зачинили в комірчині. Біля діжок охорону виставляли рідко. Та, може, бензин їм узагалі не знадобиться.

Ніч видалася безвітряна, вогонь горітиме спокійно й не гаснутиме. Фарид добре пам'ятав, як Вогнерукий застерігав його: «Ніколи не розпалюй вогонь на вітрі! Як тільки він залетить у полум'я, воно одразу про тебе забуде, бо вітер його роздмухуватиме й підохочуватиме, і тоді воно накинеться на тебе, заходиться кусати й злизувати шкіру з кісток...»

Та цієї ночі вітер спав і вулички були наповнені застиглим повітрям, ніби відра теплою водою.

Мо з Фаридом сподівалися, що на майдані перед Каприкорновим будинком нікого не буде, та коли обережно виглянули з провулка навпроти, то біля церкви побачили з півдесятка чорних курток.

— Що вони й досі тут роблять? — прошепотів Фарид, коли Чарівновустий потяг його в тінь до одних із замкнених дверей. — Адже ось-ось має розпочатися свято.

З Каприкорнового будинку вийшли дві служниці з горами тарілок у руках. Жінки несли їх до церкви — там, певно, згодом мали святкувати успішно проведену страту. Коли вони проходили повз Каприкорнових людей, ті заходились услід їм свистіти.

Одна зі служниць мало не впустила тарілки на землю, коли котрийсь із чоловіків спробував цівкою рушниць задерти їй спідницю. Це був той самий, який минулої ночі впізнав Чарівновустого. Фарид схопився рукою за чоло, де й досі не затяглася рана, і послав на голову того нахаби найстрашніші прокляття, які тільки знав. Хлопчина побажав йому й бубонної чуми, й корости... Але чому цей тип опинився саме тут? Та навіть якщо він не впізнає їх знов, коли вони йтимуть через майдан, то як вони підпалять будинок, поки тут стовбичитиме вся ця ватага?

— Спокійно! — шепнув йому Чарівновустий. — Вони скоро вшиються. Спершу треба з'ясувати, чи Меґі вже забрали з будинку.

Фарид кивнув головою й задивився на великий будинок по другий бік майдану. У двох вікнах там горіло світло, хоча це ще нічого не означало.

— Я проберуся вниз до майданчика й погляну, чи вона вже там, — прошепотів він Чарівновустому.

Може, Каприкорнові люди вже вивели з церкви й Вогнерукого, може, він сидить тепер у тій клітці на майданчику, і Фаридові пощастить шепнути фокуснику, що вони з Чарівновустим приховали з собою і його товариша — вогонь, який принесе йому порятунок...

Попри великі яскраві ліхтарі, ніч заповнила своїми тінями багато закутків поміж будинками, і Фарид уже зібрався був шаснути в один із них, коли це двері Каприкорнового будинку відчинилися. Надвір вийшла стара жінка з яструбиним обличчям. Вона тягла за собою доньку Чарівновустого. Фарид ледве впізнав її в довгій білій сукні. Слідом з'явився той самий чоловік з рушницею в руках, який минулої ночі стріляв у них. Він навсібіч роззирнувся, дістав з кишені в'язку ключів, замкнув за собою двері й підкликав одного з тих, що стояли перед церквою. Мабуть, він наказав тому охороняти будинок. Отже, коли всі підуть на свято, тут лишиться охорона — один вартівий.

Фарид відчув, як у Чарівновустого, що стояв поруч, напружився кожен м'яз. Здавалося, батько ось-ось кине до доньки, майже такої самої блідої, як і її сукня. Фарид застерезливо стис руку Чарівновустого. Але той немов забув про хлопчину. Один необачний крок — і він опиниться на світлі.

— Ні! — Фарид стривожено потяг його назад — потяг, як міг, адже він не діставав Чарівновустому й до плеча.

На щастя, цієї хвилини Каприкорнові люди в їхній бік не дивилися, вони проводжали поглядами стару, яка так поспішала через майдан, що дівчинка кілька разів перечепилася об поділ сукні.

— Господи, вона така бліда! — прошепотів Чарівновустий. — Чи ти бачиш, яка вона перелякана? Може, вона гляне в наш бік, і ми змогли б зробити їй знак...

— Ні! — Фарид тримав його обома руками. — Ми маємо підпалити будинок. Лише так можна їм допомогти. Будь ласка, Чарівновустий, вони ж бо тебе побачать!

— От уже завів: Чарівновустий та Чарівновустий! Сказитись можна! Не називай мене так!

Стара з Меґі зникли серед будинків. Пласконіс ступав за ними, вайлуватий, наче ведмідь, якого вбрали в чорний костюм. Нарешті вирушили й решта чорних курток. Пересміюючись, вони завернули у провулок, наперед смакуючи насолоду від того, що їм обіцяла ця ніч: приправлену страхом смерть і появу в проклятому селі нового чудовиська.

Перед Каприкорновим будинком лишився тільки вартовий. Він похмуро подивився вслід товаришам, футбольнув ногою порожню коробку з-під сигарет і гупнув кулаком у стіну. От не пощастило! Тільки він не побачить того видовища. Вартовий нагорі, на дзвіниці, помилується ним бодай звіддала...

Фарид пояснив Чарівновустому, як найпростіше позбутися вартівника перед будинком. Чарівновустий кивнув головою й мовив:

— Гаразд, так і зробимо.

Коли кроки Каприкорнових людей стихли й тишу порушував тільки гамір з автостоянки, вони виступили на світло, вдали, нібито щойно вийшли з провулка й пліч-о-пліч рушили до вартового. Той зміряв їх недовірливим поглядом, відштовхнувся від стіни й скинув з плеча рушницю. Вигляд вона мала грізний. Фарид мимоволі знов мацнув рукою лоба. Добре, що вартовий хоч був не з тих, хто впізнав би їх з першого погляду: не Баста, не отой кульгавий і не ще котрийсь із кривавих псів, що охороняли Каприкорна.

— Слухай, ти маєш нам допомогти! — гукнув до нього Чарівновустий, не звертаючи увагу на рушницю. — Ті бовдури забули взяти Каприкорнове крісло. Нам треба віднести його туди.

Вартовий тримав рушницю напереваги.

— Віднести? Цього ще бракувало! Та штука така важка, що можна надірвати собі пупа. А ви звідки? — Він придивлявся до обличчя Чарівновустого так, немовби намагався пригадати, чи вже його бачив. На Фариду чоловік навіть не звертав уваги. — Бува, не з півночі? Я чув, ви там не нудьгуєте!

— Так воно й є. — Чарівновустий підійшов до вартового так близько, що той мусив відступити на крок назад. — Ворушись, ти ж бо знаєш, Каприкорн чекати не любить. Вартовий невдоволено кивнув головою.

— Добре, добре, — пробурмотів він, позираючи в бік церкви. — Тут однаково немає чого охороняти. І що вони собі надумали? Що той вогнедур прийде сюди красти золото? Та він же боягуз, його вже давно й слід прохолов...

Вартовий знов обернувся на церкву, але цієї миті Чарівновустий вихопив у нього з рук рушницю й ударив його прикладом по голові, а тоді зтяг за Каприкорнів будинок, де було темно, хоч в око стрель.

— Чи ти чув, що він сказав? — Фарид накинув на ноги непритомному вартовому мотузку. Зв'язувати людей він умів краще, ніж Чарівновустий. — Вогнерукий утік! Вартовий мав на увазі саме його, кого ж іще?! Сказав, нібито Вогнерукого вже й слід прохолов!

— Так, я чув. І радий цьому не менше, ніж ти. Але ж моя донька й досі тут.

Чарівновустий тицьнув у руки Фаридові заплічника й роззирнувся. На майдані було так тихо й безлюдно, немовби в усьому Каприкорновому селі, крім них, більш нікого не лишилося. Вартовий на дзвіниці голосу не подавав — цієї ночі він, мабуть, не зводив очей з яскраво освітленого футбольного поля.

Фарид дістав із заплічника два смолоскипи й пляшку денатурату. «Вогнерукий від них утік! — проказував він подумки. — Просто взяв і втік!» Хлопчина мало не зареготав.

Чарівновустий повернувся до Каприкорнового будинку, позазірав у вікна й нарешті вибив одне з них. Але перше скинув куртку й притис її до шибки, щоб скло не так дзвеніло. Збоку автостоянки долинали сміх і музика.

— Сірники! Не можу знайти сірників!

Фарид заходився переривати речі Вогнерукого, поки Чарівновустий зрештою вихопив у нього з рук заплічника.

— Дай сюди! — прошепотів він. — Приготуй поки що смолоскипи.
Хлопчина послухався. Він старанно змочував вату ядучим денатуратом, міркуючи: «Ось повернеться Вогнерукий по Гвіна й візьме з собою і мене!» Цієї миті з однієї з вуличок долинули чоловічі голоси. Кілька жажливих хвилин здавалося, що вони наближаються, але потім їх поглинула музика, яка долинала з автостоянки, сповнюючи ніч, немов ото сморід сповнює повітря.

А Чарівновустий ніяк не міг знайти сірників.

— Прокляття! — стиха вилаявся він, виймаючи руку із заплічника.

Його пальці були в куницевому лайні. Він витер їх об стіну, поліз рукою до заплічника ще раз і нарешті кинув Фаридові коробку сірників. Потому дістав із накладної бічної кишеньки заплічника ще щось — невеличкого записника. Фарид гортав його вже не раз. До записника Вогнерукий повклеював картинки: вирізани з чогось зображення фей, відьом, кобальдів, німф і прадавніх дерев... Поки Фарид просочував денатуратом другого смолоскипа, Чарівновустий розглядав картинки. Потім він узяв до рук фотознімка, що його знайшов поміж сторінками записника. На ньому була Каприкорнова служниця, що намагалась допомогти Вогнерукому й за це сьогодні вночі мала поплатитися життям. Чи пощастило втекти і їй? Чарівновустий не відводив очей від знімка, так ніби, крім нього, на цілому світі більш нічого не було.

— Що там? — Фарид підніс сірника до смолоскипа, з якого скапував денатурат.

Полум'я з голодним шипінням шугонуло вгору. Яке ж воно було гарне! Фарид послинив пальця й стромив його у вогонь:

— На, бери!

Потім простяг смолоскипа Чарівновустому: зрештою, вищому було зручніше пожбурити його у вікно.

Але Чарівновустий стояв, мов укопаний, і не зводив погляду зі знімка.

— Це та жінка, яка допомагала Вогнерукому, — пояснив Фарид. — Її теж схопили! Мені здається, він у неї закоханий. На! — Хлопчина знову простяг Чарівновустому запаленого смолоскипа. — Чого ж ти ждеш?

Чарівновустий подивився на Фариду так, немовби той розбуркав його зі сну.

— Он як, закоханий... — пробурмотів він, беручи смолоскипа.

Тоді сховав знімка до нагрудної кишені сорочки, ще раз поглянув на безлюдний майдан і кинув смолоскипа крізь розбите вікно до Каприкорнового будинку.

— Підсади мене! Я хочу поглянути, як горить!

Чарівновустий виконав Фаридове прохання. За розбитим вікном було, судячи з усього, щось схоже на кабінет. Фарид розгледів письмовий стіл, папір, на стіні — Каприкорнів портрет. Скидалося на те, що в цьому домі хтось усе ж таки вмів писати. Підпалений смолоскип лежав серед списаних аркушів, лизав їх, плямкав, щось шепотів з приводу так щедро накритого столу, розгоравсь і перебирався далі, до штор на вікні, жадібно накидаючись на темну тканину. Кімнату сповнювали червоні й жовті омахи. З вибитих шибок уже валував дим і їв Фаридові очі.

— Мені пора! — Чарівновустий різко поставив хлопчину на землю.

Музика стихла. Зненацька запала моторошна тиша. Чарівновустий бігом кинувся у вуличку, що вела до автостоянки.

Фарид поглянув йому вслід. Він мав інше завдання. Хлопчина зачекав, поки полум'я вихопилося з вікна, й закричав:

— Горить! У Каприкорна пожежа!

Голос його луною покотився через безлюдний майдан.

Фарид добіг до рогу (серце в нього, здавалося, ось-ось вискочить із грудей) і звів очі вгору, на дзвіницю. Вартовий підхопився на ноги. Фарид підпалив другого смолоскипа й кинув перед церковними дверима. Запахло димом. Вартовий остовпів, потім крутнувся й нарешті вдарив у дзвін.

А Фарид подався наздоганяти Чарівновустого.

Зрада, довгий язик і дурний розум

І тоді він сказав:

— Я помру, годі й сумніватися. Порятунку з цієї тісної в'язниці немає!

Казка про Алі-Бабу й сорок розбійників

На думку самої Еліно́р, трималася вона досить мужньо. Хоча все ще не знала, що на неї очікує, а її небога, навіть якщо й знала про це більше, однаково мовчала. Проте сумніву не було: добром це не скінчиться.

Тереза також не зробила приємності чорним курткам, які прийшли по неї до склепу: її сліз вони не побачили. А проклинати чи сваритися вона все одно вже не могла. Голосу жінка позбулася, як зношеного одягу. На щастя, в неї лишилися принаймні оті два клаптики паперу — поймакані, заяложені, надто маленькі, щоб умістити всі слова, які набралися за дев'ять років. І все ж це було краще, ніж нічого. Вона від краю до краю заповнила їх малесенькими літерами, отож не зосталося вже місця для жодного слова. Про те, що з нею було, чого вона зазнала, Тереза розповідати не хотіла й лише нетерпляче відмахувалася, коли Еліно́р пошепки її про це розпитувала. Ні, ставити запитання вона хотіла сама — десятки, сотні запитань про доньку, про чоловіка... І Еліно́р пошепки відповідала на них — тихенько-тихенько, на самісіньке вушко, щоб Баста не довідався, що ці дві жінки, які мали померти разом із ним, знають одна одну ще відтоді, коли молодша вчилася ходити поміж безкінечно довгих, тоді ще вщерть заповнених книжкових полиць старшої.

А ось Баста тримався погано. Ще в склепі вони, поглядаючи на нього, щоразу бачили, як його пальці з побілілими під засмаглою шкірою кісточками щосили стискають ґрати. Якось Еліно́р навіть здалося, що він плаче, та коли їх вивели з камер, його обличчя було застигле, наче в мерця. А коли їх посадили в оцю огидну клітку, він сів навпочіпки в кутку й заляк, мов лялька, з якою вже ніхто не хоче гратися.

У клітці смерділо псятиною і сирим м'ясом, та й з вигляду вона скидалась на собачу будку. Дехто з Каприкорнових людей, перше ніж усістися на приготованих для них лавках, проводив цівкою рушницю по сріблясто-сірих залізних ґратах. А Басті — йому насамперед — довелося вислухати стільки насмішок та знущань, що вистачило б на десятьох. Проте він жодного разу навіть не ворухнувся, і це вказувало на те, який глибокий був його відчай.

І все ж Еліно́р з Терезою трималися від нього, наскільки це було можливо в клітці, якомога далі. Як і від ґрат, від пальців, що тицялися крізь них, від гримас, які їм робили по той бік, від недокурків, якими в них жбурляли. Жінки стояли, тісно притиснувшись одна до одної, і кожна раділа, що вона не сама, й водночас через це сумувала.

А на самому краю майданчика, відразу біля входу, на чималій відстані від чоловіків сиділи жінки, які працювали на Каприкорна. Тут не було й сліду того радісного поживлення, що панувало серед чоловіків. Вигляд жінки мали пригнічений, раз у раз потай позирали на Терезу — з жахом і співчуттям.

Коли на довгих лавах уже не зосталося жодного вільного місця, з'явився Каприкорн. Для хлопчаків місць не було, вони сиділи просто на землі перед чорними куртками. Каприкорн пройшов повз усіх байдуже, з незворушною міною, немовби це була й справді лише зграя гайвороння, що злетілося на його поклик. Аж перед кліткою, де сиділи в'язні, він уповільнив ходу і зміряв кожного з трьох коротким, самовдоволеним поглядом. У Басті на мить прокинулося життя. Побачивши, що його давній володар і повелитель затримався біля клітки, він підвів голову й подивився на Каприкорна благально, мов собака, що просить у господаря прощення. Але Каприкорн рушив далі, не вронивши жодного слова. Коли він опустився в своє чорне шкіряне крісло, за спиною в нього став, широко розставивши ноги, Кокерель. Очевидячки, новим Каприкорновим улюбленцем тепер був він.

— О Господи, та чого ти на нього так витріщаєшся! — гримнула Еліно́р на Басту, побачивши, що той усе ще не зводить очей з Каприкорна. — Адже він збирається згодувати тебе чудовиську, як муху жабі. Ти хоч би обурився, чи що! Ти ж бо завжди тільки й знав, що всім погрожувати: «Відріжу тобі язика! Пошаткую тебе, як капусту!» Де ж вони тепер, оці твої погрози?

Але Баста лиш похнюпив голову й знову втупився собі під ноги. Цієї хвилини він здавався Еліно́р порожньою устричною мушлею, з якої висмоктали тіло й життя.

Коли Каприкорн сів і стихла музика, яка весь цей час гриміла на майданчику, привели Меґі. На неї нацупили якусь жажливу сукню, але голову дівчинка тримала високо, й стара бабенція, яку тут усі називали просто Сорокою, лише коштом великих зусиль витягла її на поміст, що його чорні куртки спорудили посеред футбольного поля. На

помості не було нічого, крім стільця, який мав такий самотній і випадковий вигляд, немовби його там хтось забув. Шибениця із зашморгом була б тут, як здалося Еліно́р, навіть доречнішою. Коли Сорока тягла Ме́гі дерев'яними сходами нагору, дівчинка повернула голову в бік Еліно́р і Терези.

— Вітаю, серденько! — гукнула Еліно́р, перехопивши зляканий погляд Ме́гі. — Не тривожся, я прийшла просто тому, що хотіла неодмінно послухати, як ти читаєш!

З появою Каприкорна запала така тиша, що голос Еліно́р луною прокотився по всьому полю. Він лунав твердо й безстрашно. На щастя, ніхто не чув, як відчайдушно билося об ребра її серце. Ніхто не помічав, що від страху вона мало не задихалася, — не помічав, бо вона накинула на себе панцер, свій непроникний, випробуваний панцер, за яким завжди ховалася в тяжкі хвилини. І з кожною новою бідою той панцер ставав міцніший. А біди спіткали Еліно́р у житті часто.

Дехто з чорних курток, почувши її, засміявся, і навіть на обличчі Ме́гі промайнула бліда усмішка. А Еліно́р обійняла Терезу за плечі й пригорнула до себе.

— Ти лишень поглянь на донечку! — прошепотіла вона. — Хоробра, як...

Еліно́р хотіла порівняти Ме́гі з одним із героїв якої-небудь книжки, але всі герої, котрі спадали їй на думку, були чоловіки, а крім того, жоден із них своєю хоробрістю не міг позмагатися з цією дівчинкою, що, гордо випроставшись і вперто випнувши підборіддя, дивилася з помосту на Каприкорнових людей.

Сорока привела з собою не лише Ме́гі, а й якогось старого чоловіка. «Мабуть, це той, — подумала Еліно́р, — через кого на наші голови впало стільки лиха, — Феноліо. Це він, певно, придумав Каприкорна, Басту й усю цю сволоту, зокрема й оте чудовисько, яке сьогодні вночі вкоротить мені віку». Еліно́р завжди вище цінувала книжки, ніж самих письменників, отож коли Пласконіс вів старого повз клітку, зміряла його не вельми доброзичливим поглядом. Для нього поставили стільця за якихось кілька кроків від Каприкорнового крісла. «Чи це, бува, не новий Каприкорнів приятель?» — промайнуло в Еліно́р. Та коли за спиною у старого виросла похмура Пласконосова постать, жінка дійшла висновку, що то, скоріше, ще один в'язень.

Щойно старий сів на стілець, Каприкорн підвівся. Не кажучи ні слова, обвів поглядом довгі ряди своїх людей — повільно, так ніби пригадував, що доброго чи поганого зробив кожен у нього на службі. Тиша, що запала довкола, була просякнута страхом. Змовк сміх, ніхто навіть не перешіптувався.

— Більшості з вас, — гучно почав Каприкорн, — немає потреби пояснювати, за що мають зазнати кари ці троє в'язнів! Решті, гадаю, досить буде сказати, що йдеться про зраду, довгий язик і дурний розум. Можна, звісно, сперечатися, чи дурний розум — це злочин, який заслуговує на смертельну покару. Я вважаю, що так, бо може призвести до тих самих наслідків, що й зрада!

Після цих слів на лавах зчинилося сум'яття. Еліно́р спершу подумала була, що його викликала Каприкорнова заява, та наступної миті й вона почула дзвін. На його тривожне бемкання серед ночі підвів голову навіть Баста. На знак Каприкорна Пласконіс підкликав до себе п'ятьох чорних курток і кудись із ними подався. Ті, що лишилися, занепокоєно посихляли один до одного голови й зашепотілися, а декотрі навіть попідхоплювались і пооберталися в бік села. Та Каприкорн підніс руку й поклав край гомону, що вже знявся.

— Нічого не сталося! — крикнув він так гучно й різко, що вмить знову стало тихо. — Просто пожежа, ото й усе. А на пожежах ми з вами, зрештою, розуміємось, чи не так? На лавах розлігся регіт, одначе дехто, як серед жінок, так і серед чоловіків, і далі стривожено поглядав у бік будинків.

Отже, вони своє діло зробили! Еліно́р так прикусила губу, що стало аж боляче. Мортимер із хлопчиною влаштували пожежу. Диму над дахами поки що не видно було, й за кілька хвилин усі заспокоїлись і обернулися знов до Каприкорна, який саме розводився про зраду, лицемірство, дисципліну й злочинну недбалість. Проте Еліно́р слухала його вже лише краєм вуха. Вона раз у раз оглядалась на село, хоч і усвідомлювала, що чинить нерозважливо.

— Та годі вже про цих в'язнів! — вигукнув Каприкорн. — Перейдімо до тих, кому пощастило втекти.

Кокерель узяв торбу, що лежала за кріслом, і подав Каприкорнові. Той, усміхаючись, сягнув до неї рукою і щось дістав. То був клапоть тканини — чи то від сорочки, чи то від сукні — подертий і закривавлений.

— Вони мертві! — проголосив Каприкорн. — Певна річ, я хотів би побачити їх тут, але вони спробували втекти, і обох, на жаль, довелося пристрелити. А втім, отого зрадника вогнедува, якого майже всі ви знали, й не шкода, а після Чарівновустого, на щастя, лишилася донька, яка успадкувала його хист.

Тереза звела погляд на Елінора — погляд, в якому застиг жах.

— Він бреше! — прошепотіла Елінора, хоч і сама не могла відірвати очей від закривавленої шматини. — Він скористався моєю вигадкою! То не кров, то фарба, звичайна фарба...

Однак Елінора бачила, що небога їй не вірить. Тереза вірила закривавленій шматині, як, зрештою, і її донька. Елінора зрозуміла це з обличчя Меґі, і їй так хотілося крикнути дівчинці, що Каприкорн бреше. Але поки що треба було, щоб він і сам ще якийсь час вірив у те, що всі вони мертві й ніхто не прийде зіпсувати йому таке чудове свято.

— Хвалися, хвалися своєю закривавленою ганчіркою, нікчемний палію! — закричала вона йому крізь ґрати. — Ще б пак, є чим пишатися! Навіщо тобі ще й чудовисько? Ви всі чудовиська! Всі, хто тут сидить! Тільки й знаєте, що знищувати книжки та викрадати дітей!

Але ніхто не звертав на неї уваги. Кілька чорних курток засміялося, а Тереза ступила до ґрат, обхопила пальцями тонкі пруття і втупилася в Меґі.

Каприкорн почепив закривавлену шматину на бильце свого крісла. «Цю ганчірку я вже десь бачила, — твердила подумки Елінора. — Десь я її вже бачила... Ні, вони не загинули! А то хто ж улаштував пожежу?» — «Сірнікоїд!» — прошепотів їй внутрішній голос, але вона не стала його слухати. Ні, ця історія має завершитися щасливо. Інакше просто не може бути! Історій з нещасливим кінцем вона ніколи не любила.

Привид

Небо моє мідне земля залізна

Місяць мій — кавалок глини

Чума — моє сонце

Спекотне ополудні

І подих смерті

Вночі.

Вільям Блейк. Друга елегія Еніона

У книжках часто пишуть про гарячу ненависть. Однак на Каприкорновому святі Меґі збагнула, що насправді ненависть холодна, як крижана рука, що хапає за серце й притискає його до ребер. Від ненависті її проймало морозом, хоч м'яке нічне повітря горнулося до неї, немов бажаючи переконати, що світ ще не запався, він добрий, попри оту закривавлену ганчірку, на яку Каприкорн, посміхаючись, щойно поклав свою унізану перснями руку.

— Гарзд, годі про це! — вигукнув він. — Перейдімо до того, задля чого ми тут, власне, зібралися. Сьогодні ми маємо намір не лише покарати кількох зрадників, але й відсвяткувати зустріч з одним давнім товаришем. Дехто з вас його ще, мабуть, пригадує, а решта, коли один раз побачать, уже ніколи його — це я вам обіцяю! — не забудуть.

Худе Кокерелеве обличчя скривилося в болісній посмішці. Майбутня зустріч його вочевидь не дуже тішила. Після Каприкорнових слів страх відбився й на декотрих інших обличчях.

— Отож послухаймо, що нам прочитають. — Каприкорн відкинувся в кріслі й кивнув головою Сороці.

Мортола плеснула в долоні, й через майданчик до неї поквапився Даріус із шабатуркою в руках — з тією самою, яку Меґі напередодні бачила в Сорочиній кімнаті. Даріус вочевидь знав, що в тій шабатурці. Коли він відчинив її й, покірно схиливши голову, подав Сороці, риси обличчя в нього загострилися ще дужче. Гадючки, певно, дримали, бо цього разу Мортола дістала їх, не вдягаючи рукавичку. Вона навіть перекинула їх собі через плече, поки добувала з шабатурки книжку. Потому

обережно, мов коштовну прикрасу, поклала гадючок на місце, опустила накривку й повернула шабатурку Даріусові. Той лишився стояти на помості, обличчя в нього було збентежене. Меґі впіймала на собі його співчутливий погляд, коли Сорока посадила її на стілець і поклала їй на коліна книжку.

І ось він знов перед нею, цей бідолашний томик у яскравому паперовому вбранні. Цікаво, якого кольору палітурка під суперобкладинкою? Меґі обережно відгорнула її пальцем і побачила темно-червону тканину — червону, як полум'я навколо чорного серця. Усе, що сталось, почалося зі сторінок цієї книжки, і тепер порятунку можна було сподіватися лише від її автора. Меґі провела рукою по обкладинці, як робила щоразу, перше ніж розгорнути книжку. Робити так вона навчилася в Мо. Цей рух дівчинка пам'ятала від самого дитинства — як батько брав до рук книжку, як лагідно проводив рукою по обкладинці й нарешті відгортав її, немовби відкривав скриньку, щерть наповнену небаченими скарбами. Бувало, звичайно, й так, що під обкладинкою очікуваних див не виявлялося. Тоді таку книжку згортали, розчаровані тим, що очікування не справдилися. Але «Чорнильне серце» не таке. Погані книжки не оживають. Вогнерукого, ба навіть Басти у них нема.

— Я маю тобі щось сказати!

Сукня в Сороки пахла лавандою. У цьому запаху Меґі відчула загрозу.

— Якщо не зробиш того, навіщо тебе сюди привели, якщо тобі спаде на думку зумисне обмовитись чи перекрутити слова так, що гість, якого жде Каприкорн, не прийде, то Кокерель... — Мортота нахилилася до Меґі так низько, що дівчинка відчула в себе на щоді її подих, — переріже отому старому горлянку. Може, Каприкорн і не віддасть такого наказу: він-бо вірить усім побрехенькам цього старого. Але я їм не вірю, і Кокерель зробить те, що йому скажу я. Ти мене зрозуміла, янголятко? — Вона вщипнула Меґі кістлявими пальцями за щоку.

Меґі відштовхнула її руку й перевела погляд на Кокереля. Той усміхнувся їй, став за спиною у Фенолію й провів ребром долоні по його горлу.

Фенолію відіпхнув Кокереля й кинув погляд на Меґі, намагаючись висловити ним усе: підтримку, розраду й німу насмішку над жахіттями, що діялися довкола. Чи спрацює їхній план, залежало від нього — лише від нього й від слів, які він написав.

Меґі відчувала, як об шкіру під рукавом треться схований папірець. Коли вона гортала книжку, власні руки здавалися їй чужими. Місце, звідки їй належало читати, цього разу було позначене вже не загнутим різком. Між сторінками там лежала закладка, чорна, як обвуглена тріска.

«Відкинеш коси з чола, — нагадував їй Фенолію. — Це буде для мене знак».

Та щойно вона піднесла ліву руку, як на лавах знову знялася тривога. Повернувся Пласконіс, усе його обличчя було в сажі. Він поквапно підійшов до Каприкорна й щось прошепотів тому на вухо. Каприкорн насупився й поглянув у бік села. Поряд із дзвіницею Меґі помітила два стовпи диму, що блідими клубами здіймалися в небо.

Каприкорн підвівся. Він спробував надати своєму голосу іронічного відтінку, як доросла людина, що посміюється з дитячої витівки. Але на обличчі в нього було написане інше.

— Мені шкода, але ще кільком із вас доведеться зіпсувати це свято: сьогодні червоний півень проспівав і в нас. Власне, й не півень, а такий собі хирлявий півник. Але скрутити йому шию все ж таки треба. Пласконосе, візьме з собою ще з десяток наших! Пласконіс виконав наказ і подався з новими помічниками геть.

— І щоб ніхто з вас і носа тут не показував, поки не знайдете палія! — крикнув навздогін їм Каприкорн. — Ми сьогодні ж таки отут покажемо йому, як пускати півня самому дияволі!

Хтось засміявся. Але більшість із тих, що лишилися на лавах, раз у раз тривожно позирала в бік села. Декотрі служниці навіть повставали, та Сорока різко grimнула на них, назвавши кожну на ім'я, і вони мерщій посідали, мов школярки, на яких прикрикнула вчителька. І все ж таки тривога не влягалася. На Меґі вже майже ніхто не звертав уваги, всі показували пальцями на дим, перешіптувалися. Дзвіницею повзли вгору багряні відсвіти, а над дахами клубочився сірий дим.

— Чого повитріщалися?! — У Каприкорновому голосі лунало вже неприховане роздратування. — Чи ніколи не бачили? Трохи диму, кілька язиків полум'я... То й що? Чи, може, хочете зіпсувати цим собі свято? Вогонь — найліпший наш товариш, невже ви забули?!

Меґі бачила, як обличчя на лавах нерішуче знов обертаються до неї. Цієї миті вона почула ім'я — Вогнерукий. Його вигукнув жіночий голос.

— Що там таке? — Каприкорнів голос пролунав так різко, що Даріус мало не випустив з рук шабатурку з гадючками. — Ніякого Вогнерукого більш немає! Він лежить десь серед пагорбів із землею в роті й зі своєю кунцею на грудях. Я не бажаю більше чути його ім'я! Ми про нього забули, так ніби його ніколи й не було.

— Неправда! — Голос Меґі прокотився над майданчиком так гучно, що вона й сама злякалася. — Він тут! — Вона підняла книжку над головою. — Робить йому що завгодно, а він тут! Кожне, хто прочитає цю книжку, почує його голос і сміх, навіть побачить його самого і як він видуває вогонь.

На порожньому футбольному полі запала тиша — мертва тиша. Лише кілька пар ніг неспокійно човгали по рудій жужелиці. І раптом Меґі почула в себе за спиною дивний звук. Там щось цокало, так ніби годинник, тільки справжній годинник цокає трохи інакше. Скидалося на те, що хтось цокав язиком, імітуючи цокання годинника: тік-так, тік-так, тік-так. Звук долинав з боку автомашин, що стояли за дротяною огорожею й сліпуче світили фарами Меґі в очі. Вона не втрималася й озирнулась, не зважаючи на Сороку й недовірливі погляди, спрямовані на неї від лав. За цей свій безглуздий вчинок дівчинка ладна була дати собі ляпаса. Що, коли ще хтось помітив оту худеньку постать, яка на хвильку виглянула з-за машин і хутко сховалася знов? Та, схоже, ніхто нічого не побачив, як не почув і того цокання.

— Початок був непоганий! — спроквола сказав Каприкорн. — Але ти тут не для того, щоб виголошувати поминальні промови на честь загиблих зрадників. Твоє діло — читати. Вдруге я про це не нагадуватиму!

Меґі змусила себе підвести на нього очі. Аби лиш не дивитися на машини. Що, коли то був і справді Фарид? Що, коли те цокання їй не причулося?..

Сорока підозріливо озирнулась. Мабуть, і її вухо вловило оте тихеньке, безневинне цокання. Що б воно могло означати? Щоправда, якщо знати історію капітана Гака, який боявся крокодила з будильником у череві... Сорока ту історію, звісно, не знала. Зате Мо був певний, що Меґі його знак зрозуміє. Він частенько будив її таким цоканням, нахилившись до її вуха, близьенько-близенько, так, що їй аж лоскотало. «Снідати, Меґі! — шепотів він. — Крокодил уже тут!»

Так, батько знав, що вона впізнає цокання, з яким Пітер Пен пробрався на Гакове судно, щоб урятувати Венді. Кращого умовного знаку для неї годі було й придумати.

«Венді! — промайнуло в Меґі. — Що там було далі?» На мить дівчинка мало не забула, де вона. Але Сорока хутко їй про це нагадала. Стара просто дала їй запотилничка.

— Та починай уже нарешті, маленька відьмочко! — просичала вона.

І Меґі послухалася.

Вона покvapно відсунула вбік чорну закладку. Так, зволікати не можна, треба читати, поки Мо не зробив якої-небудь дурниці. Адже він навіть не здогадується, що вони з Феноліо замислили.

— Зараз почну, тільки нехай ніхто мені не заважає! — крикнула Меґі. — Ніхто! Зрозуміли? — А сама подумала: «Будь ласочка, нічого не роби!»

Дехто з тих Каприкорнових людей, котрі лишилися, зайшовся сміхом. Але Каприкорн відкинувся на спинку крісла й очікувально згорнув руки на грудях.

— Атож, зятяйте собі, що сказала ця малявка! — вигукнув він. — Хто їй заважатиме, той першим дістанеться Привидові на розминку!

Меґі стромила два пальці під рукав. Ось воно — те, що написав Феноліо. Вона звела очі на Сороку й гучно промовила:

— Мені заважає вона! Я не можу читати, коли вона стоїть у мене над душею!

Каприкорн нетерпляче махнув Сороці рукою. Жінка скривила таку міну, немовби він примусив її відкусити мило, однак усе ж відступила знехотя кроків на два-три назад. Для Меґі досить було й цього.

Дівчинка піднесла руку й відкинула з чола пасмо кіс.

Знак для Феноліо.

Він тієї ж миті розпочав свою виставу.

— Ні! Ні! Ні! Вона не читатиме! — вигукнув старий і, перше ніж Кокерель устиг його стримати, ступив до Каприкорна. — Я цього не допущу! Цю історію придумав я, і книжку я написав не для того, щоб її використовували для знущання і вбивств!

Кокерель спробував затулити йому долонею рота, але Феноліо вкусив його за пальці й вивинувся так спритно, що Меґі цього від старого чоловіка навіть не сподівалася.

— Це я тебе придумав! — горлав він, поки Кокерель ганявся за ним навколо Каприкорнового крісла. — І тепер шкодюю про це, ти, просмерділий сіркою покидьку! — І вибіг на майданчик.

Наздогнав його Кокерель аж біля клітки з в'язнями. На лавах з Кокереля глузували, і він, щоб помститися за це, заломив Феноліо руку за спину так, що той від болю аж скрикнув. І все ж, коли Кокерель тяг його назад до Каприкорна, вигляд старий мав дуже задоволений, бо знав: він дав Меґі досить часу. Цю сцену вони відпрацьовували багато разів. Коли дівчинка діставала з-під рукава аркуш, пальці в неї тремтіли, але ніхто не помітив, як вона поклала його в книжку. Навіть Сорока.

— Ох і брехло ж цей старий! — вигукнув Каприкорн. — Невже я схожий на чоловіка, якого придумав отакий волоцюга?!

Знов розлігся регіт. Про дим над селом усі наче й забули. Кокерель затис долонею рота Феноліо.

— Кажу ще раз і, сподіваюся, востаннє! — гукнув Каприкорн до Меґі. — Починай! В'язні вже стомилися ждати ката!

І знов запала тиша, просякла страхом.

Меґі схилилася над книжкою в себе на колінах.

Літери, здавалося, танцювали в неї перед очима.

«Вийди! — проказувала подумки Меґі. — Вийди й урятуй нас. Урятуй нас усіх: Елінор, маму, Мо й Фариду. Урятуй Вогнерукого, якщо він іще тут. Навіть Басту, про мене!»

Власний язик здавався їй маленькою тваринкою, що сховалася до її рота й тепер тицяється голівкою в зуби, шукаючи виходу.

— «Каприкорн мав багато поплічників, — почала читати вона. — І всіх їх в околицях страшенно боялися. Від них несло холодним чадом, сіркою і чимось паленим. Коли котрийсь із них з'являвся десь у полі чи на вулиці, люди замикали двері й ховали дітей. Тих підсобників називали паліями або кривавими псами. Каприкорнові люди мали багато прізвиськ. Вони наводили жах удень, отрутою проникали у сні вночі. Та був один такий, якого боялися дужче, ніж усіх Каприкорнових поплічників. — Меґі здавалося, що її голос із кожним словом підноситься, він немовби розростався, поки заповнив собою все довкола. — Називали його Привидом».

Ще два рядочки в самому низу, потім перегорнути сторінку. Там чекали слова, що їх дописав Феноліо.

«Поглянь лишень, Меґі! — прошепотів він, коли показав їй цей аркуш. — Хіба ж я не художник? Хіба є на світі що-небудь чудовніше, ніж літери? Чарівні знаки, голоси покійних, будівельний матеріал, з якого зводять прекрасні світи! Ба більше: ці знаки дають утіху, проганяють самотність, бережуть таємниці, провіщають істину...»

«Смакуй кожнісіньке слово, Меґі! — шепотів у її пам'яті батьків голос. — Нехай воно тане в тебе на язиці. Чи відчуваєш ти барви? Вітер і ніч? Страх і радість? А любов? Відчувай її, Меґі, й усе оживатиме».

— «Називали його Привидом. І з'являвся він лише тоді, коли його кликав Каприкорн, — читала вона. (З яким притиском злітало з її вуст оте „при“, як агресивно вибухало оце „корн“!) — Часом він бував червоний, наче вогонь, часом — сірий, мов попіл, на який вогонь обертає все, що пожирає. Він вибивався із землі так, як ото полум'я з купи хмизу. Смерть несли його пальці й навіть його подих. Він виростав біля ніг свого володаря, безголосий і безликий, принохуючись, мов собака, що бере слід, і очікуючи, коли господар укаже йому на жертву. Казали, нібито Каприкорн звелів котромусь із кобольдів чи гномів, великих майстрів у всьому, що стосується вогню й диму, створити Привида з попелу його жертв. Напевно ніхто нічого не знав, бо тим, хто дав Привидові життя, Каприкорн нібито вкоротив віку. Зате всі знали одне: Привид неприступний, безсмертний і нещадний, як і його володар».

Голос Меґі змовк, немовби вітер зірвав його з її вуст.

Із гравію, яким був висипаний майданчик, щось підвелось, витягуючись у висоту, випростуючи сірі, мов попіл, руки й ноги. У нічній темряві запахло сіркою. Цей запах так в'їдався Меґі в очі, що слова почали розпливатись. Але вона мусила читати далі, поки це чудовисько росло все вище й вище, немовби прагло дотягтися сірчаними пальцями до неба.

— «Та якось — це було м'якої зоряної ночі — Привида покликав голос не Каприкорна, а дівчинки. І коли вона вигукнула його ім'я, до нього повернулася пам'ять: він пригадав усіх, з чийого попелу його створили, пригадав увесь біль, усі страждання...» Сорока схопила Меґі за плече.

— Що це таке? Що ти читаєш?

Але Меґі підхопилася на ноги й відскочила вбік, перше ніж стара встигла відібрати в неї аркуша.

— «До нього повернулася пам'ять, — гучно читала вона далі, — і він вирішив помститися. Помститися тим, хто спричинив цю велику біду, хто своєю жорстокістю отруїв світ...»

— Спили її!

Чий це був голос — Каприкорнів? Вивертаючись від Сороки, Меґі трохи не впала з помосту. Даріус стояв із шабатуркою в руках і сторопіло дивився на дівчинку. І раптом він спокійно, неквапно, так ніби поспішати йому було вже нікуди, поставив шабатурку на землю й худими руками схопив ззаду Сороку. Вона пручалася й сварилась, але він її не випускав. А Меґі тим часом читала далі, краєм ока стежачи за Привидом, який стояв і дивився на неї. Обличчя він і справді не мав, але мав очі — страшні, червоні, мов омахи вогню, що шугали поміж будинками, мов жар, що зачаївся під попелом.

— Заберіть у неї книжку! — закричав Каприкорн. Він стояв біля крісла, нахилившись уперед, наче боявся, що ноги не послухаються, щойно він спробує ступити бодай крок назустріч Привидові. — Заберіть книжку!

Але ніхто не зрушив з місця. Ніхто з його людей, які zostалися тут, ніхто з хлопців, ніхто з жінок не поспішив йому на допомогу. Всі лише скам'яніло дивилися на Привида. А той нерухомо стояв, прислухаючись до голосу Меґі, так ніби дівчинка розповідала йому давно забуту історію.

— «Так, він вирішив помститися, — читала Меґі. (Ох, якби ж тільки в неї не тремтів так голос! Але вбивати нелегко, навіть якщо замість тебе це робить хтось інший.) — І тоді Привид ступив до свого володаря, простяг до нього сірі, мов попіл, руки...»

Як тихо рухалася ця величезна, страшна почвара!

Меґі втупилася в наступне речення Феноліо: «І Каприкорн упав ницьма, а його чорне серце спинилося...»

Вона не могла вимовити ці слова, просто не могла.

Отже, все було марно...

Та раптом хтось став у неї за спиною — вона навіть не помітила, як він вийшов на поміст. Поруч із ним стояв хлопчина з рушницею, загрозово наставляючи її на лави. Але там ніхто не ворушився. Ніхто й пальцем не поворухнув, щоб урятувати Каприкорна. Мо взяв книжку з рук Меґі, пробіг очима рядки на аркуші й твердим голосом дочитав те, що написав Феноліо:

— «І Каприкорн упав ницьма, а його чорне серце спинилося. І всі, хто разом з ним палив, грабував і вбивав, щезли, мов попіл, що його розвіяв вітер».

Просто покинуте село

У книжках нам трапляються мертві живими,

У книжках ми бачимо те, що станеться згодом.

З часом усе на прах розлітається і минає.

Усе славне й величне кануло б у забуття,

Якби Бог не дав смертним у поміч книжок.

Ричард де Бері (Процитовано за Альберто Манґелем)

Отак загинув Каприкорн — точнісінько так, як написав Феноліо. І Кокерель зник тієї самої миті, коли впав мертвим його господар, а з ним — більша частина чорних курток, що сиділи на лавах. Решта просто розбіглись, подалися, куди очі бачать, — і хлопці, й жінки. Назустріч їм ішли ті, кого Каприкорн послав гасити пожежу й ловити паліїв. Їхні обличчя були в сажі й сповнені жаху — не через вогонь, що зжер Каприкорнів будинок, ні, вогонь вони погасили. У них на очах просто в повітрі розтанув Пласконіс і ще кілька його товаришів. Вони щезли, немовби їх проковтнула п'ятьма, немовби їх ніколи й не було. А може, таки й не було? Чоловік, що їх придумав, тепер їх знищив, стер, як стирають гумкою зайві штрихи на малюнку. Вони щезли, а

решта, котрим дав життя не Феноліо своїми словами, прибігли назад доповісти про той жах Каприкорнові. Але цей лежав ницьма, до його червоного костюма поприлипав гравій, і тепер уже ніхто й ніколи не доповідатиме йому про вогонь, дим, страх і смерть. Ніколи.

Лише Привид усе ще стояв на місці — такий здоровенний, що чорні куртки, які бігли сюди через автостоянку, побачили його ще здалеку: сірий велет на тлі чорного нічного неба, очі — мов дві палахкі зірки. Отож усі й забули, про що збиралися доповісти, і чимдуж кинулися до своїх машин. У голові в кожного було одне: мерщій геть звідси, поки ця істота, яку покликали сюди, мов собаку, не поковтала їх усіх!

Коли Меґі прийшла до тями, вони вже розбіглися. Вона увіткнулася головою батькові під пахву — як завжди, коли не хотіла більше дивитися на світ. А Мо сховав книжку під куртку, в якій і справді скидався на одного з Каприкорнових харцизяк, і так тримав Меґі біля себе, поки довкола все метушилося й кричало, і лише Привид стояв тихо й незрушно, немовби на вбивство володаря поклав усю свою силу.

— Фариде, — нарешті почула Меґі батьків голос, — чи зможеш ти відімкнути цю клітку?

Аж тепер дівчинка виткнула голову з-під батькової руки й побачила, що Сорока й досі стоїть неподалік. Чому вона не зникла? Даріус усе ще міцно тримав її, немов боявся того, що може статися, якщо він її відпустить. Але Сорока вже не дриґалася й не випрочувалась. Вона мовчки дивилася на Каприкорна, і сльози котилися її вилицюватим обличчям, невеличким м'яким підборіддям і дощовими краплями спадали на сукню.

Фарид спритно, як Гвін, зіскочив з помосту й підбіг до клітки, стежачи краєм ока за Привидом. Але той стояв так само нерухомо, немовби вже ніколи не зрушить з місця взагалі.

— Меґі, — шепнув Мо, — може, підійдемо до в'язнів? У бідолашної Елінор вигляд досить змучений. А крім того, я хочу тебе з кимось познайомити.

Фарид уже заходився біля дверцят клітки, а обидві жінки мовчки дивилися на Мо й Меґі.

— Мене з нею вже не треба знайомити, — сказала Меґі, стискаючи батькову руку. — Я знаю, хто це. Знаю вже давно й дуже хотіла розповісти й тобі, але ж тебе не було. Однак треба ще дещо прочитати. Кілька останніх рядків. — Дівчинка дістала книжку з-під батькової куртки й, погортавши сторінки, знайшла аркуш Феноліо. — Він написав їх на звороті, тому що на одній сторінці не вистачило місця, — пояснила вона. — Просто Феноліо не вмів писати дрібними літерами.

Феноліо...

Меґі опустила аркуша й роззирнулася навсібіч. Але Феноліо ніде не було. Чи не забрали його з собою Каприкорнові люди? А може?..

— Мо, його немає! — приголомшено промовила Меґі.

— Зараз я його пошукаю, — заспокоїв її Мо. — А тепер читай скоріше! Чи, може, це зроблю я?

— Ні!

Привид поворухнувся, ступив крок до мертвого Каприкорна, відсахнувся й вайлувано, наче ведмідь на арені цирку, повернув назад. Меґі здалося, що вона почула стогін. Фарид аж присів біля клітки, коли червоні очиці зиркнули в його бік. Елінор і Тереза також відсахнулись. Але Меґі твердим голосом прочитала:

— «Привид застиг на місці, і спогади завдавали йому такого глибокого болю, що він, здавалося, ось-ось розірве здоровила на шматки. У голові в нього лунали всі оті крики й стогони, а його сіру шкіру пекли сльози чужих людей. Їхній страх їв йому очі, мов дим. Але потім цілком несподівано він відчув у собі щось нове. Воно змусило його згорбитися, опуститись навколішки. І раптом уся його страшна постать розпалася, а всі ті, з чийого попелу він був створений, воскресли: чоловіки, жінки, діти, собаки, коти, кобольди, феї й ще багато-багато інших істот».

Меґі бачила, як ці істоти заповнюють спорожнілий майданчик. Їх ставало чимдалі більше. Вони збилися до гурту там, де щойно зник Привид, і роззирались довкола, ніби щойно прокинулися зі сну. І тоді Меґі прочитала останні слова, написані Феноліо:

— «Вони ніби попрокидалися від страшного сну, й нарешті все стало добре».

— Його більш немає! — сказала Меґі, коли Мо взяв у неї з рук аркуш Феноліо й поклав назад у книжку. — Він зник, тату! Тепер Феноліо в книжці. Я знаю.

Мо глянув на книжку й сховав її знов собі під куртку.

— Так, здається, ти маєш рацію, — промовив він. — Та поки що ми нічого не можемо змінити.

І потяг Меґі за собою з помосту крізь юрбу людей і дивних істот, що хазяйнували на Каприкорновому майданчику, так ніби ніколи його й не полишали. Приєднався до них і Даріус. Сороку він зрештою відпустив, і тепер вона стояла біля стільця, де доти сиділа Меґі. Спершись кістлявими руками на спинку, стара німо схлипувала, її обличчя було геть безвиразне, неначе в ній уже не зосталося нічого, крім сліз.

Коли Меґі й Мо рушили до клітки з Резою та Еліно́р, у коси дівчинці залетіла фея — крихітне блакитношкіре створіння, яке заходилося велюмовно вибачатися. Потім Меґі спіткнулась об якусь кошлату істоту, що нагадувала напівлюдину-напівтварину, й нарешті мало не наступила на чоловічка, який, судячи з усього, був цілком зі скла. Дивні ж мешканці завелися в Каприкорновому селі!

Вони підійшли до клітки. Фарид, насупивши брови, усе ще чаклував над замком. Він намагався відімкнути його і так і ськ, бурмотів, нібито все робить точнісінько, як йому показував Вогнерукий, але цей замок, мовляв, просто зовсім не такий.

— Чудеса, та й годі! — пожартувала Еліно́р, притискаючись обличчям до ґрат. — Нас не проковтнув отой Привид, то тепер ми, на жаль, помремо в цій клітці з голоду! Що скажеш про свою доцю, Мо? Хоробра дівчинка, чи не так? Я би на її місці не прочитала б жодного слова. Господи, коли та стара карга надумала вихопити у неї книжку, в мене мало не спинилося серце.

Мо обійняв Меґі за плечі й усміхнувся. Але дивився він цієї миті не на доньку. Дев'ять років — час довгий, дуже довгий.

— О, вийшло! У мене вийшло! — вигукнув Фарид, відчиняючи дверцята.

Та не встигли Реза й Еліно́р ступити й кроку до виходу, як із найтемнішого кутка в клітці підвелася постать і накинулася на першу жінку, котра опинилася на її шляху, — на матір Меґі.

— Стій! — процідив крізь зуби Баста. — Стій, не поспішай! Куди це ти зібралася, Резо? Чи не до своєї сімейки? Гадаєш, я не чув, про що ви перешіптувалися — там, у склепі?! помиляєтесь, я все чув!

— Відпусти її! — закричала Меґі. — Відпусти!

І чому вона не звернула уваги на оту темну колоду, що нерухомо лежала в кутку? Як вона могла подумати, що Баста загинув разом із Каприкорном?! Але як вийшло так, що він лишився живий? Чому він не зник, як Пласконіс, Кокерель і решта чорних курток?

— Відпусти її, Басто! — Мо говорив тихо, так ніби розмовляти голосно вже не мав сили. — Ти звідси однаково не вийдеш, навіть якщо триматимеш її. І ніхто тобі не допоможе, бо нікого з них уже немає.

— А я кажу, вийду! — злостиво процідив Баста. — Якщо ти мене не випустиш, я придушу їй горлянку. І скручу її тоненьку шийку. А ти, власне, знаєш, що вона не розмовляє? Вона не годна видати жодного звуку, тому що її вичитував отой партач Даріус! Вона німа, як риба. Гарненька німа рибка! Але ж ти, наскільки я тебе знаю, візьмеш її назад і таку, еге ж?

Мо нічого не відповів, і Баста засміявся.

— Чому ти лишився живий?! — вигукнула Еліно́р. — Чому ти не гігнув, як твій господар, чи не розтанув у повітрі? Кажі!

Баста стенив плечима.

— Звідки мені знати? — пробурмотів він, тримаючи однією рукою Резу за шию.

Вона спробувала копнути його ногою, але він стис її горло ще дужче.

— Зрештою, — провадив Баста, — Сорока теж нікуди не ділася — мабуть, через те, що брудну роботу завше перекидала на когось іншого. А щодо мене... Можливо, тепер я належу до людей добрих, адже я сидів, замкнений у цій клітці? А може, я ще тут, бо давно вже нічого не підпалював, а від убивств діставав насолоду здебільшого Пласконіс? Усяк може бути... А тепер пропусти мене, ти, книгоїдко!

Однак Еліно́р навіть не поворухнулася.

— Ні! — сказала вона. — Ти вийдеш звідси лише після того, як відпустиш її! Ця історія має скінчитися щасливо. І ти, виродку, в останню хвилину її не зіпсуєш. Це кажу тобі я, Еліно́р Лоредан! — Вона рішуче заступила собою дверцята клітки. — Цього разу ти без ножа, — провадила вона загрозливо тихим голосом. — Ти маєш лише свого

паскудного язика, але тепер він тобі, повір, не допоможе. Ткни йому межі очі, Терезо! Копай цього мерзотника ногами, кусай його за пальці!

Але скористатися цією порадою Тереза не встигла. Зненацька Баста відштовхнув її від себе, та так, що вона налетіла на Елінора, обхопивши її обома руками, — її й Мо, який поспішив жінкам на допомогу.

Тим часом Баста метнувся до відчинених дверцят, відкинув убік ошелешених Фаріда й Меґі і подався геть, обминаючи щойно воскреслих, які, мов сновиди, все ще блукали святковим майданчиком. І не встигли Фарид і Мо кинутися за ним навздогін, як він зник з очей.

— Що ж, чудово! — промурмотіла Елінора, виходячи вслід за Терезою з клітки. — Тепер цей негідник ганятиметься за мною у снах, і щоразу, коли в моєму парку щось зашарудить, мені здаватиметься, ніби в моє горло впирається його ніж.

Та зник не лише Баста. Цієї ночі не залишилося сліду й Сороки. А коли вони, стомлені, вирушили до автостоянки, щоб знайти яку-небудь машину й виїхати нарешті з Каприкорнового села, то виявилось, що позникали й усі машини. Тепер уже темна стоянка була геть порожня.

— Ні, скажіть мені, що це неправда! — простогнала Елінора. — Невже нам знов доведеться брести пішки? Всю оту розтриклятушу, всіяну колючками дорогу — пішки?!

— Ну, звісно, — озвався Мо. — Якщо в тебе випадково не знайдеться телефона.

Відколи втік Баста, Мо ні на крок не відходив від Терези. Він стурбовано оглянув її шию: на ній і досі ще були червоні сліди від Бастиних пальців. Потім Мо пропустив крізь пальці пасмо її кіс і сказав, що темні йому до вподоби навіть більше. Але дев'ять років — час і справді немалий, і Меґі бачила, як обережно ступали обоє назустріч одне одному — немовби вузенькою кладкою через безмежну порожнечу.

Телефона в Елінора, певна річ, не було: відібрати його наказав Каприкорн. І хоч Фарид одразу кинувся обшукувати обгорілий Каприкорнів будинок, телефона там не виявилось.

Зрештою вони вирішили перебути цю ніч — останню — в селі разом з усіма тими, кого Феноліо вирвав з лабетів смерті. Ніч усе ще стояла тепла, ясна, до ранку можна було переспати й під деревами.

Меґі з Мо роздобули ковдри — у цьому вже вдруге покинутому селі їх було вдосталь. Але з Каприкорнового будинку вони не взяли нічого. Меґі навіть не хотіла переступати його поріг. Не через їдучий запах горілого, яким усе ще тягло з вікон, не через обвуглені двері, а через спогади, що накидалися тут на неї, мов хижі звірі.

Сидячи поміж батьком та матір'ю під одним зі старих коркових дубів, що росли навколо автостоянки, дівчинка на хвилю згадала про Вогнерукого. Може, щодо нього Каприкорн і справді не збрехав, і тепер Вогнерукий лежить мертвий десь на цих пагорбах? «Мабуть, я так ніколи вже й не довідаюся, що з ним сталось», — подумала Меґі. Над нею на гілці погойдувалася з розгубленим обличчям одна з блакитних фей.

Цієї ночі все село здавалося зачарованим. У повітрі чулось якесь нерозбірливе перешіптування й бурмотіння, а істоти, що блукали на автостоянці, мали такий вигляд, ніби повиходили з дитячих снів, а не зі слів старого Феноліо. Меґі раз у раз поверталася думками й до нього. Де він тепер і чи до вподоби йому опинитись у власній історії? Їй так хотілося, щоб йому там подобалось. Але вона розуміла, що старому дуже бракуватиме його внуків, які гралась у хованки в його миснику.

Перше ніж заснути, Меґі побачила, як Елінора походить серед кобольдів та фей з такою щасливою усмішкою на обличчі, якої вона не бачила в тітки зроду. А обабіч Меґі сиділи її батько й мати, і мати писала — на листках із дерев, на подолі своєї сукні, на піску. Скільки слів просилися, щоб їх написали!..

Туга за домівкою

Проте Бастіан знав, що без книжки піти звідси не зможе. Тепер він зрозумів, що прийшов сюди, по суті, лише задля неї, вона покликала його в якийсь таємничий спосіб, бо хотіла бути в нього, бо завжди, власне, належала йому!

Міхаель Енде. Історія без кінця

Усе це бачив і Вогнерукий — з даху будинку, котрий стояв саме на такій відстані від

Каприкорнового святкового майданчика, щоб почуватися там у безпеці від Привида й воднораз усе добре розгледіти — у бінокль, якого він знайшов у Басти вдома. Спочатку Вогнерукий хотів лишитись у своєму сховку. Надто часто йому випадало спостерігати, як убиває Привид. І все ж якесь дивне відчуття, безглузде, як Бастина віра в амулети, зрештою таки привело його сюди, — відчуття, що сама його присутність допоможе врятувати книжку. А коли він вислизнув у провулок, то відчув у собі ще щось — таке, в чому не хотілося зізнаватись навіть самому собі: йому кортіло побачити Бастину смерть, і то саме в бінокль, у який Басти так часто розглядав своїх майбутніх жертв.

Отож він сидів на дірявому ґонтовому даху, прихилившись спиною до холодного димаря, з обличчям, вимашеним сажею (адже світле обличчя в темряві може виказати людину), і спостерігав, як там, де стояв Каприкорнів будинок, у небо здіймається дим. Він бачив, як Пласконіс і ще кілька чорних курток подалися гасити пожежу. Бачив, як просто із землі виріс Привид, як на обличчі в старого чоловіка розплився безмежний подив і як той чоловік раптом зник. Бачив, як Каприкорна спостигла смерть, ним-таки й викликана. Басти, на жаль, не загинув, і це було справді прикро. Вогнерукий бачив, як той утік. А Сорока подалась за ним, Вогнерукий угледів і це.

Цей глядач, Вогнерукий, бачив усе.

Він уже не раз виступав у ролі лише глядача, і це була не його історія. Яке йому до них діло — до Чарівновустого і його доньки, до схибленої на книжках Елінор і до жінки, яка тепер знов належала іншому чоловікові! Вона могла б утекти разом із ним, однак лишилася в склепі, зі своєю донькою. Він прогнав її зі свого серця, як робив щоразу, коли хтось оселявся там аж надто надовго. Він був радий, що вона не дісталася Привидові, але йому вже не було до неї ніякого діла. Тепер свої чудесні історії, що розвіюють тугу за домівкою й проганяють самотність і страх, Реза розповідатиме Чарівновустому. Його, Вогнерукого, це вже не обходить.

А феї й кобольди, що раптом висипали на Каприкорнів майданчик? У цьому світі їм нічого робити, так само, як і йому, і саме завдяки їм він не забуватиме про те, що його, власне, досі тут тримає. Тепер його цікавить лише книжка, тільки вона, і коли він побачив, як Чарівновустий сховав її під курткою, то вирішив заволодіти нею. Йому належатиме принаймні книжка, вона має належати йому! Він погладжуватиме долонею сторінки й, заплющивши очі, уявлятиме, що знов удома...

Тепер старий там — старий зі зморшкуватим обличчям. Збожеволіти можна! «Так, усе це твій страх, Вогнерукий! — гірко зітхнув він. — Боягузом ти був, боягузом і лишився. Чому не ти стояв поруч із Каприкорном? Чому ти не зважився вийти на майданчик? Тоді, може, зник би не старий, а ти».

За ним пурхнула фея з крильцями метелика й молочно-білою шкірою на обличчі. Марнославна крихітка! Побачивши десь у шибці своє віддзеркалення, вона із самозабутньою усмішкою застигала перед ним, так і сяк крутилася в повітрі, поправляла пальчиками коси й щоразу наново захоплювалась власною красою. Феї, яких знав він, були не дуже марнославні, навпаки, іноді вони просто-таки з захватом вимащували невеличкі свої личка баговинням чи квітковим пилком і, заходячись сміхом, пропонували йому вгадати, котра саме ховається під тим брудом.

«Мабуть, треба було все ж таки впіймати собі одну! — подумав Вогнерукий. — Вона могла б зробити мене невидимкою. Це було б так чудово — знов побути невидимкою! Або впіймати кобольда. Я міг би з ним виступати. Усі гадали б, що то просто карлик у хутрянному костюмчику. Ніхто не може перестояти на голові кобольда, ніхто не вміє робити такі смішні гримаси. А як пустотливо, як кумедно вони танцюють!.. І справді, чом би одного не впіймати?»

Коли місяць пройшов уже половину свого небесного шляху, а Вогнерукий усе ще сидів на даху, фею з крильцями метелика взяла нетерплячка. Пронизливо й гнівно задзвенівши, вона запурхала над його головою. Що вона хотіла? Щоб він повернув її туди, звідки вона прийшла, — туди, де в усіх фей крильця, як у метеликів, і де розуміють її мову?

— Тоді ти не до того звертаєшся, — тихо промовив до неї Вогнерукий. — Бачиш он там унизу дівчинку й чоловіка, який сидить поруч із жінкою з попелястими косами? Ось до них і треба звертатись. Але скажу тобі одразу: вони великі майстри виманити тебе у свій світ, а ось повернути назад — це їм не дуже вдається. Та все ж таки спробуй. Може, тобі пощастить більше, ніж мені!

Фея обернулася, подивилась униз, кинула на нього останній, ображений погляд і полетіла геть. Вогнерукий бачив, як її світіння змішалось зі світінням решти фей, як вони пурхали одна навколо одної й наздоганяли одна одну у кронах дерев. Феї такі забудькуваті! Жодна гірkota не затримувалася в їхніх невеличких голівках довше, ніж на один день, і хто знає, може, вони, розкошуючи цим теплим нічним повітрям, уже давно забули, що ця історія не їхня.

Уже почало світати, коли внизу всі нарешті поснули. Тільки Фарид лишився на чатах. Він був хлопець недовірливий, завжди насторожі, завжди пильний, якщо тільки не заграється з вогнем. Вогнерукий мимоволі всміхнувся, уявивши його запопадливе обличчя й пригадавши, як Фарид обпік собі губи, коли нишком поцупив з його заплічника смолоскипи. З хлопчиною клопоту не буде. Ні, годі й сумніватися.

Чарівновустий і Реза спали під деревом, Меґі вмостилася поміж ними, мов пташеня в теплому гніздечку. За крок від них лежала Еліно́р. Уві сні вона всміхалася. Такою щасливою Вогнерукий не бачив її ніколи. На грудях у неї, згорнувшись мов личинка хруща, спала одна з фей. Еліно́р укрила її долонею. Голівка у феї була навряд чи й більша за пучку великого пальця, і її світіння просотувалося крізь міцні пальці Еліно́р, неначе сяйво впійманої зірки.

Фарид, угледівши, що підходить Вогнерукий, підхопився на ноги. У руках він тримав рушницю — колись вона належала, певна річ, котромусь із Каприкорнових людей.

— То ти... живий? Живий-живісінький? — видихнув хлопчина, не вірячи власним очам. Фарид усе ще ходив босоніж. І не дивно, адже він раз у раз наступав на шнурки, а зав'язати їх навключки було йому просто не до снаги.

— Ну, звісно, живий-живісінький. — Вогнерукий став біля Чарівновустого й задивився на нього згори вниз. На нього й на Резу. — А де ж Гвін? — запитав він у Фариди. — Сподіваюся, ти за ним добре наглядав?

— Коли вони стріляли в нас, він утік, але потім повернувся! — У Фаридовому голосі вчувалася гордість.

— Он як! — Вогнерукий присів навпочіпки поряд із Чарівновустим. — Так, він завжди відчував, коли треба втікати. Точнісінько як його господар.

— Учора вночі ми лишили його у схованці — там, нагорі, біля спаленої хатини. Ми знали, що нам доведеться непереливки, — розповідав далі хлопчина. — Але після свого чергування я збирався піти по нього.

— Я заберу його сам. Не турбуйся, з ним, звичайно, все гаразд. Така куниця дасть собі раду й сама. — Вогнерукий сягнув рукою під куртку Чарівновустого.

— Що ти робиш? — насторожився Фарид.

— Лише беру те, що належить мені, — відповів Вогнерукий.

Коли він діставав у Чарівновустого з-під куртки книжку, той навіть не поворухнувся. Мо спав спокійним, міцним сном. А чом би йому було й не спати? Тепер він мав усе, чого прагнув.

— Вона не твоя!

— Моя.

Вогнерукий випростався і звів погляд угору, на дерево. Там спали аж три феї. Він ніколи не міг збагнути, як вони примудряються спати у кронах дерев і не падати на землю. Він обережно зняв двох із тоненької гілочки й, коли вони, позіхаючи, розплющили очі, легенько хукнув їм в обличчя й сховав їх до кишені.

— Коли на фей дмухнути, вони засинають, — пояснив він Фаридові. — Це такий невеличкий секрет — про всяк випадок, якщо тобі доведеться мати з ними справу. Але це стосується, здається, лише блакитношкірих.

Кобольдів Вогнерукий не будив. Кобольди — істоти вперті, переконувати котрогось із них піти з ним довелося б довго, а тим часом Чарівновустий, чого доброго, міг би прокинутись.

— Візьми з собою мене! — заступив йому дорогу Фарид. — У мене ось твій заплічник. — І підняв його високо над головою, так ніби хотів підкупити цим Вогнерукого.

— Ні. — Вогнерукий забрав у хлопчини заплічника, перекинув його через плече й рушив.

— Візьми! — Фарид побіг услід за ним. — Ти маєш узяти мене з собою. А то що ж я скажу Чарівновустому, коли він помітить, що книжка зникла?

— Скажеш, що заснув.

— Прощу тебе!

Вогнерукий став.

— А вона? — Він показав на Меґі. — Адже дівчинка тобі подобається. Чом би тобі не лишитися з нею?

Фарид зашарівся. Він довго дивився на Меґі, немовби хотів назавжди запам'ятати, яка вона. Нарешті знов обернувся до Вогнерукого.

— Я їм чужий.

— Мені ти теж чужий. — І Вогнерукий знов закрокував геть, лишивши хлопчину стояти.

Та коли він проминув автостоянку, Фарид знов опинився позад нього. Він намагався ступати тихо-тихо, щоб Вогнерукий його не почув, і, коли той обернувся, враз застиг, так ніби його застукали на гарячому.

— Ну, тобі чого? — гримнув на нього Вогнерукий. — Я тут однак надовго не затримаюся! Тепер книжка в мене, і я знайду кого-небудь, хто вчитає мене назад. Нехай це буде навіть такий заїка, як Даріус, аби лиш відіслав мене додому. Кульгавим, з розплющеним обличчям — байдуже. І що ти тоді робитимеш? Зостанешся сам, як палець.

Фарид знизав плечима, звів на нього погляд своїх чорних, як вуглини, очей і сказав:

— А я навчився вже досить непогано видувати вогонь! Поки тебе не було, я багато тренувався. А ось ковтати ще не дуже виходить.

— Бо це важче. Ти надто поспішаєш. Я тобі вже тисячу разів казав.

Гвіна вони знайшли біля руїн згорілої хатини. Він був сонний, до писка в нього поналипало пір'я. Побачивши Вогнерукого, він нібито зрадів, навіть лизнув йому руку, але потім бігав хвостиком лише за Фаридом. Вони йшли цілий день, поки й стемніло, і весь час на південь — туди, де мало бути море. Потім посідали перепочити й підкріпилися припасами з Бастиного мисника: трохи приперченої, гострої ковбаси, шматок сиру, хліб та оливкова олія. Хліб уже трохи зачерствів, але вони вмочали його в оливкову олію. Отак і їли, мовчки сидючи поруч у траві, а тоді вирушили далі. Під деревами цвіла блакитна й блідо-рожева шавлія. В кишені у Вогнерукого вовтузилися феї, а Фарид ступав услід за ним, мов його друга тінь.

Додому

Він поплив під вітрилом додому, і плив майже рік, і ще кілька тижнів, і ще один день — аж до своєї оселі, де була ніч і на нього чекала вечеря, й ще тепла вона була.

Моріс Сендак. Там, де живуть дикуни

Коли вранці Мо виявив, що книжка зникла, Меґі спершу подумала: її вкрав Баста. Дівчинці стало аж недобре від самої думки, що той, поки вони спали, блукав довкола. Однак Мо мав іншу підозру.

— Фаріда теж немає, Меґі, — сказав він. — Гадаєш, він пішов би з Бастою?

Ні, звичайно. Фарид міг піти лише з однією людиною. Меґі відразу уявила собі, як із темряви виринув Вогнерукий... Достоту як тієї ночі, коли все й почалося.

— А Феноліо? — промовила вона.

Та Мо лише зітхнув.

— Навіть не знаю, Меґі, чи схотів би я вчитати його назад, — сказав він. — З цієї книжки вже вийшло стільки бід, а я не письменник і не вмію сам написати собі слова, щоб потім прочитати їх уголос. Я всього-на-всього такий собі книжковий лікар. Я вмію приробляти книжкам нові палітурки, трохи омолоджувати їх, виводити книжкову міль, не давати, щоби з віком з них випадали сторінки, як ото в чоловіка випадає волосся на голові. Але дописувати чужі історії, заповнювати нові, порожні сторінки потрібними словами — цього я не вмію. Це ремесло зовсім інше. Один знаменитий автор якось сказав таке: «Письменника можна розглядати як оповідача, як учителя і як чародія... Але спершу — як чародія, мага». Я завжди вважав, що той автор мав рацію.

Меґі не знала, що на це сказати. Відчувала тільки, що Феноліо їй бракує.

— А Дінь-Дінь? — запитала вона. — Що буде з нею? Невже і їй доведеться лишитися тут?

Коли Меґі прокинулася, фея лежала поруч на траві. Тепер вона разом із рештою подруг пурхала довкола. Якщо не дуже придивлятися, то їх можна було прийняти за

зграйку мошки. Меґі все ще не могла збагнути, як феї пощастило втекти від Басти. Адже той посадив був її до слоїка.

— Наскільки я пригадую, з часом Пітер Пен все одно про неї забув, — сказав Мо. — Чи не так?

Так, Меґі про це також пам'ятала.

— І все ж... — промурмотіла вона. — Бідолашний Феноліо!

Тереза, почувши доньку, тієї ж миті різко захитала головою. Мо заходився порпатися в кишенях, шукаючи паперу, але знайшов тільки квитанцію з автозаправки та фломастера. Тереза всміхнулася й узяла в нього те й те. Меґі сіла поруч на траву й прочитала вслід за її рукою: «Не шкодує за ним. Він потрапив у досить непогану книжку».

— А Каприкорн і досі ще там? Ти його в книжці коли-небудь бачила? — спитала Меґі.

Вона й Мо часто про це замислювались. Адже в «Чорньому серці» про Каприкорна мовиться й досі. Та, може, за книжковими сторінками справді щось приховується — цілий світ, що змінюється, як цей, наш, щодня.

«Я про нього лише чула, — писала мати. — Казали, нібито він кудись виїхав. Але там були й інші, не кращі за нього. В тому світі багато жахливого й прекрасного, і я... — вона почала писати такими дрібними літерами, що Меґі їх уже ледве могла читати, — добре розумію Вогнерукого, який так тужить за домішкою».

Останнє речення викликало в Меґі тривогу. Дівчинка стурбовано поглянула на матір, але та засміялася й узяла її за руку. «За вами я завжди тужила дужче, багато дужче», — написала вона доньці на долоні, і Меґі затисла ці слова в кулачку, немов бажаючи лишити їх там назавжди. Вона ще не раз перечитувала їх на довгому шляху до оселі Елінор. І робила це ще багато днів, поки ті слова стерлися.

Елінор ніяк не могла змиритися з тим, що доведеться ще раз долати пішки всі оті пагорби, де повно колючок і змії.

— Чи я з глузду з'їхала? — бурмотіла вона. — У мене на саму думку про це німіють ноги!

Отож вони з Меґі знов заходилися шукати телефон. Дивне почуття сповнювало їх, коли вони блукали вуличками цього тепер уже справді покинутого села, проходили повз укритий чорною кіптявою Каприкорнів будинок і обгорілі церковні двері. На майдані перед церквою стояла вода. У ній віддзеркалювалося синє небо. Здавалося, за ніч майдан обернувся на озеро. Шланги, за допомогою яких Каприкорнові люди рятували вночі будинок свого господаря, звивалися у воді, мов велетенські змії. Вогонь спустошив лише нижній поверх, але Меґі так і не зважилася ввійти до будинку. Зрештою, після того, як вони марно обнищпорили з десятків інших будинків, Елінор сама переступила поріг обвуглених дверей. Меґі пояснила їй, як знайти Сорочину кімнату. Елінор прихопила з собою рушницю — на той випадок, якщо стара повернулася забрати хоч трохи з тих скарбів, що їх награвував її син-розбійник. Але Сорока безслідно зникла, як і Баста, і невдовзі Елінор повернулася з триумфальною усмішкою на вустах і з телефоном у руці.

Вона викликала таксі. Пояснити водієві, щоб не зважав на дорожнє загородження перед під'їздом до села, було нелегко. На щастя, він принаймні не вірив в оті баєчки про диявола, що нібито живе в селі. Мо з Елінор вийшли зустріти таксі на дорогу, щоб водій не побачив фей і кобольдів. Меґі з матір'ю лишилися в селі, а ті двоє дісталися на таксі до сусіднього містечка й за кілька годин повернулися на двох машинах (сказати правильніше, на двох мікроавтобусах), узятих напрокат. Річ у тім, що Елінор вирішила поселити в себе всіх отих дивних істот, яких доля закинула в цей світ. «Надати пристановище», як висловилась вона. «Адже наш світ ніколи не виявляв ні терпіння, ні достатнього розуміння до тих, хто відрізняється від нас самих. На що ж сподіватися тим, хто має блакитну шкіру й уміє літати?»

На те, щоб пояснити всім отим істотам свою пропозицію, Елінор згаяла чимало часу. Певна річ, запросила Елінор до себе й людей, але більшість із них схотіли лишитися в Каприкорновому селі. Мабуть, воно нагадувало рідні місця, пам'ять про які смерть у них майже стерла. Тоді Меґі розповіла дітям про скарби, що все ще зберігалися, очевидно, в Каприкорнових підвалах. Їх мало вистачити, щоб прогодувати всіх нових мешканців села до решти їхніх днів. А птахи, собаки й коти, яким пощастило втекти

від Привида, в селі не zostалися, вони розлетілися й розбіглися на довколишні пагорби.

Проте кілька фей і двоє скляних чоловічків також вирішили нікуди не їхати з цього колись проклятого села — так їх зачарував цвіт дроку, духмянощі розмарину й вузьенькі вулички, де кожен камінчик нашіптував їм свою давню історію.

І все ж до мікроавтобусів зрештою впурхнули й повмощувалися на спинках сірих сидінь аж сорок три феї. Каприкорн, очевидно, бив фей, як комарів. А от Дінь-Дінь не їхала з ними, та Меґі про це не дуже й шкодувала, бо вже встигла помітити, що фея Пітера Пена — неабияка вередуха. А крім того, оте її подзвонювання просто-таки діяло на нерви, а дзвеніла Дінь-Дінь майже без угаву, надто коли їй не давали того, що вона хотіла.

До автобуса Еліно́р сіли, крім чотирьох кобольдів, тринадцять скляних чоловічків обох статей, а також Даріус — читець-невдаха, читець-заїка. У покинутому й знов заселеному селі його вже ніщо не тримало. Для нього воно було сповнене надто болісними спогадами. Він запропонував Еліно́р допомогти відновлювати її бібліотеку, і тітка погодилась. (Меґі мала невиразну підозру, що Еліно́р потай мріяла вмовити Даріуса все ж таки почитати їй уголос, сподіваючись, що тепер, коли читцеві не загрожує Каприкорн, той читатиме без запинок.)

Коли від'їздили з Каприкорнового села, Меґі ще довго озиралася. Вона знала, що ніколи його не забуде, як іноді не забувають декотрих книжок, хоча читати їх було й страшно. А може, саме через те й не забувають.

Перед тим, як вирушити в дорогу, Мо ще раз стурбовано запитав був у доньки, чи вона не проти, якщо вони поїдуть спершу до Еліно́р. Ні, Меґі була не проти. Ба більше. Хоч як дивно, але її дужче тягло до тітчиної оселі, ніж до старого дворища, де вони з Мо мешкали останні роки.

На газоні за будинком — там, де Каприкорнові люди спалювали книжки, — все ще виднілася вигоріла пляма. Але попелу вже не було. Перше ніж його прибрали, Еліно́р наповнила м'яким сірим порохом слоїка з-під варення, і тепер він стояв на нічному столику біля її ліжка.

Багато з тих книжок, що їх чорні куртки просто поскидали з полиць на підлогу, вже знов стояли на своїх місцях, а декотрі лежали на робочому столі Мо, очікуючи, коли він одягне їх у нові палітурки. Але в самій бібліотеці полиці були все ще порожні, й коли Меґі з Еліно́р спинилися перед ними, дівчинка завважила в тітчиних очах сльози, хоч та й поквапилася їх стерти.

У наступні тижні Еліно́р робила багато покупок. Купувала вона книжки. Задля цього Еліно́р об'їздила всю Європу. З нею завжди був Даріус, а іноді до них приєднувався й Мо. Тоді Меґі лишалася у великому будинку вдвох із матір'ю. Вони сідали разом край вікна й спостерігали, як феї в'ють у парку гнізда — такі собі круглі споруди, що висіли в кронах дерев, ніби м'ячі. Скляні чоловічки оселилися на горищі, а кобольди повиґрібали собі нори під великими старими деревами, яких у парку було безліч. Еліно́р наполегливо застерігала всіх від небезпек, що чигали на них за живоплотом довкола парку, але невдовзі феї вже літали вночі до озера, кобольди пробиралися до посуслих сіл на його берегах, а скляні чоловічки розбігались у високій траві на схилах сусідніх пагорбів.

— Та не тривожся так! — казав Мо, коли Еліно́р знов заходжувалась охати через таку їхню нерозважливість. — Зрештою, в тому світі, звідки вони прийшли, теж було чимало небезпек.

— Але він був інший! — зітхнула Еліно́р. — Там не було машин. А що, коли котрась із фей вдариться у вітрову шибку? Не було там і мисливців, які просто так, задля розваги смалють із рушниць у все, що рухається!

Про світ «Чорнильного серця» Еліно́р знала тепер усе. Мати Меґі списала багато паперу, щоб викласти свої спогади. Щовечора Меґі просила матір розповісти що-небудь іще, і тоді вони сідали вдвох біля столу, й Тереза писала, а Меґі читала, іноді навіть пробуючи намалювати те, що описувала мати.

Минали дні, й на полицях Еліно́р ставали все нові й нові чудові книжки. Багато з них були просто в жалюгідному стані, й Даріус, який почав складати опис друкованих скарбів Еліно́р, раз у раз переривав свою роботу й спостерігав, як працює Мо. Читець сідав неподалік і широко розплющеними очима дивився, як Мо скидав із зачитаної

книжки її пошарпану обкладинку, зшивав розсіпані сторінки, приклеював корінець і робив іще багато чого, потрібного для того, щоб книжка прожила ще багато-багато років.

Згодом Меґі вже не могла пригадати, коли саме вони вирішили залишитися в домі Елінор назовсім. Може, аж через багато тижнів, а може, ця ідея спала їм на думку вже першого дня. Меґі дісталась ота кімната з надто великим ліжком, під яким усе ще стояла її скринька з книжками. Ох, як їй хотілося почитати вголос матері свої улюблені книжки! Але тепер вона розуміла, чому батько й далі робив це вкрай рідко. І ось однієї ночі, коли Меґі знов довго не могла заснути, бо в темряві за вікном їй ввижалося Бастине обличчя, вона сіла до столу й почала писати, позираючи в парк, де на деревах світилися феї, а в кущах шаруділи кобольди.

А план Меґі мала такий: вона вирішила навчитися складати історії, як це робив Феноліо. Вона хотіла навчитися знаходити такі слова, які можна було б читати вголос матері, не потерпаючи, що з них хтось вийде і що той хтось дивитиметься на неї очима, сповненими туги за домівкою. Бо лише слова могли повернути їх додому — повернути всіх тих, хто був створений просто з літер. Меґі поклала собі, що саме слова стануть її ремеслом. А де можна опанувати це ремесло краще, як не в будинку, де за вікном феї в'ють у парку гнізда, а на полицях уночі перешіптуються книжки? Як сказав одного разу Мо, писати книжки — це, крім усього іншого, ще й чародіяти.